ג'

מעריב

ערב חג

היום: גב"ע

יום א', 19.4.87, כ' בניסן תשמ"ז, גליון מס' 12007; שנה מ'; המחיר 90 אג' (כולל מע"מ), המחיר באילת 80 אג' (כולל מע"מ); 116 עמוד; כל הזכויות שמורות ל„מעריב" © MAARIV 1987 معاريف

עיקר החדשות

ארה"ב הוזמנה לפוצץ מיתקן גרעיני בסיביר

הרעיון הועלה בביקורו של שולץ במוסקווה ובהצעה נאמר שהסוב־ייטים יוכלו לפוצץ מיתקן דומה בנוואדה על מנת לשפר את איכות מכשירי הבדיקה ההדדיים.

עמוד 3

מאיר בן־מאיר מתפטר מתה"ל ומאגרקסקו

„קצה נפשי מהזוהמה; אודה לך אם תמצא דרך לשחרר את תה"ל ואגרקסקו מנטל חברותי", כתב מנכ"ל משרד החקלאות לשר החק־לאות ולשר האוצר.

עמוד 9

מאיר בן־מאיר

כונס נכסים מטעם המדינה לכוכב השומרון

על אפשרות זו דנים במשרדי האוצר והמשפטים.

עמוד 9

גור: לא היה עולה על דעתי לצותת לקצינים

כך השיב אמש ח"כ מרדכי גור על השאלה אם בהיותו רמטכ"ל הורה להאזין לשיחות טלפון של קצי־נים בכירים. ח"כ שמחה דיניץ: „לא זכור לי שנושא כזה נדון בזמן כהונתה של גולדה מאיר כראש ממשלה".

עמוד 2

„אנשי חב"ד חטפו את 2 ילדיי"

ויולט אסטורינה, הארמנית שנרה בביירות עד לפני ארבע שנים וח־יילי צה"ל הביאוה לארץ בעת מיבצע של"ג – טוענת כי אנשי חב"ד חטפו את בתה ובנה, גיירו אותם ועתה הם לומדים בבתי ספר של חב"ד בצפת.

עמוד 2

הרב פרץ: ש"ס לא תתמוך בממשלה צרה

לא בראשות המערך ולא בראשות הליכוד, אומר מנהיג ש"ס.

עמוד 3

ברית דמים בין הדרוזים לישראל

אומרים צעירי דלית אל כרמל בעקבות פרשת הקצין הצ'רקסי.

עמוד 3

איתי בן 4 חולה סרטן: עליתי גבוה־גבוה

כמאתיים ילדים חולי סרטן ומ־שפחותיהם היו שלשום אורחי הלונה פארק בתל־אביב. יום הכיף נערך ביוזמת ראש העיריה שלמה להט, בשיתוף הנהלת הלונה פא־רק והאגודה למלחמה בסרטן.

עמוד 12

הפילהרמונית תערוך ביקור בכורה בפולין

מסר מנהלה המוסיקלי זובין מה־טה שהגיע לביקור פתע בארץ.

עמוד 12

יוסי שריד: פרס רוצה בחירות בסתיו

בשבתעתון טען ח"כ יוסי שריד כי פרס רמז בפורום סגור שהוא היה רוצה שהבחירות ייערכו השנה.

עמוד 7

זכו בטוטו

4 משתתפים ניחשו נכונה את תוצאות כל 14 משחקי השבת, וי־קבלו כל אחד 150,000 ש"ח.
189 משתתפים ניחשו 13 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יקבל כ־1,040 ש"ח. 2,670 משתתפים ניחשו 12 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יקבל כ־73.50 ש"ח.
22,017 משתתפים ניחשו 11 תוצ־אות נכונות, וכל אחד יקבל כ־8.70 ש"ח.
עקב ריבוי הזוכים בפרס החמישי, הוא מועבר למחזור הבא. המיני־מום המובטח לפרס הראשון במחזור הבא הוא 650,000 ש"ח.

19048727

„הם הסתערו בקריאות 'אללה אכבר' כאחוזי אמוק", סיפר חייל שחזר מהקרב בו נהרגו אתמול בבוקר 18 אנשי חיזבאללה ≡ תחנות השידור בלבנון דיווחו על הקרב:

„שריון ומסוקי צה"ל פגעו במחבלים רבים מצפון לרצועת הבטחון'

בשידורים נמסר שכוחות צה"ל זינבו במחבלים הרבים שנמלטו לאחר תקיפת שני המוצבים באזור מארג' עיון ≡ המפקד הצבאי של החיזבאללה: נמשיך בהתקפות

מאת שפי גבאי,
סופר „מעריב" לעניינים ערביים

יחידת שריון ישראלית גדולה, שהסתייעה במסוקי תקיפה של חיל האוויר, זינבה אחר הכוחות הרבים של „ההתנגדות האיסלאמית" (האגף הצבאי של התנועה השיעית הפונדמנטליסטית חיזבאללה), אחרי נסיונם הכושל לת־קוף אתמול עם שחר שני מוצבים של צד"ל ושל צה"ל, בקירבת הכפר שמריה בדרום לב־נון – נאמר בידיעות ששודרו בתחנות השי־

המשך בעמוד 2 ◄

חיילי צה"ל ליד גופות המחבלים שנהרגו אתמול בדרום־לבנון

„לפי שעה אין סיכוי לוועידה", ידווח מזכיר או"ם לעצרת

נודע ממקור מהימן במרכז או"ם בעקבות פגישתו שלשום של פרס דה קויאר עם נציגי חמש החברות הקבועות במועצת הבטחון ≡ סוכנות ידיעות עד. יציאתם לאלג'יריה של 122

מאת רן דגוני, שפי גבאי ורפאל מן

בדו"ח שיגיש מזכיר או"ם באמצע מאי בעצ־ ...

המשך בעמ...

בגין אושפז - סובל מחולשה כללית

מאת אריה בנדר

ראש הממשלה לשעבר, מנחם בגין, אושפז בבית החולים שערי־צדק בירושלים, כשהוא סובל מחולשה כללית. בגין הגיע לבית החו־לים ביום ד' אחר הצהרים, עם קרובי משפחה ושומרי ראשו.

בגין עבר תחילה בדיקות בחדר המיון ואחר כך הועבר לחדר פרטי במחלקה האורולוגית. שם הוא נתון להשגחה צמודה של ד"ר עמי־צור פרקש.

מבית החולים נמסר כי בגין יישאר במקום מספר ימים נוספים, לבדיקות שיגרתיות, ולא נשקפת כל סכנה לחייו. בעבר טופל מנחם בגין בשערי־צדק בשל בעיות אורולוגיות.

בסוף השבוע ביקרו אצל בגין קרובי משפח־תו. שומרים שהוצבו בפתח חדרו מונעים את הכניסה מאורחים לא רצויים.

דובר בית החולים, רמי סלן, מסר כי בגין עשוי להשתחרר בעוד ימים אחדים.

מקורבי גינוסר: המרגל הצ'רקסי נחקר בסמכות וברשות ראש השב"כ

„ישיבות תיאום נערכו לפני כל שלב בחקירתו של עזאת נפסו - אברהם שלום היה כל הזמן בתמונת הפרשה" ≡ הדיון בערעור בביהמ"ש העליון יחל ב־24 במאי ≡ האסיר כבר עתר לבג"ץ ב־'82

מאת ברוך מאירי

מקורביו של יוסף גינוסר, טענו אמש כי כל פעולות החקירה בפרשת הקצין הצ'רקסי נעשו תוך תיאום מלא עם חב־ריו הבכירים בשב"כ. „לפני כל פעולה התקיימה ישיבת תיאום בין האנשים. הפעולות עצמן ותוצאותיהן הובאו לידי־עת ראש השב"כ דאז אברהם שלום. כל שלבי החקירה היו בסמכות וברשות" – אמרו.

השבוע תתקיים בלשכת היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש ישיבה מיוחדת לדיון בפרטים השונים הקשורים בפרשה. לפגישה זו זומנו כל הצדדים המעורבים.

בין היתר, תידון מדיניות הפרקליטות לג־בי ערעורו של הקצין הצ'רקסי בבית־המשפט העליון.

הדיון בערעור בבית־המשפט העליון נק־בע ל־24 במאי, בהרכב של שלושה שופ־טים. בראש ההרכב יעמוד נשיא בית־המשפט העליון, השופט מאיר שמגר. הדיון המשפטי בדלתיים סגורות יסתיים בתוך זמן קצר. כל החומר המשפטי, המ־שתרע על אלפי עמודים, הוכנס לכספת של בית המשפט העליון.

בינתיים נודע, כי עוד בשנת 1982 עתר עזאת נפסו לבית־המשפט העליון במהלך ערעורו לבית הדין הצבאי לערעורים. בעתירתו טען נפסו, כי בבית־הדין־הצב

המשך בעמוד 2 ◄

עובד גוף ממלכתי שהיה קשור לאחת הפרשות ופוטר - תובע פיצויים

מאת ברוך מאירי

עובד גוף ממלכתי, שהיה קשור לפרשה שהסעירה את הציבור, טוען כי הממונים עליו החליטו להתנכל לו ולפטרו ממקום עבודתו. הוא תובע פצויים כספיים בס־כום של מאות אלפי דולרים.

צעיר זה נמצא עתה במשא ומתן עם הגוף הממלכתי ובדעתו להגיש תביעה משפ־טית לבית משפט אזרחי – במידה ולא יגיע לעסק השווה עם הנהלת המוסד.

המקומון הירושלמי „כל העיר" מציין כי ראשי הגוף בו עבד טוענים כי אמנם הצ־עיר סיפק להם שירותים, אך לא עבד אצ־לם. עוד טוען הגוף הממלכתי כי לא היו בין האיש לבין הגוף יחסי עובד-מעביד, אלא האיש סייע לגוף וקיבל תשלום על שירותים אלה, הסיוע והתשלום עוגנו בחוזה, אותו, כאמור, הפסיקו.

הצעיר נעזר ביעוץ משפטי של המשפטן הירושלמי ד"ר מיכאל קורינלדי. ד"ר קו־רינלדי סירב אמש להתייחס לפרשה.

שמיר ורבין חושפים הבוקר דרגות רב־אלוף לרמטכ"ל דן שומרון

שר הבטחון במכתב הערכה לרמטכ"ל היוצא רב־אלוף משה לוי: „בתבונה ובסבלנות סייעת לדרג המדיני לקבל החלטה שסיימה את מעורבותנו הצבאית בלבנון והציבה את צה"ל בהיערכות חדשה"

מאת יוסף ולטר

אלוף דן שומרון ייכנס הבוקר לתפקידו כרמטכ"ל ה־13 של צה"ל.

ראש הממשלה יצחק שמיר ושר הבטחון יצחק רבין יחשפו דרגות רב־אלוף על כתפיו של הרמטכ"ל החדש בטקס חגיגי בלשכת ראש הממשלה, במעמד שרים, חברי כנסת, שופטי בית המשפט העליון, אלופי המטה הכללי ואישי ציבור.

אחרי הטקס תערך קבלת פנים במשכן הנשיא בירושלים. את החלק הטקסי ביר־מו הראשון של רב אלוף דן שומרון כרמ־טכ"ל, יחותם מיסדר ברחבת משרד הבטחון במחנה מטכ"ל בתל־אביב, שבו יעביר הרמטכ"ל היוצא, רב־אלוף משה לוי, את נס הרמטכ"ל לרב־אלוף דן שומ

המשך בעמוד 2 ◄

דן שומרון

מדען ישראלי פיתח מרחרח פצצות' הרגיש, פי אלף מאפו של כלב

המדען ד"ר יצחק גוזני, מראשוני הקריה למחקר גרעיני בדימונה, פיתח את המערכת החדשנית בארצות־הברית ≡ מאתר חומרי נפץ במטענים סגורים תוך 6 שניות ≡ ייבחן בנמלי תעופה ובשגרירויות

מאת רן דגוני
סופר „מעריב" בניו־יורק

המדען הישראלי ד"ר יצחק גוזני, מרא־שוני הקריה למחקר גרעיני בדימונה, פי־תח בארה"ב מערכת חדשנית לגילוי חומ־רי נפץ במטענים סגורים. המצאתו עשו־יה לחולל מהפך בבדיקות הבטחוניות בנמלי־התעופה.

ד"ר גוזני, בן 52, סגן נשיא ומדען בכיר

המשך בעמוד 2 ◄

هكذا من الأصل

מדען ישראלי פיתח

המשך מעמוד 1

בחברת „סאיינס אפליקיישנס אינטרנשנל קורפוריישן" בקליפורניה, שהיה גם ממייסדי הפקולטה להנדסה באוניברסיטת ת"א, אמר אתמול ל„מעריב", כי המערכת החדשה תהיה מסוגלת לבדוק במהירות ובאמינות ורצף של פריטי מטען, קודם להטענתם במטוס – ולאתר בהם כל חומר נפץ.

במערכת שפיתח לפני שנתיים נדרשו 30 שניות לבדיקת פריט אחד. עתה חולף כל פריט בתא הבדיקה במשך שש שניות. „אני לא מכיר מערכות אחרות שניתן להפעילן בנמלי תעופה מבלי לפגוע ברצף תנועת הנוסעים", אמר ד"ר גוזני. המדען הישראלי הסביר, כי המערכת מושתתת על שיטה פיסיקלית מוכרת: חשיפה של פריט לנייטרונים, שיחוללו פליטה של קרני גאמה.

„הבכשיר בפיתוח המדען הישראלי אמור להיות רגיש פי אלף מחוטמו של כלב. הוא נמצא בתהליכי ניסוי בטריטוריות ארה"ב" – מסר אתמול נשיא חברת „תרמדיקס", ג'ון הוד. „אפשר להשוות את המערכת שלנו למעין כלב מכאני, אלא שהיא רגישה פי אלף מאפו של הכלב" – אמר.

המערכת החדשה תיבחן בקמוב בנמל התעופה הבינלאומי של סאן־פרנסיסקו. „עקרונית, אחרי שנוכיח את הצלחתה במבדקים־מעשיים בארה"ב, ניתן יהיה ליישם את המערכת החדשה גם בישראל" – ציין המדען.

מינהל התעופה האזרחית בארה"ב מממן זה שנים פיתוח מנגנונים לגילוי חומרי נפץ. תקציב הפיתוח הוגדל בשיעור ניכר לאחר התפוצצות מטען נפץ במטוס בואינג 747 של חברת „איר אינדיה", שהיה בדרכו ממונטריאול ללונדון בחודש יוני 1985. באסון ניספו כל 329 הנוסעים ואנשי הצוות. מינהל התעופה האמריקני יוזם פיתוחם של אמצעים בטחוניים נוספים.

ד"ר גוזני, יליד תל־אביב שגדל בפתח־תקווה, סיים את המחזור הראשון של החלקה לפיסיקה בטכניון. בין 1958 ל־1965 היה חבר בקבוצה המדעית שליד משרד ראש הממשלה שהשתתפה בהקמת הכור בדימונה. בשנים '83 ו־'84 היה פרופסור אורח במחלקה לפיסיקה.

לפי שעה אין סיכוי

המשך מעמוד 1

במסגרת מאמצים אלה, נפגש שלשום מזכיר או"ם עם נציגי חמש החברות הקבועות במועצת הבטחון, כדי לשמוע את דעותיהן על הוועידה. נודע, כי ארצות־הברית שבה והציגה את עמדתה המתנגדת לוועידה.

המקור במרכז או"ם ציין, כי המזכיר הכללי מודע היטב גם לעמדת ישראל, שאותה שמע מפי מנכ"ל משרד החוץ, אברהם טמיר, בחודש שעבר.

„על סמך מגעיו עם הצדדים, אין ספק, שמזכיר או"ם יודיע לעצרת הכללית שהוועידה הבינלאומית עדיין אינה אפשרות מעשית" – אמר המקור.

מזכיר או"ם מתכוון לבקר בקרוב במזרח־התיכון, כדי לעמוד על מידת הנכונות לכינוס הוועידה הבינלאומית.

ישראל דחתה בקשה שהועברה אליה על ידי אש"ף באמצעות מצרים, להרשות ל־122 חברי „הפרלמנט" של ארגון המחבלים, שמתגוררים בשטחים, לצאת לבירת אלג'יריה, בה עומדת להיפתח מחר בבוקר המועצה הלאומית הפלשתינית ה־18.

סוכנות הידיעות של אמירות קטאר, שפירסמה את הידיעה על פניית אש"ף לישראל, טענה כי מצרים העבירה את הבקשה לישראל עם המלצה חמה. אין אישור לידיעה מכל מקור אחר. אולם, ערפאת הביע אתמול צער על כך שישראל לא הסכימה להעניק אישורי יציאה לחברי „הפרלמנט" מהשטחים.

המועצה הלאומית הפלשתינית מתכנסת הפעם לאחר שנשיאי אלג'יריה, לוב ודרום תימן, הצליחו לפייס אחדים מן הפלגים המסוכסכים של המחבלים. עם זאת, שלושה פלגים החליטו לפסול את הוועידה – „אל צעיקה", „החזית העממית–המיפקדה הכללית" של אחמד ג'יבריל והפורשים של „אבו מוסה".

על סדר יומה של המועצה: שאלת האחדות הפלשתינית, הכרעת גורלו של הסכם רבת עמון, הוועידה הבינלאומית, היחסים עם מצרים, המצב בשטחים ובמחנות הפליטים בלבנון. ההכרעה בשאלות הסכם רבת עמון והוועידה הבינלאומית, מעוררות מתיחות רבה בהנהגות המצרית והירדנית.

רה"מ יצחק שמיר שיגר איגרת לשר החוץ האמריקני בו הוא מברך אותו על הצלחת שיחותיו במוסקווה. שמיר מציין במברקו, כי שיחות שולץ עם ראשי הקרמל קידמו את העולם להסכם בין שתי מעצמות־העל בעניין הנשק הגרעיני.

שמיר הודה לשולץ שבחים על סדר הפסח שערך עם מסורבי העלייה במוסקווה ומציין כי זהו מעשה ללא תקדים, הנעשה לראשונה על ידי שר חוץ אמריקני. „סדר הפסח במוסקווה מעניק תקווה למאות האלפים הרוצים לצאת מבריה"מ", כתב שמיר באגרתו.

מקורבי גינוסר

המשך מעמוד 1

אי־הוצג רק חלק מחומר הראיות. הוא ביקש לאפשר לו לראות את כל חומר הראיות הקשור במשפטו, לרבות התכתובת הפנימית של השב"כ. בדרך זו, טען, ניתן להוכיח את חפותו ואת העובדה כי ההודאה הוצאה ממנו בדרך לא כשרה. בג"צ דחה את העתירה בטענה כי תכתובות פנימיות של שב"כ אינן חומר ראיה.

אמיר גילת מוסיף:

ועדת המישנה לענייני השירותים החשאיים של ועדת החוץ והבטחון תדון בחשדות לבדיי ראיות בשב"כ בפרשת עזאת נפסו.

חבר ועדת חוץ ובטחון, ח"כ אמנון לין, ציין כי בניגוד לפרשות האחרונות שהסעירו את המדינה, הרי שבפרשת הקצין הצ'רקסי אין שום גוון פוליטי והדרג המדיני אינו מעורב בה. לדעתו, חייב הנושא להתברר בהליך משפטי ואם יתברר לה כי אכן היה בידוי ראיות חייבים האחראים לתת על כך את הדין.

שריון ומסוקי צה"ל

המשך מעמוד 1

דוד בביירות.

„הכוחות הישראלים ביבשה ובאוויר רדפו אחר עשרות לוחמי חיזבאללה, שניסו לכבוש את שני המוצבים, מצפון לאיזור הבטחון. באיזור הקרב נתגלו 18 גופות של מחבלים, אך במסלול הנסיגה מעבר לרצועה, היו סימני פרידה של פצועים וכתמי דם רבים, דבר המצביע על נפגעים נוספים רבים", מסרו תחנות השידור מביירות ומדרום לבנון. התחנות הרסיפו, כי צה"ל הפגיז קשה בתותחים את לוחמי חיזבאללה הנסוגים, שהשאירו בשטח כמויות גדולות מאוד של אמצעי לחימה. כוחות צה"ל לא עזבו את האיזור, אלא לאחר שסרקו אותו ביסודיות.

תנועת חיזבאללה פירסמה בביירות הודעה בה נאמר, כי „ההתקפה הצליחה מעל למשוער". להערכתם, נהרגו לפחות 40 חיילים של צד"ל ושל צה"ל. לטענתם, הם השמידו שלושה טנקים מדגם מרכבה. בקשר לכך, יצויין, כי תנועת חיזבאללה פועלת לפעמים בשיתוף פעולה עם התנועה השיעית אמל של נביה ברי.

תחנות השידור הלבנוניות טענו, כי קודם להתקפה הגדולה ביצעו אנשי חיזבאללה פעולת הסחה. הם תקפו מוצב קטן של צד"ל במבואות העיירה ג'זין, במטרה לגרור למקום הזה את תגבורות צה"ל וצד"ל. אולם הם לא הצליחו לתפוס את המוצב, ואז היו להם הרוג וכמה פצועים.

מפקד האגף הצבאי של חיזבאללה, איש הדת צובחי אל־טופיילי, אמר, כי ההתקפות מאורגנות כאלה יימשכו בפרקי זמן שונים, שייקבעו על ידי התנועה. כל התקיפות הגדולות של חיזבאללה בחודשים האחרונים, היו מאורגנות ומושמשעות למופת, כמו בצבא סדיר, ואף צולמו על ידי צוותי טלוויזיה מאנשי התנועה.

מנחם רהט מוסר:

„הם הסתערו בקריאות אללה אכבר ונראו כאחוזי אמוק", סיפר אתמול חייל בשובו מן התקרית עם מחבלי חיזבאללה.

מבין 4 פצועי צה"ל בתקרית אתמול בדרום לבנון הגיע רק אחד לבית החולים בצפת, ומצבו הוגדר קל עד בינוני. הוא ספג רסיס מעל העין, עד כי היה חשש לגורלה של עינו. בבית החולים הוא טופל שעות ארוכות והרסיס הולץ, ללא פגיעה בעין עצמה.

החייל מאושפז במחלקת העיניים, בעיקר להשגחה לתקופה קצרה ואחר כך יוחזר לפעילות מיבצעית ביחידתו.

הקרב האחרון של הרמטכ"ל

הרמטכ"ל רב אלוף משה לוי סייר אתמול באיזור הקרב בדרום לבנון שבו נהרגו 18 מחבלים.

עצרת זכרון לעפרה מוזס תתקיים היום באלפי מנשה

חברי סניף מפלגת העבודה בישוב מוחים על אי תגובתו של פרס

מאת אהוד רבינוביץ ומנחם רהט

במלאות שבעה ימים להרצחה של עפרה מוזס ז"ל, תתקיים היום בשעה 11 עצרת זכרון ממלכתית ליד הגל־עד שהוקם לזכרה על כביש הגישה לאלפי מנשה.

עשרות מתושבי המקום, חברי מפלגת העבודה הודיעו על פרישתם מן המפלגה, כמחאה על אי תגובתו של יו"ר מפלגת העבודה שמעון פרס, על הפיגוע הרצחני.

ראש סניף מפלגת העבודה במעלה אדומים, שהינו הסניף הגדול ביותר ביו"ש, ירון רן, אמר אמש, כי מסע ההשמצות של פעילי המפלגה נגד פרס גובלים בחוסר נסיון ותרבות. ראש הממשלה יצחק שמיר, אמר לחברי הכנסת מסיעת התחיה, כי לא מקובלת עליו עמדתו של שר הביטחון יצחק רבין, אשר אמר כי מי שמתיישב באלפי מנשה נוטל על עצמו סיכון גבוה.

יו"ר סיעת הליכוד בכנסת ח"כ חיים קופמן, הבטיח אתמול לראש מועצת אלפי מנשה שלמה קטן, כי יפעל לבניית מאות דירות נוספות בישוב, משום שלדעתו זוהי התשובה ההולמת לאש"ף על הרצח.

מדענים: יצרנו נגיף מלאכותי נגד איידס

מדענים בריטיים יצרו נגיף מלאכותי אשר עשוי, לדעתם, לקדם את גילוי התרופה לאיידס, מוסר היום העיתון הלונדוני „סאנדיי טיימס".

העיתון מדווח כי צוות ביוכימאים מאוניברסיטת אוקספורד, ובראשו הד"ר אלן קינגסמן ורעייתו דוזאן, בנו מעין פרוטאינים דמויי נגיף, הדומים בכל לנגיף האיידס אך אינם גורמים זיהום.

„סאנדיי טיימס" מוסר עוד כי המדענים סבורים שהנגיף הסינתטי יכול להטעות את הגוף ולגרום לו לייצר נוגדני איידס רבים בלי לגרום נזק למערכת החיסונית – וכך לפגוע בנגיף האמיתי.

המדענים כבר התחילו לנסות את הנגיף בחיות מעבדה. בתוך שנתיים יתחילו גם ניסויים בבני אדם, בתמיכת התנובה הבריטית למדעי הרפואה. (רויטר)

שמיר ורבין חושפים

המשך מעמוד 1

שר הבטחון שיגר בסוף השבוע מכתב הערכה להרמטכ"ל היוצא רב־אלוף לוי. בין השאר כתב השר רבין:

„לכהונת ראש המטה הכללי של צה"ל, נכנסת בתקופת מלחמה, שהותירה צלקות רבות. בתבונה ובסבלנות סייעת לדרג המדיני לקבל החלטה שסיימה את מעורבותנו הצבאית העמוקה בלבנון והציבה את צה"ל בהיערכות חדשה, ממנה הוא פועל להביא בטחון לתושבי הגליל. בתקופת שרותך כראש המטה הכללי, נאלצת גם להתמודד עם קשיים וקיצוצים ניכרים שכמותם לא היו עוד בתקציב הבטחון – ויכולת להם. מטלה זו הועמסה על כתפיך והוצאת אותה מן הכוח אל הפועל בכבוד והיתה זו תרומה ניכרת לכלכלתה של מדינת ישראל ובכך גם לחוסנה ולביצור בטחונה".

„כל אלה לא מנעו בעדך, כראש המטה הכללי, לבנות את מיפקדת חילות השדה, להכין ולהתכונן, להתאמן ולהתארגן, להוסיף ולטפח את כוחו של צה"ל ורוחו, לבנותו ולזרוע זרעים אשר יתנו פרי בעתיד".

משה לוי יצא לחופשה בקיבוצו בית אלפא. אחריה, ייצא ככל הנראה לשנת לימודים בארצות־הברית.

משימתו הראשונה של דן שומרון תהיה טיפוח החייל והגברת המוטיבציה בקרב חיילי צה"ל לראות את עתידם בצבא ולפנות למסלולי פיקוד וקצונה.

ארמנית שצה"ל הביאה ארצה מביירות: אנשי חב"ד חטפו את 2 ילדי

אנשי חב"ד: בידינו צווים מבית המשפט שהוצאו לבקשת לשכת הרווחה בטבריה ובהם נאסר על האם להתראות עם הבת

מאת יהודה גורן

ויולט אסטוריה, הארמנית שגרה בביירות עד לפני ארבע שנים וחיילי צה"ל הביאוה לארץ בעת מיבצע של"ג – טוענת כי אנשי חב"ד חטפו את בתה נדיה, בת 19½ ואת בנה מוסה, גיירו אותם ועתה הם לומדים בבתי ספר של חב"ד בצפת.

ויולט אסטוריה, המתגוררת במרכז הקליטה בקרית־ים, טוענת כי כאשר הגיעה לארץ בשנת 1983 היא גרה זמן מה בטבריה בשכונת קרית־משה ורבים משכניה היו אנשי חב"ד.

היא מספרת: „הם שכנעו את שני ילדי להתגייר וצירפו אותם לאחד ממוסדות התנועה בצפת". לדבריה, בנה מוסה קיבל את השם משה ואילו שם בתה נדיה הוסב על ידי אנשי חב"ד לדינה.

ויולט מוסיפה: „התחננתי לפני אנשי חב"ד כי יחזירו לי את שני ילדי משום שאינני יהודיה ואינני שומרת כשרות. נדהמתי לראות את בני מוסה שבא לבקרני כשראשו מגולח והוא עטור פאות".

היא סיפרה כי בנה לומד במוסד לביא יצחק של חב"ד בצפת ובתה נדיה בבית חנה, מוסד חינוכי לבנות חב"ד בצפת.

ויולט נטשה בימים אלה את מרכז הקליטה בקרית־ים והיא יושבת יומם ולילה ליד קרית חב"ד בצפת ומשקיפה לעבר ביתו של הרב יוסף חיטרין, אחד מראשי הקריה. היא טוענת כי הרב חיטרין ורב נוסף אירגנו את חטיפת ילדיה.

היא מבקשת להיפגש עם ילדיה ולשוב עימם אל בעלה בביירות. „אני מוכנה לתת את כל רכושי למען שובם אלי של ילדי", היא אומרת.

הנושא כולו הועלה לפני מפקד צד"ל גנרל אנטואן לאחד ולפני משטרת מרחב הגליל, בנסיונה של האשה לקבל את סירם.

„אנו אוהבים את ישראל ואת היהודים, אבל איננו רוצים להיות יהודים חרדים. אהבתנו לישראל היא שגרמה שחיילי צה"ל הביאו אותנו מביירות לארץ והצילו אותנו מאימת המלחמה שהיתה בלבנון", היא אומרת.

הרב יוסף חיטרין וגורמים אחרים בחב"ד אמרו בתגובה על כך כי בידיהם ובידי המשטרה הצהרות של הבת נדיה כי אין היא רוצה בקשר עם האם. לטענתם, יש מסמכים שבהם רשומה האם כיהודיה ואילו האב, הנמצא בביירות, הוא ארמני. עוד טוענים אנשי חב"ד כי בידיהם צווים מבית המשפט שהוצאו לבקשת לשכת הרווחה בטבריה ובהם נאסר על האם להתראות עם הבת, שעברה לצפת ביוזמת האם.

הם אמרו עוד: „איש אינו מונע מהבת לעשות ככל העולה על רוחה, ובכלל זאת לשהות עם אמה במרכז הקליטה, וכל מה שעשתה הבת עשתה מרצונה החופשי".

גור: כרמטכ"ל לא היה עולה על דעתי להורות להאזין לשיחות קצינים

מאת יוסף צוריאל

„לא היה עולה על דעתי", תימצת אמש ח"כ מרדכי גור את תשובתו על השאלה, אם בהיותו רמטכ"ל הורה להאזין לשיחות טלפון של קצינים בכירים.

על עניין זה אמר ח"כ שמחה דיניץ: „לא זכור לי שנושא כזה נדון בזמן כהונתה של גולדה מאיר כראש ממשלה. מה שבטוח הוא שגולדה דחתה הצעה לצותת בשיחות טלפון של שרים על רקע הדלפות בלתי פוסקות מישיבות הממשלה".

את השאלה, אם בכלל היו שרי ביטחון או ראשי ממשלה שאיפשרו ציתות לשיחות טלפון של קצינים בכירים בצה"ל, מעלה ח"כ יוסי שריד. הוא מבקש כי השאלה תידון בוועדת חוץ וביטחון של הכנסת.

לדעת ח"כ שריד, מתשובות שרי הביטחון וראשי הממשלה אפשר יהיה ללמוד מה היה בעבר בתחום זה, ובאופן מיוחד אם אכן היה שר ביטחון שהתיר לרפאל איתן בהיותו רמטכ"ל, לצותת לשיחות טלפון.

ח"כ שמחה דיניץ אמר כי עד כה לא עלה כלל בוועדת חוץ וביטחון, או אגב דיוני תת־הוועדה לענייני מודיעין שהוא חבר בה, נושא הציתות לשיחות טלפון של קצינים בכירים.

כעוד, סבור ח"כ דיניץ, „צריך ללמוד נושא זה לעומקו, כי אם פעם ניתן היתר לצותת לשיחות טלפון של קצינים בכירים בצה"ל, אז יש כאן תקדים מסוכן מאוד, כי לשיטה זו אין סוף".

ח"כ מרדכי גור אמר, כי הוא אינו מסביר את מה שיוחס לבא אחריו בטכ"ל, וסירב להתייחס לשאלה אם ועדת חוץ וביטחון או מליאת הכנסת צריכות לעסוק בנושא.

אמיר גילת מוסר:

ח"כ אמנון לין, חבר ועדת חוץ וביטחון של הכנסת, אומר כי ידרוש כינוס דחוף של הוועדה כדי לברר אם היו הדלפות של אלופים מישיבות המטה הכללי.

הוא אמר כי אם מעמידים את בעיית ההאזנה לאלופי צה"ל מול ההדלפות המיוחסות להם – ההדלפה של האלופים לעיתונאים חמורה לדעתו פי כמה.

ח"כ לין תובע לברר מה הצעדים שננקטו נגד האלופים שהדליפו לעיתונאים חומר מישיבות המטכ"ל ואם לא ננקטו שום צעדים – למצות עימם את הדין עתה.

בכל יום יוצאים לאור בישראל 12 ספרים

בשנת 1984־5 יצאו לאור בישראל 4161 ספרים ב־220 הוצאות ספרים, כלומר, 12 ספרים ליום.

ממוצע העותקים לספר הוא 2,600 ובסך הכל הופיעו באותה שנה כתשעה מיליון עותקים, כ־85 אחוז מהם בעברית.

פרטים אלה מגלה סקר שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ערכה בשיתוף משרד החינוך והתרבות. בימים אלה הוגשו לשר החינוך המלצות ביניים של ועדת מומחים לעידוד הקריאה במערכת החינוך. הוועדה מציעה להנהיג חובת קריאה בבתי הספר, ומתכוונת להגיש לשר יצחק נבון הצעה של רשימת יצירות חובה.

קופמן: פרס ביקש מחאשוגי לסדר לו פגישה עם ערפאת

מאת מנחם רהט

ח"כ חיים קופמן, טען אמש, כי הגיעו אליו ידיעות ממקורות שנפגשו באחרונה עם המיליונר הסעודי, סוחר הנשק, עדנאן חאשוגי ומהן עולה, כי לטענת חאשוגי, ביקש ממנו שמעון פרס, כי יזום באמצעותו מגעים עם ראש אש"ף יאסר ערפאת. חאשוגי טוען כי העביר פרטים בעניין בקשתו של פרס, לרוברט מקפארליין.

חיים קופמן תובע, כי ממלא מקום ראש הממשלה שמעון פרס, יתייצב בפומבי ויבהיר אם הוא דוחה או מאשר את הטענה.

בתגובה לטענותיו אמרו אמש בכירים במפלגת העבודה כי אין לדברים שחר. „מוטב שקופמן יפסיק לבלבל את המוח ואת הציבור", אמרו.

מזג האויר

מעונן חלקית עד מעונן. יתכנו גשמים מקומיים בצפון הארץ ומרכזה.

בארץ — הטמפרטורות החזויות:

ירושלים 6–12; תל־אביב 12–19; חיפה 12–17; נהריה 12–17; באר־שבע 8–19; רמת־הגולן 5–12; צפת 6–12; טבריה 12–20; עפולה 9–16; נצרת 8 עד 16; שומרון 6–14; לוד 10–19; עזה 12–18; יריחו 12–23; אילת 16–24

בחוץ־לארץ — מזג האויר בערים הגדולות:

אוסלו 1 עד 13 מעונן; אמסטרדם 20 עד 22 בהיר; אתונה 8 עד 18 בהיר; רומא 11 עד 17 מעונן; לונדון 12 עד 20 מעונן; ניו יורק 7 עד 11 מעונן; פריס 12 עד 24 בהיר; פרנקפורט 2 עד 19 בהיר; רומא 3 עד 21 בהיר.

מעריב

עורך: עידו דיסנצ'יק
סגן עורך: יובל אליצור
סגן עורך: לוי יצחק הירושלמי

ראש מערכת המוספים: יעקב ארז
ראש מערכת החדשות: אברהם תירוש

יו"ר מועצת המנהלים: עובד בן־עמי
מנכ"ל: אמיר דורון
מנכ"ל: שמעון המאירי

עזריאל קרליבך — מייסד ועורך 1948–1956
אריה דיסנצ'יק — עורך ראשי 1956–1974
שלום רוזנפלד — עורך ראשי 1974–1980
שמואל שניצר — עורך ראשי 1980–1985

המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ, בית דפוס מעריב בע"מ

תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית מעריב, רח' קרליבך 2 (מיקוד 61 200), ת.ד. 20010 טל' 439111.
ירושלים: המערכת: רח' הלל 14 (מיקוד 94581), טל' 221151.
הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טל' 231769.
מרכז הפצה: טל' 521159.
חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד 33 104), טל' 674674.
הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל' 673254.
באר־שבע: מערכת, מודעות ושיווק: רח' קק"ל 90, טלפונים 74850, 74973, 37553.

18 גופות של אנשי חיזבאללה נותרו אחרי אש התופת שהמטיר עליהם צה"ל

בתקרית שהיתה ליד קנטרה, לא הרחק מהגבול הצפוני של רצועת הבטחון - נפצעו קל ארבעה חיילי צה"ל ≡ אלוף פיקוד הצפון: למרות הצלחתנו אין להיתפס לשאננות; צפוי כי הפעילות החבלנית תתגבר

מאת יהודה גורן

באחת התקריות החמורות והגדולות בהיקפן שהיו בדרום לבנון, נהרגו אור ליום אתמול 18 מחבלים מהארגון השיעי הקיצוני „חיזבאללה", בנסיון כושל מצדם לתקוף מוצב צד"ל וכוח צה"ל ששהה באזור למשימות שונות. ארבעה חיילי צה"ל נפצעו באורח קל, רובם מרסיסים. שניים מהם שוחררו כבר אתמול לבתיהם ושניים נותרו בבית החולים בצפת וישוחררו בקרוב.

התקרית אירעה בשעה ארבע לפנות בוקר, בעת שקרוב למאה לוחמי „חיזבאללה" תקפו מוצב צד"ל ואת כח צה"ל ששהה בסמוך למוצב, ליד קנטרה, בגיזרה המרכזית, לא הרחק מהגבול הצפוני של רצועת הבטחון. מיד לאחר שהתוקפים זוהו, נפתחה לעברם אש תופת מרוכזת, וכבר במטח הראשון נהרגו עשרה מחבלים בסמוך לגדרות. לנוכח האש העזה נסוגו המחבלים, ואז התארגן כח צה"ל במסה גדולה, שכללה כוחות חיל רגלים של גולני, חיל הנדסה, טנקים, מסוקי תקיפה וארטילריה, למירדף אחרי שארית כח המחבלים הנסוג. הירי הארטילרי מיעד לשבש את דרכי הנסיגה ולמנוע ידי מחבלים.

בתום הארוע ערך צה"ל סריקות באזור, ואז נתגלו 18 גופות מחבלים, חלקן ליד מוצב צד"ל וחלקן בדרך הנסיגה עד לגבול הצפוני של רצועת הבטחון. כל הסימנים שהתגלו בשטח מצביעים על כך שלמחבלים היו נפגעים נוספים על 18 ההרוגים.

באזור נתגלו גם כלי נשק רבים ואמצעי לחימה שהותירו אחריהם המחבלים בעת נסיגתם החפוזה. עוד נתגלו מטולי אר.פי.ג'י. ותחמושת רבה.

כוחות צה"ל שהשתתפו במירדף נצטוו להקפיד על גזרות אש, שלא יפגעו בשוגג באזרחים אזרחיים מאוכלסים מעבר לקו גבול רצועת הבטחון. אלוף פיקוד הצפון יוסי פלד, הגיע למקום התקרית זמן קצר לאחר תחילתה ונטל חלק במירדף ובסריקות. האלוף פלד אמר כי כפי שהעריך לפני זמן קצר – כך היה, והוא אף מעריך כי הפעילות החבלנית תתגבר, נגד רצועת הבטחון ונגד ישובי הצפון.

„למרות הצלחתנו בתקרית האחרונה, חייבים לשמור על פרופורציות נכונות, וכשם שאין להיכנס לפאניקה כאשר המחבלים קוצרים הצלחה כלשהי, כך אין להתפס לשאננות כאשר צה"ל וצד"ל מצליחים בתקרית כמו שהיתה אתמול בה נהרגו 18 מחבלים. צה"ל וצד"ל ערוכים להתגברות הפעילות החבלנית", אמר.

הרמטכ"ל, משה לוי, הגיע אתמול בבוקר לאזור התקרית, שמע סקירה על הפעולה ושיבח את כל מי שנטל בה חלק. לאחר התקרית ניסו המחבלים להפגיז באש מרגמות מצפון לרצועת הבטחון, אך זו שותקה מיד באש צה"ל.

יהודה גורן מוסר:
נוצרי תושב מארג' עיון בדרום לבנון נהרג אתמול מירי טיל קאטיושה שנורה מאזור נאבטיה שמצפון לבופור. ההתפוצצות הסבה גם נזקים חמורים למבנים בעיירה הנוצרית. מקורות בדרום לבנון ציינו, כי המחבלים מנסים לשבש את תמיכת הפסחא הנוצריות.

בריה"מ הזמינה את ארה"ב לפוצץ מתקן גרעיני בסיביר

בביקורו של שולץ, הציעו הסובייטים כי לשם בדיקת מנגנוני ההגנה ההדדיים תוכל גם בריה"מ לפוצץ מתקן דומה בנוואדה ≡ רייגן: ארה"ב ובריה"מ לא היו מעולם כה קרובות להסכם

רונאלד רייגן

מיכאיל גורבאצ'וב

הנשיא רייגן אמר אתמול, כי ארה"ב ובריה"מ לא היו מעולם קרובות כל כך להסכם שיביא לפירוק הטילים הגרעיניים לטווח בינוני באירופה.

בנאומו השבועי לאומה אמר הנשיא, כי הוא שואב עידוד מנכונותם של הסובייטים להסיר את המחסומים בדרך להסכם פיקוח על נשק גרעיני. רייגן הזהיר עם זאת, מאופטימיות מופרזת בכל הנוגע להמשך המו"מ. לדבריו, הציעו הסובייטים לסלק כ־130 טילים גרעיניים לטווח קצר המוצבים בתוך ברית־המועצות, גרמניה המזרחית וצ'כוסלובקיה. זאת בנוסף על נכונותה להצטרף לארה"ב לסילוק כללי של הטילים הגרעיניים לטווח בינוני מאירופה. הסדר זה ישאיר, לדברי הנשיא, מאה טילים כאלה בידיו של כל צד, באסיה הסובייטית ובארה"ב.

עוד אמר הנשיא, כי שתי המעצמות שואפות להגביל את מספר הטילים הגרעיניים לטווח קצר (עד אלף קילומטרים) „באופן גלובאלי". הוא הבטיח, כי כל הסיכומים עם בריה"מ ייעשו תוך התייעצויות קרובות עם בנות בריתה של ארה"ב באירופה.

בין ההצעות החדשות שהעלו פקידים סובייטיים בשעת ביקורו של שר החוץ האמריקני ג'ורג' שולץ במוסקווה, היה גם רעיון מרחיק־לכת לשיפור איכות מנגנוני הבדיקה ההדדיים בכל הנוגע לניסויים גרעיניים: ברית המועצות מזמינה את האמריקנים לפוצץ מיתקן גרעיני על אדמתה, באתר ניסויים תת־קרקעי אי־שם בסיביר, בעוד הסובייטים ישתמשו באתר הניסויים שבנוואדה, ארה"ב, לפוצץ מתחת לפני הקרקע מיתקן גרעיני זהה – על כך מסרו פקידים בוושינגטון.

קנת ל. אדלמן, ראש סוכנות הפיקוח על מירוץ החימוש בארה"ב, אמר לעתונאים כי האמריקנים רואים את ההצעה הסובייטית בחיוב רב. נושא אימות ביצועם של הסכמים בתחום מירוץ החימוש הוא אחת מהנקודות השנויות ביותר במחלוקת בין שתי המדינות, ולדברי אדלמן, עוד ארוכה הדרך עד שיותמלאו כל הדרישות האמריקניות בנושא זה. מאחר שאתרי הניסוי הסובייטיים והאמריקניים שוכנים באזורים גיאולוגיים בעלי אופי שונה, עוצמת ההדף של ניסויים תת־קרקעיים נרשמת בצורה שונה בשתי המדינות. פיצוצו של מיתקן אמריקני בסיביר יאפשר לארה"ב להעריך ביתר דיוק את גודלם של מיתקנים סובייטיים שיפוצצו שם בעתיד.

עד כה, סירב הממשל של רייגן לחדש את החתימה האמריקנית על חוזים המגבילים את הניסויים הגרעיניים, בטענה שלארה"ב כיום אין אפשרות לבדוק אם ברית המועצות עומדת בתנאי ההסכמים. ההסכם כיום מגביל את גודל המיתקנים שמותר לכל מדינה לפוצץ ל־150 קילו־טון (עוצמה השווה ל־150 אלף טונות טי.אן.טי.).

ערפל שורר עדיין בשאלה המרכזית שעמדה על הפרק בדיוניו של שולץ במוסקווה, שנגעה לנסיון לצמצם, או לבטל כליל, את כמות ראשי החץ הגרעיניים לטווח בינוני באירופה. ההצעה הסובייטית הבסיסית, שהועלתה גם בפגישת הפיסגה בין גורבאצ'וב לבין רייגן באיסלאנד, מדברת על השארת 100 ראשי חץ כאלה שיותר לכל צד להחזיק על אדמת אירופה.

לפי פרסומים סובייטיים, הציעו פקידיו של גורבאצ'וב סילוקם של כל הטילים האלה מאדמת אירופה, הצעה שעדיין לא עיכלו האמריקנים.

במקביל, נמשכים המאמצים האמריקניים להרגיע את הטוענים, שיהיה זה סירוף מצד ברית נאט"ו לוותר על החימוש הגרעיני שלה באירופה מול העליונות הסובייטית המוחלטת בכוחות קונוונציונליים.

הרב פרץ: ש"ס לא תתמוך בממשלה צרה בראשות המערך או הליכוד

ש"ס תדחוק בפירוק הממשלה רק אם תרבה הממשלה להכיר בגיורים ≡ טרם קבענו עמדתנו בעניין הוועדה הבינלאומית

מאת מנחם רהט

ראש רשימת ש"ס, הרב יצחק פרץ, לשעבר שר הפנים, הבהיר ביום ו' לממלא מקום ראש הממשלה, שמעון פרס, כי מפלגתו לא תתמוך בשום ממשלה צרה – לא בראשות הליכוד ולא בראשות המערך.

הרב פרץ גם הבהיר, כי חרף היותו „מחוץ למשרד הפנים", מעוניינת ש"ס בהמשך קיומה של ממשלת האחדות. האפשרות היחידה שתדחוק בש"ס לתמוך בפירוק הממשלה, תהיה, לדבריו, אם תרבה הממשלה להכיר בגיורים שלא כהלכה ותרשום את המתגיירים הללו כיהודים.

הרב פרץ ביקש להפגש עם שמעון פרס לשמיעת פרטים על אודות הוועידה הבינלאומית. פרץ הבהיר כי תנועת ש"ס טרם קבעה עמדתה בסוגייה זו, הואיל ולא ידועים לה כל הפרטים בנושא. בתום הפגישה, אמר הרב פרץ, כי יביא את הנתונים שמסר לו פרס לידיעת ראשי התנועה.

שני האישים דנו גם באפשרות שהוועידה הבינלאומית תוליך להתפרקות הממשלה. הרב פרץ הבהיר, כאמור, כי ש"ס לא תיתן יד לשום ממשלה צרה ותעדיף בחירות מוקדמות.

הרב פרץ הבהיר, כי לא ענייני הוועידה הבינלאומית או תהליכי השלום יניעו את תנועתו לתמוך בפירוק ממשלת האחדות, אך לעומת זה, עלול ריבוי ההכרה בגיורים דיפורמים, להביא את ש"ס לתמיכה בפירוק הממשלה.

מ"מ ראש הממשלה שמעון פרס חזר והבהיר באותו מעמד את עמדתו הידועה, כי אם יתברר שהממשלה מעכבת את תהליך השלום, לא יהיה מנוס מהתפרקותה. שעת ההכרעה תגיע בזמן הקרוב כאשר יגיש לממשלה את הצעותיו להמשך תהליך השלום.

פרס כבר הבהיר, כי אם הממשלה תדחה את תוכניתו, לא יהיה מנוס מבחירות חדשות, שבהן הציבור יצטרך להכריע בסוגיה זו של המשך תהליך השלום, שמציע המערך, מול הקפאון המדיני, שמציע, לטענתו, הליכוד, והעלול להוביל לחידוש המתיחות והמלחמה באזורנו.

בעבר, אמר פרס, כי יביא לממשלה הצעה לתמיכת ישראל בוועידה בינלאומית כמבוא לתהליך השלום. באחרונה החליט פרס, שלא להביא לממשלה הצעה שעניינה הוועידה הבינלאומית – כי אם להעדיף תוכנית כוללת לקידום תהליך השלום, כשהוועידה הבינלאומית תופסת רק חלק מיועדי בה.

במקרה שהממשלה תמנע מאישור התוכנית – ונראה כי כך תנהג בתמיכת הליכוד והדתיים – יוכל המערך לנהל את מערכת הבחירות, לא רק בשאלת הוועידה הבינלאומית, שלגביה חלוקות הדיעות בציבור, כי אם בסוגיית השלום כולו, שבה מובטחת לו, לדעתו, תמיכת מרבית הציבור הישראלי.

הצעת ההחלטה שיביא פרס לממשלה, תכלול גם סעיף הכולל את נושא העלייה מברית המועצות – והדבר מעיד כי בתוכנית כזו תבקש מפלגת העבודה לקשור את ההסכמה לוועידה הבינלאומית עם חידוש העלייה בהיקף נרחב מרוסיה. דחיית התוכנית על ידי הליכוד, תוכל להיות מוצגת גם כדחיית עליית היהודים מרוסיה.

„נושא קידום השלום, מופיע בקווי היסוד של הממשלה, ולא נוכל לשבת בממשלה הבולמת את השלום ומתנכרת לקווי היסוד שעליהם השתתה" – אמר פרס בסוף השבוע.

בדלית־אל־כרמל בסוף יום של חול

הדרוזים: נשרת המדינה באש ובמים ונעשה למענה הכל

אומרים צעירים בדלית־אל־כרמל בעקבות פרשת הקצין הצ'רקסי ≡ „אם חייל דרוזי ידגל - אשחט אותו"

מאת אמיר גילת

„אם דרוזי המשרת בצה"ל יתפס כחשוד בריגול למען האויב – אהיה הראשון שאשחט אותו" – אומר סלמן, תושב הכפר הדרוזי דלית אל־כרמל, בן 35, המדגיש שוב את „ברית הדמים" הישנה בין הדרוזים ליהודים ואשר קיבלה בימים האחרונים מימד אחד.

בצילה של פרשת הקצין הצ'רקסי אנו יושבים על כוס קפה עם מספר דרוזים משכילים, כולם בשנות השלושים לחייהם. הם לא מוכנים להיחשף בשמם המלא או להצטלם. פחדים. יש להם מספיק בעיות גם בלי זה.

„אנחנו פטריוטים. כשהתגייסתי לצה"ל נשבעתי אמונים למדינה שבה נולדתי ובה אני חי" – אומר י., המארח, שאינו רוצה למסור לפירסום אפילו את שמו המלא. שלוש שנים הוא שירת בצה"ל, בכוח החוק. אם זה היה תלוי בו – הוא לא היה מתגייס. „בשביל מה? אנחנו ממלאים אחר החובות אבל לא נהנים מהזכויות" – הוא אומר.

„הצעירים של היום מבולבלים. אומרים להם לשרת את המדינה והם עושים את זה. וכשהם משתחררים, רוצים בית ועבודה ואף אחד לא עוזר להם" – מציין מונזר, שאינו שוכח להזכיר גם את התלונים הדרוזים שנפלו למען המולדת. „וכשאני מכיר בחורה יהודיה, היא מסלקת אותי ואומרת: לך מפה, ערבי".

כשמדברים על עזות בישראל, מזכירים בדרך כלל את הדרוזים והצ'רקסים ברשימה אחת. גם בצבא הם משרתים ביחידה משותפת. „הצ'רקסים יותר רציניים מאיתנו. הם יודעים בדיוק מה שהם רוצים" – מספרים אנשי־שיחי. „בשיש המראן, לא יעזור כלום – הצ'רקסי מסרב לעבד. כשיש חג לדרוזי – הוא מהסס". „הצ'רקסים שקועים בתוך עצמם" – הם מדגישים. גם אם יש קשה, לא צריך לקחת בימים אלה סיכונים מיותרים.

„אנחנו משרתים את המדינה ונעשה למענה הכל – באש ובמים. למרות הכל, טוב לנו פה." הם מסכמים ולא מאמינים שדרוזי, רק בשל היותו כזה, יבגוד במדינה. „הוא לא מבין שכך הוא פוגע גם בעצמו, בילדים ובעדה כולה" – הם אומרים.

„היהודים, שאנחנו קרובים אליהם מאוד, לא מבינים ומכירים אותנו. אנו חלק מהמדינה הזו, יש לנו אויבים משותפים וצריך להתגונן מפניהם".

هكذا عن الاصل

נכשל נסיון הפיכה רביעי בפיליפינים מאז עליית אקינו

מורד אחד נהרג ושני בני ערובה נפצעו אתמול, כאשר כוחות הנאמנים לנשיאה קוראסון אקינו דיכאו מרי שנמשך שמונה שעות, על־ידי קבוצה קטנה של חיילים עריקים.

מפקד הצבא, גנרל פידל ראמוס, אמר אתמול לכתבים במסיבת עתונאים במאנילה, כי הסמל־לשעבר טוטו דה גוזמאן, אחד המורדים, מת בהתקוממות הקצרה במטה הצבא בפורט בוניפאסיו, שהפריעה את שלוות סוף השבוע של חג הפסחא.

לדבריו, את המרי הנהיג סמל־לשעבר אחר, ארנסטו ליבראזה, שהיה שומר ראשו של הנשיא המודח פרדיננד מארקוס. הוא נעדר מאז פברואר 1986, כשהודח מארקוס.

„הנשיאה יושבת לבטח במעונה ליד ארמון מאלאקאנאנג", נאמר בהודעה מטעם לשכת העתונות של אקינו.

בהודעה נאמר, כי המרי פרץ בשעה רבע לארבע לפנות בוקר, שעון מקומי, כאשר 13 חיילים מורדים במשאית פרצו דרך השער הראשי של פורט בוניפאסיו.

עוד נאמר בהודעה, כי המורדים נכנסו למטה המשטרה הצבאית בתוך המחנה וניסו לשחרר 102 חיילים העצורים שם בקשר לניסיון ההפיכה ב־27 בינואר. לפי ההודעה, 42 מהחיילים העצורים, וכן תשעה אנשי המשטרה הצבאית ששמרו עליהם, הצטרפו למורדים.

ראמוס אמר, כי כאשר גילו המורדים ששער המחנה חסום, פרצו למחסן נשק, תפסו בעשרה רובים, ואז השתלטו על בניין המטה הראשי, לאחר שלקחו 20 בני ערובה – בכלל זה ארבעה קולונלים, קפטן הצי איסידורו קודרה, ומספר שוטרים אזרחיים.

עדי ראיה אמרו, כי 200 חיילים, מלווים ברכב משוריין, הקיפו את הבניין.

זו הפעם הרביעית שאקינו ניצבת בפני מרידה גלויה מצד חיילים עריקים, מאז עלותה לשלטון לפני 14 חודש.

רויטר

ראש ביצה

הציירת הגרמניה אולריק הורסטמן קיל, בתמונה, בתכנית יצירותיה: ציורי שמן על ביצי אווז. הציורים מתארים דיוקנאות מפורסמים של מדינאים גרמנים. הביקוש הרב ביותר עד כה היה לביצים הנושאות את ראשיהם של שר החוץ גנשר והנשיא פון וייצקר.
תצלום: א.פ.

12 בני אדם נטבחו על ידי המחתרת הטאמילית בסרי לנקה

אנשי המחתרת הטאמילית בסרי לנקה טבחו לפחות 122 בני אדם, ביניהם נשים וילדים, ופצעו עוד כ־60, בהתקפה על אוטובוסים שהסיעו משפחות בדרכן חזרה מחגיגות ראש השנה. כך מסרו פקידי ממשלה מקולומבו שבסרי־לנקה.

עוד נמסר כי הטבח ארך בסך הכל כ־15 דקות. הרוצחים משכו אנשים מתוך האוטובוסים והמשאיות, והרגו אותם במכונות יריה ורימונים.

יו"ר מרכז התקשורת הממשלתי, טילאק רטנאקארה, סיפר כי רוב הקרבנות היו בודהיסטים, שהיא הדת השלטת במדינה. פקידים בכירים אחרים אמרו כי הבודהיסטים הופרדו משאר הנוסעים, ונורו במכונות היריה.

בין הנוסעים היו נשים וילדים רבים. היתה זו קבוצה של משפחות ששבו מבילוי ראש השנה המסורתי של סרי לנקה, הנחוג הן על ידי הבודהיסטים והן על ידי הטאמילים. קבוצה גדולה של טאמילים הקיפה את כלי הרכב סמוך לכפר איותה אויה, 185 קילומטרים צפונית לקולומבו.

ההתקפה שמה קץ לעשרה ימי שביתת נשק בין הצדדים הניצים במדינה זו. הממשלה הכריזה על סיום שביתת הנשק, וכן הכריזה עוצר על מחוז טרינקומלי.

דובר מטעם הממשלה סיפר כי הרוצחים, שלבשו סימני זיהוי של „הנמרים", קבוצת הגרילה הטאמילית המרכזית, נראו נמלטים לעבר טרינקומלי לאחר הרצח.

מחאה ישראלית על „פלשתינה הכבושה" בטלוויזיה הצרפתית

שגרירות ישראל בפאריס פירסמה מחאה פומבית ורשמית נגד הרשת הראשונה של הטלוויזיה הצרפתית, אשר הקרינה בסוף השבוע כתבה ארוכה על „פלשתינה הכבושה".

ד"ר עובדיה סופר מותח על „סילוף עובדות, שגיאות מכוונות והצגת עובדות מסולפת במכוון", ומגדיר את הכתבה כ„סרט תעמולה אנטי־ישראלי לא יאמן".

גם ארגון־הגג של יהדות צרפת, ה„קריף", הצטרף למחאה.

הכתבה, אשר הוקרנה במסגרת תכנית היוקרה „אינפורמיישן" המביאה דיווח־יעומק, הציגה כפרים הרוסים, מנגפי החיילים הישראלים בשטחים הכבושים, ואת סבל האוכלוסיה הערבית, ואת מבלי לתת ביטוי לעמדה הישראלית.

יש לציין כי בשבוע שעבר, עברה הבעלות על הרשת מידי הממשלה לידיים פרטיות, שרכשו אותה במחיר 3.5 מיליארד פראנקים.

אולם הכתבה הוכנה עוד לפני מכירת הרשת, וההנהלה פירסמה הודעה כי הצוות צילם תמונות קשות אף יותר מאלה שהוקרנו, והיא עומדת מאחורי הדיווח.

תמר גולן

למה התפטרתי? כי המשכורת שלי גבוהה מדי ולא נעים לי

חברה לסקרי דעת קהל בניו־יורק, שאלה מנהלים של מאה חברות בארה"ב, מהם התירוצים המוזרים ביותר שבהם השתמשו עובדים שהגישו את התפטרותם. הנה כמה מהם: לא יכולתי לנמנם פעמיים ביום, כהרגלי; לא מרשים לי להחזיק את החתול שלי בכלוב מעל שולחני; המשכורת שלי גבוהה מדי, והדבר מעמיד אותי במצב בלתי נעים; העבודה מעניינת, אבל אי אפשר לפגוש גברים לעניין. יותר מדי גברים במשרד קרחים, עונבים עניבות פרפר, משתמשים בכתפיות ונודדים גרבים לבנות; ברצוני לכתוב שירים על התוף.

רן דגני

מתווכים מנסים לשכנע המורדים בארגנטינה להניח את נשקם

כמאה קצינים ומש"קים השתלטו על האקדמיה לחיל רגלים בקאמפו דה מאיו, כאות הזדהות עם ההתקוממות של כ־80 קצינים, שמתנהלת מאז יום רביעי בקורדובה

מאת מאיר טהנאי
סופר „מעריב" בבואנוס איירס

מתווכים צבאיים ניסו אתמול לשכנע את הקצינים המורדים בארגנטינה לסיים את ההתקוממות, בעוד נאמני הנשיא, ראול אלפונסין, ערוכים להתערבות בכוח לשם דיכוי המרידה.

הכומר הצבאי מיגל מדינה, ובריגדיר חוסה חוליה, המזכיר הצבאי של חיל האוויר, נועדו למשך 20 דקות עם מנהיגי המורדים, המבוצרים באקדמיה לחיל רגלים בבסיס קאמפו דה מאיו, בפרברי בואנוס איירס.

אתמול הגיעו נאמני אלפונסין לאיסוף מן הבסיסים הצפוניים במחוז סאנטה פה אל קאמפו דה מאיו – הבסיס הגדול ביותר של צבא ארגנטינה – כדי לדכא מרידה של קבוצת קצינים, אשר מחו על משפטי הנערלים באשמת הפרת זכויות האדם.

מורדי קאמפו דה מאיו, כמאה קצינים ומש"קים בראשות סא"ל אלדו ריקו, תפסו שלשום נשק והשתלטו על בניין האקדמיה לחיל הרגלים בבסיס, לאות הזדהות עם ההתקוממות המתנהלת מאז יום רביעי בליל בבסיס המרכזי קורדובה. בקורדובה התקוממו כ־80 קצינים מן הגדוד ה־14, בהנהגת רס"ן ארנסטו באריירו.

אולם שעות אחדות בלבד לאחר פרוץ ההתקוממות בראשות ריקו, דעכה ההתקוממות בקורדובה, בכניעה מוחלטת ובלי נפגעים, בעקבות הימלטותו של באריירו מהבסיס. עדיין לא ידועים היכן הוא, ומנחשים כי הוא מחפש מקלט בצ'ילה או בפראגוואי.

הנשיא ראול אלפונסין, המתגורר בבית הסנט של בשלושת הימים האחרונים, מאז שנודע על ההתפתחויות בקורדובה, קרא פעם נוספת למורדים בקאמפו דה מאיו להניח את נשקם, ואמר אתמול לעתונאים: „אנו רוצים למנוע שפיכות דמים. אנו מקווים שהסדר ישוב על כנו היום. הדמוקרטיה תצא וידה על העליונה".

בעקבות פגישה ממושכת שקיים שלשום אלפונסין עם מפקדי החילות ועם הרמטכ"ל, גנרל הקטור ריוס אראו, היה ברור כי כיסר המרי הקטנים של קורדובה וקאמפו דה מאיו בודדו שלשום לחלוטין, וכניעת קאמפו דה מאיו אינה אלה שאלה של זמן. משקיפים ציינו כי לא חלה כל שחיקה בתמיכה של הצי ושל חיל האוויר באלפונסין, בתוקף תפקידו כמפקד העליון של הכוחות המזויינים. אולם אותם משקיפים טוענים, כי ההתקוממות לא היתה פורצת בלי הבטחה בשתיקה לתמיכה מצד מגורים בכירים בצבא, שכנראה נסוגו מתמיכתם לאחר מכן, לאור התמיכה הנלהבת והספונטנית של העם באלפונסין ובדמוקרטיה.

לפחות 200 אלף בני אדם התגודדו מול בניין הקונגרס, שם נשא אלפונסין את נאומו, ותחת הכותרת „לא נקיים משא ומתן". אסיפות־עם גדולות נערכו בתמיכה בדמוקרטיה, בכל 22 בירות המחוזות. בפלאצה דה מאיו, מול בית הממשל, צעדו אנשים והריעו לאלפונסין.

כשלון ההתקוממות בקורדובה הוא תוצאה לוואי נוספת של „אות קין" שהוטל בכוחות המזויינים של ארגנטינה בשל תקופת הדיקטטורה הצבאית.

רפאל מן מוסיף: מ"מ רה"מ ושר החוץ, שמעון פרס, שיגר מברק לעמיתו הארגנטינאי, דנטה קאפוטו, בו הביע תמיכה במאבקה הממשלה לשמירת הדמוקרטיה, נוכח ההתמרדות.

„בשעת מבחן זו קבל נא עדות זו של הזדהותנו המלאה. אודה אם תמסור לנשיא אלפונסין את תמיכתנו במאמץ שהוא משקיע בכשרון כה רב להגשמת החזון של החזרת ארגנטינה לחיק משפחת המדינות הדמוקרטיות ושמירת הרצף התחוקתי של מדינה ידידותית זו", נאמר במברקו של פרס, העומד לצאת באמצע החודש הבא לארגנטינה.

מכונית עלתה עליו

עובד של חברת הטלפונים בקליפורניה נלכד בסוף השבוע במצב משונה ביותר, מתחת למכונית חונה. לא, הוא לא זחל אל מתחת למכונית; הוא זבנ־זונג פשוט שכחו לסמן את הבור בעת שעבדו בתוכו, ומכונית חנתה בדיוק מעליו. בתמונה נראה השותף מנסה להרים את המכונית כדי לחלץ את חבר התקוע. רק כעבור רבע שעה הצליח להשתחרר. תצלום: א.פ.

פעולת מירמה ענקית למימון פעולות אש"ף נחשפה בניו־יורק

מאת רן דגני

משטרת ניו־יורק הודיעה אתמול, כי חשפה שערוריית מירמה בהיקף של מיליארדי דולר, שנועדה כנראה להדרים כספים למימון פעולות טרור של אש"ף.

חמישה אנשי עסקים אירופיים – שניים מצרפת, שניים מנורווגיה ואחד מגרמניה המערבית – הואשמו, כי ניסו למכור שטרי חוב חסרי ערך תמורת 640 מיליון דולר – ערכם הנקוב, כביכול. ראש מחלקת הבלשים במשטרת ניו־יורק, רוברט קולאנג'לו, אמר אתמול, כי העיסקה הכושלת של אנשי העסקים האירופיים היתה חלק ממזימה בינלאומית להפצת שטרי חוב נטולי ערך שעמדה להכניס לבצעיה כ־3.5 מיליארד דולר.

„זו אחת משערוריות המירמה בהיקף הגדול ביותר שנחשפו אי פעם בארה"ב", אמר קולאנג'לו. „סביר מאוד להניח, שחלק מהרווחים שעמד מעשה המירמה להניב יועדו למימון פעולות טרור".

שטרי החוב שבמרכז השערוריה הונפקו, כביכול, ע"י ממשלת אינדונזיה לחברה בבירות שבראשה עומד חסן זובידי, איש עסקים פלשתיני, החי בדמשק. זובידי מסרם לחמשת אנשי העסקים האירופיים ואלה ניסו למכרם ל„איש עסקים" מבנהטן. לרוע מזלם, היה „איש העסקים" בלש במשטרת ניו־יורק.

לדברי המשטרה, קשור זובידי לאש"ף והוא מבוקש ע"י משטרות גרמניה המערבית ובריטניה כחשוד בביצוע מעשי מירמה.

התובע של מנהטן, רוברט מורגנטאו, אמר, כי נגד זובידי לא הוגש כתב אישום, „מפני שיחסנו עם סוריה ולבנון אינם הטובים בעולם".

„שטרי החוב, שהונפקו באוקטובר 1985, נחתמו ע"י שני חברים במועצה לביטחון לאומי של אינדונזיה ושגריר אינדונזיה בדמשק אישר, כי החתימות אמיתיות", אמר מורגנטאו. „ארלם, אנשים אלה לא היו מוסמכים לחתום על שטרי חוב לאומיים".

רייגן העניש את יפאן: הטיל 100% מכס על חלק ממוצריה המיובאים

מאת עפרה ישועה־ליית
סופרת „מעריב" בוושינגטון

נשיא ארה"ב, רונלד רייגן, הטיל בסוף השבוע מכסים בשיעור של 100 אחוזים על מוצרים יפאניים נבחרים.

הצעד, שהיה צפוי בעקבות הודעת הממשל לפני שלושה שבועות, בא להעניש את היפאנים על אי מילוי הסכמים עליהם חתמו בתחום ענף המוליכים־למחצה.

למרות שמדובר באמצעי הענישה החמורים ביותר בתחום הסחר הבינלאומי שהפעילה ארה"ב על יפאן מאז מלחמת העולם השניה, שוררת הסכמה כללית שמדובר בצעדים סימליים בלבד.

מכסים בשיעור 100 אחוזים הוטלו על שלושה סוגי מוצרים: מחשבים אישיים ברמה מסויימת, טלוויזיות שגודל המירקע שלהן בין 18 ל־20 אינטש, וכלי עבודה חשמליים. בסך הכל נבחרו שלוש קטגוריות שבהן מחזור המכירות היפאני בארה"ב הסתכם בשנה שעברה ב־300 מיליוני דולרים. מומחי הממשל טוענים, שזהו בדיוק הסכום שהפסידו חברות אמריקניות מ„טכניקות המסחר הבלתי הוגנות" של יפאן. הממשל מאשים את יפאן במכירת שבבי מחשב למדינות אחרות במחירי היצף. המכירה, במחירים הנמוכים ממחיר העלות, מתאפשרת אסטראטגית הרדות להגנה על השוק המקומי מפני יבוא מתחרה, ועומדת בניגוד להסכם שנחתם יפאן עם ארה"ב בחודש יולי שעבר.

דוברו של הנשיא רייגן אמר כי ההערכה היא, שחברות אמריקניות הפסידו עיסקות בסך 165 מיליוני דולרים בשנה, בשל אי־פתיחותו של המשק היפאני למוצריהן, והעדפת מוצרים יפאניים, גם במחירים גבוהים יותר. עוד 135 מיליונים, מעריך הממשל, הפסידו האמריקנים משום שאינם יכולים למכור את סחורתם במדינות אחרות, בהן מוכרים היפאנים במחירי היצף.

מומחים אמריקניים מעריכים, כי המכס בשיעור 100 אחוזים שהוטל על מחשבים, טלוויזיות וכלים חשמליים כמעט שלא ישפיע על הצרכן האמריקני, היכול לקנות סחורות יבוא דומות במקומות אחרים, או תוצרת מקומית. גם יפאן לא תיפגע באופן משמעותי מהצעד האמריקני: 300 מיליון דולר הם חלק זעום מסך כל המכירות היפאניות בשוק האמריקני, המסתכמות ב־23 מיליארד דולאר בשנה. המצב יהיה חמור הרבה יותר, אם תחליט יפאן, הטוענת שהסנקציות האמריקניות משוללות כל יסוד, להגיב בצעדי עונשין משלה. אולם אפשרות זו נראית לרוב המשקיפים כאן בלתי ריאלית, משום שאין זה אינטרס יפאני לפגוע בעקרונות הסחר החופשי, המאפשרים יתרון יפאני עצום בחשי המסחר עם ארה"ב.

בוושינגטון מצפים עתה לביקורו הקרוב של ראש ממשלת יפאן יסוהירו נקאסונה, שככל הנראה ינסה למצוא דרכים למיתונה של „מלחמת הסחר" העומדת על הסף. הגירעון ההולך וגדל במאזנה המסחרי של ארה"ב, המגיע לשיאים חדשים כמעט מדי חודש, הוא מקור לדאגה חמורה בממשל ובקונגרס, שם מתגבש לובי חזק, למען הנהגת מכסים והיטלים, שיגנו על התוצרת האמריקנית מפני ההתחרות הקשה, בעיקר מצד מדינות דרום מזרח אסיה.

איראן הפסיקה משלוחי נפט לסוריה: הם לא מתנהגים יפה

מאת שפי גבאי
סופר „מעריב" לענינים ערביים

איראן הפסיקה את משלוחי הנפט לסוריה, בגלל מה שהיא מגדירה „סטיות שבלטו באחרונה בהתנהגות הסורית", בעיקר הגברת מעורבותו של הצבא הסורי בלבנון, שפגעה קשה מאוד במימושו של החלום האיראני להקמתה של „הרפובליקה האיסלאמית החומייניסטית הלבנונית".

היומון הכוויתי „אל קבס", הידוע במהימנותו, אומר כי איראן אף רמזה לסוריה, שעליה להחזיר את כל חובותיה המצטברים עבור הנפט האיראני, המסתכמים במיליארד ו־700 מיליון דולר. משלוח הנפט האחרון לסוריה, 260 אלף טונה, הגיע לפני כמה חודשים.

הפסקת משלוחי הנפט לסוריה, עלולה להכניס את ההנהגה הסורית לבעיות סבוכות ביותר של מחסור באנרגיה. הנפט האיראני לא סיפק את כל צרכי האוכלוסיה, שסובלת ממחסור בדלק ומהפסקות חשמל ארוכות ואף מהיעדר גז לבישול.

הפקידה הבלונדינית חשפה את הברוקרים שמכרו מידע תמורת סמים

מאת רן דגוני
סופר „מעריב" בניו־יורק

בכל אשמה הפקידה הבלונדינית החדשה, אמרו אתמול בכעס בחברת הברוקרים „ברוקס, ויינגר, רובינס, ליד ושות'", אחת מהגדולות באיזור הפיננסי של מנהטן, ש־19 מעובדיה, לרבות השותף הבכיר וויין רובינס, נעצרו בסוף השבוע בחשודים שמכרו מידע פנימי על מניות „עם עתיד", תמורת מנות קוקאין.

מסתבר שהפקידה הבלונדינית החביבה לא היתה אלא סוכנת חרש של המינהל הפדראלי לאכיפת חוקי סמים, שבמשך חודש צברה הוכחות נגד עובדי חברת הברוקרים.

היא לא היתה צריכה להתאמץ, אמרו אתמול סוכני המינהל במסיבת עיתונאים. כבר בשבוע הראשון לעבודתה, הציעו לה כמה ברוקרים „שאכטות" כאות חיבה. באולמות המסחר ראתה הסוכנת כיצד ברוקרים מאותתים לזה בסימנים מוסכמים – אצבע על האף – כדי לצאת לחדר המדרגות „להתאוררות קלה".

היא קיבלה כמה הזמנות להשתתף במסיבות סמים בחדרי ההנהלה של החברה. 16 מבין העצורים היו ברוקרים מורשים, הנחשבים העילית של וול סטריט. העצורים האחרים היו פקידים ושליחים. „קוקאין הפך חלק בלתי נפרד מהחיים האישיים והמקצועיים של ברוקרים אלה", אמר רוברט סטאטבאך, ראש המשרד הניו־יורקי של המנהל לאכיפת חוקי סמים.

במסמכים שהוגשו לבית המשפט נאמר, כי עובד שפוטר הוחזר לעבודה על ידי השותף הבכיר רובינס, מפני שהתברר, כי הוא מקור נאמן של קוקאין. במסמכים נאמר, כי קוקאין והרואין היו מטבע עובר לסוחר בחברה. עובד לשעבר קיבל מניות בשווי עשרת אלפים דולר לאחר שסיפק קוקאין לברוקר. בונוס לעובדים מצטיינים היה כמה מנות קוקאין. מידע על מניות הוחלף בהרואין. מזכירה שעשתה טובה לברוקר, קיבלה מנת סמים. „לאן נעלמו הפרחים שפעם היו משמשים את תודה בעבור טובה?" קבל סטאטבן.

קודם הודיעה המשטרה, כי מאז אחד באפריל נעצרו באיזור וול סטריט 110 אנשים.

נחשפה עיר משנת 5,000 לפנה"ס בסוריה

בחפירות בסוריה נחשפה עיר־בירה קדומה, אותה חיפשו ארכיאולוגים במשך עשרות שנים – מסר פרופסור מאוניברסיטת ייל.

הארווי וייס, פרופסור־עמית לארכיאולוגיה של המזרח התיכון, אמר כי האתר, בו ביקר חמש פעמים מאז סוף שנות השבעים, הוא העיר הקדומה שובאט אנליל. הוא שוכנת מתחת לכפר תל ליילאן בצפון סוריה, מרחק קילומטרים אחדים ממקום מפגש הגבולות של עיראק, סוריה ותורכיה.

„בחפירות נתגלו לוחות בכתב יתדות, המתארים את חיי בית המלוכה באזור לפני 4,000 שנה", אמר פרופסור וייס בראיון שנתן בסוף השבוע. „מתחת לחורבות העיר ישנם ישובים קדומים יותר, אולי אפילו משנת 5,000 לפני הספירה". סיכם.

וייס החל בחפירות ב־1979, ואז גילה עיר מוקפת חומה, ובה מקדש גדול, בנוי לבני טיט.

במשלחת הארכיאולוגית האחרונה, בשנת 1985, נתגלו שני גנזכים של לוחות חומר מכוסים כתב יתדות. הלוחות אימתו את ההשערה, כי האתר הוא אכן עיר הבירה של המלך האשורי שמשי־עדאד, שמלך בין 1781־1813 לפני הספירה.

האתר, שננטש על־ידי תושבי מסופוטמיה בשנת 1750 לפני הספירה בקירוב, מכוסה שוב לאחר כל חפירה, ומוגן על־ידי ממשלת סוריה, מסר וייס.

וייס עתיד לחזור לאתר בספטמבר עם ארכיאולוגים מהמוזיאון המטרופוליטאני לאמנות בניו־יורק.

(א.פ.)

صورة عن الأصل

אסיר נמלט: שוטרים וסוהרים מתנכלים בי ולמשפחתי - אנקום בהם

במשא ומתן שהתנהל באמצעות סופר „מעריב" הבטיח הנציב כי יתעניין אישית בתלונתו של האסיר הנמלט אהרון אברהמי ■ בלווית אשתו ואחיו חזר לכלא אך בשער נמלך נמלך ברעתו ונמלט שנית

מאת גיל יודילוביץ'

המשטרה פתחה במצוד אחר אסיר־נמלט, שהתייצב ביום שישי בביתו של סופר „מעריב", איים לבצע מעשה נואש ולפגוע בשוטרים ואנשי שרות בתי־הסוהר, שלטענתו התנכלו לו. האסיר אהרון אברהמי, בן 37, תושב שכונת ומת־אליהו בראשל"צ, נשוי ואב לשלושה, שפוט לשבע שנות מאסר בגין ניסיון שוד של בעל מועדון לילה ברמלה, שנדקר במהלך השוד מספר פעמים.

בליל שישי הגיע האסיר־הנמלט, כשהוא מלווה באחיו ושכן. „תמות נפשי עם פלישתים. מתנכלים לי ולמשפחתי. אני אנקום במתנכלים", אמר אברהמי, שבעבר ריצה שנת מאסר בגין החזקת רימונים. גם לאחר שנוצר קשר עם נציב שרות בתי־הסוהר, גונדר דוד מימון, סרב האסיר לשוב לכלא. הוא אמר כי איבד את האמון בשלטונות הכלא.

אברהמי, שנדחה פעמים על־ידי ועדת השחרורים בשב"ס, שסרבה לשחררו בתום ריצוי שני שלישים מעונש שהוטל עליו, וזאת על סמך דוחו"ת מודיעיניים, המגדירים אותו כ„מנהיג שלילי" הועבר בשנים האחרונות בין בתי כלא שונים – כדי למנוע התארגנות של אסירים סביבו. „אני לא חושש ל חיי, אבל הסוהרים מנהלים פרובוקציות נגדי".

אברהמי יליד איראן עלה ארצה בעליית הנוער בשנת 1968. משפחתו, הורים ושבעה אחים, עלו ארצה רק בשנת 1979. התחנך במוסד מוסמון ברמתיים ואחר־כך התגייס לצנחנים, שם שרת כלוחם, לדבריו. „באתי לארץ ממניעים ציוניים. אחרי הצבא עבדתי בחברה לשרותי מטען התקדמתי מהר והגעתי לתפקיד מכובד. עבדתי שם עד שנעצרתי במאי 1982". האשימו אותו, כי ביחד עם עוד שניים (שזהותם לא ידועה עד היום) עצרו בדרך לרמלה מכונית. בה נסע מוטי נוטע, בעל מועדון לילה, דקרו אותו מספר פעמים בגופו ושדדו את כספו. כתב־האישום הוכן לאחר שאישה שהיתה ביחד עם השודדים במכוניתם שימשה עדת־מדינה.

אברהמי טוען, כי השתמשו במכוניתו בשוד, אך הוא לא היה כלל בשוד. „לא רציתי שהעדה, אותה אני מכיר שנים רבות ותבוא לבית המ"ש ותלכלך עלי, אז הגעתי להסכם עם התביעה שיאשימו אותי רק בסיוע לשוד ולא בניסיון רצח", הוא טוען. אברהמי טוען, כי הוא נמצא עתה בתהליכי גירושים מאשתו, זאת לאחר שגורמים בשרות בתי־הסוהר שכנעו אותה שבעלה „חלאת המין האנושי". „הילדים שלי לא רוצים לבקר אותי בכלא. אין לי בשביל מה לחיות. גם אם אשתחרר בעוד חודשיים, אחרי שוועדת השחרורים תתכנס פעם נוספת לדון בעניני אין לי עתיד", טען. בערב פסח קיבל לראשונה מזה זמן רב חופשה בת 96 שעות מהכלא, ממנה אמור היה לשוב ביום חמישי שעבר.

ביום שישי בערב התקשר מטלפון ציבורי לאשתו ואמר: „אני מיואש ועלול לעשות מעשה של יאוש".

המפקד התורן בנציבות שב"ס במהלך סוף השבוע, גונדר־משנה יעקב זינגלבאום אמר, כי גונדר מימון הודיע, כי על האסיר לשוב מיד לכלא והוא יתעניין אישית בתלונותיו. עם זאת, ציין מימון, כי לא יוכל להתערב בנושא ועדת השחרורים, כי אין לו סמכות לכך. בתגובה הבטיח האסיר הנמלט כי ישוב לכלא עד מועד הספירה – בשעה 6 בבוקר. בשעה 12 בצהרים הוא הגיע לכלא מלווה באחיו ובאשתו ואז יצא לפתע מהמכונית וברח לכיוון רמלה.

מפקד משטרת ראשון לציון, סגן־ניצב אריה פוסטר אמר, כי המשטרה תפתח בחיפושים אחר האסיר ותספק הגנה למשפחתו.

פרשיית שוחד נחקרת בחיפה

משטרת חיפה חוקרת עתה פרשה מסועפת של קבלת שוחד שבה מעורבים לפי החשד עובדים במס הכנסה, יועצי מס ונישומים. „החקירה נמצאת בשלביה הראשונים והיקפה רחב", אמרה פקד שרונה יהודה, ראש מחלק הונאות שביקשה מבית־המשפט להאריך את מעצרו של אחד המעורבים בפרשה.

האיש, ששמו נאסר לפרסום, חשוד כי בשנה האחרונה שילם ליועץ מס כספים כדי שיעביר אותם לעובדי מס־הכנסה, אשר בתמורה היה אמור להפחית את הובותיו של הנישום לאוצר.

„כל המעורבים בפרשה, כולל פקיד מס ההכנסה שמייחסים לו את קבלת השוחד ובן המתוך, מנהל החשבונות, שוחררו", ציין השופט והורה לשחרר בערבות של 30 אלף ש"ח גם את החשוד.

חשוד כי הדיח לזנות נערה מפגרת

המשטרה חושדת כי תושב צור־שלום, בן 29, הדיח לזנות נערה מפגרת, אותה הכיר לפני שלושה שבועות. בני־משפחתה התלוננו במשטרה כי מצאו אותה בדירתו כשהיא „זרוקה ומלכלכת".

החשוד בסרסרות לזנות, הכיר את הבחורה והבטיח לה כי ישא אותה לאשה. לפי אחת הגרסאות, הוא לקח אותה לביתו והחל להעסיקה בזנות.

בני משפחתה הגיעו לדירתו, מצאו אותה זרוקה שם ומיהרו לקחת אותה לבית־חולים.

„לא ידעתי שהיא מפגרת, חשבתי שהיא רק בדכאון ולקחתי אותה אלי כדי שתעסור לי בבישה ובנקיון", אמר החשוד לשופט השלום שבפניו הובא ביום שישי להארכת מעצרו. השופט הורה על מעצרו ל־8 ימים.

2 נאשמים בביצוע מעשה מגונה במסוממת

שני צעירים שאספו לרכבם צעירה מסוממת ולדברי התביעה הכללית ניסו לבצע בה מעשה מגונה בהיותה מחוסרת הכרה – הואשמו ביום ו' בבית המשפט המחוזי בתל אביב במעשה מגונה בכפייה ובקשירת קשר לבצע פשע.

לטענת התביעה הם אספו אותה למכוניתם ונסעו לחוף הצוק בבתים, שם התכוונו לעשות מעשה מגונה במתה.

בשלב מסויים במהלך המעשה המגונה עבר במקום שוטר ותפס את השניים.

(ע)

בן 13 נפל קורבן להתעללות מינית

נער בן 13, יתום, נפל במשך שנתיים וחצי קורבן לשורה של מעשים מגונים שבוצעו בגופו. החשוד במעשה, גבריאל קרקבי, בן 24, נעצר לחקירה.

המשטרה טוענת כי בכל פעם שהגיע הנער, כיום תלמיד כתה ז', לביקור בבית־דודתו איילך אותו החשוד, תוך כדי איומים, לשכב עמו. לפי גרסה זו, פחד הנער להתלונן במשטרה ורק לאחר שנתיים וחצי הוא סיפר על המעשים לבני משפחתו.

צעדת יחיעם ה־24

5,000 צועדים השתתפו בצעדה שיצאה ממושב יערה שבגליל, הם צעדו לאורך 10 ק"מ עד פארק גורן. בלטו בין הצועדים 1,000 עובדי מפעל „שטראוס" ובני משפחותיהם. אנשי המפעל ליוו את עצמם בתופים ובמצילתיים כשהם נושאים עימם עוגת גלידה ענקית ממנה טעמו הצועדים לאורך המסלול. צילום: פול מלינג

שופט התיר לנתח גופתו של שמואל צ'יזיק

מאת איה אורנשטיין

שופט בית משפט השלום בתל־אביב אהרן פרוינד הוציא שלשום צו המורה על ניתוח חלקי של גופת המלחין שמואל צ'יזיק, בן 41, שמת בשבוע שעבר בנסיבות שעדיין אינן ברורות.

הצו ניתן לבקשת המשטרה. הניתוח המוגבל יתבצע הבוקר כדי לבדוק גם אפשרות הרעלה. פרקליט המשפחה, עו"ד שמעון שובר, טוען כי סימנים מסויימים שנמצאו על עורפו של המנוח יכולים להצביע גם על אפשרות של חבלה ויש לבדוק אם המות נגרם כתוצאה מעבירה. למרות בקשת המשטרה להורות על ניתוח מלא של הגופה הוחלט בסופו של דבר על ניתוח חלקי בשלב זה בשל התנגדות נציג החברה קדישא, הרב נחום קוק. הרב טען כי לא נמצאו כל סימני אלימות בגופו של צ'יזיק המנוח וכי יש להניח שהמות היה טבעי. עוד טען כי עובדת היותו של המלחין חולה לב מחזקת את הסברה כי המות היה טבעי.

בין האנשים שהגיעו שלשום לבית משפט השלום לשמוע את הדיון בנוגע לחקירת סיבת מותו של המלחין היה הזמר אריאל זילבר. המשך הדיון בנושא יתנהל הבוקר בשעה 11.30 לפני השופט יצחק ברא"ז. אז יוחלט אם יש להסתפק בניתוח החלקי או שמא יש לבצע ניתוח כולל. אמש עמדה אמו של צ'יזיק לחזור מחו"ל וגם היא תשאל לגבי עמדתה בנוגע לניתוח מלא של הגופה.

צ'יזיק התגורר בגפו בדירה ברחוב הרצל בתל־אביב. חברתו הזעיקה את המשטרה לביתו לאחר שלא שמעה ממנו ימים אחדים. כשנפרצה דלת הדירה נתגלה צ'יזיק מת. גופתו היתה שרועה בצורה מוזרה שעוררה את חשד אנשי המשטרה: כפות רגליו היו מונחות על כיסא במטבח וראשו היה על הרצפה. לידו היו בקבוקי משקה חריף וגלולות שינה אחדות.

היא רצתה להתאבד אמר אסיר בחופשה החשוד בהשלכת אשתו מהמרפסת

מאת אמיר גילת

אסיר־העולם החיפני, ציון אבוטבול, שנעצר בחשד כי ניסה לרצוח את אשתו ע"י זריקתה מהחלון מכחיש מכל וכל את הטענות שהושמעו נגדו. „היא רצתה להתאבד", אמר האסיר, שהורשע לפני כ־12 שנה ברצח חיים ארנון, שגופתו נמצאה על הכרמל.

משטרת חיפה סבורה כי האסיר, שהיה בסוף השבוע בחופשה בביתו, הכה את אשתו בכל חלקי גופה, פצע אותה ולאחר מכן השליך אותה מחלון הדירה בקומה השניה. הרקע למעשה הוא ככל הנראה סכסוך על רקע תביעתה לגירושים.

אבוטבול, בן 39, סיפר באמצעות סניגורו, עו"ד יוזן בר־דיין, כי חזר עם אשתו מבילוי משותף. „אכלנו, צחקנו, רקדנו ובילינו מאוד. ישבנו לראות טלוויזיה היא קמה ועברה לשבת על הספה השניה בחדר. לפתע היא קמה ורצתה לקפוץ החוצה מהחלון. ניסיתי למשוך אותה, אבל זה לא עזר והיא נפלה".

השופט, סלים ג'בראן, קבע כי האשה יכלה לבצע את ההתאבדות בכל עת ולא היתה חייבת לעשות זאת דווקא בשעה שהחשוד הגיע לחופשה. הוא הורה לעצרו ל־10 ימים לשם השלמת החקירה.

האישה שמצבה הוגדר כבינוני מאושפזת בבית־החולים.

נתניהו: אם נעמוד על שלנו - נשיג פתיחה מלאה של שערי בריה"מ

ב„שבתעתון" אמר ח"כ שריד: פרס רמז בפורום סגור כי היה רוצה שהבחירות יתקיימו באוקטובר השנה

מאת סופר „מעריב"

שגריר ישראל באו"ם, בנימין נתניהו, אמר אתמול כי שלטונות בריה"מ מודים היום – בצורה בלתי רשמית – שהיה זה משגה מצידם לנתק את היחסים הדיפלומאטיים בינם לבין ישראל. פקיד סובייטי המשרת בארצות־הברית אמר לא מכבר וברור שהדברים נאמרו בהסתמך על השלטונות „אנחנו צריכים לבחון מחדש את יחסינו עם ישראל". עובדה זו קשורה, לדעת נתניהו, במגמה הגלובאלית של הסובייטים לרכוש את אמונו של המערב.

דבריו של השגריר נתניהו נאמרו בתוכנית „שבתעתון" של „מעריב" התיאטרון הקאמרי ועיריית ת"א שנערכה באולם הקאמרי. אשר לאפשרות השינוי בהתייחסותם של שלטונות ברית המועצות כלפי היהודים, אמר השגריר נתניהו: „לרוסים יש צורך על להראות שינויים בנושא היהודים. הם מחירים אלינו. המגעים בינינו לבינם הולכים ועשים יותר תכופים. הם לא עושים את זה מאהבת ישראל. הסובייטים מרגישים היום צורך הכרחי לעצור את המערב ובראש ובראשונה את ארצות־הברית".

השגריר נתניהו דיבר גם על אפשרות לפתיחת שערי בריה"מ בפני יהודים המבקשים לצאת משם ואמר, כי אם נדע לעמוד על שלנו ולגלות נחרצות נשיג פתיחה מלאה של השערים, לדעתו, יציאה מתונה של יהודים תהווה אסון מבחינת ישראל ואל לנו להסתפק בשום פנים ואופן במתן היתרי יציאה לעשרת אלפים עד שלושים אלף יהודים בלבד. בנושא פרשת פולארד אמר השגריר נתניהו, כי זהו פצע פעור, עמוק ומדמם ויקח זמן עד שיגליד. „הפרשה, הוסיף, הזאת כאובה אבל לא מגיעה עד לעצם ביחסים עם ארצות־הברית. אני לא יודע אם יש בארה"ב פולארדים נוספים".

ח"כ יוסי שריד (ר"ץ) אמר, כי הוא מעריך שהבחירות לכנסת יתקיימו השנה. „אני מעז לנחש שהבחירות תהיינה בסתיו. אי־אפשר למשוך יותר את הממשלה המשונה הזאת. ידוע לי ששמעון פרס רמז לא מכבר בפורום סגור שהיה רוצה שבחירות יתקיימו השנה בחודש אוקטובר או נובמבר. אני עצמי קבלתי לפני מספר ימים טלפון מבכירים במערך שביקשו לברר אם הצעת החוק שהגיש ר"ץ – תקפה. ההצעה אכן תקפה".

שריד אמר בציניות כי יצחק שמיר, שמעון פרס ויצחק רבין אינם לוקחים על עצמם ובצדק אחריות על כל מחדל שמתרחש. „הם שלושתם אנשים צעירים הנמצאים בראשית הקריירה. הם צודקים בעמדתם כי האורחים יודעו ויצביעו בעדם גם בעתיד אז למה להם לקבל על עצמם אחריות? הם ימיטו אסון אחרי אסון אבל אלה אנשים אשר אין להם תחליף".

אשר לפרשת הציותות לאלופי צה"ל אמר יוסי שריד כי פנה לארבעת שרי הבטחון לשעבר וייצמן, ארנס, שרון ורבין וביקש לברר אצלם האם אחד מהם או יותר נתנו לרפאל איתן רשות לצותת לשיחותיהם של אלופי צה"ל. אני מחכה לתשובותיהם".

אורחים נוספים ב„שבתעתון" היו אתמול האמן דני קרוון שדיבר על אדריכלות ואיכות חיים והאנתרופולוג דני רבינוביץ שסיפרו „רוח סיני" ראה אור לא מכבר. בתוכנית האמנותית השתתפו השחקן־זמר אלי גורנשטיין המעלה בימים אלה את הצגת היחיד שלו „פעם אהבה גדולה" והבמאי אילן אלדד שסיפר על ההצגה החדשה שביים „יתומים". השחקנים מכרם חורי ובן לוין הגישו קטע מתוך ההצגה. הינחו: טלילה בן זכאי ואבי בטלהיים.

ערב הוקרה לנחשוני עמק הירדן והגליל

- מאת סופר „מעריב"

ערב הוקרה מיוחד למושבות הראשונות בגליל התחתון ובעמק הירדן – סג'רה, מנחמיה, כפר תבור ויבנאל, במלאות להן 85 שנה ייערך על ידי התנועה למען ארץ ישראל טובה, מערכת „מעריב", אל על וא.מ.י – אגודת אמני ישראל.

מפיק הערב, ישראל אריאלי, מקיבוץ גינגר מסר כי בערב ההוקרה יצויין פועלם של המתיישבים הראשונים, מן הנחשונים ביישוב הארץ ובבטחונה. לערב ההוקרה, אשר יתקיים ליד הבריכה במנחמיה, יוזמנו ותיקים וצעירים בני המושבות הראשונות וישובי הסביבה. בבמאי הערב הוא יעקב מורג ודברי קישור וסלל עורך איזי מן. המושבה מנחמיה תארח את כל המשתתפים בערב ההוקרה בו יחולקו מגיני הערכה לכל אחת מארבעת המושבות הוותיקות, על פועלה החלוצי בכיבוש החקלאות ובבנין הארץ. המפיק ישראל אריאלי מסר עוד כי הערב יהיה כולו על טהרת ההתנדבות.

נפטרה פסיה ויגודסקי - „המורדת" מראשון לציון

מאת גיל יודילוביץ'

פסיה וינדסקי, האשה הראשונה שמרדה במוסכמות והיתה חקלאית מן המניין בישראל, מתה אתמול בביתה בראשון לציון, הבית בו הותארחו מנהיגי האומה הציונית בראשית המאה.

היא היתה שריד אחרון לילדי ראשון לציון בראשית התהוותה. בת 96 היתה במותה, צעירה רק בשמונה שנים מראשון לציון.

לעיר זו הגיעה בת שלוש מהעיר לומז'ה ברוסיה. בתם של מנחם ריבקין וחיה לבית קירמובץ למדה בבית הספר העברי הראשון. בת עשר היתה כשנאלצה בעל־כורחה להפרד מראשון לציון. על־פי עצת חבר, קנה אביה מחלה באי קפריסין. המשפחה שהתה שם חמש שנים, אולם ליבם יצא לחזור למושבת הביל"ויים.

עם שובם לראשל"צ הכירה פסיה את מי שעתיד היה להיות בעלה, פינייה וינדסקי, ששינה את שמו לאליהו.

בת 18 היתה כשנישאה לויגודסקי למרות התנגדות אביה. הזוג היה מיודד עם הפעילים הציוניים. רחל ינאית ויצחק בן־צבי וסירקין היו ידידיהם קרובים. גם בן־גוריון היה מבאי ביתם. פסיה התבלטה במושבה שנהייתה אחר כך לעיר – בזכות עצמה. פעלה רבות

פסיה ויגודסקי

בחיי התרבות והחברה. „המוטו שלי היה להתרחק ממפלגתיות ולפעול עם כולם לכינן כולם". פעלה רבות באירגוני נשים, בוד"א ובקליטת עליה. בגיל 92 היתה עדיין פעילה ביע"ל.

בראיון אחרון הביעה תקווה כי בביתה תוקם ספרייה למען הדור הצעיר. „זוהי שאיפתי האחרונה", אמרה המוהיקנית האחרונה מראשל"צ.

רובט אדם לא זכה לצפות בתכנית שחשפה את תרומתו לקום המדינה

נפטר בפאריס ערב בואו לחזות בשידור „חיים שכאלה" שתשודר מחר - על חלקו בעיסקת הנשק הצ'כית

מאת דן ארקין

האיש העומד במוקד הפרק השני של תכנית הטלוויזיה „חיים שכאלה" עם שייקה דן, שתשודר מחר, יום ב', מת בפריס לפני ימים אחדים, דקות לפני שעמד לצאת לנמל התעופה כדי לטוס לישראל ולהיות נוכח בשידור התכנית.

האיש הוא רוברט אדם, שהיה כמעט בן 90 במותו, התגורר בצרפת ובא לארץ לפני כחצי שנה כדי להשתתף בהקלטת התכנית עם שייקה דן. רוברט אדם הוא האיש שמאחורי עיסקת הנשק הצ'כית, שבה הועברו לישראל כמויות גדולות של רובים, מקלעים ותחמושת בשנת 1948. בעזרת נשק זה נפרצה הדרך לירושלים ולנגב במלחמת הקוממיות.

רוברט אדם, יהודי יליד רומניה, היה איש מפתח בביצועה של עיסקה זו אף על פי ששמו כמעט לא התפרסם עד כה. אדם היה מיודד עם כמה מראשי השלטון בצ'כוסלובקיה, ביניהם שר החוץ יאן מאסאריק. נציגי ישראל הופיעו בשיחות על העיסקה כנציגיה של מדינה אפריקנית.

רוברט אדם היה האיש שדיווח כי נשק דומה נרכש גם על ידי המצרים בצ'כיה ובעקבות ידיעות אלו חובלה ספינת הנשק המצרית „לינו", הנשק שבה נתפס והובא ארצה.

אדם (מימין) לצידו של שייקה דן בעת הקלטת התכנית

רבין: אין לפגוע בלימוד התורה; יימשך הפטור מצה"ל של תלמידי הישיבות

כך נאמר בתצהיר שהוגש לביהמ"ש הגבוה לצדק בתגובה על עתירה של עו"ד רסלר

מאת איה אורנשטיין

שר הבטחון יצחק רבין החליט לאמץ את מדיניות שרי הבטחון שקדמו לו מתקופת בן־גוריון בנושא מתן פטור לתלמידי ישיבות מגיוס לצה"ל, כדי לא לפגוע בעיקרון הנעלה והמקודש של לימוד התורה והתשיבות והרגישות האידיאולוגית שמאחוריו לחלק מן האוכלוסיה.

זהו אחד הנימוקים שמציין שר הבטחון יצחק רבין באמצעות עוזרו, צבי בר־משה, בתצהירים שהוגשו בשבוע שעבר לבית המשפט הגבוה לצדק בתגובה על עתירתו של עו"ד יהודה רסלר מתל־אביב נגד השר על אי גיוסם של תלמידי הישיבות לצה"ל.

עו"ד רסלר טען בעתירתו, כי אי גיוסם של תלמידי הישיבות מאריך את שירות המילואים שלו וגורם למחסור בחיילים. לדבריו, הדבר נובע גם מהסכמים פוליטיים.

שר הבטחון טוען בתגובה, כי יש נימוקים נוספים למתן הפטור כמו העובדה שיעילות שירותם של תלמידי הישיבות מוטלת כולה בספק עקב הקושי הנפשי שלהם להתבטל מלימוד תורה וכן בגלל אורח חייהם היומיומי.

עוזר השר מדגיש, כי שר הבטחון מוסמך על פי החוק לשקול שיקולים רחבים ומגוונים ולא רק שיקולי בטחון.

במסגרת זו, כך הוא טוען, ניתנים פטורים משירות בטחון גם לקבוצות אחרות למשל: לערבים שאינם מגוייסים או לדרוזים דתיים.

בתצהיר נוסף טוען ראש מינהל הגיוס בצה"ל, אל"מ רמזי גבאי, כי למעשה מדובר בדחיית הגיוס לתלמידי הישיבה לשנה אחת בלבד, וכי מדי שנה עליו להתייצב מחדש בלשכת הגיוס ולחדש בקשתו הנתמכת במיסמכים המאשרים כי הוא עדיין ממשיך ללמוד בישיבה.

בכירי החוקרים בארץ מתריעים: המחקר נסוג, העולם במעגלים משולבים ואנו במנורות

המוחות האקדמיים הישראלים בורחים מהארץ - על תופעה זו מתריעים גדולי הפרופסורים מכל האוניברסיטאות ≡ אין השקעה בציוד, אין בנמצא מימון למחקרים בין־לאומיים ≡ המומחים קובעים: „מדובר בדליפת מוחות; הסגל האקדמי חי על מזוודות" ≡ „אנו יכולים להציע לחוקרים לחקור... מלח בישול" ≡ לא עומדים אפילו בתקני הבטיחות המינימאליים

מאת נורית דברת

פרופסור אליהו פרידמן, דיקן הפקולטה למדעי הטבע והחיים באוניברסיטה העברית בירושלים, מבצע את מחקריו - בפיסיקה גרעינית - בקנדה. פרופסור מרדכי רבינוביץ, ראש המכון לכימיה באוניברסיטה העברית, נוסע מספר פעמים בשנה, לצרכי מחקר, לאוניברסיטת היידלברג בגרמניה. פרופסור חיים לבנון, יו"ר ועדת ההוראה של הפקולטה למדעי הטבע בירושלים - מעדיף את ארה"ב, כבתרבת לביצוע מחקריו. פרופסור גדעון אלכסנדר, פיסיקאי מאוניברסיטת תל־אביב, כלמד כאן רק מספר חדשים משנת הלימודים, וביתרת הזמן הוא עסוק במחקריו באוניברסיטאות שונות בחו"ל. פרופסור נחום קריסטיאנפולר, פיסיקאי ואסטרונום, מנהל מעבדות באוניברסיטת תל־אביב, עורך את מרבית מחקריו במרכזי מדע מעבר לים.

זוהי רשימה חלקית ביותר, לה יש להוסיף עשרות שמות נוספים, של פרופסורים נכבדים במוסדות להשכלה גבוהה בארץ, העוסקים כאן בהוראה ובתפקידים מינהליים שונים. בעוד שאת מחקריהם - המזכים את האוניברסיטאות והמכונים הזרים בפרסום נרחב - הם עורכים בניכר. „אין ספק כי כאשר המחקרים מתבצעים שם, לא אנחנו כאן הזוכים בפירות" מציין פרופסור קריסטיאנפולר, בדגיש כי הנהנים העיקריים מהמחקרים המתבצעים על־ידי חוקרינו בחו"ל - הן האוניברסיטאות והמכונים המממנים אותם. „חילופי מחקרים חיוניים לקיום מדע בין־לאומי, אבל מה שקורה היום הוא העברת מידע, באורח חד־צדדי בלבד, דבר המשאיר אותנו מאחור". ישראל הפכה בשנים האחרונות לאחת הספקים העיקריים של מוחות מדענים מבריקים לעולם הרחב. מה שקורה כאן כונה על ידי פרופסור חיים הררי ממכון וייצמן, מי שעמד במשך שש שנים בראש הוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה, כ„סוג חדש של ירידה" - ירידת מוחות.

לגבי המדענים מהשורה הראשונה, המדובר הוא לא בירידה של ממש, שכן רובם שוהים כאן תקופות שונות, אף שכאמור, פחות ופחות לצרכי מחקר ופיתוח. בהעדרם, יש שהאוניברסיטאות נאלצות להעסיק אנשי סגל זוטר למלא את מקומם מאחורי הקתדרא, בהוראת הסטודנטים.

„גיר ולוח - זה כל מה שיש לנו להציע כאן למדעני העתיד"

פרופסור אורגלר מזדעק נגד התופעה של „סגל אקדמי החי על מזוודות", וקובע חד־משמעית כי „מדובר כאן בדליפת מוחות", שגרמה ומוסיפה לגרום לירידה תמורה ברמת ההוראה וברמת המחקר.

„אני מוכר לגרמנים את כל מה שבניתי כאן במשך שנים" אומר פרופסור מרדכי רבינוביץ, חוקר בתחום הכימיה האורגנית. בעבר, הוא מציין, כשהיה כאן הציוד המתאים לתחום בו הוא עוסק, היה מדובר בשיתוף פעולה על בסיס שווה: „היום אני נוסע אליהם לפחות פעמיים בשנה, ומביא את תוצאות המחקרים שהם מממנים". תרומתנו, הוא מדגיש, הופכת להיות „כזו של קבצנים".

לא בכל המקרים נסיעות המדענים וביצוע המחקרים בחו"ל מתבצעים רק כתוצאה מירידת רמת התשתית המחקרית בישראל. יש מדענים המחפשים את היוקרה והנוחות - בתנאי העבודה וברמת החיים - ויש הזקוקים להפרייה המקצועית החיונית עם אנשי המדע העוסקים בתחומם. פרופסור חיים לבנון מהאוניברסיטה העברית בירושלים, העוסק בפיסיקה של פוטו־סינתזה, מציין כי „אצלנו יש עוד אחד או שניים שעוסקים בתחום שלי, ולגבי הנסיעות - הם הדם הזורם במחקר".

המצב שונה כשמדובר במדענים צעירים, היוצאים להשתלמויות בחו"ל ומגלים את שמציע להם העולם הרחב, הן בתחום ההתפתחויות והאפשרויות המקצועיות, והן בתחום תנאי העבודה והמחייה הנלווים אליהם. „כשהם מגלים כי אין להם לכה לחזור כאן - מבחינת תנאי המחקר והעבודה - הם מתפתים גם לסיר הבשר", אומר פרופסור קריסטיאנפולר. הוא מתאר מצב בו אין לו מה להציע לסטודנט, בוגר תואר שני, המבקש לעשות את עבודת הדוקטורט שלו בפקולטה למדעי הטבע באוניברסיטת תל־אביב. „במקום לתשוב על סוג המחקר שראוי לו לבצע, אני עסוק בהתחשבנות על מחירו של כל גביש הדרוש לעבודה. אין לי להציע את המכשור המתאים והחומרים הדרושים. הבדיחה האקאדמית הנפוצה אצלנו היא שאני יכול לתת לו לחקור... מלח בישול".

אחד המכשירים הבסיסיים הדרושים לפיסיקאים העוסקים במחקר הוא מכשיר קרני הרנטגן. במעבדות ללימודי יסוד באוניברסיטת תל־אביב רכשו מכשיר כזה עוד באמצע שנות השישים, ומזה שנתיים - לאחר שהתקלקל ולא נמצאו אף חלקי חילוף כדי לתקנו - הוא מונח כאבן שאין לה הופכין. ארבעה פרופסורים מהמחלקה פנו לדיקן הפקולטה למדעי הטבע, בבקשם לקבל בדחיפות כ־15 אלף דולר הדרושים לקניית מכשיר חדש. התשובה שקיבלו: „לחידוש ציוד בסיסי - אין כסף".

„מה הפלא שבמצב כזה מדענים יוצאים לחו"ל, בכל שהם רק יכולים?" כאב פרופסור קריסטיאנפולר ומתריע: „גיר ולוח - זה כל מה שיש לנו להציע כאן למדעני העתיד". אף שיש בדברים אלה משום הגזמה, אין הם רחוקים לגמרי מהאמת.

ההכשרה המעשית שמקבלים הסטודנטים לכימיה אינה אקטואלית למה שמתרחש כיום בתעשייה, אליה יצאו עם סיום לימודיהם. „הם לא מודעים לעובדה שכימיה היא מדע מודרני, שנעשה באמצעות מחשב ומכשירים אוטומטיים, אותם הם כלל לא רואים במהלך שהותם באוניברסיטה. המיכשור איתו הם עובדים מתאים יותר להיות מוצג מוזיאוני" מתריס פרופסור שצמילר. הוא מצביע על ספרי לימוד, אשר מסבירים למדענים שבדרך כיצד יהיה עליהם לבצע את הטכניקות המודרניות הנהוגות כיום במעבדות של מוסדות אקדמיים בחו"ל. „אצלנו ילמדו רק לבצע את הטכניקות הבסיסיות כמו לפני 20 שנה, ובכל מקום אליו יגיעו, יצטרכו להתעדכן תחילה על המצב העכשווי של תעשיית הכימיה".

במבנה מהודר, ספון שיש, מוקף מדשאות מטופחות, שוכנת המעבדה לכימיה אורגנית של אוניברסיטת ת"א. מיושנת, מאוכלסת במיכשור מאולתר, שנרכש לפני 20 שנה, ותוקן פעם אחר פעם. „מגדל השן האקדמי" שומר עדיין, רק כלפי חוץ, על מעמדו הרם. אלה היודעים את האמת על המתרחש בתוככי הבניינים ההדורים, מתארים זאת כ„בלוף הבלון הנפוח". את 50 הסטודנטים המצטופפים באולם המעבדה הדחוס - שמבחינה בטיחותית אסור לאכלסו ביותר מ־20 איש - אי־אפשר כבר לרמות. הם יודעים כי בשום מקום אחד לא ימצאו עוד מכשיר למדידת תהודה מגנטית גרעינית העובד על... מנורות.

במעבדה לכימיה פיסיקלית מתקדמת, מלמד פרופסור איתמר בורק קבוצה של סטודנטים בצטיינים על ציוד מיושן: „צריך לראות את זה כדי להאמין. עילית התלמידים, מהם צריכים לצאת גדולי המדענים, מתפללים שהמכשיר המופעל עדיין על מנורות - כשעברנו כבר את דור הטרנזיסטורים והגענו למעגלים משולבים - יחדש את פעילותו, לפני שכל עבודתם תרד לטמיון".

ישן בצד חדש - כך מאוכלסות מרבית המעבדות במוסדות האקדמיים־מחקריים בישראל. במעבדה לכימיה פיסיקלית, בקמפוס המהודר של האוניברסיטה העברית בירושלים, עובדים המדענים הצעירים על מכשיר לתהודה מגנטית־אלקטרונית בן 20 שנה, הגורם לעיכובים ממושכים בסיום מחקר שהוזמן מגורם בחו"ל. במעבדת הלייזרים הסמוכה, מבצעים דוקטורנטים את מחקריהם על מכשיר בן 6 שנים, שכבר נחשב מיושן מכדי לענות על צרכים עכשוויים.

כשמדובר במצבן הנחות של מעבדות המחקר וההוראה, אין להתעלם גם מהסכנות הבטיחותיות והנזקים הבריאותיים, הנגרמים בשל אי־השקעת הסכומים הדרושים כדי לעמוד בתקן הבין־לאומי. פרופסור מרדכי רבינוביץ, ראש המכון לכימיה באוניברסיטה העברית, מאשר כי המעבדה לכימיה אורגנית - בה עוסקים בחומרים רעילים ומסרטנים - „היא סכנת נפשות".

„היום, כדי לקבל הזמנות מחקרים מחו"ל - שבלעדיהם לא יהיה לנו כל קיום בקהיליה המדעית - עלינו להוכיח כי אנו עומדים בתקן הבטיחותי, וכי יש לנו תשתית בציוד לביצוע המחקרים בזמן שנקבע". מדגיש פרופסור חיים לבנון, יו"ר ועדת ההוראה בפקולטה למדעי הטבע.

לא בכל המוסדות האקדמיים־מחקריים המצב כה חמור; אך גם בטכניון בחיפה ובמכון וייצמן ברחובות, שמצבם התקציבי מאוזן, מדברים על עצירה, שפירושה החד־משמעי - הליכה לאחור. „הציוד בטכניון נראה מרשים, עם הרבה אורות וכפתורים, אך מבחינה מדעית הוא מיושן. יש מחסור בציוד, מיכשור וספרים. המצב גורם לעיכוב בקבלת סטודנטים במספר הדרוש, בדחיית התמחויות ובאיכלוס יתר של מעבדות, תוך פגיעה ברמה האקדמית" מדגיש פרופסור יעקב זיו, יו"ר הוועדה לתכנון ולתקצוב במועצה להשכלה גבוהה.

כיצד הגיעו האוניברסיטאות בישראל למצב בה עגום מבחינת התשתית והיכולת המדעית במוסדות להשכלה גבוהה מפנים אצבע מאשימה כלפי הממשלה, שהקטינה את חלקה של ההשכלה הגבוהה בתקציב הלאומי. מנגד, יש הטוענים כי האשם הוא באוניברסיטאות עצמן, שהעדיפו להתרכז בהעלאה כמותית - להתרחב בצורה מהירה מדי ולא מבוקרת - במקום להתרכז בהעלאה איכותית. פרופסור אליהו פרידמן, מדען בעל שם עולמי, מסכים כי „יש משהו בטענה הנגדית, שגם האוניברסיטאות אשמות". אולי, הוא אומר, אם היו משקיעים פחות בבנייני פאר מהודרים, ויותר במיכשור וציוד מעבדות, היו פני הדברים אחרים.

פרופסור קריסטיאנפולר ליד מכשיר הרנטגן המיושן, משנות ה־60. צילום: נאור רהב

התורמים אוהבים לראות את שמם על עמודי שיש

פרופסור אליהו פרדימן ממכון וייצמן מבהיר: „קשה מאוד להשיג תורמים שיסכימו לתת עשרות אלפי דולרים למכשיר"

האוניברסיטאות הוקמו ופועלות בעיקר על „שנור", תרומות מנדבנים מחו"ל, האוהבים לראות - בתמורה - את שמם מקשט קירות ועמודי שיש. „קשה מאוד להשיג תורמים שיסכימו לתת עשרות אלפי דולרים למכשיר, שבעוד עשר שנים יתיישן לחלוטין, מציין פרופסור אליהו פרידמן, חוקר בעל שם עולמי ממכון וייצמן.

פרופסור יעקב זיו אינו מהסס להביע את ביקורתו כלפי האוניברסיטאות, ש„רובן לא דאגו בשנים האחרונות לקבוע סדרי עדיפויות ולהקצות הסכומים הדרושים לפיתוח התחומים החיוניים. בתחילת התהליך הן לא דאגו לראות למה זה יוביל, ובהמשך - כבר לא יכלו לשנות זאת". מתברר כי שני הגורמים גם יחד - ממשלה ואוניברסיטאות - תרמו את חלקן למשבר החמור הפוקד כיום את המחקר וההוראה במוסדות להשכלה גבוהה. בשנים האחרונות, כחלק ממדיניות הקיצוצים התקציביים, חלה בין השאר ירידה במימון לאחזקת ציוד מדעי ורכישת ציוד מחקרי, וכן צומצם מספר התקנים להעסקת מדענים צעירים. האוניברסיטאות, המבצעות את מרבית המחקר הבסיסי וחלק משמעותי מהפיתוח הבטחוני והאזרחי, נפגעו קשה ביותר, ונאלצו להישען על תקציבי מחקר ממקורות חוץ.

פרופסור פרידמן: מה התועלת בבנייני פאר?

פרופסור מיכאל פלדמן, מבכירי המדענים במכון וייצמן, מדען בעל שם בין־לאומי, מזהיר מפני 'המציאות החדשה' - „שאינה מאפשרת לנו להיות בני־חורין, ולעשות בתוצאות מחקרינו מה שנראה לנו כהשוב". מה שקורה היום, הוא אומר, מגביל אותנו. „כי התעשייה הזרה, כשהיא משקיעה בפיתוח ומחקר, יש לה מטרה מסוימת מאוד, שאינה רק לשאוף לאיכות, אלא יותר ליצירת רווח". המצב בכללותו - בריחת המוחות של המדענים הוותיקים, ירידתם של המדענים הצעירים, ההישענות על קרנות מחקר זרות, החשש הנראה כבר לעין שנהיה פחות ופחות אטרקטיביים למדע הבין־לאומי עקב התשתית המתפוררת של המדע המקומי - כל אלה, מדגיש פרופסור פרידמן, מסכנים את התשתית המדעית והטכנולוגית של מדינת ישראל.

בן־מאיר מתפטר מתפקיד יו"ר דירקטוריון תה"ל ומאגרסקו

„קצה נפשי מהזוהמה; אודה לך אם תמצא דרך לשחרר את תה"ל ואגרסקו מנטל חברותי", כתב מנכ"ל משרד החקלאות לשרי החקלאות והאוצר

מאת אהרן פריאל

מנכ"ל משרד החקלאות מאיר בן־מאיר הודיע על התפטרותו מתפקידו כיו"ר מועצת המנהלים של חברת תכנון המים לישראל (תה"ל) ומחברותו במועצת המנהלים של אגרקסקו.

במכתב לשרי החקלאות והאוצר נימק בן־מאיר את בקשתו בעקבות מה שהגדיר, „דברי בלע וביזוי בכלי התקשורת בדבר טובות הנאה שאני מפיק, כביכול, במשקי ביקנעם, מהחלטות שאני מחליט בתפקידי בתה"ל ובאגרקסקו, החל מדאגות להלוואות לרמת הגולן, כדי שמשקי יפיק רבית נשך וכלה בבניית יבוא כבשים כדי להרבות רווחים מהייצור במשקי".

בין השאר מגלה בן־מאיר, שהיה עד לפני שנה יו"ר מועצת המנהלים של חברת אגרקסקו, כי שר החקלאות הקודם פסח גרופר „תבע ממני" להעניק הלוואה על־ידי אגרקסקו, תמורת בטוחונות, למשפחות מגדלי אורזים שנקלעה לקשיים, כדי למנוע התמוטטות של מאות חקלאים. „אולם", הסביר בן־מאיר, „ארגון מושבי הצפון רכש את המשחטה שנקלעה שוב לקשיים, לרבות חובה של אגרקסקו. בלחץ המגדלים, הייתה „הפרשנות התקשורתית" כי אגרקסקו נתנה הלוואה למושבי הצפון".

באשר להלוואה שנתנה אגרקסקו למת"ם, הסביר עוד בן־מאיר, כי בתקופת האינפלציה המשתוללת, „נהגנו למנוע שחיקת כספי החקלאים מעודפי מילות וזמניים. מאוניה של אגרקסקו גלויים לעין כל ואני מתברך בתוצאות של החלטותינו בסיוע לחקלאים ובהבטחת ערך כספם".

בקשר להחלטתו להתפטר מתפקידו כיו"ר מועצת המנהלים של תה"ל אמר: „תפקיד שבו אני משמש עשר שנים כיו"ר של חברת הנדסה, שאינה אלא לשכת עבודה של 500 מהנדסים, שתעסוקתם מותנית בתחרות קשה. השגת עבודות וקבלת תשלומים מארצות שאת טיב כלכלתן אני נמנע מלפרטת".

מנכ"ל משרד החקלאות מדגיש במכתבו, כי אינו מקבל שכר או טובות הנאה כלשהן משתי החברות, „התועלת היחידה שהפקתי היתה, ביצירת אלפי מקורות פרנסה. אולם, מאתר ובאחרונה גדשה סאת הנפש וקצה נפשי מהזוהמה אודה לך אם תמצא דרך לשחרר את תה"ל ואגרסקו מנטל חברותי", כתב בן־מאיר.

שר החקלאות, אריה נחמקין, אמר אמש בתשובה לשאלה, כי „ביקורת לא עניינית שהושמעה על מנכ"ל משרד החקלאות מאיר בן־מאיר, אינה מהווה סיבה, כדי שאשחרר אותו מתפקידו כיו"ר מועצת המנהלים של תה"ל ומחברותו במועצת המנהלים של אגרקסקו".

שערי מטבע־חוץ

ליום 17.4.87 סל: 1.6813 דולר שחור: 1.59–1.58 נוסעים: 1.89 יציג: 1.6011

המטבע	השינוי בשקלים	בנקנוטים לאומי קניה	בנקנוטים לאומי מכירה	בנקנוטים הפועלים קניה	בנקנוטים הפועלים מכירה	בנקנוטים דיסקונט קניה	בנקנוטים דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	העברות והמחאות לאומי מכירה	העברות והמחאות הפועלים קניה	העברות והמחאות הפועלים מכירה	העברות והמחאות דיסקונט קניה	העברות והמחאות דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב				1.56	1.63	1.56	1.63			1.5901	1.6099	1.5921	1.6121	1.6011
1 מרק גרמני				0.86	0.90	0.86	0.90			0.8790	0.8900	0.8795	0.8906	0.8837
1 לירה שטרלינג				2.55	2.67	2.55	2.67			2.5982	2.6306	2.5958	2.6285	2.6122
1 פרנק צרפתי				0.25	0.27	0.25	0.27			0.2633	0.2665	0.2635	0.2669	0.2656
100 ין יפני				1.10	1.15	1.09	1.15			1.1151	1.1290	1.1133	1.1273	1.1208
1 גולדן הולנדי				0.76	0.80	0.76	0.80			0.7785	0.7882	0.7808	0.7906	0.7856
1 פרנק שוויצרי				1.05	1.10	1.05	1.10			1.0661	1.0794	1.0677	1.0812	1.0735
1 כתר שוודי				0.25	0.26	0.24	0.26			0.2521	0.2552	0.2521	0.2552	0.2535
1 כתר נורווגי				0.23	0.24	0.23	0.24			0.2346	0.2375	0.2348	0.2377	0.2350
1 כתר דני				0.23	0.24	0.22	0.24			0.2326	0.2355	0.2327	0.2356	0.2337
1 מרק פיני				0.35	0.37	0.35	0.37			0.3599	0.3644	0.3601	0.3647	0.3626
1 דולר קנדי				1.18	1.24	1.18	1.24			1.2019	1.2169	1.2061	1.2212	1.2134
1 דולר אוסטרלי				1.10	1.18	1.10	1.18			1.1356	1.1497	1.1367	1.1510	1.1432
1 רנד דרא"פ				0.54	0.80	0.50	0.70			0.7908	0.8007	0.7920	0.8020	0.8014
10 פרנק בלגי				0.41	0.44	0.41	0.43			0.4229	0.4282	0.4243	0.4296	0.4264
10 שי' אוסטרי				1.23	1.29	1.23	1.29			1.2494	1.2650	1.2531	1.2688	1.2581
1000 לי' איטלקיות				1.21	1.28	1.20	1.28			1.2326	1.2480	1.2312	1.2467	1.2392
1 דינר ירדני				4.33	4.61	4.40	4.69			—	—	—	—	4.6272
1 לירה לבנונית				0.13	0.14	0.12	0.16			—	—	—	—	0.1351
1 לירה מצרית				0.76	0.80	0.74	0.81			—	—	—	—	0.7845

באוצר ובמשפטים דנים במינוי כונס נכסים מטעם המדינה לכוכב השומרון

מאת יצחק דיש

משרד הבינוי והשיכון ומשרד המשפטים דנים במינוי כונס נכסים מטעם המדינה לחברת כוכב השומרון, שהיא החברה הבונה והמשכנת של העיר עמנואל. זאת בנוסף, לכונס הנכסים שהתמנה על־ידי בית־המשפט על־פי בקשת בנק טפחות למשכנתאות, שלו חבירות גדולות נגד החברה.

לסופר „מעריב" נודע, כי הדיונים נערכים בעקבות דרישת מבקר המדינה בעניין זה. המבקר, המסתמך גם על תוצאות של חקירות משטרתיות, מצביע על־קיום חששות, לכאורה, שהחברה ומנהליה קיבלו סכומי עתק מאוצר המדינה, באמצעות משרד השיכון וגורמים ציבוריים אחרים וזאת בדרכים של מירמה. בין השאר מדובר בחששות להוצאת מליוני דולרים מכספי החברה על ידי דירקטורים ובעלי מניות כאשר שולמו כספים לאחדים מבעלי המניות לשם ויתור על חלקם במניות החברה והעברת זכויות לגורם המרכזי בחברה.

ההצעה למינוי כונס נכסים מטעם המדינה באה כדי לסלול את הדרך להחזרת הכספים שהוצאו שלא כדין מקופת הציבור, וזאת בנוסף לאמצעים להגנה על רוכשי הדירות שקיבלו סיוע ממשרד הבינוי והשיכון.

כונס הנכסים שמינה בית־המשפט הוא עו"ד זאמן. מאז מונה לתפקיד זה הגיש שורה של דו"חות לבית־המשפט. ההערכות הקיימות הן שהיקף החובות גדול בהרבה מכדי לענות על התביעות השונות ואף את זכויות הנושים המועדפים. בדיונים הובעה גם דעת שמינוי כונס נכסים מטעם המדינה עלול להכניס מקלות בגלגלים בטיפול בנושא והוא יקשה על הטיפול במימוש זכויות רוכשי הדירות.

פז דורשת לחקור את הצטברות רזרבות הבנזין בבתי־הזיקוק

חברת הדלק פז תובעת ממשרד האנרגיה לערוך חקירה רשמית כדי לברר כיצד הצטברו בבתי־הזיקוק רזרבות של 250 אלף טונות בנזין.

מנכ"ל חברת פז, אריה לוי, אמר אתמול ל„מעריב", כי פנה במכתב לשר האנרגיה משה שחל כדי לבדוק האם כמות של רבע מליון טון בנזין אשר בתי־הזיקוק מציעים עתה למכירה היא אכן תוצאה של עיסקה שביצעו בתי־הזיקוק עבור לקוחות זרים, או שמא היא „שאריות" של עיסקות שבוצעו עבור חברות הדלק.

לדעתו של מנכ"ל פז יש לבדוק את מדיניות הזיקוק בבתי־הזיקוק בהתבסס על מסקנותיו של מבקר המדינה, שטען כבר בעבר שהפחת המוכר לבתי־הזיקוק בעיסקות זיקוק הוא גבוה מן המקובל בעולם. מנכ"ל פז מזכיר, כי מבקר המדינה קבע כבר לפני שנתיים, שחברות הדלק אינן מקבלות את מלוא המוצרים שהן זכאיות לקבל מכמויות הנפט הגולמי שהן מוקקות בבתי־הזיקוק בישראל.

עוד הבהיש מנכ"ל פז, כי הוא מנהל מו"מ עם בתי־הזיקוק לרכוש את 250 אלף הטונות של בנזין שבתי־הזיקוק מציעים עתה למכירה.

עודד שורר

בוחנים הצעה לחלק דיבידנד לבעלי חברת דנות שבפירוק

מאת דוד ליפקין

בנק לאומי והמפרקים של חברת ההשקעות דנות בוחנים את ההצעה לחלק דיבידנד לבעלי המניות של דנות, במסגרת ההסדר של פירעון חובות החברה. טרם נתקבלה החלטה בעניין הדיבידנד לבעלי המניות.

המפרקים של חברת דנות הצליחו לממש רכוש של דנות בסכום של כ־35 מליון דולר. זאת ממכירת חבילות מניות, מפעלים וכדומה. ההיקף הכולל של חובות דנות מגיע לירך בן־40 מליון דולר. המשקיע הספקולנט בנו ליבל, המחזיק חבילה של כ־10% ממניות דנות, דרש מהמפרקים ומבנק לאומי שגם בעלי המניות של החברה מקרב הציבור יפוצו במסגרת ההסדר לפירעון החובות. עם הצלחת המפרקים להגיע להכנסה כוללת של כ־35 מליון דולר, בוחנים עתה בנק לאומי והמפרקים את האפשרות לפצות גם את בעלי המניות של החברה. ליבל שאיים בנקיטת אמצעים משפטיים, יראה בתשלום זה כפיצוי לבעלי המניות. עם זאת לוחץ ליבל, למצוא דרך שחברת דנות תופעל מחדש לאחר שתפרע את רוב חובותיה.

שמיר: שנת ה־40 לישראל - שנת התיירות היהודית

ראש הממשלה יצחק שמיר יכריז על שנת ה־40 לישראל כעל שנת התיירות היהודית והבטיח לקרוא בהופעותיו בארץ ובחו"ל לכל יהודי לבוא לארץ בשנת ה־40, כדי „לחזק את הקשר עם ישראל ולסייע בחיזוק בכלכלתה".

הדברים נאמרו בפגישה שקיים ביום ו' עם נשיאות הפדרציות המלונות, בהשתתפות שר התיירות אברהם שריר.

דן ארקין

שקלים ודולרים

צפויה באפריל ריבית שלילית בפיקדונות שיקליים

מאת יואב יצחק

הבנקים שילמו במרס ריבית ריאלית על פיקדונות שיקליים. אולם, באפריל ישלמו הבנקים ריבית שלילית על אותם פיקדונות. כך התברר עם פירסום מדד חודש מרס (+1.3%), ועידכון התחזיות למדד אפריל (+3%).

הבנקים שילמו במהלך החודש לבעלי פיקדונות שיקליים של 1,000 ש"ח ויותר, ריבית ממוצעת של כ־1.9% לחודש. ריבית חודשית זו היתה גבוהה בב־0.6% מהאינפלציה שהיתה בחודש מרס.

אולם, זהו רק צידו האחד של המטבע: החודש משלמים הבנקים על פיקדונות שיקליים גדולים (ג'מבו), ריבית מירבית של 2.3% לחודש. ריבית זו הינה שלילית ביחס למדד אפריל הצפוי (+3%).

למרות ציפיות למדד גבוה באפריל, אין הבנקים ממהרים להעלות את הריבית על פיקדונות שיקליים. הסיבה העיקרית לכך היא האשראי שמספקים הבנקים ללקוחותיהם, הניתן כיום (בהתחשב במדד אפריל הצפוי) בריבית ריאלית נמוכה ביותר, אם בכלל.

גם הציפיות להתגברות הביקושים לאשראי מצד פירמות – הנהנות מאשראי שיקלי במחירים נמוכים יחסית, מקשות על הבנקים לשלם ריבית גבוהה על פיקדונות. בנק לאומי ובנק המיזרחי עידכנו באמצע השבוע שחלף גם את שיעורי הריבית על פיקדונות. בנק לאומי משלם כיום על פיקדון של 1,000 שקלים עד 9,999 שקלים, ריבית חודשית של 1.99%. בנק המיזרחי משלם על פיקדון של 5,000 שקלים עד 9,999 שקלים, ריבית חודשית בשיעור של 1.75%.

שערי הריבית שמשלמים כיום הבנקים בגין חודש אפריל אינם מדביקים את האינפלציה הצפויה החודש.

זה מה שתקבל בתפ"ס ובפק"ם

הבנק	הסכום בשקלים	ריבית תפ"ס באחוזים	ריבית בפק"ם לתקופה של 7 ימים	14 יום	30 יום
בנק לאומי	999–500	10.00	0.21	0.46	1.23
	9,999–1,000	21.25	0.42	0.88	1.99
	50,000–10,000	22.75	0.44	0.92	2.08
	50,000 ומעלה	23.25	0.45	0.94	2.12
בנק הפועלים	עד 999	10.00	0.21	0.46	1.23
	9,999–1,000	22.50	0.43	0.88	2.22
	49,999–10,000	25.00	0.48	0.96	2.30
	50,000 ומעלה	25.50	0.49	0.98	2.38
בנק דיסקונט	999–40	10.00	0.21	0.46	1.40
	10,000–1,000	22.00	0.43	0.90	2.22
	50,000–10,001	24.00	0.46	0.96	2.30
	99,999–50,000	25.50	0.49	1.00	2.38
בנק המזרחי	1,000–40	10.00	0.19	0.38	1.25
	2,500–1,000	18.00	0.35	0.73	1.66
	5,000–2,500	20.00	0.38	0.81	1.75
	10,000–5,000	21.00	0.42	0.88	1.91
	50,000–10,000	23.00	0.44	0.92	2.08
הבנק הבינלאומי	999–50	17.00	0.35	0.75	1.92
	4,999–1,000	22.00	0.45	0.94	2.25
	9,999–5,000	23.00	0.47	0.96	2.31
	49,999–10,000	24.00	0.49	1.00	2.44
	50,000 ומעלה	25.00	0.51	1.04	2.50

פוענח רצח הישיש מקרית־אתא

משטרת חיפה פענחה את רצח זולטאן וייס, שהוכה למוות לפני כשבועיים בצריפו בקרית־אתא. הרצח אירע במהלך שוד אכזרי בו הוכה הישיש, ניצול שואה, בבכשידים חדים.

בידי המשטרה שני חשודים, ששמם נאסר לפרסום בצו בית־משפט, אחד מהם נלכד דקות ספורות לאחר הרצח ע"י שוטר ממשטרת זבולון ואילו השני נעצר בשבוע שעבר. המשטרה טוענת שהחשודים הודו במעשה ובסוף השבוע אף נערך שיחזור. השניים חשבו, כי הישיש אוגר בצריפו כספים רבים, אותם קיבל כפיצויים.

צוות החקירה המיוחד, בראשות רפ"ק יהושע מצפי, עומד לסיים בקרוב את עבודתו ולהעביר את חומר החקירה לפרקליטות מחוז חיפה לשם הגשת כתבי אישום.

אמיר גילת

שיבושים בנתב"ג - פקחי הטיסה: אנחנו סובלים ממחסור בכח־אדם

שיבושים קלים היו בהוצאי שבת בלוח הטיסות בנמל התעופה בן־גוריון. המראתו של מטוס מטען עוכבה בשבת במשך כרבע שעה בטעמי בטיחות הטיסה, מאחר ובמגדל הפיקוח חסרו אותה שעה מספר הפקחים, הדרושים על־פי התקן.

אחד הפקחים נעדר מן העבודה, ולהנהלת הנמל לקח קרוב לשעתיים, עד שהצליחה לגייס פקח מחליף. במשך הזמן זה, עבדו הפקחים שהיו בצוות בתת־תקן וכדי להבטיח את בטיחות הטיסה והנוסעים, נגרמו שיבושים קלים בהמראתו של בסוס המטען ובבר־חיתתו של מטוס שעמד לנחות באילת.

הפקחים טוענים , שהם סובלים ממחסור בבצבת כח־אדם, מאחר והמצבה היא גבולית, ובאשר פקח חולה או נעדר מכל סיבה אחרת, מתקשים בהנהלה למלא את מקומו. „אף־על־פי־כן, מתנהלת העבודה על־פי הסכם העבודה", אמרו הפקחים.

מהנהלת הנמל נמסר, כי לא הייתה כל סיבה להאטת העבודה וכי ביום א' ייערך בירור בעניין זה.

(ע.)

בדווים הפגינו נגד הריסת מבנים בלתי חוקיים בנגב

מאות בדווים הפגינו בשבת נגד הריסת מבנים בלתי חוקיים בנגב. המחאה החלה בצעדה בישוב לגיה, ואחר כך נערכה שם עצרת גדולה בהשתתפות נציגי התנועה המתקדמת לשלום, ח"כ אלעזר גרנות ונציגי ר"צ.

מנהיג צעירי לגיה, נבהן אל־סאנע, אמר, כי לא יתכן להטיל עונשים על הבדווים הבונים מבנים בלתי חוקיים, כאשר הממשלה אינה מעמידה בפניהם אפשרות אחרת. אורה כהן מר"צ ציינה את האיפוק הרב של הבדווים, חרף התנאים הקשים שבהם הם נאלצים לחיות בלגיה.

ח"כ אלעזר גרנות הבטיח לבדווים לתבוע משר הפנים להקפיא את צווי ההריסה.

אודי בינדר

גופה תלויה על עץ התגלתה ליד באר עין רדיאן בערבה הדרומית

גופת אדם נמצאה אתמול אחה"צ בחורשת עצי שיטים ליד באר עין רדיאן בערבה הדרומית. את הגופה מצאו שני תיירים המתגוררים בקיבוץ יוטבתה שיצאו לטייל.

הגופה נמצאה כשהיא תלויה על חבל לאחד העצים, במצב של ריקבון מתקדם. שתי הכפיים התנתנונות נותקו מהגופה ומשערים, כי המוות אירע לפני כחודש ימים. למעט שאריות בגדים לא נמצאו כל פרטים מזהים. כן לא נתקבלה במשטרת אילת הודעה על נעדר. משערים, כי זו גופתו של תייר ומתנדב שהתאבד.

הגופה תועבר היום למכון הפאתלוגי באבו־כביר. המשטרה פתחה בחקירה לזיהוי הגופה.

יהודית זילברשטיין

יום עצמאות על הגג

כתות גדולים של משטרה ומשמר הגבול הסורי תקדים בהיקפם, שהתפרסו ביום ו' אתמול בכפרים הדרוזים בצפון רמת־הגולן ובאזור, מנעו כל נסיון לציין את חגיגות יום העצמאות הסורי שחל ביום ו' בהפגנות ובתהלוכות. עם זאת הפגינו כמה מאות במג'דל שאמס מעל גגו של בית.

המשטרה נמנעה מלהתערב בעת שאלף־דרוזים בצד הסורי הפגינו בצעקות וקראו לאחיהם הדרוזים בכפרי הגולן להתקומם. צה"ל סגר את גבעת הצעקות ובכך מנע את המפגש המסורתי בין הדרוזים בצד הסורי לבין הדרוזים בצד הישראלי. בצד הסורי הניפו המפגינים דגלים סורים ובצד הישראלי, מעל לגג הבניין במג'דל שאמס קראו מפגינים קריאות גנאי נגד ישראל.

מאת יהודה גורן

הטמפרטורות ירדו והנופשים בכינרת נמלטו לאוהלים

מאת יהודה גורן

הטבע התאכזר אתמול לעם ישראל שה־גיע בהמוניו לכנרת. הטמפרטורות ירדו פתאום בצורה ניכרת, עננים הסתירו את קרני השמש ורוח קרירה שנשבה הניסה את המתרחצים מהמים והם נותרו על החוף בתוך אוהליהם סביב הכנרת מכור־רבלים במעילים. לקינוח אף טיפטף פה ושם גשם טורדני.

למרות שרבים נכנסו למכוניותיהם ושבו למרכז הארץ מאוכזבים, נותרו באזור הכנרת כ־30 אלף נופשים, מרביתם בבתי מלון ובבתי הארחה. צופים כי רבים יצטר־פו היום לשוהים סביב הכנרת. הכל תלוי במזג האויר.

קודם לכן, ביום ו', סייר שר התיירות אברהם שריר באתרי הכנרת ונפגש בחו־פים השונים עם הנופשים.

שר התיירות הצהיר כי השנה מצפים לש־נת שיא בתיירות ולהכנסה מהענף של מיליארד ו־300 מיליון דולר. „זו תהיה שנת שיא בתיירות שתעבור את שנת השיא הקודמת שהיתה בשנת 1985", אמר. בשעה 4 מיהר השר חזרה כדי לק־בל את פני רעייתו שעמדה לשוב מחו"ל.

שי שוורץ הזוכה בפסטיוואל הצגות הילדים בחיפה

מאת חיים נגיד ודוד זוהר

ההצגה „הסוד מהבאר" מאת שי שוורץ ובבי־מויו זכתה אמש בפרס הראשון בפסטיוואל הצגות הילדים בחיפה. הפרס הוא 15 הצגות הרצה בתיאטרון חיפה ו־3,000 ש"ח מתנת קופת חסך. בפרס השני התחלקו שתי הצגות „מסע הדוד מקס", על פי סיפור של חנוך לר־ין מאת גיל הראבן, בבימויו של צבי כרמון וכן ההצגה „ידיד ההפתעות" על פי סיפור של סינתיה מיטשל וקיטי מרתין בתרגומו, עיבודו ובימויו של מוטי סנדק. שתי הצגות אלו יקבלו 10 הצגות הרצה כפרס. בפרס הש־לישי, 7 הצגות הרצה, זכתה ההצגה „סימפו־ניית הצעצועים והמחשב" מאת רות שסדגו־רת בבימוי בני פרת, עם מוסיקה של גיא מרוז.

השיפוט בפסטיבל החיפאי נעשה בצורה חד־שה ומקורית. בוועדת השופטים ישבו 100 ילדים, שקולותיהם קבעו שליש מן התוצאה הסופית וכן צוות שופטים מן התיאטרון, בראשות השחקנית רות סגל וכן צוות שופ־טים מן המיגזר החינוכי, בראשות פרופ' אדיר כהן, יו"ר החוג לחינוך באוניברסיטת חיפה. הדעות של כל אחד מן הצוותים היוו שליש מן הציון הכללי. היתה התאמה כמעט מושלמת בין דעות הילדים והמבוגרים.

הפנינג רווי שמחה מתרחש מדי יום בימי חול המועד במדרחוב החדש של חיפה ברחוב נר־דאו, שנחנך לא מכבר.

מבוקר עד ערב נוהרים למקום אלפי הורים עם ילדיהם, אשר מייד עם כניסתם למדרחוב הם מוצאים עצמם בתוך אוירה של קרנבאל ואף הופכים לחלק ממנה. הרחוב מעוטר בקי־שוטים ססגוניים מרשתות ובדים צבעוניים המתוחים בין צמרות העצים והגנות משני צידי הרחוב. מכל פינה, צץ ליצן עם מסכה ותלבושת רעשנית ומתחיל לשעשע את היל־דים.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמי, אחותי וסבתנו האהובה

בתיה כהן

הלוויה תתקיים היום, יום ראשון, כ' בניסן תשמ"ז, 19.4.87, בשעה 12.30, בבית־העלמין חוף הכרמל, חיפה.
נפגשים ליד שער בית־העלמין הצבאי.
התבורה תצא מבית המנוחה בשעה 11.45.

בתה: לאה שפירא
אחותה: זהבה ויינברגר וב"ב
חתנה: ישראל שדה וב"ב
נכדיה: ברוך, דפנה, אורנה, טל וב"ב והנינים

למשפחת מוזס ולבית אלפי־מנשה

כואבים ומשתתפים בצערכם

יו"ר המועצה המקומית – חיים אביב
וכל בית מעלה־אפרים

בצער רב אנו מודיעים על נפילתו בשרות מילואים של בעלי, אבינו, אחינו ובננו היקר

שלמה קדדרור

הלוויה תתקיים היום, יום ראשון, כ' בניסן תשמ"ז, 19.4.87, בשעה 12.00, בבית־העלמין „הדרום" בגבול חולון-בת־ים, בחלקה הצבאית (השער הישן).
התבורה תצא מבית משפחת מזרחי, רח' התבור 33, ת"א, בשעה 11.00 ומבית משפחת קדדרור, רח' ברץ 15, נאות־רחל, חולון, בשעה 11.00.

משפחות: מזרחי, הרינג, קלר, גלבוע שיליאן ופורמנסקי

במלאת שלושים לפטירתה של אמי וסבתנו היקרה

עטה פייבוש ז"ל

ריטובה – ליטא

תיערך אזכרה וטקס גילוי־המצבה ביום רביעי, כ"ג בניסן תשמ"ז (22.4.87), בשעה 16.30, בבית־העלמין הישן חוף הכרמל, חיפה.

בתה וחתנה: יוכבד ואברהם סמואל
נכדיה, ונינה

נפגשים על יד השער הראשי.

למשפחת צוקר

משתתפים בצערכם על מות

האם

טלי ודדי קורגן

במלאת שנה לפטירת אשתי, אחותי אמנו וסבתנו היקרה

קלרה בינר ז"ל

בת מרים ומשה קרוק ז"ל
(מודרזה–קלוז' פתח־תקוה)

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום חמישי כ"ד ניסן תשמ"ז, 23.4.87, בשעה 16.30.

נפגשים בבית־העלמין סגולה בפתח־תקוה.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

משה פיטובסקי ז"ל

ביד הגוף הגיך
מפיוטריקוב – פריבנלצקי

האזכרה תתקיים ביום רביעי, כ"ג בניסן תשמ"ז (22.4.87), בשעה 3.30 אחה"צ.
נפגשים ליד השער החדש בבית־העלמין „הדרום" בגבול חולון-בת־ים.

המשפחה

ביום שלישי, כ"ב בניסן תשמ"ז (21.4.87), יום השנה לפטירת חברתנו

בלה גלמן ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה, בשעה 16.00, בבית־העלמין ביגור.

המשפחה
ובית יגור

למשפחת רום

משתתפים באבלכם הכבד על מות

ירח ז"ל

מפעלים אזוריים עמק הירדן

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אשתי, אמנו וסבתנו היקרה

חוה רוזן

הלוויה תצא היום, יום ראשון, ה' בחול המועד פסח תשמ"ז, 19.4.87, בשעה 1.00 אחה"צ, מביתה ברח' ירושלים 30, כפר־סבא, לבית־העלמין המקומי.
יושבים שבעה בבית המנוחה.

בעלה : יהושע
בתה וחתנה: אתי ושייקה גדאל
בנה : מוטי רוזן
הנכדים וכל בני המשפחה

אזכרת סתי היקרה

מוניקה כהן־מלי

ז"ל

תתקיים ביום רביעי, כ"ג ניסן תשמ"ז (22.4.87), בשעה 15.00, בבית־העלמין „הדרום" (בגבול חולון-בת־ים). נפגשים ליד השער הישן.

אמה: אליזבת כהן
בעלה: חיים מלי
והילדים: הדס, עמר ואיתמר

במלאת שנה לפטירת יקירתנו

אהובה פיגנבום

ז"ל

תתקיים אזכרה ביום רביעי, כ"ג ניסן תשמ"ז (22.4.87), בשעה 15.30, בבית־העלמין „הדרום" (בגבול חולון-בת־ים).

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

זאב זלוצקי ז"ל

נקיים אזכרה ביום רביעי, כ"ג בניסן תשמ"ז (22.4.87), בשעה 17.00, בבית־העלמין בנהריה.

המשפחה

ביום שלישי 21.4.87
תערך אזכרה לחברנו

מאיר יערי

ז"ל

במלאת 90 שנה להולדתו

האזכרה תערך בחדר־האוכל, בשעה 21.00. חדרו של מאיר יערי בארכיון הקיבוץ ייפתח לביקור הקהל בין השעות 18.00–20.45.

המשפחה
וקיבוץ מרחביה

גילוי המצבה על קברו של אבינו

יהודה לייב ויינר ז"ל

(ווידז, טורונטו וירושלים)

ייערך ביום ד', כ"ג בניסן תשמ"ז, 22.4.87, בשעה 3.00 אחה"צ, בבית־הקברות ארץ החיים בבית־שמש.

גרשון ויינר והמשפחה

להסעה מסודרת נא להתקשר לטל. 02-660826, 02-665810.

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו

מרים לבלזון ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה ביום שלישי, כ"ב ניסן תשמ"ז, 21.4.87, בשעה 15.30, בהר תמיר שבהר המנוחות, ירושלים.
אוטובוס ייצא מרחבת בנייני האומה בשעה 15.15.

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירתה של יקירתנו

דבורה פלבניק ז"ל

תתקיים אזכרה אי"ה ביום שלישי, כ"ב בניסן תשמ"ז, 21.4.87, בשעה 17.00, בבית־העלמין ניר־ציון.

המשפחה

אנו מודיעים בצער על פטירתו של יקירנו

אליהו מירון

לשעבר ראש המועצה המקומית נס־ציונה

ההלוויה תתקיים היום יום ראשון, כ' בניסן תשמ"ז
19.4.87, בשעה 14.00, בבית־העלמין בנס־ציונה.
הארון יוצב בשעה 13.30 ברחבת המועצה המקומית.

המשפחה האבלה

אנו מודיעים בצער רב על פטירתה של יקירתנו

נצחיה אוחנה

בת דודו ומשה כהן

ההלוויה תערך היום, יום ראשון, כ' בניסן
תשמ"ז, 19.4.87, בשעה 12 בצהריים, בבית
העלמין בקרית־שאול.
נפגשים ליד שער בית־העלמין.

בעלה: אליהו אוחנה
בניה: יובל ועודד ארנון–אוחנה
ומשפחותיהם

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו ללא עת
ולאחר מחלה קשה של בעלי, אבינו, אחינו וגיסנו היקר

יורם הולצמן

ב"ר מאיר ז"ל

הלוויה תצא היום, יום ראשון, כ' בניסן תשמ"ז, 19.4.87,
בשעה 11.00 לפנה"צ, מבית המנוח, רח' הס 6, חולון, לבית
העלמין „הדרום" בגבול חולון–בת־ים.
תחבורה תועמד לרשות המלווים.

אבלים:
אשתו: נילי
בנותיה: אתי, נעמה ושמרית
אחותו: יפה וחיים יוסף וב"ב
אחיו: עמיחי וסוניה הולצמן וב"ב

אבלים וכואבים על מותה של

פנינה רוזנבלום

הלוויה תתקיים היום, יום ראשון, כ' בניסן תשמ"ז (19.4.87),
בשעה 12.30 בצהריים, בבית־העלמין „הדרום" בגבול
חולון–בת־ים. נפגשים ליד השער החדש.

יושבים שבעה בבית המנוחה ברח' קלונימוס 9, ת"א.

אבלים:
בנה וכלתה: יאיר ועדנה רוזנבלום
בתה וחתנה: עליזה ומנחם קופרמן
והנכדים

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

דוד בן־דב ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום
רביעי, כ"ג בניסן תשמ"ז, 22.4.87,
בשעה 16.00, בבית־הקברות „סגולה"
בפתח־תקוה.

נפגשים ליד השער.

אנו מודים לכל מנחמינו.

המשפחה

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתה ללא עת של
בתנו, אחותנו ונכדתנו היקרה בשנת ה־6 לחייה

מיטל סער ז"ל בת צפורה ויוסף נ"י

הלוויה תצא היום, יום ראשון, כ' בניסן תשמ"ז 19.4.87 בשעה 10.45 לפנה"צ,
מבית הורי המנוחה, רח' עוזיאל 24, ר"ג, לבית העלמין „הדרום" (בגבול חולון בת־ים).
אוטובוס יועמד לרשות המלווים

המשפחה המתאבלת

יקירנו עטרת ראשנו

מאיר קומרוב

ממייסדי נס־ציונה

איננו

הלוויה תצא ביום שלישי, כ"ב בניסן תשמ"ז, 21.4.87,
בשעה 15.30, מבית בתו, בתיה פוליקובסקי, רח' ביאליק 21,
נס־ציונה ותעבור דרך בית ראשונים.
יושבים שבעה בבית בתו.

המתאבלים:
בתו, בניו וכלותיו
נכדיו, ניניו ובני ניניו

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירנו

חנוך מיטלס

ממינכן – גרמניה

הלוויה תתקיים ביום שלישי, כ"ב ניסן תשמ"ז (21.4.87),
בשעה 1.30 בצהריים, בבית־העלמין בקרית־שאול.

נפגשים ליד השער.

יושבים שבעה בבית הבן, רח' מסקין, תל־ברוך, תל־אביב.

האבלים:
אשתו: טובה מיטלס
בנו: זיגמונד מיטלס וב"ב
בנו: בנימין מיטלס וב"ב
אחיו, נכדיו וכל בני המשפחה

אנו מודיעים בצער על פטירתה בשיבה טובה של אמנו וסבתנו

פסיה ויגודסקי

הלויה תצא היום, יום ראשון, כ' בניסן תשמ"ז, 19.4.87, בשעה
13.30, מביתה ברח' ירושלים 30, ראשל"צ, לבית־העלמין הישן.

מוקירי זכרה וידידיה יוכלו להתייחד עם זכרה ולעבור על פני
הארון משעה 12.30 בביתה.

השבעה בבית יהודית קורן, רח' לבנטין 35, ראשל"צ.

יהודית קורן
הללה וג'רי האס
אלכסנדר דה־פיליפיס וב"ב – איטליה
אפי ונילי קורן
הלל ויעל קורן
אורנה ויצחק שגיא
סטיבן דוד ואסתר האס
והנינים

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים
על פטירתו של יקירנו

אהרון (אלדו) תשובה

ב"ר רנאטו ז"ל

הלוויה תצא היום, יום ראשון, כ' בניסן תשמ"ז, 19.4.87,
בשעה 11.00 לפנה"צ, מבית־הכנסת „מרום־ישראל", שדרות
העצמאות 16, בת־ים, לבית־העלמין „הדרום" בגבול
חולון–בת־ים.

יושבים שבעה בבית המשפחה, רח' פרלשטיין 16, בת־ים.

המשפחה

בצער רב הננו מודיעים על פטירתה של אמנו וסבתנו היקרה

גילה שרה פלוטניק ז"ל

הלוויה תתקיים היום, יום ראשון, כ' בניסן תשמ"ז, 19.4.87,
בשעה 12.00, בבית־הקברות חוף הכרמל, בכניסה צפונית, ליד
בית־הקברות הצבאי.

בנה: צבי פלוטניק וב"ב
בתה: יהודית גרינשלג וב"ב
הנכדות, הנכדים והנינים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר

מרדכי לבזובסקי

ב"ר צבי ז"ל

הלויה תצא היום, יום ראשון כ' בניסן תשמ"ז, 19.4.87, בשעה 10.30, מבית
המנוח ברחוב חפץ חיים 37, פתח־תקוה, ותתקיים בשעה 11.00 בבית־העלמין
סגולה, פתח־תקוה.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

יושבים שבעה בבית המנוח, אחרי מוצאי חג שביעי של פסח.

האבלים:
אשתו: אידה
בתו וחתנו: נירה ועמנואל שופמן
בנו וכלתו: אורי ונילי לבזובסקי
נכדיו ונכדותיו: לימור, זיו, גיא,
דלית, זהבי, גל וענבר

לאידה, אורי ונירה וב"ב

אתכם באבלכם על מות יקירכם

מרדכי לבזובסקי ז"ל

יעל אבירן
רחל ורמי אבירן

לאורי לבזובסקי ומשפחתו

משתתפים בצערכם
על מות

האב ז"ל

פנחס כהן ושות'
וחבר העובדים

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אמנו,
אחותי וסבתנו היקרה מכל

יהודית בן־צבי

(לבית מדורסקי)
אלמנת שמואל ז"ל

הלויה התקיימה ביום שש, י"ח בניסן תשמ"ז (17.4.87).

המתאבלים:
בתה וחתנה: עדנה וקלמן ארידור
בנה וכלתה: שמשון וסימה בן־צבי
אחותה: יעל שנער
נכדיה: יריב, ענת, שלי, רם ורבקה
וכל בני המשפחה

יושבים שבעה בבית משפחת ארידור, רחוב
מסטרק 3, רמת־אביב, תל־אביב.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר

משה רוזס

הלוויה תתקיים היום, יום ראשון, כ' בניסן
תשמ"ז (19.4.87), בשעה 12.00 בצהריים, בבית
העלמין „הדרום" (בגבול חולון–בת־ים).
פרטים נוספים בטלפון: 03-764990, 03-789062.

המשפחה
ומשפחת פרטיזני ולודבה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה
של אמנו וסבתנו היקרה

טובה גרין

בת ר' יצחק ז"ל

הלוויה תתקיים היום, יום ראשון, כ'
בניסן תשמ"ז, 19.4.87, בשעה 12.00
בצהריים, בבית־העלמין „סגולה"
בפתח־תקוה.

המשפחה המתאבלת

בצער רב הננו מודיעים על פטירת בעלי
ואבינו היקר

גדעון שרייבר

הלוויה תתקיים היום, יום ראשון, כ' בניסן
תשמ"ז (19.4.87), בבית־העלמין בכפר־סבא.
נפגשים ליד השער בשעה 13.00.

אשתו: אילנה
בנותיו: מירי, דורית, מיכל
אחותו: עטרה איזנברג
חמותו: סטלה קנינה

בצער רב אנו מודיעים
על פטירת יקירנו

ד"ר שלמה אטינגר

הלוויה תתקיים היום, יום ראשון, כ'
בניסן תשמ"ז, 19.4.87, בשעה 13.00,
בבית־העלמין במושב עין־דור.

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על
פטירת חברתנו היקרה

רוזה אמיתי ז"ל

הובאה למנוחות בעין־החורש ביום שישי,
ג' דחול המועד פסח, י"ח בניסן תשמ"ז,
17.4.87.

המשפחה
וקיבוץ עין־החורש

בצער רב אנו מודיעים על מות חברנו היקר

משה דודקביץ

בקשר למועד הלוויה נא להתקשר עם
המזכירות 06-952111.

קיבוץ להבות הבשן

מודיעים בצער על פטירת אבינו

אריה מונטג ז"ל

הלוויה התקיימה ביום שישי, י"ח בניסן
התשמ"ז, 17.4.87.

המתאבלים:
זהבה מונטג
עטרה ודוד סער
מיקי ופרופ' דן מיכאלי
אורי ואריאלה מונטג

במלאת שנה לפטירתה של אשתי היקרה

עדינה ויזר ז"ל

(אידי קסטנבאום)

תיערך אזכרה ביום רביעי, כ"ג בניסן
תשמ"ז, 22.4.87, בבית־העלמין „הדרום"
בגבול חולון–בת־ים, בשעה 15.00.

נפגשים ליד השער הישן.

המשפחה

הרינו מודיעים בצער רב על פטירת
אמנו וסבתנו היקרה

רבקה פלבניק

הלוויה תתקיים היום, יום ראשון, כ'
בניסן תשמ"ז, 19.4.87, בשעה 13.00,
בבית־העלמין הישן ברמלה.

המשפחה האבלה

هكذا من الاصل

חדשות — חלק א'

„עליתי גבוה־גבוה, לא פחדתי, הייתי גיבור" – התגאה איתי בן 4, חולה סרטן

כ־200 ילדים חולי סרטן ובני משפחותיהם היו שלשום אורחי הלונה פארק בתל־אביב ≡ יום הכיף נערך ביוזמת ראש העירייה, שלמה להט, בשיתוף הנהלת הלונה פארק והאגודה למלחמה בסרטן

ארז אלימלך בן 11 עולה על הקרוסלה שלשום בגני התערוכה (צילם: הנס אנגלסמן)

מאת ראומה ויסקינד

„איתי, תסתכל איזה ליצן נהדר. הוא מחייך אלינו, נכון שהוא מצחיק?" איתי, בן 4 וחצי, מתקרב אל הליצן כדי לראות מקרוב את בגדיו הצבעוניים. ראייתו נפגעה בעקבות סרטן, שאובחן אצלו כשהיה בן שנה בלבד. שלשום הוא בא, יחד עם מאתיים ילדים חולי סרטן, ליום של כיף בלונה פארק בגני התערוכה בתל־אביב.

אמו, שושנה אברס, מלטפת בחום את ראשו. שערותיו צמחו שוב באחרונה, לאחר שנשרו בעקבות הטיפולים הכימיותרפים. „כשהחלו שערותיו של איתי לנשור, החליטו שני אחיו הגדולים לעשות אף הם קרחות, כדי להקל עליו את העניין", מספרת האם בחיוך עצוב משהו ומוסיפה: „פשוט נהדר היום הזה. בדרך־כלל, אין לנו הזדמנות לצאת לבילויים. והנה נתנו לנו יום, שבו אנחנו חייבים ללכת לבלות ולהיות".

משעות הבוקר, הסתובבו איתי ואמו, יחד עם שאר הילדים ובני משפחותיהם במיתקני הלונה פארק. איתי אפילו נסע בגלגל „גבוה גבוה בשמים". „לא פחדתי. גם נסעתי במכוניות והיה כיף. התחזקתי חזק. הייתי גיבור" – מספר איתי בהתלהבות.

איתי התרגש בלילה שלפני החגיגה בלונה פארק. הוא ידע שלמחרת הוא לא יילך לבית־חולים כדי לקבל טיפול – מאבק יום יומי, שיגרה של קושי וכאב. הוא שאל את אמו בדאגה: „מתי תעירי אותי. אל תשכחי!" הוא כל כך רצה ביום הכיף הזה, שיום קודם הוא לא רצה לצאת מהבית, כדי לא להדבק במחלות.

בהמשך היום התכנסו הילדים ובני משפחותיהם באולם הטרופי בגני התערוכה. חיכה להם שם ראש עיריית תל־אביב שלמה להט, שיזם את רעיון אירוחם של ילדים חולי סרטן מכל רחבי הארץ. צ'יץ', ששימש בשנה שעברה יושב ראש המיבצע הארצי „הקש בדלת", נראה נרגש במיוחד כשהודה לילדים שהגיעו לבילוי בלונה פארק. הוא הודה לחיים סלוצקי, מנהל הלונה פארק, שאיפשר את קיומו של יום הכיף.

ירדנה ארזי, שהופיעה לפני הילדים בהתנדבות, סחפה את הקהל בשירה ממבחר שיריה. גם ציפי שביט ודודו זר, שהופיעו בהתנדבות גם הם, הצליחו לשמח את הילדים ולהעלות על פניהם חיוכים רבים. מישהו לחש: „מה יותר מחמם את הלב, מלראות ילדים אלה מחייכים. חיוך של כיף, גם של תקווה".

עם הפנים מזרחה

הפילהרמונית תערוך ביקור בכורה בפולין

מסר מנהלה המוסיקלי זובין מהטה שהגיע לביקור פתע בארץ

מאת חנה ידור

התזמורת הפילהרמונית הישראלית תצא לסיור הופעות ממלכתי ראשון בפולין בנובמבר השנה. על כך מסר שלשום מנהלה המוסיקלי של הפילהרמונית, זובין מהטה, שבא מוינה לביקור בלתי מתוכנן בישראל.

מהטה סיפר, כי התזמורת תשהה בפולין מ־8 עד 15 בנובמבר ותופיע בחמישה קונצרטים עם הסולן יצחק פרלמן – בלודז', קראקוב וקטוביץ ושניים בוורשה. בסיומה תבקר התזמורת במחנה ההשמדה אושוויץ ובתוכניתה להשמיע שם את ההימנון הלאומי „התקווה".

התזמורת הקאמרית הישראלית תהיה הסמנית המוסיקלית הישראלית הראשונה בפולין. היא אמורה להשתתף בפסטיבל „הסתיו הוורשאי", המתקיים מדי שנה בספטמבר. למעשה, היתה הפילהרמונית אמורה לבקר בפולין כבר לפני שנה. אולם, חוזה שנחתמה קודם לכן להשתתפות בתחרות הבינלאומית לפסנתר ע"ש ארתור רובינשטיין, אילץ אותה לדחות את נסיעתה.

זובין מהטה, העוסק עתה בחזרות על האופרה „אותלו" עם זמר הטנור הנודע פלאסידו דומינגו באופרה הממלכתית של וינה, ניצל את חופשת הפסחא שם וקפץ לארץ לביקור קצר של ארבעה ימים. הביקור נועד גם, לדבריו, ללבן שוב את פרשת הוויולן אריה ישראלי, אך בעיקר לסכם את פרטי הסיור לפולין, סיורה הקרוב של התזמורת לאירופה וכן תוכניות לעונת הקונצרטים הבאה בישראל.

פקידים בולגרים באו לבדוק ציוד השקייה ישראלי

ביקרו באחרונה במפעל „נטפים" ≡ צפויה חתימת חוזים

מאת רפאל מן

משלחת בולגרית, בראשותו של פקיד בכיר ממשרד החקלאות בסופיה, ביקרה לאחרונה בארץ לדיון ברכישת ציוד השקייה ישראלי.

המשלחת הגיעה כדי לבקר במפעל „נטפים" לבחינת מיתקנים שונים להשקייה. נמסר, כי הבולגרים מקיימית קשר ישיר עם המפעל וצפויה חתימת חוזים.

רעייתו של שר החוץ הבולגרי הודיעה, כי היא מקבלת בברכה את הזמנתה של רעיית רה"מ שולמית שמיר לערוך ביקור גומלין בישראל, אך לצערה לא תגיע במועד קרוב. אשתקד, ביקרה שולמית שמיר בסופיה כאורחת רעיית שר החוץ.

לראשונה: ישראל ורומניה יחליפו משלחות נוער

לראשונה בתולדות יחסי ישראל ורומניה נחתם הסכם לחילופי משלחות רשמיות של בני נוער בין שתי המדינות.

ההסכם נחתם ערב החג בתום ביקור שערכו בארץ ראשי אגף הנוער הסוציאליסטי ברומניה, כאורחי משרד החוץ ואגף הנוער של משרד החינוך והתרבות. המשלחת כללה שני מחנכים בכירים.

מפעל החלפת משלחות הנוער בין שתי המדינות אמור להתחיל בימאר 88', עם ביקורה בישראל של משלחת מומחים רומנית. במקביל תבקר ברומניה משלחת של מחנכים ישראלים.

בהסכם נקבע עוד, כי שתי המדינות יחליפו מידע בנושא הטיפול בנוער וכן יחליפו משלחות של פוליטיקאים צעירים.

מעריב ספורט

מעריב בנאי עמ' 10–11

חלק ו' / יום ראשון כ' בניסן תשמ"ז 19.4.87

הטבלה הלאומית

	משח'	נצחו'	תיקו	הפס'	שערים	נקו'
1. בית"ר ירושלים	25	16	8	1	25-52	56
2. בני־יהודה	25	11	14	0	17-32	47
3. מכבי תל־אביב	25	10	10	5	19-37	40
4. הפועל כפר־סבא	25	10	8	7	27-33	38
5. מכבי פתח־תקוה	25	10	8	7	18-24	38
6. הפועל לוד	25	9	10	6	15-28	37
7. מכבי נתניה	25	10	7	8	26-27	37
8. הפועל פתח־תקוה	25	9	9	7	20-27	36
9. שמשון	25	7	14	4	16-26	35
10. מכבי חיפה	25	7	10	8	23-27	31
11. הפועל באר־שבע	25	6	11	8	15-13	29
12. הפועל תל־אביב	25	5	13	7	19-18	28
13. בית"ר תל־אביב	25	5	11	9	34-26	26
14. מכבי יבנה	25	4	9	12	31-21	21
15. מכבי יפו	25	3	9	13	38-17	18
16. בית"ר נתניה	25	2	1	22	78-13	7

הפועל פ"ת
מכבי יבנה
0–1
להפועל פ"ת: גיד לוין (86, בבעיטת־11).
פתח־תקוה. 1000 צופים.
שופט: יאיר טילינגר.

מכבי נתניה
מכבי פ"ת
1–0
לפ"ת: איל בלייבטר (29).
נתניה. 1500 צופים.
שופט: יוסף דיאבנס.

מכבי ת"א
בני־יהודה
1–1
למכבי ת"א: דוד אולאי (39, בבעיטת־11).
לבני־יהודה: משה אייזנברג (28).
"בלומפילד". 13000 צופים.
שופט: אריה פרוסט.

הפועל ת"א
מכבי חיפה
1–1
להפועל ת"א: אלי כהן (43).
למכבי חיפה: רפי אוסמו (61).
"בלומפילד". 7000 צופים.
שופט: חיים ליפקוביץ.

כפר־סבא
בית"ר ירושלים
3–2
להפועל כפ"ס: איתן רביבו (71), יצחק מימוני (84).
לבית"ר ים: אוחנה (50), מלכה (55), מלמיליאן (84).
כפר־סבא. 9500 צופים.
שופט: עובדיה בן־יצחק.

באר־שבע
שמשון
0–2
להפועל ב"ש: מאיר עמרן (63), יובל אוחנה (90, בבעיטת־11).
באר־שבע. 2000 צופים.
שופט: יצחק בן־יצחק.

מכבי יפו
בית"ר ת"א
1–1
ליפו: דוד אמינה (22, בבעיטת־11).
לבית"ר ת"א: דוד לביא (5, בבעיטת־11).
"באסה". 1000 צופים.
שופט: צבי שריר.

הפועל לוד
בית"ר נתניה
0–3
ללוד: ויקי פרץ (2), רפי שמואל (51), ישראל מאיה (89).
לוד. 700 צופים.
שופט: דאוד סהיל.

צילם: צביקה ישראלי

בית"ר עכשיו

■ אלי אוחנה (למעלה) התנזר מהבקעת שערים מחוורים ארוכים. אתמול, בכפר־סבא, הוא הניח ברשת כדור יקר, כדור אליפות. הבעת פניו שניות לאחר ההבקעה היא תשדיר שרות לאושר אמיתי. ואולי זה לא מקרי שבמשחק הנצחון החשוב של בית"ר אתמול, כבשו את שלושת השערים שלושת השחקנים המרכזיים של הקבוצה: אורי מלמיליאן, אלי אוחנה וסמי מלכה.

■ בני־יהודה מתקרבת לשיא ארצי חדש, עונת משחקים שלמה ללא הפסד. אליפות הם לא יקחו, אבל מאמנם, יצחק שניאור, אמר אתמול שהישגי הקבוצה בשנה זו הם כאליפות לגביה.

■ ובתחתית מכבי יבנה בצרות. אתמול גדל לארבע פער הנקודות בינה לבין בית"ר תל־אביב; מכבי יפו תיאלץ להיפרד השנה מן הליגה הלאומית.

היום בספורט

גיורא שפיגל: השקפתי מהצד על כל הבחישות. אבנה קבוצה במכבי

נסים בכר: אלדד בוקשפן לא אומר אמת. צריך להקים גוף שיבדוק את מעלליו.

עמוד 5

צבי קופמן
ספורט בצד

גיורא חוזר הביתה

על רקע הפגנת הכרוזים הנדירה בבלומפילד לקילוקם של הנהלת הכדורגל של מכבי חיפה ומאמנה שלמה שרף, ובעוד מהדהדים בחוצות הכרך הגדול הדי הויכוח הצורם והלא מכובד במכבי תל־אביב, בשאלה מי יחליף בעונה הבאה את המאמן שמעון שנהר, פורסמה אתמול ההחלטה: גיורא שפיגל, בכדורגלני הכדורגלנים של ישראל ושל מכבי ת"א, חוזר סוף־סוף הביתה.

לאחר שכבר עמד על הסף, אך חיכה בסבלנות, שב עתה גיורא למכבי שלו כמנהל־על, כאשר ממניו – שהעדיפו אותו לבסוף על־פני כדורגלן עבר מצטיין אחר שלהם, נסים בכר – תולים בו תקוות גדולות להחזיר את מכבי ת"א, לאחר שבע שנים אפורות, מוכות משברים ומבריחות קהל, אל כפת האליפויות והגביעים. לא פחות מזה.

אך יותר משיהיה המינוי הזה מבחנה של ההנהלה – שכנראה לא תודה אם תיכשל שוב הקבוצה... – המבחן האמיתי, המקצועי והניהולי, יהיה בעיקר של מנהל־העל, לאור הציפיות הגבוהות ממינויו.

גיורא, הנחשב בעיני רבים מועמד אפשרי לתפקיד המאמן הלאומי בעתיד, הגשים חלום כאשר ביסד את תפקיד המנג'ר בקבוצה חסרת הכוכבים של הפועל פ"ת. אך אם חושבת הנהלת מכבי ת"א כי המנג'ר החדש שלה, שהיה שחקן אינטליגנטי, תרתי משמע, וגם בזכות זאת נקרא לשחק בצרפת הכוזעצמת, יקיץ את קבוצת נעוריו מתרדמת השנים האחרונות, רק בכוחות עצמו, בתפישות המשחק שלו, ובשקט שלו והחידושים שיביא – הם עלולים להתאכזב. כי המפקד הטוב ביותר זקוק לחיילים טובים, יותר מכפי שיש היום למכבי, כדי להיות שוב מספר 1. שלא לדבר על השקט התעשייתי הדרוש בכל מערכי הקבוצה. וזה, אגב, אף פעם לא מובטח. זה לא הכדורסל של מכבי...

אחרי מהומת־המינוי ישובו אוהדי הקבוצה לבחון את מה שיקרה בעידן החדש, בזכוכית מגדילה מאד וגם ביקורתית מאד. כי כגודל הציפיות...

אבל מבחינה מקצועית – זה מבחנו של גיורא. והוא רחוק מלהיות מבחן קל.

„הכל פוליטיקה" אמרו הרוסים למאמן רז

מאת מאיר ריפמן

ללא שום קשר למגעים על הפשרת היחסים עם ברית־המועצות, היתה בסוף השבוע שעבר, פגישה ספורטיבית בלתי צפויה, כשמאמן נבחרת הנערים של ישראל, אמנון רז, קיבל „טרמפ" באוטובוס נבחרת הנערים הרוסית, בדרך לטורניר הבין־לאומי שנערך בסאן־מלו בצרפת, בו משתתפת הנבחרת הרוסית יחד עם נבחרת נערי „מכבי" ישראל.

ביום חמישי נחת רז בפריז, כדי לרגל אחר הנבחרות המשתתפות בטורניר, שחלקן ישחקו גם בגמר אליפות אירופה בפריז, בחודש הבא. כשביקש רז לעשות את הדרך למקום־הטורניר, שבסאן־מלו, התברר לו כי שכח את המסמכים של השכרת־רכב. רז ביקש לצאת ברכבת לסאן־מלו, אך לפתע, ראה משלחת הלבושה בקפידה, והתברר לו כי זו נבחרת ברית־המועצות, שפניה לטורניר ב...סאן־מלו.

„אפשר להצטרף אליכם, ולהגיע לסאן־מלו?" – שאל רז את הרוסים. „כן בהחלט. למה לא" – כך השיבו לו הרוסים, שלפי סמל תג פיפ"א, שהיה על דש מקטורנו, חשבו אותו לשופט בטורניר. רז עלה לאוטובוס, מבלי שחשף עדיין את זהותו. רז ישב לצידו של המאמן הרוסי, מיכאלי, והשניים דיברו ביניהם. אבל רק במהלך הנסיעה, גילה רז למארחו: „אני מאמן נבחרת נערי ישראל בכדורגל..."

אמש סיפר רז: „באותו הרגע שאמרתי להם שאני מישראל, הם היו המומים. השתרר שקט מלא באוטובוס, וראיתי את המתח בעיניים שלהם. ואז המאמן גילה לראש המשלחת הרוסית שאני מישראל, וגם הוא נשאר המום לאיזה דקה. אחר־כך הם התחילו לעכל זאת, המתח פג, והיתה לי איתם שיחה לבבית על כדורגל. בדרך אכלנו ושתינו יחד".

רז שאל את הרוסים: „עכשיו כשאנחנו באירופה וגם אתם, למה לא יכולים להיות בינינו מפגשי ספורט?" הרוסים השיבו: „היינו מוכנים למפגשים כאלה, אבל זה לא תלוי בנו. הכל פוליטיקה. הממשל שלנו לא מרשה".

רז ראה את הרוסים מנצחים את נבחרת נערי „מכבי" 3–1. וגם את נבחרת דנמרק (ידיבתנו בבית א' בגמר אליפות אירופה בפריז) בפסידה לנבחרת מזרח גרמניה (0–1). „הגרמנים חזקים מאוד. הדנים השתפרו מאז טורניר הנערים כאן בארץ. הם הוסיפו שלושה שחקנים. טוב שראיתי אותם. כך למדתי עליהם כמה דברים חדשים וחשובים" – אמר רז.

ניצחון ותיקו לנוער

נבחרת הנוער של ישראל בכדורגל פתחה בליל שבת ברגל ימין את הופעתה בטורניר הבין־לאומי בבלינזונה, שוייץ, בו נוטלות חלק 7 קבוצות נוער מצטיינות משלוש מדינות באירופה. ישראל ניצחה במשחק הפתיחה שלה בטורניר את קבוצת נוישטאל השווייצרית, 2–0, בשעריהם של יצחק לוי ואלון נתן (נתן בבעיטת 11 מטר). אמש נפרדה ישראל בתיקו אפס עם ארסנל האנגלית. המשחק מול אינטור האיטלקית, שיהיה הערב, ויסיים את הבית המוקדם, יקבע על אילו מקומות בדרוג הסופי תתמודד הנבחרת שלנו.

מול נוישטאל, היטיבה ישראל לשחק, במיוחד במחצית השניה. אודד מוסה מהפועל ת"א „בישל" את השער הראשון, כשהגביה כדור מדוייק לעבר הבלם יצחק לוי ממכבי יפו. זה נגח במדויק לרשת, 1–0. מאוחר יותר נגח איתי מרדכי ממכבי חיפה לעבר השער, ומגן שווייצרי תפס את הכדור בידו. אלון נתן לא נכשל מהנקודה הלבנה, 2–0.

מעריב ספורט

עורך מדור הספורט:
אבי בטלהיים

חברי מערכת:
צבי קופמן, מרדכי רוזנבלום, א. טנק, אבי מלר, טובי פולק, צבי גרשידה, בוריה ביגמן, אלכס פרלסמן, מאיר ריפמן.
עורך שבועספורט: אלכס דורון

צלם: עדי אבישי
גרפיקה: שפי דגן
קריקטוריסט: גדעון עמיחי

משתתפים קבועים בעריכה:
ארז קופמן, אילן שטורסברג, עמי כברי, בועז ביסמוט, שאול לילוב, דוד לביא, אמיר איזנברג

קרב המגינים בין האלופים לשעבר. אילן שוקרון (מימין), מגן הפועל ת"א, שנפצע במהלך המשחק בראשו, מול ציון מרילי מגן מכבי חיפה. איש לא ניצח. צילום: עדי אבישי

הניצחונות יכולים לחכות

הפועל ת"א - מכבי חיפה 1–1

מאת אלכס פרלסמן

באיזושהי נקודה פסיכולוגית, גלויה או נסתרת, היו הפועל ת"א ומכבי חיפה מרוצות מחלוקת הנקודות ביניהן ב„בלומפילד", 1–1. לכאורה, מעובדה־תמוהה, כאשר מתייחסים לשתי יריבות שמאזן הנצחונות המלל שלהן בסיבוב השני מגיע לסיפרה 1 בלבד (נצחון חיפה על בית"ר נתניה). אולם לאור העובדה שהפועל ניצלה במחצית השניה מהפסד, אותו היתה עלולה לספוג בעקבות ההתעוררות החיפנית; ואילו האורחת הצליחה לעבור בשלום משוכת ליגה לא קלה, לאחר שהעפילה באמצע השבוע לחצי גמר גביע המדינה – הרי טבעי הדבר שבני קונפורטי, מאמן „האדומים", כמוהו כשלמה שרף, מאמן „הירוקים", היו ניגרחים בשוך המולת העימות.

הפועל פתחה את ההתמודדות בסערה, שאין זוכרים כמותה אצלם עידנים ארוכים. ברבע השעה הראשונה היא שלטה במגרש כמעט ללא מיצרים. יהודה עמר ואלי כהן, בדקות הטובות שלהם, סייעו לנוט משה סיני לפתוח התקפות רבות. אולם הסיומת של „האדומים" לקתה בחסר. חיפה יכולה להודות לשוערה אבי רן על יציאה שופעת בטחון שלו, עד 20 מטר משערו, בדי לסבל כדור הזדמנות ששוגר לעבר מודיס ז'אנו הנרפה; ולאלילת המזל, שקבעה כי כדור עוצמה אותו ירה עמר מ־25 מטר יתנז מהמשקוף לגופו של רן ולחוץ.

הכדורגלן שצד עיניים רבות במגרש היה מגן הפועל אילן שוקרון. שוקרון, שבילה השנה את מרבית זמנו בהחלמה מפציעה ממושכת, שיחזר את ימיו הגדולים מאשתקד. תחבושת גדולה עטפה את ראשו לאחר התנגשות עם גיר קלינגר, אך היא לא מנעה ממנו לפרוץ שוב ושוב באגף, להגביה כדורים מדויקים וגם להיטיב בעבודת הבלימה.

פעלתנות רבה הציג גם גיל לנדאו. שכרו היה בבישול שער היתרון לקבוצתו, דקתיים מההפסקה. הוא נשלח בידי סיני בכדור ארוך באגף ימין, עבר את אלי כהן החיפני, ומסר במדוייק לאלי כהן חברו לקבוצה. זה בעט מקרוב לרשת, 1–0.

שרף עשה את החילוף המתבקש – הוציא קשר בעל תכונות הגנתיות, אבוקרס, והכניס במקומו את עופר מזרחי. עופר החל פורץ באגף, ותוך ניצול חולשתו של הרשליקוביץ. לחיפה זו היתה תוספת כוח נכבדה, במיוחד בגלל שבריאלובסקי נשמר בקפידה בידי פיזנטי; ממן התעורר רק לפרקים; ואורמלי המשיך בתרדמתו. למעשה, חוץ מעבודה ברוכה של ליאור רוזנטל באמצע השדה (הידד לכמה פריצות עוצמה), וגיחות נאות של המגן אהרוני, לא היה עד אז לאורחים במה להתגאות.

בדקה ה־61 נרשם שיוויון. פיזנטי הכשיל את בריאלובסקי, כ־10 מטר אלכסונית מהשער. מירלי הגביה כדור רוחב ורפי אוסמו היה בלתי מכוסה כדי לנגוח חזק ובמדוייק לרשת, 1–1.

שתי ההחמצות גדולות של ארמלי הותירו את תוצאת התיקו בעינה. הנצחונות יכולים לחכות.

להפועל ת"א:	6	למכבי חיפה:
אלי כהן (43).		רפי אוסמו (61).
בלומפילד: 7000 צופים.		שופט: חיים ליפקוביץ'.

הפועל תל־אביב		מכבי חיפה	
אלטר	5	אבי רן	6
שוקרון	7	אהרוני	6
אקהוין	6	אוסמו	5
זאנה	4	אלי כהן	4
פיזנטי	6	מרילי	4
(סתלם)			
הרשליקוביץ	4	אבוקרס	5
עמר	5	רוזנטל	6
אלי כהן	5	קלינגר	5
סיני	6	ממן	5
		(עופר מזרחי	(6
לנדאו	6	בריאלובסקי	5
דאנו	4	ארמלי	4
(ברנס)			

חיים רמון
זוית הח"כ

המאכזבות של העונה

בדקות רבות של המשחק אתמול בין הפועל ת"א למכבי חיפה נדדו מחשבותי לאותה שבת שטופת שמש של ראשית הקיץ הקודם. "בלומפילד" היה מלא וגדוש ו־22 אלף צופים הירוקים מחיפה מול האדומים מתל־אביב נערכים לקרב על הכתר. משחק העונה שיכריע מי האלוף ומי סגנו. לחיפה מספיק תיקו. דקה 84 הכתר השלישי ברציפות לחיפה קרוב כל כך. גיל לנדאו חושב אחרת ומבקיע (נכון, מנבדל. אז מה, למרדונה מותר ביד ולנילי אסור מנבדל?...).

האליפות להפועל, אוהדי האדומים ידועי הסבל ושבעי האכזבות לא מאמינים. הצרידות בגרוני ליוותה אותי מספר שבועות לאחר המשחק, תזכורת נעימה כי לא חלמתי חלום.

רק עשרה חודשים חלפו וכאילו נצח עבר מאז אותו מפגש בלתי נשכח. הדבר המשותף היחידי לפני המשחקים היה מזג האויר הנפלא. על כר הדשא הירוק – הפועל ת"א ומכבי חיפה מסבירות מדוע הן נראות כל כך עלובות השנה. משחק משעמם, נירפה כמעט ולא ניתן לציין מהלך כדורגל אחד שיכול להזכיר את תהילת העבר הלא רחוק של שתי הקבוצות. השחקנים בקושי נעים עם כדור. על תנועה ללא כדור נראה שבמעט איש מהם לא שמע.

הפועל פותחת ומנסה לשחזר את כשרה משנת האליפות. אחרי 10 דקות זה עובר לה ובמחצית השנייה הקבוצה נעלמת לחלוטין וחלק מהשחקנים משוטטים במגרש אובדי עצות ומיעש. במכבי חיפה תמונה הפוכה. כמעט ולא קיימת במחצית הראשונה, מתעוררת מעט בפתיחת המחצית השנייה, מצליחה להשוות ושוב שוקעת בתנומת אחה"צ. אם זה מה שמסוגלות להציג שתי קבוצות עם מאגר שחקנים מהטובים בארץ, עם שחקנים כמו סיני ובריאלובסקי לא מנצים עשירית מהפוטנציאל שלהם אין פלא שמקהל הרבבות שליווה את הקבוצות הללו בשנה שחלפה נותרו אלפים בודדים.

הקהל שנשאר בבית ואינו פוקד את מגרשי הכדורגל מביע אי־אמון בתצוגות נפל כמו שהציגו הקבוצות אתמול. צריך להבדיע לאותם מעקמים שעדיין מגיעים לאיצטדיונים מדי שבת בתקווה שכנראה אין לה יסוד לראות כדורגל ברמה סבירה. פשוט לא מובן ביצד שחקנים מקבלים סכומי כסף כה גדולים, מרשים לעצמם לנוע כצללים מבלי להשקיע כמעט מאמץ מינימלי. נראה לי שזהו ההסבר לכך שהכדורגל בישראל נראה כל כך מסכן ועלוב. ולי לא נותר אלא להצטרף ולהתנחם בזכרונות נעימים מהמפגש הקודם בין שתי הקבוצות.

מלך השערים

1. אורי מלמיליאן (בית"ר ירם)	15
2. אלי אוחנה (בית"ר ירם)	13
3. אלי יאני (הפועל כ"ס)	12
4. סמי מלכה (בית"ר ירם)	11
5. יגאל מנחם (מכבי נתניה)	10
6. אלי דריקס (מכבי ת"א)	9
7. זאהי ארמלי (מכבי חיפה)	8
–. אבינועם עובדיה (שמשון ת"א)	8
9. דוד גורדנה (בני־יהודה)	7
–. מאיר נוהר (הפועל כפ"ס)	7
–. מני בסון (הפועל פ"ת)	7
–. בני סמדג'ה (הפועל לוד)	7
–. דוד לביא (בית"ר ת"א)	7
–. ויקי פרץ (הפועל לוד)	7

המצטיינים

1. אורי מלמיליאן (בית"ר ירם)	148
2. אבי רן (מכבי חיפה)	143
3. מישל דיין (בני־יהודה)	(1) 141
4. עופר מביאן (מכבי פ"ת)	140
5. יעקב אסיאג (בני־יהודה)	139
6. משה סיני (הפועל ת"א)	(1) 138
7. אפרים דוידי (הפועל ב"ש)	(1) 137

צהוב־אדום

אבינועם עובדיה (שמשון ת"א) – קיבל אתמול „צהוב" שבירי במשחק קבוצתו בבאר־שבע; יעקב כהן־צדק (מכבי יפו) קיבל את החמישי במשחקה הביתי של קבוצתו ב„גאון". אילן ז'אן (מכבי פ"ת) – 8; משה סיני (הפועל ת"א), יעקב סגל (בני־יהודה) ומנשה עלוואה (יבנה) – 7, מובילים בידורג.

יובלות

בגיל 33 – ואחרי 10 שנים של היותו על תקן של „עולה חדש", (כשברקע שמועות על אפשרות של ירידה מן הארץ) – סגר אתמול מריו זוכוביצקי, שוער הפועל באר־שבע, 250 הופעות ליגה, במגרשו הביתי.

סגר – ובגדול: הוא הצליח לקלוט בעיטת־11 של מי שהיה קפטן הנבחרת הלאומית, גדעון דמתי תוך שהוא מעניק תמצן לקבוצתו. מריו, שעלה ארצה בקיץ 1978, אחרי קאריירה מבטיחה בקבוצת „צ'קריטה" מארגנטינה, הצטרף לבאר־שבע ולאחר זמן תרם שתי שנות להפועל ירושלים, כדי לחזור ולהגן על שער באר־שבע.

עופר בן־שמואל, שחקן כל־בו הגנתי בהפועל חדרה, השלים אתמול 150 הופעות במשחק התרץ של קבוצתו בטבריה. בגיל 25 השתלט עופר על מקום של קבע בהרכב הראשון של חדרה, שלא איבדה עדיין את התקוה לחזור לליגה הלאומית.

הניחוש הנכון

1.	הפועל פ"ת – מכבי יבנה	1
2.	מכבי נתניה – מכבי פ"ת	2
3.	מכבי ת"א – בני־יהודה	X
4.	הפועל ת"א – מכבי חיפה	X
5.	כפרסבא – בית"ר ירם	2
6.	באר־שבע – שמשון	1
7.	מכבי יפו – בית"ר ת"א	X
8.	רמלה – בית"ר נהריה	1
9.	הכח ר"ג – מרמורק	1
10.	רמת־עמידר – דימונה	1
11.	הפועל חיפה – בית־שאן	X
12.	הפועל עכו – הפועל ר"ג	X
13.	טבריה – הפועל חדרה	2
14.	שעריים – צפרירים	X

המחזור הבא

יבנה – הפועל לוד
בית"ר נתניה – מכבי יפו
בית"ר ת"א – באר־שבע
שמשון – הפועל כפ"ס
בית"ר ירם – הפועל ת"א
מכבי חיפה – מכבי ת"א
בני־יהודה – מכבי נתניה
מכבי פ"ת – הפועל פ"ת

86 דקות של לא כלום

הפועל פ"ת - מכבי יבנה 1–0

מאת אלי קמיר

אחרי הפסדים כאלה, מתחילים בדרך כלל לספר לנו סיפורים. אומרים שהכדורגל אכזרי, שאין בו צדק, בקיצור, רק איזה יום

סרט הסר שיעשו בשביל השחקנים. ואילו אנחנו, כן אנו אוהדי הכדורגל שלפתע שכחנו את אתמול, את השבוע שעבר, הולכים שבי אחרי משפטי האוולת הללו. מספיק לנו לראות

איזה חיים אזולאי ממרר בבכי או כמה שחקני יבנה עם ראשים מורכנים כדי לחשוב שבאמת מישהו עשה רע לאיזה שחקן כדורגל. זיכרון קצר. כל הנדרים, השבועות והקללות של מחזורים שלמים על קבוצות לא קברצות שהורגות לנו שבתות שלמות, כאילו נעלמו ואינם. שוכחים ליפו, סולחים לבית"ר ת"א, אפילו יבנה שוב סינדרלה.

הפועל פ"ת – מכבי יבנה, 1–0 לפ"ת. דוגמה. רק אחת, ישנן עוד רבות. בקושי 1,000 צופים, יציעים קרחים. על כר הדשא מתנהל מה שבעתונים מוגדר יום קודם לכן כמשחק בכדורגל. כל אחד מיושבי הטריבונה מוסיף לו לאוסף הפרטי שלו עוד 86 דקות של כלום. כלום גדול, כלום מעצבן. כזה שמתחיל בהפועל פ"ת ונגמר ביבנה. המצירים שקנו כרטיסים גם שותפים. בחדשות של השעה 15.00 הודיעו שגיורא חוזר הביתה. למכבי. שעה וחצי אחר־כך עוד יפקה על הנאיבים שלו מפ"ת. אלון חזן, בני קוזושווילי ואיתן ברדניוק חסרים. השניים הראשונים בנבחרת הנוער. אלה שעל הדשא כמו אלה שאינם. לדבי משועמם, ההגנה שלו אולי המעוך היחיד שעשה משהו במגרש. סאבו וניר אלון סגרים היטב באמצע. החלוצים של יבנה כמו מתעקשים לנסות רק משם.

כל מילה שתנסה לדבר על מערך קישור בפ"ת פשוט יוצא לא מת. הצעיר קלמנוביץ באילו אחזו הלם ועוז אליה לא מסוגל להתבלט כשכה זקוקים לו. אלי מחפוד שנכנס מאוחר יותר לא היווה את המאל המיוחל. כאן למעשה נגמר המשחק של פ"ת. אנשי סטטיסטיקה היו עושים חיים שיגעון לו כל הקבוצה נראתה כמו הקישור. יבנה באה לנצח. ראו זאת מיד. ראו זאת על דוד ועקנין, אורי פלד ודב רמלר. השלישיה הזאת ניסתה, הלכה בכל הכח. דיברנו כבר על האהבה שלהם לאמצע, אפשר להוסיף גם את הכבדות, ההתרכום שבטוח קיים בראש ופשוט לא מסוגל לעמוד לרגליים. הקישור של יבנה, ראה סעיף פ"ת. למערך ההגנה באמת לא היה בשביל מה להתאמץ מול החלוצים כניר לוין ומני בסון. חיים אזולאי החליט דווקא כן לעשות יותר ממה שדורשים ממנו הכשיל את בסון. הפסם, כשהכדור על נקודת ה־11, גם ניר לוין בכושר המוכחי לא היה מסוגל להחטיא.

להפועל פ"ת:	4	יבנה
ניר לוין (86, מ־11 מ').		
פתח־תקוה: 1000 צופים.		שופט: יאיר מילינר.

הפועל פתח־תקוה		מכבי יבנה	
רוני נירבי	5	קוסטנטין	5
דוד נד	5	מארון	4
ניר אלון	5	עלאווה	5
סאבו	5	סלומון	5
לסרי	4	אזולאי	4
אליה	4	אוסמו	4
(ניא לוי)		ציון יעקב	4
קלמנוביץ'	4	פלד	5
(מחפוד	(4	(עודזין)	
קייסי	5		
מרקוס	5	רמלר	5
לוין	5	ועקנין	5
בסון	4	חלפון	4

הלהקה הירושלמית ערכה סיבוב הכתרה ב„כפר"

3–2 כפר־סבא–בית"ר ירושלים

מאת איתן אורטסמן

כאשר יחגגו כדורגלני בית"ר ירושלים את הזכייה באליפות ראשונה, הם ייזכרו במשוכה הכפר־סבאית שניצבה בפניהם אתמול, בעיצומו של הפסח. שוב ושוב ישבחו את מסירותו של הבלם אהוד אשש, ששיתק לחלוטין את מלך השערים הכפר־סבאי אלי יאני, יספרו בנפלאות פריצות האגף הסוחפות של שלמה שירזי, יהללו את אלי אוחנה הערמומי, שהיה גדול, וינתחו את ההבקעה החכמה של אורי מלמיליאן, שכבש למעשה את שער הנצחון היקר, 3־2.

בתום 30 מחזורים תזכה בית"ר בתואר בזכות ולא בחסד. כפר־סבא תסווג על ידי חניכיו של קשטן ואוהדיהם, כיריבה בעלת איכות, שבמחזור ה־25 כשלה בנסיון להוסיף פילפל ומתח למירוץ אל הכתר.

המארחים נכשלו, מכיוון שהגנתם שגתה בצורה חמורה שלוש פעמים. כדורגלני בית"ר זכאים לטפוח לעצמם על השכם, כי ידעו לנצל כהלכה את המחדלים כדי להבקיע שערים.

יכולת ההתקפה הירושלמית במחצית השנייה לנצל טעויות של היריב והשיפור שחל בהתקפת הפועל בפרק זמן זה, הם שהפכו את המאבק לבעל איכות טובה במחצית השנייה, לעומת בינוניות 45 הדקות הראשונות.

במחצית הראשונה היה מלמיליאן מאופק ונפעל מאחור, כי רצה למשוך אליו שומר אישי על מנת לפתוח את ההגנה. העורף הכפר־סבאי הסתדר היטב עם פריצותיהם של אוחנה, ונדרמולן ושירזי, כך שרק בדקה ה־25 בעט אורי לראשונה לשער.

המקומיים תיפקדו היטב עד מלבן ה־16 של היריב, אך המורא הבית"רי נפל עליהם, והם לא ידעו כי אפשר לפתות לנסות לבעוט לשער מ־16 מטר ויותר, כדי להכניע את יוסי מזרחי. התקפת הפועל לא יצרה מצבי בעיטה לשער, והחלוצים הפסידו בכל קרבות המגע מול יריביהם.

הלהיטות הכפר־סבאית לנצח, אולי כדי לגמול על ההפסד ברבע־גמר הגביע, חשפה את הגנתה ויצרה פרצות בעורף שגונן על שערו של אדיר שמיר, וחמש דקות לאחר ההפסקה נכנע המערך המקומי. נארי ונדרמולן פרץ מימין והגביה הכדור אל תיבת ה־16. אוחנה התמקם בלתי מכוסה, ונגח קשתית לפינה הנגדית. שמיר ליווה במבט עצוב את הכדור שפגש ברשת, 1־0.

גדעון סימון ביצע טעות גורלית, לאחר דקות טובות רבות. זה קרה בדקה ה־55. סימון החליט לסייע להתקפה, ולא העריך נכון את יכולת התיקול של אוחנה. הבית"רי העקשן חטף הכדור מסימון, פרץ לשער – ונבלם. הכדור נקלט ברגלו של סמי שהמשיך לרשת, 2־0.

כפר־סבא התאוששה מההלם של שני השערים, ובית"ר נרגעה מכיוון שראתה את שלוש הנקודות כמונחות בכיסה. אבל, עדיין לא. תמיר בן־חיים הגביה לרחבה (71) ורביבו הקדים בנגיחה את זינוקו של מזרחי, 1-2.

בית"ר נראתה כמי שהחליטה להתייחס בכבוד ליריב ו־9,500 הצופים נהנו מכדורגל באיכות מעולה עם שערים מרהיבים, כמו בדקה ה־84. שירזי פרץ משמאל, גבר על הכנן מללי, שניסה לבלום בידיים, ושילח כדור למרכז הרחבה. מלמיליאן היה במקום, כדי לבעוט שטוח, 3־1.

כחלוף שתי דקות צומק היתרון בשער „משוגע" של מימוני, שבעט מזווית בלתי אפשרית השמאל. הכדור פגע בקורה השמאלית וחזר לרשת, 3־2.

לכפר־סבא:	לבית"ר ירושלים:
איתן רביבו (71). יצחק מימוני (86).	אלי אוחנה (50). סמי מלכה (55). אורי מלמיליאן (84).
המגרש החדש בכפ"ס: 9500 צופים.	שופט: עובדיה בן־יצחק.

6

הפועל כפר־סבא		בית"ר ירושלים	
שמיר	5	יוסי מזרחי	5
מללי	5	קדוש	5
סימון	5	חנן אזולאי	5
רבינוביץ'	6	אשש	6
איינשטיין	6	שירזי	6
אופיר בן־חיים	5	בן־הרוש	5
(פילוס)	4	שוורץ	5
תמיר בן־חיים	5	מלמיליאן	6
גרמיש	5	סמי מלכה	5
מימוני	5	(נולדרו)	
יאני	4	ונדרמולן	5
רביבו	5	(שמואלי)	
		אלי אוחנה	7

איזה יופי: שירזי מרים את אוחנה הכובש צילום צביקה ישראלי

סמי (משמאל) כבש ואין לחבק את אוחנה צילום צביקה ישראלי

זוית הח"כ

אהוד אולמרט

מישוש הכתר

אם תזכה בית"ר ירושלים באליפות, וקרוב לוודאי שכך יקרה, אז המשחק של אתמול ייחשב משחק־האליפות. עתה, אחרי הכל, צריך לומר, כי משחק אתמול היה משחק של אלופה. לא היתה דרך נאה יותר לבית"ר לקחת את האליפות, כאשר זו בכפר־סבא. המגרש בכפר־סבא הוא מגרש של אלופים. אלפי הצופים שעימרו אותו מסביב יצרו את הרקע התגיני למשחק של הכרעה, שעשוי להיות גם משחק של הכתרה.

המחצית הראשונה היתה ללא שערים, אבל היו בה קצב והתרגשות ותחושה של „הנה זה מגיע". ואכן, המחצית השנייה הגשימה את הציפיות. פתח בזה אלי אוחנה, בנגיחה יוצאת מן הכלל, המשיך סמי מלכה, והשלים את המלאכה – מי אם לא מנהיגה של בית"ר וכוכבה הגדול, אורי מלמיליאן, אשר בקור־רוח מופתי ובאחריות אירגן את השער השלישי והזניק את בית"ר לעמדה שממנה כבר קשה מאוד לסגת. נכון שכפר־סבא הבקיעה שני שערים, ולרגע קינן החשש, שמא ואולי עוד הספיק להשוות. אבל היתה זו אשלייה. בית"ר של אתמול היתה קבוצה מנצחת. לא במזל ולא במקרה.

בשבועות האחרונים חרקה קצת המכונה הבית"רית. כמה וכמה משחקים שבהם ניצחה, הותירו טעם של מקריות ושל מזל ושל חסד, שהכדור עושה לפעמים עם אלופים. אבל אתמול, במחצית השנייה, בית"ר היתה פשוט קבוצה אלופה. אוחנה, כאילו נזכר בשלב מאוחר זה של העונה, כמה הוא חשוב וכמה יכול להיות תלוי בכשרון שלו. ב־45 הדקות האחרונות הוא נתן הצגה של כדורגלן גדול.

נכון, היו לו, כמו גם למלמיליאן, כמה איבודי כדורים, אבל כשחושבים על המשחק ונזכרים בכמה פריצות סוחפות, כאשר אלי, מעשה אמן, מדלג בזה אחר זה, מעל רגליהם הנטויות של כפר־סבאים ומפינת הרחבה מגיש כדור לסמי מלכה והוא מחדיר אותו – הרי שאפשר להתרפק על מהלך כדורגל שכמותו מעטים גם בליגות באירופה. אלי, שנע בכספית מימין לשמאל ומלמעלה למטה, שיבש את מערך המשחק של היריבה וסייע לחבריו לפרוץ קדימה עד להכרעה.

הגול השלישי של בית"ר היה מהלך יוצא מן הכלל. אלי נתן כדור לעבר שירזי, הותיר אותו כפי שהוא אוהב עם הרבה דשא לשעוט קדימה, שירזי פרץ במהירות וממש בשנייה הנכונה מתוך אחריות, במקום לבעוט את הכדור בעצמו, כפי שהוא עושה לעתים קרובות, הוא גלגל אותו לרגלו של מלמיליאן, וזה המשיך אותו לרשת.

כפר־סבא הספיקה לצמצם את התוצאה, אך נדמה לי שגם שחקניה הרגישו שביום כזה אסור להם להפריע יותר מדי לחגיגה הבית"רית. מאחורי ישבו כמה אוהדים שרופים של כפר־סבא. בראשית המשחק, הם עדיין זעקו בהתלהבות ועודדו את שחקניהם. אך כאשר נסתמנה ההכרעה, הם לחשו לי באוזן: „הלוואי שבית"ר תנצח. מגיע לה להיות אלופה". לא ראיתי צער בכפר־סבא. גם לא של אוהדיה. גם לא של מנהליה. להיפך. נדמה לי, שהם היו שמחים להיות שותפים באירוע ספורטיבי ונאה כפי זה שחזינו אתמול.

אגודת הפועל כפר־סבא הרשימה אותי מאוד במיתקן הנהדר שלה, בסדר המופתי ששרר במגרשה, בהתלהבות שבה היא ניסתה להתמודד עם בית"ר ירושלים. עתה, עוד חמישה שבועות לסיום הליגה, אני יודע שהזהירות מחייבת היתה לומר, כי הכל עוד יכול לקרות. אבל, זהירות לחוד, ותוצאות לחוד. ראיתי את אורי מלמיליאן ואת שלמה שירזי בתום המשחק. כל אחד לפי סגנונו הביע את תקוותו ושמחתו ושאיפותיו, ונדמה היה לי שבפעם הראשונה הם ממששים כתר של אליפות. והוא נראה להם מוחשי מאוד ואמיתי מאוד וקרוב מאוד.

איך, איך, איך הלכה לשכונה התקוה

1–1 מכבי ת"א – בני יהודה

מאת טובי פולק

בני־יהודה ומכבי ת"א עלו אתמול, בבלומפילד, מיד אחרי שסיימו הפועל ת"א ומכבי חיפה את ההצגה הראשונה. קריאות ההתפעלות, אם כן, להן זכו שתי התל־אביביות בדקות הראשונות היו, מן הסתם, יותר פועל יוצא של האכזבה מהמשחק הראשון, מאשר תגובה על תצוגה מהממת.

התיקו 1–1 בסיום השאיר טעם מעט מריר בפה, בעיקר משום הרושם שזה היה משחק ששווה יותר משני גולים. אך כמובן הסאוכזבת הגדולה מן התוצאה היתה בני־יהודה. שחקניה לא נזקקו לדקות רבות כדי לשמוע מה עשתה בית"ר ירושלים בכפר־סבא ואיך נגוז למעשה חלום האליפות.

הפתיחה היתה יותר מטובה. שתי בעיטות יפות, אחת של בן־טובים בדקה ה־2, ודקה אחריו בני טבק, נתנו הרגשה שמשהו טוב אולי בכל זאת יקרה שם, אחרי הנפילה שלפני כן. הרושם שהותירה המחצית הראשונה היה של משחק בין כדורגל כמו אירופי (מכבי) לסגנון המזכיר במשהו את דרום־אמריקה (בני־יהודה). כדורגלני מכבי הרבה יותר גבוהים, חזקים, אגרסיבים. איינזנברג וגורדנה הצנומים ייצגו את הווירטואוזיות והשליטה בכדור, סגנונה של השכונה.

מכבי, אולי לקחים של סיום עונה, בסגנון שונה. לא עוד הגבהות כדורים בבחינת „שלח לחמך" (אולי בגלל הפסח) לעמוד המרכזי המכונה דריקס, אלא יותר ויותר מסירות קצרות על הקרקע, לעתים אפילו די מדוייקות, עד לרחבת היריב. השלב הבא היה שליחת כדורים לאגפים (טבק וגריאני – לראשונה כחלוץ), ורק אז נסיונות לנצל את החוסן על־פי השער. כדורי השכונה עברו רובם ככולם דרך אהוד בן־טובים, אשר תופקד בקשר נסוג, ונע באיטיות מרוחבה לרחבה. תיפקודו, אגב, נטל הרבה מעוקצו של מישל דיין, אשר סבל מאי־אספקת כדורים כרונית.

בדקה ה־28 העביר גורדנה (טוב) כדור של חצי מגרש, במתפרצת, לחברו הצעיר איינזנברג (פעיל ומסוכן), אשר גבר על שלושה תל־אביבים ודהר לעבר גינצבורג. את הנסיון הראשון עוד הצליח השוער להדוף, אבל הריבאונד היה למעלה מכוחותיו. 1-0

מכבי ניסתה להגיב, וקיבלה את מבוקשה, בדקה ה־39, באופן מפתיע למדי, אחרי בעיטה טובה של טבק, אותה הדף אסיאג בקושי, ודריקס עשה את שלו כשנדחף ברחבה בנסיון להגיע לכדור, שנראה אבוד. סגל היה הדוחף, דבר שאינו מפתיע בהתחשב בעובדה שעלה פצוע, משך רגל לכל אורך המשחק, ולא הוחלף. את בעיטת ה־11 הירגב דוד אוולאי ל־1-1.

המחצית השניה היתה טובה הרבה פחות, ונדמה ששתי הקבוצות רוצות לא להפסיד, מה שכמובן מנע שערים. שלהי המשחק ביישו את פתיחתו, אך בהשוואה לנוף השדוף שבסביב – זה לא היה ביזבוז מוחלט של מנוחת שבת אחר־הצהריים.

למכבי ת"א:	לבני־יהודה:
דוד אוולאי (39, מ־11 מ').	משה איזנברג (28).
בלומפילד: 13000 צופים.	שופט: אריה פרוסט.

6

מכבי תל־אביב		בני־יהודה	
גינצבורג	5	אסיאג	5
קריס	5	סלמן	5
אבי כהן	6	אדיב	6
שמעונוב	5	סגל	4
אוולאי	6	עלו	4
כהן	5	בן־טובים	5
מלדברג	5	איל חיים	4
מיקי כהן	6	(רמי לוי)	
גריאני	4	מליחי	4
דריקס	5	דיין	5
טבק	5	גורדנה	6
		איזנברג	6

איזנברג מבקיע את גינצבורג. זה לא הספיק לבני־יהודה צילום עדי אבישי

קוקוריקו

מאת אבי מורגנשטרן

השכונה, כמעט סופית מרימה ידיים. איזנברג אמנם העניק רגעים קטנים של תקווה לאוהדים ההיסטרים של בני־יהודה, אלא שקובי סגל תפס את חולצתו של דריקס וגרם לפנדל.

דוד אוולאי, לשעבר שחקן בית"ר ירושלים, גילה פטריוטיות לבירה, והישווה. וזה למעשה כל הסיפור כולו.

שחקני בני־יהודה לא ירדו מאוכזבים. המלה הנכונה: מציאותיים. מי שאיבדו את העשתונות היו אוהדי הקבוצה. אוהדים ססגונים יש לבני־יהודה, אין ספק. אני, לילד שלי לא הייתי מרשה לבוא לבלומפילד כשהם משחקים.

מה שהם משפריצים מהפה שלהם, גובל ממש בזוהמה. וזה מתחיל עם שחקני היריב, במקרה הזה מכבי ת"א.

הם גם לא שוכחים לשיר שמלמיליאן על הקטן. ויש עוד הרבה „הברקות". מתי שהקבוצה והאלילים שלהם מתחילים לזייף, אז יש גם רפרטואר קללות מקומי.

על השיפוט עולים במהירות מליחי, איזנברג, איל חיים, קובי סגל, עלו, גורדונה. נשאר מישהו נקי איזנברג הוא אפס. אבל כשהוא מבקיע שער יפה, כמו מלך ונסיך, לפתע הם קוראים לו מישלה איזנברג. בחיבה.

כשמשעמם להם, הם תופסים את מוכר הארטיקים כבן־ערובה, סוחבים לו שלגון או שניים. אולי בגלל שהשלגונים הם בצבע צהוב. כמו זה של מכבי. נחיל של משמר־הגבול פורץ לעבר האוהדים הזועמים ומחלץ את המוכר במבצע נועז ומרתק, לכוחותינו שלום.

יצחק שניאור היה הדמות האהובה לפני השריקה. האוהדים ממש התחננו שלא יעזוב את הקבוצה להפועל ת"א. „בני־יהודה זה הבית שלך" – הם קראו בהתרגשות. אפילו הציעו לשניאור שיביא איתו את משה סיני. אבל שניאור איבד הרבה מניות בבית שלו כשהמשחק נכנס להילוך גבוה.

לפתע אותם אוהדים חביבים משתרגים לעבות קיתונות של זעם ואשמה. „אתה אפס, לך להפועל". כבר לא רוצים אותו בבית. השאירו לו את הדלת נעולה. עכשיו שניאור יכול ללכת. המפתחות בפנים.

מכבי תל־אביב הוכיחה שמגיעה לה להיות בצמרת וכל אותם אוהדי עמי־רעל שנהגו לדקור את שטר ותבריו להנהלה, חייבים לקבל את הזנב ולמצוא קורבנות חדשים.

יש להם דריקס, שבוודאי יזכה בוודאי לאיזו מאוד קולנועי. אולי דמבו, במקום ארמלי שהציג במשחק המוקדם יכולת ברמה של „האינסטלטור".

האטרקציה הקבועה היתה התרנגול. יש מי שמזיין צונתק מכל העניין הזה. ואולי התרנגול של בני־יהודה מסמל יותר מכל איך הכדורגל שלנו נראה.

משהו כמו קוקוריקו.

מלך השערים

המצטיינים

צהוב־אדום

עבירות

שחפיב

סוכנויות לביטוח

של לא כלום

ר'

ליגה לאומית

ליפו הלכה גם התקווה

מכבי יפו - בית"ר ת"א 1–1

מאת ארז קופמן

אהרון קפיטולניק, מאמן מכבי יפו, ירד לחדר ההלבשה כשפניו חתומות ובכבטו חורץ שביל בקרקע לפניו. שחקניו מיהרו להשינו כדי לא לפגוש במבטו. אחרי כבה דקות, כשנרגע, דיבר על השלמה עם הגורל, על כניעה לפער 8 הנקודות שיצרה בית"ר ת"א על פני יפו לאחר התיקו 1–1 ביניהם אתמול. מכל עבר נראו הנהוני הסכמה.

זהו. אתמול נגמרה האגדה הברלגרית. אין עוד ליפו את פיית המזל שתמנע ירידה לליגה השניה, כמו שעשתה פעמים רבות בסיומי עונות באחרונה. אמת, המזל לא שיחק לצידם הפעם, אבל הרבה מעבר לכך ראינו את חוסר היכולת לנצח, למרות ההתלהבות ורוח הלחימה שליכדו את יפו לחבורה מגובשת.

בירידה הצפויה אסור להאשים רק את נמרוד אברהם השוער. אסור, למרות הטעות המחרידה שלו בדקה החמישית. נסים כהן הלחיץ את ישראל דניאל, שעמד כ־20 מטר משערו וראה את אברהם הקרוב מסמן למסור אליו את הכדור. דניאל מסר והכדור נקלט בין זרועות השוער, אבל כשניסה לתפסו בכפות הידיים התבלבל, הקפיץ את הכדור פעמים בזרועותיו והפילו לרגלי נסים. והאחרון, הטעיה קטנה, ונמרוד מזנק כמוקיון בקרקס ומפילו לדשא. פנדל ברור. דוד לביא כבש.

בית"ר, שהלכה על נקודה, תוך הפעלת ירון כהן למתפרצות של נסים כהן, שמרה על השער בכל הכלים שעמדו לרגליה. משחק פראי של אבן-צור, בתוספת בדבוזי זמן (נקודה שלילית יחידה לשריד) דיכאו את יפו שעלתה למעלה ונלחמה, בלי מרכאות הפעם, על חייה.

יפו שאבה עידוד וכוח מאירועי הדקה ה־22. צ'יפרוט, טוב מאחור ופחדן ברחבה, שלח את צדוק מלכה שהצליח לבעוט, אבל תוך כדי נסיקת הדריסה של אבן-צור. עוד פנדל. אמינה בעט, ו־1–1. דיגמי החליף במחצית את אמינה, וידיד נכנס מיד כדי לשמרו. יפו ספרה את הדקות ואכלה את הלב כשלא הצליחה לסגור התקפה בבעיטה לשער, למרות יתרונה בקישור. ובית"ר מבזבזת זמן, מרגיעה ו... מטיסה את ירון קדימה.

דניאל וכהן-צדק הצליחו בקושי לנקות את המתפרצות הללו, ועלו להציל את המולדת. אבל צ'יפרוט החטיא 4 פעמים בסיום בגלל פחד אבני-הצור שנצמדו אליו. בית"ר סחטה את המיץ מהדקות האחרונות ומיפו כולה. שדרות ירושלים יובילו השנה לליגה השניה.

ליפו: דוד אמינה (22, מ־11 מ'). נאוך: 1000 צופים.	5	לבית"ר ת"א: דוד לביא (5, מ־11 מ'). שופט: צבי שריד.	
מכבי יפו		**בית"ר תל-אביב**	
נמרוד אברהם	5	אלי גרבי	5
כהן-צדק	6	קצב	6
ישראל דניאל	6	יעקב כהן	6
בוסביקה	5	עטר	5
דוד מאיר	5	אבן-צור	5
אלקולומברה	6	סורס	4
קירס	6	מאיר יחזקאל	4
לויאדו	5	(ברתחן)	
(יוסי לוי)		נסים כהן	6
אמינה	4	יוסי אדרי	4
(דנוי	5	(ידיד	5
צ'יפרוט	5	לביא	4
צחק מלכה	5	ירון כהן	6

פביאן - תחנה אחרונה

מכבי נתניה - מכבי פ"ת 1–0

מאת בן כספית

סטטיסטיקה: העיר פ"ת (מכבי והפועל) זכתה בכל 24 הנקודות במשחקי העונה מול העיר נתניה (מכבי ובית"ר). יחס שערים 2–21 (לזכות הפתח-תקוואים!). אתמול נערך העימות האחרון בסידרה. לא ציפינו ממנו לגדולות ונצורות, אבל, בכל זאת, המדובר הרי בשתי קבוצות משוחררות לחלוטין. קיווינו שהמשחק יהיה לפחות פתוח, מעניין, קיצבי. איפה.

שימו לב: למכבי פ"ת היתה במחצית הראשונה פעולה חיובית בודדת: דקה 29, אילן ז'אן פרץ משמאל ושיחרר, מקו הרוחב, מסירה שטוחה למרכז הרחבה. כאן עמד איל בלייבטר, לבדו (איפה ש. מנחם, בר וחסן?) ולא הותיר לבלדב שום סיכוי. הוצאת הכדור מהרשת בידי זה האחרון היתה נגיעתו היחידה בכדור במחצית זו!

ונתניה? במחצית הראשונה לא ראינו ממנה אף פעולה חיובית. פעולות שליליות – למכביר.

במחצית השניה חל שיפור קל. קל מדי. נתניה החלה לתקוף. לא מהר, לא מדוייק, לא נכון, אבל בהתמדה. וזה, איפשר לנו סוף סוף לשאוב מעט נחת. לא, לא מההתקפות אלא ממי שבלם אותן. עופר פביאן, שוער.

עוד במחצית הראשונה שלח למו איתות ראשון כשבלם את לם בעימות אחד-על-אחד. במחצית השניה – בית-ספר לשוערים. דקה 49 – בעיטה חזקה של מסיקה מ־20 מ', פביאן עוצר. דקה 63 – שוב, מסיקה, מ־18 מ'. שוב פביאן. דקה 68 – השיא: יגאל מנחם מרים משמאל. הכדור נחת על רגלו של מסיקה, שמ־5 מ' בעט חזק מהאוויר. תאמינו או לא – פביאן הדף. דקה 73 – בני לם שוב לבדו מול השוער. אחד-על-אחד. ושוב – הניצחון של פביאן.

בינות-לאירועים אלו עוד הספיק אז'ובל לנגוח למשקוף שערו של בלדב (דקה 53) ולהעלות את מאזן הפעולות החיוביות של האורחים לשתיים, במשחק כולו. עובדה שלא הפריעה להם ללקט את 3 הנקודות. איך. לעזאזל, הם עושים את זה? לגבי אתמול, התשובה ברורה: פביאן.

מכבי נתניה	4	למכבי פ"ת: איל בנלייבטר (29).	
נתניה: 1500 צופים.		שופט: יוסף דיאמנט.	
מכבי נתניה		**מכבי פתח-תקוה**	
בלדב	5	פביאן	7
שמעון מנחם	4	אזוכל	5
(חיים לוי	5	פרסלטי	5
בר	5	תמיר דניאל	5
חסן	4	דיאן	5
מכלוף	4	מאיר כהן	4
וואטה	4	אלישע לוי	4
חלפון	5	טוראל	
(רחון)		(נאדל	5
לם	4	בנלייבטר	5
מסיקה	5	רפי כהן	4
יגאל מנחם	4	(גלעד כהן)	
נתי עזריה	4	עופר מוסלי	4

נבחרת השבוע

שוער
עופר פביאן (מכבי פ"ת)

הגנה
אילן שוקרון (הפועל ת"א)
אפרים דוידי (באר-שבע)
אודי אשש (בית"ר י-ם)
שלמה שירזי (בית"ר י-ם)

קישור
רפי שמואל (לוד)
ישראל מאיה (לוד)
משה סיני (הפועל ת"א)

התקפה
ירון כהן (בית"ר ת"א)
יובל אוחנה (באר-שבע)
אלי אוחנה (בית"ר י-ם)

זה כדור ה־11 הגדול של דוד לביא צילום עודד מילשטיין

אוחנה - עם כל הלב

באר-שבע - שמשון 2–0

מאת אריה רפפורט

הפועל באר-שבע עשתה אתמול לאוהדיה את המימונה. אמנם, מאיר עזרן ויובל אוחנה כבשו את השערים במחצית השניה מול שמשון (2–0), אולם את מירב התודות חייבים אוהדי הקבוצה לשוער זכוביצקי, שבמצב 1–0 הדף "פנדל" מרגלי דמתי. שם המשחק של ב"ש היה גם אתמול: מלחמה ללא פשרות על כל כדור, מול קבוצה שמשונית שכספרטאים עשו שחקניה הכל כדי לנצח. דמתי (60) ושוקרון אף הגיעו למצבים טובים – אך כשלו מול השער.

כבר במחצית הראשונה, מול הרוח, היתה זו ב"ש, שלזכותה נרשמו מרבית מצבי ההבקעה. אך ניתן כבר לומר, כרגיל, חסרה הרגל המסיימת ברחבה. צרפתי ודוידי, שהיה המצטיין במשחק, סיפקו לקבוצתם גם ברק.

הפועל חידשה את המשחק בתנופה. ואז הגיעה הדקה ה־63 ששיחררה פרץ של רגשות באר-צטדיון. גונן הוציא כדור חוץ משמאל, אילוז נגח, ובעקבות צירוף בין סולטן לעזרן, הצדיק עזרן את שובו להרכב לאחר ההרחקה, ובעיטה מקרוב פנימה. 0–1.

מוטיבציה שמשונית מוגברת להשוות, שבה היו פעילים גם כדורגלני העורף אורי כהן ויפתח הלוי הנייד, סיפקה להפועל הזדמנויות לנצל דלדול בהגנת היריב. דומה היה שדוידי, אילוז, בן-חמו הנמרץ וחבריהם יצליחו לשמור על היתרון. ואז באו דקות הסיום, שבמרכזן עמד השופט הקפדן.

בדקה ה־79 "תפס" השופט את אילוז תופס בידיו את אורי כהן ברחבה. שחקני ב"ש, ואילוז בראשם ניסו להניא את השופט מהחלטתו, אך בן-יצחק, שעמד כ־4 מ' מהאירוע, היה נחוש בהחלטתו. זוכוביצקי הימר על הפינה הימנית שלו, אך את הכדור שנבעט למרכז השער, הדף ברגלו השמאלית. ניתן להבין את הנשיקות שקיבל ה"מומחה לפנדלים" מצד חבריו.

בדקה ה־90 הגדילה ב"ש את יתרונה, ודווקא באמצעות בעיטת 11. בן-יצחק ראה את דהרי מכשיל את סולטן ברחבה. יובל אוחנה בעט "עם כל הלב" כדי לקבוע 2–0 ולהיות העונה הבאר-שבעי הראשון עם "רקורד" של 3 שערים בליגה (2 מהם בבעיטות 11).

לבאר-שבע: מאיר עזרן (63), יובל אוחנה (90). באר-שבע: 2000 צופים.	5	שמשון: שופט: יצחק בן-יצחק.	
הפועל באר-שבע		**שמשון**	
זכוביצקי	6	שלומי ממן	5
בן-חמו	6	דהרי	5
אילוז	6	ברדה	5
דוידי	7	אורי כהן	5
נוון	5	הלוי	6
שושני	5	יגאל הלל	5
(דהאן)		שמשוב	5
עזרן	5	אבינועם עובדיה	6
חיון	5	אבי מלכה	4
(יורם אוחיון	5	רמתי	5
צרפתי	6	שוקרון	4
סולטן	5		
אוחנה	6		

כך הוחמץ שיא הבקעה

לוד - בית"ר נתניה 3–0

מאת רפי ממן

בסיבוב הראשון פתחה הפועל לוד בחמישיה את שערה של בית"ר נתניה לפני חלוצי הלאומית. ביום ו', למרות השלישיה ללא מענה שכבשה לוד, דומה שפיספסה את שבירת שיא ההבקעה לרשת היורדת לארצית.

לוד פתחה בהרכב החזק ביותר, למעט דוד שרביט, המתאבל על מות אביו. עם פתיחת המשחק, החמיצו פרץ וסמדג'ה מול לביא, כטירונים. אולם בדקה השנייה פרץ בן-ממס משמאל, העביר לויקי פרץ, שקבע 1–0.

הקהל הלודאי חיכך את ידיו בהנאה: הנה בא קונצרט שערים. אולם, ככל שחלפו הדקות, הן טפחו על פניהם של האוהדים האופטימים. בית"ר נתניה שיחקה בשלווה של יורדת לארצית והשתלטה על מרכז השדה, בניצוחו של יוסי תשובה. השוער בנודיס נאלץ לא פעם למתוח את איבריו, כדי למנוע מצב לא נעים. מזלה של לוד, שבשורותיה שחקן שנע ללא ליאות, מתקל ומחלץ כדורים ויוצא להתקפות מתפרצות, דוגמת המצטיין במגרש ישראל מאיה, שלאחרונה מגלה כושר מצויין. "אולי" הצעיר (22), הגיע לקבוצה בהמלצתו של אלי כהן מהפועל תל-אביב, לפני רוזן. מאיה הספיק לשחק בשמשון, ומעט ביהוד, לפני שנסע שנתיים לארה"ב.

השריקה להפסקה מצאה קהל מקומי שורק בוז לשחקניו. בפתיחת המחצית השנייה, כשנדמה שבית"ר תשווה, נכנס לפערלה דונן הלל התחבולתן, שצורף למשחק במחצית. הלה השאיר מאחוריו פעם אחר פעם את משה גלם ובוברוב, וכך גם בדקה ה־51: הלל פרץ מימין, הגביה לרחבה ורפי שמואל, החוזר לכושרו הטוב, נגח לאחור והכניע את לביא. 2–0. לא פעם מנע השוער האורח את הבקעת שער נוסף ונילה יכולת די טובה, למרות השערים שספג.

הבית"רים הירבו להשתמש בשיטת הנבדל כבר ליד קו האמצע. ויקי פרץ המנוסה יכול היה עם קצת יותר ריכוז, להעלות את מאזן שעריו בעמדות של אחד מול אחד עם לביא.

בדקה ה־89 הוכיח פרץ את הג'נטלמניות שבו, פרץ לתוך הרחבה ומעמדה נוחה מאוד מול השוער, הסיט כדור למאיה, שמקרוב הרים את הרשת, 3–0.

ללוד: ויקי פרץ (2), רפי שמואל (51), ישראל מאיה (89). לוד: 700 צופים.	5	בית"ר נתניה: שופט: דאוד סוהיל.	
הפועל לוד		**בית"ר נתניה**	
יעקב בוזיס	6	שמעון לביא	5
יצחק בוזיס	5	יוסי יוזה	5
ועמן	5	אשר סאסי	5
אורי בוזיס	5	סרוסי	4
(קמשולי	5	נלאס	4
שלמה חביב	6	(בוברוב	4
יעקב הלל	5	יוסי תשובה	6
רפי שמואל	6	שמולזון	5
מאיה	7	בן-סימון	4
בן-ססט	5	(מוביאנה	4
(רונן הלל	6	גניש	5
ויקי פרץ	5	קרמר	5
סמדג'ה	5	שלומי אדרי	5

קפיטולניק: "8 נקודות זה הפרש גדול מדי"

מאת ארז קופמן

מכבי יפו משלימה עם הירידה לליגה הארצית. זה המסר הגדול והמשמעותי ביותר שמסרה הקבוצה מיד לאחר שסיימה בתיקו 1–1 עם בית"ר תל-אביב, אתמול באיצטדיון "נאון", לאור הפער הגדול, בן שמונה הנקודות, שנפער בין שתי הקבוצות. אהרון קפיטולניק, מאמן יפו, לא יכול היה להסתיר את אכזבתו מהתוצאה. "זה היה אחד המשחקים הטובים שלנו העונה, אבל כשהגענו לשער התחילו הבעיות. שלטנו במשחק: כולם ראו כמה מצבי הבקעה היו לנו, אבל הלחץ הרג אותנו. יפו היא קבוצה נאיבית, שלא יודעת היום לתפקד במצבי לחץ של מאבקי הירידה. זה לא מה שהיה פעם", אמר מיד לאחר המשחק.

קפיטולניק אמנם לא אמר שיפו כבר בארצית, אבל מדבריו היה ברור שבמועדון הבולגרי מודעים ומקבלים זאת. "המצב שלנו גרוע, אך לא הרמנו ידיים. יפו תשחק ברצינות עד לסוף העונה", אמר. אבל כשנשאל על הסיכויים המעשיים, החלה להתברר הסכמתו עם הירידה: "שמונה נקודות הפרש הן באמת יותר מדי בשביל חמישה מחזורים אחרונים בליגה".

ביפו מפתיעים בחוסר הפחד מהירידה הצפויה לארצית. קפיטולניק עצמו ביטא זאת כשדיבר על מגמותיו הקרובות כמאמן הקבוצה. "היום צריכה מכבי יפו לחשוב על העתיד. יש לנו פה שחקנים צעירים טובים, אבל לא מחושלים, שאין להם שום צ'אנס להצליח אם אהמר עליהם, במצב הקשה היום, לשחק בהרכב. הם היו נהרסים במלחמות התחתית הללו. מהיום, לאור המצב שנוצר, יהיה פה שקט תעשייתי. נתחיל לבנות את הקבוצה לעתיד".

לבנות? נשאל המאמן – "יש פה חומר טוב שמתחיל להכניס אותו להרכב מהיום. אני מתכוון ללכת על שחקנים צעירים, אלו שנולדו פה, אלו שישארו ביפו גם בעונה הבאה. במצב הזה אולי היה עדיף מראש שנרד לארצית. אני מוכן להפתיע ולומר זאת. זה בכלל לא אסון לרדת. אולי מספיק ליפו עם מלחמות התחתית. אבל אני חוזר ואומר שעדיין לא הרמנו את הידיים פה, לא כל עוד יש סכוי תאורתי להנצל".

מנגד, אצל בית"ר תל-אביב, אווירה עליזה של הישארות בליגה הלאומית. דני נוימן המאמן מודה שבית"ר באה והשיגה בדיוק מה שרצתה אתמול: "רציתי נקודה, ואולי יותר בעזרת התקפות מתפרצות. היום אנו הרי משחקים על נקודות. התוצאה משקפת את המשחק, והיא בדיוק מה שרציתי. חבל לי על יפו, כי היא הוכיחה היום שהיא יודעת לשחק ומקומה בלאומית. אבל ההצתה ביפו היתה מאוחרת כנראה. אני מצידי מבסוט. יבנה הפסידה, ויש לנו פער של 5 נקודות מהם".

עצבים נתניתיים - על מה ולמה?

מאת בן כספית

איבדו או לא איבדו עניין בליגה, המשחק בין מכבי נתניה למכבי פ"ת היה סוער. זאב זלצר, מאמן נתניה, שהיה מודע לחוסר מוטיוואציה אפשרי בקרב חניכיו, ביצע מהפכה בהרכב: יעקב בלדב בשער (במקום אריה חביב), דני וואטה, שימי כחלון וחיים מסיקה שלא היו בהרכב באחרונה – ל־11.

המטרה, כנראה, היתה לתת לשחקנים הזדמנות להוכיח עצמם ובאותה הזדמנות לשפר את מאזן המוטיוואציה הנתנייתית.

שער היתרון הפתח-תיקוואי, שהוליד לבסוף ניצחון, הביא להתחממות היצרים. במגרש, כמו ביציעים. השופט, יוסף דיאמנט, הצליח ללבות את זעמם של שחקני נתניה ואוהדיהם במספר החלטות תמוהות, ונאלץ אף לשלוף שני כרטיסים צהובים (חלפון וגואטה) על מנת להשתלט על המשחק. בדקה ה־87 הגיע לשיאו כשביקש להרחיק את מרדכי חלפון, שהטיח בפניו דברים חמורים. חיים בר, הקפטן הנתנייתי, הצליח ברגע האחרון למנוע מדיאמנט את שליפת הכרטיס האדום, בשכנוע מילולי ופיסי. זלצר מיהר, כמובן, להחליף את חלפון.

לאחר המשחק אמר חלפון: "לא יכולתי להתאפק יותר. מה שדיאמנט עשה זה פשוט שיא השיאים. אמרתי לו שהוא שופט מניאק, ושהוא השופט הכי גרוע שראיתי בחיים שלי. אמרתי לו גם שהוא הסיג את הכדורגל 50 שנה אחורה".

עם שריקת הסיום נזקקו דיאמנט וקווניו לליווי משטרתי צמוד על מנת לרדת לחדר ההלבשה, ועל מנת לצאת, לאחר מכן, מהאיצטדיון.

בדרך לחדר ההלבשה איבד גם יעקב בלדב, שוערה הצעיר של נתניה, את שלוותו. הרקע – דומה. ומת שיפוטו של דיאמנט. בלדב הורגע בעמל רב בידי חבריו. האוהדים – לא. עשרות מהם התגודדו לאחר המשחק בשערי היציאה מהאצטדיון והמתינו לשופט ולמאמן הנתנייתי, זאב זלצר. השופט, כאמור, יצא בעזרת המשטרה.

כפ"ס של הכנסות וספסרים

מאת איתן אורטסמן

"כל כך רצינו לנצח" – אמר יצחק מימוני בצאתו מחדר ההלבשה. "כדי להחיות את הליגה". הוסיף הכדורגלן, ששרף הרבה קילומטרים על כר הדשא, ובסוף הצליח רק לצמק ל־2–3 מול בית"ר ירושלים. "אם גדעון סימון לא היה עושה את הטעות, בית"ר לא היו מנצחים", העדיף מימוני. הוא התכוון לאיבוד הכדור של סימון, שהביא ליתרון של שני שערים לטובת בית"ר. יתרון כזה קשה למחוק מול קבוצה שרוצה אליפות.

מאחורי הקלעים עסקו שלושה אנשים בספירה אינטנסיבית של הפדיון. משהו שמתקרב ל־100 אלף שקלים חדשים. סכום אגדתי במושגים כפר-סבאים. זאב לוינסון, הגזבר, מלטף תיק מזומנים שמן, ששווה יותר משלוש נקודות. את הפדיון הזה אפשר לזקוף לזכותו של הקהל הירושלמי.

המשטרה חזתה את העתיד להתרחש, והקצתה יציעים מיוחדים לאוהדי בית"ר, בנפרד מאוהדי כפ"ס. אבל מי שבא מירושלים לראות את אליליו מנצחים ומתקרבים לתואר אליפות היסטורי – לא מפחד מגדרות, גבוהות ככל שיהיו. וכך היתה שם גם נדידת אוכלוסין מיציע ליציע. בית"ר טיפסה בטבלה עד למקום הראשון ומחזיקה בו. אוהדיה מטפסים על הגדרות וקופצים ליציע טוב יותר.

מסתבר שבית"ר מביאה לא רק כדורגל טוב, אוהדים קנאים וקופה שמנה – אלא גם ספסרים. עבור משה לוונזון, חבר הנהלת כפר-סבא, התמקד המשחק בסיפור של ספסרות. לוונזון הבחין לפני המשחק בשלושה אנשים שמוכרים כרטיסים, לא בקופה. הוא לכד שניים מהספסרים לאחר מירדף. השלישי נמלט, ונלכד על ידי לוונזון בעזרת שוטר. ברשות כל אחד מהספסרים נמצאו עשרות כרטיסים מזוייפים.

هكذا من الأصل

שריקת סיום

נדנדת שפיגל־בכר טילטלה את מועדון הפאר

נסים בכר כבר שמע מיו"ר מחלקת הכדורגל במכבי ת"א, גדעון בריקמן, כי הוא מאמנה הבא של מכבי ■ היו"ר, אלדד בוקשפן, רצה אחרת; רצה - ועשה: הוא הצליח להפוך את החלטת ועדת המינויים על פיה, וביום ו' התקבלה ההחלטה: גיורא שפיגל מנהל־על ■ התהליך כולו לא יירשם כפרק מזהיר בתולדות המועדון

מאת א. טבק ואלכס פרלסמן

גיורא שפיגל, נסיך הכדורגל הישראלי, יהיה בעונה הבאה מאמנה של קבוצת נעוריו, מכבי ת"א. תוארו במכבי יהיה 'מנהל מקצועי', דבר שיקנה סמכויות נרחבות. מינוי זה התאפשר לאחר שיו"ר מחלקת הכדורגל במכבי ת"א, גדעון בריקמן, שינה במפתיע את דעתו, בכך שהעביר את תמיכתו מנסים בכר לשפיגל, ויצר את הרוב הדרוש לבחירת שפיגל.

ההחלטה שהתקבלה ביום שישי על מינויו של שפיגל, היכתה בתדהמה כמעט את כל המקורבים למשא. הרוב שהיה לבכר נמחק כלא היה, ועבר לשפיגל. התדהמה נבעה מאחור והתומך הראשי, האיש שנלחם במשך חודשים עבור בכר; שינה את דעתו בעקבות שיחה אחת שקיים, והיה מוכן למינויו של שפיגל, בו ראה קודם לכן איש איתו לא יוכל לעבוד, בשום פנים ואופן. האיש שמאחורי המהפך הוא גדעון בריקמן, ש־24 שעות לפני שנתן את הסכמתו לבחירת שפיגל, הודיע לנסים בכר כי באופן לא רשמי הוא ממנה אותו למאמן הקבוצה לעונה הבאה.

ואולם היו התפתחויות רבות אחרות, שרק עתה רואות אור, אשר אינן מוסיפות כבוד לנפשות הפועלות, בתהליך בחירת מאמן במועדון כמכבי ת"א. ב־5 באפריל נערכה הפגישה הראשונה של הוועדה למינוי מאמן. לא קרו בה דברים מיוחדים, פרט לקביעת שמות המועמדים. שלושה ימים לאחר מכן, ב־8 בחודש, נערכה הפגישה הראשונה עם בכר. בשבלב זה כבר ניתן היה להבחין בעמדות השונות. אלדד בוקשפן צייר בפני בכר חזות קשה של מכבי, כאילו להרתיע.

למחרת נפגשו לפגישה נ'די בית־הלוי, ישראל חליבנר ומיכאל גרשוביץ, אנשי חוג ג'די, בה סוכם כי המדיניות של שלושתם היא בעד מאמן ולא למינוי מנהל מקצועי. בהמשך לא התפתחו כך הדברים, אך נראה כי כבר אז הבינו בית־הלוי וגרשוביץ כי עמדתם נסדקת, וכי חליבנר חצה את הקווים. מסיבה זו רצו לקבל החלטה של קו אחיד. בית־הלוי הגדיר את הסיכום כ'ברית של דם' ביניהם.

ב־10 בחודש נערכה פגישה עם שפיגל. הוועדה התכנסה שוב למחרת היום. העמדות כבר היו ברורות, ובוקשפן ביקש על־כן לזמן שנית את שני המאמנים כדי לשמוע אותם שנית. התברר כי בכר מעוניין בשכר של 35 אלף דולר נטו, אך יהיה מוכן לרדת במחיר, שאינו תנאי שלו לקבלת התפקיד. מאידך, גיורא שפיגל נקב בסכום של 80 אלף דולר ברוטו.

למחרת נפלה ההחלטה: ברוב של 3 מול 2 הוחלט על נסים בכר. בית־הלוי, גרשוביץ ובריקמן היו בעד בכר, בעוד בוקשפן וחליבנר בעד שפיגל. כאן ביקש בוקשפן פסק־זמן נוסף, מאחר וההחלטה לא היתה מקובלת עליו. ב־13 בחודש, בליל הסדר בביתו של דני לארפר, קם לפתע גדעון בריקמן ואמר לבכר: „אתה המאמן של מכבי ת"א בעונה הבאה; זו הודעה לא רשמית, פורמלית תקבל את ההודעה עוד השבוע". הכוסיות הורמו, וכולם שתו להצלחת בכר, כולל גדעון בריקמן, שכעבור יום שינה את דעתו.

יו"ר אגודה אלדד בוקשפן

ב־11 בלילה טילפן בריקמן לבכר, ואמר לו שבוקשפן מקפיא את ההחלטה; יש לו סמכות לכך, הוא נוסע בבוקר עם נבחרת נוער מכבי, אך הוא מאמין כי בתוך יומיים תהיינה התפתחויות; אם משהו לא ברור - שבכר יתקשר אליו לצרפת.

ביום שישי כינס בוקשפן את חברי ועדת המינויים, הודיע להם כי דיבר עם בריקמן ערב קודם לכן בצרפת, וזה הסכים להצביע עבור שפיגל. השלישייה, בית־הלוי, חליבנר וגרשוביץ נותרו המומים. גם העובדה שהביאו מסמך חתום על־ידם, לפיו חליבנר קיבל את דין תנועת בית־הלוי, ומצביע עבור בכר, למרות שהוא מעוניין בשפיגל - לא שיכנעה את בוקשפן, שהודיע כי הישיבה נעולה.

שעה לאחר מכן מינסה הנהלת מחלקת הכדורגל. בוקשפן שיכנע את חבריה בקלות רבה להצביע עבור גיורא, שאכן נבחר פה־אחד.

בריקמן אמר כי הוא שמח שהכל מתנהל בלעדיו. נולדה גם שמועה כאילו בריקמן לא אמר את הדברים אותם ייחס לו בוקשפן. האחרון פנה לשמעון מזרחי (יו"ר מחלקת הכדורסל) וביקשו לטלפן לבריקמן, כדי לשמוע את האמת. השיחה נערכה, והתברר כי בוקשפן דיבר אמת. גם בכר הצליח להגיע בטלפון לבריקמן, אך לאחר השאלה הראשונה, נותקה השיחה בצורה מסתורית.

מינוי גיורא הוא כעת עובדה מוגמרת. התנאים הכספיים עדיין לא סוכמו סופית, אך הוא יקבל שכר בסיסי לא גבוה במיוחד. פרמיות עבור ניצחונות ומענקים מיוחדים עבור זכיות בתארים.

לאחר 22 שנה נכנס גיורא לנעליו של אביו, שאימן את מכבי ת"א כשגיורא היה עדיין שחקן. נסים בכר היה אז ממדיחיו של אליעזר שפיגל, בשנתו השניה בקבוצה. שפיגל הוא המאמן השמיני תוצרת מכבי שיאמן את קבוצת האם שלו, מאז קום המדינה.

צפויים עוד ספיחים לפרשה. חוג בית־הלוי חש עצמו מרומה, גם חליבנר שתמך בגיורא אמר אתמול: „הדרך של בוקשפן לבחירת שפיגל היא עלבון לאנשים הוותיקים ואינה הוגנת. אני אומר זאת, למרות שתמכתי בבחירתו של גיורא, אך כך לא נוהגים; אני מתפלא על בוקשפן. אותי לא יראו יותר עוסק במכבי, רציתי משהו טוב ונקי, אך יצא ליכלוך".

את התנוחה הזו כבר תירגל גיורא על ספסל הפועל פתח־תקוה

„המשחק היה מכור מראש"

מאת אבי מורגנשטרן

נסים בכר פגוע. גם אם הוא מנסה למתן את הכאב שבו, עדיין קשה שלא להבחין, כי הוא סבור שנגרם לו עוול. מכבי ת"א, אגודה שמתיימרת להיות מפוארת ומכובדת. יו"ר האגודה אלדד בוקשפן הסכים שתקום ועדה מקצועית שתבחר במועמד הרצוי למכבי ת"א. צבי רוזן היה הכם מכולם. הוא הריח את התבשיל שרקחו, ומיהר להסתלק. נשארו גיורא שפיגל ונסים בכר.

הוועדה המקצועית בחרה ברוב מוחלט בנסים בכר לאחר דיונים ושיחות מעמיקות. אבל מסתבר שזה לא מספיק. אתמול הודיע יו"ר האגודה שגיורא שפיגל נבחר. נשמע מבלבל? בהחלט. עכשיו זה כבר מעבר לטובת מכבי ת"א. עכשיו מדובר בלהוראות שרירים.

נסים בכר, מתי הודיעו לך שאתה מאמן את מכבי ת"א?

היתה השתלשלות של דברים תקופה ארוכה. אלדד בוקשפן טען שיש הדלפות בעניין. אני לא רואה בזה סוד מדיני. הוועדה המקצועית היא לא ועדת חוץ־ובטחון. הוועדה החליטה שאני המאמן וגדעון בריקמן הודיע לי ערב החג, שאני מאמן בצורה לא רשמית וכל מה שצריך זה להעביר במחלקה עצמה את העניין. לא הסכמתי, כי רציתי שהעניין יסגר סופית מבחינה רשמית. ביום שלישי בריקמן הודיע לי שבוקשפן הקפיא את ההחלטה ושאני אחכה יום־יומיים.

באב בכר: משכו אותי

איך הגבת?

אמרתי לו שאני לא רוצה להאריך את העניין. אי אפשר להחזיק בן־אדם כל כך הרבה זמן. אני ראיתי כבר אז שקרו כל מיני דברים אבל נוטרלתי פחות או יותר בגלל שהייתי מועמד ולא רציתי להוציא את זה החוצה. גדעון בריקמן נסע לחו"ל ולא ידעתי מה לעשות. עד כמה שאני מבין, ביום שישי היתה פגישה של הוועדה המקצועית וכל השלושה היו בעדי.

אבל בוקשפן טען אחרת?

כל מה שאני יכול לומר על התגובה שלו, שהוא לא אומר אמת שהיה רוב לגיורא שפיגל.

כלומר אתה טוען שהוא שיקר כאשר הודיע זאת לעיתונאים?

אני לא רוצה לומר ששיקר. אני מסתפק בלא אומר אמת. יש מסמך כתוב שמראה שכל השלושה בוועדה היו לטובת נסים בכר. אלא שהוא ביטל את הישיבה וטען שבריקמן שינה את דעתו והוא הולך למחלקת הכדורגל להודיע שגיורא שפיגל הוא המאמן החדש.

אתה מרגיש שכל המשחק היה למעשה מכור מראש?

ברור שהמשחק היה מכור מראש ועל זה אני כועס. לא היו צריכים להתנהג כך. אנחנו משפחה אחת ומברכים את מי שיאמן. היתה צריכה להיות דרך יותר פיירית. אני לא רוצה להיכנס לפרטים. אני חושב שבוקשפן התנהג אלי בצורה לא הוגנת. בוקשפן ואני יודעים שהוא תמך בגיורא ואני תמה בכלל למה הוא הקים את הוועדה. הרי יו"ר אגודה לא יכול לבחור מאמן, אז הוא עשה את כל העניין על גבי, כדי שבסוף יוכל לבחור את גיורא. לאורך כל הדרך הוא ניסה למנוע את בחירתי והוא הצליח.

איך הרגשת ששמעת ששפיגל נבחר סופית למאמן?

הרגשתי לא טוב. כדורגל זה לא הובי שלי, זה המקצוע שלי. רציתי לחזור לקבוצה שבה לא הייתי כבר 9 שנים. זה צריך היה להיות אתגר גדול. אני הרי לא רציתי לעזוב את כפ"ס, אבל בשביל מכבי הסכמתי. כשראיתי שכל העסק הולך ומסתבך, רציתי לצאת מהעניין, אבל לא נתנו לי ללכת.

יש לבוקשפן משהו נגדך באופן אישי שגרם לו לעשות את המהפך הזה?

אני לא יודע אם יש לו משהו נגדי. הוא החליט שגיורא מתאים. מכבי ת"א היא אגודה מכובדת וצריכים ללמוד מה שקרה כאן. אני לא מדבר על ועדת חקירה, אבל בהחלט על גוף שיבדוק את מעללי היו"ר בוקשפן.

בסך הכל אתה פגוע?

אם לא היו אומרים לי שנבחרתי, אז או. קיי. אבל אמרו לי שאני המועמד של הוועדה, ובא בן־אדם אחד שלא מסכים והופך את העניין. זו פעם ראשונה שיו"ר מתערב בנושא הזה. הרי הכדורסל והכדורגל הם אוטונומים. למה הוא לא בוחר את מאמן הכדורסל? אז שלא יתערב גם בכדורגל. זו בהחלט פגיעה בשם שלי.

תתקשר לגיורא לאחל לו מזל טוב על המינוי?

לא. הודעתי ברדיו שאני מאחל לו הצלחה בתפקיד. אני לא יודע אם אני הייתי נבחר, זה היה קורה להיפך...

גיורא: „מכבי זה שיא השאיפות שלי בארץ"

מאת אלכס פרלסמן ואלי קמיר

„אני מרגיש כמי שסוגר מעגל, בכך שאני בא למכבי ת"א לשנים הקרובות. גדלתי בקבוצה כשחקן, נתתי לה הרבה, ועכשיו תהיה לי הזדמנות לתרום לה כמאמן. יש למכבי ת"א פוטנציאל אדיר. מבחינה מקצועית אפשר לגדל בה דור חדש של כדורגלנים מצטיינים. ומה שלא פחות חשוב, יש בה פוטנציאל בלתי רגיל מבחינת קהל האוהדים שיגיע למשחקיה. אלה יהיו שתי החזיתות העיקריות שלי. אחזיר את הקהל של מכבי למגרשים, ואבנה קבוצה שתתבסס על ילדים שיגדלו באגודה".

דברים אלה כלולים במוטו של גיורא שפיגל, שישמש מאמן־על במחלקת הכדורגל של מכבי ת"א בשנתיים הקרובות, ואולי אף מעבר לכך. שפיגל, שלא דחף עצמו כדי לקבל את המינוי, ולא ערך לעצמו שום „לובי" („השקפתי מהצד על כל הבחישות שהיו בהתמודדות על התפקיד, ראיתי כדבר לגיטימי לגמרי שגם נסים בכר מועמד לתפקיד המאמן"), קיבל בשמחה את החלטת הנהלת מחלקת הכדורגל למנות אותו לתפקיד. „אנסה לעשות את עבודתי נאמנה, כפי שעשיתי בהפועל פ"ת בארבע השנים האחרונות. בצורה שמתקרבת לכדורגל מקצועני, כפי שהוא מתנהל במדינות רבות. ומכיוון שאני רואה בדור העתיד של מכבי את עתיד האגודה, אבוא להרבה אימונים של קבוצות הילדים, הנערים, אפקח על אנשי המקצוע שיעבדו במחלקת הנוער ואהיה במעקב צמוד אחר כל המתרחש בה".

שפיגל מודע לכך כי הוא מקבל ירושה בלתי נעימה, אפילו מעיקה – גרעון עצום של מחלקת הכדורגל, שיש אומדים אותו ביותר מחצי מיליון דולר. „הגרעון מפריע לי, ואנחנו ננסה לצמצמו. אפשר שנשלם לשחקנים לפי כמות הצופים שתגיע למשחקים. ואפשר שלא תהיה ברירה, אלא לצמצם את סגל השחקנים, כדי שלא לשלם ליותר מדי שחקנים". מכל מקום, שפיגל יהיה זה שינהל את המו"מ הכספי עם כדורגלני הקבוצה הבוגרת לפני פתיחת העונה. מה שעלול להקשות עליו – העובדה שעם שלושה שחקנים נחתמו כבר השנה חוזים ארוכי טווח, שמבחינה משפטית אי אפשר יהיה להפר אותם.

גיורא כיכב בתוליית הקישור במכבי ת"א עד לשנת 1972. לאחר מכן נכנס להסגר בין־לאומי. הוא שיחק חמש עונות בליגה הראשונה בצרפת, בתחילה בקבוצת שטרסבורג ואחר־כך בליאון. הוא שב למכבי ת"א, וסייע לה ליטול חלק באליפות האחרונה שלה, ב־1979. משנה עבר להכות מכבי ר"ג, ואת הקאריירה שלו ככדורגלן פעיל סיים בבית"ר ת"א, אותה העלה מהארצית ללאומית. לאחר שנת פגרה קיבל את תפקיד המנהל המקצועי בהפועל פ"ת, כאשר דרור ברנר עובד בשיתוף פעולה עמו, כמאמן („ישנה בקשה צודקת ולגיטימית, שמי שיעבוד איתי יהיה יוצא מכבי ת"א. לכן המועמדים הם דרור ברנר, מאיר נימני, צבי רוזן, מיקו בלו וירון עוז..."). תכניות הפעולה שלו בהחלט ברויות על־פי המודל אותו גיבש בעבודה בהפועל פ"ת.

– שחקנים שיחזקו את הקבוצה? – בהחלט מתאים לי שמוטי איזוניד יחזור לשחק. גם איל בגלייבטר (אחיינו) הוא שחקן שיכול להתאים..."

„למעשה, היעד הסופי שלי הוא אירופה. אני רואה את זה טבעי בהחלט שהתחלתי בקבוצה כמו הפועל פ"ת, והגעתי לשיא השאיפות, בארץ, כשקיבלתי את מכבי ת"א. יכול להיות שגם אגיע לאימון הנבחרת, ומשם כמו שמתוכנן, לקבוצה אירופית ואולי אף לנבחרת אירופית".

גיורא הינו בעל חברת ביטוח. נשוי למרגלית, אב לירון בן ה־14 ולאלינור בת ה־11.

מגיע צל"ש לכל בית"ר

מאת יוסי לוי

אלי אוחנה זה שם שתמיד עושה כותרות. מבקיע - יש כותרת. לא מבקיע - גם יש. אוחנה למד לחיות עם זה בדרך הקשה. היום הוא כבר לא כתרנט, לא כשהוא מבקיע, וגם לא כשהוא כחמיץ. שקול ובוגר יותר.

יש אליפות?

כל זמן שיש סיכוי תיאורטי, צריך לחכות עם ההצהרות. כל משחק חשוב, צריך לסיים יפה, כיאה לאלופה שבדרך.

מגיע לכם לזכות?

אין ספק, אנחנו הכי טובים ולא יעזור לאף אחד. העובדות מדברות בעד עצמן ואנחנו כדל לחיקוי. מציגים יכולת מצויינת. הסימן הכי טוב להצלחה – הוא ההצלחה.

התאוששתם בזמן מהמשבר?

כולם כבר קפצו שאנחנו במשבר, שאין לנו אופי. התחילו להריץ פסיכולוגים, פסיכיאטרים וכל השטויות. צריך פשוט כדורים ברשת, השאר זה בולשיט.

אומרים שהליגה השנה חלשה?

זו קנאה וצרות עין, או חוסר הבנה בכדורגל. התשובות בכל שבת על הבגרש.

יש לך מתחרה חזק על מלכות השערים.

אין שום תחרות ביני לבין אורי. הלוואי שאורי יבקיע עוד חמישה ואני אפס, ונזכה באליפות. אני לא מחפש תארים אישיים.

יש השנה גם שינוי בהתנהגותך?

אלי אוחנה הוא כמו שהוא, מי שרוצה יקבל. מי שחושב שאני שחצן וסנוב – שיחשוב כך. לי אין בעיה עם זה. גם כשאני עושה דברים לא סימפטיים, אין לי כוונה לפגוע. יש לי פשוט טמפרמנט כזה.

מגע רב עוצמה בבית"ר: שלמה שירזי (משמאל), עם יאני מכפ"ס. צילם: צביקה ישראלי

'משחקים אותה' קשטן

בבית"ר ירושלים כולם משחקים אותה קשטן. מנסים לשמור על פרופיל נמוך, לא יוצאים מהכלים, נזהרים מהצהרות מפוצצות. נראה כאילו האליפות מתקבלת כדבר טבעי, בלתי נמנע. בסיום המשחק אתמול נכנסו חברי הכנסת אהוד אולמרט ורובי ריבלין, לברך את השחקנים בחדר ההלבשה. „אני מוכן לוותר על המבחנים בגרמניה תמורת חוזה לארבע שנים. אני רוצה לגמור את הקאריירה בבית"ר. זה המקום שלי", אמר שלמה שירזי לאולמרט. והייך. ריבלין: „אני לא אחראי לניצחונות, רק לכשלונות. הגיע הזמן שנזכה באליפות. אני מתאר לעצמי, שכשזה יקרה, יהיו שמחות ספונטאניות וגם מאורגנות, אבל יש זמן". אורי מלמיליאן זהיר כהרגלו. מתנו. משחק טוב מאוד; בכלל השנה אנחנו מהנים את הקהל. משחקים רק כדי להבקיע ורק לנצח. מגיע לנו לזכות באליפות, אפשר להגיד – שאנחנו רגל וחצי באליפות.

– אז הוכחת שאתה לא לוזר?

„את התשובות אתן בסוף העונה".

אורי אשש חושב כמו אורי. „זה לא חכמה לדבר היום. חכה שבוע־שבועיים, ואז נדבר. אני חושב שמחכה לכולם משהו מעניין ולא שיגרתי בירושלים, ברגע שנזכה. אני מקווה, שזה יקרה כבר בשבת הקרובה".

שלמה שירזי, שעלה לשחק אתמול עם חום גבוה, ורק לאחר שקיבל טיפול מפרופ' פליאק, אומר: „סגרנו את הסיפור. עוד ניצחון קטן והאליפות שלנו. הוכחנו שאנחנו מס. 1 עם חותמת. שכולם יסתמו את הפיות; אנחנו קבוצה גדולה. כבר 20 מחזורים שרואים רק את הגב שלנו. כולם יכולים עכשיו לשתות מים".

יוסי לוי

קפיטולניק: „8 נקודות זה הפרש גדול מדי"

עצבים נתניתיים על מה ולמה

כפ"ס של הכנסות וספסרים

هكذا من الاصل

קו העונשין

5 מחזורים מכפר־סבא

„רוזן לא יקבע את הרכב לוד; הוא רוצה רק בטובתו האישית"

לקראת סוף העונה, שוב שומעים בלוד את „האיש החזק", סגן ראש העיר בני רגב, שיצא אתמול בביקורת קשה על מאמן הקבוצה ■ רוזן: „אין תגובה"

מאת רפי גמן

„בכל מקרה, בשבוע הבא רוזן לא יקבע את ההרכב של הפועל לוד, הוועדה המקצועית היא שתקבע... רוזן מחפש את הצלחתו האישית בלבד. או אני או הוא..." – דברים שנשמעו לאחר המשחק המוקדם ביום ו', בלוד, בחדר ההלבשה המקומי, מפיו של „האיש החזק" בלוד, בני רגב, המשמש גם כסגן ראש העיר.

למרות הצלחתה של הפועל לוד העונה, השקט המקצועי בו היא נתונה, קשה לדמר שהיתה כימיה בין רגב למאמן הקבוצה צבי רוזן. לוד ידועה כחממה לשחקני חיזוק, הנקלטים בקבוצה מבחינה חברתית ומקצועית. על רקע מעורבותם החברתית של מאמניה הקודמים של לוד, בלטה אי־השתלבותו של צבי רוזן בשורות הקבוצה. אותו עניין הצד המקצועי גרידא. זאת, בנוסף לדבריו, שמאז שהיו"ר יעקב שני הלך, אין לו עם מי לדבר.

קצפו של רגב יצא על רוזן כבר במחצית הראשונה, כשהמאמן העלה את ההרכב החזק שעמד לרשותו. „רוזן לא שכח את שיטת הבונקר מיהוד. אחרי שהקבוצה הבטיחה את מקומה בליגה, המאמן צריך היה לשתף יותר שחקני נוער, כדי לקבל תמונה לגבי יכולתם במסגרת ההכנות לעונה הבאה. מתי היה צ'אנס לשתף שחקנים, כאיתן סרול, אבי תורג'מן, אבי שיטרית ויובל ברדוגו".

במהלך המשחק רוזן כמעט ולא קם מהספסל; רגב תרש את הקו, וטענותיו עמו. „הפועל לוד עשתה את רוזן מאמן, אחרי ארבע שנים שכל קבוצה אליה הגיע, העיפה אותו. אם היה מאמן בקבוצה אחרת, היו מעיפים אותו במחזור השביעי, אחרי שלקח עד אז רק שתי נקודות". גם סגנון משחקה של הקבוצה, היה הגנתי מדי לטעמו של האיש החזק, שלא הבין מדוע מול קבוצה כבית"ר נתניה, צריך לשחק באופן כה נסוג.

בסיום המשחק נשארו צביקה־רוזן ועוזרו אילן הורן, ישובים ומהרהרים על הספסל במגרש. בפני המאמן הובאו דבריו של רגב, אולם הוא שתק: „אין תגובה".

איתות ראשון לגבי ההתרחשויות הללו, היה כבר לפני תחילת המשחק, כשהפועל לוד עלתה למגרש עם תלבושות הנושאות את הפרסומת של חברת „אומברו", שרוזן משווק את מוצריה. בני רגב הורה לשחקנין להחליף את התלבושות. „רוזן אינו המאמן של הפועל לוד". למשחק עלתה הקבוצה לבושה בספונסר אחר.

אם לא די בכך, הרי שתקרית נוספת העבירה את האווירה. אורי בנודיס נראה פושט תולצתו מיד עם השריקה למחצית. עם חידוש המשחק, הוא נראה על הספסל לבוש אזרחית. בסיום המשחק נשאר אורי תקוע בספסל: „זו הצגה חוזרת על מה שאירע בבלומפילד, כשיעקב (האח) קילל אותי. הוא קרא לי מטומטם וטמבל, הדברים הכניסו אותי ללחץ, ולכן עזבתי".

שייע: „הייתי צריך לסגור את המשחק; מה זה כאן, ריאל מדריד?"

מאת יוסי לוי

אווירה קודרת שררה בסיום במחנה הפועל ירושלים. „איבדנו שתי נקודות יקרות, זה מה שקורה כשלא מנצלים הזדמנויות. אני מצטער שלא סגרתי את המשחק ב־1-0. מה ישז אחד כבר לא מספיק? מה זה כאן, ריאל מדריד? כל משחק צריך לתת ארבע התיבותז לטלם כאן יש עיניים גדולות. הקהל והסובבים את הקבוצה מכניסים את שחקניהם ללחץ. לתקוף עוד ועוד. תאמין לי, אם אני הייתי ברחבה של יהוד, הייתי מבקיע. איפה הם מחמיצים כך", קונן מאמן ירושלים, שייע פייגנבוים, בסיום משחק התיקו (1-1) של הפועל ירושלים (ארצית) מול הפועל יהוד.

ביהוד חגגו את התיקו בחיבוקים ובנשיקות. „באנו קטנים ויצאנו גדולים. נתנו לירושלים פייט במבצרה. התיקו בהחלט משקף, עם יתר־העונה, יכולנו גם לנצח", אמר בסיום מאמן יהוד דוד קרקו. מתברר, שעיניים גדולות יש לא רק לירושלמים.

בדקה ה־77 ספג בדורגלן הפועל ירושלים, מאיר נחמיאס, חבטה בפרצופו משוער יהוד אריה פלוסמן, כשהשניים התרוממו לכדור גבוה. נחמיאס, שנותר שרוע על הדשא, בלע את לשונו, איבד את הכרתו ונזקק לטיפול מהיר מידיו של המעסה הירושלמי הוותיק יהודה אלשייך, שחילץ את לשונו. לאחר שהתאושש, חזר להפתעת הכל לשחק.

סערה בכוס מים ירוקים ועכורים

מאת אבי מורגנשטרן

בשנה שעברה, למשחק הזה ירדו אלפי אוהדים ירוקים מחיפה, כדי לחזור הביתה עם אליפות. היא לא הסכימה לעלות לכרמל ונשארה בת"א, אצל הפועל. השנה מכבי חיפה והפועל ת"א זה סיפור ידוע. אכזבה.

השנה הגיעו לבלומפילד מחיפה רק אוהדים בודדים. הם למעשה לא באו לעודד את קבוצתם, אלא להפיץ כרוזים שדורשים מההנהלה והמאמן להתפטר, בגלל שהרסו כל חלקה טובה לדבריהם. לא היו שם הפגנות ענק. קומץ בודדים חילק כרוזים לצופים משועממים. אפילו השוטרים לא התרגשו מהם. כשהפועל ת"א הובילה נדמה היה שלכרוזים יש משנה תוקף. אבל שער השיוויון של רפי אוסמו העלים אותם לגמרי. מה שבטוח, יש כאן סתם סערה בכוס מים ירוקים ועכורים.

בריאלובסקי: אחרי החופשה אחזור לחיפה

מאת יונתן הללי

„למרות העונה הקשה והלא מוצלחת שהיתה לי השנה, אני מבטיח לשחק כאן גם בעונה הבאה" – הצהרה חד־משמעית זו שיחרר כדורגלן הרכש של מכבי חיפה, דניאל בריאלובסקי, שהודיע לראשי מועדונו כי ב־6 ביוני בכוונתו לעזוב את ישראל לטובת ארגנטינה, שם ישהה מספר חודשים בחופשת מולדת. הודעתו של בריאלובסקי כי ימשיך לשחק בחיפה באה על־מנת להפיג מהחששות סביב המשך פעילותו במועדון בעונה הבאה, וזאת לנוכח ההצעות הרבות המופנות אליו לשחק באירופה ובאמריקה, הצעות שכולן ידועות להנהלת הקבוצה.

בריאלובסקי הדגיש כי בכוונתו לחזור לישראל לקראת העונה הבאה. „רק אם ידיעו לי שלא מעוניינים בי, אשאר בארגנטינה". על האפשרות שיעבור לשחק בקבוצה אחרת בארץ אמר בריאלובסקי: „אני לא חושב שחוץ ממכבי חיפה יש עוד קבוצה בארץ שמסוגלת לשלם לי את מה שאני מקבל השנה".

אגב, בריאלובסקי יצא לארגנטינה ויומיים־שלושה קודם לכן יחזור ארצה החלוץ רוני רוזנטל. לגבי רוזנטל ברור כמעט בוודאות שיחזור לקבוצתו הבלגית בריז', נוכח הצלחתו שם. קשה להאמין שמכבי חיפה תציע לרוזנטל סכומי כסף מפתים בתקווה שיישאר בארץ.

קונפורטי מסביר: „מי שאין לו בחורה יפה, מסתפק במכוערת"

מאת מאיר ריפמן

החלטתו של מאמן הפועל ת"א בני קונפורטי, להחליף אתמול, במהלך המחצית השניה, את הקשר דוד פיזנטי – דווקא במה שהוגדר כמשחק הטוב ביותר שלו בהפועל ת"א – עוררה תמהיהה בקרב שחקני הקבוצה. השחקן שביטא זאת בבלוי, בעת ההחלפה, היה הקפטן משה סיני, שפנה לקונפורטי, ואמר לו: „למה אתה מרציא אותו? אל תעשה את זה". קונפורטי: „זה בסדר", וביצע את החילוף.

פיזנטי שמר בצורה מצויינת על כוכב מכבי חיפה, דניאל בריאלובסקי, וקונפורטי, אחרי המשחק, ניסה להסביר את החלטתו להחליפו, בעזרא מועלם: „ראיתי שפיזנטי מתחיל ללכת אחורה, ורציתי להכניס כוח טרי יותר ורענן. פחדתי מבריאלובסקי, שהוא השחקן הכי טוב של חיפה, והכנסתי את מועלם כדי שישמור עליו" – הסביר המאמן.

בחדר ההלבשה, לאחר המשחק, ניגש קונפורטי לפיזנטי, והסביר לו מדוע החליפו: „לא החלפתי אותך בגלל שלא היית טוב, אלא בגלל שרציתי כוח טרי". פיזנטי השיב לקונפורטי: „אתה המאמן, ואני מכבד את החלטתך".

כמה דקות לפני סיום המשחק, החליט קונפורטי להחליף גם את מודיס ז'אנו, באר ליאור ברנס. גם כאן הסביר קונפורטי: „ברנס מחזיק כדור טוב. נתתי לו הוראה להקפיא את הכדור, כי רציתי תיקו. לא היה לי את הכלים להשיג ניצחון, ואצלי כל נקודה יקרה, או גם זה מספיק". וקונפורטי עושה הקבלה: „מי שאין לו בחורה יפה, מסתפק במכוערת".

אחרי התיקו חיכו בהפועל ת"א לשמוע מה תעשה מכבי יבנה, הקבוצה המדורגת מתחת לקו האדום. הבשורה על הפסד יבנה (0-1 להפועל פ"ת) הותיר אנחת רווחה מסוימת לאלופה, שהתרחקה בנקודה נוספת מהקו האדום, הגם שלא ניצחה.

האחים ג'רבי אחראים על מה שמעל ומתחת הקו האדום

האחים השוערים לבית ג'רבי, חגגו אמש יחד את הישגי קבוצותיהם. לתוצאות שרשמו קבוצותיהן, וליכולת האישית שלהם, היה משקל רב בקביעת מרווח הנקודות בתחתית, בין המקום שמתחת לקו האדום ולזה שמעליו. רוני שמר על שער נקי וקבוצתו הפועל פ"ת ניצחה את מכבי יבנה (1-0), ואילו אלי הילך עם קבוצתו בית"ר ת"א תיקו (1-1) חשוב בחוץ. כך גדל הפער בין בית"ר ת"א לקו האדום (מכבי יבנה) מארבע לחמש נקודות.

את המשחק אתמול סיימה בית"ר ת"א עם שלושה קשרים פצועים קשרים: מאיר יחזקאל, ויוסי (קרלוס) אדרי – שנאלצו לעזוב את המשחק במהלכו, וניסים כהן שנפגע באצבעו, מבהור עטשיך יחדיו. רק לאחר המשחק, אחרי שבדק אותו ד"ר פרנק, התברר שהוא סובל מסדק באצבע, והיא תושם היום בגבס.

מאיר ריפמן

במקום פרחים

לאתי ויזון פרסלני, הבלם הבינלאומי של מכבי פ"ת, להולדת הבכור, אלון. לאריה רדלר, היום מאמן הפועל חדרה ובעבר... קשה למנות את כל הקבוצות אותן הדריך. בקאריירה המפוארכת שלו, בן 52. לאברהם („אבס") בן־דוד, מגדולי השחקנים – והמבקיעים (66 שערי־ליגה) של הפועל ירושלים בעבר הקרוב, בן 33; למאיר („מיזה") יחזקאל, חזיק השחקנים בבית"ר ת"א, שאף „חנך" את הליגה בשער־גבורה, באחת העונות של סוף שנות השבעים, בן 29; לחלוצים משה זיתון, כרום מגבטל (!) בשמשון (הפקתו במהלך הקאריירה המגוונת שלו: 53 שערי־ליגה) ואלי תגר, מכבי עמידר (התפוקה: 69 שערים), בני 28; לאון דהרי, שמשון ת"א, בן 24; ליהודה זגורי, המחליפ ספציעה, חוזר מהירה לשורות הפועל ת"א, בן 23; לדוד מנצור, ה„בנימין" של הליגה ביום היפתחה, בן 19.

באָרץ

גביע הטניס לראשונה במועדון הכרמל

טניסאי מועדון הכרמל חיפה. זכו ביום ו'. זו הפעם הראשונה בתולדותיהם בגביע המדינה. הם גברו על הפועל צהלה 2-0. שבע פעמים הופיע מועדון הכרמל במישחק הגמר, כולל אשתקד, ורק ביום ו' הניטים הלום ישגן לזכות בגביע.

שחר פרקים. המשחק זה 17 שנה במועדון הכרמל, ואשר זכה יחד עמה לפני שבע שנים באליפות המדינה, הצליח להגשים את חלומו ולזכות גם בגביע, לאחר שגבר על עמית נאור 6-4, 6-6, 4-6.3. משחק הדבטי נערך בין אוהד ויינברג ויורם בזון. ויינברג ניצח 6-2, 7-6. בהערכה השנייה והמכרעת, שהסתיימה בשובר שוויון 13-11 לזכות ויינברג, הגלין בראון ארבע פעמים במהלך שובר השוויון, אולם לא הצליח להכניע את יריבו.

בגביע המדינה לנשים, הנערך זו השנה השנייה, זכתה הפועל ת"א, שהדיחה את מחזיקת הגביע, מכבי ת"א, 2-1. אילנה ברנר גברה על שרית שלו 6-2, 6-1, 6-1. דליה קוריאט (מכבי) ניצחה את יעל שביט 6-2, 2-6, 6-6, 6-3. ההכרעה נפלה במשחק הזוגות כשאילנה ברנר ויעל שביט, גברו על דליה קוריאט ושרית שלו 6-4, 6-4.

בתום המשחקים שהיו לעיני 500 צופים במגרשי מכבי צפון בת"א, בירך את המשתתפים יו"ר איגוד הטניס דוד הרניק. את הגביע למועדון הכרמל העניק יו"ר מועצת ההימורים אריה זייף, ולקבוצת הפועל ת"א, העניק את הגביע מרדכי באייר, נשיא איגוד הטניס.

■ הודו תשיב עד 8 במאי

איגוד הטניס קיבל העתק מברק שנשלח מההתאחדות הבי"ל בטניס בנושא מיפגש גביע דיוויס בין ישראל להודו. על פי הודעת ההתאחדות, חייבת הודו להודיע עד 8 במאי להתאחדות הבי"ל על המועד הסופי של קיום המשחק בינה לבין ישראל, על מקום המשחק ועל שאר התנאים, כמו סוג המגרש, כדורים וכו'. הודעה זו מאריכה בשבוע ימים את המועד שנקבע בזמנו.

■ הפרס הגדול ייפתח מחר

בירושלים תיפתח ביום שני תחרות הפרס הגדול בטניס על סכום פרסים של 25 אלף דולר. עמוס מנדסורף, שהיה אמור להיות מדורג מס. 1, הודיע במפתיע על פרישתו מתחרות זו, כאחר שלטענתו מספר הנקודות שישיג בתחרות לא יוכל לקדם אותו בדירוג העולמי. אי לכך, גלעד בלום הפך להיות מדורג כס. 1, כשהוא עתה במקום 111 בעולם. הדני מייקל טאוסון מדורג שני, ושחר פרקים מדורג שלישי. בין השאר, משתתפים מקרב הישראלים שלמה גליקשטיין ועמית נאור.

היום יסתיימו המשחקים המוקדמים, בהם משתתפים 66 טניסאים, מהם 18 מחו"ל מ־10 מדינות. איגוד הטניס קבע בסוף השבוע את ארבעת נציגי הטניס אשר זכו בכרטיס הכניסה לאור הישגיהם. הארבעה הם אוהד ויינברג, רביב ויידנפלד, בועז ברנשטיין וחיים ציון. סך הכל ישתתפו בתחרות 32 טניסאים ומשחקי הגמר יהיו בסוף השבוע.

■ הישג לרביב

רביב ויידנפלד זכה אתמול בתחרות הבי"ל בדירוג עולמי לנוער וצבר 40 נקודות, לאחר שניצח בגמר שנערך בבת־ים, בקרית המופש והספורט, את חיים ציון, 6-1, 6-7, 6-6, 1-6. המשחק נמשך כשלוש שעות והתעלה לרמה גבוהה. בחצי הגמר גבר ויידנפלד על שגיב הורוביץ 7-5, 6-0, וחיים ציון הפתיע בנצחון על בועז ברנשטיין 6-1, 6-3. בתואר לנערות זכתה דליה קוריאט, שגברה על ענת ורון, 6-3, 6-3. זו האחרונה הפתיעה בנצחון בחצי הגמר על חגית אוחיון 6-3, 7-6. קוריאט זכתה יחד עם ורון בתואר לזוגות, לאחר שניצחו את לימור זלק ומגדי דדוש 6-4, 6-1.

גמר הנוער יהיה היום אחר הצהריים בין ויידנפלד ומרנשטיין לבין זוג משוודיה.

■ גבעת־חיים אלופת החורף

קבוצת הכדורמים של הפועל גבעת־חיים זכתה אתמול באליפות החורף, לאחר שגברה במשחק המרכזי על אס"א תל־אביב 7-2. בגבעת־חיים הצטיינו עופר פרידמן וארמון פלג – 2 שערים כל אחד. במשחק נוסף גברה מכבי קרית אונו על הפועל קרית טבעון 5-4. במקום השני זורגה אס"א תל־אביב, שלישית מכבי קרית אונו ורביעית הפועל קרית טבעון.

● ששת אלפים צועדים השתתפו בשבת בצעדת יתיעם המסורתית שנערכה זו הפעם ה־24 ואורגנה על ידי המועצה האזורית מטה אשר ומרכז הפועל. בלטו בני נוער רבים, משפחות על ילדיהן וקבוצות מאורגנות ממקומות העבודה.

● יותר משלושת אלפים צועדים השתתפו אתמול בצעדת יסוד המעלה, לזכרם של יואב וארנון וספי, אב ובנו, שנפלו במערכות ישראל. הצעדה אורגנה על ידי מועצת יסוד המעלה ומרכז מכבי, והשופט יצחק בא"ז העניק את הפרסים למצטיינים.

● בשדות ים הסתיימה אתמול אליפות הפועל בשיט מפרשיות שנמשכה יומיים, בהשתתפות כ־250 שייטים. בדגם הסנוניות זכתה הסירה על שם מיכה קציר מהפועל שדות ים ועליה פיקד בנו – אופיר קציר. בדגם לייזר זכה רן קלאופלד מהפועל עין המפרץ. בדגם גלשני רוח – אמיר אוד מזבולון תל־אביב ובדגם 420 אבינועם אדיר ודרור אלוני מזבולון בת־ים. בדגם 350 אופיר הראל ונטע שחק, מהפועל שדות ים.

● השייטים יואל סלע ואלדד אמיר, מהפועל שדות ים, זכו בהישג בי"ל רב חשיבות, כשדורגו במקום הרביעי מתוך 30 מפרשיות מדגם ההולנדי המעופף. התחרות היתה בפלמה דה־מיורקה שבספרד, על שם הנסיכה קתרינה, בהשתתפות שייטים מ־12 מדינות. צוות נוסף, גיורא וגמן ושגיא יהלום, דורג במקום ה־15.

● תחרות בי"ל בסיף היתה בסוף השבוע בכפר סבא בין נבחרת העיר בון לבין קבוצות מהפועל פתח תקוה, הפועל כפר סבא והפועל אשקלון. בתחרויות ברומח זכה יאן מיכאלי, שגבר על יובל קנל 10-9, שניהם מכפר סבא. בדקר זכה אוהב קובן מבון, שגבר על ויקטור ואב מפתח תקוה 10-0. בסיכום הקבוצתי ברומח, הקדימה ישראל את בון ובסיכום בדקר, זכתה בבכורה בון עם 15 נצחונות.

אלוף יעקב לוי צילם דן לנדאו

מתעמלי ישראל ניצחו את נבחרת ב' של שוייץ

מאת יוסי לוי

נבחרת ישראל בהתעמלות (נבריק) ניצחה את נבחרת המשנה של שוייץ במיפגש בינארצי שנערך בסוף השבוע בירושלים. ישראל צברה 422.20 נק' ושוייץ 421.60. התחרות לא התעלתה לרמה גבוהה אך היוותה מבחן טוב לנבחרת לקראת יציאתה לרומניה וכינוס הפועל.

במקום הראשון זכה אלוף ישראל יעקב לוי עם 108.6 נק', לפני אמיר כדורי 107.55, ובמקום השלישי השוייצי מולר 106.0.

ביום ששי התקיימו תרגילי החובה ואתמול תרגילי הרשות. כבר ביום ששי הסתמן יתרון זעיר לישראל. הישראלים גילו יכולת טובה על מכשיר הטבעות וסוס־הקפיצות ולעומת זאת השיגו תוצאות חלשות על המקבילים ובמתח. מכשירים אולימפיים נוספים שעליהם התחרו שתי הנבחרות הם: קרקע וסוס הסמוכות. בסך הכל שישה מכשירים.

אלוף ישראל יעקב לוי (22), שדבה לפני עשרה ימים בתחרות בהונגריה לציון 9.7 ובמקום הה־מישי, אמר אתמול: „התחרות מוסיפה נסיון שהוא גורם חשוב מאד. אני מרוצה מהתוצאות ומקווה להמשיך כך".

הגיל של מרבית המתעמלים בתחרות נע בין 18 ל־20 שנה. ישראל יוצגה על ידי יעקב לוי, אמיר כדורי, עוזי רחמים, עופר כהן ועופר פורת בן ה־16. שוייץ יוצגה על־ידי גיים קיסר, מוזה, קוסטר, מולר וטיינר. מאמן שוייץ הוא ההונגרי פרנץ בונאס בן 35.

אגב, בתחרות בין שתי הנבחרות הזו רק כמה עשרות צופים.

ליגה ארצית

בן־איבגי היה מכניס אורחים והדרה נכנסה שלוש פעמים

טבריה - הפועל חדרה 3–1

טבריה הפועל חדרה 6

הפועל טבריה
בן־איבגי 4; שושן 4 (ברמר – 5), יוס אדרי 4, סמן 5, אייל דן 5; דרעי 4 (נעים כהן – 4) יעקב לוי 7, אזולאי 5 אבוטבול 5, עופר דן 5, עמור 5

הפועל חדרה
עמיה 7, סלומק 6 זיו שפירא 6, אלחדד 6, ברשטאל 5, צ'אושו 7, אברמוף 6 (גוזלן – 5), חוואל 6, שלמה מזרחי 5 רונן שפירא 7, עודד מכנס 6

מאת דני שטרית

בטבריה נכונה הסיסמה "ביתי הוא מבצרי"... חרף השינוי הטקטי במערכה של הפועל טבריה (שיחקה במבנה 4–3–3), היא כשלה בבי־תה מול הפועל חדרה, 1–3.
הדמות האומללה בשדה היתה של שוער טבריה, בן־איבגי, שהיה רחוק מיכולתו. בדקה ה־14 העביר אברמוף מחדרה את הכדור לצ'אושו שבעט למרכז השער. איבגי לא זז. 1–0 לחדרה.
טבריה הגיבה בהתקפות מסובכות אך החטאותיה והצטיינות שוער חדרה, עטיה, מנעו ממנה שערים.
במחצית השניה המשיכה חדרה לתקוף. בדקה ה־60 הגביה צ'אושו לרחבה, בן־איבגי תפס אוויר ושפירא נגח לרשת. 2–0 לחדרה. מכנס התכבד בשער סולו (74), לאחר חוסר ריכוז של בן איבגי. 3–0 לחדרה. עמור מטבריה צימק (85) בשער מרהיב. 3–1.

מלאכתם נעשתה בידי אחרים

רמת־עמידר - דימונה 0–1

רמת־עמידר דימונה 4

רמת־עמידר
ויצ' 5; סלימי 5 (נרץ – 5), עופר מזרחי 5, יוסי שושנה 5, לווסי 5; נוזרא אליהו 4 ערוסי 4 (סורדוטביץ), רחמים שלום 5, מאיר שלום 5, תור 5, בכר – הורחק

הפועל דימונה
שאול כהן 5; אבו 4, עמר 4, סמן – הורחק, ישראל בדסוחה 4, ארמונד בדסוחה 5, בן־דוד 4, עובדיה צבי 5; ברסימון 4 (אלמועלם), אבוטבול 4, כוימה 4.

מאת דוד שחם

במשחק הקצוות בין מכבי רמת־עמידר להפועל דימונה, ניצחה עמידר 1–0, כתוצאה משער עצמי של דימונה.
מקבוצה השואפת להימנות על הצמרת הארצית (עמידר) יש לצפות ליותר תכלית בהתקפה. התקפת עמידר היתה מסורבלת ביותר. שחק־ניה השתעשעו כל העת בכדור וכמעט לא בעטו לשער. זאת, פרט לדקה ה־13, כשהסקומי רחמים שלום נגח לעמוד. את הבעיטה הרא־שונה לשער דימונה בעט לוגסי מעמידר מטווח רחוק רק בדקה ה־76.
בדקה ה־83 הגביה רחמים שלום כדור־עונשין אל ראשו של אהרון נרץ. זה נגח לעבר השער, הכדור פגע בראשו של אלי בן־דוד מדימונה, שינה כיוון וחדר פנימה. 1–0 לעמידר.
חלפה דקה והשופט שלמה יוסף הרחיק את אליהו בכר מעמידר והרון סמן מדימונה על פגיעה הדדית במתכוון.

גילרדי: נעים לראות שער נעול

עכו - הפועל ר"ג 0–0

עכו הפועל ר"ג 5

הפועל עכו
אגמון 6; אוחיון 6, נסים אדרי 7, צביאלי 6 רווה 5 עסוס 4 (ועקנין – 4) בחורי 4, ועפרן 5, חלפון 5 אוחנה 5, ננון 5 (לוזי).

הפועל ר"ג
גילרדי 7, ביטור 6, אוזן 6 גילרוביץ 6, ברשצקי 6, עוזי 5 חזוולד 5, ביטון 5 צדקה 5; שמעון פרץ 5 נוסדר 5 (אוסובסקי – 5)

מאת עבדאללה חמזה

עמידה טעות בין הקודות ותיזמון נכון ביציאות לכדור של שוער רמת גן שמואל גילרדי המצטיין מחד, ופסילת שער חוקי לזכות עכו מאי־דך, הביאו אתמול לתיקו מאופס.
בדקה ה־70, תוך לחץ אדיר שהפעילה עכו על שער רמת גן, נגח לוי אוחנה מעבר לפינת שער ר"ג. הכדור עבר ברורות את הקו, אך פקעת שחקנים הסתירה מהשופט בני כהן את האירוע.
המחצית הראשונה היתה שייכת כולה לר"ג. הגנתה חסמה היטב את חלוצי עכו ולא הותירה להם שטחי מחייה.
במחצית השנייה חל שיפור ניכר במשחק עכו שצרה על שער ר"ג. במשך דקה אחת זכתה עכו ב־5 קרנות מתוך 13 לזכותה בשחק כולו. לר"ג ניתנה הזדמנות פז לזכות בשחק (89), אך חלוצה צדקה החטיא.

הכח הכינה חידושים והפתעות

הכח - מרמורק 0–1

הכח מרמורק 5

הכח ר"ג
גורדון 5, בן־חבריה 6 עמי כהן 5 חיים יחיאל 6, הלפון 6; אברהם לוי 5, מנצור 5 פליסמן 5, משה יחיאל 6 בראל 5 (צעידי), אהרן 5

הפועל מרמורק
לויגר 5; בסון 5 בוקס 5 משה כהן 4, פרידמן 4 אלון צדוק 4, ששובי 4 ישהרץ בן־דרור 5 סמיר 5 שכטר 5 אבידוב 5 (שקורי – 4):

מאת אביעד פוהורילס

הכח ר"ג הפתיעה אתמול בשני חידושים מרעננים במחינתה. במשחק התחתית מול הפועל מרמורק: לחיכה מצויינת, לצד ניצוצות כדורגל וקהל שיא של... 400 צופים בוינטר. קולניות קהלה העלתה אצל הוו־תיקים זכרונות יפים מ"גלי־גיל". הכח שהיתה עדיפה ניצחה בסיום 1–0.
בדקה ה־15 דאג השופט דינאצ'י שלא נשאר מיותמים משערים: חיים יחיאל המשיך בנגיחה כדור לאחיו משה, וזה ספק נתפס על־ידי סנן מרמורק ברחבה. אברהם לוי בעט מהנקודה הלבנה. 1–0 להכח.
בדקה ה־29 החטיא אבידוב במרמורק מקרוב, לאחר טעות גסה של עמי כהן מהכח.
השופט דינאצ'י שהתקשה לשלוט ברסן המשחק, התעלם בהמשך בנגיעת־יד בכדור של משה כהן ממרמורק בתחום רחבת ה־16.

הרמלאי משה סיני: השם מחייב

בית"ר רמלה - נהריה 1–2

רמלה נהריה 6

בית"ר רמלה
בלאיש 6; קאו 6, מוסי לוי 5, נחמן 5, אקצין 5; איוב 6 אריאל 4 (רידעווילי), סיני 6, אבי כהן 5 (פרוספר כהן) צפניה 5, בחשמין 5.

בית"ר נהריה
שמול 5; שמעון ועקנין 5, דואק 4, עוד בהן 4, יוסי ועקנין 5; נקרי 4, חיים לוי 6, מוקדי דאוד 6, בידאשוילי 5; נסים אלפסי 5, ביטון 6.

מאת רחמים יפת

מהפך שחוללה בית"ר רמלה במחצית השניה ביכולתה ובתוצאה, זיכה אותה בנצחון על "אחותה" מנהריה, 2–1.
במחצית הראשונה שלטה במגרש נהריה שהפגינה משחק שקט ומדוי־יק. בלטו בשורותיה הקשרים דאוד מוקיד וחיים לוי שבנו התקפות מתפרצות. בדקה ה־27 פרץ מוקיד ובעט מ־16 מטרים פנימה. 1–0 לנהריה. רמלה פתחה את המחצית השניה בלחץ רצוף על שער נהריה ונח איוב השווה (47) מקרוב. 1–1.
לאחר שנהריה תקפה, סיכנה ונבלמה בידי בלאיש, שוער רמלה, נכבש שער הנצחון לרמלה מרגלי משה סיני (75), בעונשין מ־16 מטר. 2–1.

הפועל ירושלים - יהוד 1–1

הירושלמי מרדכי ועקנין (במרכז) מכניע את שוער יהוד, אריה פלוסמן. השמחה היתה מוקדמת מדי. היתרון הזעיר נמחק בהמשך. צילם: דן לנדאו

הכל עובר חביבי, אמרו לוחמי יהוד האפורים למאוכזבי ירושלים

הפועל י־ם יהוד 5

הפועל ירושלים
מרכוס 5; תאושמע 4, שפירא 5, נחמיאס 5, בסון 5; אוחנה 5, שלומי סלבה 5, ועקנין 6; שכטר 5 (אסיאג), אשר שושן 4, ני 4 (יחזקאלי 4).

הפועל יהוד
פלוסמן 6; בן־דובי 5, הרצל שאול 5, פרנקו 5, הברי 5 (חביבי – 6); ישראל שושן 5, פנחסי 5, דוקאש 5; בלחסן 4 (נגן – 5), אוחן 4, דהרי 5.

מאת יוסי לוי

"איזה פריירים אנחנו", מילמלו בסיום שחקני הפועל ירושלים.

הם לא טעו. הירושלמים הובילו כבר בדקה ה־15 במשחקם מול הפועל יהוד. השער היה אמור לנסוך אצלם שקט נפשי ובטחון ולמוטט את הגנת היריב. אולם ירושלים לא השכילה להבקיע שערים נוספים, יהוד השוותה, ובסיום 1–1.

בחלוף 15 דקות ניצל ועקנין מי־רושלים חוסר עירנות בהגנת יהוד, ובעט פשוט ושטוח לר־שת. 1–0 לירושלים.

ירושלים הגיעה במחצית הרא־שונה לים של הזדמנויות, אולם שכטר, דגני, ששון וחבריהם, הירבו להחמיץ. בדקות אלה נראתה יהוד מבולבלת וחסרת אונים. נדמה היה שהשער השני לטובתה הוא שאלה של זמן. אך לם ירושלים לא השכילה לתרגם את יתרונה לשערים נוספים.
בהתקפה בודדת של יהוד (74) בעט המחליף חביבי מ־16 מט־רים לרשת ירושלים. מרכוס לא הגיע לכדור, 1–1.

יהוד הסתגרה בהגנה וביזבזה זמן, וירושלים תקפה עם הרבה רצון וכח, אך עם מעט שכל וקור רוח. שוב ושוב ניסתה ירושלים לחדור דרך המרכז המצופף וני־תקלה בחיילים האפורים מיהוד. הגבהות הכדור הירושלמיות מצ־או לדוב את ידיו המושטות של שוער יהוד, פלוסמן.

באחת הפעמים איגרף פלוסמן את ראשו של נחמיאס במקום את הכדור, ונחמיאס נזקק לטי־פול ממושך. גם תוספת הזמן של השופט אלנקווה (מצויין), לא עזרה לירושלים להשיג את שער הנצחון המיוחל. כל שנותר להם עתה, הוא להתפלל ששתי הנקו־דות שאבדו, לא יהוו את השלב החסר בסולם העליה ללאומית.

קושיה: מה הם מחפשים שם למעלה

הפועל חיפה - בית־שאן 0–0

הפועל חיפה בית־שאן 5

הפועל חיפה
לוראו 4; דוד לוי 5, קידשנר 5, חדד 5; בן־דן 4 (משה בצלאל), סלע 4, שטיקר (עמר – 5), בן־שאן 5, רוני מלכה 4, בקאמו 5.

בית־שאן
אילוק 6; שינו 5, אוחנה 5, ביטון 6, כליסי 4 (אליאס לוי); ארמה 5, ברסימון 5, שלום לוי 6; אלמקיאס 7, הלל קפלן 5, בן־דוד 4 (סייב).

מאת יונתן הללי

בהפועל חיפה דיברו באחרונה על קשיי נזילות. עד אתמול הת־נחמו בכדורגל הטוב שהציגו שם. אתמול התברר שאין כסף וגם אין כדורגל. הפועל חיפה סיימה משחקה עם בית שאן בתיקו מאופס ומאכזב. הרבה מזל היה לחיפנים שלא מעדו אתמול.

להרבה סימפטיה ראויים הסגר־לים מבית שאן. לחיפה הם הגיעו עם "חששות מסוימים" לדברי מאמנם, אברהם מרצ'ינסקי. עד מהרה גילו כי התלכיד, אם אפ־שר לקרוא לו כך, מחיפה אינו כזה שיש לחשוש ממנו. משחקם של האורחים הגם שהיה סגור ומבוקר, נראה יותר חופשי ופו־תות מסורבל משל החיפנים.

חולית העורף השכילה לבלום את הנסיונות המעטים על בן אמו ומלכה הנרפים ללא קושי מיוחד.

הקישור החיפני עמד בצל נוכח לחימתם חסרת הפשרות של שחקני אמצע השדה של בית שאן. שלום לוי, המוח של האור־חים, הסביר במשחקו מדוע הוא ראוי להמנות עם בכירי קשרי הליגה הארצית. מנגד חיים בן שאנן החיפני היה חלש.

על התוך החיפני חבל לדבר. אלמקייס האורח הסביר לבן אמו ומלכה כיצד צריך לנוע חלוץ אמיתי. אלמקייס במשחק משר־בת יצר לעצמו ולחבריו מספר הזדמנויות שאך במזל נבלמו ע"י הגנת חיפה.

ההזדמנות הגדולה של האורחים (85) הוחמצה ע"י בן סימון שני־צב יחידי מול שער חיפה.

על שום מה בוזבזו צהרי השבת

מכבי שעריים - צפרירים חולון 0–0

שעריים צפרירים 5

מכבית שעריים
אבי ליברמן 5; אפלזו 6, חייטוביץ 5, יצחק צבי 6, רוקבן 5; פירן 6, שמריה 5, צומן 5, שוקרי 6 (מזרחי – 5); אלי כהן 5, קהת 5.

צפרירים חולון
ביטון 6; חלפון 6, יעקובי 5, מליאס 5 (פנטו – 5), פרחן 5; אסיר ליברמן 5, קובי דהוני 5, עציוני 5; שקרוקה 5, דסוף 5, קינבוך 4 (עמרי).

מאת יחיאל חופי

מכבי שעריים והפועל חולון הציגו משחק מאכזב שנסתיים בתיקו 0–0.
חולון, השואפת לעלות לליגה הלאומית איכזבה יותר. מנגד, היתה שעריים מסורבלת ושחק־ניה חסרי מחץ והעזה בהתקפה. רק פריצות בודדות העירו את מעט הצופים שבאו למגרש לחד־זות במשחק זה.
כבר בפתיחה הצליחו שתי הק־בוצות להרדים את המשחק. במ־יוחד אמורים הדברים לגבי חו־לון, שהישג של שלוש נקודות היה מקמה לה המשך היצמדות לצמרת ואולי אף יותר מזה. אר־לם כנראה שזהו משוקה האמי־תי. אם כך, בודאי שאין לה מה לחפש בליגה הלאומית.

לשעריים היו בעבר יומרות עליה, והנה עכשיו היא מנסה ללקט נקודות על מנת לברוח מאימת התחתית. אומנם גם נקו־דה היא הישג לשעריים, אך לא במשחק שיכלה לקחת את מלוא הנקודות.

בדקה העשירית ניתנה הזדמנות לשעריים להבקיע שער, אך הכ־דור ניתז במשקוף חולון ויצא לחוץ. שעריים לא היתה רחוקה מלכבוש שערים אולם נאיביות של שחקניה היא הגורם לאובדן ההזדמנויות.

כך למשל, ניתנה לאורן קהת משעריים (60) הזדמנות נוחה לכבוש שער, אך הוא בעט כדור מסובב שיצא מעל למשקוף.

בדקה ה־81 הוכשל אלי כהן משעריים בתוך הרחבה, אך השופט ימפלד הורה על עבירה נגדית של אלי כהן.

חברי משלחת גרמנית, אורחי העיר רחובות, שחזו במשחק, היו בדעה שחבל היה להחמיץ שעות שינה בשל משחק כמו זה.

הטבלה הארצית

	מש'	נצח'	תיקו	הפס'	שערים	נק'
1. הפועל חיפה	25	12	9	4	16–34	45
2. הפועל ירושלים	25	13	6	6	21–30	45
3. הפועל חדרה	25	12	7	6	29–37	43
4. "צפרירים" חולון	25	11	9	5	13–29	42
5. רמת־עמידר	25	11	5	9	22–22	38
6. הפועל עכו	25	8	11	6	22–26	35
7. הפועל יהוד	25	9	8	8	24–25	35
8. הפועל בית־שאן	25	7	14	4	23–23	35
9. הפועל טבריה	25	10	4	11	30–32	34
10. מכבי שעריים	25	7	11	7	16–21	32
11. הפועל רמת־גן	25	7	10	8	18–16	31
12. הכח רמת־גן	25	7	7	11	22–15	28
13. הפועל מרמורק	25	7	6	12	32–25	27
14. בית"ר רמלה	25	5	12	8	33–19	27
15. בית"ר נהריה	25	4	8	13	30–17	20
16. הפועל דימונה	25	3	7	15	38–18	16

המחזור הבא

בית"ר נהריה – מכבי שעריים
"צפרירים" – הפועל טבריה
הפועל חדרה – הפועל עכו
הפועל ר"ג – הפועל חיפה
בית־שאן – הפועל ירושלים
הפועל יהוד – רמת־עמידר
הפועל דימונה – הכח ר"ג
הפועל מרמורק – בית"ר רמלה

מלך השערים

1. רוני מלכה (הפועל חיפה) 11
–. עופר דן (הפועל טבריה) 11
3. ארז שקרוקה ("צפרירים") 9
–. יהודה דוקאש (יהוד) 9
5. מרדכי ועקנין (הפועל י־ם) 8
–. מאיר בלושטיין (בי. רמלה) 8
–. הלל קפלן (בית־שאן) 8
8. שלמה מזרחי (הפועל חדרה) 7
–. מאיר עמור (הפועל טבריה) 7

נבחרת השבוע

שוער
שולי גילרדי (הפועל ר"ג)

הגנה
גבי אוחיון (הפועל עכו) | נסים אדרי (הפועל עכו) | חיים יחיאל (הכח ר"ג) | אבי ברשצקי (הפועל ר"ג)

קישור
אורי צ'אושו (הפועל חדרה) | יעקב לוי (הפועל טבריה) | משה סיני (בית"ר רמלה)

התקפה
מאיר אלמקיאס (בית־שאן) | רונן שפירא (הפועל חדרה) | עודד מכנס (הפועל חדרה)

בית"ר רמלה - בית"ר נהריה 1–2
לרמלה: נח איוב (47), משה סיני (75).
לנהריה: מוקיד דאוד (27).
רמלה. 300 צופים. שופט: יוסף גרוסמן.

הכח ר"ג - מרמורק 0–1
להכח: אברהם לוי (15, בבעיטת־11).
"וינטר". 400 צופים. שופט: רחמים דינצ'י.

רמת־עמידר - דימונה 0–1
לעמידר: אלי בן־דוד (83, עצמי).
עמידר. 150 צופים. שופט: שלמה יוסף.

הפועל ירושלים - יהוד 1–1
להפועל י־ם: מרדכי ועקנין (15).
ליהוד: יצחק חביבי (74).
ימק"א. 1500 צופים. שופט: סבי אלנקוה.

הפועל חיפה - בית־שאן 0–0
קרית־אליעזר. 2000 צופים. שופט: רחמים שאשו.

הפועל עכו - הפועל ר"ג 0–0
עכו. 1000 צופים. שופט: בני כהן.

טבריה - הפועל חדרה 3–1
לטבריה: מאיר עמור (85).
לחדרה: אורי צ'אושו (14), זיו שפירא (60), עוד מכנס (74).
טבריה. 1000 צופים. שופט: יהושע לוית.

שעריים - צפרירים 0–0
רחובות. 200 צופים. שופט: דני ימפלד.

صكنا من الأرمل

ליגה א'

עוד יורדת בצפון וסוגרים עניין

מכבי חדרה זכתה אתמול באליפות המחוז הצפוני של ליגה א', והבטיחה את הכרטיס למבחני העליה לליגה הארצית. בכך הצטרפה מכבי חדרה להפועל בת-ים, שהבטיחה השתתפותה במבחנים עוד בשבוע שעבר.
חדרה הביסה אתמול במגרשה את הפועל רעננה, שדלקה אחריה במחזורים האחרונים, 3-0, מצמד שערים של יגאל אלחדד ומשער נוסף של יצחק נחום, והוכיחה ללא עוררין מי היא הטובה בבין השתיים. פירוט ראה במסגרת המשחק המרכזי.
בתחתית הדרום נקבעה יורדת שניה לליגה ב'. זוהי בית"ר באר-שבע, שנוצחה במשחק של "להיות או לחדול" 2-0 מרגלי כדורגלני "לזרוס" חולון. אם-כן, שלוש יורדות כבר יש לנו בשני המחוזות: הפועל ירוחם, בית"ר באר-שבע (דרום) ומכבי אור-עקיבא (צפון). הקושיה הרביעית תפתר רק בשבוע הבא, במחזור שינעל את הליגה.
למרות שבמחוז הדרומי הכל סגור כבר, ראוי לציין שהשניה בטבלה, הפועל קרית-אונו, שהובילה בראש הטבלה במשך זמן רב, ניצחה את האלופה החדשה, הפועל בת-ים 1-0. הניצחון הושג מרגלי רונן וינשטיין בדקה ה-28.
הפועל ירוחם ירדה כבר לליגה ב', אולם לא איבדה עדיין את הרצון לנצח. אתמול היא ניצחה את הפועל בית-שמש 3-1, כשגבי אפריאט בבקיע שלושער.
הפועל "עליה" כפ"ס ומכבי אח"י נצרת חייבות לנסות ולהשיג נקודות ב-90 הדקות שעוד נותרו לליגה, אם ברצונן להמנע מקבלת הכרטיס החד-כיווני לליגה ב'. מעניין להביט אל תחתית טבלת המחוז הדרומי. במקום ה-12 נגלה את הקבוצה שניצלה מירידה לליגה ב': הפועל רמת-השרון. למי שכבר הספיק לשכוח, הקבוצה הנ"ל שיחקה בשנה שעברה בליגה הארצית, הוזמר למחשבה.

חדרה צוהלת לאחר מבצע „החצי הראשון"

המשחק המרכזי

מאת גבי שטורית

„חצי משימה הושלמה". כן, קורנים מאושר, אמרו אתמול קברניטי מכבי חדרה, הבוליכה במחוז הצפוני. בתום נצחונם המוחץ על הפועל רעננה, השניה בטבלה, 3-0. שכן, כידוע לחדרה, צפויים לה עתה מבחני העליה לליגה הארצית.
התוצאה הגבוהה מעידה בבירור על יחסי הכוחות במגרש. אבל לפני כן כדאי שנתחיל בתפאורה הנפלאה שהיתה אתמול במגרשה של מכבי חדרה. האורחים מרעננה, שהגיעו למגרש מלווים בשיירת אוטובוסים וב-600 אוהדים, בנוסף לעשרות שוטריב שנראו בכל פינה, הבטיחו משחק מעניין וכותרת על העליה לארצית. המקומיים, שזכו להבנה כספית לא במוכילה, נראו החלטיים לנצח, ועם פתיחת המשחק כבר רמזו על כך בכישחק להיבה ללא פשרות, בהצגת הנבויש הקבוצתי שלהם ובמהלכי כדורגל נאים והחריבו שיטתי את הגנת רעננה החל בהדקה הראשונה.
ובנגד, האורחים מהפועל רעננה שיחקו כרשלנות, באדישות בלתי הבנות, ולא הצליחו לסכן, ולו פעם אחת בלבד, את שער מכבי חדרה. בהגנת המקומיים ניווט בהלכה את קבוצתו רוני וייצמן, שידע להרגיע את חבריו בעבודתו האחורית ואף סייע להתקפתו מדי פעם.
ועם שליטה כזו ברורה במשחק, לא נותר לחלוצי חדרה אלא להבקיע. בתוך היה אתמול הגדול מכולם יגאל אלחדד, שבשני שעריו, בדקות ה-40 וה-84, חיסל את סיכויי הפועל רעננה והעלה את מכבי חדרה למבחני העליה.
ואז בא נחום יצחק, שנכנס כמחליף, ותקע את המסמר האחרון בארון רעננה, כשהבקיע בדקה ה-89 את שערו של כרמלי בשליטות. ומיד לאחר שריקתו של השופט המצויין, שלמה שחר, הקיפו בחדרה את האיצטדיון עם דגל המדינה, והשמפניה נשפכה כמים.

מלך הצפון

1. קוצ'אי עירקי	12
2. יגאל אלחדד	9
–. עזמי נאסר	9
4. יעיש סויסה	8
–. שמשון עידו	8

מלך הדרום

1. איתן שלום	15
2. עמוס מימוני	13
3. שלום אחיאל	10
4. משה בוהדנה	9
5. חיים עטון	8

השמפניה נשפכה אתמול כמים לאחר נצחונה של מכבי חדרה על הדולקת אחריה בפסגה, הפועל רעננה, 0-3 וההעפלה למבחני העליה לליגה הארצית צילום: גדי אברמוביץ'

מכבי חדרה 3 – הפועל רעננה 0

לחדרה: יגאל אלחדד (40, 84), יצחק נחום (90).
שפט: שלמה שחר. 1,000 צופים בחדרה.

גבי שטורית

בית"ר חיפה 3 – קרית-שמונה 1

לחיפה: מאיר גרוס (21), יוסי וטשיין (26), שמשון עידו (31).
לקרית-שמונה: זויני קליכו (61).
שפט: נסים בן-יסנן. 100 צופים בקרית-אליעזר.

הפועל טייבה 1 – אור-עקיבא 2

לטייבה: עוסמה תאג' יחיא (67).
לאור-עקיבא: יורם סוויסה (45), יצחק אלגלי (73).
שפט: יוסף קרדי, 1,000 צופים בטייבה.

עבד טהה

אח"י נצרת 0 – מכבי עפולה 1

לעפולה: סילקו (75).
שפט: דני קורן, 400 צופים במגדל העמק.

הפועל טמרה 1 – „עליה" כפ"ס 1

לטמרה: עמאר (24).
לכפ"ס: דני בדואל (62).
שפט: עמית קליין. 500 צופים בטמרה.

מוחמד עוואד

טירת הכרמל 2 – קרית-אתא 1

לטירת הכרמל: ג'מיל מוגרבי (48), אברהם ליברטי (87).
לקרית-אתא: שמעון עמר (25).
שפט: ישראל ביבי, 200 צופים בטירת הכרמל.

אבי פנחס

הפועל טירה 2 – מכבי טמרה 0

לטירה: משה מלך (65), מאהר טיטי (73).
שפט: יעקב ממן, 1,000 צופים בטירה.

עבד טהה

הפועל אשקלון 0 – קרית-גת 0

שפט: ארז ליבוביץ', 150 צופים באשקלון.

יהודה נחשון

הפועל בת-ים 0 – קרית-אונו 1

לקרית-אונו: רונן וינשטיין (28).
שפט: שמואל ארנשטיין. 100 צופים בחולון.

עדי בן-עמי

רמת השרון 1 – קרית-מלאכי 0

לרמה"ש: אמנון ועקנין (53, עצמי).
שפט: יעקב שמש, 150 צופים ברמה"ש.

ספיר שלום

אור-יהודה 0 – ראשון-לציון 0

שפט: יעב לוי. 800 צופים באור-יהודה.

ג'קי חזזי

הפועל ירוחם 3 – בית-שמש 1

לירוחם: גבי אפריאט (41, 51, 77).
לבית-שמש: עמוס מימוני (23).
שפט: סרמור סבג. 150 צופים בירוחם.

אהרן דרזון

„לזרוס" חולון 2 – בית"ר ב"ש 0

לחולון: אשר מסעוד (58), יחזקאל דעבול (73).
שפט: מריק עפרון. 200 צופים בחולון.

אורי שטורק

הפועל אזור 2 – הפועל רמלה 0

לאזור: פרץ (51), קלמן (65).
שפט: חיים ברנעים, 100 צופים באזור.

דוד לביא

המחזור הבא

מכבי עפולה – טירת-הכרמל
קרית-אתא – הפועל טייבה
אור-עקיבא – הפועל טירה
מכבי טמרה – בית"ר חיפה
קרית-שמונה – בני-טמרה
„עליה" כפ"ס – מכבי חדרה
הפועל רעננה – אח"י-נצרת

צפון (לאחר המחזור ה-25)

1.	מכבי חדרה	25	13–34	34
2.	הפועל רעננה	25	18–27	31
3.	מכבי טמרה	25	13–20	29
4.	קרית שמונה	25	19–20	28
5.	בית"ר חיפה	25	23–28	27
6.	הפועל טירה	25	24–24	25
–.	הפועל ק. אתא	25	24–24	25
8.	הפועל טייבה	25	28–21	24
9.	מכבי עפולה	25	22–16	23
10.	בני-טמרה	25	33–32	22
11.	טירת-הכרמל	25	32–30	22
12.	אח"י-נצרת	25	20–17	21
13.	„עליה" כפ"ס	25	31–25	20
14.	אור-עקיבא	25	32–14	17

המחזור הבא

בית"ר ב"ש – הפועל אזור
הפועל רמלה – רמת-השרון
קרית-מלאכי – הפועל בת-ים
קרית-אונו – הפועל אשקלון
קרית-גת – אור-יהודה
ראשון-לציון – הפועל ירוחם
בית-שמש – „לזרוס" חולון

דרום (לאחר המחזור ה-25)

1.	הפועל בת-ים	25	11–23	35
2.	קרית-אונו	25	13–27	32
3.	הפועל אזור	25	24–31	29
4.	אשקלון	25	15–19	28
5.	הפו' רמלה	25	22–26	27
6.	קרית-מלאכי	25	19–18	27
7.	ראשון לציון	25	24–31	26
8.	מכבי קרית-גת	25	16–16	25
9.	לזרוס חולון	25	27–23	23
10.	אור-יהודה	25	19–15	21
11.	בית-שמש	25	29–24	21
12.	רמת-השרון	25	28–21	21
13.	בית"ר ב"ש	25	40–21	17
14.	הפועל ירוחם	25	31–23	16

נוער

הת"א באר-שבע מוליכה בטבלה

מחזיקת הגביע, הפועל באר-שבע, עלתה אתמול למקום הראשון בטבלת הליגה העילית לנוער, בשל העובדה שהמובילה עד כה, מכבי פתח-תקווה, לא שיחקה. מכבי פתח-תקווה, שבתה אתמול, משום שכמה משחקניה משתתפים בנבחרת הנוער של מכבי ישראל, המשחקת בסאן-רמלו. גם מכבי נתניה ומכבי חיפה לא שיחקו בשל אותה סיבה. אפילו הפועל תל-אביב הצטרפה לשובתות, ולא משום שחלילה שחקניה חברים בנבחרת מכבי, אלא משום שהיתה אמורה לשחק מול מכבי חיפה.
הפועל באר-שבע ניצחה בביתה את הפועל רמת-גן 1-0. יוסי אביטן, אחיינו של כוכב העבר שלום אביטן, כבש למנצחים. 88 דקות נשמרו הרשתות נקיות. שתי דקות לסיום קבע אביטן הצעיר את התוצאה, ואת העובדה החדשה: הפועל באר-שבע לראשונה העונה בראש הטבלה, חמישה מחזורים לפני תום העונה, עם 34 נקודות. גם למכבי פתח-תקווה ולמכבי תל-אביב מספר נקודות זהה, אלא שלבאר-שבע הפרש שערים מדהים של 24 שערי זכות.
מכבי תל-אביב ירדה למקום השלישי, בשל תוצאת תיקו 0-0 שהשיגו שחקניה מול בני-יהודה. המשחק, שנערך במגרש מכבי, התעלה לרמה גבוהה; אולם שערים, כאמור, לא נכבשו בו.
הפועל כפר-סבא הפתיעה כשניצחה במגרשה את בית"ר ירושלים 5-1. אורן פוזורה, כוכב נבחרת הנערים, כבש שלושה שערים. פרס לתוצאה הנאה, ניתן לטפוח על שכם הכפר-סבאים גם משום ששיקמו את קבוצתם, שכן שישה משחקניהם נפצעו לפני שבועיים בתאונת-דרכים, כאשר חזרו מאסיפת הקבוצה בב"פ שהתהפך.
האלופה, הפועל פתח-תקווה, אירחה את מועדון הכדורגל מווה-יוסף חיפה, והן סיימו בתיקו 1-1. יואב שלום כבש למלאבסים בדקה ה-40. מכבי יפו אירחה את הפועל חדרה באיצטדיון „באך", ואף הן סיימו בתיקו 1-1. מוחמד ג'ידאל כבש ליפואים. הפועל חיפה נוצחה בביתה 1-3. שער הכבוד לחיפה הובקע מרגלי צביקה מנשקוב בדקה ה-75.

הליגה לנוער

1.	באר-שבע	24	14–38	34
2.	מכבי פ"ת	24	20–41	34
3.	מכבי ת"א	25	20–35	34
4.	מכבי נתניה	24	26–34	27
5.	הפועל חיפה	24	32–37	26
6.	מכבי חיפה	23	32–47	25
7.	בית"ר ירושלים	24	25–30	24
8.	הפועל פ"ת	24	23–22	23
9.	הפועל ת"א	23	37–30	22
10.	בני-יהודה	22	25–22	21
11.	הפועל י"ם	23	36–34	21
12.	נווה-יוסף	24	37–26	19
13.	מכבי יפו	24	53–31	18
14.	הפועל כפ"ס	24	32–20	17
15.	הפועל חדרה	23	35–21	16
16.	הפועל רמת-גן	23	41–23	14

ליגה ב'

אשדוד עם „רגל וחצי" בליגה א'

הפועל אשדוד גברה אתמול 3-0 על הסקציה מנס-ציונה, ופתחה לעצמה פער בן 5 נקודות בפיסגה כשנותרו ארבעה מחזורים לסיום העונה. את השערים לאשדוד כבשו: יגאל כהן (2) ויגאל אשכנזי. נראה שהנצחון שם את אשדוד עם רגל וחצי בליגה א'.
יתר התוצאות:
צפון א': צפת – אפיקים 1-0, בני-נצרת – קרית-ביאליק 4-0, בני-עכו – מג'דל-כרום 2-1, סכנין – בני-חצור 3-2, שפרעם – מכ. עכו 1-1, גבעת-הקפות – נצרת-עילית 0-0.
צפון ב': נחליאל – גבעת-אולגה 1-1, עוספיה – בית-אליעזר 2-1, מגדל-העמק – איכסל 4-1, פרדס-חנה – יקנעם 0-0, תל-חנן – כפר-סולם 3-2, כרמל – אום-אל-פאחם 1-0, צופי-חיפה – צור-שלום 4-2.
דרום א': גבעת-שמואל – בת-ים 1-1, מכ. הרצליה – פרדס-כץ 3-0, כפר-סבא – ג'לג'וליה 1-0, כפר-קאסם – שכון-המזרח 3-1, כפר-שלם – כפר-יונה 4-0, צעירי-יפו – השקמה 2-0, ראש-העין – הפ. הרצליה 0-0.
דרום ב': קרית-מלאכי – בן-צבי 2-0, קרית-עקרון – ע. אשדוד 3-0, רמלה – אילת 0-0, באר-יעקב – יבנה 1-1, שדרות – מבשרת-ציון 1-2, רחובות – מרחבים 3-0.

צפון א' (לאחר המחזור ה-22)

1.	מכבי עכו	22	9–55	37
2.	בני-נצרת	22	13–42	36
3.	גבעת-הקפות	21	20–24	24
4.	מכבי שפרעם	22	27–28	23
5.	בני-חצור	22	32–39	22
6.	מג'דל-כרום	22	24–29	22
7.	הפועל צפת	22	28–31	22
8.	בני-סכנין	22	28–30	22
9.	הפועל בני-עכו	22	32–29	21
10.	נצרת-עילית	21	27–28	20
11.	ס.ב. מעלות	21	21–16	18
12.	מכבי ק. ביאליק	21	32–16	15
13.	הפועל אפיקים	22	39–20	15

צפון ב' (לאחר המחזור ה-22)

1.	מכבי עוספיה	21	17–41	36
2.	ס.ד.א. כרמל	22	13–41	31
3.	גבעת-אולגה	22	25–31	26
4.	תל-חנן	21	33–43	25
5.	הפועל יקנעם	22	24–23	22
6.	אום-אל-פאחם	22	32–32	21
7.	כפר-סולם	22	38–36	21
8.	הפועל נחליאל	22	29–27	20
9.	מגדל-העמק	22	34–31	19
10.	הפועל איכסל	22	33–25	19
11.	מכבי צור-שלום	22	34–25	19
12.	פרדס-חנה	22	21–13	18
13.	צופי-חיפה	22	41–23	17
14.	בית-אליעזר	22	30–13	13

דרום א' (לאחר המחזור ה-22)

1.	מכבי הרצליה	22	15–35	32
2.	כפר-קאסם	22	20–35	32
3.	כפר-שלם	22	18–28	27
4.	מכבי „השקמה"	22	18–23	26
5.	הפועל הרצליה	22	21–34	25
6.	הפועל ג'לג'וליה	22	20–27	23
7.	שיכון-המזרח	21	22–27	23
8.	בית"ר כפר-יונה	22	33–26	20
9.	גבעת-שמואל	22	29–27	19
10.	ראש-העין	22	29–20	18
11.	איחוד צעירי-יפו	21	24–21	17
12.	מכבי בת-ים	22	32–16	14
13.	ב"י כפר-סבא	21	37–19	14
14.	בית"ר פרדס-כץ	22	41–18	14

דרום ב' (לאחר המחזור ה-22)

1.	הפועל אשדוד	22	16–47	39
2.	ס.ב. נס-ציונה	22	15–43	34
3.	באר-יעקב	22	25–45	32
4.	בית"ר יבנה	22	19–28	28
5.	עירוני אשדוד	22	19–24	24
6.	מכבי בן-צבי	22	25–21	20
7.	מכבי רמלה	22	30–23	20
8.	הפועל אילת	21	29–25	18
9.	מכבי רחובות	22	26–19	18
10.	ב"י קרית-מלאכי	22	33–17	17
11.	קרית-עקרון	22	34–19	15
12.	הפועל מרחבים	22	29–16	13
13.	מבשרת-ציון	21	37–28	13
14.	הפועל שדרות	22	36–17	13

ליגה ג'

בשומרון יש פצוצים גם בכדורגל

במחוז שומרון פוצץ אתמול המשחק בין בקה-אל-גרביה והפועל ג'ת בדקה ה-35, במצב 1-0. שני שחקנים הורחקו, ועקב התנפלות יתר השחקנים משתי הקבוצות על השופט, נאלץ הלה לסיים את המשחק.
בית"ר קטמונים קבעה אתמול את תוצאת המחזור, כשהביסה את בית"ר ראשל"צ 11-0. עמוס אלמליח ויעקב סלומון כבשו 3 שערים כ"א.
עליון: יגור – חורפיש 1-3, הפועל כפר-סמיע – ג'וליס 1-0, מכבי נהריה – שלומי 6-0, אבו-סנן – בית-מורעה 3-0.
מפרץ: בועינה – חלת-אל-שריף 1-1, כאבול – בני-מקר 2-3, נחף – עבלין 2-1, ג'דיד – כאוכב 4-3, בני סכנין – טבעון 4-0.
יזרעאל: דבוריה – בית-שאן 6-0, צופי אלור-דיה – עין-מאהל 2-0.
חיפה: אחוזה חיפה – ג'אסר אל-זרקה 2-0, נוה-שאנן – יפיע 0-0.
שומרון: זכרון-יעקב – ערערה 2-0, מכבי אום-אל-פאחם – הפועל פרדיים 1-1, פרדס-חנה – ברטעה 1-1, בקה-אל-גרביה – הפועל ג'ת (פוצץ), ימה – כפר-קרע 6-3, מעויה – שמשון אום-אל-פאחם 0-1.
שרון: בית"ר הוד-השרון – עמק-חפר 4-1, מכבי כפר-יונה – תל-מונד 1-1, קלנסואה – אליכין 5-1.
דן: בית"ר רמת-גן – גווה-גולן 1-3, מכבי יהוד – בית"ר פתח-תקוה 0-0, בית"ר קרית-אונו – גני-תקוה 1-4, מכבי רמת-השרון – עמישב פתח-תקוה 3-1, הפועל מודיעים – מחנה-יהודה 1-4.
תל-אביב: א.ס. חרשים – בית"ר בתים 1-7, מכבי מונטיפיורי – הפועל צפון תל-אביב 2-4, א.ס. רמת אליהו – הפועל נחלת-יהודה 1-0, אנטוניו יפו – רמת-חן 4-2.
מרכז: הפועל מזכרת-בתיה – מכבי בית-שמש 1-6, קטמונים – בית"ר ראשל"צ 11-0, דרור-לוד – בית"ר בית-דגן 2-3, הפועל סירת-שלום – הפועל בני-לוד 3-3, בני גבירול – בית"ר לוד 2-0, בית"ר בית-שמש – מכבי ירושלים 4-2.
דרום: מכבי קרית-מלאכי – מכבי אשקלון 2-3, בית"ר קרית-גת – בני-לכיש 2-1, בית"ר אשקלון – בית"ר גדרה 1-1.
נגב: מכבי דימונה – מכבי באר-שבע 2-1, אל-עוברה – ערד 4-0, הפועל אופקים – בני-שמעון 1-6.

כדורעף

ישראל נגד שוויץ על המקומות 7–8

מאת יצחק וויסהוף, שוויץ

נבחרת ישראל בכדורעף תשחק היום ב-2 אחר-הצהרים, נגד נבחרת הכדורעף של שוויץ המארחת, על המקומות 7-8 בטורניר זאביב הנערך בלוזאן. ביום שישי ואתמול חלה הנבחרת הישראלית שני הפסדים. ביום שישי נוצחה ע"י שבדיה 3-0, ואתמול ע"י הודיה – 3-1.
במשחק נגד ההודים, שארך 101 דקות והיה מרתק, הורגש חסרונו של השחקן מספר 1 שלנו, אורן שר, שכבר ארצה ביום שישי. ישראל פתחה את המערכה הראשונה בצורה גרועה ופיגרה 5-0, אולם התעוררות של אודי חבר והפי ולניק הביאה לשוויון 10-10, אולם התשישות גרמה להפסדה 15-11.
במערכה השניה ניצחה ישראל 14-16, לאחר דו-קרב מרתק שנמשך 31 דקות. אליעזר כהן היה מצויין וכמוהו אמיר אקרמן ואודי חבר. נראה כי כל יכולתה של הנבחרת הישראלית תלויה באודי חבר. כששחקן זה נמצא בכושר ובמוטיבציה הוא סוחף את חבריו, אך כשהוא „נרגע" נחלשת הנבחרת כולה. במערכה השלישית פיגרה ישראל 2-9, אך כהן ואקרמן, ביכולת טובה, השוו ל-10-10. ולאחר שוויון 15-15 ניצחו ההודים – 15-17.
במערכה הרביעית איבדו שחקנינו כל יכולת ונוצחו – 15-6.
ביום שישי נוצחה ישראל ע"י שבדיה 3-0 (17-15, 15-2, 15-9). ישראל הפתיעה במערכה הראשונה, בזכות משחק מצויין של כהן וחבר, ששניהם, כמעט לבדם, ניצחו את השבדים החסונים. ישראל הוליכה 15-14, אך נוצחה – לבסוף 17-15. המשחק ארך 70 דקות, ושפט בו האוסטרי הפטייסטר.
ישראל תשחק היום נגד שוויץ, לאחר שזו נוצחה אתמול 3-0 על-ידי פורטוגל.

צוות הליגות הנמוכות והליגה לנוער: דוד לביא (מרכז), אמיר איזנברג, עמיר חדד, גיא גונן ויריב כהן

אנגליה

אברטון בדרך הנכונה

איצטדיון הוילה פארק של אסטון־וילה היה אתמול לתחנה מוצלחת נוספת לאברטון בדרכה לזכייה בתואר האליפות. אברטון, הנושפת אויר פסגות, גברה על אסטון וילה, הסובלת מחוסר אויר בתחתית, 1–0. האלופה ליברפול עדיין לא ויתרה על כיתרה, כך לפחות היא רמזה אתמול באנפילד, כשהביסה את נוטינגהאם 3–0, ובך שמה קץ לארבעה הפסדים רצופים. העיר ליברפול זכתה ב־12 השנים האחרונות עשר פעמים בתואר האליפות ודומה שגם השנה האליפות תהיה ליברפולית (כחולה או אדומה). מי שיכולה למנוע זאת היא טוטנהאם שניצחה את צ'ארלטון 1–0 ועדיין מקווה, מי יודע, אולי אפילו לזכות בדאבל.

אברטון נתקלה בירי״ב עיקש המאבק על מקומו בליגה הראשונה, אולם קוין שידי כבש את שער הניצחון לאברטון בדקה ה־53.

קני דאלגליש, רוני וילאן וגארי אבליטס כבשו את שלושת שערי הניצחון של ליברפול נגד נוטינגהאם.

טוטנהאם, הלונדונית, עדיין לא אמרה את המילה האחרונה במאבק על תואר האליפות. בדרבי לונדוני קטן היא גברה על צ'ארלטון 1–0, כשאת שער הניצחון כבש מי אם לא קלייב אלן – שערו ה־46 העונה.

שתי נציגות העיר מנצ'סטר נוצחו אתמול, ובאותה תוצאה. יונייטד נוצחה ע"י ניוקאסל, שבורחת מהתחתית, 1–2. מנצ'סטר סיטי נוצחה במגרשה ע"י ווטפורד 1–2 ונשרה למקום האחרון בטבלה.

בליגה השניה שבה פורססמות למקום הראשון לפורטסמות שסיימה את משחק החוץ שלה ברידינג בתיקו 2–2. דרבי שהוליכה עד למחזור אתמול נוצחה בחוץ ע"י בלקבורן 1–3. תוצאות נוספות: בארנסלי – האל 1–1; בראדפורד – סנדרלנד 2–3; לידס – איפסוויץ' 2–3; שפילד יונייטד – אולדהאם 2–0; שרוסברי – סטוק 4–1.

בסקוטלנד עשתה אתמול ריינג'רס צעד נוסף לקראת זכייה בתואר האליפות לאחר שניצחה את קליידבנק בחוץ 3–0. האלופה סלטיק סיימה במגרשה בתיקו 1–1 מול דאנדי יונייטד. יתר התוצאות: דאנדי – מדרוול 4–1; המילטון – פאלקירק 0–1; הארטס – אברדין 1–1; סט. מירן – היברניאן 1–1.

≡ באנגליה - גם מחר

מחר ייערך בליגה האנגלית הראשונה המחזור ה־38 („משחקי הפסחא"): ארסנל – לסטר; צ'רלטון – אסטון וילה; צ'לסי – סאותהמפטון; קובנטרי – ק.פ.ר.; אברטון – ניוקאסל; מנצ'סטר יונייטד – ליברפול; נוטינגהאם – נוריץ'; אוקספורד – וימבלדון; שפילד – מנצ'סטר סיטי; ווסטהאם – טוטנהאם. מחרתיים: ווטפורד – לוטון.

הליגה האנגלית

	קבוצה	משחקים	שערים	נקודות
1.	אברטון	36	27–67	73
2.	ליברפול	37	36–65	70
3.	טוטנהאם	35	34–58	64
4.	לוטון	37	37–43	62
5.	ארסנל	37	27–47	61
6.	נוריץ'	37	47–48	60
7.	נוטינגהאם	37	46–58	58
8.	ווטפורד	36	48–59	53
9.	וימבלדון	36	43–47	53
10.	קובנטרי	35	38–38	50
11.	ק.פ.ר.	37	46–43	49
12.	מנצ'סטר יונייטד	36	37–46	48
13.	צ'לסי	37	56–45	47
14.	ווסטהאם	37	60–47	45
15.	סאותהמפטון	36	62–62	44
16.	ניוקאסל	37	56–44	43
17.	שפילד וונסדיי	36	53–46	41
18.	לסטר	37	66–50	40
19.	אוקספורד	37	62–37	39
20.	צ'ארלטון	37	51–35	34
21.	אסטון־וילה	37	69–38	33
22.	מנצ'סטר סיטי	37	53–31	32

אתמול באנגליה

אסטון־וילה – אברטון 0–1
לסטר – ווסטהאם 2–0
ליברפול – נוטינגהאם 3–0
לוטון – קובנטרי 2–0
מנצ'סטר סיטי – ווטפורד 1–2
ניוקאסל – מנצ'סטר יונייטד 2–1
נוריץ' – שפילד וונסדיי 1–0
ק.פ.ר – צ'לסי 1–1
סאותהמפטון – אוקספורד 3–0
טוטנהאם – צ'ארלטון 1–0
וימבלדון – ארסנל 1–2.

כשקלייב אלן כובש... אז אין שום סיבה שטוטנהאם לא תמשיך להיצמד בצמרת. סטיב הודג', מימין, מסכן לא בהצלחה את שערה של צ'ארלטון במשחק. קלייב אלן, משמאל, הבקיע מאוחר יותר את שער הניצחון 1–0. תצלום א.פ.

בעולם

ניצחון שוודי מפתיע על בריה"מ

שלושה שערים ב־7 דקות העניקו אתמול לשוודיה ניצחון מפתיע 3–1 בטיבילסי על נבחרת ברה"מ במשחק ידידות. אנדרס לימפאר בדקה ה־63 ומאטס מאגנוסון בדקות 66 ו־70 כבשו לשוודיה. אוגור בלאנוב כבש לברה"מ בדקה ה־68. השוודים חסרו במשחק את כוכבי גטבורג המתבוננים למשחק עם טירול האוסטרית במסגרת חצי גמר גביע אופ"א.

• נבחרות הכדורגל של מערב־גרמניה ואיטליה סיימו אתמול בקלן את משחק הידידות ביניהן בתיקו 0–0.

המשחק היה שקול עם עדיפות קלה לגרמנים שחסרו ארבעה שחקני הרכב ראשון, ברמה, אהונגטלר, ראן והרספר. שלושה שחקנים ששיחקו אתמול, פייר ליטברסקי מגרמניה והאיטלקים ג'ופה ברגומי ואלסנדרו אלטובלי היו הנציגים היחידים ממשחק הגמר במונדיאל בספרד שבו ניצחה איטליה את גרמניה 3–1.

בין 65 אלף הצופים שנכחו במשחק היה גם שד החוץ הגרמני האנס דיטריך גנשר.

≡ בורדו בראש הליגה הצרפתית

בורדו ממשיכה להוליך בראש טבלת הליגה בצרפת לאחר שסיימה את משחק החוץ הקשה שלה במונקו בתיקו 2–2. מארסיי איכזבה במגרשה כשסיימה עם לההאבר בתיקו 1–1. יתר התוצאות: טולוז – ראן 2–4; אוקסר – ניס 2–1; מץ – ראסינג פאריס 2–0; לאבל – נאנט 1–1; ברסט – טולון 1–1; פאריס סן ז'רמן – סושו 2–0; לאנס – נאנסי 0–0; סט. אטיין – ליל 1–0. צמרת הטבלה: 1. בורדו 46, 2. מארסיי 45, 3. טולוז 40.

≡ אדברג ופייט בגמר בטוקיו

הטניסאי השוודי סטפן אדברג העפיל לגמר טורניר הטניס של טוקיו יחד עם דיויד פייט מארה"ב.

אדברג, המדורג שני בטורניר, גבר בחצי הגמר על המדורג ששי אנדרס גומז מאקוואדור 6–2, 6–3.

דיויד פייט המדורג 15 בתחרות ניצח את סקוט דיוויס אף הוא מארה"ב 7–5, 6–1.

בנשים זכתה קטרינה מאליבה מבולגריה בבורה לאחר שגברה בגמר על ברברה גרקן מארה"ב 6–2, 6–3. בטורניר הטניס של ניצה, שסך הפרסים בו 105 אלף דולר, העפילו אתמול קנט קארלסון ואמיליו סאנצ'ז למשחק הגמר שיתקיים היום.

קנט קארלסון השוודי, המדורג ראשון בתחרות, גבר על צ'סנוקוב מברה"מ 6–0, 7–5. אמיליו סאנצ'ז המדורג שני ניצח את הצרפתי טיארי טולסאן 7–5, 6–2.

N.B.A.

הד"ר עבר את 30 אלף הנקודות

הד"ר של פילדלפיה, ג'וליוס ארווינג, נזקק ל־36 נקודות במשחק הביתי האחרון של קבוצתו, לפני הפליי אוף, כדי להשיג את נקודת ה־30 אלף שלו בנ.ב.א – והוא קלע 38. מתחילת המשחק היה ברור ל־17,967 הצופים שחבריו של הד"ר יעשו הכל כדי שהוא יצטרף לקרים אבדול ג'אבר (36,474 נקודות עד כה) ווילט צ'מברליין (31,419) שעברו את מחסום 30 אלף הנקודות. במשחק עצמו, נוצחה פילדלפיה ע"י אינדיאנה 111–115, אבל לאף אחד ביציע זה לא היה חשוב. העיקר שפילדלפיה בפליי אוף והדוקטור ג'יי עבר את מחסום ה־30 אלף נקודות.

מייקל ג'ורדן קלע 61 נקודות בהפסדה של שיקאגו לאטלנטה, ביום חמישי בלילה 117–114 ומימש את יעדו – יותר מ־3000 נקודות בעונה. הוא היה בכך לאדם השני בתולדות הליגה שעשה זאת – הראשון היה ווילט צ'מברליין שקלע יותר מ־3000 נקודות שלוש פעמים בקריירה שלו, האחרונה היתה ב־1969.

יתר על כן ג'ורדן היה לאדם השני שהצליח לקלוע יותר מ־50 נקודות שלוש פעמים ברציפות, בעונה אחת – הוא עשה זאת בשבוע שעבר נגד אינדיאנה (53) מילוואקי (50) ואטלנטה (כנ"ל). צ'מברליין עשה זאת חמש פעמים ב־1961. ג'ורדן גם השיג 23 נקודות רצופות במשחק עם אטלנטה, 17 ברבע הראשון.

במשחק הזה קלע דומיניק ווילקינס לאטלנטה סל מבריע בקליעת ניתור מ־6 מטר, 11 שניות מהסיום ועוד הוסיף על כך נקודה בעונשין. אגב היה זה הנצחון ה־57 של אטלנטה – שיא בתולדותיה. נחזור לג'ורדאן, השיא שלו הוא 63 נקודות, במשחק עם בוסטון בפליי אוף אשתקד. בהישג של יותר מ־3000 נקודות היה ג'ורדן לגארד הראשון בהסטוריה של הנ.ב.א. שעשה זאת – וגם הוכתר בכך כמלך הסלים של הליגה השנה. „הייתי מעדיף שבמקום השיא האישי שלי היינו מנצחים ותופסים מקום 7 בחוף המזרחי, לקראת הפלייאוף, ולא את המקום השמיני", אמר ג'ורדן.

יום אחד מאוחר יותר שוב נוצחה שיקאגו הפעם בבוסטון 105–108. בוסטון נהנתה מפציעה של מייקל ג'ורדאן שמנעה ממנו לשחק ב־18 הדקות האחרונות של המשחק. הוא סיים את המשחק עם 17 נקודות בלבד. לארי בירד קלע לבוסטון 38 נקודות.

קארים עבדול ג'אבאר חגג את יום הולדתו ה־40 עם 15 נקודות, 10 ריבאונדים, 5 אסיסטים ועונה נאה שקיבל מידי יוטה ג'אז, האורחת, שנכנעה ללייקרס 110–97. הקהל שר לקארים את „סרנדת יום ההולדת" המסורתית. מג'יק ג'ונסון השיג 31 נקודות. קרל מאלון קלע 24 ליוטה.

אולם הקבלת הפנים בסאן אנטוניו היתה פחות לבבית. סאן אנטוניו שמה קץ לסדרת ה־11 הניצחונות הרצופים של הלייקרס כשגברה עליה 115–103.

תוצאות נוספות: סיאטל – הקליפרס 118–87; סקרמנטו – דנוור 123–117; וושינגטון בולטס – ניו יורק ניקס 142–110; דיטרויט – ניו ג'רסי 130–117; יוסטון – דאלאס 121–99; סאן־אנטוניו – לוס אנג'לס לייקרס פורטלנד – יוטה 111–101.

כדורסל

הקאדטים: אנחנו יודעים להלחם

מאת ברוריה ביגמן

„לכם הורים יקרים, ולמדינת ישראל יש במה להתגאות", כך אמר בהתרגשות, יוסי הררי, מאמן נבחרת הקדטים של ישראל ששבה ביום ו' ממלטה, לאחר שזכתה שם במקום הראשון בטורניר הקדם־אירופי, שהעניק לה את כרטיס ההשתתפות באליפות אירופה שתהיה בקיץ בהונגריה.

ים של פרחים, שמפניה, עוגות והרבה חום קיבלו את פני פרחי־הכדורסל בנמל התעופה בן־גוריון. הורי הכדורסלנים, ערכו קבלת פנים לביבית ביותר לנעריהם וחברי המשלחת, בה נכחו גם מזכ"ל איגוד הכדורסל אברהם זייף, יו"ר הוועדה המקצועית באיגוד הכדורסל איתן חפר וגזבר האיגוד גוני צחור. חפר הבטיח גם באותה הזדמנות על הגדלת ההכנות של הקדטים לאליפות אירופה.

≡ תומר חנוך: הגנה מתוחכמת

תומר חנוך, קפטן הנבחרת, בעל התק של שלושה טורנירים קדם־אירופיים, שיבח את חבריו: „הצגנו כדורסל מהיר מאד ובלתי צפוי. עם קלעים ברמה כה גבוהה כמו גיא גודס ואמיר כץ האמנתי שנעפיל לאליפות אירופה, ועשינו זאת. כולם נתנו את המקסימום. אחרי הנצחון המפלא על פינלנד 93־69, בו הבטחנו את ההופעה בהונגריה, פרקנו מתח, והגענו למשחק עם היוונים פחות דרוכים, אך מיד הבנו שאסור לנו להרפות. למרות חוסנם הגופני של היוונים הצלחנו להערים עליהם בשיטות הגנה מתוחכמות", סיכם חנוך המעריך שאם ישראל תצליח להתברג בין המקומות 5־8 באליפות אירופה, תהיה זו הפתעה גדולה.

אמיר כץ, חרף העובדה שהיה חולה בכל המסע, היה בכושר קליעה טוב. במשחק הראשון עם מלטה (115־41) קיבל הוראה לא לזרוק כדי לא לגלות את הקלפים. בשני המשחקים האחרים קלע 5 סלי 3 נקודות בכל משחק.

בסיום המשחק עם יוון, בו ניצחו הישראלים 84־82 לאחר הארכה, חנקו אותו משמחה. כץ, אמיר קלע את סל הנצחון עם שנית הסיום. המאמן הררי והוא משחזר: „10 שניות מהסיום היה שיוויון 82־82. המאמן הררי לקח פסק זמן. הוא הסביר לנו מה לבצע, והורה להעביר אלי את הכדור לקליעה. תוך 6 שניות היינו כולנו בהיכון לקליעה, וכמתוכנן הכדור הועבר אלי כדי שאזרוק, וכך עשיתי. לשמחתי הצלחתי. אחרי הסל כולם עטו עלי, ולא הידעו ממני מרוב שמחה".

שלושת הגבוהים של הנבחרת, כולם מתחת לשני מטרים: שני כהן, אופיר קוהלי ואורן קרימצ'נסקי מסכמים: „השד לא היה כל כך נורא. התמודדנו עם שחקנים גבוהים וחסונים מאתנו, אבל אנחנו יודעים להלחם. יש לנו מה להציע באירופה" אמרו.

אמיר כץ, במלטה הוא היה הנשק הסודי – 10 סלי 3 נקודות. צילום: הנס אנגלסטן

רלף קליין ישוב הקיץ למכבי ויחליף את צבי שרף

רלף קליין יאמן בעונה הבאה את האלופה מכבי ת"א. בשבוע שעבר הודיעו אנשי מכבי ת"א רשמית על כך שצבי שרף לא ימשיך בעונה הבאה, אחרי 4 עונות כמאמן האלופה. הדברים פורסמו ב„מעריב" ספורט עוד בחודש פברואר, אבל אז סרבו ראשי מכבי ת"א לאשר את הידיעה וביקשו להודיע שבמועדון לא מנהלים מו"מ עם מאמנים ושחקנים לפני תום העונה.

קליין ישוב לת"א מיד עם סיום משחקי אליפות אירופה (3־14 ביוני השנה) באתונה. רלף מאמן את נבחרת גרמניה בשנתיים האחרונות והוא נעדר מן הארץ ארבע שנים.

≡ התעוררה בורסת המאמנים

עדיין לא ברור אם אריה מליניאק שאימן בשנתיים האחרונות את הפועל גליל עליון, ימשיך לאמן את הקבוצה שתופיע בעונה הקרובה, לראשונה בתולדותיה בגביע אירופה למחזיקות גביע.

למליניאק חוזה לשלוש שנים בגליל, והוא מעוניין להמשיך ולאמן את הקבוצה, אך לא מן הנמנע כי הנהלת הקבוצה תהיה במקומו מאמן אחר, ובתנאי שזאת יקבל את הפיצוי הכספי כפי שמחייב החוזה בין הצדדים במקרה של הפרת חוזה.

המועמדים להחליפו: אלי קנטי, בעונה שעברה מאמן בית"ר ת"א, ולפני שנתיים עוזרו של מליניאק בגליל, ומשה גרשון מאמן הפועל עין־דור מהליגה הארצית, ועוזר מאמן נבחרת הקדטים.

כרטיס השחקן של נדב הנפלד הצעיר, שהושאל לגליל עליון ברמת־השרון, ולא נחשב בעונה שעברה העברה, חוזר לרמת־השרון, והוא יחזור לגליל לעונה נוספת, הפעם כהעברה.

בבית"ר תל־אביב, גם כן עדיין לא נקבע המאמן. עדיפות ראשונה יש לאלי קנטי שאימן בעונה שעברה. שני מועמדים נוספים המתחרים על התפקיד הם יאיר שרון, עוזרו של צבי שרף במכבי ת"א בעונה שהסתיימה, ועונה קודם לכן מאמן בית"ר ת"א, אותה הצעיד למקום הששי בליגה – הטוב ביותר שידעה בית"ר בכל הזמנים, ומרלי קצורין שאימן בשנתיים האחרונות בהפועל חולון.

• הדירה המושכרת ברחוב ארסישקין, בה התגורר דון רובינזון הזר של הפועל ת"א ניפרצה, ונגנב ממנה מכשיר וידאו. המכשיר היה שכור, מפני שהמכשיר שרכשה עמותת ידידי הפועל ת"א עבור המועדון, והועבר אליו היה בתיקון. ברוריה ביגמן

• סטיב שלכטר ימשיך לשחק במכבי חיפה עונה נוספת. סיכום עקרוני על כך הושג בימים האחרונים בפגישה שקיים שלכטר עם חבר ההנהלה ישראל רוזנברג.

המאמנים יוסי הררי ומשה גרשון, המאמנים את נבחרת הקדטים של ישראל, יאמנו בעונה הבאה את מכבי חיפה. חתימת הצדדים על ההסכם תעשה היום או מחר.

• כדורסלן הפועל ת"א בעונה שעברה ג'ון ויליס מוכן לשחק בעונה הבאה בהפועל חיפה, אם זו תסכים לשלם לו 50 אלף דולר בעונה. כך התברר בתום הפגישה שקיימו עם ויליס.

• המו"מ על המשך העסקתו של הכדורסלן אבנר שם־טוב בהפועל חיפה עלה על שירטון. נודע כי שם־טוב דורש מהחיפנים 40 אלף דולר לעונה.

• הכדורסלן החיפני הבינלאומי לשעבר, אלון אפיה, ישחק בעונה הבאה בהפועל נהריה, עימה יצא בקרוב לאליפות ספורט הפועלים, שתערך באירופה. אפיה, בן 22, ביקש לאחרונה לעזוב את הפועל חיפה וטענה בתחוב. גם הכישרון גיא גודס יפרד כפי הנראה ממועדונו בשיצא לשחק כדורסל בוושינגטון, שם גם יסיים את לימודיו התיכוניים.

יוני הללי

השבוע בסל

יום ג'
נשים – חצי גמר גמר־סל: הפועל גבעתיים – מכבי ת"א (משחק שלישי ומכריע)
נוער – גמר אליפות המדינה: מכבי ת"א – מכבי חיפה, בנתניה (משחק 3 ומכריע)
יום ה'
גביע המדינה: הפועל חולון – מכבי חיפה (ילדים), מכבי ת"א – בן־שמואל (נערים) מכבי ת"א – גליל עליון (נוער). המשחקים בנתניה.

صكذا من الاصل

התפרעות אינטליגנטית

וילוז'ני עובד צילם: נאור והב

„סטנד־אפ קומדי" בבית־ליסין. שמואל וילוז'ני משכיב את הקהל על הקרשים. עושה אימפרוביזציות על חומר שבא מהקהל ומזכי־רונותיו האישיים ומצחיק עד דמעות.

בשלב מסוים, וילוז'ני התחיל לאיים על תוח־לת החיים של בן־זוגי נ"י. חשבתי שהוא יע־כד להחזיר את נשמתו לבורא, כשצחוקים אדירים מפלסים לה דרך בין חובות העניים הסמיכיים, וחונקים את ריאותיו המכוייטות בבילא.

קהל נחמד, סולידי, גילים 18־65. הצעירים – נקיים ותמדים שלא מעשנים, נהרסים מבדי־חות המין והאיידס, שמפילות עליהם תית־תם. המבוגרים קצת פחות מאושרים.

בשולחן לידנו זוג מבוגר, לבוש אלגנטי. היא שותה מיץ תפוזים מבקבוק עם קש. הוא שו־לף שקית פיסטוקים מכיס החליפה ההגיגית ומתחיל לפצח. נפלו מכוכב אחר.

בשלב מסוים הם מתעניינים אצל שכנתם הנ־אווה מה בתכנית. מקווים לטוב. כשוילוז'ני מתחיל לעבוד, הגברת מרוצה מאוד. בעלה סובל.

הערב בנוי כמו לגו. הופעות של אורחים משובצות בהתפרעויות האינטליגנטיות של וילוז'ני.

רמי שטון, צעיר מבטיח שעוד לא קיים, מצ־ליח להרדים את שכנתנו המבוגרת. היא מנ־עיכה לאוזן השמאלית שלנו נעיבות נחרה עגונות. בטח היה לה יום קשה.

ל„סטנד־אפ קומדי" באים כדי לעבוד. הערב מותנה בקהל, יכולת ההשתחררות ומידת האומץ.

לפי הסימנים, נראה שהישראלים מתחילים להבין את העיקרון. מותר לאכול, לשתות, לעשן ולהשתתף. העיקר – להיות מסוגלים לצחוק על הכל בלי חשבון.

בטי אלן

אמנות בעין הוד: הצליינית התפשטה, הקהל צייר

עין הוד, כפר האמנים הציורי שלמרגלות הכרמל, ידע בשבת את אחת הפלישות הגדו־לות בתולדותיו. אלפים נהרו אליו מכל הא־רץ, כבשו כל שביל ופינה ונטלו חלק בחווי־יה האמנותית שערכו תושבי הכפר.

ברחבי הכפר הוצבו 60 ביתני תצוגה למכירת עבודות אמנות.

מוזיאון דאדא נפתח למבקרים. ברחבת הכפר נערך תיאטרון רחוב ובאמפיתיאטרון הועל־תה הצגת הילדים המשעשעת „חיות".

ציירי רחוב ציירו פורטרטים מהירים של העוברים ושבים.

יקיר גרשון, צלם פרסומת ותעשיה, עורר התפעלות עם צילומים בסיגנון עתיק שצילם בצלמנית רחוב עתיקה־כביכול.

הילדים והוריהם הוזמנו לסדנאות היצירה שבכפר, לצייר, לפסל ולהתנסות בעבודות קרמיקה וניפוח זכוכית, בהדרכה אמני הכפר. דומה, כי את החוויה המרתקת מכל זימן למ־בקרים הצייר אבי צוקרמן.

הוא הציב בסטודיו ענק עשרות כני ציור, העמיד במרכז דוגמנית עירום צעירה והזמין את המבקרים לציירה.

בירוד שערכנו מאוחר יותר גילה, כי זו צעירה אנגליה שהגיעה לארץ כ...צליינית, והחליטה לגלות את חמודותיה לקהל הרחב.

הכפר שמח לאמץ את יעלת־החן לתקופת היריד.

דוד זוהר

„עוד מעט הבית נופל מרוב סיבובים"

תושבי תל אביב לא נותנים למשטרה רגע אחד לנוח. גם לא בחצות בין שי־שי לשבת; ברבע ל־12 בלילה, הת־קשרה אשה למוקד 100, והודיעה שבחדר המדרגות שלה, בבת ים, מס־תובבים שלושה חשודים עם תבלים. בבשטרה נבהלו, ושתי ניידות מיהרו מיד למקום. רצו בחדר המדרגות, רצו מסביב לבית, העירו את כל השכנים – וכלום. לא מצאו את המתלוננת, לא מצאו את הגנבים, לא מצאו את החב־לים. בסוף שאלו את מוקד 100, „מה לעשות?"

„תסתובבו סביב הבית ותחפשו", ענ־תה להם אהובה, המפקדת התורנית של מוקד 100. „הסתובבנו והסתובב־נו והסתובבנו, עוד מעט הבית נופל מרוב סיבובים", עונה לה השוטר שבשטח.

אהובה, מושבניקית מרמת הגולן, באה לתל אביב לפני כמה שנים. עכ־שיו בחצות, במקום לרקוד באיזו מסיבה ולמצוא שם את גבר חלומו־תיה, היא מפקדת על מוקד 100. כמה דקות לפני חצות היא משדרת בדרמ־תיות לכל הניידות: „גבר בן 55 מכו־שב קשת ברמת הגולן השאיר מכתב התאבדות בביתו, ויצא בבוקר במכו־נית סובארו כתולה". אהובה משדרת את מספר המכונית, שם האיש ותאו־רו, ועשרות שוטרים בשטח מאשרים לה בזה אחר זה שקיבלו את ההודעה. רגע לפני חצות, ניידת משטרה ברמת גן תפסה בחור עם וידאו. „עבודה יפה", אומר בקשר קצין המשמרת, ואחרי רבע שעה מאתרים גם את הדי־רה ממנה נגנב הוידאו.

אחרי רבע שעה התחיל פעמון האזע־קה של בנק כללי, סניף שדרות רוט־שילד, לצפצף במוקד המשטרה. פור־צים? תקלה טכנית? לא משנה – הנייי־דות יצאו לדרך. במשטרת תל אביב לא נחים לרגע. אהובה כבר צרודה וע־צבנית בשעה הזאת.

וגם זה קרה ביום שישי: שיכור נרדם באוטובוס במגרש חניה בבת ים. השומר טומי הזעיק את המשטרה. אחרי רבע שעה, שאל הקצין התורן את השוטר בשטח, „איך נגמר הארוע עם השיכור באוטובוס?"

„זה בסדר, אני לוקח אותו הביתה וגו־מר איתו", השיב השוטר בשטח בש־לווה. „לא, תזהר, אל תגמור איתו. רק תיקח אותו הביתה", זעק קצין המ־שמרת בהיסטריה. „סוב בסדר" השיב השוטר.

ברוך נאה

איש השבוע

הצדעת פרידה לטוראי

רמטכ"ל יוצא משה לוי

חיל השבוע – האיש אשר על משמרתו

אתמול חגג הרמטכ"ל היוצא, רב־אלוף משה לוי שתי חגיגות. האחת פרטית בהחלט – יומולדת 51. השניה – ציבורית, ערב פשיטת מדיו לאחר תקופת שירות ארוכה ומפוארת בצה"ל. החגיגה הראשונה היוזה בחוג המשפחה בקיבוצו בית אלפא. החגיגה השניה תמשך היום בטקס צבאי מסוגנן שבו יעביר את שרביט הרמטכ"ל לדן שומרון.

איש השבוע של הרמטכ"ל הוא חיל צה"ל. האיש במדים מן השורה. החיל שבלעדיו אין למנות בטחון כל משמעות. הפנים האלמוניות של צבא ההגנה לישראל. כך רואה אותן רא"ל לוי:

„איש השבוע שלי הוא חיל צה"ל שמגן בגופו על גבול הצפון. הוא גם חיל חיל־הרגלים שהפסיק השבוע את אימוניו והשתתף בפעילות הבטחון השוטף ביו"ש, בעקבות גל הפרות הסדר והפיגוע הקשה שהיה באלפי־מנשה. הוא גם טייס חיל־האוויר שעסק השבוע בטיסות סיור והתראה. הוא גם חיל חיל־הים אשר השבוע עצר לביקורת בלב־ים ספינות שהיו בדרכן ללבנון, במגמה למנוע פינועים מהים לשטחנו.

„איש השבוע שלי הוא חיל המערך העורפי של צה"ל אשר המשיך במסירות לשרת את המערך הקרבי, כולל איש המערך הלוגיסטי שסי־פק מזון לפרוץ היציאה לחופשה של רבים מעובדי המגזר האזרחי הקשורים לאספקת המזון.

„כולם ביחד וכל אחד לחוד הם איש השבוע שלי. מהם אני נפרד בלב שלם, ומפקיד את הנכס היקר הזה בידיו האמונות של דן שומרון, בכניסתו לתפקיד רמטכ"ל.

רחל פרימור

מעריב פנאי

רחוב 14 ע"ש רבי יצחק טייב: צ'ייץ' היכה בתוף

גם זה קרה בתל־אביב ביום חמישי – 300 יוצאי תוניס ולוב הגיעו מצפת, דימונה, אשקלון, באר־שבע וקרית־שמונה, לער־שות כבוד לרבי יצחק טייב, שהיה הרב הראשי של קהילות תוניס ולוב עד 1830.

עירית ת"א־יפו קראה על שמו את אחד הרחובות בשכונת מר־חה־אליעזר. באוירה חגיגית, בנוכחות רבנים וראש העיר העב־רית הראשונה, שמעו נאומים ושרו שירים. ג'קי סובאג הגיע עם להקתו מצפת, להנעים בזמירותיו. נגינת הדרבוקה (טמ־בור), ההר (תוף מרים) והכינורות הקפיצה גם את צ'ייץ', שותפף בהרץ על ברכיו. כשעלה לבימת הכבוד, זכה צ'ייץ' לקבל ברכה מהרבי חמוס אניב, רבה הראשי של קהילת לוב.

השמח מכולם היה שמעון חדד – יו"ר עמותת המתנדבים להנ־צחת שמם של גדולי התורה מתוניס בארץ. בשנתיים האחרו־נות הגנה העמותה 14 פעמים קריאת רחובות על־שם רבי יצ־חק טייב.

הפעם החגיגה היתה יחסית צנועה. נאומים, ברכות ותפילת מינחה בבית־הכנסת הקרוב. בכניסה לבית־הכנסת נדחקו נשים וגברים, מדיפים ניחוחות ערק, ששימש לברכה.

תמי זילברג

הסווינגרס ביפו - 400 שנה בשעה

קולות בגן הפיסגה צילם: צביקה ישראלי

פסטיוואל תל־אביב למוסיקה ווקאלית, אירח ביום שישי בבוקר, את להקת הסווי־נגרס מבריטניה. בגן הפיסגה ביפו, על רקע דקלים, ים ומבנה כיפתי, פצחה השמיניה בשירה. מדיגלים מתקופת הברוק, יצי־רות של בך, מוצרט ואקטואליה – החיפו־שיות, דיוק אלינגטון, ואחרים. מימון זר קאלי של ארבע מאות שנה, במשך שעה אחת. קלילות ומקצועיות, זה שם המש־חק.

האחים והאחיות אנדרו (כינוי אמנותי), בתלבושת אחידה: מכנסיים/חצאית לבנה וחולצה צבעונית. משקפי שמש, אביזר הכרחי כפי שהתוודה אחד מהם, בין שיר לשיר: „חם לנו מאוד, אבל מה שנחמד כאן זה שכולם יודעים אנגלית.

למען האמת, כדי להבין את הסווינגרס, לא צריך לדעת שום שפה: „פה דה פה דה", או „ספי די בי די", גם תינוק מבין. היתרון: ניתן לחיקוי. ועד מהרה, הקהל המנומס הצטרף לזמזום המהיר. אחדים הקליטו את המופע. להבדיל מגן צ'ארלס קלור הסמוך, כאן שיפודים וסיגריות הם מחוץ לתחום. מצות ובריזה מהים – כתוד ליף.

„כעת נבצע קטע שאתם מכירים" – „או ג'וני", שרות הבנות, ומקבלות עידוד קולי מצד האחים. בקהל מתפעלים ומתלבטים אם יש תזמורת או פליי בק ברקע. לסיום – פתיחה 1812 מאת צ'ייקובסקי, במקום זיקוקי די נור מסורתיים. בומים וקאליים ופצפוצים דרמטיים. הקהל לא נותן להם לרדת: „תודה רבה, הייתם קהל נפלא", הם אומרים, מפריחים נשיקות באוויר ונותנים הדרן בעברית: „אני נולדתי לשלום".

אחרי ההופעה, שורה של מאבטחים סוג־רת עליהם. יורדים לחמאם, שותים מיץ אשכוליות ומחליפים חוויות.

גילה מצא

אלף נשיקות לווקאליזה

חצות יום חמישי. חאן אל עומדאן (חאן העמודים) בעכו העתיקה מלא אדם. יהורם גאון על הבמה.

באמצע ההופעה קם ממקומו שבשורה הראשונה יצחק נבון, שר החינוך והתר־בות, ו'חטף' לגאון את המיקרופון. „בגלל חופשת הפסח הנהג שלי בבית. אני חייב לנהוג חזרה לירושלים והשעה כה מאוח־רת", התנצל נבון בפני האמן וקהלו.

כמי שחש חובה לגמול משהו לאמן, הוסיף כמה מלים בשבחו, וכינהו „נעים זמירות ישראל" ו„הטוב שבזמרי הארץ".

בשירת „אלף נשיקות" עם קהל של אלפי־ים מעריצים נלהבים, נעל המופע של יהו־רם גאון את שלושת ימי הווקאליזה העבר־ית „קולות בין החומות".

אחד השיאים של הפסטיוואל התרחש כשעה לפני המופע של גאון. סביב חצר החאן נאספו כ־400 זמרים, חברי המקהלות הטובים שהופיעו בווקאליזה. הם התארגנו כגוף אחד ושרו בפני הקהל הנלהב, שלא הוטרד כהוא־זה מקריבת הפסטיוואלים בין עכו לתל־אביב.

מאיר הראובני

המזל היומי שלך

טלה
21 במרץ־19 באפריל
יכולת השיפוט שלך בנושאים אישיים טו־בה מאוד. כדאי להימנע מללחוץ יותר מדי בענייני קריירה. עדיף שתמשיך לפעול ול־תכנן מאחורי הקלעים.

שור
20 באפריל־20 במאי
הבטחון העצמי משתפר ועוזר לך בכל מע־שיך. אתה עומד לקבל חדשות מחבר שנמ־צא במרחקים. החדשות ישמחו את ליבך. שים לב לעצה עסקית שתקבל מאחרים. תוכל להרוויח ממנה.

תאומים
21 במאי־20 ביוני
פרויקט גדול שקשור בעבודתך מסתיים. יתכן שפגישה עסקית שציפית לה תשנה את מועדה. הולך לך טוב בחיי החברה שלך, אבל היזהר מביזבוזים.

סרטן
21 ביוני־22 ביולי
עכשיו הזמן הטוב ביותר לדיונים עסקיים. המזל לצידך, אבל השתדל לא להגזים.

אריה
21 ביולי־22 באוגוסט
עליך להיזהר מנטיה מסוכנת לתפוס בעבודה. קח את עצמך בידיים. יחד עם זאת, קשרים חברתיים שאתה יוצר עכשיו יעזרו לך בטווח הארוך.

בתולה
23 באוגוסט־22 בספטמבר
למרות שהיה לך מזל טוב בתחום הפיננסי היום, אתה צריך לשים לב ליכולת השיפוט שלך. תחביבים יצירתיים הם התחום הנכון בשבילך היום. צפה להפתעה בבית אחה"צ.

מאזניים
23 בספטמבר־22 באוקטובר
מתחים בגלל פרשה רומנטית יכולים להפ־ריע למהלך עבודתך, אבל בלילה תגלה שחלק במהדיך הסדר ביסוס.

עקרב
23 באוקטובר־21 בנובמבר
תשומת לב מירבית לפרטים תבטיח לך הצלחה בעבודתך. הוצאות בלתי צפויות יכולות להיגרם בקשר עם בילוי מענג. השמר שלא להפסיד יותר מדי.

קשת
22 בנובמבר־21 בדצמבר
התנהגות בלתי צפויה יכולה לגרום קשיים עם בן־משפחה. החיים החברתיים שלך יהיו נעימים מאוד, אבל אתה עשוי להשת־טות ולבזבז כספים רבים.

גדי
22 בדצמבר־19 בינואר
אל תיתפס יותר מדי בעבודה שעוד לא סיימת. התפתחויות רבות מול מתרחשות עכשיו בנושאים משפחתיים או בענייני רכוש. מגיע לך מזל טוב

דלי
20 בינואר־18 בפברואר
צפה לחדשות טובות, אבל ביחד איתן יש גם רכילויות לא נעימות. התיחסות לא ברורה של חבר מרמזת לך דאגה. יש סיכוי לקידום בקריירה.

דגים
19 בפברואר־20 במרץ
אתה עומד לקבל כסף, אבל השמר מלצ־את למסע ביזבוזים מיותר. כדאי לך להש־קיע ברכוש בר־קיימא. התנהגות בלתי שגרתית אינה עוזרת לך בחיים.

המשפחה המנגנת

השבוע באו לארץ, לסידרת קונצרטים עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית, שלושת האחים הקוריאנים לבית צ'ונג: האח מיונג־והאן, שהוא מנצח ופסנתרן, האחות־הבכורה קיונג־והא, שניהם אורחים ותיקים על בימת הפילהרמונית, וכן אחותם הצ'לנית מיונג־והא, שזה לה ביקורה הראשון בארץ. השלושה ינגנו עם התזמורת את הקונצ'רטו המשולש של בטהובן, כשהאח מנצח ממקום מושבו ליד הפסנתר. ביום ו', 24 באפריל, ב־2 אחה"צ, יופיעו השלושה - לראשונה בקריירה שלהם, ברסיטל משותף בהיכל התרבות בתל־אביב. בתמונה: הצ'ונגים וצאצאיהם.

פסטיוואל אחד יותר מדי

מאת אריה יאס

קצת לפני 8 בערב אמר אחד השוטרים המאבטחים את פסטיוואל הווקאליזה בעכו לחברו: יאללה, אתה יכול ללכת הביתה. ממילא אף אחד לא רואה. אין תגיגה". ובמסעדת החומוס של טוני אבו־יורדה, קיפלו את השולחנות ונענעו בראש: „אתה רואה בעצמך..."

מישהו בעכו יצטרך לעשות „רגע, חושבים". הלב מבקש לפרגן לעכו. אין מקום אידאלי ממנה בארץ לפסטיוואל. והווקאליזה היו לא מעט רגעים של הנאה וקורת רוח אמיתית. ובכל זאת, הפעם נגנו לה את ההצגה. פסטיוואל המוסיקה השני בעכו הוא אולי לא כשלון צורב, אבל קשה גם להגדיר אותו כהצלחה. על משקל „גשר אחד רחוק מדי" אפשר לומר, שהווקאליזה בעכו היא פסטיוואל אחד יותר מדי. ולא באשמתה.

התגיגה הגדולה היתה בחיפה. הפסטיוואל להצגות ילדים, ותערוכת הפרחים, הבולים והידיד בעין הוד. בידור ובילוי לכל המשפחה. מי שלקח מקל או תרמיל ויצא אל הגליל, העדיף את חיפה וטבריה, ועכו יצאה נפסדת. להוסיף מכה על תבוסה, הקים צ'יק אגף מתחרה ביפו, ומשרד „צוות פרסומאים", מקרית ביאליק, שנזכר לפרסם את עכו, עשה עבודה יותר גרועה מגרועה. בשום עתון לא מצאת בימי הפסח את תוכנית אירועי הפסטיוואל. באולמות האבירים היפהפיים של עכו, נראו אי לכך יותר מדי כסאות ריקים. בהופעת מקהלת התק"מ, ספרתי 48 איש על הבמה, ו־57 צופים בקהל. תוכניתו של יעקב אגמון „בירה ומצב רוח" בוטלה מחוסר משתתפים. רק ביום השלישי והאחרון, החלה עכו להתמלא אדם, וטקס הסיום רב הרושם, בהשתתפות 500 זמרים על גג החאן, הפך לאקורד סיום מרהיב.

אבל גם סוף טוב, לא מחפה על העובדה, שרמת חלק גדול של מופעי הווקאליזה היתה בינונית עד חובבנית. להקת ה„בארבר שופ" הירו־שלמית, השרה שירים משעשעים, שנהגו גברי ארצות הברית לשיר במספרה, בעת שחיכו לגילוח ולתספורת, היא להקת חובבים, בה מזמרים – לאחר שעות העבודה – איש מחשבים ועובד הסוכנות, בין השאר. ברנשים נחמדים עם קולות נעימים. לא יותר. אין ממה להתר־גש.

„הפונדקאים", לעומת זה, זכו כאן גם הם להצלחה יחסית. שירי יין וקצת זימה, בביצוע חובבני להחריד, ובאווירה „בשוחררת", בה מר־שים לעצמם חברי הלהקה להקדיש 10 דקות תמימות מתוך כופע בן שעה, לעשיית פרסומת תסרת בושה ונודניקית, לתולצות הטי. עם סמל הלהקה.

מבין. עד שאתה שואל את עצמך, איפה היה המנהל האמנותי? אם יש כזה בעכו – שיופיע מיד, כי את פסטיוואל המוסיקה בעכו אסור להפסיק. „מה שמביא הפסטיוואל הזה," אמר שר החינוך והתרבות יצחק נבון, בטקס הסיום, „זוהי תמצית החיים". אי אפשר שלא להס־כים אתו.

זוכי התחרות ע"ש בן־חיים

מאת חנה ידוד

בסוף השבוע שעבר נסתיימה התחרות השלישית ע"ש פאול בן־חיים, המוקדשת לביצוע יצירות ישראליות והמאורגנת מטעם איגוד הקומ־פוזיטורים בישראל וקול ישראל.

השנה נחלקה התחרות למסלול קאמרי (לשתי קבוצות גילים) ולמס־לול קונצרטי. הזוכים במסלול הקאמרי למבוגרים היו האבובנית מיכל עמית (750 דולר מטעם קרן התרבות אמריקה־ישראל) ובקבוצת הצ־עירים – נגן הקרן עמית ברונשטיין (500 דולר מטעם אקר"ם).

במסלול הקונצרטי זכה בפרס הראשון החלילן מרסלו ארליך, שניגן קונצ'רטינו לחליל וכלי־קשת של יחזקאל בראון (1200 דולר מטעם המועצה־הציבורית לתרבות ולאמנות); בפרס השני נגן הטרומבון משה ליבוביץ', שניגן קונצ'רטו לטרומבון ולתזמורת של פראנק שליצר (600 דולר מטעם קול ישראל ע"ש בן־ישראל); הפרס השלישי ניתן לחלילנית שרון בצלי, בת 14, שניגנה „חזיונות" של עדן פרטוש (400 דולר מטעם קול ישראל ע"ש בן־ישראל).

על התזמורת הסימפונית ירושלים־רשות השידור שליוותה את המתח־רים, ניצח אבי אוסטרובסקי.

דמעה לשמוליק

שמואל צ'יזיק: השירים הם כמו פסיכואנליזה

מאת אבי מורגנשטרן

שמוליק צ'יזיק, אחד הפזמונאים המוכשרים שקמו בפופ הס־קומי, נפטר באמצע השבוע שעבר והוא בן 41 בלבד. כמות בודד, בדירה חשוכה, צרה. בלי הרבה רעש. כמעט כמו חייו, שתמיד עמדו בצל. גם השירים שלו, שהצליחו לפרוץ אל מצעדי הפזמונים היו שביבי אור זמניים.

רית אדמת הארץ נודף מהשם צ'יזיק. שמוליק הוא אחיינה של גיבורת תל חי שרה צ'יזיק, שאחזה בנשק מול פורעים ערבים, נלחמה ונפלה במעלה היישוב. בקרב ההוא הרחוק בו נפל טרומפלדור. אח אחר, אפרים, נפל בקרב חולדה ב־1929, עמד בגבורה מול פורעים ערבים בראש 23 מגינים. אבי המשפחה, שמואל צ'יזיק, היה ממייסדי קבוצת כנרת והמושבה מנחמיה.

ילדותו של צ'יזיק היתה ביבשת אמריקה. אביו, איש משרד החוץ, היה בשליחויות שונות שם, וצ'יזיק למעשה גדל על המוסיקה האמריקאית, צ'אק ברי ואלביס פרסלי. אביו נפטר כשהיה בן 13. למעשה הוא לא התאושש מהמשבר עד יומו האחרון. הוא סבל במשך תקופה ארוכה מבעיות נפשיות. המו־סיקה היתה בשבילו תראפיה. דרך לבריחה. „בשבילי השירים הם פסיכואנליזה", אמר פעם צ'יזיק.

„הלוואי שאריאל זילבר היה אח שלי, מישהו שייעץ לי. שישמור עלי". החברות בין צ'יזיק ואריאל זילבר החלה לפני כ־25 שנה. כשהיו בני 17. צ'יזיק הגיע לבית חברו כדי שינגן על הפסנתר את השירים שכתב. גם מירון וכטמן, היום מפיק בתב־רת „רידינג הפקות", היה חבר טוב של צ'יזיק. אותו צ'יזיק שהביא אחר כך לאריאל זילבר להיט ענק, „רוצי שמוליק". הרבה אמרו לזילבר שזה שיר ילדותי. שהוא יפול. אבל הם טעו. „רוצי שמוליק" הפך לשלגר היסטורי. כך קרה גם עם „החברה להגנת הטבע". צ'יזיק ניסה לעניין כמה אמנים בשיר הזה, אבל כולם דחו אותו בביטול וטענו שזה שיר ילדותי. אריאל זילבר עשה אותו שוב לקאם־בק מוצלח. גם יגאל בשן הפך את „סיוון" של צ'יזיק ללהיט גדול. מירון וכטמן, בכה בסוף השבוע כששמע על מותו של חברו. „הוא תמיד רצה לכתוב להיטים. רצה ששיר שלו יצליח והוא יעשה מיליון דולר. הוא לא חיפש קריירה של זמר. לדעתי שמוליק היה אחד היוצרים הכי מוכשרים בפופ הישראלי. הלהיטים שלו מעידים על כך. אני נשאר מעריץ שלו".

לפני כ־3 שנים צ'יזיק נדחה שוב בידי אמנים שונים, עם השיר „אף אחד לא מזיל דמעה". הוא רצה שהשיר יתפרסם, ולבסוף הקליט אותו בעצמו, בעזרת כמה חברים שאספו למענו כסף. זה היה הריקושט היחיד שלו כזמר. צ'יזיק היה טיפוס בודד. מסוגר. כמעט ללא קרובי משפחה. אחותו, עדנא עופר, ששה־תה בארה"ב הגיעה לארץ, כשהתברר דבר מותו.

מנדלסון במועדון לילה יפואי

עד שעה קלה לפני האירוע לא ידע כמעט איש מן הנוכחים אמש בקונצרט הסיום של פסטיוואל תל־אביב למוסיקה ווקא־לית, היכן שוכן מועדון הלילה היפואי נסמבו. גם פליקס מנדל־סון ברתולדי ודאי לא חלם שיצירתו המונומנטאלית אליהו תושמע באתר כזה.

אמש כבר לא היה זכר להסתערות המסורתית על יפו משעות הבוקר, כאשר שוטרי משמר הגבול נאלצו להדוף עשרות „משוג־עים לבאך", שניסו לפרוץ אל החמאם ולהצטרף לשירת באך בציבור בהדרכתו של מיכאל שני. בתשע בערב דמה אזור השעון לעיר רפאים.

ואילו המועדון, שכל הכרזות המעטרות את קירותיו כוסו מטע־מי צניעות בבדים אפלים ועליהם מודעות הפסטיוואל, רחש אדם. תפוסה מלאה סביב השולחנות. רק המשקאות חסרו. רחבת הריקודים הופקעה ונוספה לבמה המקורית שהיתה צרה, כמובן, מלהכיל את כל חברי המקהלה הפילהרמונית תל־אביב, את הסינפונייטה הישראלית באר־שבע ואת הסולנים גילה יזון, מירה זכאי, ארתור יאנסן, סטפן באביר ודעיה זיסקינד־ענן וכן את־המנצח מיכאל שני.

ריקודים לא היו שם. לעומת זאת דעמו צלילי האורטוריה אליהו והוכיחו כי אין גבול לדמיון.

ראש־עיריית ת"א־יפו שלמה להט הבטיח להפוך את הפסטיוואל למסורת ולעשות זאת בעתיד „יותר טוב, יותר גבוה, יותר חזק". הזמרות גילה יזון ומירה זכאי, שיוכלו מעתה להוסיף לביוגרפי־ות שלהן הופעה במועדון לילה, הודו שהחוויה נעמה להן. „כשאני שרה", אמרה גילה יזון, „אינני יודעת היכן אני". וחבר־תה מירה זכאי התנדבה לבוא ולשיר כאן כל יום ששי אחר־הצה־ריים. אבל רק לשיר. באך, מוצרט, שוברט.

חנה ידוד

אמש במוסיקה

סולידריות משפחתית בפילהרמונית

התזמורת הפילהרמונית, קונצרט למנויים מס' 8, סידרה ד' תל־אביב, מס' 9 בכל הסדרות בחיפה ובירושלים, מנצח מיונג־והאן צ'ונג.

שני האחים הכשרוניים של המשפחה הקוריאנית הידועה, הכנ־רת קיונג והא־צ'ונג והפסנתרן המנצח מיונג־והאן־צ'ונג, לקחו „טרמפ" את האחות השלישית, הצ'לנית מיונג־והא־צ'ונג, להו־פיע על בימת הפילהרמונית.

הסולידריות המשפחתית היא כשלעצמה ראויה לשבח, אך לא כך רמת הביצוע של האחים צ'ונג. עם כל החיבה שרחשנו להם במרוצת השנים, איש מהם לא הגיע הפעם לשיא יכולתו בקונצ'רטו המשולש של בטהובן, והזדנה הפחותה שעימה נג־נית הצ'לנית בלטה מאוד.

אילו במקום הקונצ'רטו המשולש לסונטר, צ'לו, פסנתר ותזמורת מאת בטהובן, היתה הפילהרמונית מבצעת קונצ'רטו גרוסו, שבו היתה מופיעה קיונג הבכורה כסולנית הכנרת שביכה של אוזיה – כולנו היינו יוצאים נשכרים.

הפתיחה פרומתיאוס מאת בטהובן, שבה התחילה התוכנית, קיבלה תחת ידו המוכשרת של צ'ונג את מלוא הדרמה והמתח.

סימפוניה מס' 5 אופוס 50 (1922) של המלחין הדני קארל נילסן הוכיחה שוב שאפשר למצוא יצירות לא מדושות אשר יאחדו את היופי והסקרנות. צ'ונג הוא לה מבצע נאמן, מלא מרץ ודמיון, עדנה, ובמלה אחת – כשרון.

רות גוטמן בר־צבי

صورة عن الأصل

ר'

קולנוע

תל־אביב־יפו
במוצאי חג בשעות: 5, 7.15, 9.30

אורלי המחודש: 7, 9.30 – ילדים חורים לאלוהים
אסתר: 7.15, 9.40 – קשוחים שבאלה
בית לסין: 11.15 בלילה – הערפדים וסליחה, אתה נושך את צווארי)
בן־יהודה: שמחי ברח לסורים
גורדון: אהבה גנובה
גת: 7.15, 9.40 – חנות קטנה ומפריפה
דיזנגוף 1: 7.15, 9.45 – שיחות מלוכלכות
דיזנגוף 2: 7.15, 9.45 – המורדת
דיזנגוף 3: 7.15, 9.45 – זכרונות אהבה מפירצה
דקל: קרוקודייל דנדי
דרייב־אין: 7.30, 9.30 – נער הזהב, חצות – סרט סקס
הוד: מלכודת 52
הסינמטק הישראלי: 7.30 – החפוז הסבוי; 9.45 צבע הכסף
הקולנוע (בית ציוני אמריקה): 11 בבוקר, 1 – קוני לסל בתל־אביב; 7.15, 9.30 שיבוש עדין
חן 1: 11 בבוקר – במבי; 7.15, 9.45 – צבע הכסף
חן 2: 11 בבוקר – בעקבות החרב הקסומה; 7.15, 9.45 – הרומן שלי באוקספורד
חן 3: 11 בבוקר – תעתועי שחור הזקן; 7.35, 9.45 – אל תקרא לי לבן
חן 4: 11 בבוקר – אלאדין ומנורת הקסמים; 7.30, 9.40 – תמימה נעימה
חן 5: 11 בבוקר – היפהפיה והיחפן; 7.30, 9.45 – נשמע אתמול והיום
לב 1: 7.30, 9.40 – חליפת ערב
לב 2: 7.40, 9.40 – בקצב השעון
לב 3: 7.40, 9.40 – קיץ
לב 4: 7.30, 9.40 – סלו
לב יפו העתיקה (החוויה הישראלית): 2 צהרים – מלחמת הכוכבים: 10 בלילה – שתי אצבעות מצידון
לימור החדש: 11 בבוקר – ניגה אמריקאי: 2 בצהריים – אהבה בשחקים: 7.15, 9.30 – הבוקר שאחרי
מקסים: 6.30 – אופני האש: 7.45, 9.30 – בלא הנשים
סינמה 1: 3 אמיגוס
סינמה 2: חנה ואחיותיה
סיון: 11 בבוקר, 5, 7.30, 9.40 – האינספלטור
פאר: 7.30, 9.40 – ללא רחמים
פריז: 11 בבוקר – המלך והציפור: 1 – מילכוד 22: 3 – לתי אהבותיו: 5 – קוקון: 7, 9.30 – בטי בלו: 11.30 בלילה – מילכוד 22
צפון: 7, 9.45 – שם הוורד
צליל (יפו): 6.30, 9 – זעקת הדם (הודי)
שחף: 7, 9.30 – פלאטון
תכלת המחודש: 7, 9.35 – דקה לחצות
תל־אביב: נער הזהב
תמר המחודש: 7.30, 9.40 – האינספלטור

בת־ים
במוצאי חג בשעות: 7.15, 9.30
אורנים: שמחי ברח לסורים
עצמאות: נער הזהב

חולון
במוצאי חג בשעות: 7.15, 9.30
ארמון: האינספלטור
מגדל: הרומן שלי באוקספורד
מתנ"ס ק. שרת: 7, 9.30 – כרמן
סבוי: 7, 9.30 – פלאטון
דיונה: נער הזהב

ראשון לציון
במוצאי חג בשעות: 7.15, 9.30
רון 1: נער הזהב
רון 2: פלאטון

נס־ציונה
מופת: 11 בבוקר, 7, 9.15 – האוצר מארץ האש

רחובות
במוצאי חג בשעות: 7.30, 9.45
בית העם: ילדים חורים לאלוהים
הדר: 11 – בעקבות החרב הקסומה; נער הזהב
בית־העם: 7.45, 9.45 – קרמה קיד 2

ר"ג וגבעתיים
במוצאי חג בשעות: 7.15, 9.30
אואזיס: ללא רחמים
אורדע: שמחי ברח לסורים
ארמון: קרוקודייל דנדי
הדר: 7, 9.30 – ילדים חורים לאלוהים
לילי: 7, 9.30 – פלאטון
מוקס כפר המכביה: 8.30 – תעלול קטלני
רב־גן 1: 11 בבוקר – במבי: 7.25, 9.45 – קשוחים שבאלה
רב־גן 2: 11 בבוקר – עליסה בארץ הפלאות: 7.25, 9.45 – חנות קטנה ומפריפה
רב־גן 3: 11 בבוקר – זמי גאן: 7.25, 9.40 – אהבה גנובה
רב־גן 4: 11 בבוקר – בילבי: 7.30, 9.45 – אל תקרא לי לבן
שביט: נפוש בחוף

פתח־תקוה
במוצאי חג בשעות: 7.15, 9.30
היכל 1: 7, 9.30 – ילדים חורים לאלוהים
היכל 2: פלאטון
היכל 3: 7, 9.30 – 3 אמיגוס
שלום: 8, 10 – האינספלטור

קרית אונו
המרכז הקהילתי: 6.30 – נינה אמריקאי 2: 9 – הפשימה

הרצליה
במוצאי חג בשעות: 7.15, 9.30
דוד: צבע הכסף
היכל: נער הזהב
מלון דניאל – אודיטוריום: שיחות מלוכלכות
מועדון קולנוע דן אבדיה: 7, 9.30 – הרומן של אתמול בלילה
תפארת: 7.30, 9.30 – ג'ק פלאש הסקפין

רמת־השרון
כוכב: 11 – דמבו הפיל
הסנופף: 9.30 – תמימה נעימה: 11.45 בלילה – פרפר

רעננה
אורות: 7.15, 9.30 – 3 אמיגוס

כפר־סבא
בשעות: 7, 9.15
עמל: נפוש בחוף
חן: שיחות מלוכלכות

נתניה
אסתר: 7, 9.15 – נער הזהב
סטודיו: 11 – תינוק מזור במשפחה; 7, 9.15 – מלקולם
שרון: 7, 9.30 – פלאמון

ירושלים
במוצאי חג בשעות: 7.30, 9.30
אדיסון: נער הזהב
אורגיל: 7.15, 9.30 – קשוחים שבאלה
אור 1: קרוקודייל דנדי
אור 3: חליפת ערב; 11.15 בלילה – ס.א.ש
אור 4: ג'ק פלאש הסקפין; 11.15 בלילה – בירדי
אור 5: הבעיה השלישית שלי; 11.15 בלילה – אני אשתי וכעלה
אורנע: קשוחים שבאלה
בית־אגרון: 6.15 – צהית הבית מתפרק; 8 – מלחמה ואהבה; 9.45 – השוקק: חצות – מונתי פיתון משם החיים
הבירה: 9.30 – האינספלטור
כפיר: 7.15, 9.30 – פלאמון
מוזיאון ירושלים: שיגעון של לילה
מיטשל: 7.15, 9.30 – ילדים חורים לאלוהים
סמדר: חנה ואחיותיה
עדן: מלכודת 52
רון: 9 – הבוקר שאחרי

התיאטרון ירושלים
קין: 9.15; 2, 9.15 – כס הדמים

לוד
טוה־זיוה: 7.15, 9.15 – בלא הנשים

רמלה
אורן: 5, 7.30, 9.30 – האוצר מארץ האש

אשדוד
במוצאי חג בשעות: 7.15, 9.30
אסתר: נפוש בחוף
אשדוד: אהבה גנובה

גדרות
בית העם: 7.30 – כולם נפלו על הראש; 9.30 – מעריץ אלמוני

אשקלון
במוצאי חג בשעות: 7.30, 9.30
אסתר: 3 אמיגוס
מאור: 8, 10 – נפוש בחוף
רחל: אהבה גנובה

קרית־מלאכי
צמרת: 7.30, 9.30 – האוצר מארץ האש

באר־שבע
אורות: 7, 9.15 – 3 אמיגוס
חן: 7.30, 9.30 – בלא הנשים

חיפה
במוצאי חג בשעות: 7, 9.15
אורה: 6.30, 9 – פלאמון
אורלי: 11 בבוקר – תעתועי שחור הזקן; 7, 9.15 – אהבה גנובה
אמפי: 3 אמיגוס
ארמון: קשוחים שבאלה
חן: 6.45, 9.15 – דקה לחצות
עצמון 1: 7.15, 9.30 – מלכודת 52
עצמון 2: 7.15, 9.30 – הבוקר שאחרי
פאר: עצמון 2: 7.15, 9.30 – נפוש בחוף
קרן אור המחודש: האינספלטור
רב־גת 1: 11, 12.45 – במבי: 6.15, 9.15 – צבע הכסף
רב־גת 2: 11, 12.40 – היפהפיה והיחפן: 7, 9.15 – אל תקרא לי לבן
רון: נער הזהב
שביט: 7, 9 – האינספלטור

בית־שאן
עממי: 11 בבוקר – הסיפור שאינו נגמר: 6.30 – הרומן של עם אני: 8.30 – מלחמה ואהבה: 10 – בעות

קרית־חיים
בית־העם: 7, 9.15 – 3 אמיגוס
היכל: 7, 9.15 – בלא הנשים

קרית־ביאליק
סביון: 11 בבוקר – במבי: 6.45, 9.15 – צבע הכסף
ספיר: 7.15, 9.15 – ללא רחמים

קרית־ים
ניצן: 7, 9.15 – האינספלטור

קרית־מוצקין
אורות: 7, 9.15 – האינספלטור

קרית־טבעון
יובל־אור: 7, 9 – שבט רב המערות

חדרה
חדרה: 7, 9.15 – להתחתן שנית
חוף: 7, 9.15 – נפוש בחוף

עפולה
היכל התרבות: 7, 9.30 – צבע הכסף
מופתרון: 7 – להתחתן שנית
חן: 5, 9 – נינה אמריקאי 2

נצרת
מתנ"ס: 7, 9.15 – האוצר מארץ האש

טבריה
אביב: 7.30, 9.15 – תמימה נעימה
גיל: 7.15, 9.30 – שובו של המסע הנשמי
יד שיטרית: 9.30 – פלאמון

נהריה
במוצאי חג בשעות: 7, 9.15
הוד: האוצר מארץ האש
רון: מכבסה יפהפיה שלי

קרית־שמונה
סניה: 7, 9 – משפט השורים

מעריב פסח

חלק ב' / יום ראשון כ' בניסן תשמ"ז, 19.4.87

גורבאצ'וב: למה בחר שולץ יהודים „לא נורמליים"?

ולאדימיר סלפאק וג'ורג' שולץ בליל הסדר במוסקווה: שר החוץ של ארה"ב, הקר והשקול, היה נרגש עד עומק לבו. תצלום: אי.פי.

מאת רן דגוני,
סופר „מעריב" בניו־יורק

גלסנוסט או לא, מיכאיל גורבאצ'וב לא אהב את הסדר שערך שר החוץ של ארצות־הברית, ג'ורג' שולץ, לעשרות מסורבי עליה בשגרירות ארה"ב במוסקווה.

אולי ברוח ה„פתיחות" החדשה, הרשה לעצמו מנהיג בריה"מ להתריס באוזני משלחת של מחוקקים אמריקנים, שביקרה בקרמלין בסוף השבוע שעבר: „אינני מבין מדוע לא הזמין שולץ יהודים נורמלים; למה הוזמנו לסדר רק היהודים שמתלוננים".

בעצם נוכחותם בסדר בשגרירות האמריקנית, הצליחו ארבעים יהודים „לא נורמלים", בוגרי מחנות עבודה ובתי כלא, האמונים על הפגנות שמסתיימות כמעט תמיד בהתנגשויות עם סוכני הק.ג.ב., לערוך את ההפגנה המושלמת: הם השיגו תהודה מירבית בסיכון אפסי. לא כל יום אפשר לעקוץ את אפו של הדב הרוסי בלי להסתבך בתהלומת.

היה הבדל נוגע ללב בין האורחים, בסקטורים עתיקים, בעניבות הקשורות בקשר מיושן, לבין המארחים, בחליפות מחוייטות הי־טב, במיטב האופנה האחרונה. אבל לא היה ספק מיהם גיבורי הערב. „נציגיה של אומה גדולה באו להצדיע לגיבורים בני עם קטן, שלא יניחו לדבר לעמוד בדרכם לחירות", כתב למחרת עיתונאי מערבי.

ביסוד האירוע היה מונח חשבון הרווח וההפסד שעשתה וושינג־טון. אך לכל מי שנכח בסדר היה ברור, לדברי עיתונאים, כי בפ־גישתו עם מסורבי העליה, חווה השר שולץ חוויה עמוקה, התור־גת ממאזן ההישגים הפוליטיים במאבק הבינגושי.

שולץ, נוצרי אפיסקופאלי, חבש כיפה לבנה גדולה, שכיסתה את כל ראשו. הוא ניגש לכל אחד מהשולחנות העגולים באולם הנש־פים של שגרירות ארה"ב במוסקווה ושוחח עם כל אחד ממסורבי העליה שהסבו לסדר.

ממבטיו, מלחיצות היד החמות שלו, משאלותיו שהביעו עניין כן בגורלם של בני שיחו, היה ברור ששר החוץ של האדירה במעצ־מות תבל חש יראת כבוד כלפי הגברים והנשים האמיצים, העוק־שים, שאת שמות רובם הכיר מרשימות של לוחמי זכויות הפרט בבריה"מ ושאת עניינם העלה בכל אחת משיחותיו עם הפקידים הסובייטים.

נחום מיימן, יוסף בינון, ולאדימיר סלפאק, אלכסנדר לרנר, ויקטור בראולובסקי, אברהם סטולאר, ייבגני יקיר, אירקדי מאי, כל השמות שהתנוססו על כרזות במאות הפגנות בערי המע־רב בשנות עשור, קרמו עור וגידים לעיני שר החוץ של ארה"ב. כתובים מסביבים, שעקבו אחר כל תנועה מתנועותיו, יכלו לחזות ששולץ הקר והשקול התרגש עד עמקי נשמתו.

המארחים עשו כל שביכולתם להעניק לארוע צביון אישי, לא דיפלומטי. שולץ נתן לסלפאק המנוקה, כסוף השיער, תמונה ממו־סגרת של נכדיו התקים בארה"ב. את התמונה מסרו לשר החוץ בניו של סלפאק, אלכסנדר וליאוניד, שהיגרו לארה"ב לפני שנים. „מוטב תמונה מלא כלום", אמר שולץ באהדה למסורב העליה הממתין זה 17 שנה לאשרת עליה. „גם לי יש ארבעה נכדים, שזה עתה סיימו ביקור בן כמה שבועות בביתנו. אנחנו חוזרי תודעת נכדים".

> **מנהיג בריה"מ התריס באוזני משלחת של חברי קונגרס שביקרה בקרמלין: אינני מבין מדוע לא הזמין שולץ לשגרירות ארה"ב במוסקווה בליל הסדר יהודים נורמליים, אלא רק יהודים שמתלוננים?**

„אני נרגש מתשומת הלב שלך", השיב לו סלפאק, כשידו על לוח לבו. „אני מקווה לבקר בארה"ב, אם אשוחרר".

ליוסף ביגון הגיש שולץ הגדת פסח בכריכה מהודרת, רפרודוק־ציה של הגדה מהמאה ה־15.

אבל פגישה אחת חשפה לפני שולץ את ההיבט הפיזי הקשה של מאבק מסורבי העליה במנגנון הסובייטי הקשוח. לזר יוספוביץ', בן 37, שבליל הסדר היה בעיצומה של שביתת רעב שהחלה לפני 26 יום, במחאה על שאין מתירים לאשתו לקבל טיפול רפואי בחו"ל, שטח לפני שולץ את מצוקתו: אשתו, בחודש השביעי להריונה, חולה במחלות לב וכליות, שהטיפול בהן אינו זמין בבר־יה"מ.

„אני מבקש ממך בכל לשון של בקשה להציל את חיי ילדי שטרם נולדו; אתה התקווה האחרונה", אמר יוספוביץ, אב לארבעה יל־דים, שנראה כשלד ובלט ברזונו החולני בין הנאספים.

„אם איננו מפסיקים לעולם ואם תקוותנו נכזבות, אנו מוסיפים לפעול ולקוות שבסופו של דבר נצליח", השיב לו שולץ.

כמה מסורבי עליה, שהתקשרו לפעילים יהודים בארה"ב, היו תמימי דעים שלמחווה של שולץ היה ערך תעמולתי עצום. בעצם עריכת הסדר בבית הנציגות הרשמית של ארה"ב במוסקווה, הפגי־נה וושינגטון, שמחוייבותה למסורבי העליה איננה סתם פריט נוסף ברשימת הסוגיות התלויות ועומדות בין שתי מעצמות־העל, אלא עניין מרכזי ביחסיהן.

אבל רוב מסורבי העליה סבורים שעדיין מוקדם לשמוח. שהפגנת ההזדהות האמריקנית היא רק צעד אחד. שאננות של מדינות המערב בשלב זה תהיה „שגיאה אדירת ממדים", אמר נחום מיימן, מתמטיקאי, בן 76, בראיון ל„וושינגטון פוסט" יום לפני הסדר.

„בצד כל בעיה של מסורב עליה בעל שם, שבאה על פתרונה, קיימות אלפי בעיות של מסורבי עליה פחות ידועים, שנותרו בלי פתרון. סבלו של האדם הקטן חשוב לא פחות מזה של בעל השם".

הפסנתרן ולאדימיר פלסטמאן, שלא מכבר קיבל היתר לערוך קו־נצרט במוסקווה, אמר: „לא חשוב כמה פעמים מבריזה מוסקווה שסוגיית זכויות האדם היא בעיה פנימית ושעל המערב להימנע מהתערבות. יש תמיד תועלת בכך, ששר החוץ האמריקני אומר לבריה"מ, שמקרים מסויימים טרם נפתרו".

שולץ עצמו נתן ביטוי לתחושה שמאבקם של יהודי בריה"מ עדין רחוק מסיום. „אתם מעסיקים את מחשבותינו, אתם נמצאים בלב־נו", אמר שר החוץ של ארה"ב כשנפרד ממסורבי העליה. „אתם יכולים להיות סמוכים ובטוחים שנוסיף להיאבק למענכם, שנוסיף להעלות את עניינכם בכל פגישה עם הסובייטים".

„יתכן שההישג העיקרי של הסדר טמון בכך, שעכשיו יראה שולץ לנגד עיניו פני אדם כשיעלה את בעייתו של מסורב עליה זה או זה בשיחות עם פקידי הקרמלין", אמר מסורב עליה בשיחה עם פעיל יהודי בארה"ב.

הוא הוסיף ואמר: „כשאדם נאבק למען מישהו שהוא מכיר, שלחץ את ידו, ששמע את קולו, שהתרשם מאישיותו, נושא באבקו אופי חריף יותר. הוא מרגיש שהוא נאבק למען אדם חי ונושם, לא למען תיק".

משה דור

פריחת העולם

אחד הזכרונות היסודיים ביותר, העמוקים ביותר, של ימי ילדותי הוא שיטוט בְּעִבְי פרדס, על אדמת־הַחַמְרָה האדמדמה, סַפֵּק באור, סַפֵּק בצל, מוצף עד שיכרון בריח המתוק של פריחת התפו־זים. ואל יהיה הדבר מוזר בעיניכם, שיליד תל־אביב שכמותי מְסֻפָּר על פרדסים. ראשית, היתה זו תל־אביב קטנה הרבה יותר מבימינו. שנית, השרון והשפלה, הנודדים לה משני עבריה, מצפון ומדרום, היו זרועים פרדסים, והללו הבקיעו אל גבולות העיר ואף חדרו, לא פעם, לתוך־תוכה.

באביב היה ריח הפריחה ממלא את האוויר. וכאשר עלו מידות החום, כשהיום החמסינים הראשונים, נמזג בריחות התפוזים גם קלות המשאבות המצקצקים.

את הריח ואת הקול המצאו לאוצר הספרות הארצישראלית. לא בכדי קרא נחום גוטמן לאחד מסיפוריו, שעניינו שלהי מלחמת העולם הראשונה, בפרוס נצחונן של בעלות־הברית, על סף הסתל־קותו של השלטון התורכי העריץ, בשם „שביל קליפות התפו־זים". פייטן־הפריחה הגדול של נופי הארץ, ס. יזהר, גם הוא שיקע את התפוזים ביצירתו. ואילו כשמצא המשורר ע. הלל את עצמו „בסיבוב כפר סבא", חש, בהתלבבם נשימתו וההתרגשות, כי „הפרד־סים הנוסעים פרחו הַלְצוּתַ־הַלְצוּת של תפוזים" ושם, באותו סי־בוב ממש, „תקפה עלינו פריחת העולם / והפרדסים בלבלונו בַּד

עם רֵיחוֹתָם / המתוקים המתוקים המתוקים".

רגלי הפרדסים רחוקו אצלנו מפני הָעִיר. אי אפשר שלא יהיה כן בארץ שאוכלוסייתה הולכת וגדלה. אך ההכרה באי־הנמנעות של התהליכים ההיסטוריים איננה מסוגלת לעקור את רגש הצער, כל אימת שרואים כיצד השיכונים מתפשטים על־פני התנוך־המחיה של הַהֲדָרִים.

פרדס יבש, העומד בפני כריתה, אם משום שהקרקע החקלאית, שממנה צמח, שינתה את ייעודה ואם מפני טעמים כלכליים אלה או אחרים, הוא חזיון צובט את הלב. ואם נחום גוטמן הזכרו־טוב יכול היה לשאול, לנוכח הפרדסים הנטושים תחת אֵימַת התורכים, „מתי יצעד בשבילים האלה המחלל הפלאי, שלקול צלילי חלילו יקומו החיים מחדש בפרדסים השוממים, והכל יתי־חיל לנשום, והמים יפכו מחדש", אין התשובה האופטימית, שהתבקשה לקושייתו, תופסת עד בתקופתנו. במקום שיתנשאו רבי־הקומות, לא ישתרעו הפרדסים. לא רק משטחי התפוזים וה־אשכוליות מצטמקים אפוא באחוזה: גם „הטריטוריה של הָרֵיחַ" מצטמצמת ללא־חשך, על כל מה שמקופל בה, וכיבות־הזכרון הארצישראלית קְטַנָּה, בעת ובעונה אחת, אף היא.

ואף על פי כן עדיין ניחוח התפוזים הוא אחד הרכיבים השליטים בארצות הפריחה שלנו. פרחי התפוז מפיצים את ריחם במשך כחו־

דש, בתקופת האביב, והוא נמוג לקראת הערב. צריך אפוא להפיק את מירב העונג מן החודש הזה וְלִצְפּוֹן את זיכרי ניחוחו במשמרת התודעה, משמרת לימים יבואו.

אולי יש מן העניין בציון העובדה, כי העץ הארצישראלי המובהק הזה, הָאָרוּג במטווה תרבותנו, בא אלינו ממרחקים. החוקרים סבו־רים, כי התפוז – שמולדתו המקורית היא האזורים הטרופיים של אסיה הדרומית – הובא, כנראה, ארצה מפורטוגל במאה השש־עשרה. לפורטוגל היתה אימפריה ענקית – כמוה כספרד, שממנה נתגלגל אלינו גם התפוז הקרוי „וָלֶנְסִיָּה" – שזרועותיה הגיעו גם למכורתו של תפוח־הזהב. אבל אנו, שאין לנו יומרות אימפריאלי־ות, ניתן תודה על עצם התאקלמותו המופלאה של המהגר, שנע־שה ראש וראשון לאזרחי ארצנו.

ובכלל, כשריח פריחתם של התפוזים מכה בנחיריים, נהפכת כל קשרת הַיָּדַע על פיה, בבת אחת וללא שיור, כמאמר המשורר. באותו סיבוב כפר־סבא שלו, „הוי, כמה מתוק להיות סְפֵרִים ביום כזה / ביום כזה נפלא להיות משהו./ ונפלא להיות סוף לפריחה המסתערת, / לשום במאות החושים המבהלים את פתאום־עונג־הָנוּ - כָּל מִצְלְתֵי הָעוֹלָם".

תקציר

בעמוד 2

מיליון תיקים תלויים ועומדים

נשיא בית המשפט העליון, מאיר שמגר: עד שאדם מקבל פסק־דין, שהוא זכאי לו, הנשמה יוצאת לו. בתי משפט מועסקים בנושאים שאינם צריכים להגיע כלל לבית המשפט, כמו מאות אלפי תיקים של שיפוט מקומי, עבירות תעבורה ועבירות על חוקי התכנון והב־ניה. ב„עליון" מתבררים 3000 תיקים בשנה, הפיגור הולך ונסגר וב־אמצע 1987 יעמוד על שנתיים „בלבד". יש תיקים המסתיימים כהר יותר, כגון אלה הקשורים בפסיקת מזונות. קובל על העדר מיחשוב ותנאים עלובים במבני בתי משפט.

רבין הפתיע את מארחיו בטהראן

ביקור הרמטכ"ל הישראלי בטהראן, היום לפני עשרים שנה, היה חלק מהיערכות ישראלית־איראנית לבליעת נאצר. יצחק רבין החתם את שמו בעברית בספר האורחים, אך סקר משמר כבוד מתוך מכונית נוסעת, כי השאה נרתע מלתת ביטוי פומבי לקשריו עם ישראל.

בעמוד 3

פרק מספרו האוטוביוגרפי של שמואל תמיר

„תהיה מלחמה, מר תמיר, מהר מאוד. ואנחנו ננצח בה, אך למה אני צריכה לשתף בנצחון את דיין ואת פרס?" – כך השיבה הגב' גולדה מאיר, כאשר באתי אליה זמן קצר לפני מלחמת ששת הימים, להפ־ציר בה שתסכים לבינוי בממשלת הרחב לאומית. „רגע, בשבילי דיין ופרס אינם אותו דבר; דיין, עם כל החולשות שלו, הוא מנהיג צבאי ויש לו מה לתרום. פרס זה עניין אחר לגמרי, זה בכלל דבר שונה... אבל את שניהם אין להכניס לממשלה. אני חייבת להגיש להם את הנצחון על מגשת זה מגיע להם". גולדה הוסיפה: „תרות, לימבלים, אפשר אולי לחשוב, או שיישבו שניים. גם זה מיותר להלוטין. אבל רפ"י"... יום לפני המלחמה אמר לי אריק שרון בבאר־שבע: אנחנו נכה קשות את הצבא המצרי".

בעמודים 5-4

„אביב נעורים": הפשיטה על ביירות

פרק מספרו החדש של ד"ר אורי מילשטיין „ההיסטוריה של הצנח־נים" כרך ד', שיופיע בקרוב בהוצאת „שלגי". הכרך מוקדש ליחידות מעולות ולמיבצעים מיוחדים. בפרק על הפשיטה לביירות: „לא פשוט להתפרץ לבית עם אשה וילדים. לא פשוט לגשת לשומר, להדליק סיגריה ולדפוק לו כדור בין העיניים. החבר'ה האלה לא היו מהעולם התחתון". „הדירה היתה מוארת בחלקה. בפינה עמד הבי־תור, יחף עם קלשניקוב. כשראה אותי התבלבל. רגע ההיסוס עלה לו בחייו". „הרופא לא אבחן את שטף הדם הפנימי של חני. הוא ניסה לחסום בקנה של עוזי את העורק הפגוע של אבידע". „א. והבחבל נאבקו בתוך כניסה לבנין. אני שכבתי חסר אונים. לא ידעתי מה לעשות, אולי להתאבד, לא יודע מה".

בעמוד 8

בארון המת לא היו דולרים...

בראשית 1950 העלו מרומניה הקומוניסטית עצמותיו של הרבי מויז'ניץ. הייבסקציה הלשינה כי בארון הוטמנו זהב הדולרים, שהחס־ידים מבקשים להבריח ארצה. חיפוש העלה – במקום דולרים וזהב – פתקאות שבהן ביקשו יהודים את עזרת הרבי המת, סיוע לעלות לארץ ישראל. כעבור שנתיים חזר החזיון על עצמו והפעם עם ארונו של הרב אריה־לייב רוזן זצ"ל, אביו של הרב הראשי ליהודי רומניה. סיפורו של הרב ד"ר משה רוזן, מתפרסם כאן לראשונה.

דעות

בעמודים 7-6

שלום רוזנפלד כותב „מסיפורי הימים האלה". משה ז"ק מבכיר את פשר בקמקי התבערה, המוזקים ביהודה ושומרון. פרופ' שלמה אבינרי עומד במאמרו „בין מוסקווה וירושלים" על המצב הפאראדוקסאלי של קיום אינטרסים משותפים לישראל ולבריה"מ במזרח התיכון. ג'ין קירקפאטריק שואלת כיצד ניתן לנהל שיחות עם בריה"מ בשגרירות האמריקנית „הכבושה". יוסף לפיד „מייעץ" ל„חברים יקרים" כיצד להילחם בשב"כ... יוחד ארנון „מראיין" את יהושע בן־מן. יצחק דויטש כותב על „המוקשים במשבר הבניות המבקאיות". קריקטורות של שילה ובהרנדט.

מודיעין

בעמוד 9

משדרי הרדיו והטלוויזיה. מספרי טלפון של מגן דוד אדום, מכבי אש, משטרה. תורניות בתי מרקחת. עזרה נפשית.

מיליון תיקים תלויים ועומדים

מאת גבריאל שטרסמן

"השופטים שלנו אינם זקוקים לבניין בית־המשפט העליון החדש, כדי לכתוב פסקי־דין טובים יותר. הם יכתבו אותם פסקי־דין גם כשיישבו במרתף. מי שזקוק לבניין בית־המשפט היפה יותר, זה הציבור בכלל־לותו: זה צריך להיראות כסמל של שלטון החוק, ביטוי חיצוני של האמון שיש לציבור ושל האמונה שיש למדינה בשלטון החוק.

"בתי המשפט ממלאים את תפקידם גם היום במידה הנכונה, עם כל הקשיים ועם כל ההגבלות המוטלות עליהם. אבל האמצעים הנוספים האלה יכולים לשנות מבחינת מהירות הטיפול, מבחינת הקצב, מבחינת תחושתו של האדם, המרגיש כיום שהנשמה יוצאת לו, עד שהוא מקבל אותו פסק־דין שהוא זכאי לו".

נשיא בית המשפט העליון, מאיר שמגר: עד שאדם מקבל פסק־דין שהוא זכאי לו, הנשמה יוצאת לו. קובל על העדר מיחשוב ותנאים עלובים במבני בתי משפט. התוצאה: פיגור כרוני בדיון בתיקים

בדברים אלה סיים לא מכבר מאיר שמגר, נשיא בית־המשפט העליון, את מסעו בד־בר מעמדה של המערכת המשפטית במדינה, בדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. באותו דיון, שפרטים על אודותיו הגיעו עתה לידי "מעריב", חזר שמגר וקרא להעביר לידיו את הסמכות המינהלית העליונה על המערכת, כפי שהיה בימי המנדט הבריטי.

"אילו היה הדבר בידי" – אמר שמגר לחברי ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת – "הייתי חוזר לשיטה מימי המנדט, המקובלת גם בארה"ב, שחקיקת משנה לגבי בתי־המשפט תנבע מנשיא בית־המשפט העליון ותהיה טעונה אישור הוועדה. אנחנו מכירים את החומר".

לא אחת קורה שהרשות המבצעת אינה נענית לתביעות השופטים, בטענה "כי היא האפוטרופוס על השופטים והשופטים זקוקים לחסות, כי הם אינם מבינים מספיק בסדרי־דין. אם אינם מבינים, צריך היה לבטל את כהונתם כשופטים".

בתי משפט מועסקים בנושאים שאינם צריכים להגיע כלל לבית המשפט, כמו מאות אלפי תיקים של שיפוט מקומי, עבירות תעבורה ועבירות על חוקי התכנון והבניה

אכן, הכל יודעים שהמצב בבתי־המשפט קשה, אבל מי זה היה מעלה על דעתו שתלויים ועומדים היום מיליון תיקים במערכת המשפטית? יש עליה מתמדת של התדיינויות, סיפר שמגר. מתוך כמיליון התיקים הללו 437 אלף הם עניינים אזרחיים ו־566 אלף משפטים פליליים. הגידול הוא בשני התחומים.

בתיק אזרחי הטיפול ממושך יותר. אמנם נכון שיש גידול גם במספר התיקים ששופטים הצליחו להתגבר עליהם. אבל בתי־המשפט אינם מצליחים לנגוס מן הנתח הגדול של תיקים התלויים ועומדים, שעברים משנה לשנה ומספרם מגיע לכ־260 אלף, פרט לבית־המשפט העליון, שבו הפיגור אינו כה גדול.

בבית־המשפט העליון עדיין יש ערעורים שהוגשו ב־1983/84.

נשיא בית־המשפט, השופט מאיר שמגר, הביע את תקוותו שעד אמצע השנה השוטפת יסתיימו תיקי הערעורים שהחלו בשנת 1984 בתחום האזרחי.

"כשההישג הזה יעלה בידינו", אמר הנשיא, "באמצע 1987 נעסוק בתיקים של 1985 ואילך, כלומר נהיה במרווח של שנתיים. איני יודע אם יש בכוחנו להקטין את מרווח הזמן הזה בצורה משמעותית. אסור שהמציאות הזו תחזור על עצמה. אכן, זהו הממוצע. יש בעיות המסתיימות מהר יותר. למשל, בדיני אישות מסיימים מהר, כי מדובר במזונות, בפרנסה".

בבית־המשפט העליון מתבררים כ־3000 תיקים בשנה, מספר שלדעת מאיר שמגר הוא היום נסבל. חלק מן העומס הזה זוקף השופט שמגר לקושי אובייקטיבי, והוא העסקתם בשנים האחרונות של שופטים מבית־המשפט העליון בתפקידים נוספים, בין בוועדות חקירה ובין במשפט דמיאניוק.

מאיר שמגר: ועדות חקירה גוזלות זמן צילום: ראובן קסטרו

תמיד יש עיסוקים נוספים – ובצדק, אמר וציין כי "איני מלין על כך, אבל זה תיאור עובדתי שאנו צריכים להיות ערים לו. כל ועדה, משהיא מתמנית, שואבת מאותו מקור. היכולת שלנו להסתמך על שופטים בדימוס, היא מוגבלת מאוד. לא אגלה סוד אם אומר שכאשר היו ועדות חקירה, ניסינו לפנות גם לשופטים בדימוס, אבל הם אמרו שהם פשוט לא מוכנים להתמודד עם משימה כזאת. מפעילים במידת האפשר שופטים בדימוס בוועדות סטאטוטוריות ובטריבונלים, ועדות מיסוי, עד למס הכנסה, מס ערך מוסף וועדות שחרורים".

מאותה סיבה זעם מר שמגר גם על העיכוב בהפעלת חוק העבירות המינהליות, שטרם הופעל.

בצד המערכת המינהלית המסורבלת, העלה הנשיא שמגר טענות רבות על המבנה של המערכת המשפטית, שהכנסת אינה נותנת יד לתיקונה. אף כי אינו מצדד, אמר, בסגירת שערי בית־המשפט בפני כל פרט החפץ בכך, יש מקום ליצירת הגבלות מלאכותיות על ההתדיינות. המצב כיום הוא, שבתי המשפט מועסקים בנושאים שאינם צריכים להגיע כלל לבתי־המשפט. מדובר ב־400 אלף תיקים של שיפוט מקומי, למשל. מאות אלפי תיקים של עבירות על חוקי התכנון והבניה, פקודת בריאות העם וחוקי העזר, אין להם פתרונות לא בבירית המשפט ולא במסגרת חוק העבירות המינהליות, שאינו מופעל. אבל גם מבחינה מהותית אין מקום שיגיעו לבית־המשפט.

לבתי־המשפט מגיעים רבבות תיקים בתחום התעבורה ויוצרים תדמית לא רצויה של בית־המשפט. השופטים דנים בהם בהבזק באופן סיטוני, בשטף, בקצב מהיר מאוד, מאות תיקים ביום.

"אני האחרון שיזלזל בעבירות תעבורה חמורות", אבל במקרים שאינם חמורים, למה להעסיק את בתי־המשפט במאות אלפי תיקים, כשאותם שופטים צריכים להיות מועסקים בדיון בפשעים? ובכלל, סבור מאיר שמגר, דרוש שיתוף השופטים בכל הסיפור הזה. היערכות כזאת אינה יכולה להיות בנויה על שמירת מרחק או אפילו הרחקה של ציבור השופטים, שהוא ציבור בעל מעמד עצמאי, בעל שיקול דעת ובוודאי, מתמצא בחומר הנדון יותר מאשר כל גורם אחר.

המצב שנוצר על ידי החקיקה של הכנסת הוא מצב שבו לא היה לשופטים בתור שכאלה – לרבות נשיא בית המשפט העליון – מעמד כלשהו בחומר שבו הם עוסקים. הוא גם אינו בעל מעמד כלשהו במינהל בתי־המשפט, אין לו שום מעמד לגבי נשיאי בתי־המשפט האחרים.

מכאן לבעיה העיקרית: התקציב.

השופטים אינם יכולים לקנות מחשב, כי אישור ההוצאה אינו בידם, כי אם במערכת התקציבים. בזמנו, הזכיר שמגר לחברי הוועדה, הוא הציע ששר המשפטים, שהוא האחראי הבלעדי למינהל בתי־המשפט, יפעל בתחום המינהל בתיאום עם נשיא בית־המשפט העליון. לא יותר מזה. "הצגתי את התיזה, אך קיבלתי סירוב החלטי. כלומר, מבחינה רשמית אין לשופטים מעמד".

ב"עליון" מתבררים 3000 תיקים בשנה, הפיגור הולך ונסגר ובאמצע 1987 יעמוד על שנתיים "בלבד". אך יש תיקים המסתיימים מהר יותר, כגון אלה הקשורים בפסיקת מזונות

הנשיא סיפר לחברי הוועדה, כי הקים את מועצת השופטים, מפני שהוא מאמין ששינויים בפעולת בתי־המשפט חייבים להעשות, תוך שיתוף המערכת כולה. זה אינו יכול להעשות בצורת תכתיב. מדובר בציבור המוכרח לשתף את עצמו ביודעין בפעולות שנעשות. אין פלא שבתחום המיחשוב מצויה מערכת בתי־המשפט כמה מאות שנים אחורנית.

ב־1985 הוגשו לבתי־המשפט המחוזיים בכל הארץ 101 אלף תיקים ונתבררו 99 אלף. בבתי־משפט השלום מדובר ב־613 אלף. אך היום, במאה העשרים, "לא ניתן להתגבר על המערכת בעבודה ידנית. בלי מיחשוב המזכירויות, לא ניתן לנהל מערכת כזאת. איני חושב שיש במדינה גוף כלשהו, שיש לו מחזור של מיליון תיקים לשנה ואין לו מיחשוב. זה בלתי ניתן לביצוע".

דבר נוסף הוא רישום הפרוטוקול. רק לאחרונה נעשה נסיון להפעיל כמה מעבדי תמלילים שחברות מטנייניות העמידו לרשות מערכת בתי־המשפט ללא תשלום.

בסיכום תובע מר שמגר להנהיג רפורמה במבנה בתי־המשפט. הוא הביע את אמונתו שסמכויות הבג"ץ חייבות להישאר בבית־המשפט העליון: "כשאין לנו חוקה כתובה, בה מעצבים את החרויות, מגדירים אותן ומיישמים אותן לסיטואציות השונות, הגנת חרויות הפרט חייבת להישאר בבית־המשפט העליון. אך לגבי ערעורים אזרחיים ופליליים, יש צורך בסלקציה, כך שרק תיקים חשובים יגיעו לעליון ואחרים לבית־משפט לערעורים. הדברים יוכמו השנה, צריך להפסיק את הוויכוחים", אמר.

רצים לנצרת...

המצב בבית־המשפט בתל־אביב הוא קריטי, אמר הנשיא. ועוד דוגמה: נצרת. זהו מקום שקט, שליו, בלי תנועה גדולה של אוכלוסיה, אבל עורכי־הדין גילו את הסוד, שאפשר להגיש חלק גדול מהתביעות בנצרת, כי שם הדיון מהיר יותר. כך התחילו התיקים לזרום לנצרת.

עם כל הרצון שלנו לחסכון, הבהיר עוד שמגר, "איננו יכולים לנהל משפטים בצורה מתקבלת על הדעת, כאשר יש בתל־אביב דחיסה של מספר שופטים בלשכה אחת. בבתי־משפט מסויימים מקיימים – בניגוד לדעתי ובניגוד להטפה שלי לשופטים – משפטים בלשכות.

"בעכו בית־המשפט נמצא בבניין ממלוכי מהמאה ה־15 ואומרים שיש לו הלונות בעלי יופי בלתי רגיל, אבל יש שם עבש ורטיבות.

"בתל־אביב... הארכיטקט שבנה את הבניין, בנה אותו בצורה של קפיצה על קומה, כלומר השאיר חלל ריק למען היופי וחשבנו שבירון שיש רצפה ויש תקרה צריך רק לסגור את הקירות ובפנים – את הלשכות. אבל זה מסתכם בסכום מכובד והוא עדיין לא הושג".

רבין הפתיע את מארחיו בטהראן

מאת שמואל שגב

השאה: היה במלוא כוחו

המחצית הראשונה של 1967, עמדה בסימן מתח גובר ביחסי ישראל עם שכנותיה הערביות. ישראל שיבשה את התוכניות הערביות להטיית מקורות הירדן ומצרים עדיין היתה שקועה בבוץ התימני, אך תקריות האש בגבול ישראל־סוריה הלכו והחריפו. ב־7 באפריל 1967, הפיל חיל האוויר הישראלי שישה מטוסי "מיג" סוריים.

בלי שישראל ושכנותיה רצו בכך, החל המזרח התיכון גולש לעבר מלחמה חדשה, שאת תוצאותיה איש לא יכול היה לנבא. באווירה מתוחה זו יצא הרמטכ"ל דאז, יצחק רבין, לביקור רשמי בטהראן. רבין ורעייתו, לאה, יצאו לטהראן במטוס מיוחד ביום שישי אחר הצהריים, 14 באפריל 1967. במשך ששת ימי ביקורו באיראן, נועד הרמטכ"ל עם השאה ועם ראש ממשלת איראן ושר החוץ שלו. במסגרת הביקור, קיים רבין כמה שיחות עבודה עם הרמטכ"ל האיראני, גנראל בהראם אריאנה, סייר באתר העתיקות בפרספוליס וביקר גם בשיראז ובאיספהאן.

ביקורו של רבין בטהראן היה על פי הזמנתו של עמיתו האיראני, שביקר בישראל בנובמבר 1966 והוא נערך כמעט שנה לאחר פגישתו של ראש אג"ם דאז, אלוף עזר וייצמן, עם השאה, במאי 1966.

שלושת הביקורים נערכו ביוזמתו של אל"ם יעקב נמרודי, ששימש אז כנספח צה"ל ראשון בטהראן.

רבין בא לאיראן, כאשר השאה נהנה מיציבות פנימית יחסית ומשיפור ניכר במצבה הכלכלי של המדינה.

הבחירות ל"מג'ליס" הביאו לחיזוק שליטתו של השאה בבית המחוקקים וכמה מנאמניו הצעירים הוצבו בעמדות מפתח בממשלה ובצבא. גם בתחום יחסי החוץ, נהנתה איראן מרגיעה.

חיילי המשמר המלכותי נשאו זר בגודל של שני מטרים. לפניהם צעד קצין וחרב שלופה בידו. רבין ונמרודי הניחו את הזר על קברו של שאה־רזא

רבין הגיע לטהראן בשעה שישראל ואיראן החלו לקיים ביניהן קשרים גם בתחום הרכש הצבאי. המשמר המלכותי האיראני היה חמוש בתת־מקלעים מדגם "עוזי". עתון בקפריסין כתב, כי שני מטוסי קרב איראניים נחתו ב־15 במארס 1966 בניקוסיה, בדרכם לשיפוץ במפעלי התעשיה האווירית בישראל.

גם בתחום המדיני היתה זהות השקפות רבה בין שתי המדינות. ישראל ואיראן ראו בשליט מצרים, גמאל עבד אל נאצר, אוייב עיקרי לשלום במזרח־התיכון ואיראן ראתה בו איום גם על היציבות בחצי האי ערב ובאיזור המיפרץ הפרסי. בשל ראייה משותפת זו של האיום המצרי, היו איראן וישראל תקיפות בדעתן לבלום את נאצר ועל־ידי כך להסיר את איומה של סוריה על ישראל ולבלום את מגמות התפשטותה של עיראק באיזור המיפרץ הפרסי.

אמנם איראן התעוררה באיחור לסכנתו של נאצר. אך היא נערכה לקראת שליט מצרים ובאמצעות פאקיסטאן היא עודדה גם את סעודיה לתרום את חלקה בבלימתו של נאצר. לעומת זאת, איראן התייחסה בהערכה רבה לחוסיין מלך ירדן.

רבין הגיע לטהראן, יומיים לאחר שהשראה חתם על עיסקת נשק קטנה עם בריה"מ. איראן ייחסה לעיסקה זו חשיבות מדינית יותר מאשר צבאית. העיסקה שיפרה את מרחב התימרון של השאה והוא קיווה לנצל את הדבר במגעיו עם ארה"ב.

מכל מקום, עצם העובדה שהשאה חתם על עיסקה כזו, העידה על כך שהוא אינו חושש כל כך מבריה"מ כפי שהוא חושש מנאצר.

ואמנם, כאשר נשיא עיראק, הגנראל עבד אל רחמן עארף, ערך ביקור קצר בטהראן וניסה לתווך בין השאה לבין שליט מצרים, אמר לו השאה כי "אין על מה לדבר" עם נאצר ומוטב שכל מדינות האיזור ישתפו פעולה בבלימתו.

ב־20 באפריל 1967 שב יצחק רבין לתל־אביב. פחות מחודש ימים לאחר מכן עמד המזרח התיכון על סף משבר, שנסתיים במלחמת ששת הימים.

אחרי ביקורו בטהראן, מקבל הרמטכ"ל יצחק רבין את הגנרל טופניאן, יד ימינו של השאה (מימין – אל"ם נמרודי)

נשיא עיראק, הגנראל עבד אל־רחמן עארף, נתגלה כמנהיג חלש ובעת ביקור קצר בטהראן, הוא לא הותיר רושם רב על מארחיו. היחסים עם ירדן וסעודיה היו טובים, אך ניכרת היתה רתיעה מאש"ף וממנהיגו הדמגוג, אחמד שוקיירי.

אף־על־פי־כן, השאה לא הרהיב עוז בנפשו לתת ביטוי פומבי לקשריו האינטימיים עם ישראל. דבר זה בא לביטוי אפילו בעת ביקורו של רבין: הרמטכ"ל הישראלי סקר משמר כבוד מתוך מכונית נוסעת ובעת ביקור בבית הספר לקצינים ובבסיס הדרכה של חיל התותחנים, לא ידעו מארחיו את זהותו האמיתית.

החלק הטקסי כלל הנחת זר פרחים על קברו של שאה־רזא, אביו של שליט איראן. הטקס נערך במאוזוליאום של טהראן – מבנה מהודר, שקירותיו עשויים לוחות שיש וריצפתו מרופדת בשטיחים יקרים. תלקת הקבר, שהיתה מוארת באור עמום שבא מנברשות בדולח יקרות, היתה במרתף.

חיילי המשמר המלכותי, במדים סטנגריים נשאו זר וורדים לבנים, בגודל של שני מטרים. לפני נושאי הזר, ובמקצב אבל, צעד קצין עם חרב שלופה בידו. לקול תרועת החצוצרות, הניחו רבין ונמרודי את הזר על קברו של שאה־רזא.

רבין הפתיע את מארחיו כאשר חתם את שמו בעברית בספר האורחים. זו היתה החתימה היחידה בעברית בספר הזה.

ביקור הרמטכ"ל הישראלי בטהראן, לפני מלחמת ששת הימים, היה חלק מהיערכות ישראלית־איראנית לבלימת נאצר. יצחק רבין חתם את שמו בעברית בספר האורחים, אך סקר משמר כבוד מתוך מכונית נוסעת, כי השאה נרתע מלתת ביטוי פומבי לקשריו עם ישראל

לאחר כמה שיחות עבודה עם הרמטכ"ל האיראני, שבהן נדון שיתוף הפעולה בין צבאות ישראל ואיראן, נועד הרמטכ"ל הישראלי עם השאה בארמון השיש החדש, ב־16 באפריל 1967. הארמון, הבנוי בסגנון מודרני, היה מוקף פארק עצום ומדשאות והפרחים היו בשיא פריחתם.

هكذا من الأصل

פרסום בכורה

גולדה מאיר: תהיה מלחמה בקרוב ואנחנו ננצח, אך למה אני צריכה לשתף את דיין ואת פרס?!

כך השיבה לי הגב' מאיר, כאשר באתי אליה זמן קצר לפני מלחמת ששת הימים, להפציר בה שתסכים לכינון ממשלת חרום לאומית. „רגע, בשבילי דיין ופרס אינם אותו דבר. דיין, עם כל החולשות שלו, הוא מנהיג צבאי ויש לו מה לתרום. פרס זה עניין אחר לגמרי, זה בכלל דבר שונה... אבל את שניהם אין להכניס לממשלה. אני צריכה להגיש להם את הנצחון על מגש? זה לא מגיע להם!"

פרק מספרו האוטוביוגראפי של שמואל תמיר, בעריכת דב גולדשטיין. „מעריב" רכש את זכויות הפרסום של הספר

שמואל תמיר

אביב 1967. פעמוני־ההיסטוריה מצלצלים. רבים עדיין חרשים. עד מהרה יתברר כי מתרחשים ארועים הרי־גורל.

תקופת ההמתנה ערב מלחמת ששת הימים, יוני 1967. מתח ועצבנות במדינה. שליט מצרים, עבד אל־נאצר, מניע כוחות מצריים גדולים לסיני. מסלק בשחצנות את משקיפי האו"ם מעמדותיהם. מפגין כוח ובטחון. מכריז שהוא מחכה לרבין (הרמטכ"ל).

דוברי ממשלת ישראל נבוכים, מגמגמים, אובדי־עצות וחסרי־בטחון. נאצר חוסם את מצרי טירן, משבית את התנועה הימית לאילת וממנה. מצטלם ביהירות עם טייסיו הקרביים. ישראל נראית כאחוזת־חרדה, משגרת שליחים בהולים לארה"ב ולאו"ם ומצפה שיתערבו ויפעילו לחצים על מצרים.

המלחמה בשער. מן ההכרח לגייס את מיטב המוחות בתחום הצבאי. ב־22 במאי 1967 כינסתי מסיבת עתונאים בשם „המרכז החופשי" וקראתי להקים בדחיפות מועצה לבטחון לאומי שישמשו בה הרמטכ"לים לשעבר, מומחים צבאיים וראשי האגפים המיבצעיים של אירגוני המחתרת, כמומחים למלחמה בטרור. להצעתי נמצאו תומכים בחוגים שונים, אך לכלל ביצוע לא באה.

הגעתי למסקנה שדרושה לעם ממשלת אחדות לאומית שתחלץ אותו מן השפל המוראלי ותחזיר לו את בטחונו בכוחו, שהתערער באורח חמור. בשם „המרכז החופשי" באתי בדברים עם ראשי מפלגות. גולדה מאיר, מזכירת מפא"י בימי כהונתו של לוי אשכול כראש הממשלה, קיבלה את פני בנימוס בלשכתה ברחוב הירקון 110 בתל־אביב. לא שערתי שביקורי הראשון במרכז הכוח הפוליטי, שנאבקתי בו בכל מאודי, יהיה במסיבות מיוחדות כאלה. אך לא באתי לנהל חשבונות פוליטיים.

השיחה, שנועדו לה לפי בקשתי כשלושים דקות, ארכה כשעתיים. סירובה של גולדה מאיר להקים ממשלת חרום לאומית היה ידוע ולא הוסיף לפופולריות שלה. באסיפת עם מפלגתית בחיפה היו אף שהטיחו בה קללות ועגביות רקובות.

אבל היא היתה חזקה ותקיפה בעמדותיה. האזינה לדברי בעניין רב, שמעה את כל הנימוקים בעד ממשלת חרום לאומית – ואמרה: „אני רואה, שאתה באמת מאמין בחיוניותו של הרעיון הזה ואני רוצה לומר לך את עמדתי לגמרי בגילוי לב. תהיה מלחמה, מר תמיר. מהר מאוד. ואנחנו ננצח במלחמה. אני חייבת להגיש להם את הנצחון על מגש? זה מגיע להם?!" בהרמת קול דיברה וברוגזה.

עתה היתה כעסה. הרגשתי ששנינו מיצינו את עמדותינו השונות ושום טובה לא יכלה לצמוח מהמשך השיחה.

אך הוספתי: „לך יש רגשות מסויימים כלפי רפ"י. את יודעת מה שהתחולל כלפי בחרות. אך עובדה היא שאני דוחף שהם יהיו בממשלה, אף כי ברור לחלוטין שאני לא אהיה בה. אנחנו חייבים להתעלות". הפטירה: „אני מודה לך. אשקול בדבר".

לי לא היתה דרושה הוכחה נוספת: גם בשעות של חרדה גדולה, כאשר גורלה של המדינה מונח על כפות־המאזניים, עדיין השיקול המפלגתי ושנאת־אחים תופשים מקום מרכזי.

הלכתי אל נשיא המדינה זלמן שז"ר. שז"ר היה דודי, בעלה של רחל כצנלסון, אחות־אבי. זכרתיו מנעורי. ידעתי להעריך את מעלותיו, למרות השוני הרב בהשקפותינו: איש גדוש־תורה. אוהב־אדם. תלמיד־חכם. אבל לא ניחן באומץ־לב רב ובמפלגתו, מפא"י, כמעט תמיד הלך בתלם.

צעד אמיץ שלו זכרתי לטובה: כשנפטר ז'בוטינסקי טילפן שז"ר, שהיה אז עורך „דבר", למערכת העתון והכתיב מאמר ראשי „הכנור שנופץ". קצר – מעט שהכיל מרובה. גדוש רגשות כלפי האיש שנועד להיות ראשון ולא זכה. מאמרו של שז"ר עורר עליו תרעומת קשה במפלגתו.

„אם היה זה הכנור שנופץ, למה ניפצתם את לבו?" – זעק אבי בנאום הספד בנתניה, במלאת שבעה למותו של ז'בוטינסקי, בהפנותו אצבע מאשימה כלפי אלה שבמשך שנים מיררו את חייו.

ועוד זכרתי בדרכי אל הנשיא שז"ר, להפציר בו שיטיל את כובד משקלו הנשיאותי למען ממשלת אחדות לאומית: מבחינת תפישת־העולם, דרכי המאבק לכינון מדינה עברית והמלחמה נגד השלטון הבריטי, היתה תהום פרושה בין „האגף המפא"יי" של משפחתנו, ששז"ר היה מן הדמויות הבולטות בו, לבין „האגף הלאומי־האזרחי" שהדמות הבולטת בו היה דודי יוסף כצנלסון, ממתוללי הארגון הצבאי הלאומי וראש מערכת ההעפלה של התנועה הרוויזיוניסטית.

על אף הרצון לקיים יחסים משפחתיים חמים, שאינם כרוכים בפוליטיקה, שרר מתח רב בין שני האגפים ולא פעם להסו הרוחות ונתעכרה האווירה.

עוד בשנות הארבעים קומם אותי מאמר של שז"ר ב„דבר" בנושא השואה, שהיה אפשר להסיק ממסקנותיו, כאילו השלים בפועל עם גורל היהודים באירופה וקיבל את הדין. למרות מחיצת השנים הגבוהה שבינינו לא יכולתי לעצור ברוחי: שיגרתי לו מכתב ארוך ונוקב ובו אשמה חמורה, שהנהגת מפלגתו אינה מתמסרת כנדרש למען הצלתה של שארית יהודי אירופה. על מכתבי לא השיב.

בטקס בחירתו לנשיאות, זמן קצר לאחר שהרוחות בכנסת סערו בוויכוח לוהט על פרשת אל־לטלנה, ובן־גוריון ובגין הטיחו זה בזה מלים קשות, דיבר שז"ר על אהבת ישראל. לא שהרג מאמונתו לקו הרשמי, אלא שהדי־ראזן הורגשו כי בשעה ששז"ר דיבר בלהט, כדרכו, על אהבת ישראל, כיוון את מבטו לעבר בן־גוריון, כאילו לו הוא מטיף ולו הוא מוכיר תובה גדולה זו.

זכרתי לשז"ר את מאמרו „הכינור שנופץ" שכתב אחר מות ז'בוטינסקי, בעת שהלכתי אליו בענין ממשלת האחדות. אמרתי לנשיא שז"ר: „מי יודע אם לא לעת כזאת הגעת למלכות"

לאחר טקס ההשבעה הזמין הנשיא שז"ר את בני המשפחה להרים אתו כוסית בביתו. מתכנסו שם כחמישים מבני המשפחה, ממקומות שונים בארץ. רוב בני המשפחה – אנשי השמאל, כמובן. עם המיעוט נמנינו דודני קלמן כצנלסון, מטובי הפובליציסטים של התנועה הלאומית, ואני. צעדנו עם האחרונים ללחוץ את ידו. שז"ר הרעים בקולו: „קלמן ושמואל, בואו הנה, בואו, בבקשה, אלי".

התקרבנו. הנשיא מזג שלוש כוסיות. אמר: „אני רוצה לספר לכם סיפור. אני רוצה לספר לכם עכשיו והיום. יום אחד הלכנו שלושתנו, הדוד יוסף (כצנלסון), אבא אחימאיר ואני. הלכנו ובוססנו בשלג של רוסיה. קשה היתה ההליכה. הלכנו לחצרו של הרבי ממוז'יץ לשמוע מפיו ניגון חסידי חדש, ששמעו יצא למרחוקים.

„הלכנו בשלג הכבד ושרנו את הניגונים החסידיים. שרים ומתרוננים. בחצרו של הרבי את ניגונו המיוחד ואחנו שינו אותו חזור ושנה ועשינו את דרכנו בחזרה לביתנו, בשלג העמוק, ברגל – וכל הדרך הלכנו ושרנו את הניגון החדש של הרבי ולבנו מלא על גדותיו. את הסיפור הזה רציתי לספר לכם היום, על אבא אחימאיר ועל יוסף כצנלסון ועלי".

בינתיים התקרבו אלינו בני משפחה נוספים, מטים אוזן נרגשת ומתאמצים לקלוט כל מלה. הנשיא שז"ר, עטוף מעין מעטה של רוחניות עמוקה. כאילו מרחף בעולמות מרוחקים, פיזם את הניגון של הרבי ממוז'יץ.

משפחה מפויסת. מעבר לכל המחיצות. והנשיא שז"ר מתגעגע אל אבא אחימאיר ויוסף כצנלסון, שאינם עוד. זרמים שונים.

אחימאיר אמר לי פעמים אחדות שבניגוד לטולסטוי, שכתב על אדם רגיל, הוא רוצה לתאר את דמותו ומותו של אדם דגול, אישיות בלתי־רגילה. בחלקו השני של הספר „לאחר האהבה, לאחר השנאה", כתב אחימאיר על יחסיו המורכבים עם ברל כצנלסון.

נחזתי אל שז"ר ומסרתי לו את ספרו של אחימאיר. פתח, עלעל – אורו עיניו. לחש: „אני רוצה לקרוא. אני מוכרח לקרוא מהר... אחרת לא אספיק לגמור..."

וכבר התנתק. וכבר לא היה אתנו. שולמית ואני וצביה כצנלסון בן־צבי, בת משפחתנו, מקיבוץ שדות־ים, שטיפלה בו עד הסוף במסירות, נאלמנו במושבינו. היתה דממה. מאומה לא הפר את השקט הגמור, מלבד הרחש הקל, המלווה את הפיכת הדפים. שז"ר קרא בדבקות. בערגה גדולה. בעצבות עמוקה.

והביקור האחרון, בלי הודעה מראש, של רעייתי רות ושלי, בבית־ההבראה של קרנת־חולים „ארזה" במוצא. איש בודד מאוד. מתרפק על העבר: „איזה יום גדול, איזה יום גדול בבוקר טילפנה אלי גולדה והיתה אתי שעה ארוכה וסיפרה לי על כל המתרחש. הייתי כל כך מאושר שהיא התקשרה. והנה עכשיו גם אתם באים. איזה יום גדול".

תפישות שונות. עולמות פוליטיים נפרדים. אבל המאחד גדול מן המפריד – אהבת ישראל.

מאז התכנסנו כולנו בביתו של הנשיא בכל חנוכה – לחגוג יחד את יום הולדתו. הפציעים הגלידו. היתה משפחה אחת.

עתה, בסוף מאי 1967, ארבע שנים לאחר שנבחר לכהונתו הרמה, הלכתי „לגייס" את הנשיא שיתמוך בממשלת חרום לאומית. ספק היה בידי אם יסטה הפעם ממנהגו ויפעל בניגוד לעמדת מפלגתו. הנשיא קיבל את פני בלבביות רבה. „מה הדחיפות?" ביקש לדעת.

באיפוק, אך בתוקף דיברתי על חשיבותה של ממשלת חרום לאומית, בנסיבות המדיניות והצבאיות שנוצרו – והוספתי: „הרעיון של ממשלת חרום לאומית מתגלגל וצובר כוח. אתה יכול להכריע את הכף, אם תטיל את כובד־משקלך בשיחות אישיות ותתמוך בפומבי ברעיון. ברשותך אני מבקש להוסיף: 'מי יודע אם לא לעת כזאת הגעת למלכות'".

שז"ר נפעם מן הציטוט וממשמעותו. הוא חיבק אותי. באותו רגע נכנס לחדר משה חיים שפירא, מנהיג המפד"ל. שז"ר אמר: „אתה רואה, שמואל, שוב באותו עניין. אקח אל לבי מה שאמרת".

מה עשה שז"ר למעשה – אינני יודע. אפשר שהתערב – אך לא בצורה הנחרצת והפומבית שלה ציפיתי.

עוד פעמים פגשתי את הנשיא לפני שנסתלק מן העולם. עוד שתי פגישות בלתי־נשכחות.

שז"ר כבר היה על ערש דווי. אחותי שולמית ואני הבאנו לו את ספרו של אבא אחימאיר „מותו של יוסף כצנלסון", שעתה זה ראה אור. אחימאיר אימץ את שמו של ספרו של טולסטוי „מותו של איבן איליץ'", שתיאר את גסיסת־היסורים של ניבורו ואת אמת־החיים שמתגלה לו בנסיבות האומללות.

על ערש הדווי שלו, הבאנו לשז"ר את ספרו של אבא אחימאיר „מותו של יוסף כצנלסון". עיניו אורו, הוא לחש: „אני מוכרח לקרוא מהר, אחרת לא אספיק"

מפגש של שעת־חסד. שיחה של סוף־דרך. שוב אין אדם זקוק למסכותיו. שוב אינו נדרש לכיסויים שלו. אין לו צורך בהעמדת־פנים. שז"ר היה גלוי־לב אתנו כפי שלא היה מעודו. הוא הביע מורת־רוח, אף כי בלשון מאופקת, מן המתחולל במפלגתו ובחוגים המקורבים לה. הוא דיבר על ההתרחקות מן הערכים האמיתיים ועל הסגידה לשררה ולשלטון.

היינו מרותקים. זה היה שז"ר שונה משהכרנו. שז"ר ששנים ארוכות שתק – ועתה פתח את סגור־לבו. שעה ארוכה לא הניח לנו ללכת. איש חכם, בעל עין חדה, תנשים דקים ולב חם.

כעבור זמן קצר הלך לעולמו.

גולדה אמרה: „חרות, ליברלים, אפשר אולי לחשוב, אז שיישבו שניים. גם זה מיותר לחלוטין. אבל רפ"י?"

אמרתי: „אינך חושבת שגוף כמו גח"ל בראשותו של בגין, יכול לתרום להרמת המוראל, אם יצטרף לממשלה? צעד כזה יכול לעודד לא רק המוני אזרחים, אלא גם חיילים בקרב".

„לא – פסקה בנחרצות – אינני סבורה כך. הבחורים יודעים על מה הם ילחמו, ואני לא זקוקה לתגבורת שלהם".

שאלתי: „סליחה. מי זה הם? מי זה שלהם? את מתכוונת לחרות לליברלים, למי?"

השיבה: „חרות, ליברלים, אפשר אולי לחשוב, אז שיישבו שניים. זה לא אסון. גם זה מיותר לחלוטין. אבל רפ"י?!"

התנתה הלשון. רפ"י היתה היריב האמיתי, המקומם. והרי שנאת אחים קשה שבכולן. גולדה תקפה את רפ"י בלשון קשה ולא פסחה גם על הערות זהירות נגד בן־גוריון. היה ברור, שהתנגדותה לממשלת חרום לאומית, מכוונת בראש וראשונה למנוע את הצטרפותם של אנשי רפ"י.

אף כי עמדתה היתה קשוחה וחד־משמעית, לא ויתרתי על נסיון נוסף: „הגישה שלי היא אוביקטיבית. הרי את 'המרכז החופשי' לא יצרפו לממשלת אחדות. חרות לא תסכים. לנו לא צפוי שום רווח מפלגתי. אבל העם זקוק לממשלת אחדות. ברגעים כאלה העם רשאי לצפות שמנהיגיו יתעלמו מכל שיקול מפלגתי.

„רפ"י גדושה באנשים בעלי ערך ויכולת שעוד אתמול היו חברי מפלגתך. הם ואחרים יחושו אחרת כאשר מנהיגיהם יהיו שותפים בהנהגה המעצבת את מהלכי המלחמה. האם אינך סבורה, שגם צירופם של דיין ופרס לממשלה רצוי הן לממשלה עצמה והן ליצירת תחושה של אחדות והזדהות עמוקות יותר בציבור?!"

גולדה הגיבה במהירות: „רגע, בשבילי שני השמות האלה אינם אותו דבר. זה לא על רמה שווה אצלי. דיין, יש לו כל החולשות הגדולות שלו, אבל מבחינה צבאית נכון שהוא יכול לתרום תרומה חשובה. שמעון פרס זה עניין אחר לגמרי. זה בכלל דבר שונה... אבל את שניהם אין להכניס לממשלה".

ב־23 במאי 1967 תבעתי בכנסת שבית־המחוקקים יקרא להקים ממשלת חרום לאומית. בהצעתי אמרתי, בין היתר: „בשעה גורלית זו למדינה ולאומה, מטילה הכנסת על ראש הממשלה לעשות צעדים להרכבת ממשלת חרום לאומית, אשר תקיף את כל המפלגות שיהיו נכונות לתת את ידן למדיניות לאומית משותפת, ההתחייבת מן ההתפתחויות המדיניות והבטחוניות האחרונות".

תמכו בהצעה שניים: ח"כ א. טיאר, חברי לסיעה, ואני. סיעת גח"ל נמנעה. מפא"י הצביעה נגד. „לא בא בחשבון!" – הודיעו דובריה באורח נחרץ.

למחרת, 24 במאי 1967, התקיים בכנסת דיון על תקציב משרד הדתות. עסקים כרגיל. אופייני למסת זאת. עולם כמנהגו – כאשר הקרקע בוערת והלבבות עפוסי־חרדה.

אולם ממשלת החרום הלאומית היתה חיונית. התביעה האדירה עלתה מן העם ואפילו הפוליטיקאים אטומי־הלב לא יכלו לעמוד נגדה.

באחד ביוני, שבעה ימים לאחר שכמעט כל הכנסת דחתה את הצעתי, הוחלט על הקמת ממשלת החרום. דיין צורף אליה כשר הבטחון, לאחר מאבק סוער במפלגת העבודה. מנחם בגין ויוסף ספיר צורפו כשרים ללא תיק. הכנסת אישרה את הממשלה החדשה בחמישה ביוני. מטוסי חיל האוויר כבר המריאו למשימותיהם הנועזות. בחזיתות פרצו הקרבות.

יום לפני המלחמה אמר לי אריק שרון בבאר־שבע: אנחנו נכה קשות את הצבא המצרי"

תרומתנו להקמת ממשלת חרום זכתה למידה ניכרת של הערכה. כסיעה של שלושה לא תבענו את צירופנו לממשלה החדשה. ידענו כי אין לכך סיכוי. חרות לא תסכים. גם ההצעה הצנועה, שחבר מסיעתנו יתמנה כמשקיף בוועדת החוץ והבטחון, נדחתה. את עמדותינו בשאלות המדיניות והבטחוניות ביטאנו, בהמשך הדרך, במליאת הכנסת.

יום לפני פרוץ המלחמה נפגשתי עם אריק שרון בבית־מלון בבאר־שבע. היו לנו באותה תקופה פגישות אישיות. הוא בא מפיקוד דרום. באולם הכניסה פגשנו בנעמי שמר, שחזרה ממסע של עידוד לחיילים שהיו מתופרים כבר כשלושה שבועות.

היו מעלות ומורדות ביחסים שלי עם אריק, בתחום האישי ובתחום המדיני – ובשני התחומים הסב לי לא־אחת מורת־רוח. אבל זו היתה שעה אחרת, מיוחדת במינה. אריק אמר לי: „שמואל, אנחנו נכה קשות את הצבא המצרי וננצח". הוא דיבר בבטחון רב וארשת של אחריות כבדה היתה נסוכה על פניו.

לאחר הפגישה הרהרתי על צה"ל ומפקדיו, הנוסכים בטחון ותקווה מבוססת לנצחון. אך מה יהיה על הדרג המדיני? החלטה על הדיפת האויב וסיכול כוונות הזדון שלו היא, כמובן, הצעד החיוני והגורלי הראשון. אך משנכפתה עלינו המלחמה, האם נרקמה על־ידי הדרג המדיני גם כפורמה החיובית, שתבוא בעקבות הנצחון הצבאי ותקרב אותנו לשלום?

נצחון צבאי, אם נגיע אליו, יהיה הישג אדיר. אך האם תסתפק ישראל, בעקבותיו, בפסק־זמן, בשנים אחדות של שקט ובטחון, או שתתוה לעצמה גם דרך מדינית ארוכת־טווח, לתרגם את הנצחון למציאות חדשה ומיוחלת?

משה דיין, שמואל תמיר, הנשיא שז"ר, אליעזר שוסטק ויהודי קולק (מימין לשמאל) בוועידת „המרכז החופשי", 1972

صورة عن الاصل

„אביב נעורים": הפשיטה על ביירות

מאת אורי מילשטיין

„פעולת טריפולי הוכיחה את נכונות התפי־סה שלי, שעלינו להכות את המחבלים לא בידיים ובזרועות שלהם אלא בראש ובלב", אמר הקצח"ר מנו שקד, „הכשלה והמטכ"ל למדו להעריך את יכולתנו. ואז תוכננה הפשיטה הרצינית על ביירות".

בתחילת 1973 קיבל המודיעין הצבאי ידי־עות על בית־חרושת למוקשים ימיים שה־קימו המחבלים בשכונת אל־עוזאי שבדרום ביירות, סמוך לחוף. „אם צבא מחתרתי מקים מפעלים סימן שהוא 'עלה מדרגה', לא רק יורה אלא גם בונה", אמר שקד.

„אני זוכר, כשייצרנו כהנה את המוקשים הראשונים, אמרנו: 'עכשיו אנחנו בדרך למדינה'. החלטתי להרוס את בית־החרושת של המחבלים, להטביע את תעשייה הצבאית שלהם לפני שתעלה לגובה פני הים".

פרק הפשיטה על ביירות, מספרו החדש של ד"ר אורי מילשטיין „ההיסטוריה של הצנחנים" כרך ד', שיופיע בקרוב בהוצאת „שלגי". הכרך מוקדש ליחידות מעולות ולמיבצעים מיוחדים

שקד הטיל את המשימה על היחידה העי־לית של אהוד ברק, שלא השתתפה בפשי־טה לטריפולי. שקד וברק, שאינם אנשי־ים, לא גילו את פרטי הפעולה למפקד הקו־מנדו הימי סגן־אלוף שאול זיו, אבל שאלו בעצתו.

„מנו אמר לי: 'תהיה פעולה מיוחדת', „סי־פר זיו, „הוא אמר: 'היחידה של אהוד תב־צע את זה. מה דעתך, איך כדאי להעביר אותה דרך הים אל היעד? אני שאלתי: 'מה הם יעשו?' ומנו אמר: 'אני לא יכול לספר פרטים, זה סודי'".

„אנחנו לא שדים משחת כמו החבר'ה של ברק אבל בפעולה ימית אנחנו יותר יעי־לים", אמר זיו. „אם אתה רוצה, אשרטט לך תוכנית". הוא ניחש שהיעד הוא שכונת אל־עוזאי, הסמוכה לחוף של דרום ביירות, וידע שהחוף זה תלול, מלא סלעים ולא מת־אים להחפה (נחיתה בחוף). על־פי תצלומי אוויר שראה הגיע למסקנה שהחפה תהיה אפשרית במרחק שבעה קילומטרים משכו־נת אל־עוזאי.

„אני מציע שהסטי"לים ייעצרו במרחק רב מהחוף, כדי שהמכ"ם של ביירות לא יגלה אותם, ושסירות גומי תבאנה את האנשים אל החוף", אמר זיו לשקד, „מהסוות של מספר קילומטרים מהחוף על הסירות לנוע לאט, במקביל לחוף, ולהיבלע בשטח המת של המכ"ם הלבנוני.

„קשה להאמין שהאנשים של ברק, אנשי יבשה, יהיו מסוגלים להפליג בים – אולי הים יהיה סוער, אולי הם יסבלו ממחלת ים – ואחר־כך לשוט עשרה מייל בסירות, ואחרי כל אלה ללכת ברגל שבעה קילומט־רים, ואל תשכח שהם עלולים לפגוש דייג, שוטר, זוג מטייל או חייל.

„לעומת זאת, אנשי הקומנדו הימי יכולים להגיע בסירות למרחק קצר מחוף־היעד ולשחות אליו, ואחרי שתסתיים הפעולה הם יכולים לחזור באותה דרך. אינני יודע מהי המשימה, אבל אני מציע לך לשקול שוב. נדמה לי שזאת פעולה קלאסית של קומנדו ימי".

„קראתי לך כדי לשאול איך להנחית את היחידה של ברק. לא כדי שתיתן לי עצות", ענה לו שקד.

זיו התרגז: „אני מייעץ לך כידיד. אתה לא המפקד שלי. אם זה היחס שאני מקבל, אין לי מה לעשות כאן". הוא יצא מהחדר בטריקת־דלת.

שקד וברק סברו שזיו מגזים בתיאור הקשיים הצפויים לחי"ר.

„איפה אתה מתפרפר"

זיו נסע לתל־אביב, ללשכתו של מפקד חיל־הים בנימין תלם, ואמר לו: „אני בא מפגישה לא־רשמית עם הקצח"ר ועם אהוד ברק. הם מתכוננים לעשות משהו, ואני מעריך שזאת פשיטה על מיפקדת מחבלים בביירות. פשיטה זאת חשוב שת־היה נקייה ואלגנטית. להרוג את האנשים הנכונים ולא לפגוע באחרים: לפוצץ את הבית הנכון ולא לפגוע בקירות של בתים אחרים.

„אולי האנשים של אהוד מאומנים לזה יו־תר מאתנו, אבל גם אנחנו מסוגלים לכך ואנחנו יותר מתאימים, מפני שאנחנו יכו־לים להגיע ליעד ישר מהים. הרמטכ"ל בוודאי יתן לך פקודה להוביל את החבר'ה של אהוד לביירות, באמצעותנו או באמצ־עות הצוללנים של דב. אני מקווה שאתה תביא לכך שאנחנו נבצע את המשימה".

תלם כבר ידע על התוכנית. עוד לפני שבא אליו זיו ביקש משר הבטחון והרמטכ"ל להטיל את ביצועה על הקומנדו הימי אך לא קיבל תשובה חיובית. זיו לא חזר לב־סיס שלו. הוא נשאר בקריה, התקשר בטל־פון לבסיס של הקומנדו והודיע לסגנו כי שהוא מחכה להודעה במחלקת המיבצעים של חיל־הים.

אחרי שעתיים וחצי טילפנה אליו הפקידה מבסיס הקומנדו הימי: „מפקד חיל־הים דר־תת. איפה אתה מתפרפר?" ואז עלה לקומה השלישית ונכנס ללשכתו של תלם.

הרי השיחה בין השניים:

תלם: „קיבלתי פקודה, להוביל את אהוד ברק אל היעד. אתה תעשה את זה".

זיו: הסברתי לך מדוע זה אבסורד".

תלם: „אני חייל ומציית לפקודות. אתם מובילים. הם מבצעים. תכין תוכנית ותביא אותה ל'בור'".

ליימים סיפר זיו: „הרגשתי שאני צודק ושעלי לפעול בניגוד לפקודה גם אם זה יעלה לי בקריירה הצבאית שלי. החלטתי שאמלא את הפקודה ובמקביל אכין עוד תוכנית לאותה משימה, אף שאינני אמור לדעת את כל הנתונים של היעד ואת הפר־טים של המשימה".

רב־סרן בהיחידה של זיו הכין את שתי התוכניות, אך זיו ידע שכדי לשכנע לא די בתוכנית אלטרנאטיווית; דרוש גם רושם דראמאטי. לכן גייס איש מילואים, גרפיק־אי, ואמר לו: „הכן לי פלאקאטים עם חי־צים וסימונים בצבעים שונים, ועשה מלא־כת מחשבת".

כשהיו שתי התוכניות מוכנות, נסע קצין המודיעין של השייטת לתל־אביב עם כל לוחות ההצגה. בחדר המלחמה (חמ"ל) שב„בור" תלה הקצין את תוכנית הנחתת יחידתו של ברק, ומאחורי לוחות ההזזה תלה את הצעת־התוכנית של זיו. גם זיו נסע לתל־אביב, כדי להשתתף בדיון של הפיקוד הבכיר על התוכנית שנתבקש להכין.

בדרך חיכה לו תלם, והוא אסף אותו במכו־ניתו. תלם שאל את זיו אם התוכנית מוכ־נה. „מילאתי את פקודתך והכנתי תוכנית מדוייקת להנחתת היחידה של ברק בחוף ביירות, אבל יש לי תוכנית נוספת שלפיה נבצע אנחנו את הפעולה", ענה זיו, ותלם לא הציג לו שאלות נוספות.

„פצצה" בחמ"ל

בדיון במטכ"ל השתתפו שר הבטחון משה דיין, הרמטכ"ל דוד אלעזר וסגנו ישראל טל, וכן אלופים, מפקדי חילות וקציני־מטה, שרובם היו אמורים לעזוב את האו־לם אחרי שתוצג התוכנית הכללית. על פר־טי המיבצע היה מותר לדעת רק למעטים, וזיו לא נמנה עם המעטים האלה.

מנו שקד ואהוד ברק הציגו את תוכנית הפעולה בקווים כלליים לפני הנאספים, ושקד הוסיף: „היו לי דין־דברים עם שאול זיו. הוא טוען שעל השייטת לבצע את הפ־עולה". אחר־כך נתבקש זיו להציג את תוכ־נית ההנחתה, לפני שיעזוב את החדר יחד עם שאר אנשי חיל־הים, והוא עשה זאת וגם ציין בהדגשה את הקשיים שייתקלו בהם אנשי החי"ר:

„אם הם ימיעו בשלום עד נקודת הנחיתה, ואם מצב הים יאפשר להם לנחות, ואם לא יהיה במקום ערבי שיראה אותם, תצפה להם צעידה של שבעה קילומטרים עד שי־גיעו אל היעד". לרגע השתתק. הוא ידע שמורלו מונח על כף המאזניים („זה היה הרגע של צל"ש או טר"ש", אמר לימים), והוסיף: „לנו, אנשי השייטת, יש תוכנית אלטרנאטיווית, ולפי התוכנית הזאת אנחנו נבצע את הפעולה".

„לדעתי, הציל אותי שר הבטחון. אולי הוא חשב: נשמע את הבחור, להוריד אותו בדרגה, נספיק תמיד. דדו אמר לי בקוצר רוח: הצג את תוכניתך"

על הרושם שעשו דבריו אלה סיפר זיו: „זה היה כאילו מישהו זרק פצצה בחמ"ל. הדומיה נמשכה רגעים שנראו לי כמו נצח. לדעתי הציל אותי שר הבטחון. אולי הוא חשב, 'נשמע את הבחור, להוריד אותו בדרגה נספיק תמיד'. כך או כך, הרמטכ"ל אמר לי בקוצר־רוח: 'הצג את תוכניתך'. כו־לם היו בטוחים שאני אציע רק כמה שינוי־ים בתוכנית של ברק, אבל אני הזזתי את הלוחות, והם חטפו שוק. הם ראו שניחש־תי נכון, ושאני יודע מהם היעדים".

כשהתיישב זיו בקומו השתררה דממה בחמ"ל, אחר־כך נשמעו התלחשויות, ולב־סוף אמר הרמטכ"ל: „אנשי הקומנדו הימי יעשו את המיבצע". מנחם דיגלי, ראש מחלקת האיסוף באמ"ן ומי שהיה מפקד היחידה העילית לפני ברק, לחץ את ידו של זיו. אהוד ברק ואחרים עשו כמותו. בי־ני תלם לא ניגש אליו. הוא עזב את החדר בלי לומר מלה.

„ביצוע נהדר, הפעולה מבוטלת"

זיו אימן את פקודיו בקצב מסחרר, וקצינים ששלח מנו שקד אימנו אותם בפעולות של חי"ר. הם התאמנו על מודל של שכונת אל־עוזאי שנבנה מעץ ומיטות.

„היינו מגיעים לחוף בשחייה, פושטים על הדגם, מתקדמים בסימטאות המדומות ותוקפים את היעד", סיפר זיו, „עידכנו את המודל שוב ושוב, לפי נתוני המודיעין. לתרגיל האחרון, יום לפני תאריך הפעולה, הוזמנו הרמטכ"ל דדו, שר הביטחון דיין והקצח"ר שקד".

זיו ופקודיו פוצצו את הדגם, שחו אל הסי־רות והפליגו בהן אל הסטי"לים, ואז אמר דיין לשקד: „זה נהדר, אבל הממשלה לא תאשר לי שתי פעולות בביירות. בית־חרושת למוקשים ימיים זה לא יעד די חשוב. תציע משהו יותר רציני".

דיין ואלעזר עלו למסוק והסתלקו. מהים ראה זיו את המסוק המתרחק לפני סיכום התרגיל וידע שזה אות מבשר רעות. הוא סיפר: „על החוף חיכה לנו מנו, עם דמעות בעיניים, ואמר לי, 'הרמטכ"ל ושר הבטחון אמרו שזה היה יוצא מן הכלל אבל המיב־צע מבוטל'. למרות העלבון לא פירקתי את המודל".

כל יום שישי, לפני שיצאו לחופשות השב־בת, היו זיו ופקודיו מתרגלים פשיטה על המודל. אחרי שבועות מספר נקרא זיו אל לשכת הקצח"ר כדי להשתתף בתיכנון „אביב נעורים".

זיו (בקידמת התמונה) ודדו (מימין) ביציאה: „נדמה לי שזאת פעולה קלאסית של קומנדו ימי"

סגן הקצח"ר שמואל פרס (פרסבורגר) סי־פר: „מתחילת שנת 1973 גלגלנו את הרעי־ון לפגוע במנהיגי המחבלים. דיברו גם על יאסר ערפאת. ידענו שהוא מתאכסן לעי־תים בביירות, בדירות של שלושה מפקדי 'פתח' בכירים".

בספרם „המירדף אחרי הנסיך האדום" ציטטו מיכאל בר־זוהר ואיתן הבר מידע ממקורות חוץ: „המוסד" הישראלי גילה בביירות שתי כתובות מעניינות, האחת קסרקטין ברחוב חרטום והאחרת שני בתים סמוכים, בעלי שבע קומות, ברחוב ורדן שבשכונה רמלת אל־בידא.

בקסרקטין שברחוב חרטום שכנה מיפקדת „החזית העממית" של נאיף חוואתמה, ומספר המחבלים שהתגוררו בו נע בין שב־עים למאה ועשרים; בשני הבתים שברמלת אל־בידא התגוררו שלושה ממנהיגי „אל־פתח": מוחמד נג'ר (אבו יוסוף), כאמל עדר־און וכאמל נאצר.

מוחמד נג'ר, הממונה על מיבצעי החבלה של „אל־פתח" בחו"ל, השתתף בתיכנון רצח אחד־עשר הספורטאים הישראלים במינכן והיה ממפקדי אירגון „ספטמבר השחור" ואחד מסגניו של ערפאת. כאמל עדואן היה קצין המיבצעים הבכיר של „אל־פתח" והאחראי על הפיגועים ברצועת עזה ובגדה המערבית. כאמל נאצר היה הא־חראי על ההסברה.

„חלב יש להן? שתיניק"

דירתו של נג'ר היתה בקומה השנייה של הבית הסמוך ודירתו של נאצר בקומה שלישית, מעל דירתו של עדואן. בר־זוהר והבר כתבו שסגנו של ערפאת, אבו איאד, הבחין שאין שמירה על שני בתים אלה, והזהיר את חבריו: „הציונים ינסו לחסוף אתכם". גם ערפאת אמר להם: „אני מציע לכם לדאוג יותר לבטחונכם האישי".

סא"ל (מיל.) א. מהיחידה של אהוד ברק, סיפר: „דדו הטיל על מנו לתכנן מיבצע נגד ראשי המחבלים בביירות. מנו הביא לו את תוכניתו ודדו לא אישר אותה. אהוד והוא ביקשו מראש מחלקת מיבצעים באג"ם, יעונקל'ה שטרן, רשות להכין תוכנית אחד־רת. האישור שנתן שטרן לא היה רשמי. התחלנו לתכנן וראינו שחסרים הרבה פרטי מודיעין. עבדנו על התוכנית חמישה שבו־עות, ואספנו מודיעין אבסולוטי".

אחרי חמישה שבועות שאל עוזרו של ראש אג"ם, אלוף יונה אפרת, את ברק: „מה עם התוכנית שלך?"

„חסרים בה רק כמה פרטים", ענה ברק.

„היום תציג אותה לפני הרמטכ"ל והקצח"ר", אמר לו אפרת.

כשראה דוד אלעזר את התוכנית אמר לב־רק: „קדימה, להתאמן".

„אחרי שדיין ביטל את המשימה של זיו חיפשנו מטרות אחרות", סיפר מנו שקד, „בתי המחבלים היו המטרה של התוכנית הראשונה. מצאנו עוד יעד, בצפון הנמל של ביירות, מחסן גדול של אמצעי לחי־מה".

כשבא מנו שקד אל הרמטכ"ל עם הצעת המיבצע המורחב (היעדים העיקריים: שלושת מנהיגי ה„פתח" והקסרקטין. היע־דים המשניים: בית החרושת שבשכונת אל־עוזאי והמחסן שבנמל ביירות), סיפר לו הרמטכ"ל בדיחה:

„שאלו יהודי אחד 'בתך נשואה?'. 'לא, ענה היהודי, 'מדוע אתם שואלים?'. אמרו לו, 'ראינו אותה מיניקה תינוק'. אמר להם הי־הודי, 'חלב יש לה? זמן יש לה? שתיניק'". ומהמשל עבר הרמטכ"ל לנמשל: „אתה רו־צה לתכנן מיבצע מורחב בביירות? תכנן".

מנו שקד הוסיף למיבצע עוד משימה, פעו־לת הסחה: פיצוץ מוסך של המחבלים מצ־פון לצידון. כשהציג את התוכנית שלו אמר לו דיין: „מה אתה מבלבל את המוח? מדוע אתה מוסיף בתי־חרושת וקסרקטי־נים?

„אמרת שאם ניכנס לביירות זה יהיה רק בשביל 'משהו רציני'", הזכיר לו שקד, „לכן אני מבקש ממך שתרשה לי ללכת על המקסימום".

„איך תשלוט על כל הכוחות שיהיו מפוז־רים בעיר?", שאל דיין.

„בטריפולי שלטתי על שבעה כוחות", ענה שקד.

„תרגל", ענה דיין.

„לא פשוט להתפרץ לבית עם אשה וילדים. לא פשוט לגשת לשומר, להדליק סיגריה ולדפוק לו כדור בין העיניים. החבר'ה האלה לא היו מהעולם התחתון"

כשאישר – יחד עם אנשי מטהו – את בחירת האנשים למיבצע, אמר שקד לכל אחד מהם: „אם תיתקע בביירות ותסתבך לא תוכל לצפות לעזרה. לא תהיה ארטיל־ריה שלנו, לא יהיו נגמ"שים, לא יהיה חיל־האוויר. אתה מוכן להשתתף?".

„בדקנו את נכונותם", סיפר שקד, „לא פשוט להתפרץ לבית שיש בו אשה ויל־דים, לא פשוט לגשת לשומר, להדליק סיגריה ולדפוק בו כדור בין העיניים. והחבר'ה האלה לא היו אנשי העולם התח־תון. הם היו חברי קיבוצים. אחדים מהם מקיבוצי 'השומר הצעיר'. אני שמתי לב אם האיש מביט לי ישר בעיניים או משפיל את עיניו. כולם עמדו במבחן הזה".

אלה שמות הקוד שניתנו לחמשת מיבצ־עי־המישנה, ושהמיבצע „אביב נעורים" הורכב מהם:

- „אביבה", חיסול מנהיגי ה„פתח" ברמלת אל־בידא (אהוד ברק ופקודיו).
- „גילה", הפשיטה על הקסרקטין ברחוב חרטום (אמנון שחק וכוח מסיירת הצנח־נים).
- „ורדה", הפשיטה על המיפקדה שתיבר־נה את הפיגועים ברצועת עזה ובית־החרו־שת בשכונת אל־עוזאי (שאול זיו ופקודיו).
- „צילה", הפשיטה על המחסן בצפון נמל ביירות (גדי עם כוח מהשייטת, בפיקודו של שמואל פרסבורגר).
- „יהודית", פעולת ההסחה, פיצוץ המוסך מצפון לצידון (עמוס ירון וכוח מסיירת הצנחנים).

מנו שקד סיפר: „ליד הבחורים הפגנתי ביטחון עצמי, אבל הייתי מלא חששות. אמרתי לעצמי, משוגע, לאן אתה הולך? מה יהיה אם האנשים ייתקלו במקרה בסי־ור של הז'נדרמריה הלבנונית? אולי כדאי לקבל את עצת דיין, לצמצם את הסיכונים ולהסתפק בפגיעה במנהיגי המחבלים? ואו־לי באמת לא אוכל לשלוט בכל הכוחות?

„גולדה, כולנו נחזור"

„כססתי ציפורניים. דיין סמך על דדו, עלי ועל החבר'ה; לי לא היה על מי לסמוך. אי־לו הייתי משתף את דדו בהתלבטויות שלי אולי היה מבטל את הפעולה. בדקתי שוב ושוב את כל הפרטים, והגעתי למסקנה, או אולי לתחושה, שנמצא פתרון להשעים ותשעה אחוזים מהבעיות".

הפושטים התאמנו על דגם של ביירות שהיו בו כבישים ומגורים. „לימדנו את החבר'ה להתמצא ברחובות ביירות, לזהות את הכניסות והיציאות", אמר שקד.

„ישבנו עם הגב למפה ולצילומי האוויר, ואני הייתי שואל: 'מה יש מימין לך?' הב־חור ענה: 'מגרש כדורסל'. 'ומה משמאלך?' 'רחוב'. אמרתי לו, 'לא נכון. לך ולמד, עד שתכיר את כל השטח בעל־פה ובעיניים עצומות'.

„כל כוח למד לא רק באילו בעיות הוא עלול להיתקל אלא גם באילו בעיות עלו־לים להיתקל הכוחות האחרים, ואיך עליו לעזור להם. אמרתי להם: לפני שכל הכו־חות יגיעו לשפת הים, לא יחזור אף אחד מהכוחות לספינות".

ראש הממשלה גולדה מאיר אישרה את המיבצע זמן מה לפני הפעולה. מנו שקד, משה דיין ודוד אלעזר הציגו לפניה את תוכנית המיבצע.

שקד סיפר: „היא שאלה אם נפגע בנשים ובילדים, אם הזמן שהוקצה לפעולה יס־פיק לנו, אם אני שקט ואם החיילים יחזרו. אמרתי לה: 'גולדה, כולנו נחזור. אני מקווה שלא יהיו לנו נפגעים, אבל אני לא יכול להבטיח'".

פקודיו של ברק התאמנו בהשתלטות על דגם של מבנה רב־קומות שהותקן מעץ ובד, על בית־משטרה בגדה המערבית וכן על בניינים שבנייתם לא נסתיימה ב„תוכנית ל'" שבצפון תל־אביב, ופעם הד־עיקו דיירי אחד הבתים את המשטרה.

„לא יכולנו לבצע תרגיל בשלמות", סיפר ברק, „בחוף תל־אביב לא יכולנו לירות, ובגדה המערבית אין ים".

פקודיו של שחק התאמנו בניווט בשטח בנוי, בהסתננות אל היעד ובחבלה. הם הת־אמנו באשדוד, בתל־אביב ובמקומות ישוב אחרים ולבשו בגדים אזרחיים, ולא פעם הודיעו אזרחים עירניים למשטרה על הטי־פוסים חשודים שנראו בשטח.

„התאמנו בירי, בניווט ובעיקר באירגון הציוד", סיפר חיים (זכי) יעקובוביץ, סגן מפקד סיירת הצנחנים. האימונים נמשכו שמונה ימים רצופים. על אחת הפגישות שלו עם פקודיו של שחק בימי האימונים סיפר מנו שקד:

„אני רוצה מצפון נקי"

„אחת הבעיות שלנו היתה כמות חומר הנ־פץ לפיצוץ הקסרקטין. המומחים אמרו, מאתיים קילוגרם. בבית הקסרקטין הת־גוררו רק מחבלים, אבל לידו היו בתי אזר־חים.

איש סיירת הצנחנים אבידע שור, מקיבוץ שובל, אמר בתדריך: 'אני בטוח שמאתיים קילוגרם יהרסו את הבניין, אבל אני מציע להתספק במאה ועשרים'. שאלתי, 'למה?' והוא השיב: 'אם נפוצץ מאתיים קילוגרם אולי ייפגעו בתי השכנים, שיש בהם נשים וילדים. אני רוצה לחזור הביתה עם מצפון נקי, עם ידיעה שפגעתי רק במחבלים. לא שווה לי ילד פצוע או זקנה פצועה. התנ־דבתי לצנחנים והתנדבתי לפעולה הזאת, ואני לא חושב שהכרח לפגוע בבית של אזרחים'.

„כשראה שאני מהסס הוסיף, 'בטריפולי שמעתי בקולך. עכשיו אני מבקש שתשמע בקולי'. דדו ואני הבטנו זה בזה ושנינו הוד־לטנו, בלי מלים, להפחית את כמות חומר הנפץ למאה ועשרים קילוגרם".

ימים אחדים לפני המיבצע ביקרו פקודיהם של שחק וברק בחנויות בגדים מהודרות ברחוב דיזנגוף בתל־אביב וקנו חליפות אל־גנטיות, גדולות במספר אחד ממידותיהם, כדי שיהיה מקום לנשק ולתחמושת. המוכרים השתוממו, אחד מהם איתל הצל־

„אנו לא שדים משחת כמו האנשים של ברק", אמר זיו למנו, „אבל לפעולה ימית אנחנו, הקומנדו הימי, יותר מתאימים"

חה לקונים המוזרים, אבל החשש מפני גי־לוי הסוד התבדה; הזבנים לא הפיצו את הסיפור על החוויה הזאת. בתרגיל המסכם לבשו החיילים מיחידת העילית את הבג־דים האזרחיים ואחדים מהם לבשו בגדי נשים וחבשו פיאות נכריות. ברק התחפש לגברת מהודרת, שחורת שיער ובעלת חזה שופע.

על־פי מקורות החוץ המצוטטים בספרם של בר־זוהר והבר התאכסנו במלון „סאנ־דס" שבביירות שניים מאנשי ה„מוסד" החל ב־1 באפריל, והציגו את עצמם כ־ילבר ומבו, בלגי, ודיטר אלטנודר, גרמ־ני. כל אחד מהם שכר חדר שחלונותיו פו־נים אל הים, וסיפר שהוא זקוק למנוחה ושהתחביבו הוא דיג ביום ובלילה.

הם לא החליפו מלים זה עם זה ולא קשרו הכרויות עם האורחים. ב־6 באפריל הגיעו לאותו מלון, גם הם בנפרד, אנדרו וינצ'סאו, אנגלי, ג'ורג' אלדר, אנגלי, ושאר־רל בוסר, בלגי, ולמלון „אטלנטיק" הגיע אלדרו מייס, אנגלי. כל אחד מהשישה טייר באתרים שנועדו לנחיתה ובציבים המובי־לים אל היעדים, וכל אחד מהם שכר מכו־נית נסיעות מכונית גדולה וחזקה.

בשעות הבוקר המוקדמות ב־9 באפריל ישבו מנו שקד והרמטכ"ל דוד אלעזר בל־שכתו של האחרון. היתה שתיקה מעיקה, ולבסוף אמר שקד: „המפקד, יהיה בסדר". הרמטכ"ל אמר: „בהצלחה, אבל דע שאם חס וחלילה יקרה משהו, אתה לבד".

„אני יודע והאנשים שלי יודעים", השיב שקד.

„אם יקרה משהו, אתה לבד"

אלעזר נפגש עם הלוחמים ואיחל להם הצלחה, ובצהרי אותו יום הוצגו לפני הלוחמים התמונות המעודכנות של ביירות והם עלו על הסטי"לים. רק כשהיו בלב ים גילו למלחים שהפעם אין זה תרגיל.

שקד הורה לפקודיו לשכב לישון. גם הוא שכב במיטתו ושינן לעצמו: „אהוד יתקוף, ואחר־כך יתקוף אמנון, ואז אני אשלח את השייטת לאל־עוזאי, היא תמשוך כוחות איבה לדרום העיר, ואני אשלח את גדי ואת שמואל פרס עם השייטת לצפון העיר". הוא נרדם והתעורר אחרי שש שעות, כש־התקרבו הספינות לנקודת הנחיתה.

זמן מה לפני השעה 21.00 הגיעו תשעה סטי"לים ושני „דבורים" אל מול חופי ביי־רות. הסטי"לים „מבטח" ו„געש" המתינו מול צידון עם פקודיו של עמוס ירון. הס־טי"לים „חרב", „אילת", „משגב" ו„סופה" הביאו את פקודיהם של ברק, שחק ושאול זיו אל מול שכונת אל־עוזאי.

„מזנק" ו„סער" הביאו את מנו שקד עם חבורת הפיקוד של המיבצע ועם עתודת החילוץ אל מול השכונה רמלת אל־בידא. „עכו", עם גדי, סגן הקצח"ר שמואל פרס וכוח מהשייטת, עמדה מול צפון ביירות. בין הסטי"לים לא היה קשר, ודממת האל־חוט נשמרה.

בשעה 21.00 הורדו סירות הגומי מהספי־נות, ומנו שקד הודיע לרמטכ"ל במכשיר הקשר: „הגענו".

ברק, בשמלה, חבוק עם בצר

דקות אחדות לפני חצות הגיעו כתותיהם של ברק ושחק בשתים־עשרה סירות גומי אל החוף, נחתו ליד בית־מלון גדול ונכנסו לשש המכוניות השכורות, כל כוח לשלוש מכוניות. משוריינים רבים של הז'נדרמריה הלבנונית פיטרלו על הכביש באותו יום, בגלל הפגנת סטודנטים.

השוטרים לא חשדו בשש המכוניות שעב־רו לידם. המכוניות הגיעו ליעדים בשעה 01.29. המכוניות שהובילו את ברק ופקו־דיו הגיעו לסביבת רחוב ורדן שבשכונה רמלת אל־ביידא והמכוניות שהובילו את שחק ופקודיו חנו ברחוב גאמה.

כשהגיעו ברק ופקודיו לסימטה 60 שליד רחוב ורדן ושמולה, ליד הקונסוליה העי־ראקית, עמדה מכונית־משטרה. לכן לא חנו בה אלא נכנסו לרחוב איבן וליד, פנו

שלמה אבינרי

בין מוסקווה לירושלים

יש שניות וסתירה פנימית ביחס שמגלים, בדרך כלל, ישראלים כלפי ברית־המועצות: מצד אחד קיימת אי־בה וטינה עמוקות, הנובעות מאופיו המדכא של המישטר הסובייטי ומרדיפת הפעילות הציונית בברי־ה"מ; מצד שני, מצית כל שביב של שמועה על אפשרות של הפשרה ביחסי ישראל־בריה"מ מידה של התרגשות ואופוריה, שאינן מוצדקות לגופו של דבר והמשחקות, לעי־תים, לידי הסובייטים.

ראוי להעמיד את המרכיבים השונים ביחסים אלה בפרופורציה הנכו־נה שלהם ובמורכבותם האמיתית. ניגודי האינטרסים המהותיים בין בריה"מ לישראל הם ברורים ועמוקים: הבדלים בהשקפת עולם ובמע־רכת הערכים; ניגודים ברורים־מאליהם בין האינטרסים המעצמתיים של בריה"מ וזיקתה לעולם הערבי לבין מעמדה של ישראל והשתיי־כותה לעולם הדמוקרטי המערבי; המרכיב היהודי של התברה הסוב־ייטית, המקשה על המישטר הקומוניסטי לקבל כלגיטימית את עוב־דת זיקתם של חלק מיהודי בריה"מ לישראל ורצונם של אזרחים סובייטים יהודים לצאת אליה.

מרכיבים אלה ידועים, וביסודו של דבר גם הרפורמות של גורבאצ'וב לא יהא בכוחן כדי לשנותן. יחד עם זאת, ניתן להצביע באחרונה שלו־שה גורמים, שבהם מתגבש, באורח פאראדוכסאלי, מצע משותף בין בריה"מ לבין ישראל. קברניטי הקרמל לא יודו במפורש ובפומבי בשיתוף אינטרסים כזה בינם לבין ישראל, מצומצם ככל שיהיה; אך לנו יש אינטרס ברור לבחון נקודות אלה, וחשוב, כי הציבור בארץ יהא מודע להן.

● טיסות ישירות מבריה"מ לישראל במקרה של חידוש העלייה. ברור האינטרס הישראלי בטיסות ישירות אלה: יש בעצם קיומן ביטוי לשיפור האווירה בין בריה"מ לישראל, וקיומן יפחית את מימדי הנ־שירה (אם כי יש להעיר, כי בנשירה – כמו גם בירידה ובהיעדר־עלייה מארצות הרווחה – לא די לטפל באמצעים מינהליים. לכן הנסיון למנוע מעמד פליט ליוצאי בריה"מ בארה"ב הוא גם לא יעיל וגם מביש לכל יהודי, הזוכר עדיין את זכר השואה ואת השערים הנעולים בפני פליטים יהודים).

אולם פאראדוכסאלית, ככל שעניין הטיסות הישירות קשה לסובי־טים עקב העובדה, שהוא יבליט את קשריהם עם ישראל, גם להם יש עניין בו. המישטר הסובייטי יכול, בתנאים מסויימים, להתיר עלייה מבוקרת לישראל – ככלות הכל, הוא עשה כן בשנות השבעים. אין הוא יכול להתיר, מטעמים פוליטיים פנימיים ואידיאולוגיים, הגירה בלתי־מבוקרת של אזרחים סובייטים למערב. מנהיגי יהדות ארה"ב, שחרתו על דגלם את סיסמת "חופש הבחירה" (המצלצלת אולי יפה בתנומי הריטוריקה האמריקנית המקובלת), מתעלמים כאן לחלוטין לא רק מן הפרימאט הציוני, אלא גם מן האילוצים הפוליטיים של בריה"מ.

אין ספק, כי אחת הסיבות להפסקת היציאה מבריה"מ בתחילת שנות השמונים היתה אחוזי הנשירה הגבוהים לארה"ב. מצב, שבו יהודים יכולים להגר מבריה"מ לארה"ב ואילו שאר 240 מיליון האזרחים הסובייטיים, שאינם יהודים, אינם יכולים לעשות כן, הוא בלתי־נס־בל מן הבחינה הסובייטית הפנימית.

אם תחדש בריה"מ את האפשרות, מבוקרת ומוגבלת ככל שתהיה, של יציאה משמעותית של יהודים, הרי מצב שניתן יהיה להגדירו כ"רפטריאציה" לישראל, הוא מצב נסבל יותר למוסקווה מאשר מצב, שבו תהיה ניו־יורק שוב מוצפת במהגרים סובייטיים. כאמור, יש אירוניה עמוקה בשותפות אינטרסים סמויה זו בין ישראל לבריה"מ, אך רצוי לנצלה, אפילו לא יישא העניין חן בעיני אחדים ממנהיגיה של יהדות ארה"ב. מה לעשות אם תומר לו שד ההיסטוריה לצמן אכזר ויוצר מצב, שבו האינטרס הציוני והאינטרס הסובייטי עשויים להיות קרובים יותר בנקודה אחת – ואחת בלבד! – מאשר האינטרס הציוני והאינטרס של יהודי הגולה?

● הפונדמנטאליזם המוסלמי. עד לאחרונה היה הפחד מפני פרוץ מלח־מה נוספת בין ישראל למדינות ערב בבחינת החשש העמוק ביותר של מעצבי המדיניות הסובייטית במזרח־התיכון. בריה"מ חששה מן המתיחות הבינלאומית, שתתלווה למלחמה כזו; היא חששה מאפש־רות של עימות עם ארה"ב וכן מן ההערכה, שבעקבות המלחמה תצטרך שוב לתמוך בעוד כסף ונשק בצבאות ערב, שייצאו מן המלחמה ויָדם על התחתונה.

באחרונה ניתן להבחין במיפנה שחל בהערכה הסובייטית לגבי מוקדי המתיחות במזרח־התיכון: שוב אין מוקד המתיחות הראשי מצוי בין ישראל לערבים, אלא נובע מן הקנאות המוסלמית. בריה"מ מוסיפה, אומנם, לגנות את הסכמי קמפ־דייוויד כ"שלום נפרד" (מלה גסה במי־נוח הסובייטי), אך בדיעבד היא מכירה בכך, שהסכמים אלה הקטינו את סכנת פריצתה של מלחמה חדשה באיזור. לעומת זאת, מוטרדת בריה"מ יותר ויותר מעליית הקנאות המוסלמית ומן הסכנות, שתופ־עה זו טומנת בחובה למערכת הבינלאומית ולאינטרסים הסובייטיים. כפי שניתן להבחין בהתבטאויות סובייטיות, שכוונו באחרונה לאוז־ניים ישראליות, רואה בריה"מ בקנאות האיסלאמית סכנה לעצמה בכמה מישורים. בגלל אופיו הטרוריסטי, מהווה הפונדמנטאליזם המוסלמי סכנה חמורה ליציבותם של המישטרים הקיימים באיזור ולסטאטוס־קוו, שבריה"מ חוששת מערעורו: ברור, שהקרמל חרד מפני איראן שנייה סמוך לגבולות רוסיה, ובלבנון כבר נפגעו סוחרי־סים שיעיים בדיפלומאטים סובייטיים. גם את אפגאניסטאן יש להב־בין באור זה: במערב אפשר אולי להציג את הלוחמים האנטי־סובייטיים כ"לוחמי חופש" (ובוודאי שהם כאלה מהבחינה בחינות), אך בי־סודו של דבר מדובר כאן בקנאים מוסלמים, השואבים את השראתם מחומייני, ואין לשכוח זאת בכל שיש להמשיך ולגנות את המעורבות הסובייטית באפגאניסטאן. בריה"מ רואה באפגאניסטאן חומייניסטית, הסמוכה לגבולה, סכנה העשויה לגלוש ל"בטן הרכה" של מרכז־אסיה הסובייטית, שבה יושבים עשרות מיליוני מוסלמים. מוסקווה חוששת, כי גידול השפעתה של הקנאות המוסלמית במזרח־התיכון עשוי להיות בעל השלכות לגבי מדיניות הפנים שלה.

קיצורו של דבר: לבריה"מ מלחמה, אידיאולוגית וצבאית, בקנאות המוסלמית. גם לישראל. מתברר – שוב אראדוכסאלית – כי בחזית המלחמה בטירור האיסלמי יש לישראל ולבריה"מ אויב משותף, וכ־מה הצהרות סובייטיות, שהושמעו באחרונה בגנות הטרור, יש להבי־ן גם כן על בסיס העובדה, כי הטרור התמור ביותר באיזור כיום הוא פחות פלשתיני (מאז נהלש אש"ף לאחר מלחמת לבנון) מאשר שיעי. אין להניח, כי בריה"מ תודה בכך במפורש, אך עובדה היא, כי לראשו־נה זה כמה עשרות שנים יש אינטרס אסטרטגי משותף – אומנם מוגבל – לבריה"מ ולישראל. אין אינטרס משותף זה יכול לאון את עומקה של הזיקה האסטרטגית העמוקה שישנה, ותישאר תמיד, בין ישראל לארה"ב; אך ברגע שלפתות בעניין אסטרטגי אחד יש מצע משותף לישראל ולסובייטים, מוריד העניין בוודאי את רמת העוינות ההדדית.

● הכנסייה הרוסית בירושלים. בריה"מ ביקשה, כי אחד מנושאי סיפו־לה של המשלחת הקונסולרית, שהיא מבקשת לשגר לארץ, הוא טי־פול בנכסי הכנסייה הרוסית־אורתודוכסית בישראל. מרבית נכסי הכנסייה הרוסית מצויים בירושלים. לאחר חלוקת ירושלים במלחמת העצמאות נוצר מצב, שבו ישראל הכירה בפאטריארכיה של מוסקווה ("הכנסייה האדומה") כיורשת לנכסי הכנסייה הרוסית־אורתודוכסית בארץ בכלל ובירושלים בפרט, ואילו ירדן הכירה בפאטריארכיה של הגולים האנטי־קומוניסטיים בניו־יורק ("הכנסייה הלבנה") כיורשת הנכסים הכנסתייתיים הרוסיים במזרח־ירושלים. מצב זה נמשך גם לאחר מלחמת ששת הימים ואיחוד העיר, וישראל לא פגעה בסטאט־וס־קוו זה, כך שבירושלים פעלות עתה שתי הכנסיות זו בצד זו.

אין להוציא מכלל אפשרות, כי עם בואה תנסה המשלחת הקונסול־רית הסובייטית לבדוק גם את מצב נכסי "הכנסייה הלבנה" במזרח־ירושלים. ברור, שהסובייטים, שאינם מכירים באיחוד ירושלים, לא יודו בכך בפומבי, לפחות לא בשלב ראשון. יחד עם זאת, אם תבקש המשלחת הקונסולרית הסובייטית לשאול שאלות בקשר לנכסי "הכנסייה הלבנה" במזרח־ירושלים, יהא בכך משום הכרה בעובדה, כי בריה"מ מתייחסת דה־פקטו לישראל כאל מי ששולטת בפועל במז־רח־ירושלים (וזהו, למעשה, גם הנוסחה שנוקטות כל הכנסיות האח־רות במזרח־ירושלים ביחסן לממשלת ישראל למן שנת 1967: הכרה מדינית אין כאן, הכרה בעובדה – יש).

אין בשלב זה לדעת אם אומנם תפעל המשלחת הקונסולארית הסוב־ייטית בכיוון כזה, אך "הכנסייה הלבנה" במזרח־ירושלים כבר נכנסה ללחץ בעניין זה. נשכרו שירותיו של עורך־דין ישראלי, מומחים מיוחדים הגיעו לירושלים מניו־יורק ואנשי יחסי־ציבור של "הכנסייה הלבנה" מתחילים כבר לחזר אחר עיתונאים ישראליים ולהקדים, מב־חינתם, תרופה למכה.

עניין זה, אם יתעורר, יעמיד בוודאי את ישראל במצב עדין. ל"כנסייה הלבנה" מיליוני מאמינים באמריקה, ואין שום אינטרס יש־ראלי להיכנס לעימות עם אוכלוסיה זו. יחד עם זאת, אסור לשכוח ואסור להשכיח, של"כנסייה הלבנה" מסורת ארוכת־שנים של אנ־טישמיות, שמעולם לא תוּרה בה; שרבים מפעיליה נידונו כפושעי מלחמה במלחמת העולם השנייה; שיש בין ראשיה כאלה ששיתפו פעולה עם הנאצים והיו שותפים לרצח יהודים. ככל שאפשר להצביע סביר, כי שליחי "הכנסייה האדומה" בירושלים עוסקים בפעולות אחרות, פרט לפולחן ולתפילות, וידי "הכנסייה הלבנה" מגואלות בדם יהודים. מעל ומעבר לכך, מצב שבו בריה"מ מבקשת את סיועה של ישראל בעניינים, הנוגעים למזרח־ירושלים, הוא ללא ספק מצב חדש־ני, וראוי להתייחס אליו בכל העדינות והתיחכום האפשריים.

●

שלושה גורמים אלה שמנינו מוכיחים, כי המציאות הפוליטית והדיפ־לומאטית הבינלאומית היא דינאמית ואינה שוקטת על שמריה. שי־קולים ואינטרסים משתנים חליפות, ומי שאינו מודע לשינויים האלה עשוי למצוא את עצמו מוחלש במעמדו בזירה. אין באף לא אחד משלושת הגורמים שמנינו כדי לשנות מהותית את הבדלי האינטר־סים הבסיסיים בין מוסקווה לירושלים. אך יש בהם כדי ללמד, כי המציאות היום מורכבת ומסובכת יותר מבעבר, וראוי, שמעצבי המד־יניות ודעת־הקהל יהיו מודעים למורכבות זו ולשינויים אלה. מדינה קטנה כישראל צריכה לנצל כל שינוי וכל סדק, המתהווים באווירה ובמציאות הבינלאומית, שאפשר לנוטם לטובתה ולמען ביצור האינ־טרסים שלה.

יוסף לפיד

חברים יקרים

זה הזמן.

השב"כ נמצא בפינה. העכברושים בצרות. הגיעה העת לקצץ את הזנב המסריח שלהם. כל השנים הללו, בעוד אנחנו נואמים וכותבים, ומתרוצצים בעולם כדי לגייס את תמיכת החוגים המתקדמים לעניין הצודק של העם הפלשתיני, עוסקים הקופים הללו בבילוש אחרינו, מאזינים לשיחותינו, פותחים את מכתבינו, מלבישים עלינו מלשינים, מסתננים לתוך שורותינו, עוצרים את חברינו. הם יושבים בשטחים הכבושים, עוקבים אחרי ערבים שוחרי חופש, מגרשים פלשתינים רק מפני שהם משתייכים לארגוני שיחרור, מעידים בבתי־דין שדה של הצבא הכובש עדויות־שקר נגד האוכלוסיה המקומית, דואגים לבטחונם של המתנחלים, ומונעים התגבשותה של חזית לוחמת, שתשים קץ למישטר הכיבוש.

עכשיו העת לבוא אתם חשבון.

הם הסתבכו בכמה פרשיות עסומות: רצח שני שבויים פלשתיניים בפרשת האוטובוס; התצלומים שהתחבר ואומנו צילם בכוך בדימונה; פרשת פולארד; ועתה גם פרשת הקצין הצ'רקסי. לא נגזים, חברים, אם נאמר, כי נוצרה הפעם האווירה, המתאימה לדיסקרדיטציה של שירותי הבטחון. הם לא יתאוששו מזה. בתנאי שנינהג בחכמה.

אנחנו לא צריכים לצהול בגלוי. די אם נגלה דאגה כנה לנוכח גילויים של חוסר אחריות בצמרת שירותי הבטחון. או משהו כזה. משהו שיאותת לאנשי תיקשורת בעלי מצפון, כי שתיקתם בנושא זה כמוה כהסכמה. ככניעה למעשים שלא ייעשו, מתוך פאטריוטיזם מוטעה. משהו שיעודד חברי־כנסת, המקורבים לדעותינו, להציג שאילתות דחופות או לשגר מברקים בהולים, כדי שהם יתפרסמו ברדיו ובטלוויזיה. משהו שיעורר בחוגים אינטלקטואליים הרגשת אי־נוחות. שהם כאילו משתפים פעולה עם השב"כ בעצם שתיקתם. אני מציע לסמוך על העיתונאים, הם כבר ימצאו את הניסוחים המתאימים.

זאת לא צריכה להיות פעולה חד־פעמית. אלא הסברה לטווח ארוך, שתרד לאט־לאט לשורשים, תטיל ספקות, תפורר מבפנים. משהו בסיגנון "יש גבול", רק הפעם לא נגד צה"ל בלבנון, אלא נגד שירותי הבטחון בשטחים. אתם לא תאמינו מה ניתן לעשות, אם רק משתמ־שים בפסיכולוגיה הנכונה.

יום יבוא, חברים, אני מבטיח לכם, בו נוציא 400,000 אזרחים טובים לכיכר מלכי ישראל, להפגנה נגד שירותי הבטחון המסריחים. (אגב, מי כמונו יודעים, שלא היו שם 400,000 וגם לא רבע מזה, אבל אין לך עובדות יותר מוצקות מאגדות).

הדרך עוד ארוכה, חברים, עד שהציבור יבין, שאודי היה קורבן של כוונותיו הטובות וכי ואנונו הוא גיבור השלום, בעוד השב"כ הוא כלי שרת מסריח בידי שלטון דתי־לאומני למאבק בעם הפלשתיני. יחלוף עוד זמן רב, אבל בסופו של דבר הציבור יבין.

ובינתיים ניפגש בשבת בכניסה לביר־זית.

בצ'ילה הותר להקים מפלגות חדשות (קריקטורה של בהרנדט)

יזהר ארנון

ראיון עם יהושע בן־נון

כמה וכמה עילות היו לי לראיין זאת הפעם את מצ־ביאנו הקודם, רב־אלוף (מיל.) יהושע בן־נון. קודם כל, החילופין במטכ"ל. ביקשתי לשאול את מר בן־נון לדעתו על העברת שרביט הרמטכ"ל ממשה לוי לדן שומרון. רציתי לשאול מה דעתו על המצב בשטח שהוא עצמו כבש בשעתו, איזור יהודה ושומרון. וכ־מובן – איך לאו – על הוועידה הבינלאומית, שכה מרבים לדוש בה.

מצאתי את המצביא הישיש, מכבש ארץ־ישראל, בבית אבות במאתי תל־אביב ("ירושלים קרה מדי בשביל עצמותי ואת ידיחו שכבשתי פעם החזרתם משום־מה לגבעונים", רטן אחר־כך), שקוע בקריאת העיתונים. עוד לפני שהספקתי לומר מלה תלה בי בן־נון, שזקן מי־דות לבן עיטר את פניו, את עיניו והטיח: "אני לא מבין אתכם, ממש לא מבין אתכם. אני השארתי לכם ממלכה לתפארת. כל מלכי המז־

[illegible]

לאפרים ומנשה. הם כל הזמן דרשו לעצמם את הטוב ביותר. מיד לאחר שחצינו את הירדן החלו שני שבטים אלה לשים את ידם על האדמות הפוריות ביותר. אפרים ומנשה התנחלו באיזור שכם, שהיה עשיר במעיינות – אבל לא הסתפקו בכך ורצו עוד ועוד. כאשר אמר־תי, שהם יכולים לקפוץ, הם ניהלו אתי "ברוגז" וסירבו להשתתף במלחמות נוספות. גם הפעם הלכו השבטים האחרים בעקבותיהם ודאגו כל אחד לעצמו. אבל כאשר שבטי אשר ונפתלי היו בצרות הם נזכרו פתאום, שיש יהושע בן־נון. היתה לי ברירה? ישראל אפילו חטא, ישראל הוא. באתי בראש צבא אדיר וניפצתי מצפון הארץ את יבין מלך חצור ואת בעלי בריתו.

●

שאלה: אני תמה על דבר אחד. הרי בארבעים השנים שהלכתם במדבר לחמתם ביריבים אדירים וגברתם עליהם. מה קרה, שדווקא סמוך

[illegible]

هكذا من الأصل

בארון המת לא היו דולרים...

בראשית 1950 הועלו ארצה עצמותיו של הרבי הזקן מוויזניץ, מרומניה הקומוניסטית. לאחר שהושגו כל האישורים והארון הוטען על אניה, הלשינה הייבסקציה כי בארון הוטמנו זהב ודולרים, שהחסידים מבקשים להבריח ארצה. חיפוש מדוקדק העלה - במקום דולרים וזהב - פתקאות בקשה רבות, שבהן ביקשו יהודים תמימים את עזרת הרבי המת, שיזכו לעלות לארץ ישראל. כעבור שנתיים וחצי חזר החזיון על עצמו והפעם עם ארונו של הרב אריה־לייב רוזן זצ"ל, אביו של הרב הראשי ליהודי רומניה. זהו סיפורו האישי של הרב ד"ר משה רוזן, המתפרסם כאן לראשונה

מאת הרב ד"ר משה רוזן

ינואר 1950.

עצמותיו של האדמו"ר הזקן מוויזניץ, רבי ישראל האגר זצ"ל, הוצאו מקברו באורודיאה והוטמנו בארון. הוא הגיע בדרך האוויר לבוקרשט. קיבלתי את הארון בנמל־התעופה ומשם הועבר ברכבת לנמל קונסטנצה, כדי להטעינו על סיפון האניה „טראנסילבניה", שהיתה מובילה עולים לישראל.

ביום שישי לפנות ערב, לפני כניסת השבת, הבהיל אותי הרבי מבוהוש וכעת בתל־אביב, רבי יצחק פרידמן שליט"א, והודיע לי כי הארון של הרבי מוויזניץ הורד מהאניה מיד אחרי שהוטען.

הדבר בא בעקבות הלשנה כי בארון הוטמנו שטרי דולרים ומטבעות זהב, המיועדים להברחה. „טראנסילבניה" הפליגה בלי הארון וזה הורד למרתפי המחסנים בנמל.

הידיעה זיעזעה אותי וכל אותה שבת לא מצאתי מרגוע לנפשי. אולם גם במקרה זה

רבי ישראל האגר זצ"ל: „רבנו, סייע נא במרומים לעלייתנו לארץ הקדושה"

הושיט לנו יד מסייעת זלמן רבינזון, אחיה של אנה פאוקר, המנהיגה הקומוניסטית ברומניה.

הוא הקשיב לי בלי להוציא הגה מפיו. נסיונות שתדלנות שלי, במשך יום השבת, במשרד הדתות וכן אצל שארבן, ובאקאל, פלדמן ולייבוביץ, ראשי הייבסקציה הרומנית, העלו חרס.

זלמן רבינזון, אחיה של אנה פאוקר, „האשה החזקה" של רומניה, שוב התערב למעננו. במשרד של שירותי הבטחון אמרו לי: נתקבלה הוראה מהחברה אנה להישמע להוראות הרב

בבוצאי שבת הגיעתני תשובתה של אנה פאוקר. לאחר שאחיה פנה אליה, לאמור: כיוון שנתקבלה הודעה מחשידה, מן הדין לפתוח את הארון ולבדוק. בלבי התעורר חשד, מי יודע אם לא יסמינו מטבע חוץ בארון, כדי להעליל על היהודים.

הנחתי כי במקרה זה לא תועיל כל הכחשה. כדי שהאמת תצא לאור התנדבתי לנסוע לקונסטנצה ולהיות נוכח בעת פתיחת הארון.

בחצות הלילה יצאתי לקונסטנצה בלווית מייסטר, שהיה ממונה על חבר העובדים בפדרציה [של הקהילות היהודיות] ולמעשה היה סוכן הבולשת. כאשר הגעתי לקונסטנצה, חיכו לי שם קציניים בכירים, ביניהם גורל שהיה מפקד הנמל, הממונה על השרותים החשאיים ואחרים. הופיעה גם גברת שבאה מטעם „הוועד היהודי הדמוקרטי" במקום.

לפני המלחמה השתייכה גברת זו לאירגון נוער ציוני ואילו אחרי המלחמה הצטרפה למפלגה הקומוניסטית וקיבלה „תפקיד": לחפש על גופן של נשים יהודיות לפני עלייתן לאניה, בדרכן לישראל.

כל הכבודה, הקצינים, הגברת היהודיה ואנוכי, נסענו למרכז העיר. בלי שתדע מה

עמדתי, פנתה אלי ואמרה: „הוי, כמה אשמה אם יתגלו דולרים בארון. כך נחשוף את פרצופם כמו שצריך".

נזפתי בה: „התביישי, ואת עוד מתיימרת להיות מנהיגתה ונציגתה של האוכלוסיה היהודית. אילו קרה כדבריך, זה היה מביט עלינו הדפה בזאת שמן הדין היה להבכית על אבל במשכנותינו ולא שמחה".

היא עיוותה את פניה אך בלעה את ההערה. בתוך כך הגענו למשרד שירותי הבטחון וכאן נאמר לי כי „נתקבלה הוראה מהחברה אנה [פאוקר] להישמע להוראותיו של הרב".

הארון הוצא ממרתף המחסנים והועבר לבית הכנסת. הקצינים ביקשו ממני להורות להם כיצד לנהוג. אמרתי להם: הזמינו מיד, בשמי, את רב העיר, ר' יוסף חיים שכטר [ז"ל] והוא יביא אתו כמה יהודים ויחד נפתח את הארון, שהיה מורכב משלוש תיבות: שתיים מעץ ואחת ממתכת.

„אתם" – אמרתי לאנשי הבטחון והשירות החשאי – „תהיו נוכחים בכל המעשה, אבל את העבודה נבצע בכוחות עצמנו. אני והיהודים שעליהם אסמוך את ידי, נטפל בארון".

הקצינים קיבלו את הוראותי. רק הגברת כלמלה: „זוהי גזענות. מה פירוש שלא ינעו בארון".

„על כך שאין זו גזענות, יעידו העבודות שנעשה", אמרתי לה, „יתר על כן, על אף היותך יהודיה חל עליך האיסור לנגוע בארון. רק יהודים שומרי מצוות ושלומי אמוני ישראל זכאים לכך ולא אחרים, יהודים או לא־יהודים".

כך היה. כל נציגי „הוועד היהודי הדמוקרטי" הוצאו מבית הכנסת ואני נשארתי שם עם חבורה של יהודים שומרי מצוות. פעלנו בעזרת בכשירי ריתוך וכך פתחנו את הארון. הקצינים עבדו מן הצד והסתכלו.

הארון נפתח ובמקום דולרים נמצאו 72 פתקים („קוויטלעך"), שתחבו יהודים בשעת הוצאת הארון באורודיאה. הקצינים ביקשו שאתרגם להם את תכנם של הפתקים. עשיתי כרצונם, פתק אחר פתק, שבהם אותה בקשה ותפילה:

„רבנו, היה נא מליץ יושר בעדנו והתפלל במרומים בעד עלייתנו ארצה".

„רבנו, סבלנותנו פוקעת כוחנו כלה ואין אנחנו יכולים עוד. סייע נא במרומים לעלייתנו לארץ הקודשה".

הגברת מ„הוועד היהודי הדמוקרטי" אמרה לי: הוי, כמה אשמה אם יתגלו דולרים בארון. כך נחשוף את פרצופם כמו שצריך. אמרתי לה: התביישי

זו היתה לי פעם ראשונה שנוכחתי בחשיפתם של שרידי עצמות יבשות, אשר העידו על הכתוב: „עפר אתה ואל עפר תשוב" (בראשית). ראיתי את השלד, החוליות הגולגולת המתפוררים והמתפרקים ובכל מגע הם נהפכים לאבק. שמכנו באו ואליו שבו. לא אשכח את המראה הזה עד סוף ימי.

בידי השתמר מכתב משנת תרצ"ה, שכתב האדמו"ר רבי ישראל האגר [זצ"ל] לאבי מורי [זצ"ל]. הנייר עדיין חלק ונקי. הדיו – כאילו אתמול כתבו בה. הכתב עצמו ברור. ואילו מתבו האיגרת... המראה מחריד ועגום.

הגוויות הבהבו ואני, כולי נרעש ונרגש לחשתי תפילה קצרה לעילוי נשמתו, בעוד הקצינים ונציגי המימשל עמדו דום והרכינו ראש בכבוד.

יהודי „הוועד הדמוקרטי" נשארו מחוץ לתחום בית הכנסת ועמדו שם במפח־נפש. תוחלתם נכזבה והלשנתם עלתה בתוהו.

הברקתי לרבי חיים מאיר האגר [זצ"ל], בנו של המנוח, שהיה מודאג מאוד והכביר עלי טלפונים ומברקים. הארון הועלה לאניה המפליגה לארץ ישראל והכל בא על מקומו בשלום.

אוקטובר 1951.

ביום ב' דראש השנה תשי"ב נפטר אבי־מורי זצ"ל, בגיל 81 ומחצה. סמוך לפטירתו הביע משאלה שיובא לקבורה בארץ ישראל.

עצמי לא חלמתי שתינתן לי האפשרות הזאת.

כמה שעות לאחר פטירת אבי זצ"ל הופיע אצלי פיליפ רוסנברג, בנו של סימון רוסנברג מגאלאץ, בעל חנות ברחוב ליפסיקני. הוא הגיע לבית הכנסת להתפלל והבחין כי אני שרוי בצער. הוא הציע לקשר אותי עם מנהל המכס, שיסייע לי בהעברת הארון ובכך לקיים את מצוות אבי ורצונו האחרון.

מיד אחרי שקמתי מאבלי, התחלתי לפעול, בעזרתו של אותו קשר, בדרך חשאית וסודית. קיבלתי הרשאות בכתב מטעם הרשות הסניטארית, משרד הבריאות, תעודת חניטה (שלא התקיימה כלל) וכן אישורים מהמשטרה, ממשרד הפנים, המכס, והמשרד לסחר־חוץ.

היתה לי תחושה כי עלולה להתרחש תקלה מצד „הוועד היהודי הדמוקרטי" ופדרציית הקהילות. משום כך שמרתי על סודיות.

הליכי ההרשאות התמשכו ולבסוף, כחודשיים אחרי הפטירה, בבוקרו של ערב ראש

רבות עברתי בימי חיי, אך מעולם לא איבדתי את עשתונותי כמו ברגע שהגיעה אלי הידיעה כי הורידו את ארונו של אבי מהאניה. אוי־לאותו בזיון!

אל. בנסיבות ששררו אז, בעידן ההתקפות הפרועות על הציונות, לא היה אפשר להעלות על הדעת כי הרב הראשי יוכל לשלוח את ארון אביו לקבורה בארץ ישראל. אני

חודש כסלו, היה הכל מוכן למיבצע: המכוניות, המעדרים, המבושים הדרושים למלאכת ההוצאה מן הקבר. נלוו אלי הרבנים ת. נוטמן ול. אלפרט, השו"ב שאול כהנא

והחזן רבינסקי.

הגענו לבית העלמין „פילנטרופיה", בלוויית נציגיהם של שלושה משרדי ממשלה המעורבים והצלחנו להוציא את הארון מהקבר, בטרם יגונב דבר לאזניהם של אנשי „הוועד היהודי הדמוקרטי".

לקונסטנצה הגיע הארון בקרון מיוחד של הרכבת, שהובילה עולים, בדרכם לאניה. הארון הגיע לנמל ביום חמישי ומיד הוטען בתא מיוחד של האניה „טראנסילבניה" שעמדה להפליג בו ביום לישראל. זה היה תא ששולם בעבורו סבין ותקילין. איש החברה הממשלתית להובלה „רומטראנספורט", קיבל 20 אלף ליי, ותמורתם הבטיח להיות נוכח בקונסטנצה ולפקח על המתרחש, עד אשר תפליג האניה לדרכה.

על כל המיבצע הוצאתי כ־150 אלף ליי, מתוך סך שלוש מאות אלף ליי, שהיו כל הסכנותי. כעבור כחודשיים הכריזו השלטונות על „סטאבילזציה כספית" (מעין פיחות במושגים של רומניה) והכסף איבד

לבוקרשט ולהביאו מחדש לקבורה? אוי לאותו בזיון.

גם הפעם הצמיח לי היאוש כנפיים. חשתי לביתו של זלמן רבינזון והוא, כחץ מקשת, רץ אל דירת אחותו, אנה פאוקר.

היא אמרה לו:

„נכון. יש הלשנה שהרב הראשי הטמין דולרים וזהב בארון. אנו משוכנעים כי אין אמת בדבר, אבל למענו ולמען כבודו מוטב שייפתח הארון. שאם לא כן יישאר החשד בעינו".

זלמן, אחיה, התווכח אתה. הוא הראה לה את הפרוטוקול שמותם בעת חתימת הארון בחותמות הרשויות המוסמכות, משרדי הפנים, הבריאות וסחר־חוץ.

אנה פאוקר הביעה שביעות רצון למראה התעודות, אך חזרה ואמרה כי רצוי שלא יישאר כל צל של ספק.

כשרבינזון העיר לה כי האניה עומדת להפליג מהנמל באותם רגעים ממש, העבירה

הרב אברהם אריה רוזן זצ"ל: „גוויתו של אבי־מורי מוטלת באוניה מרוחק"...

95 אחוז מערכו. התברר כי מחצית הסכומתי, שאותם השקעתי בהעלאת עצמות אבי לא"י, היתה „השקעה" טובה יותר...

אך עוד לפני שהאניה הפליגה פרצה הסערה.

אנשי „הוועד היהודי הדמוקרטי" ותחו מזעם. העברת הארון לישראל נהפכה למיפגן פוליטי. שערורייה שכזאת! הזדהות ציונית! ובידי מי? בידי הרב הראשי!

אני לא יצאתי לקונסטנצה. חשבתי בלבי שמוטב שאשאר בבוקרשט עד הפלגת האניה. לא יצאתי את סף ביתי וספרתי את הרגעים ואת השעות עד המועד הקריטי, שעה שש בערב, ביום חמישי, אשר היתה, לפי התוכנית, שעת האפס להפלגת האניה.

בשעה חמש ורבע צלצל הטלפון. על הקו היה איש „רומטראנספורט" שהודיע: הארון הועלה לתא, אך ברגע האחרון הורד. האניה תפליג בעוד שלושת רבעי שעה.

מיד הוראה טלפונית לעכב את האניה, עד אשר ייפתח וייבדק הארון.

אנה פאוקר אמרה לאחיה: נכון, יש הלשנה. אנחנו לא מאמינים, אך מוטב לפתוח את הארון, שלא יישאר צל של ספק

האניה נעצרה ללילה שלם. לא נמצא מלח שיהיה מומחה לפתיחת תיבת המתכת. האיש שלי מ„רומטראנספורט" עמד אתי בקשר טלפוני כל רבע שעה ודיווח לי בפרוטרוט על השתלשלות העניינים.

בטלפון דאגתי שבעת פתיחת הארון יהיה נוכח הרב פרידמן מקהילת קונסטנצה ועוד יהודים. לדאבוני סירב הרב לבקשתי ולא כאן המקום להסביר את נימוקי סירובו. בינתיים כבר הלך לעולמו.

בליל שימורים זה שוחחתי שבע־עשרה פעם טלפונית עם קונסטנצה. רק בשעה חמש לפנות בוקר התבשרתי כי מלאכת הבדיקה הושלמה והארון הוטען מחדש על האניה. כעבור שעה קלה הפליגה האניה ובה גם ארונו של אבי־מורי, אריה־לייב רוזן זצ"ל.

במזל חיפה תיכו לארון רבי חיים מאיר האגר, האדמו"ר מוויזניץ [זצ"ל] ויבל"א, רבי יצחק פרידמן, האדמו"ר מבוהוש שליט"א. הם שליוו אותו בדרכו האחרונה לבית העלמין סנהדריה בירושלים. ליד הקבר הפתוח, לפני סתימת הגולל, השמיעו דברי הספד הרב הראשי לישראל, הרבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג [זצ"ל] והגאון רבי משולם ראטה [זצ"ל].

כך חזרה על עצמה, מקץ שנתיים, פרשת העברתו של ארון הרבי מוויזניץ, אותה עלילה ששוב הצלחנו להדוף בעזרת אחיה של אנה פאוקר, המנהיגה היהודיה של הקומוניסטים הרומנים.

ליד קברו של אבי־מורי נכון קבריהם ומצוי או מנוחת עולמים אמי־מורתי טאובה רוזן ע"ה, אחותי הרבנית ברכה גוטליב ובעלה הרב ד"ר זאב גוטליב ז"ל, ובשכנותם שמור מקום לי ולרעייתי.

בדרך סודית קיבלתי הרשאות בכתב מן הרשויות. הצלחנו להוציא את ארון אבי מהקבר בלי שיגונב דבר לאוזניהם של אנשי „הוועד היהודי הדמוקרטי". אך לפני שהפליגה האניה פרצה הסערה: הרב הראשי שולח את עצמות אביו לארץ־ישראל! שערוריה! מפגן הזדהות עם הציונות!

רבות עברתי בימי חיי. תמיד השתדלתי לשמור על קור רוח. אך מעולם לא איבדתי את עשתונותי כמו באותו רגע שבו הגיעה הידיעה על הורדת הארון מהאניה. מה עלי לעשות? גוויתו של אבי־מורי מוטלת באר זה מרתף ואני, אנה אני באו? רציתי לכבדו והנה קרה ההיפך. האם להחזיר את הארון

אנה פאוקר, „בת הרב" (תחת תמונתה שלה) בהתמנותה לתפקיד שרת החוץ של רומניה

ב'

טלוויזיה

יום ראשון 19.4.87
ליל שביעי של פסח

כללית

16.00 „ילדי המים" — סרט דרמה אנגלי משולב בהנפשה — יצירת מופת, המבוססת על ספרו הקלאסי של הסופר הוויקטוריאני צ'ארלס קינסלי. הסרט מספר את קורותיו של טום, נער יתום המשמש שוליה למנקה הארובות האכזר גריימס. גריימס הוא נוכל העוסק גם בעסקי גניבה. בנסיון גניבה שנכשל ב„הארמונבר הול" הוא מגולל את האשמה על טום. בנוסתו מרודפיו קופץ טום, ועמו כלבו טובי, לסיפיו של אגם, שם הוא עובר הרפתקות שונות בעולם דמיוני של דמויות מונפשות

17.30 „פסח במידבר" — ניסים קריספיל יוצא לטיול במידבר הנגב עם קבוצת ילדים ממדרשת שדה בוקר. הם לומדים להכיר את תנאי הקיום במידבר, צמחים, מקורות מים ובעלי חיים, הם מבקרים במאהל בדואי, להכרת אורח החיים של האדם במידבר ומנסים להבין ולחוות את מסע בני ישראל במידבר

18.32 „פלסידו דומינגו" — ראיון עם זמר האופרה הידוע פלסידו דומינגו בשילוב קטעי חזרות והופעות מן האופרות שלו

19.30 חדשות (בעברית) 19.00 חדשות (בערבית)

20.15 „מסעות כסא לבך" — תכנית לאביב 1987 — קטעי מחול ומוסיקה, בחיק הטבע, על רקע נופי הארץ, שהתלימו משמות הבצורת ומתגלים בפריחת אביב מרהיבה. מציג התכנית קטעי מחול ומוסיקה שונים

20.50 „הדרך לחיים חפר" — תכנית חגיגית עם חיים חפר

22.10 „סיפור אהבה" — סרט קולנוע. עיבוד קולנועי לספרו רב המכר של אריק סיגל שהיה ללהיט הקולנוע הבלתי(מסותם הדמעות) ביותר, שהופק בדור לחוד מעולם. אריק סיגל אף כתב את התסריט לסרט. סיפור־האהבה הוא סיפורם של סטודנטים באוניברסיטת הארווארד, אוליבר שמו, והסטודנטית לני. למרות הרקע החברתי השונה שלהם והתנגדותו של אביו המבוסס של אוליבר, הצעירים מחליטים להתחתן ועוברים יחדיו תקופות קשות של מצוקה כלכלית, רווקא בשעה שנראה, כי הם מתחילים להתבסס, ובעודם מתכוננים לבלות חופשת־חג מולד בפאריס, נודע לאוליבר כי אשתו הצעירה חולה במחלה ממארת. לני מתה, והיא בת עשרים וחמש בלבד. בתפקידים: אלי מקגרו וראיין או'ניל. בתפקידי משנה: ריי מילאנד וג'ון מארלי. במאי הסרט הוא ארתור הילר. הסרט הופק בשנת 1970

23.45 פסוקים לחג וחדשות הלילה

לימודית

09.00 „טלטקסט — עד כאן" — חדשות קול ישראל
09.05 „שעת משחק"
09.15 תיאטרון אגדות־עם — עבדרן, סוחר, פיל — אגדה הודית המספרת על סוחר קמצן המתבודד בארמונו שבמידבר עם אשתו ובנו
09.45 „לפני" — למי יוצאת לחקור בעניין המשאית המשוררת כי לכתה בידי שני עבריינים הסבירים מפעפים בלתי־חוקיים מפקיסטן לאנגליה
10.10 „מסע לאי הדינוזר" — פרק 3: מקופיה
11.00 „חוי אחיך עמך" — תיעוד תנועת הסימנה בשנת 1986
11.30 „להקת „הברירה השביעית"" — מיבחר משירי להקת „הברירה השביעית" עם שלמה בר
14.00 „טלטקסט — עד כאן" — חדשות קול ישראל
14.05 „המסיבה הקשה" — סרט קולנוע עם שירלי טמפל — שרה (שירלי טמפל) נמצאת בפנימיה של מיס מינצ'ין באנגליה עד שיתוחו אביה מסלוחת הבורים בדרום־אפריקה. מיס מינצ'ין מתייחסת אליה יפה עד שמגיעה הידיעה שאביה של שרה נהרג. שרה אינה מאבדת תקוה ומחפשת את אביה בין הפצועים בבית החולים. בסרט משולבים שירים וריקודים בביצועה של שירלי טמפל
15.35 „הדרה אפרחים ומעורים" מירושלים — במחול המזרחים המצולצלים

ירדנית

16.00 סרטים מצויירים
16.35 „ילדים בעולם"
17.00 „הרפתקאות בספורט"
17.25 „המצלמה הנסתרת" — סידרה משעשעת (ערוץ 1)
17.30 סרט קולנוע צרפתי
17.50 תכנית לחקלאי (ערוץ 1)
18.30 סידרה ערבית (ערוץ 1)
19.00 חדשות בצרפתית
19.30 חדשות בעברית
19.45 לקט שירים
20.00 חדשות בערבית
20.30 „כאבי נזל ההתגנות" — סידרה קומית
20.40 סידרה יומית בערבית (ערוץ 1)
21.10 סידרה דוקומנטארית
21.30 „מוסדות בדרך" (ערוץ 1)
22.00 חדשות באנגלית
22.10 „שבועון הטלוויזיה" (ערוץ 1)
22.20 „שוד מזויין" — סידרה חדשה

המזה"ת

13.30 „חיים אחרים" (סדרה)
14.00 „מועדון 700"
14.30 „מעשיות משמחות"
15.00 סרט (בערבית)
16.30 אי המטמון (מצויר)
17.00 „הבית המעופף" (סידרה מצויירת)
17.30 „התבונות" — עם גלנדה נקסון
18.00 „באגקי" (סדרה)
18.30 „בפיות של כסף" (קומי)
19.00 „60 דקות"
20.00 תכנית מוסיקלית
21.00 סרט — „הנוצר"
22.30 „מעשיות משמחות" (ערבית)

לקראת שידור

„הדרך לחיים חפר"
תכנית חגיגית

(טלוויזיה כללית, 20.50)

חיים חפר, משורר ופזמונאי, מלווה בשיריו ובפזמוניו את תולדות הארץ מיום הקמת הפלמ"ח ועד ימינו אלה. פזמוניו הם גם ציוני־דרך. הם מייצגים תמונת חתך של תולדות הבידור בארץ — מימי הצ'יזבטרון, הלהקה הצבאית הראשונה שחיים חפר היה ממקימיה ואשר שיריה ניגנו אז בפי כל, תיאטרון החמאם, להקת „התרנגולים", „שלישיית גשר הירקון" ועוד.

פרט פחות ידוע אולי על חיים חפר הוא כי בטרם התחיל בכתיבת פזמונים שימש בפלמ"ח חבר בחוליה שהעלתה בכר אז, בסתר, עולים מסוריה ומלבנון. המשתתפים בתכנית לכבודו של חיים חפר יעלו את פזמוניו בשיר, במלל ובצלילים.

ואלה המשתתפים: שושנה דמארי, יוסי באנאי, מסאלה, אהוד מנור, יורם טהרלב, רפיק חלבי, דן בן־אמוץ, יצחק בן־אהרון, שייקה אופיר ולהקת הצ'יזבטרון, רבקה מיכאלי, שלמה בר־אבא, אילנה רובינא, רבעיית מועדון התאטרון, להקת הנח"ל, שלום אהרון, יובל דור, יפה ירקוני ובמרכז — חיים חפר.

רדיו

קול המוסיקה

09.00 „קונצרט בוקר"
12.00 „אמנים באולפן" — יונתן שר — פסנתר
13.05 „בראשונה ובשנית"
15.00 „ניצנים" — סידרה על מלחינים בראשית דרכם — תכנית רביעית
16.00 „לפני סידורה — לה פה סול" (ש.ח)
17.00 „מוסיקה ליום ראשון" — היידן: הבריאה (א. מאתיס / ר. פישר — דיסקאו / א. בלדין / מקהלה + תזמורת, מנצח: סומרין / נ. מרינר)
19.00 „עדנת מקהלות הילדים תשמ"ז" — ציורות מאת ד. שר, ר. שירלובסקי, מ. מינרד, ע. טוביה, א. היינן, ר. דענוס, י. נילסון, א. ארליך
20.05 „קונצרט ליל החג" — הנדל: מוסיקה לזיקוקי דינור מלכותיים (האקדמיה למוסיקה עתיקה / ר. הוגווד) • בטהובן: סונטה אופ' 28, „פסטורלית" (ג. גולד) • ווהן וויליאמס: סימפוניה מס' 3 „פסטורלית" (ה. הרפר / הסימפוניה של לונדון / א. פרבין) • רספיגי: תניות רומא (תזמורת פילדלפיה / ר. מוטי) • סמטנה: פולקה האביב (הפילהרמונית הישראלית / ל. ברנסטיין)
22.30 „מן המקורות" — לחני עדות ישראל בהגדה של פסח
23.00 „שירי אביב"

רשת א'

08.05 „תנגד" — עם בני הגדל
09.05 „סלודר" — מיגע לסאורים
10.05 „מכי בוקר" — עם מיכון הדר
11.05 „שירים עבריים"
11.30 „שירי עמים"
12.05 „מעגל ים־תיכוני" — עם חמי
14.06 „בראש צעיר" — לילדים ונוער
15.30 „לקראת שביעי של פסח"
16.05 „מקימפורגרידג' להיזבת מרוא" — סיפור נולדו ודמותו של בית הכנסת בפרוס עם צבי אילן
17.10 שירים עבריים
18.06 „שביעי של פסח" — בבפילה אחת עם הסופר יעקב
19.05 „כי לו נאה"
19.30 שירים לעולים

22.05 „פסמי אביב" — אנתולוגיה של מוסיקה קלאסית, שירי עמים, שירים עבריים ופרקי קריאה

רשת ב'

08.05 „עושים עניין" — עם נבי מים ושלום קימל
09.05 „בראש צעיר" — לילדים בחופשה
10.05 „כל צבעי הקשת" — סמין יוסי
11.30 „סעו לשלום" — עם גדעון האד
12.05 חדשות מקומיות
12.10 „א"א" „ב"ב" — עם אהוד מנור
13.05 „בחצי היום"
14.06 „רגעי קסם" — שירים ישנים ואהובים
16.05 „דרך המדבר המיסתורי"
17.05 „ושמחת בחגך" — שירים וקריאות לפסח עם דן כנר
18.06 „שלח את עמי" — פגישות והתכתבויות עם פעילי עלייה בברית־המועצות
19.05 „בטעם אישי" — עם פרופ' עזרא סדן
20.05 „אילת אהבים" — משיריו של המלחין היווני מנוס חג'ידקיס
22.05 „50 שנה למסורת"
00.10 „הוי ארצי מולדתי" — שירים עבריים

רשת ג'

09.05 „מה, כבר תשע?" — עם אבי אתגר
10.05 „שבעים מי ידיע"
11.05 „אהבה יומיומית" — עם יוסי סיאם
12.05 „רק מוסיקה"
13.05 „רק בימי חול" — עם מנחם פרי
15.05 „לפנות ערב" — עם שירים עבריים
17.05 „שירים הם חברים"
19.05 „זמר שכזה" — שירים עבריים
20.05 „מחרוזת"
22.05 „טיול לילי" — שירים עבריים
23.05 „ענג הוא הלילה"

גלי צה"ל

08.00 „בוקר טוב ישראל" — אך מואליה
09.05 „א'לה בוקר" — גלי צה"ל מחוף לחוף — שידור חי מאולפן השידור הנייד מטבריה
10.55 „שירותרום 87" — פינה מיוחדת
11.05 „נכון לעכשיו" — עם רפי רשף
13.05 „גלי צה"ל מחוף לחוף" — שידור חי מאולפן השידור הנייד מטבריה, עם ארז וחברים.
15.05 „שיר בשקט בשקט"
16.05 „עניין אישי" — מסיבה לכתה ספר בביתו של יגאל מרסיזון לרגל צאת ספרו „עניין אישי עם 35 ממעודים"
18.05 שירים לערב חג
20.05 קונצרט לחג
22.05 מרתון עם הזמנת עופרה חזה
02.05 „לא רוצים לישון"

מידע

שקיעת החמה: 19.12
זריחתה מחר: 06.02
פרק יומי: מיכה ג'־ד'
משנה יומית: נדה ז'־ח', ה'־א'
דף יומי: ב"ם, צ"א
הלכה יומית: שו"ע אורח ש"ת, ד'־מ'
פרשת השבוע: חול המועד

עזרה נפשית

מרכז סיוע לקרבנות אונס
טל' 02-245554, 03-234819, 04-382611, 052-32432.
המכון הירושלמי לבעיות סמים ותרופות
דרך בית לחם 14, טל' 663828, 663902
תחנת יעוץ לנוער, אל־סם
ימים א'־ה' 17-22 (טיפול חינם), טל' 5462076, 5463587
נעמת - מרכז לטיפול בבעיות אלימות במשפחה
ימים א'־ה' 9-18, טל' 03-231675, 03-235922
ער"ן (עזרה ראשונה נפשית)
תל־אביב: 261111; (לילדים ונוער: 261113); ירושלים: 02-227171;
גליל־מערבי: 04-988410;
חיפה: 04-672222/3;
נתניה: 053-35316;
באר־שבע: 057-418111;
קו פתוח לקשיש - 24 שעות
טל' 02-690685
ויצ"ו - לעזרתך בהגנה על זכויותיך
לשכת יעוץ בענייני משפחה וסעד משפטי - טל' 03-257321
„דלת פתוחה" - מרכז מידע ויעוץ לצעירים
ת"א: רמב"ם 9, טל' 5101511/2;
חיפה: רח' הספורט 14, טל' 04-381520; נתניה: רח' מקדונלד 7, טל' 053-44964/5
„יד ביד" - אוזן קשבת לילדים והורים
תל־אביב: 03-226027; חיפה: 04-229488; ירושלים: 02-243358;
גליל מערבי: 04-922222
„קו פתוח" לילדים ונוער
24 שעות ביממה - טל' 03-221680

בתי מרקחת

ירושלים: „רוממה" – הס"ג 28 – 52319.
תל־אביב: „בריאות" – המלך ג'ורג' 28 – 283731. „ארלוזורוב" – ארלוזורוב 76 – 230740.
חיפה והקריות: „נוה הקריות" – שד' בן־גוריון 73 ק. מוצקין – 737477. „יבנה" – אבן סינא 7 – 672288.
חולון — בת־ים: „קופ"ח מכבי" – סוקולוב 35 –חולון – 895571. „מזור" – חביבה רייך 20 בת־ים – 583360.
רמת־גן והסביבה: „אסותא" – ז'בוטינסקי 41 – 7511874.
כפר־סבא: „גורי" – ויצמן 3 כפר־סבא.
נתניה: „תרופה" – הרצל 2 – 28656.
פתח־תקוה: „קופ"ח כללית" – חיים עוזר – 905271.

ריפוי שיניים

מרפאת שינים לעזרה ראשונה
תל־אביב: ברמבבא 49, כל יום – 21.00 – 24.00. בסופי שבוע – 24 שעות ברציפות, טל' 284649.
חיפה: הגפן 26, ק.ג. כל יום 20.00 – 23.00, טל' 523566.

מטוסים

מועדי המראה ונחיתה
תקל"ס: 03-381111
מודיעין נמל התעופה
03-9712484

רכבות

מירושלים
• לבני־ברק ולחיפה 16.00
מתל־אביב
• לירושלים מבני־ברק 8.18
מת"א דרום 16.00
• לחיפה 6.00, 7.00, *8.00, 9.00, *10.30, 12.00, *13.00, 14.00, *15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
• לנהריה 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00
מחיפה בת־גלים
• לתל־אביב 6.00, 6.30, *7.30, 8.30, 10.00, 11.30, *12.30, 13.30, 14.30, *15.30, 16.30, 17.30, 19.30
• לירושלים 7.00 (היציאה מחיפה מרכז למעלה כ־5 דקות קודם)
• לנהריה 7.30, 9.09, 13.21, 15.20, 17.26
מנהריה
• לחיפה ולתל־אביב 6.30, 9.05, 10.40, 14.35 (עד חיפה), 16.33, 18.38
* רכבת ישירה

טלוויזיה

יום שני 20.4.87
מוצאי שביעי של פסח

כללית

17.00 קיצור החדשות
17.02 „מר הורן" — חלק ב'. מערבון על לוחם אמיץ, היוצא למלחמה באינדיאנים
18.30 „פעלולים" — תכנית תעודה על מבקיעות מיוחדות לביצוע פעלולים שונים. (בערבית)
19.30 חדשות (בערבית)
20.00 „המימונה שלי" — תכנית מיוחדת לליל המימונה. בתכנית — על משמעות חג המימונה מנקודות מבט שונות. בשילוב שירים וקטעי פולקלור הקשורים במימונה. מנחה: נסים עידו
20.30 „שלושה למעלה, שניים למטה" — הפרק האחרון: „באור הפמוט". דפנה שכחה לקנות מתנה לבתה ליום נישואיה. ניילס מציל את המצב ומעניק לה מתנה, שמשמחת כל כך את לב הבת, עד כי היא מזמינה אותו עמה לחופשה משותפת בצרפת. בבדיקה מתגלה, שהמתנה היא חלק מרכוש גנוב.
21.00 „מבט לחדשות"
21.20 „חיים שכאלה" — עם שייקה דן — חלק שני
22.35 „מיאמי — בילוש מוסר" — סידרה אמריקנית בלשית. סוני קרוקט וריקארדו טאבס הם צמד השוטרים המוסתרים במרכז של הסדרה. השניים עובדים ביחידת המוסר של משטרת מיאמי שבפלורידה. בכסות של הוויות שאולות הם חודרים אל תוך עולם הפשע ומנסים להכיר היכרות אישית את סוחרי הסמים, הציירים וכל המרכיבים אותו. קרוקט והוי בתפקיד מאתמו ובו, סוד עורר ביאכפה עם תוך העוזה לעמם אלבים, מאבס בהה העור הוא מיסוס השומם לשר לימות, ועבודתו בראש מעיינות. הספקת, העומד בראשם, מכיר ביכולתם של קרוקט וטאבס, אך אינו מאושר תמיד מן השיטות הלא־שגרתיות שהם נוקטים. הפרק הראשון: „לב אפל". המשימה המוטלת על קרוקט וטאבס היא לעצור רשת סוחרים בעולם התחתון, העוסקת בהברחות של סרטים פורנוגרפיים. הם מתחזים לקונים המעוניינים בסחורה. זהותם האמיתית נחשפת, והם נקלעים לצרה
23.20 פסוקים לחג וחדשות הלילה

ירדנית

16.00 סרטים מצויירים
16.20 „תום סוייר" — סדרה לילדים
16.40 „מדע ודעת"
17.10 „על טעם ועל ריח" — סידרה לילדים
18.00 תכנית בצרפתית
18.30 סידרה ערבית (ערוץ 1)
19.00 חדשות בצרפתית
19.15 „מגזין ספורט"
19.30 תכנית בענייני פתוח (ערוץ 1)
19.30 חדשות בעברית
19.45 „עולם המחר"
20.00 חדשות בערבית
20.30 „מעגלים נסגרים" — סידרה קומית
20.40 סידרה יומית בערבית (ערוץ 1)
21.10 „עבודה צדדית" — סידרה בלשית
21.50 סידרה על משוררים ערביים (ערוץ 1)
22.00 חדשות באנגלית
22.20 „עלי כנף" — סדרה בכיכובה של שירלי מקליין
23.10 שירים ערביים (ערוץ 1)

המזה"ת

13.30 „חיים אחרים" — סדרה
14.00 „מועדון 700"
14.30 התעמלות
15.00 סרט — „עודי היום" עם רוק הדסון
16.30 „ילדי התבונות"
17.00 „סופר בוק" (מצוייר)
17.30 „התבונות" — עם סוויגר וג'סים
18.00 „ימים מאושרים" (קומדיה)
18.30 „לברן ושירלי" (קומדיה)
19.00 חדשות
20.00 „מאגנום" — בלש
21.00 סרט — „להיות עשיר", עם סנדרה די
23.00 „מועדון 700"

רדיו

קול המוסיקה

07.09 „שחרית לחג" — רספיגי: הציפורים (תזמורת פילדלפיה / אורמנדי) • ויואלדי: „בצאת ישראל ממצרים" — תהלים קי"ד (מקהלת נ'. אולדיס / הקאמרי האנגלית / ו. וורי) • מוצארט: קונצרטו לחליל ולנבל, ק. 299 (וו. שולץ / נ. זבלטה / הפילהרמונית הוינאית / בהם) • בטהובן: חמישייה לפסנתר וכלי נשיפה, אופ' 16 (י. דמוס / + נשפנים של הפילהרמונית הברלינאית) • שוברט: סימפוניה מס' 6 „הקטנה" (תזמורת פילהרמוניה הונגריקה / פ. מאג)
09.00 „דפי פסטה" — באך: 5 אריות בביצוע בשני קולות (ג. גולד) • ברהמס: 3 אינטרמצו אופ' 119 (ו. קליבורן) • היידן: סונטה (א. ברנדל) • שוברט: אימפרומפטו אופ' 90, מס' 4 (ק. אראו) • דביסי: הילדה עם שערות הפשתן, פרלוד מס' 8 (מתוך הספר הראשון א. זדיי)
10.00 „הדים מ„זוקאליזה" — מבט 1987
12.30 „אמנים ישראלים" — יוגם שריף: ודור לצ'לו סולו (1966) (ע. גרובר) • ארתור ולברון: פרפיסה לקלרינית סולו (א. חפץ) • סוגר: שאקונה וסקרצו (1955) (א. סמרנסקי)
13.05 „תעודות הלוחמים" — איגם בית אלפא
15.00 „תוגות אביב"
16.00 „מאולמי הקונצרטים של מ"א" — א) משבוע המוזה בבירנברג 1986 המקהלה הקאמרית משפמוסים / פ. בדניוס / התזמורת הסימפונית של בוברג — שוברט: שלום עלי אדמות, אופ' 13 • מנדלסון: תן לנו שלום • פ. פרנון: שלום עלי אדמות — אורטוריה ב) ימי המוסיקה בקאסל — שיר לכה זכורל • סינדרות: מ. דיפורה, ס. קול, ליסם, פ. ברייננד, דנר, נויך, (ם. הסלבק — טוב / א. בספר + פ. קלינקבורג — כלי הקשה / להקת כלי הנשיפה נבריאל)
18.00 „מוסיקה קאמרית"
19.00 „תזמורת כלי נשיפה" — הלהקה הפילהרמונית לכלי נשיפה
20.05 „אינטרלודי" — רצף מוסיקלי
20.30 „מאולמי הקונצרטים שלנו" — „קונוסום המוסיקה" (א. קרקוף / א. מאב, פ. ויקנס / א. קינג / ר. מילר / א. יאנג / א. רוול לאוואה
23.00 „מנומני יצירות"

09.05 „חידושים במחקר החקלאי"
10.05 „סיפורדיה" — „הדוד דוד הרך לראות בלה" מאת דאיר סלאב מרוסון
10.35 „בהילוך קל"
12.05 „מושגים" — והפעם: „על סכות סבא בתוך כדור־הארץ ותוצאה לו" עם פרופ' צבי בן־אברהם ופרופ' עקיבא פלכסר מן המחלקה לגיאופיזיקה והמדעים הפלנטאריים באוניברסיטת ת"א ושל „עשרת השבטים" והנגעים הנצחיים — עם ד"ר אבי ברזל היסטוריון „בית התפוצות"
14.06 „בראש צעיר" — לילדים ולנוער
15.05 „בצלצלי שמע" — הדים מכל הקהילות
16.05 "אביב בפולקלור"
17.10 „חוגה" — עם בני הגדל
18.06 „ביצוע סיפור חטר תקנה" — פגישה עם יוחנן פלץ
19.05 „אנתולוגיה קטנה לשירה" — „אביב, וכמיסים יסיסה" עם המשוררת אסתר אטינגר
19.30 „שידורים לעולים"
22.05 „פעמי המזרח" — המצעד השנתי של הזמר המזרחי

רשת ב'

07.09 „זמר לחג"
08.05 „בראש צעיר" — תוכנית לילדים
09.05 „שאלה של טעם" — מהדורה מיוחדת לחג
10.05 „שלכם לשיחה קלה" — המערכונים האהובים של שייקה אופיר בהשתתפות שחקנים אורחים
11.05 „תפציון אישיים" — נעמי שמר מגישה את שיריה החדשים בתקליטים של משה בקר
12.05 „מקום" — תכנית לחג — עם הסופר ישראל אלירז
13.05 „פגוש שפיר בין השורות" — עם הערפלוגית רומה אביבי
14.06 „גבירתי הנאה" — הקלטת המחזמר ב„היכל התרבות"
16.05 „ושיודע לשאול" — עם שמואל רוזן חידון לחג בשידור חי
17.05 „אביב ואהבה" — פגישת חג עם המשורר יואב חייק
18.06 „שני צידי המטבע" — תכנית על התברה למדרשות ולסביבה
19.05 „צריך לצלצל פעמיים" — משיריו של משה וילנסקי
20.05 „מטאלי" — השירים המפורסמים של ג'ילבר בקו
21.05 „חיילים יצאו לדרך" — משירי הלהקות הצבאיות
22.10 „למוצאי — שביעי של פסח"
23.05 „מעגל ים־תיכוני"

רשת ג'

07.09 „בוקר של זהב" — שירים עבריים
09.05 „כרטיס בכיוון אחד"
11.05 „בציר טוב" — השירים היפים של אילן וירצברג
13.05 „נעימה וזמר"
15.05 „בוא שיר עברי"
17.05 „שיר שלי ושלה"
19.05 „זמר שכזה" — שירים עבריים
20.05 „מחרוזת"
22.05 „טיול לילי" — שירים עבריים
23.05 „ענג הוא הלילה"

לקראת שידור

„חיים שכאלה"
עם שייקה דן

(כללית, 21.20)

סיפורו של אורח התכנית, שייקה דן, מתחיל ביחידות הסודיות של הצבא הבריטי ונמשך בציונות עם הקבוצה שבה היו גם חווה טוגו וחביבה רייך. כ־600,000 איש, חבים לו ולקבוצתו את חייהם כאן. עבודתו של שייקה דן נמשכת עד היום הזה בהעלאת עולים מעבר למסך הברזל. בתחום פעילותו זו אפשר לעת עתה לחשוף בתכנית רק חלקים ממנה.

עם המשתתפים בחלקה השני של התכנית נמנים: שר החוץ ואז ראש הממשלה — שמעון פרס, דובר אדם מפאריס — רעייתו, אחיו, אחייתו, וצאצאיהם, תת־אלוף שמואל ארד — קצין צנחנים וחיל רגלים ראשי, ומי שהיה מפקדו של שייקה דן ביחידת המודיעין של הצבא הבריטי הקולונל מוי סיימון — קולונל זה היה גם מפקדו של אורד וינגייט.

גלי צה"ל

06.05 „צלילי חג"
08.05 שירים לפסח
09.05 „מקהלה עליזה" — עם שורה זורון
10.05 „שאנים במנגינה" — עם שוהלה שרון
11.05 „קבוץ קטורה" — תכניתו של דן יונתן (ש.ח.)
12.05 שלמה ארצי במופע מוסבי מאנשי הירקון בת"א
13.05 „להמשיך את החיים" — מסע עם הרמטכ"ל היוצא רא"ל משה לוי
14.05 „בשבילי חג"
16.05 פסטיבל „אמדיאוס" (3) — התזמורת הקאמרית הישראלית בניצוחו של יואב תלמי, סולנים — הפסנתרנים דניאל טורסלו, ויול. קונצרטו לפסנתר מס' 23,

רשת א'

07.30 „רדיו קל" — עברית קלה
17.00 „משחק המלאכים" — שיחה עם דן דלקה
18.05 „גלגלי צה"ל"
20.05 „מסורת מסורת"
21.30 אוניברסיטה משודרת — פרקים באתיקה יהודית. תנועת המוסר וחשיפת האני. מרצה: פרופ' שלום רוזנברג
22.05 „על הדבש ועל העוקץ" — שעתיים של מוסיקה לקראת המימונה
00.05 „ציפורי לילה" — עם גילת מואב
02.05 „לא רוצים לישון" — מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה

מידע

שקיעת החמה: 19.12
זריחתה מחר: 06.01
פרק יומי: מיכה ה'־ז'
משנה יומית: נדה ח', ב'־ו'
דף יומי: ב"ם, צ"ב
הלכה יומית: שו"ע או"ח ש"ח, י'־י"ב
פרשת החג

עזרה נפשית

מרכז סיוע לקרבנות אונס
טל' 02-245554, 03-234819, 04-382611, 052-32432.
המכון הירושלמי לבעיות סמים ותרופות
דרך בית לחם 14, טל' 663828, 663902
תחנת יעוץ לנוער, אל־סם
ימים א'־ה' 17-22 (טיפול חינם), טל' 5462076, 5463587
נעמת - מרכז לטיפול בבעיות אלימות במשפחה
ימים א'־ה' 9-18, טל' 03-231675, 03-235922
ער"ן (עזרה ראשונה נפשית)
תל־אביב: 261111; (לילדים ונוער: 261113); ירושלים: 02-227171;
גליל־מערבי: 04-988410;
חיפה: 04-672222/3;
נתניה: 053-35316;
באר־שבע: 057-418111;
קו פתוח לקשיש - 24 שעות
טל' 02-690685
ויצ"ו - לעזרתך בהגנה על זכויותיך
לשכת יעוץ בענייני משפחה וסעד משפטי - טל' 03-257321
„דלת פתוחה" - מרכז מידע ויעוץ לצעירים
ת"א: רמב"ם 9, טל' 5101511/2;
חיפה: רח' הספורט 14, טל' 04-381520; נתניה: רח' מקדונלד 7, טל' 053-44964/5
„יד ביד" - אוזן קשבת לילדים והורים
תל־אביב: 03-226027; חיפה: 04-229488; ירושלים: 02-243358;
גליל מערבי: 04-922222
„קו פתוח" לילדים ונוער
24 שעות ביממה - טל' 03-221680

בתי מרקחת

ירושלים: „הר הזיתים" – הר הזיתים – 287490. מוצא"ח „רוממה" – הס"ג 28 – 52319.
תל־אביב: „זיוה" – אצ"ל 52 שכ' התקוה – 378403. „שדה דב" – האוזר 3 תכנית ל' – 428510.
חיפה והקריות: „ק. אליעזר" – כבר מאירהוף 6 – 511707. „מרכז מוחם" – שד' ירושלים 29 ק. ים א'.
חולון – בת־ים: „וי בת־ים" – הנביאים 3 – 5515671
רמת־גן והסביבה: „המון" – ביאליק 30 – 723674
כפר־סבא: „סופר־פארם" – אוסישקין 3 – 052-923889.
מוצא"ח: „קופ"ח שוער" – א יפה רעננה – 34730.
נתניה: „הדסה" – הרצל 24 – 22243
פתח־תקוה: „קופ"ח כללית" – חיים עוזר – 905271.

ריפוי שיניים

מרפאת שינים לעזרה ראשונה
תל־אביב: ברמבבא 49, כל יום – 21.00 – 24.00. בסופי שבוע – 24 שעות ברציפות, טל' 284649.
חיפה: הגפן 26, ק.ג. כל יום 20.00 – 23.00, טל' 523566.

מטוסים

מועדי המראה ונחיתה
תקל"ס: 03-381111
מודיעין נמל התעופה
03-9712484

מודעות

חירום
מגן דוד אדום, מכבי־אש, משטרה

המקום		מ.ד.א טלפון חירום 101	מכבי־אש טלפון חירום 102	משטרה טלפון חירום 100
אופקים	○	057-923033	057-923022	057-923444
אור־יהודה	●	03-344442	03-781133	03-343111
אזור		03-803133	03-802222	03-855173
אילת	●	059-72333	059-72022	059-72444
אריאל	●	03-9366077	03-9366077	03-9366277
אשדוד	●	055-51333	055-23333	055-42444
אשכול		057-82720	051-22222	051-49411
אשקלון	●	051-23333	051-22222	051-49411
באר־שבע	●	057-74767	057-79691	057-37444
בית־שאן	○●	06-587223	06-589222	06-587444
בית־שמש	●	02-911288	02-911088	02-911444
בני־ברק	○	03-781111	03-781133	03-703588
בת־ים	○●	03-5511111	03-802222	03-5514444
גבעתיים	○	03-781111	03-313335	03-324144
גבעת־שמואל	○	03-344442	03-731133	03-343111
דימונה	●	057-59333	057-52222	057-59444
הרצליה	○●	052-541333	052-551222	052-555555
זכרון־יעקב	●	06-322333	06-399045	06-391444
חדרה	○●	06-322333	06-322222	06-331444
חולון	○	03-803133	03-802222	03-855173
חיפה	○●	04-512233	04-643222	04-664444
חצור־גלילית	●	06-936333	06-937222	06-937744
טבריה	○●	06-790111	06-796222	06-792444
יבנה	○●	08-451333	08-451222	08-439180
יפו	○●	03-5460111	03-222222	03-838181
יקנעם		04-931401	04-994533	04-893044
ירוחם	●	057-80133	[illegible]	057-80144
ירושלים	○●	02-523133	02-661111	02-244444
כפר־סבא	○●	052-33222	052-33223	052-459444
כרמיאל	○●	04-9885550	04-912222	04-985444
לוד	○	08-221022	08-227222	08-225222
מגדל־העמק	○●	06-540062	06-540022	06-540444
מעלות	○●	04-979333	04-979637	04-979444
מצפה־רמון		057-88333	057-88569	057-88444
נהריה	○●	04-823333	04-922222	04-920344
נוה זהר		057-957222	057-84211	057-84112
נצרת־עילית	○●	06-573333	06-555222	06-571444
נתיבות	●	057-941033	057-943333	057-941144
נתניה	○●	053-23333	053-22222	053-21444
עכו	○●	04-912333	04-912222	04-919811
עפולה	○●	06-593334	06-592222	06-594444
ערד		057-957222	057-950222	057-957044
פתח־תקוה	○●	03-9231111	03-9222222	03-9374444
צפת	●	06-930333	06-930222	06-972444
קצרין		06-961333	06-961222	06-961444
קרית־אונו	○●	03-344442	03-781133	03-343111
קרית־גת	●	051-881333	051-81222	051-881144
קרית־טבעון	○	04-931401	04-643222	04-931444
קרית־מוצקין	●	04-721817	04-643227	04-740244
קרית־מלאכי	●	055-82333	055-81222	055-81666
קרית שמונה	○●	06-944334	06-942222	06-943444
ראשון־לציון	○●	03-942333	03-942222	03-995555
ראש פינה	●	06-736333	06-937222	06-937744
רחובות	○●	08-451333	08-461222	08-487444
רמלה		08-221022	08-229222	08-229444
רמת־גן	○	03-781111	03-742222	03-7544444
רמת־השרון	○	052-541333	052-551222	052-496444
רעננה	○●	052-33222	052-33223	052-451666
שדרות	●	051-897074	051-897777	051-897044
תל־אביב	○●	03-5460111	03-5462222-3	03-628444

○ במקום יש ניידת טיפול נמרץ ● יש קו טלפון חירום

هكذا من الأصل

חג המימונה בהסתדרות

במועצות הפועלים ברחבי הארץ נחוג חג המימונה תוך הדגשת ערכי האחווה, הידידות והכנסת האורחים, המשתלבים בכלליותה של ההסתדרות כתנועה חברתית ערכית ומחנכת

לוח ארועים:

ליל המימונה:

אבן־יהודה — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים יהודה נתן ומשלחת מגרמניה.

אילת — פתיחת תערוכת „יהדות מרוקו" בבית פיליפ מוריי.

אריאל — אירוח בבתי חברים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים מוטי לוי.

אשדוד — אירוח בבתי חברים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים יהודה בן הרוש ואורחים מקיבוצי הסביבה ומהמיגזר הערבי.

אשקלון — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים אריה עוזר ואורחים מקיבוצי הסביבה, אירוח בבתי חברים.

בית־שאן — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים פיני קבלו, מזכירת השילוב האזורי דוד סויסה, ח"כ עדנה סולודור, ח"כ אהרן נחמיאס, תערוכה ותחרות התלבשת היפה.

בית שמש — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים חיים הרוש.

בנימינה — בית פתוח במועדון ורבורג בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים אריה זיתוני.

גן יבנה — אוהל אירוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים נסים מנצור וראש המועצה המקומית משה אלקסלסי, וחבר הועדה המרכזת שאול בר־שמחון.

דימונה — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים יוסף בוסבול, מ"מ ראש העיריה אלברט אבוטבול, ח"כ ז'אק אמיר.

הרצליה — אירוח בבתי חברים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים שלמה תגעמי.

זכרון־יעקב — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים דוד שושן; ביקורים בבתי חברים.

חדרה — בית פתוח בבית ההסתדרות בגבעת אולגה בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים שלמה צור, ראש העיריה י. כהנה, סגן ראש העיריה מ. בוזגלו, ראש המועצה הדתית בוסקילה. בתוכנית: הזמר ג'קי אלקיים ורומנסות ספרדיות.

טירת־הכרמל — בית פתוח בבית ההסתדרות, בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים חיים פררו; אירוח בבתי חברים.

טבריה — בית פתוח בבית ההסתדרות בשיכון ד' בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים יוסי כהן; ביקורים בבתי חברים.

יקנעם — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים רפאל סולידט וראש המועצה המקומית א. גבריאלי.

ירוחם — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים דוד מסיקה.

כפר־סבא — אירוח בבתי חברים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים זאב בלפר וראש העיריה יצחק ולד.

לוד — אירוח בבתי חברים.

מגדל־העמק — בית פתוח בביתו של חבר מזכירות מועצת הפועלים דוד קדוש בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים יהויכין גבאי. בתכנית: להקה מארחת.

מעלות — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים אברהם אסרף ואורחים מתרשיחא ומעיליה, סרט על חיי יהדות מרוקו.

מצפה רמון — אירוח בבתי חברים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים סמי שושן וחברי המזכירות.

נצרת־עילית — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים יצחק משה וראש העיריה מנחם אריאב.

נתניה — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים מאיר בוסקילה וח"כ רפי אדרי.

נשר—תל־חנן — אירוח בבתי חברים.

עפולה — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים וחבר הועדה המרכזת יעקב אבימור.

ערד — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים בצלאל טביב וראש העיריה אברהם שוחט.

עמק־הירדן, שילוב אזורי — בית פתוח בקיבוץ חוקוק, בהשתתפות מזכיר השילוב האזורי מנשה שוען. אירוח תושבי טבריה, הגליל התחתון ועמק הירדן. בתכנית: הגדה מרוקאית.

צפת — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים ברי צימר.

צור שלום — בית פתוח בבית ההסתדרות בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים דב סלמן וראש העיריה דוד זק.

קרית־מלאכי — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים שלמה סופר וראש המועצה המקומית יוסי ונונו.

קרית־אתא — אירוח בבתי חברים.

קרית־ים — בית פתוח בבית ההסתדרות בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים קלמנס ביבס וראש העיריה ב. שטל.

קרית־חיים — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים י. ויג וסגן ראש העיריה פישר.

ראשון־לציון — בית פתוח במועדון הציידים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים נסים זכי וראש העיריה מאיר ניצן; אירוח בבתי חברים.

רמת־הגולן — בית פתוח במתנ"ס בקצרין בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים נסים שאול, חבורות זמר, אירוח של תושבי רמת־הגולן.

רעננה — בית פתוח בבי"ס „יהודי" בקרית־שרת בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים יחיא אברהם, ח"כ יצחק פרץ, ראש העיריה בנימין ולפרוביץ, סגן ראש העיריה צבי קניג, פייטן, תצוגת אביזרים ומאכלים פרסיים.

רכסים — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים דוד מרק.

תל־אביב — בית פתוח בבית „נעמת" בשיכון בבלי בהשתתפות מזכירת נעמת עדה רבון, הזמרת צילה עמיהוד.

תל־מונד — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים אברהם כהן, להקה מערבית (במוצאי־שבת 18.4).

יום המימונה:

אילת — אוהל אירוח בחוף הצפוני, בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים גבי ארז, תזמורת ולהקת „שפתיים".

אשקלון — חגיגות בפרק הלאומי, תחרות האוהל המצטיין.

באר־שבע — חגיגות בפרק ד' צפון; בית פתוח במרכז קהילתי נעמת בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים בנ"צ כרמל, ראש העיריה מ. זילברמן, מזכ"ל נעמת מאשה לובלסקי.

בית שאן — חגיגות בגן השלושה, תערוכה ולהקת זמר.

דימונה — חגיגות ברחבת מועצת הפועלים עם להקות זמר מזרחיות.

הוד־השרון — חגיגות בשכונת גיורא בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים שלום בן שלוש וראש המועצה המקומית אליהו שמעוני.

הרצליה — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות להקות מקומיות.

חדרה — חגיגות ביער חדרה.

חולון — חגיגות בשכונת ג'סי כהן; אוהל אירוח בככר התנאים, בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים משה רינת, ראש העיריה פנחס אילון, הזמר בועז שרעבי, להקות מחול וזמר.

חצור — חגיגות בפרק, בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים אלברט בן זקן, תזמורת חצור, להקות זמר ומחול, אוהל אירוח, בחירת מלכת המימונה.

יקנעם — חגיגות בבריכת השחיה.

כפר־סבא — חגיגות בחורשת שכון יוספטל בהשתתפות תזמורת מזרחית.

לוד — בית פתוח באולמי אידמי בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים דוד מרציאנו. בתכנית: להקה מזרחית.

מעלה אפרים — בית פתוח בביתו של חבר מזכירות מועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מ. הפועלים מיכאל ברקן.

מצפה רמון — בית פתוח במועצת הפועלים בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים סמי שושן.

נס ציונה — חגיגות בגן נווה בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים וחבר הועדה המרכזת מני ויצמן, ראש העיריה ניסן קרופסקי. להקות זמר ומחול, תזמורות, הזמרים שימי תבורי ואיתן מסורי, בהנחיית דני ליאונטיב.

נצרת עלית — חגיגות בפארק העירוני, להקות זמר ותזמורת מקומיות, תחרויות שירה ותערוכות מסורתיות.

נשר—תל־חנן — חגיגות בפארק העירוני בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים פ. אמזלג וראש העיריה ש. רייניש.

עכו — חגיגות בחורשת נפוליאון בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים יהושע כץ וראש העיריה אלי דה־קסטרו. תזמורת הנוער של העיריה, מוסיקה מזרחית, שירי ארץ־ישראל.

ערד — חגיגות בחורשת „בן הרפתקאות".

פתח־תקוה — חגיגות בפארק־אפק בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים ציון צאלח וראש העיריה דב תבורי, להקות פולקלור ותזמורת.

קרית־אתא — חגיגות ביער קרית־אתא בהשתתפות מזכיר מועצת פועלי חיפה וחבר הועדה המרכזת משה ורטמן, ראש העיריה – א. גוראל, מזכיר מועצת הפועלים המקומית ש. אדרי, להקה מקומית.

קרית־מוצקין — חגיגות בגן „גולדה" בהשתתפות מזכיר מועצת פועלי חיפה וחבר הועדה המרכזת משה ורטמן ומזכיר מועצת הפועלים המקומית, פ. אלבאום.

קרית־שמונה — חגיגות בחורשת טל בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים יוסף שלום, אוהל אירוח.

ראשון־לציון — חגיגות בגן מנשה ברמת אליהו בהשתתפות מזכיר מועצת הפועלים זכי נסים, ראש העיריה מאיר ניצן. קבלת־פנים במועדון מופת להנהלות בתי כנסת על־ידי מזכיר מועצת הפועלים וחברי המזכירות.

שדרות — אירוח חברי קיבוצים בבתי חברים; חגיגות ביער אבים, בהשתתפות מזכיר השילוב האזורי חיים זהבי.

ברכת ההסתדרות לחוגגים

ההסתדרות הכללית של העובדים – מרכז לתרבות ולחינוך – היחידה לתרבות שבטי ישראל

מעריב
מימונה
חלק ג' / יום ראשון כ' בניסן תשמ"ז 19.4.87

המימונה – 20 שנה לאיחוד ירושלים

שאלו שלום ירושלים

סם בן שטרית

חגיגות המימונה המסורתיות מתקיימות השנה תחת הסיסמה: "שאלו שלום ירושלים", לציון 20 שנה לאיחוד בירת ישראל.
נבליט במיוחד את תרומתן של שכונות הגבול הירושלמיות: מוסררה, מנדלבאום, שמואל הנביא, אבו־טור, ימין משה, פאג"י וקיבוץ רמת־רחל, בשל עמידתן האיתנה, עת ירושלים היתה חצויה, ותושביהן היוו חומת מגן אנושית.
השנה, עיניהם ולבותיהם של יהודי התפוצות יכוונו בחג המימונה במיוחד לירושלים.
בלב ליבה של עיר הנצח, יחוגו בצוותא אנשי שכונות ועיירות פיתוח ליד אנשי הקיבוצים. מתיישבי ארץ ישראל השלמה יתמקמו בשכנות לאוהלים של החוג היהודי־ערבי ואוהל הבדואים. עולי אתיופיה ורוסיה, אשר זה מקרוב באו, יצטרפו לשמחת העם יחד עם אחיהם יוצאי כורדיסטן, גרוזיה ואנשי הישוב הישן. גם יהודי קאווקז ויהודי תימן יטו אוהליהם, יארחו ויתארחו.
תרבחו ותסעדו.

סם בן שטרית
יו"ר תנועת ביחד

ברכת ראש הממשלה: חג של אחדות לבבות

יצחק שמיר

חג המימונה הוא קודם כל חגם של אזרחי ישראל, שעלו ממרוקו. אך זהו גם חג שיהפך לחלק מהמסורת והפולקלור היהודי וחדר לתודעה הלאומית של כלל הציבור בישראל. כיום זהו חגם של כל העדות וכל השבטים – חג שכולו אחדות ושמחה; חג של מיזוג גלויות ומיזוג כל הטוב והיפה שבכלל שבטי ישראל למיכלול אחד.

חג המימונה יש בו כדי להעיד על מידת התערותם של יוצאי מרוקו בחיי המדינה, על השפעתם, מעורבותם ותרומתם בכל התחומים – הבטחוני והכלכלי, החברתי והתרבותי.

ואכן, תרומתה של יהדות מרוקו לבנין מדינת ישראל חשובה וברוכה במיוחד. יוצאי מרוקו פעילים ומשולבים בכל תחומי החיים בארץ, הם נמצאים בכל אתר ואתר – ובעיקר בערי הפיתוח, שהן תפארת מדינת ישראל. חג המימונה מבליט את מורשת העדה, וגם את השתרשותה באדמת המולדת והיותה לחלק מן הפסיפס האנושי בישראל.

המימונה באה מיד לאחר חג הפסח, שכולו מבוסס על עברנו ההיסטורי. המימונה לעומתו היא חג של מסורת והתחדשות, חג החיים שבהווה, חג המותן ביטוי לרצוננו בחיים של שמחה, חדווה, יצירה ואחדות.

בשמחה וחדווה נתברך כולנו ונברך את כל אחינו יוצאי מרוקו בעתיד של מעשים גדולים, של התרוממות רוח, ועל הכל – אחדות לבבות של העם על כל עדותיו.

תרבחו ותסעדו
יצחק שמיר

ברכת מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ: יום של אחדות

שמעון פרס

יותר משחג המימונה הוא חג של דלתות פתוחות, הוא חג של לבבות פתוחים. מקופלים בו כל אותם דברים נפלאים אשר משך מאות בשנים שמרו אל גחלת קהילות צפון אפריקה המפוארות ואשר הביאו אותן עד הלום – אל הגשמת שיבת ציון ובנין הארץ.

חג של אחדות, חג של שמחת חיים, חג של אהבת האדם – התגלמות הפסוק "ואהבת לרעך כמוך", חג של משפחה וקהילה. חג אופטימי, חג כלבבי.

בהיותו שילוב של מורשת עתיקת־יומין עם ההתחדשות בישראל המודרנית משמש יום המימונה גם סמל לציוניות – שורשים איתנים בעבר ופנים לעתיד.

חגם של בני המגרב הפך כבר לנחלת העם כולו. בכך היה לחלק מתהליך של שבירת מחסומים ובניין גשרים בין עדות ישראל וקהילותיו. תהליך נפלא של מיזוג גלויות והתרבויות אמיתי.

בשנים האחרונות קמו תנועות שונות, כתנועת "ביחד", העמלות על קידומו של תהליך זה ומניעת השתרשותן של הופעות מכוערות של שנאת־אחים, אשר היינו עדים להן. את פרי עמלן קוטפים אנו כולנו.

השנה אנו עתידים לחגוג 20 שנה לאיחודה של ירושלים. אף זהו אתגר עצום של אחדות. מי יתן ואווירת האחווה, הרעיון, והשכנות הטובה של חג המימונה תהפך לחלק בלתי נפרד מחיינו בכל ימות השנה ותוביל אותנו אל דרך השלום והשובלנות.

בברכת "תרבחו ותסעדו"
שמעון פרס

AM EHAD BEYAHAD
עם אחד ביחד
תנועת "ביחד"

שאלו שלום ירושלים
PORTEZ LE SALUT DE JERUSALEM

מסורת בירושלים

טדי קולק

בשנים האחרונות חל בחברה הישראלית שינוי יסודי וחשוב בגישה לגבי מסורת קהילות ישראל ותרבותן. את מקומה של השאיפה ליצור חברה אחידה ירשה אמונה עמוקה בצורך לשמור על ייחודה של כל קהילה וקהילה, על עוצמת מסורתה, עושרה התרבותי ורב־גוניות הביטוי בתחומי האומנות והאמנות.
תמיד האמנתי בכך, ששמירת המורשה של כל קבוצה וקבוצה שבתוכנו, היא שתביא ליצירת חברה בריאה בישראל. נתתי יד לכל מפעל שיש בו כדי לשמור על מסורת קהילות ישראל על שורשיהן – שכן בכך נמנעות תופעות של תלישות, ואובדן התכנים החשובים ביותר של תרבות ישראל.
חידוש מסורת המימונה בביחד, שבה יש ריכוז מופלא ותחושת ה"ביחד" של שבט מפואר זה, הוא דוגמא נאה לכך, ובמיוחד בשנת ה־20 לאיחודה של ירושלים.
במשך שנים אלה הצלחנו לבנות עיר יפה, שימרנו את אופיה מתקופות שונות ומתרבויות שונות, חשפנו את שורשיה ההיסטוריים המגוונים, שילבנו ישן וחדש ובנינו שכונות גדולות שבהן התיישבו קהילות לתפארת.
יש סמליות שדווקא בעיר הזו, הקדושה והפתוחה לכל המאמינים מכל הדתות, שבה לומדים יהודים, ערבים ונוצרים, חילוניים וחרדים להיות ולחיות ביחד, מקיימת תנועת ביחד את האירוע הגדול המסורתי הזה.
בברכת ירושלים
טדי קולק

ביטוי של אחווה

שלמה להט

אל ארץ ישראל זרמו במהלך מאה השנים האחרונות מיליוני אנשים ממקומות שונים בעולם, בעלי רקע תרבותי שונה, שבכל בצב אחר היו עלולים למצוא את עצמם במאבק תרבויות, בשנאה ובכעס, ובעימות מתמיד. אצלנו לא התרחש מאבק, ולמרות הבזיתוריות הטבעיות הצלחנו ליצור מדינה אחידה ודמעה.
כאשר החליטו לחדש את המסורת עתיקת היומין של יהדות מרוקו, נשמעו טענות כאילו אסור לעדות מסוימות להבליט את מסורתן. המתנגדים טענו שהבלטת המסורת של ארץ המוצא תפגע באחדות יצירת התרבות הישראלית החדשה.
המתנגדים טעו.
מנהג קיום חגיגות המימונה רק מוסיף לאחדות העם. הרוח הטובה וההרמונית, הטבועה מחג זה, מקרבת את כל העדות, וכך יכולים בני עדות שונות להתארח בצוותא במקום החגיגות תחת האוהל המסורתי של המימונה. השמחה בחג זה היא אמיתית ומדבקת.
עירנו, תל־אביב יפו, הפכה בשנים האחרונות למרכז חגיגות המימונה ולשילוב מפגשי אחווה בין בני כל העדות.
בשם העיר תל־אביב יפו אני מקדם בברכה את כל חוגגי המימונה ובמיוחד את אחינו יוצאי מרוקו, אשר פותחים את בתיהם ואת לבותיהם לבני כל העדות כולם.
חג שמח!

שלמה להט
ראש עיריית תל־אביב יפו

פרי משובח

שלמה הלל

לחג המימונה הנני מברך אתכם בשמי ובשמה של כנסת ישראל.
חג המימונה הינו ביטוי יפה לתופעה שכל קהילות ישראל ממשיכות מסורות של שנים, לא כדי לזרוע פירוד, אלא, כדי להעשיר את מקורות היניקה של תרבותינו המתחדשת על אדמת המולדת.
רק אם נשכיל לינוק מכל המעיינות של פזורת הגולה, נוכל להצמיח פה את תרבות חדש, רב־פארות, ומניב פרי משובח.
תרבחו ותסעדו ביום זה, העומד בסימנה של אחדות ישראל.

שלמה הלל
יושב ראש הכנסת

שבת אחים

ישראל קיסר

ההסתדרות הכללית, הפועלים והעובדים בישראל, מברכים את ציבור היהודים יוצאי צפון־אפריקה, בפרוש חג המימונה – חג מסורתי של יהדות צפון־אפריקה.
הננו מברכים ומתברכים במסורת הנאה של התכנסות בצוותא – שבת אחים גם יחד. מי יתן ונזכה בימים הקרובים לעליה רבתי, מכל תפוצות ישראל תקבץ גלויותנו בארץ מולדתנו ההיסטורית.
חג שמח ויישר כוח ליוזמי חידוש מסורת המימונה בארץ ובתפוצות.
תרבחו ותסעדו.

ישראל קיסר, ח"כ
מזכ"ל ההסתדרות

אהבה ואחווה, שלום ורעות

הרב מרדכי אליהו

מנהג יפה ונאה נהגו בחו"ל בכמה עדות וכן זכותי שנהגו כאן בארץ ישראל בקבר שמעון הצדיק באסרו חג של הפסח. ישבו משפחות משפחות עסקו בלימוד תורה, שירה וזמרה ודברי הלל להקב"ה בצניעות מופלגת.
המסורת קשרה את המימונה להרבות אהבה ואחווה, שלום ורעות. ברכת הרב לאביב בריא היתה מרכז החגיגה.
עתה בארץ תחדש הדבר ע"י תנועת "ביחד", במטרה לאחד וללכד את כל העדות בשמחת מצוה זו.
תרבחו ותסעדו, ותזכו לשנים רבות נעימות וטובות. אכי"ר.

מרדכי אליהו
הראשון לציון, הרב הראשי לישראל

מסורת האבות

הרב משה מלכה

חגי ישראל ומועדיו היו קדושים בעיני יהדות מרוקו גם את מצוות כיבוד "איסור הנ" אימצה לעצמה.
על סמך דברי הגמרא (סוכה כ"ה ע"ב) "כל העושה איסור חג באכילה ובשתיה, מעלה עליו הכתוב, כאילו בנה מזבח והקריב עליו קורבן, שנאמר: "אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח" (תהילים קי"ח) ובפסק הרב"א באורח חיים (ס"י ת"ל) "ומנהג להרבות באכילה ושתיה, ביום אחרי הפסח והוא אסרו חג", ולאותו יום קראו "מימונה".

הרב משה מלכה
הרב הראשי לפתח תקווה

מקורות לתולדות המימונה במרוקו ובצפון אפריקה

על המקורות של המימונה במרוקו ובצפון אפריקה ותולדות החג אנו לומדים מספרי חכמים ונוסעים ■ הדברים מובאים כאן כלשון המקור כפי שנכתבו בתקופתם

ליקט וערך שלום בר אשר

■ **הנוסע האיטלקי שמואל רומאנילי מתאר את המימונה בטנג'יר בערך בשנת 1790:**

הימים ימי חג המצות היו. בסדר היהודים כל אחד מחזיק במנהג אבותיו, לא ראי זה ולא כראי זה. ההרים ימושו והגבעות תמוטינה – ואיש ממנהגו לא ימוש. לבוגד בועדים וחצי תכליתה על אלה המתלוקקות ונדעה מה אחרית אלה. אבל לא אחריש מהגיד את אשר ראיתי בליל ראשון לספירת העומר.

למה יביאו מלח בבית הכנסת ומניחים אותו על התיבה, ובצאתם כל אחד לוקח ממנו כלוא שתי אצבעותיו ויביאוהו לביתו? אודה כי עמדתי משתאה, והייתי כנציב מלח. בליל צאת החג עורכים שולחם בבינוי מגדים ומבקרים זה לזה; הקרואים אוכלים כאשר יחפצו ומברכים לבעל הבית. מי יגיד לנו מה אלה לבו? אולי יהיה כחקות העורכים לגד שולחן. הנקדם בעולות אלה את ה' בתבין עזר? אם כרצות אנוש ירצה כבודו במחשבותיו אונו? מה ה' דורש ממנו, כי אם עשות משפט ואהבת חסד?

(ש. רומאנילי, כתבים נבחרים, ירושלים תשכ"ט.)

■ **תיאור הפסח והמימונה בתוניסיה, באלג'יריה ובמרוקו בערך בשנת 1850 מפי מבקר מאירופה:**

ההכנות לסדר פסח נעשות כנהוג אצלנו באירופה, אלא שבאפריקה מקובל בשעת קריאת החלק הראשון של ההגדה, שאחד מבני המשפחה קם, נוטל את הקערה עם המאכלים שהוכנו לזכר אותן זמנים, ומחזיק אותה מעל ראשו של כל אחד מן המסובים; מי שפסחו עליו חש עצמו כלא יוצלח.

בעיקר רווח מנהג זה בתוניסיה (וגם במרוקו), בעוד שהמשכילים באלג'יריה אינם יודעים אותו כלל. בליל אחרון של חג מביאים מן השדה אלומות שבלים רעננות לתוך הבתים ומפזרים אותן ביחד עם פרחים וירק סדי בחדרים ועל פני השולחנות כסמל לאביב וברכת השנה החדשה, שהם מבקשים להכניס הביתה. נהוג באלג'יר ללכת בלילה אל זקן החכמים כדי לקבל ברכתו.

גם באוראן קיים מנהג מיוחד: בלילה שלפני ערב פסח, הנקרא "ליל אל חס", אוכלים בכל בתי המשפחה רק ראשי כבש מבושלים בלבד. לא יכולתי למצוא כל טעם למנהג זה, אלא סברה, שהיה זה זכר לקרבן פסח שהיו מקריבים בערב החג.

בליל אחרון של חג, הנקרא "ליל אלמימון" אין אוכלים בשר כלל אלא רק מאכלי חלב, ובדרך כלל נהוג ללכת בליל זה אל קרובים ומכרים ולסעוד שם. באוראן ובמרוקו מעמידים על השולחן, ליד הפרחים ואלומות התבואה, גם קערה מלאה זהב ועדיים, כסמל לעושר וברכה, שמצפים בן השנה החדשה כי תביא לבית.

בתיטואן שבמרוקו נוהגים להעמיד על השולחן גם כלי מלא מים שבהם צפים דגים חיים.

ביקורי הגומלין, שנערכים בליל אחרון של חג, נמשכים עד אחר חצות. כשהצעירים עוברים על פני החבורות בדרכם חזרה לביתם, משמיע מישהו מהם את הקריאה: "מימון!" והשני עונה "ביוות"! והשלישי קורא "פרטש אללה"!

ביקשתי לדעת פירושן של קריאות אלו, ההזורות ונשנות בקולי קולות; הוסבר לי כי מימון וביוות הם שמות של שני אנשים בני מזל וכדי לזכות בגורל דומה לשלהם, יקראו זה לזה בשמותיהם. הקריאה השלישית "פרטש" אללה" פירושה "יתן האל ברכה והצלחה!"

■ **ר' יוסף בן נאים ור' יוסף משאש, מחכמי מרוקו במאה העשרים על מקורות חג המימונה:**

החכם ר' יוסף בן נאים מקבל אותנו בטרקלין: כמסובים אצלו אורחים רבים. הוא אינו בהן, ולכן ברכתו היא ברכת יעקב אבינו: 'ישימך ה' כאפרים וכמנשה'.

השיחה נסבה על מקור מנהג המימונה, שעליו שאלתי את ר' יוסף. כי מי כמוהו מוסמך להסביר זאת. ארבעת טעמים נתן לי החכם:

ראשית, בימונה – מאמינים. בגאולה ראשונה, כן גאולה אחרונה; בניסן נגאלו (בני ישראל), בניסן עתידים ליגאל (ר"ה יא, ע"ב). והנה יצא רוב ניסן ועדיין לא באה הגאולה, ולכן חוגגים את המימונה בשמחה ואמונה שייגאלו בניסן.

זאת ועוד, בארבעה פרקים העולם נידון (משנה, ראש השנה א, ב): בפסח על התבואה. אי לזאת מביאים זמורות ושבלים ומברכים עליהם ונהגים מפרי הארץ ומטובה. שלישית שמחת־הרגל אינה שלמה בפסח, מאחר שמחול המועד אין משלימים את ההלל – וזאת בעקבות האגדה: מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה (סנהדרין לט, ע"ב). ולכן בא חג המימונה להשלים את שמחת החג.

ולבסוף באסרו חג פסח נפטר ר' מימון, אביו של הרמב"ם, ומאחר שאין הולכים להילולא בחודש ניסן, באה המימונה כמעין תחליף.

טעם חמישי שמעתי לאחר מכן מפי הרב יוסף משאש מזקני תלמידי החכמים במכנאס ומראשי הדיינים בעיר: רק לאחר החג היתה לבני ישראל השהות להסתכל בביזה שלקחו במצרים ועל הים, ולכן מברך כל אחד את חברו: תזכה ותצליח!

ר' יוסף בן נאים הראני מחזור קדום מחלב ובו רשום, כי חגיגות מעין מימונה נוהגות היו ברחבי סוריה. ואכנם מצאתי, כי יהודי כורדיסטאן מקיימים היו גם הם מנהגים, הדומים למנהגי המימונה.

■ **מפי העם, מנהגי המימונה**

שאלתי, כיצד חוגגים את המימונה בערים אחרות בצפון אפריקה? אמרו לי שקיימים מנהגים מיוחדים במקומות שונים. בתטואן רגילים להעמיד קערה עם מים ובהם דגים חיים. באוראן שמים על השולחן כלי זהב וכלי כסף. בערי החוף נוהגים לצאת אל הים ולעבור במים ברגל במקום רדוד. במארכש יוצאים בשמיני של החג אחרי הצהרים אל אחד מעצי הזית העתיקים, ומברכים אותו שישא פרי רב.

לאחר ליל שירים וברכות והתחפשות יוצאים כולם בבוקר אל אחד המעיינות, שהוא קדוש גם למוסלמים. הנשים ניגשות ראשונות, לוחשות ברכות וטובלות רגליהן במים החיים הנמשכים מהמעיין.

יש סוברים שזה סימן ברכה, ויש הטוענים כי הכוונה לטהרה. אחריהם נכנסים בני הבית הכמלאים צלוחיות במים וחוזרים בשמחה לבתיהם.

(ח"ז הירשברג, המימונה ותנימת אסרו חג של פסח, מתוך „זכור לאברהם", קובץ מאמרים לזכר ד' אברהם אלמליח, ירושלים תשל"ב, 210־211).

■ **פסוקים שקוראים עם כניסת החוגגים ל'בית הפתוח' באזור האטלס המאה העשרים, דורנו**

תְּעָרַב רִנָּתִי וְיוּתַּק שִׂיחִי לְפָנֶיךָ
כִּמְלוֹאַת אֶבֶן וְיַהֲלוֹם.
תְּקַדֵּשׁ הַיּוֹם אֲדוֹן הָעוֹלָמִים.
אֲשֶׁר זִכִּיתַנִי לָבוֹא עַד הֲלוֹם.
תְּזַכֵּנוּ עִם כָּל יִשְׂרָאֵל חֲבֵרִים.
לִרְאוֹת בְּבִנְיַן בֵּית עִילוֹם.
וְגַם כָּל הָעָם הַזֶּה
עַל מְקוֹמוֹ יָבֹא בְשָׁלוֹם (שמות י"ח)
מתוך: (אזהרות לרבנו יצחק)

שמחת חג אמיתית – נשים בלבוש מסורתי בחגיגות המימונה בבן שאקר

חג לחיזוק האמונה בגאולת ישראל

גם מי שיש לו דין ודברים עם חברו, נוהג בליל המימונה להשלים עמו ■ אחרים מאמינים כי השם מימונה נגזר מהמילה הערבית מִימוּן שמשמעותה מזל ■ ויש הסבורים כי שם החג הוא על שם אביו של הרמב"ם

את חג המימונה חוגגים במרוקו ובאפריקה הצפונית זה מאות בשנים, במוצאי חג הפסח. פרושים רבים ניתנו למקור החג ולמנהגיו:

יש הסבורים, כי „מימונה" באה מהשם „מַימון" אביו של הרמב"ם (רבי משה בן־מימון) שהיה נערץ על יהודי מרוקו ויום פטירתו חל ביום המימונה.

אחרים מניחים, כי השם „מימונה" נגזר מהמילה הערבית „מַימון", שמשמעותה „מזל" ואלה מאמינים, שבלילה הזה השמים פתוחים לכל תפילה ולכל בקשה. לכן נהגו בקהילות אחדים במרוקו, לעסוק בשידוכים בליל המימונה ולייעד בת פלוני לבן אלמוני, בעודם בגיל רך – כהסכמה ראשונית בין ההורים – לנישואי ילדיהם לכשיגיעו לפירקם. ללמדך, כי אין לילה מוצלח לזווג בו זיווגים מאשר ליל המימונה.

דעה שהביע הבלשן ד"ר אהרון ממן (מוסף המימונה ב„מעריב" מ־8.4.1980), מעלה פנים אחרות במשמעות המילה בתוכן החג. דעה זו נסמכת על ניתוח פילולוגי של הביטוי „לילת־למימונה", שפירושו „הלילה של בת־המזל", והיא אותה כלה שזוכה להתארס בליל המימונה, שכן, כידוע נמנעו מאירוסין ומנישואין כל הימים שבין פסח לל"ג בעומר, ומוצאי פסח היה ההזדמנות האחרונה להתארס לפני תקופה זו. התקרובת שמגישים בסעודת האירוסין דומה להפליא לתקרובת המסורתית של ליל המימונה. ואולי יש בכך משום חיזוק נוסף לגירסה זו.

■ **הִיגוי עממי של המילה „אמונה"**

אולם, הפירוש המקובל ביותר הוא: השם „מימונה" הוא היגוי עממי של המילה העברית „אמונה", שנשתבשה בהשפעת השפה הערבית, והכוונה: אמונה בגאולת עם ישראל ובשיבתו לציון. כי הרי נאמר: „בניסן נגאלו ישראל ובניסן עתידים להגאל". והנה חג הפסח עבר, חודש ניסן מתקרב לסיומו והגאולה לא באה. וכי עלינו לאבד אמונתנו־מימונתנו? נהפוך הוא, אנו מחדשים את אמונתנו, כמאמר חז"ל גם אם יתמהמה אחכה לו". לפי זה, אין המימונה, אלא חג לחיזוק האמונה בגאולת ישראל.

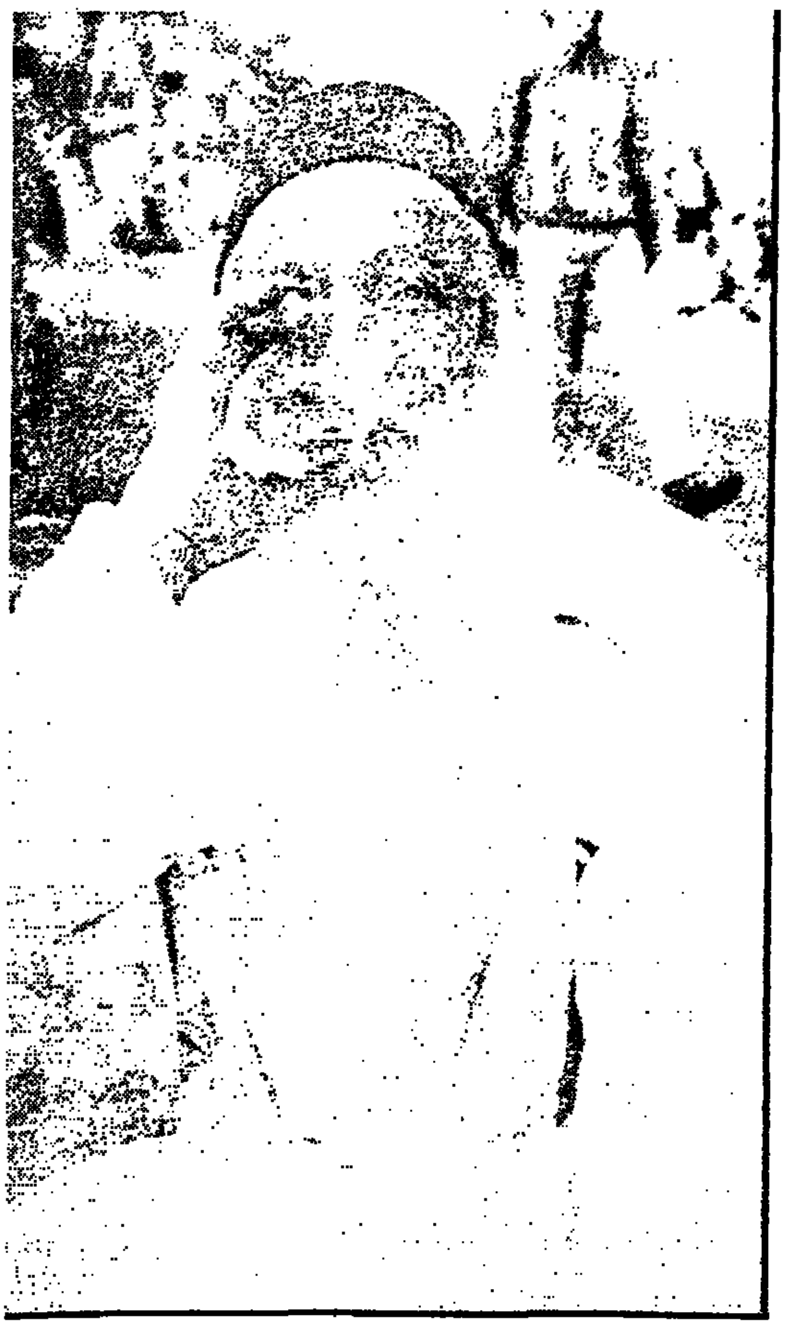
בליל המימונה המסורתי נוהגים יהודי צפון־אפריקה לבקר איש בבית רעהו, עדיים במיטב עדיהם מסביב לשולחן התקרובת המסורתית הערוך דברי מאפה ומתיקה ומעדני חלב. וכל המסובים שרים ומזמרים ביחד ומאחלים איש לרעהו „תרבחו ותסעדו" (תזכו ותצליחו).

פרט מעניין: גם מי שיש לו דין ודברים עם חברו, נוהג בליל המימונה לבקר בביתו ולהשלים עמו. שוב ללמדך: כי בלילה זה הכל נסלח ונמחל! וכי אהבת האדם ואהבת הבריות עומדת מעל לכל.

למחרת היום, יום המימונה, ראשית האביב והפריחה, נוהגים יהודי המגרב לצאת עם בני המשפחה ועם החברים לחיק הטבע, לשדות ולמעיינות מים לבלות את יום המימונה, כשעקרת הבית מכבדת את כולם במאכלים ובשתיה.

תרומת יהדות צפון־אפריקה חייבת להימדד בהגות, ספרות, שירה, הלכה ופעילות ציונית

אומר מנכ"ל משרד החינוך בעבר, אליעזר שמואלי ומוסיף: „המימונה, לדעתי, היא ביטוי יפה של אורח חיים קהילתי, הנושא אופי פולקלוריסטי אבל תהיה זאת טעות לראות במימונה תרומה יחידה של מורשת יהדות צפון־אפריקה"

מסורת בלבוש ובהתנהגות

מאת אילנה באום

המשרד של אליעזר שמואלי, שסיים לאחרונה קריירה ארוכה של שלושים שנה כעובד משרד החינוך נמצא בקומה העשידית של בניין משרדים חדש בלב ירושלים. מן החלון ניתן להשקיף על כל העיר ומי שמתמצא בה, יוכל גם לראות את שכונת ילדותו, מקור ברוך, „בה גדלתי עם גדי ועם אלעד פלד".

בשכונה הלכו אז לתנועה המאוחדת ולא ידעו מה זה מימונה. עד לפני שנים אחדות גם אליעזר שמואלי לא ידע שיש חג כזה. ובכלל, כששואלים אותו על מימונה הוא ממהר להדגיש, שהוא נולד ביוון ועלה ארצה בגיל צעיר, ואם הוא זוכר חגיגות מילדות אז זה דווקא את ל"ג בעומר, כשהיו עולים לקברו של שמעון הצדיק ומדליקים מדורות.

כששואלים אותו על מימונה, הוא זז קצת באי־נוחות כל כסאו. שמואלי חושש כי בכלל המימונה יזהו את תרבות יהדות ספרד וצפון אפריקה עם סממני פולקלור חיצוניים. „המימונה, לדעתי, היא ביטוי יפה של אורח חיים קהילתי, הנושא אופי פולקלוריסטי – הוא משיב. אבל תהיה זאת טעות לראות במימונה תרומה יחידה של מורשת יהדות צפון־אפריקה.

„יש סכנה שיזהו תרומה של קהילה שלמה רק בפן מסורתי־פולקלוריסטי אחד שלה. תרומת יהדות צפון־אפריקה חייבת להימדד בהגות, ספרות, שירה, הלכה, פעילות ציונית והקמת כוח מגן, שאיפיינו את היהדות העתיקה. ההתרכזות סביב האוכל משכיחה את הערגה לציון, סופרים, לוחמים, רבנים דגולים".

שאלה: האם יש בטוי מתאים בתוכניות הלימוד של משרד החינוך לתרומתה של יהדות צפון־אפריקה?

שמואלי: למרבה הצער, רבים מן החוקרים, שהיו שותפים להכנת תוכניות הלמודים והיו גם הקובעים את תוכנם של ספרי הלימוד, לא היו מודעים לתרבות של יהדות המזרח. לדוגמא, בשנים הראשונות לקיום המדינה הדגישו בספרים שעסקו בתולדות עם ישראל בעת החדשה את תרומת הגדר לה של יהדות מזרח אירופה. זה מה שהיה ידוע להם וכמעט התעלמו לחלוטין מתרומת יהדות המזרח, משום שזאת עוד לא מתגלתה בפניהם.

גם ספרי הציונות, שהתפרסמו אז, הצביעו על תרומה גדולה מאד של יהדות מזרח אירופה להתעוררות והתגבשות הציונות, אבל לא נמצא ביטוי מאוזן, מדויק מבחינה הסטורית, לערגה לציון בקהילות המזרח. אחד המאבקים שלי בתקופת עבודתי במשרד החינוך היה לשלב את תרבות יהודי המזרח בתכניות הלימודים ובספרי הלימוד. במשך עשר שנות קיומו של „המרכז למורשת יהדות המזרח" שהקמתי במשרד החינוך גובשה תוכנית למורים להעמקת התודעה על תרומת יהדות המזרח.

שאלה: יש לך דוגמאות שיכולות להמחיש? שמואלי: נלחמתי נגד סטריאוטיפים, שכולנו נכשלנו בהם. כך, מזל לא יכול להיות שם של מדענית, כי מזל הוא שם של עוזרת בית. יחיא הוא שמו של שרת תימני בבית־הספר. רון ויעל הם שמות הילדים שיהיו בעתיד מדענים וכו'.

יש סכנה גדולה מאד ביצירת דעה קדומה אצל ילדים, כאשר מזהים מושלות הדברנית עם שם.

שאלה: אתה יכול להצביע על תרומת יהדות צפון אפריקה לתרבות, למורשת?

שמואלי: יש המון דוגמאות, אבל אני לא רוצה לתת שמות. זה מיד מצביע כאילו אני מתגונן.

יש דברי הגות של רבי חיים בן עטר ממרוקו. שירה של יהודי תימן, פסק הלכה ומכתבים של רבנים...

באשר תיבנן מכון „בן־צבי" לפרסם חוברת בשם „פעמים", שתעסוק במורשת המזרח, אנשים חרדו שלא יהיה מה לכתוב בה. אבל החוברת מופיעה כבר שנים כרבעון ותמיד יש מה לספר.

אליעזר שמואלי

המטלה החשובה ביותר היא לטפח בקרב מער את ההשקפה, כי חלוצים הם גם אלה שהתיישבו באשדוד, ירוחם, ובנגב. זה לא פחות חלוצי ממעשי הראשונים, שיבשו ביצות והקימו את ההתישבות העובדת. אי־אפשר לראות חלוץ רק עם מבע טמבל ולחיים מחייכות.

שאלה: אתה יכול להבחין בהבדל בין הציונות של יהדות מזרח אירופה לציונות של יהדות צפון אפריקה?

שמואלי: יהדות ספרד והמזרח תרמה המון לסובלנות דתית, טיפחה את החישוקים המשפחתיים. הציונות של מזרח אירופה היתה יותר של מרד, התנתקות. הציונות שלהם היתה יותר של רצף הסטורי, מבוססת על סובלנות והבנת הזולת.

העליה של יהדות אירופה היתה בעיקר בגלל הפרעות, בשל החשש לחייהם, ואילו זו של יהדות המזרח היתה עליה ללא תנאי. תמיד היתה ערגה וכמיהה לציון.

בראשית ימי המדינה קרה דבר קשה: המחנכים רצו להעביר את כל העולים, בין מאירופה ובין מארצות האיסלם, דרך כור ההיתוך הלאומי. המשמעות היתה להתיישר עם הקו הדומיננטי של „הצבר" הישראלי, להלביש את כולם תלבושת אחידה ברוח הזרם הדומיננטי. המושג של 'דור המדבר' גדר את החברה הישראלית לתגרבה קשה, שנטלה ממערכת החינוך את דור ההורים מכיוון שראתה בהם את דור המדבר. כך ניתקו ילדים מהוריהם.

בארה"ב נתפרסם לא מכבר מחקר שכונה „פיגמליון בכיתה". המחקר בא להצביע על־כך שהמורה נוהג בתלמידים על־פי הדימוי שלהם בעיניו: עורכי המחקר לקחו תלמידים מצטיינים ואמרו למורה, כי הם טעוני טיפוח. יחס המורה אליהם היה בהתאם לסטיגמה זו. חוקר ירושלמי, אברהם שטאל, ניסה לאמת הנחה זו בארץ. הוא נתן למורים מארצות המזרח להעריך עבודות של תלמידים עם שמות צפון אפריקניים אופייניים, כמו אבוטבול, ועמנו, אברג'ל וכו'. התברר כי המורות נתנו לילדים ציונים לא לפי טיב העבודה, כי אם על פי שמם (הציונים היו נמוכים בהרבה מכפי שהיה נכון לתת).

יחד עם זה צריך לזכור כי למערכת החינוך היתה תרומה אדירה לשינוי מצב חברתי. החינוך בארץ גרם לכך, שבתקופת קצרה יחסית שכבות מאסיביות שיפרו את מעמדן החברתי כי חזרו להכרת ערך עצמן.

שאלה: אתה חושב שגם למימונה יש חלק בזה?

שמואלי: המימונה היא תוספת של צבע לתוך החברה, שהיא פלורליסטית. זהו עוד נדבך של מסורת חברתית. יש מימונות כאלה בתרבויות שונות. בדרך כלל חודש מאי הוא חודש של התעוררות האביב: יוצאים לטבע, רוקדים ושמחים. אני חושב כי המימונה מוסיפה משהו קל ונעים לחיים. לאחרונה, כאשר המסורה המוצהרת היא אחדות לאומית, זה אפילו אירוע חשוב.

נתיבות איננה דרך המלך

צריך לבדוק בציציות המחזות של נתיבות והמודעזעים מהם; יש לראות ביוצאי מארוקו את ה"חסידים" של "המערביים".

מאת שמואל שניצר

לא גבה אחת הודמה בפליאה והסתייגות בחוגיהם של נושאי התרבות הישראלית, כאשר הטלוויזיה הביאה לכל טרקלין יש־ראלי את מראות ההילולה הגדולה בנתי־בות. האמונה העיוורת הזאת ב"קדוש" המסוגל לחולל פלאים, לרפא חולים ולג־אול מדוכאים ממצוקתם; המסחר הממוזך במים קדושים ושאר תשמישי קדושה והי־ערצה; וצליית הבשר, שנהפכה אצלנו לתופעת לוואי של כל חג המוני – כל אלה נראו זרים, אף נחותים בעיני מבקרים אני־ני־טעם. הם הריחו ריח של אמונות תפלות, התרפקות על מנהגים פרימיטיוויים של מקומות אחרים ושל זמנים אחרים; ואפילו – סכנה של קנאות דתית משתוללת נוסח חומייני. מהם דיברו על פגניות החודרת לחיינו, מהם רמזו שיש כאן קנוניה לטיפוח הבערות בקרב יוצאי מרוקו.

הביקורת, בין זו שמצאה את ביטויה באר־מצעי התקשורת ובין זו שנשארה אילמת (וביקורת של מבטים, של זלזול שבלב, יכו־לה להיות מכאיבה מאד) גרמה מבוכה ואי־נוחות לאליטה התרבותית של יוצאי מרוקו. וכי מי זה רוצה להיות קשור אל ציבור שטוף אמונות תפלות, הנוהר אל צדיק שאור וצל משמשים בערבוביה באישיותו וההערצה הנופלת בחלקו אינה נקיה מפרימיטיביות? ומי זה יכול להגן על אמונה השלובה עד כדי כך בפעילות מסח־רית, שאין לדעת אם טובת הנאה שבה עי־קר, או הנאיוויות הטובה של אנשים פשו־טים וכנים היא המכריעה בה את הכף?

אני סבור, שלפני שפותחים במסע התגוד־נות ובתמרוני הסתייגות וניעור־חוצן, ראוי לעמוד תחילה על מהותה של התופעה, ואולי גם לבדוק בציציותיהם של המזדעז־עים ממחזות נתיבות נמצה שהם מייצגים. שהרי מי שמדבר בשם הזמן החדש, הנאור והמתקדם ומתייצב מול פני האובסקוראנ־טיזם והאמונה התפלה, מותר לתבוע ממנו שיהא הוא עצמו נקי מעוון.

לי יש בתחום הזה ספקות לא מעטים ולא קלים. מדינת ישראל אוהבת להתייצב בפוזה של מדינה שכלתנית, הדוחה אותם שרידים מימי הביניים, שדבקו באורח חיי־נו ועקבותיהם ניכרים גם בלשון שבפינו. אבל מדינת ישראל סבורה עם זאת, שדבר־די מכובד הוא לקרוא הורוסקופ שבועי או חודשי, למען יידע אדם אם השעה כשרה ליוזמה חדשה, ואם צפויה לו נסיעה לחו"ל, או קידום בדרגה, או הרפתקה רו־מנטית חדשה. אצטגנינים יש להם מעמד מבוסס למדי בחברה שלנו, ולקראת הת־חדשותה של שנה מתמלאים העתונים נבו־אות – לא רק של אסטרולוגים מקומיים, אלא גם של חוזי שמים בעלי מוניטין בי־נלאומיים. הידיעה הקרה והרציונלית שאין אפשרות לקרוא את העתיד בנתיבות הכוכבים, ושלא ייתכן שהורוסקופ אחד יהיה בעל תוקף לכל 350 מיליון האנשים שנולדו באותו מזל וששמיילא כולם יראו ברכה בעמלם, או ישפרו את היחסים עם בני ביתם באותו שבוע – אין לה כל שיי־כות לכאן. אמונה תפלה אינה חיה בעולם שבו יש צורך בראיון מתימטיות ובביסוס מדעי של כל תיאוריה. היא משגשגת באו־וירה של "אם לא יועיל, גם לא יזיק" ושל "אולי זה בכל זאת פועל". אינני יודע מה ההבדל העקרוני בין האדם המאמין בברכ־תו של צדיק שמי במחלוקת ובין מי שמא־מין בנבואתו של אסטרולוג שנוי במחלו־קת; ואולי גם אין הבדל כל כך תהומי בין מי שצולה בשר במדשאה של פארק ביום חג ובין מי שצולה אותו בבארביקיו המו־דרני שלו בגינה של ביתו. ישראלים רבים יש להם גיבורים, שאותם הם חצים להוד־הות ושכל מעשיהם מעוררים התפעלות בלתי־מוגבלת בלב הנוהים אחריהם. ואני אינני בטוח אם יש באמת הבדל כל כך יסו־די בין מי שתולה בחדרו פוסטרים של זמ־רי רוק, תמונות של ספורטאים נודעים, או דמות דיוקנו של מנהיג פוליטי או רוחני. אני משער שבכל המקרים פועל אותו מנג־נון נפשי של הערצת גיבורים, ואני אהיה האחרון אשר יטול על עצמו לפסוק איזה סוג של גיבורים מותר להעריץ ומתי הה־ערצה היא מקור של בושה.

אין לי גיבורים

אין לי גיבורים משלי שבתמונותיהם אני מקשט את כתלי ביתי. אף אין לי שום נטיה להצטופף יחד עם עוד חמישים או מאה אלף נפש ליד קברו של צדיק או בחצרו של אדמו"ר בתקווה לזכות, אולי, בפידור של מזון שידו של צדיק קידשה אותו במגעו. אינני מאמין כל כך בישועות המושגות באמצעות אדמו"רים, ולא בהכ־מתהעל של אדם שהקדושה באה לו לא בזכות התנהגותו, אלא בזכות יחוסו. אני מאמין שיש אנשים קדושים; אבל אינני מאמין שהקדושה באה להם הדות לבנים הנכונים שבתאיהם.

אלא, שכאשר אני רואה את הצורך להתר־פק על צדיק ולהאמין בסגולות הנפש שלו, והוא קיים בקרב יהודים של מזרח אירופה ושל צפון אפריקה במדה שווה ובמעט בצורה דומה, אינני פוסק שבמזרח אירופה הוא לגיטימי מפני שקוראים לו "חסידות" וגם כתבו עליו ספרים חשובים, אבל בצפון אפריקה הוא פסול מפני שאין לו הגדרה מדעית מוסכמת והספרים הדנים בו התחי־לו להכתב רק עתה. אלא, אני מתחיל לת־מוה אם יש כאן, בשני המקרים, ביטוי לאותה כמיהה עממית להנהגה רוחנית, יחד עם אותם עיוותים קלים, שהם כמעט תמיד חלק בלתי נפרד של תופעות כאלה.

זו דרכה של אמונה, זה גם טבעו של זרם רוחני, שהוא מתפתח בשני אפיקים נפר־דים. אחד מהם הוא נשגב יותר, גם מרוחק יותר. השני עממי יותר, ארצי יותר. הרעיו־נות הנעלים ביותר זורמים בראשון; האמו־נות העממיות צומחות בשני. אולי הן פשוט עונות על צורך נפשי של פשוטי העם. להם לא די באמונה צרופה; הם זקו־קים גם לנפלאות ולעושי נפלאות. הם בור־אים להם בעלי שם טוב יש מאין, מפני שלהם נחוצים גיבורים בעלי סגולות על־אנושיות. הם מביאים לעולם את האמונות התפלות, שהן הרכיב הפולקלוריסטי של הדת. הם תורמים לפולחן את הצבע, את השמחה, את התרוממות הנפש. אגב כך הם גורעים מאיכותה ומטהרתה ותושפים או־תה לביקורת ואולי גם לזלזול בעיני איסטר־ניסים.

אין לי ספק לגבי רמתן ואיכותן של התורו־ת הדתיות, שאדם יכול להגיע אליהן בש־ני האפיקים המקבילים האלה. אין כאן שר־ויון כל עיקר. מי שמתעמק בצמיחתן של אמונות תפלות בשולי כל הדתות, והמונו־תיאיסטיות בכללן, יודע שמדובר בתופעה אוניוורסאלית, שבדרך כלל היא מוגבלת בזמן, אבל כל עוד היא קיימת, היא אמי־תית מאד, עזה מאד, ולפעמים בעלת השפ־עה עצומה על בני אדם. במבט לאחור אין סיבה רבה להתפאר באותן נטיות של הער־צת קברים, אמונה בקדושים (ובשדים), הערצת רליקוויות ושאר סטיות, שדבקו בדתות הגדולות במהלך הדורות. היהדות נטלה את חלקה בכל אלה לא פחות מן הנצרות והאיסלאם, ומן הסתם גם היתה באן השפעה הדדית לא מבוטלת בין הד־תות השונות.

ואולם אך שוטים ובעלי רצון רע יתרצו את דינה של אמונה על פי הספיחים העממיים העולים בשוליה, או יתעקשו לשפוט צי־בור על פי הדמה המפוקפקת־כלשהו של מנהגים שלא צמחו מתוך התגיון, אלא מתוך מורשת עממית.

נתיבות אינה המרכז הרוחני של היהודים יוצאי מרוקו; אף לא המאפיין הראשי של עולמם הרוחני. אולי נכון יותר לומר שנתי־בות היא נקודת מיפגש של מאוויים עממי־ים, שצמחו בד בבד בעיירות אירופה המ־זרחית וברבעים היהודיים של ערי צפון אפריקה. אין הבדל יסודי, ויש עניין רב בדמיון הצמיחה הזאת בשני עולמות הר־חוקים לכאורה זה מזה כרחוק מזרח ממע־רב.

דמיון עם אירופה המזרחית

היתה לי הזכות, לפני מספר שנים, לבקר בכמה ערים במרוקו, אצל מה שנותר שם מן הקהילות היהודיות. מה שנותר הוא בחזקת שריד, אבל אי אפשר היה שלא להבחין בדמיון הרב הקיים, מבחינת המוסדות, ההתארגנות והדאגה לצרכי צי־בור, בין הקהילות היהודיות במזרח אירו־פה ובין קהילות מרוקו. אותן צורות של הנהגה, אותן חברות של עזרה הדדית, וא־פילו אותן צורות של שתדלנות, צמחו מתוך אותם צרכים ומתוך אותם שרשים. הצורך לקיים צורה של שלטון עצמי היה קיים גם במזרח אירופה וגם במערב אפרי־קה. אותו עימות עם העולם הלא־יהודי חי־יב אותן צורות של התארגנות לשם התגו־נות. אותם צרכי דת – בתי תפילה, בתי עלמין, בתי אולפנא לילדים – חייבו אותן צורות של מיסוי, של בחירת מוסדות, של הנהגה רוחנית. אותן מצוקות חייבו אותן דרכים של חיפוש מגע עם השלטון, ואותה התרפקות על שליטים נאורים שהיו מקור־הגנה־וחסות של המיעוט היהודי. אפילו הזיקה המיוחדת לבית המלכות האופייניית לכאורה ליהודי מרוקו, איננה מיוחדת כל כך. היא מקבילה ברוב פרטיה לזיקה שהיתה קיימת במשך דורות רבים בין הקהילות היהודיות בהולנד ובין בית המלוכה ההולנדי. פה ושם נסתמנה אותה אידיאליזציה, אותה נטיה לייחס למלכים יותר חסד משהם גילו במציאות.

אותם הבדלים שניתן למצוא – ויש כמובן הבדלים – נובעים כולם מן המרחק המפ־ריד בין סביבה נוצרית ובין סביבה מוסל־מית, שכל אחת מהן מפעילה לחצים וה־שפעות משלה.

היתה מצוקה גם פה וגם שם – מצוקה חמ־רית, ולעתים גם רוחנית. היא הולידה אותו צורך להשתטח על קברי צדיקים וקדושים ולהאמין שהם יכולים להושיע, בחייהם, אך גם אחר מותם. אותם סיפורים עממיים צמחו מתוך הצורך הזה; אותם מעשי נסים יוחסו לקדושים בכל אתר ואתר.

אני שאבתי באותו מסע חיזוק לאמונתי, שהפירוד העדתי איננו אלא פרי מקרה היסטורי. מה שמשותף ליהודים בכל האר־צות, עז בהרבה ומעמיק בהרבה מן הנסי־בות החיצוניות המפרידות ביניהן. והשפ־עת האיסלאם, כמו גם השפעת הנצרות, ככל שהן חזקות, אין בהן כדי לשנות את מהותו של יהודי ובוודאי שאין בהשפעות החיצוניות האלה כדי לגבור על ההשפעה הדומיננטית של הישיבה בארץ ישראל, בתנאים של עצמאות ושותפות־גורל מר־חלות.

מקור של אמונה ונחמה

מי שקורא את הסיפורים על רבינו יעקב אבוחצירא זצ"ל, שהוא שייסד את שושלת אבוחצירא, יבחין על נקלה בקירבה הקיי־מת ביניהם לבין סיפורי האדמו"רים הגדו־לים של אירופה המזרחית. החסידות – זו של המזרח האירופי וזו של המערב האפ־ריקני – מילאה תפקיד היסטורי ראשון־במעלה כמקור של אמונה ונחמה, וכמשמ־רת המורשת היהודית העתיקה בעתות משבר ומצוקה. אפילו עיוותיה וסטיותיה דומים כאן ושם. חצרותיה נהפכו לפרקים לאימפריות כלכליות; אמונותיה עברו לא אחת את גבולות הטעם הטוב, ההיגיון וה־עיקרים הדתיים הצרופים. הן עומדות גם היום בהתמודדות עם המדע ועם המחשבה המודרנית. אותם ספיחים עממיים, פרי־מיטיביים כלשהו, הנלווים אל החסידות, קוממו רציונליסטים בעבר ומוסיפים לקו־מם אותם גם היום.

ואולם מי שרוצה להכריז מלחמה על מכי־רת מים קדושים בבקבוקים פלאסטיים או על הפיכת עיירה בדרום הארץ למרכזן של הילולות המוניות שיש להן צד מסחרי מובהק ובולט, מוטב שיזכור כי מלחמה כזאת בין השכל והקידמה ובין האמונה העממית נטושה זה דורות רבים, ולא בא־רץ ישראל בלבד (אף לא ביהדות בלבד), אלא בכל המקומות ובכל הדתות. המלח־מה הזאת לא הוכרעה ונראה שלא תוכרע בקרוב. הצורך של אנשים רבים להאמין בקיצור־דרך אל פדות הגוף והנפש ובסגו־לות העל־טבעיות של קדושים (ומנהיגים חילוניים) הביס לא אחת את התבונה הצ־רופה, וכנראה עוד ינחיל לה תבוסות בי־מים יבואו. ולא מפני שיש עמו תשובות יותר משכנעות, אלא מפני שאיננו נזקק כלל לאמצעי שכנוע.

אדם נבון לומד להשלים עם העובדה, שב־צד האמונה הטהורה יש אמונה עממית העונה על צרכים רגשיים של קצת בני אדם, והיא בונה עולמות של צדיקים וק־דושים ועושי נפלאות ומגינה עליהם בכל הלהט של מי שחי בעולם אגדי ושב לו שם מפני שעולם המציאות הקרה התאכזר לו והבריחו לבקש מקלט במקום ששם הד־מיון חזק מן האמיתות שהמדע מסוגל להסבירן.

אני סבור שלאמונה יש גרעין שיש בו מד־כונות הנצח, ולפעמים גם קליפה המתחל־פת עם הזמנים והאופנות. וסוף הגרעין להתקיים. ואני סבור שאין צורך לנהל מלחמות נגד האמונה התפלה. לא השכל ינצח אותה. הזמן יגבור עליה.

היכן, בכל זאת, טמונה הסכנה?

היא טמונה בהופעתם של פוליטיקאים, ההולכים לנתיבות להשתתף בהתכנסויות ההמוניות ולהצטלם במעמד החגיגי, בת־קווה לאגור בדרך זו פופולאריות ותמיכה המונית. הם אינם נוסעים לנתיבות מפני שהם מאמינים בסגולותיו של הנצר במ־שפחת אבוחצירא ובעליונותו על סתם בני אדם. הם נוסעים לשם, כדרך שהם נוסעים לכל התקהלות גדולה, מפני שנדמה להם שאפשר להפיק הון פוליטי מהשתתפות אישית בהילולות ובחגיגות המושכות אלי־הן רבבות בוחרים פוטנציאליים.

כך נהגו במרוצת השנים גם בחגיגות המרכ־זיות של המימונה, ולא בלי הצלחה. ההב־דל הגדול טמון בכך שהמימונה היא בבדר תגיגה עממית שעיקרה קירוב לבבות ומיפ־גן גדול של אחווה יהודית והכנסת אורחים תמה.

הסכנה - הופעת הפוליטיקאים

מי שבא לברך את יוצאי מרוקו ביום החג המסורתי, מי שבא לשתף עצמו בשמחתם, אינו נותן גושפנקא לחוויה דתית או במ־דתית. הוא לא בא לטפח במוכתותו הערצת קדושים ואמונה בכוחותיהם העל־טבעיים. הוא לא משתף עצמו בעידוד אמונות תפ־לות. הוא לא בא לתת גושפנקא ממלכתית לרפואה ציבורית מסוג חדש, באמצעות "מים קדושים" והדלקת נרות.

נתיבות שונה מבחינה זו, כי נתיבות אינה מייצגת את העדיות שבמורשתם של יהודי מרוקו, את השרשיות היהודית שלהם. את תרומתם הגדולה לחברה הישראלית המת־חדשת.

נתיבות היא סטיה. סטיה צבעונית, פולק־לוריסטית, עממית. היא תפל המבקש לד־חוק את רגלי העיקר, תופעת שוליים שמ־כוח הגושפנקא הפוליטית היא מנסה להא־פיל על הרבה דברים חיוביים יותר ולהסיטם לקרן זווית.

מי שרוצה לנסוע לנתיבות מפני שהוא מא־מין ששם יוושע, או מפני שהוא סבור שאם לא יועיל, גם לא יזיק – שייסע וימ־צא שם מה שהוא מבקש למצוא.

ואולם גושפנקא ממלכתית לא צריך לתת לאמונה עממית זו, וגדולי המדינה מוטב שיזכרו את אחריותם ואת המשמעות שעשויים לשוות להופעתם.

האדמו"ר ר' ישראל אבוחצירא זצ"ל

שלמה זלמן שרגאי - יקיר ביחד תשמ"ז

מאת אריה בנדר

שלמה זלמן שרגאי, ראש העיר הנבחר הראשון של ירושלים לאחר קום המדי־נה, מתכבד השנה בתואר "יקיר ביחד" בשל פועלו בשיקום ירושלים ובביסוס מעמדה הבינלאומי בתום המנדט הברי־טי, ועל פועלו הגדול בהעלאת רבבות של יהודים מצפון אפריקה, שם שהה בתוקף תפקידו כראש מחלקת העליה של הסוכנות היהודית ובנציגה של הצ־יונות הדתית.

שלמה זלמן שרגאי נולד בסוף שנת 1899 בגרודקוביצה שבפולין. היה מראשי תנועת "תורה ועבודה" בארץ הולד־תו. בשנת תרפ"ד עלה ארצה והמשיך בפעילות ציבורית במפלגתו ובשליחו־תה. נבחר לועד הפועל של הפועל המז־רחי, למרכז העולמי של המזרחי והיה ציר בקונגרסים הציוניים מאז הקונגרס הט"ו. בקונגרס הציוני הכ"ב הוא נבחר כחבר הנהלת הסוכנות ונשלח בתקופת הספר הלבן לשליחות של שנתיים בלונדון מטעם ההסתדרות הציונית.

בשנת 1945 נתמנה שרגאי לתפקיד ראש מחלקת העליה בסוכנות היהו־דית. בתפקידו זה נשלח ב־1955 למרו־קו ויחד עם מנכ"ל מחלקת העליה ברוך דובדבני ז"ל פעל לזירוז העליה הבלתי ליגאלית משם. במסגרת פעילותו סייר במרוקו לבדיקת אפשרויות העליה וה־גיע עד לכפרים הנידחים ביותר בהרי האטלס שבהם חיו יהודים מדורי דו־רות.

תנועת ביחד החליטה להעניק לו את תו־אר יקיר התנועה, כשבעיקר נתונה לו הוקרת העם על מאבקו בהדיניות "העליה הסלקטיבית" שהונהגה ברא־שית שנות המדינה. בזכות מאבקו העי־קש עלו אלפי משפחות מאפריקה הצ־פונית על טפן ונשיהם.

שלמה זלמן שרגאי

אחדות ופלוראליזם בעדה הספרדית

פרופ' יהושע קניאל
אוניברסיטת בר־אילן

המונח "ספרדים" מגדיר את יוצאי הארצות, שהיו נתונות תחת השפעת האיסלאם מבחינה דתית או מדינית. הספרדים, משום הדומיננטיות הכלכ־לית והתרבותית שלהם, כבשו את המ־קום המרכזי בהנהגת הקהילות והטבי־עו את חותמם הרוחני והחברתי.

תהליך דומה עבר גם על הישוב היהודי בארץ ישראל, בתקופה העות'מאנית (1516־1917). ידועה במיוחד "תקופת הזוהר" של צפת במאה השש־עשרה. חכמיה (מהבולטים שבהם האר"י ור' יוסף קארו), בצירוף חכמי ירושלים הפ־כו מחדש את ארץ־ישראל למרכז רוחני [illegible] הגולה. מתיישבים וחכמים אלה היו ברובם המכריע גולי ספרד ומצאצאי־הם. שרביט הנהגת הישוב עבר לידיהם והעדות האחרות הפכו למיעוט, ולעי־תים קשה היה להם להתקיים ולשמור על ייחודם הנבדל (כדוגמת "המוסת־ערבים", אותם יהודים יושבי א"י הוו־תיקים מזה דורי דורות, שהושפעו רבות מסביבתם הערבית).

בני עדות נוספות נספחו לעדה הספרדית

מצב זה שרר גם במאות השבע־עשרה והשמונה־עשרה, כאשר נתמעטה דמו־תו של הישוב ונתדלדלו משאביו הד־מוגראפיים והחברתיים. באותה עת יש־בו בא"י, ועלו אליה, יהודים מארצות המזרח שמוצאם לא היה מספרד, אולם לכדי התארגנות כעדות נפרדות לא הגיעו. רובם נספחו לעדה המרכזית – הספרדית, או "כולל הספרדים", כפי שהיתה קרויה באותה עת.

בצידה של העדה הספרדית, היתה מערכת ארגונית נפרדת לעדה האשכנ־זית. עדה זו סבלה בתקופות שפל ול־עיתים התחזק מעמדה בעקבות תיגבור של עולים (כמו בעליית החסידים והפ־רושים בשלהי המאה הי"ח וראשית הי"ט). מכל מקום, עליונותה המוחל־טת של העדה הספרדית נשתמרה עד המאה התשע־עשרה.

השיפור בתנאי הבטחון, הגברת התענ־יינותן של המעצמות האירופיות באי־זור, וייצוב קווי התחבורה הימית, תר־מו לאי־מעט לגלי עליה מחודשים מאר־צות המזרח ומאירופה גם יחד.

העדה הספרדית הפכה להיות יותר ויו־תר מגוונת מבחינת הרכב ארצות המו־צא, אולם המרכיב הספרדי המקורי המשיך להיות גורם מוביל. והעדה כב־לל הבשילה להקרא העדה הספרדית, לכדות שהפכה להיות ארגון גג לבני עדות מזרחיות שונות.

יש לציין, כי אחדות זו נשתמרה במי־דה רבה הודות לשלטונות התורכיים. שכן, על־פי חוק המדינה נקבע, כי בר־אש הקהילה היהודית יעמוד ה"חכם באשי", הוא ראש החכמים – "הראשון לציון". כל בני העדה חייבים היו לסור למרותו. חוק זה חל בעיקר על היהודים הנתונים העות'מאניים, דהיינו יוצאי ארצות המזרח, בעוד האשכנזים היו חופשים במרות זו בתוקף היותם נתי־נים זרים החוסים בצל הקונסוליה הז־רים.

אולם המציאות הדמוגרפית, החברתית והכלכלית עשו את שלהם. עם התרבות מספרם של בני העדות המזרחיות האחרות, גברו הקולות שקראו להקמת מסגרות עדתיות נפרדות. היו גם מאב־קים על השליטה בכספים שהגיעו כת־מיכה מחוץ־לארץ. כמו כן נשבעו, טע־נות על התנשאות של הספרדים על עמיתיהם לעדה וקיפוחם בחלוקת המ־שאבים הכלכליים והפוליטיים.

אחת העדות הבולטות בתקופה זו הי־תה עדת המערביים (כך כונו על שום מוצאם מהמערב – מגרב – צפון אפרי־קה). שורשיה של העדה בארץ־ישראל [illegible] על העדות שישבו בירושלים. אולם יחד עם התערערות מעמדו של כל הי־שוב נחלש גם מעמדם. מבין גדולי הע־דה ידוע ר' חיים עטר, שעלה עם תל־מידיו ממרוקו (1714) והותיר רושם עמוק על הישוב היהודי.

העליה מצפון אפריקה התגברה במאה הי"ח

העליה מצפון אפריקה התגברה בשלהי המאה השמונה־עשרה, ומכאן ואילך היתה העדה מצויה בתהליך של גידול נמשך. רבים מבניה התיישבו בגליל ובירושלים ורכשו להם מקום חשוב בהתחדשות הישוב היהודי בימי ובהת־פתחותו. בני העדה שישבו בירושלים, שאפו להקים מסגרת עדתית עצמאית ונפרדת מזו של העדה הספרדית, ובכך למצות את ייחודם וכוחם.

בשנת 1854 עלה לארץ ר' דוד שבינן (שכונה צוף דב"ש), אדם גדול בהכמה ובעל כושר אירגוני בולט. בהנהגתו נבנתה, על־ידי בני ירושלים, השכונה היהודית הראשונה מחוץ לחומות העיר – שכונת "מחנה ישראל". בראשותו הצליחה העדה המערבית, לאחר מא־בק, להשיג את הכרת העדה הספרדית באוטונומיה הפנימית של "כולל המער־בים", אך תוך כפיפות למרות החכם באשי. אחד מרבני העדה, ר' נחמן בטי־טו, כיהן אף זמן מה כמ"מ החכם באשי (1909־1911). כך נשמר החוק התורכי, לא נופצה לחלוטין האחדות הכוללת של יוצאי ארצות המזרח, ויחד עם זאת ניתן ביטוי חברתי וכלכלי לייחודה של העדה.

על־פי הדגם הזה פעלו פחות או יותר גם בני עדות המזרח האחרות, שנכללו בעדה הספרדית, כמו העדה הבוכרית, הפרסית, הגורג'ים (יוצאי גרוזיה) והת־ימנים אשר הקימו מסגרות עדתיות נפרדות.

אינני חסיד גדול של האימרה, כי "ההיסטוריה חוזרת על עצמה", אך נד־מה לי, כי התחיה המחודשת של התענ־יינות העדות בשורשיהן ובעברם ההיסטורי, מבוססת הכרה במציאות מסויימת, במציאות ששררה בישוב גם במאה התשע־עשרה. לא השתלטות של עדה על רעותה, אלא קיומה של אחדות לאומית תוך אפשרות לפלורא־ליזם תרבותי ורוחני.

ירושלים בשירת הפייטן רבי דוד בוזגלו

מאת ד"ר אפרים חזן

המושג „פייטן" מציין אצל יהודי צפון אפריקה לא רק את כותב הפיוט, אלא בעיקר את האיש המבצע, הזמר.

הערצה גדולה העריצו חובבי השיר את הפייטנים המעולים, אלה ששלטו בקולם, אך ידעו גם פרק תיאורטי בהלכות של השיר, וידעו לשלב היטב את מסורת השיר לצורותיה עם מה שמתחדש בעולמה של המוסיקה.

משוררים רבים בצפון אפריקה הצטיינו לא רק בשירה שכתבו אלא גם בזמרתם, ובדבר זה אפשר לראות מעין החייאת המסורת של פייטננו הקדומים בארץ ישראל, ששימשו כחזנים בקהילותיהם, כפי שמקובל לשער לגבי פייטנים כמו ינאי (ארץ ישראל המאה השישית), וכמו רבי אלעזר הקליר (ארץ ישראל, ראשית המאה השביעית).

הפייטן הגדול של שני הדורות האחרונים היה רבי דוד בוזגלו, (זאוויא ליד מרקש 1902 – קרית ים 1975), ששמע שירתו הגיע למרחקים, והיה נערץ בקרב חובבי המוסיקה המרוקאית, יהודים וערבים כאחד. הוא טיפח את שירת הבקשות והעמיד שורה נאה של תלמידים, הממשיכים בדרכו ומפיצים את אור השירה והפיוט, שרים את שירי רבי דוד בוזגלו ואת לחניו.

שירים ופיוטים רבים כתב רבי דוד על־פי מסורת השירה והפיוט במרוקו ותוך זיקה ברורה לשירת רבי ישראל נג'ארה ולשירת תור הזהב בספרד. שיריו מיוחדים בעוזות הביטוי ובחדשנות לשונות, השואבת לא מעט מגישתו של רבי דוד, אחר־הוא רבי דוד קיים ללשון השירה והפיוט. עם זה שיריו נענים היענות מירבית למוסיקה ולביצוע, שכן הלחן והשיר ירדו כרוכים בכתיבתו המופלאה של ר"ד בוזגלו.

שירים רבים כתב רבי דוד בוזגלו, והם מפוזרים בפי תלמידיו ובפנקסי השירים שרשמו לעצמם, הוא עצמו לא כינס את שירתו, ולא העמיד את ספר שיריו החשוב כל כך. משימה זו מוטלת על חוקרי השירה והפיוט ועל חובבי המוסיקה היהודית.

סקירה מקיפה על דמותו של רבי דוד ועל תולדות חייו, כתב ד"ר י' שיטרית באפיריון 3 (חורף תשמ"ה), עמ' 56־57. דברים אלה נכתבו לרגל הופעת תקליט מיוחד במינו, שבו הוקלט רבי דוד בוזגלו בידי פרופ' ח' זעפרני, החוקר הגדול של יהדות מרוקו ותרבותה. התקליט מלמד משהו מעוצמת קולו ומיפי זמרתו של רבי דוד בוזגלו ומציע מבחר נאה משירת הבקשות ומלחניה של שירה זו.

הקמת המדינה ועלייתו של רבי דוד בוזגלו לארץ (1965), שנתיים לפני מלחמת ששת הימים, ובעיקר המלחמה ושחרור ירושלים המחישו באופן נעלה מאין כמוהו כיסופי גאולה עזים, שהחלו להתממש ולהפוך למציאות. מציאות זו פתחה מעיין נובע של שירת גאולה ושירת תודה על חלום דורות בהתגשמותו, ובמרכזה של שירה זו עמדה ירושלים משאת נפש של אלפיים שנה.

שירת ירושלים של רבי דוד בוזגלו מושתתת על ספרות ישראל לדורותיה: המקרא, התלמוד, המדרש וכלל ספרות חז"ל, ספרות ימי הביניים ושירת תור הזהב, ספרותם של חכמי צפון אפריקה ובעיקר השירה והפיוט. ומתוך אלה בולטים שירי רבי דוד חסין, וכפי שמשתקף משירו „לדוד שיר ומזמור בתוף ובמצלתיים/יסודתו על הר המור צבי ירושלים". השיר מונה את שבחיה וגדולתה של ירושלים, וכל אחת ממחרוזות השיר מסיימת בלשון פסוק מקראי בשם ירושלים.

שיר מרכזי אחר, הנפוץ בין יהודי מרוקו, הוא שירו של רבי אליהו חזן „אוחיל יום אשתאה / תמיד עיני צופיה / אעברה ואראה / ירושלים בנויה". מסורת ארוכה ומסועפת זו מוצאת את ביטויה בשירת ירושלים של רבי דוד בוזגלו, כפי שאנו רואים בשירו „אורי בת ציון עיניך". שיר זה הוא ביטוי של שמחה של הנצחון במלחמת ששת הימים, שכן האויבים „כלעומת שבאו הלכו־מקול יבלנו". הביטוי מקול יובלנו, שפירושו „קול השופרות שלנו", קושר את נצחון המלחמה לכיבושי יהושע בידיחו ולמלחמות גדעון ולשרשרת נצחונות גיבורי המקרא. ובעקבות הנצחון עולה מעמדה של ירושלים, וחוזר ונקשר הקשר בין עם ישראל לבירתו הנצחית.

וכה דבריו:

וְעַל הָרַיִךְ / יְרוּשָׁלַיִם
וּבִשְׁעָרַיִךְ / עָמְדוּ רַגְלַיִם
רַגְלֵי דּוֹרְרַיִךְ / טְהוֹרֵי שׁוּלַיִם
יוּקַם עַל שִׁלְטוֹנֵךְ / עַד נֶצַח עַל הַר מוֹר
כֹּהֲנֵךְ וּסְגָנֵךְ / יָרִיעוּ שִׁיר מִזְמוֹר
עַל כַּף דּוֹכָנֵךְ / יְהַלֵּל אָז נִגְמוֹר

הקשר לשירי המעלות בתהילים ולפסרקים: „עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים" (תהילים קכב, ב), „ירושלים הרים סביב לה" (תהילים קכה,ב) ניכר יפה. הכינוי „דורריך" לעם ישראל החוזר לירושלים, הוא מופלא מאין כמוהו, שכן כולל הוא ציון חרות ישראל ורבונותו במדינתו החופשית, ובו בזמן רומז לתהילים פד, ד' שם נאמר: „גם צפור מצאה בית ודרור קן..." והפסוק הקודם לזה הוא „נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'..."

ברם הרמיזה המעניינת ביותר בקטע זה הוא החרוז הפנימי „ריך" הקושר אותנו, לחולם הגדול על שיבת ציון, רבי יהודה הלוי, ולהמנון הנשגב שלו לירושלים: „ציון הלא תשאלי לשלום אסיריך / דורשי שלומך והם יתר עדריך".

השיר של ריה"ל חורז בצליל „ריך" לכל אורכו, שימושו של רבי דוד בוזגלו בחרוז זה עצמו בשיר על ירושלים מכוון לקשור אותנו אל שירת ציון שבכל הזמנים.

הקטע השני רואה את נצחיותה של ירושלים בבחינת „והנצח – זו ירושלים" ואת הכוהנים והלויים החוזרים אל „הר המור", הוא כינויו של הר המוריה, מחדשים ימים כקדם ושרים את שירים וזמרים.

הביטוי „שיר מזמור", קטע זה קושר אותנו יפה אל שירו של רבי דוד חסין שהוזכרנו קודם.

רבי דוד בוזגלו מסיים את שירו בתקווה ובבשורה לכלל האנושות „על יושבי תבל ימליכו צור גואלנו", לאמור מלכות האל על העולם כולו, אשר יתוקן במלכות שדי, וגאולת ירושלים היא פרק ראשון בגאולת האנושות כולה.

לשבחים רבים זוכה ירושלים בשיר „ירושלים אשורך". שיר זה, הכתוב בעברית ובערבית – מחרוזות עברית וכנגדה מחרוזות ערבית – מעלה את המוטיב „ציון במשפט תפדה", והוא מכריז: „שלם קורא לקו ולשופטיך שלמים, כי כל שוללה אין מעמד בו מול בית דינך". שום רשע שבעולם לא יוכל לעמוד כנגד צדקתה של עיר הצדק.

ירושלים היא עיר שחוברה לה יחדיו, וכאן המקום לביטוי „יחד שבטי ישראל" והמקום לבטא את הרצון ואת השאיפה לאחדות ישראל, אחדות של אמת. כפי שאומר המשורר במחרוזות בערבית „קום ישראל חנאך" – עם ישראל אנחנו, אב אחד לנו אב המון (אברהם) וכפי שביטא זאת המשורר בקטע העברי:

מִצּוּר אֶחָד חֻצַּבְנוּ / אָב הָמוֹן הוּא נִקְרָא
וּבְדְפוּס חַד עֻצַּבְנוּ / זוֹ יִסְכָּה זוֹ שָׂרָה
וּלְקֶשֶׁת חֵם הֻצַּבְנוּ / כֻּלָּנוּ מַטָּרָה

כולנו בני אברהם (אב המון) ושרה (יסכה, שרה), וכולנו – כל עם ישראל כולו בלי הבדל משמשים מטרה לחציהם של בני חם, שונאי ישראל לסוגיהם. גורל אחד ומוצא אחד ל„עם יחיד ומיוחד" האחדות והיחוד הם אפוא כלל ראשון. ובקום האחדות והיחוד הוא ירושלים: שהכל שואלים בשלומה כדבריו בשיר „שלום שלם מפי בניך" ואף בשיר זה ניכרת השפעתו של רבי יהודה הלוי.

אכן שירים רבים כתב רבי דוד בוזגלו לכבוד ירושלים. העובדה, כי שנתיים אחרי עלייתו ארצה זכה לשחרורה של עיר הקודש, ומשאת כל נשא־שיר ריגשה אותו מאוד. הניצחון הגדול נראה לו כמבשר גאולה קרובה, ומכאן ואילך ישראל ישכון לבטח בבירתו הנצחית.

נסיים בדבריו בשיר „שמחו את ירושלים / והגרו למענה גיל כפלים"

אשרי העם שככה לו / מעגל צדק מעגלו
האמת נר לרגלו / וימין אותה בו לנהלו
תחת סוכתו ודלו / עד יום עמוד שילה
עיר שלם ובבולה פרש ממשלו.

לאמור אמת וצדק והנהגה מעולה, בעיר השלום השוכנת בטח עד, כי יבוא שילה, הוא מלך המשיח, ויביא עמו גאולה שלמה.

*הכותב הוא חבר מכירות תנועת ביחד.

רבי דוד בוזגלו ז"ל

מקהלת פרחי וגברי חפ"ץ

חבורת הפייטנים הצעירים בניצוחו של ישראל מזרחי

מאת אריה בנדר

במוצאי המימונה תתייצב לפני החוגגים בירושלים מקהלת הילדים והגברים פרחי חפ"ץ – חבר פייטנים צעירים, בניצוחו של ישראל מזרחי. מקהלת חפ"ץ נוסדה לפני למעלה משבע שנים בשכונת מלאות בירושלים ומאז הפכה למקהלה מבוקשת והופיעה בשורה של אירועים ברחבי הארץ.

„הרעיון להקים מקהלה כזו בא לי בשל העובדה שאני עצמי ורבים מחברי שרנו בילדותנו במקהלה של המלחין הנודע חיים עמר ז"ל", מספר ישראל מזרחי. „השירה והפייטנות טבועים בי עוד מבית אבא. הנושא הזה הושרש בנו בהווי התרבותי של הבית ושל השכונה – שכונת מלאות – ומקהלת בית הכנסת הידוע של החלבים, זכתה למוניטין רב ושמה יצא למרחוק".

מקהלת פרחי וגברי חפ"ץ זכתה להופיע עד היום באירועים מכובדים בבית־הכנסת הגדול, בהיכל שלמה, בבית העם ואף הרפיעה בתוכנית טלוויזיה בשני שירים לזכרו של המלחין מרדכי חלפון. סולן להקת הילדים הוא רם מזרחי, שזכה במקום ראשון בתחרות לכשרונות צעירים מטעם עיריית ירושלים. הילדים ברובם תלמידי כיתות ג'-ח' והרפרטואר מציג שילוב של מורשת עדות המזרח.

„הקו המנחה אותנו הוא שירים מבית אבא. הקהל שלנו אוהב לקבל דרכנו את ניחוחות השירה שינק בילדותו ועל ברכיה גדל. אנחנו שרים בסגנון פייטני ובסגנון השירה המזרחית המודרנית", ממשיך מנצח המקהלה, „ברפרטואר יש שירים כמו שבחי ירושלים בלחן של עמוס דרדי, ירדוך רעיוני של ר' מרדכי חלפון, נגילה ונרוה של רחמים עמר, פיוטים מרוקניים כמו אליך אוחיל יום יום, שירי שבת ועוד".

מקהלת הגברים חפ"ץ משתבחת בחבורה של חזנים ופייטנים מבתי כנסת בירושלים, שמפליאים בסלסולי המהול האהובים על קהל השומעים. ישראל מזרחי, יליד טורקיה, השמלאי, בוגר המכון לחזנות של העדה הספרדית בירושלים, הקים במו ידיו את הלהקות שעליהן הוא מנצח.

„בעשר אצבעותי הקמתי אותן, בלי עזרה מאיש. היום אני יכול להתברך בפועלי ומקווה שגם חוגגי המימונה בירושלים יהנו יחד אתנו מהשירה המזרחית הנפלאה", הוא מסכם.

„ברוך השם, לא חסר לנו דבר - שיהיה חג שמח לכל עם ישראל"

אומר מסעוד לוי בן ה־80, המתכונן לקראת חג המימונה

משפחת לוי לקראת החג – משמאל, האב מסעוד, במרכז, האם סול, ומשמאל, הבן אלי

צילם יצחק אלהרר (סקופ 80)

מאת אריה בנדר

בביתם של מסעוד וסול לוי רבתה בשבוע האחרון התכונה לקראת חג המימונה. סעודת החג היא סיבה טובה לשמחה. בימי חג ומועד מתאסף שבט לוי אל שולחנם של אבא ואמא המכינה במו ידיה את מיטב מטעמי החג, על־פי מיטב המסורת שירשה מאמא וסבתא בקזבלנקה.

מסעוד בן ה־80, ישיש נשוא פנים, הוא אחד מתושביה המכובדים של שכונת ההדרה בירושלים. השכנים והתושבים הוותיקים יודעים להוקיר את האיש הצנוע וירא שמים, שגידל 10 ילדים לתפארת. שניים מבניו, יוסי ויעקב, הקימו בירושלים את דפוס המקור, אחד מבתי הדפוס הגדולים והמשוכללים בארץ. כל עשרת הילדים קיבלו חינוך הולם ויצאו לתרבות טובה.

מסעוד וסול נולדו בעיר קזבלנקה. מסעוד הלך בדרכי אביו וסבו והיה לצורף. משפחת לוי הענפה היתה משפחה ידועה ומכובדת בקזבלנקה. שמם של הצורפים לבית לוי יצא למרחוק גם בקרב האצולה הערבית של מרוקו. מסעוד חינך את ילדיו ברוח התורה ואהבת ארץ־ישראל, כפי שהתחנך הוא אצל אביו דוד, שבנוסף להיותו צורף היה גם רב מכובד, שנפטר בגיל 115.

משפחת לוי עלתה לארץ בשנת 1950 לאחר טלטולי דרך ארוכים, עם 6 הילדים שנולדו במרוקו. „למה באנו – כך היתה האמונה שלנו, ככה גידלו אותנו. אהבת ארץ־ישראל, אהבת ירושלים", מספרת סול. תחילה הבריחו את הגבול לאלג'יר, שם יצרו קשר עם נציגים של הסוכנות היהודית, שהעבירום באניה לצרפת. ממחנה המעבר בצרפת עשתה המשפחה את דרכה באוניה למדינת ישראל. כמו הרבה משפחות של יוצאי מרוקו נאלצה גם משפחת לוי לספוג את הלם הקליטה. המשפחה המכובדת, שבהיותה במרוקו מרמת חיים טובה, מצאה עצמה לפתע מתגוססת בבוץ של מחנה האוהלים במעברת פרדס־חנה.

„לא קיבלנו עזרה מאף אחד", נזכרת סול. „גם לא היה מי שיתן לנו עזרה. למזלנו הבאנו אתנו קצת כסף וזהב ממרוקו. במרוקו חלמנו על ירושלים, אז החלטנו להגשים את החלום ולעבור ולגור בירושלים". ואכן, לאחר שישה חודשים במעברה נטלה המשפחה את צרור מטלטליה ועברה להתגורר בשכונת מוסררה בירושלים, אז שכונת ספר אל מול קני הרובים של הלגיונרים הירדנים. „גרנו ממש ליד גדר הגבול. החיים היו קשים ביותר", מספר מסעוד.

לפני 14 שנה עקרה המשפחה לדירתה הנוכחית, דירת שיכון קטנה וצפופה ברחוב שבטי ישראל, בשיכון המפונים. מסעוד יצא לעבודת בניין, כדי לפרנס את משפחתו. „אבא ואמא עבדו בפרך, כדי לספק את כל מחסורנו, כדי שדבר לא יחסר לנו", מספר אלי, בן 29, בן הזקונים, שעדיין מתגורר עם הוריו בדירה הקטנה.

אמא לוי מתגאה בעשרת ילדיה. „כולם קיבלו חינוך טוב, כולם גמרו תיכון ובגרות". אלי ויעקב מנהלים את הדפוס הענק, גאוות המשפחה, כשאתם עובדים שני אחים נוספים, מאיר ואלי.

בערב חג המימונה שורה שמחה אמיתית בבית המשפחה. לדירה הקטנה מגיעים כל הילדים ו־15 הנכדים. השולחן מלא כל טוב ושכנים באים ויוצאים ובידיהם מתנות חג. „ברוך השם לא חסר לנו דבר. שיהיה חג שמח לכל עם ישראל", אומר מסעוד לוי, בצניעות האופיינית לו.

אצלנו המורשת היא פולקלור, אצל יוצאי אירופה זו תרבות

אומר ד"ר רפי ישראלי הגורס כי „עדיין המיעוט שולט ברוב החברה הישראלית ולכן המלאכה מרובה"

מאת אריה בנדר

דרך ארוכה עשה ד"ר רפי ישראלי מאז ימי ילדותו בפז, מרוקו, דרך עלית הנוער, בית־הספר החקלאי בנהלל ועד לאוניברסיטת היוקרה ברקלי בארצות הברית, שם כתב את עבודת הדוקטורט שלו, שעסקה במיעוט המוסלמי בסין. היום עוסק ד"ר ישראלי, במסגרת מכון טרומן בהר הצופים, בחקר סין ובהסטוריה של האיסלם והמזרח התיכון, נושאים עליהם הוא גם מרצה באוניברסיטה העברית.

בית יהודי חם

רפי ישראלי נולד בבית יהודי חם להוריו דוד ורוחמה, משפחה ידועה ומכובדת בפז. את לימודיו היסודיים סיים בבית־הספר של אליאנס ואח"כ הספיק ללמוד שנה אחת בתיכון. „באמצע השנה מרדתי וגמרתי אומר לעלות לישראל", הוא נזכר, „זה היה בראשית שנות החמישים, כילד שגדל בבית יהודי ובאווירה ציונית, התלהבתי מדגל ישראל ומעצם הרעיון שאי שם במרחקים, בא"י, קמה לה מדינת היהודים, ושם ניצבת לה העיר ירושלים, העיר שתמיד התפללו אליה בבית, בידיעה שזה משהו שמימי ונשגב. יום אחד, וזה היה עדיין בזמן השלטון הצרפתי במרוקו, הלכתי עם חברים יהודים לקולנוע. ביומן החדשות, שהוקרן לפני הסרט, הראו קטע שבו התנופפו דגלי ישראל. אני וחברי נתנו כפיים בהתלהבות. מייד ספגנו מכות מהערבים שהיו באולם. באתי הביתה מתייפח בבכי. אבא שאל מדוע לא הפגנתי רגישות, לאחר הכל אנחנו חיים במדינה ערבית. השבתי לו, שאם אני מרגיש צורך פנימי למחוא כפיים לדגל ישראל ואני לא יכול מפחד הערבים, סימן שמקומי לא פה, סימן שאני צריך להיות שם".

רפי ישראלי אמר ועשה. הוא השאיר מאחוריו את הוריו ואת תשעת אחיו ואחיותיו ויצא למחנה של עלית הנוער ליד מרסיי משם הפליג ארצה עם קבוצה גדולה של ילדים. בארץ למד בבית־הספר החקלאי בנהלל. רפי הצליח להלהיב גם את אחיו וחמישה מהם עלו ארצה בעקבותיו. „הורי החליטו גם הם בסופו של דבר לעלות ארצה, כדי לא להשאר לבד במרוקו. הם הגיעו עם שאר בני המשפחה. תחילה התגוררו ההורים באילת, אך במרוצת השנים עברו לירושלים, שם גרו עד מותם".

כתניך עליית הנוער נחסכה מרפי עוגמת הנפש של הליכה בנתיב הייסורים של המעברות „אבל את החוויה הקשה של המעברות חוויתי באמצעות קרובי משפחתי". את הפרק הזה בעליית מרוקו ויהדות צפון אפריקה הוא מתקשה לשכוח. „כשבאנו ארצה חינכו אותנו לכך שבושה לדעת ולדבר ערבית. ניסו להשכיח אצלנו מאין באנו. היינו רוב שנקלט על־ידי מיעוט וחשבנו, שאת עברינו מוטב שנשליך מאחור. לימים גדלתי, השכלתי וראיתי עולם והבנתי שהדברים הם אחרת".

עדיין חש מרירות

היום הוא עדיין חש מרירות. „קשה לי להשלים עם העובדה שהיינו צריכים להתנכר למטען תרבותי כה גדול. במשך 20 שנה הרסו אצלנו כל זיק של מורשת והדבר התנקם באנו אחר כך. מבחינה חברתית ופסיכולוגית אבדנו את בטחוננו העצמי. הנזק שנגרם הוא בלתי ניתן לתיקון. דור שלם הלך לאיבוד. אני זוכר בכאב את אבא ואמא ז"ל, שבאו ממעמד חברתי וכלכלי מכובד וכאן הם נשחקו לחלוטין. זו היתה מכה אנושה עבורם. קשה מאוד לשקם כיום את נזקי העבר. אנשים הלכו לקבר מושפלים ובזויים. הדור שלנו קם והתעורר ואנחנו מנסים לתקן את המצב. הצלחנו להביא לקיומם של מכינות מיוחדות למוסדות להשכלה גבוהה ולהפעיל תוכניות חברתיות וחינוכיות. אבל, עדיין המיעוט שולט ברוב החברה הישראלית והמלאכה מרובה".

לכולנו יש עבר

ד"ר ישראלי מברך על ההתעוררות, על חיפוש השורשים והמורשת. „אני מתנגד לזה שעדה תקום ותציג בראש חוצות את עברה כעבר מפואר. לכולנו יש עבר ולכל עדה יש ייחוד משלה, שאותו צריך לשמור ולטפח. התרבות המתפתחת בישראל צריכה להיות מיזוג של כל הגלויות, אבל אני מברך על התעוררות בקרב יוצאי מרוקו, כפי שבאה במובן זה לידי ביטוי בחגיגות המימונה. המגמה כיום משתנה לטובה אבל, עדיין מתייחסים אל המימונה ואל המורשת של יהודי צפון אפריקה כאל מורשת עדות. אצלנו זה עדות, זה פולקלור, אצל יוצאי אירופה זו תרבות. זה כואב אבל אי אפשר להשאר ברוגז לעולם וצריך לפעול. החברה הישראלית עדיין רווית דעות קדומות. אני עצמי בתנועת ביחד ומנסה לגרום את חלקי הצנוע בעידוד מורשתנו".

מכון בן־צבי זכה לפרס ישראל

מכון בן צבי עומד במרכז כל פעילות בנושאי יהודי המזרח ונדחי ישראל ועומד להרחיב את פעילותו המדעית והחינוכית.

בשנים האחרונות זכה מכון בן־צבי בהוקרה הרמה ביותר למפעל מדעי בארץ־ישראל – ביום העצמאות תשמ"ה הוענק למכון פרס ישראל על תרומתו לחקר מורשת יהודי המזרח.

בימוקיה הצביעה ועדת הפרס על ההתנדה בפעילות המכון מאז שנת תש"ח (1947) ועל החידושים, שהמכון יוצא עימם לקהל החוקרים ולציבור הרחב.

בשנים אלה ממשיך המכון לעמוד במרכז כל פעילות בנושאי יהודי המזרח ונדחי ישראל, וזאת על אף האילוצים התקציביים המאפיינים כל פעילות אקדמית בשנים האחרונות.

עיקר התקציב לפעולות המכון בא, כמו בשנים שעברו, מן המרכז לשילוב מורשת יהדות המזרח במשרד החינוך והתרבות. למפעלי מחקר מיוחדים – כמו אוריינס יודאיקוס וחקר יהדות אתיופיה – השיג המכון תקציבים ממוסדות וקרנות שונים.

אוריינס יודאיקוס: הוא מפעל מחקר חדש. מפעל זה יכנס בעשרות כרכים את כל המקורות ההיסטוריים לתולדות היהודים בארצות האיסלם. המפעל מחולק לארבע תקופות מישנה וכל תקופה – ליחידות מישנה, שלכל אחת מהן יוקדש כרך מקורות.

בשנתיים האחרונות הונחה התשתית הארגונית והמחקרית למפעל ובו עובדים עתה למעלה מ־15 חוקרים, המעורדים בעקיפין כ־40 חוקרים בארץ ובעולם. את המפעל מלווה ועדה אקדמית בינלאומית מיועצת בראשות פרופ' י. פראוור.

אוסף הנתונים הרחב נאגר במאגר נתונים במחשב IBM/AT, שהועמד לרשות המכון על ידי האוניברסיטה העברית ופרוייקט IBM. עכשיו פועלים להתקנת תקשורת מחשב. עם מרכזי מחקר אחרים בעולם (קיימברידג' שבאנגליה ופרינסטון שבארצות הברית). מנהל המפעל הוא ד"ר מנחם בן־ששון.

קטלוגים של כתבי יד: בספריית המכון יצא לאור הקטלוג השני – כתבי־היד היהודיים הפרסיים, בעריכת פרופ' אמנון נצר. הוחל בקיטלוג האוסף של כתבי־היד מצפון־אפריקה, שהוא הגדול באוספי כתבי־היד במכון. ד"ר אפרים חזן אחראי לקיטלוג כתבי־היד בשירה ומר יוסף אביבי לקיטלוג ספרות רבנית וקבלה. ד"ר נ' דה־לנג מאוניברסיטת קמברידג' עוסק בקיטלוג כתבי־היד ביוונית־יהודית.

כתר ארם צובא: זה כתב־היד היקר ביותר של מכון בן־צבי ומכתבי־היד העבריים החשובים בעול. הוועדה האקדמית של מכון בן־צבי החליטה על כתיבת ספר על כתר ארם צובא. כתיבת הספר נמסרה לסופר אמנון שמוש. הפיקוח המדעי על עבודתו הוטל על פרופ' מ' בר־אשר ופרופ' ש' מורג. הספר יראה אור בקרוב.

קורסים להשתלמות מורים ולציבור הרחב: בין מועצה למועצה הורחבה פעילות החינוך וההדרכה במכון. בשנתיים הראשונות קיים המכון קורסי העשרה על מורשת יהודי המזרח ותרבותם בירושלים, בתל־אביב, בטבריה, באשדוד ובבאר־שבע.

בשנת תשמ"ז החל המכון בקורסים בשיתוף עם האוניברסיטה הפתוחה.

מפעל הקבלה בצפון־אפריקה: בנוסף למונוגרפיות בנושאי קבלה, הוחלט בוועדה האקדמית של המכון להכין סיכומי מחקר בנושאי הקבלה בצפון־אפריקה. החוקרים יגישו תוצאות של מחקרים חדשים ויסכמו את התפתחותה של הקבלה בצפון־אפריקה לאחר גירוש ספרד. האחראי על המפעל הוא פרופ' משה אידל.

המפעל לחקר יהדות גרוזיה שבמכון בן־צבי הוא המפעל היחיד בארץ בנושא זה. בספריית המכון נבנה אחד האוספים החשובים ביותר על יהדות גרוזיה, ובו חומר מחקרי, ספרותי ותעודי.

תיעוד בעל־פה: הוחלט להקצות משאבים מצומצמים לתיעוד בעל־פה בתחומים שבהם יש בכך משום הצלה לחומר שעלול לעבור מן העולם. לפי שעה נערכו ראיונות לתולדות הקהילות במצרים ובלוב.

תמיכה בחוקרים: בשל אילוצים תקציביים מופנה עיקר המאמץ למפעלים שנזכרו לעיל.

כנסים מדעיים: בשנים האחרונות התקיימו במסגרת המכון הכנסים המדעיים בתולדות יהודי המזרח. חלק ניכר מפירות כינוסים אלה רואה אור בקובצי הרצאות המתפרסמים במכון או בכתבי־העת של המכון: "פעמים" ו"ספונות".

הרבעון "פעמים". מאז תשל"ט הופיעו 30 חוברות של הרבעון 'פעמים'. הפקת 'פעמים', בעריכתו של יצחק בצלאל, עומדת במרכז פעילות המכון, והוא זכה להערכה רבה.

בנוסף למחקרים בודדים המתפרסמים במאמרים, עושה 'פעמים' לפריצת דרך בתחומי מחקר חדשים שביטויה הם בחוברות המוקדשים לנושא אחד, כמו: מסורות המוסיקה של יהודי ספרד והמזרח (חוברת 19), הספרות העברית במזרח לאחר גירוש ספרד (חוברת 26), ויהודי ספרד והמזרח בתקופת השואה (חוברות 27־29). במעמד זה הודיע ראש המכון, כי בעקבות שלוש חוברות אלה, תיעשה פעולה חינוכית מקפת לשילוב הקורות את יהודי ספרד והמזרח במלחמת העולם השניה בתוכנית הלימודים.

פעילות מחקרית וחינוכית בנושא יהודי צפון אפריקה: פעילות זו מתקיימת במסגרת המרכז לחקר יהדות צפון אפריקה, המשותף למכון בן־צבי והארגון העולמי של יהודי צפון אפריקה.

קבלת פנים במימונה בתלבושת מסורתית

שלמה חביליו – יקיר ביחד תשמ"ז

שלמה חביליו נשלח בשנות החמישים לצפון אפריקה לארגן הגנה עצמית והעפלה מחתרתית. רבים עלו בעזרתו.

מאת אריה בנדר

רבים מיהודי צפון אפריקה חבים את עלייתם ארצה לשלמה חביליו, שנשלח בשנות החמישים מטעם ממשלת ישראל לארגן שם רשתות הגנה עצמית והעפלה מחתרתיות. על מפעל חייו למען עליית היהודים מצפון אפריקה מעניקה לו השנה תנועת ביחד את התואר "יקיר ביחד, תשמ"ז".

שלמה חביליו בן 66, בן לאחת המשפחות הותיקות בירושלים, הצטרף לארגון ההגנה בשנת 1935, והוא בן 14 בלבד. בין השנים 1936־1939 שרת בפלוגות השדה הנודעות של ההגנה, הפו"ש, ובמשטרת הישובים העברים. אח"כ היה מפקד חיל השדה, החי"ש, בירושלים עד שנת 1954. בשנה זו נשלח חביליו, הידוע בכינויו המחתרתי "לואי", לקהיר מטעם ההגנה והפלמ"ח כדי לסייע בארגון ההגנה העצמית של יהודי מצרים.

ערב החלטת האו"ם על חלוקת א"י שב "לואי" לירושלים וקיבל את הפיקוד על מרחב הדרום בעיר. עם כינון צה"ל הוא מונה לתפקיד מג"ד בחטיבת ירושלים, ובמהלך קרבות מלחמת העצמאות נפצע מול חומות ירושלים העתיקה, בדצמבר 1948. לאחר שהחלים שימש בראש מטה וסגן מפקד חטיבת ירושלים ומפקד חטיבה 10.

לאחר שחרורו מצה"ל למד באוניברסיטה העברית יחסים בינלאומיים ומדעי המזרח. בנובמבר 1954 הוא נקרא שוב אל השורות ויצא בשליחות המדינה לסיור בארצות המאגרב. עם שובו קבע, כי יש הכרח לפעול מיד לסייע ליהודי צפון אפריקה להתארגן להגנה עצמית, קודם שיעלו ארצה. "לואי" עצמו התנדב לעמוד בראש המסגרת ההגנתית של יהודי צפון־אפריקה, כשתחת פיקודו משרתים כמה עשרות מתנדבים מישראל ואלפי צעירים יהודים מבני המקום. הם גוייסו למסגרת החשאית, שנועדה להבטיח את שלום היהודים ולארגן את עלייתם ארצה.

שלמה חביליו יצא לשליחותו העלומה ב־15 לאוגוסט 1955, לאחר שבן־גוריון נתמנה לראש־ממשלה, ופיקד על "המסגרת" עד שנת 1960.

לאחר שמרוקו קיבלה עצמאות בשנת 1956 נפסקה למעשה העליה כמנה ו"המסגרת", שהקים חביליו, הותארגנה להעלות ארצה במחתרת עשרות אלפי יהודים, תוך שהם מסתכנים בתלאות הדרך ובמאסרים.

בעקבות מאבק זה ואחרי טביעת ספינת "אגוז" בינואר 1961, נפרצו הסכרים ולמעלה מ־100 אלף יהודים עלו לישראל במשך כשלוש שנים.

עם תום פעילותו החשאית עבר חביליו לשרות החוץ, שבו שרת במשך 18 שנה עד לפרישתו בגימלאות. הוא כיהן כקונסול כללי באיסטנבול, שגריר ישראל בקמרון ובגיניאה המשוונית, מנהל המחלקה לשיתוף בינלאומי ושגריר ישראל בקולומביה. כיום הוא עוסק במחקר פעולות ההגנה וההעפלה בצפון־אפריקה ומקומה של מצרים כמרכז פעילות ארצישראלית במלחמת העולם השניה ועד להקמת המדינה.

שלמה חביליו משמש כחבר ההנהלה הארצית של ארגון ההגנה, יו"ר ארגון המחתרת וההעפלה בצפון אפריקה וחבר מזכירות תנועת ביחד.

תנועת ביחד, בהכתירה את שלמה חביליו ל"יקיר ביחד" מבקשת להצדיע גם לחברי ארגון ההגנה ופעילי המחתרת בצפון אפריקה על מעשיהם אז ועל פעילותם כיום בהקניית מורשת ההגנה וההעפלה לדור הצעיר בארץ.

שלמה חביליו

מתכונים של בישול מרוקני

מאת רבקה לוי־מלול
מתוך הספר: הבישול המרוקני

ריבת לפת - מעוון דלפט

חומרים:
1 ק"ג סוכר.
1½ ק"ג לפת.
3¾ כוס מיץ לימון.
2 שקיות סוכר וניל.
1⅛ כפית זנגוויל.

הכנת הלפת:
קולפים את הלפת. מגרדים במגררת גסה ככל האפשר. ניתן להשתמש גם במעבד מזון. שוטפים שלוש או ארבע פעמים במים. מניחים על האש. מביאים 2–3 פעמים לידי רתיחה קלה. שופכים את המים ושוטפים במים קרים עד שנפטרים מריח הלפת.

הכנת הסירופ:
בסיר נפרד שמים את כל כמות הסוכר, הוניל והלימון. ממיסים את הכל על אש קטנה עד לקבלת סירופ בהיר. מוסיפים את הלפת ובוחשים בעדינות בכף עץ. על התערובת להישאר בהירה. ממשיכים לבשל כשעה וחצי על אש קטנה. מוסיפים את הזנגוויל לקראת סוף הבישול.

אזהרה: אל תגלו לאורחים את הרכב הריבה! הניחו להם לנחש והם ודאי יטעו. טעמה של הריבה מיוחד מאוד ומבלבל!

ריבת סלק - מעוון דלברבה

חומרים:
1½ ק"ג סלק.
3¾ כוס סוכר.
½ כוס קוניאק.
מיץ מלימון אחד.
200 גרם אגוזי מלך (או פקאן).

הכנה:
שוטפים וקולפים את הסלק, מגרדים במגררת גסה. שוטפים שלוש־ארבע פעמים ובכל פעם סוחטים היטב ממים. מרתיחים שלוש או ארבע פעמים ושוטפים בכל פעם במים קרים נקיים כדי להיפטר מהצבע האדום ומהריח. לאחר כל השטיפות סוחטים היטב ביד, שמים בסיר, מערבבים עם הסוכר והקוניאק ומשאירים למשך 30 דקות. מבשלים כשעה וחצי על אש קטנה. כ־15 דקות לפני גמר הבישול מוסיפים את מיץ הלימון. לאחר שמסירים את הסיר מהאש מוסיפים אגוזים קצוצים גס מאוד, מערבבים בעדינות ומעבירים לצנצנת.

תמרים ושזיפים במרציפן - פרוטאס בלמרציפן

חומרים:
3 כוסות מרציפן.
½ ק"ג תמרים.
½ ק"ג שזיפים.
½ ק"ג אגוזי מלך (או פקאן).
50–60 סלסלות נייר קטנות (הכמות מספיקה ל־50–60 עוגיות).
צבעי מאכל (ירוק, אדום, כתום).
אבקת סוכר.
גלזורה (ראה מתכון).

הכנה:
מנגבים את התמרים והשזיפים. מעבירים חריץ לאורכם ומוציאים בזהירות את הגלעינים. מכינים תערובת של מרציפן.

מחלקים לשלושה או ארבעה כדורים, לכל כדור מכניסים צבע מאכל אחר, לפי בחירה. לשים בעדינות בתוספת קצת אבקת סוכר.

לוקחים גושים קטנים של מרציפן צבוע. רצרים צורת גלעין גדול יותר מהמקורי. שמים אותו בתוך התמר או השזיף, כך שהמרציפן יפרוץ מעט בתוך הפרי. משרטטים חריצים קטנים, אלכסוניים, על המרציפן. טובלים בגלזורה את החלק העליון בלבד.

מסדרים בסלסלות ומניחים על גבי מגש נאה.

אפשר ליצור פירות שונים מהמרציפן עצמו – כגון אגסים, תותים ותפוחים. לאגסים מוסיפים מעט צבע ירוק; לתותים מוסיפים מעט צבע אדום ועלה ירוק; לתפוזים קטנים מוסיפים צבע כתום ועלה קטן וירוק. בעלים ובגבעולים ישמשו עלי נענע קטנטנים. את חצאי האגוזים מצמידים על ידי כדור קטן של מרציפן.

ספר הבישול המרוקני מאת רבקה לוי־מלול

(צילום רוני קסטרו)

נשיקות שקדים - אלבוסאת

חומרים:
½ ק"ג מרציפן.
1 חלמון.

שלב א'
מערבבים מרציפן עם חלמון. מכינים עיסה חלקה. משמנים תבנית. צרים כדורים קטנים ולוחצים קלות בין שתי כפות הידיים. מניחים בתבנית ואופים 5 דקות בחום גבוה.

שלב ב'
קרם – 3 חלמונים; 3 כפות אבקת סוכר
מעל לסיר מים על האש מקציפים את החלמונים עם אבקת הסוכר עד לקבלת קרם סמיך ובהיר. לוקחים שתי עוגיות בגודל שווה וטובלים עוגיה אחת על הצד השטוח, כלומר הצד עליו נאפתה. מורחים קלות בקרם ומצמידים לה עוגיה שניה, גם היא על הצד השטוח.

שלב ג'
סירופ – קוצצים לחתיכות גסות 1/2 כוס שקדים קלויים על קליפתם הטבעית. מורחים מעט סירופ על צד אחד של העוגיה, טובלים בשקדים הקצוצים ומניחים בסלסלות נייר. אם רוצים לאחסן את העוגיות, מבצעים את שלב ג' זמן קצר לפני ההגשה, כדי לשמור על צורתה הנאה של העוגיה.

הכמות מספיקה ל־20–30 עוגיות כפולות.

ריקועים - אלמופלטה

חומרים:
1 ק"ג קמח.
50 גרם שמרים.
3 כוסות מים פושרים.
¼ כוס שמן.
חמאה.
דבש.
קורט מלח.

הכנה:
שמים קמח בקערה גדולה. מכינים גומה בקמח ומכניסים לתוכה מים, שמרים מומסים, קורט מלח ורבע כוס שמן. מכינים בצק רך וגמיש. משמנים משטח שיש גדול. מחלקים את הבצק ל־30–40 כדורים קטנים ומניחים על המשטח המשומן ל־30 דקות. מכסים במגבת כדי שהבצק יתפח. לאחר שתפח, מכינים מחבת בעלת תחתית עבה, או כלי חרס חסין אש, ומניחים על אש נמוכה. מחממים היטב את הכלי ומתחילים לרדד כל כדור בצק בנפרד. משמנים את כפות הידיים ואת השיש, מרדדים את הבצק בידיים לעלה עגול ודק. מניחים במחבת ללא שמן ומטגנים מצד אחד בלבד. הופכים ומניחים עלה נוסף על הצד המטוגן וממשיכים כך עד לטיגון כמות נכבדה. במחבת מצטברת ערימה גדולה של הביתיות כאלו. מעבירים לצלחת, ומכסים במפית כדי למנוע התייבשות. כל סועד מפריד לעצמו מופלטה מתוך הערימה ומורח עליה חמאה ודבש.

מאכל זה אופייני לערב המימונה שבו מקבלים פני אורחים, ובין שאר דברי המתיקה מגישים מופלטה. כך מתחילים באכילת החמץ אחרי הפסח תוך איחולי "תרבחו ותסעדו" (מזל והצלחה).

חביתיות אלו טובות להכנה ממש לפני הגשתן.

הכמות מספיקה ל־30–40 ריקועים

צימוקים מסוגים - מרוזיה

חומרים:
4–5 כוסות צימוקים בלי חרצנים.
1½ כוסות סוכר.
1 כוס שקדים קלויים.
1 כוס אגוזים קלויים.
1/2 לימון.
1/2 כוס שמן לטיגון.

הכנה:
משרים את הצימוקים במים לשעתיים. מוציאים אותם ומפזרים על מגבת, כדי לספוג את הלחות. מטגנים במחבת בשמן, מוסיפים את הסוכר למחבת, מנמיכים את הלהבה ומערבבים עד להמסת כל הסוכר. מוסיפים שקדים ואגוזים קלויים וקצוצים גס מאוד ומערבבים. מוסיפים מיץ לימון וממשיכים בבישול כ־15 דקות נוספות. מגישים קר. ממתק זה מגישים בעיקר בליל המימונה, שבו כידוע אוכלים דברי מתיקה בלבד.

השולחן המסורתי של ליל המימונה

בליל המימונה, לפי מסורת "הדלת הפתוחה – תרבחו ותסעדו" הכל מארחים ומתארחים. אנשי הבית מקבלים את פני באי ביתם ומסבים עמם לשולחן התקרובת המסורתית, וביחד שרים ומזמרים ומאחלים איש לרעהו "תרבחו ותסעדו".

על השולחן נוהגים לפרוש מפה ירוקה ומעליה מפה לבנה שקופה.

עקרת הבית, במיטב תלבושתה המסורתית, מכבדת את אורחי ביתה בתה עם נענע ובמופלטה, טבולה בדבש וחמאה.

סמלי השפע והפריון לעיטור שולחן המימונה

- דג חי מונח בתוך צלחת ומרופד בעלי חסה וירק.
- צלחת קמח מקושטת בשבעה גרתיקי פולים ירוקים.
- מגש קמח ובתוכו מפוזרים שבעה מטבעות כסף ובמרכזו כוס מלאה שמן.
- קנקני חלב סביבם חסה וירק.
- אלומות שיבולים מפוזרות על פני השולחן.
- מגשי פירות תפוזים, תפוחים, שקדים, אגוזים ושאר פרות העונה.
- צלוחיות דבש וחמאה.
- נרות צבעוניים דולקים.
- "זאבן": נוגט שקדים בצבע לבן.
- "מרוזיה": צימוקים מטוגנים ובקושיסים באגוזים.
- "מעוון": מרקחת של אשכוליות תפוחים, לפת, גזר, סלק, חצילים וכדומה.
- "שבקיה": ערבסקת־בצק מטוגנת וטבולה בדבש.
- תמרים ממולאים: באגוזים ומרציפן בצבעים שונים.
- עוגיות עשויות בוטנים, קוקוס, שומשום, סגרים מתוקים.
- "מופלטה": רקועים טבולים בדבש וחמאה.

באכלים מסורתיים אחרים: הכל עפ"י הכלל: משפחה, משפחה ומנהגיה. כגון: "בריקסה": (פתיתים מבושלים בחלב ובתוספת חמאה), קוסקוס בחלב ועוד

כללים לאורחים ולמתארחים בליל המימונה

למתארחים:

- בהכנסכם לבית המשפחה המארחת, ברכו אותה בברכה המסורתית "תרבחו ותסעדו".
- התכבדו ממיטב התקרובת המוגשת לכם; דברי מתיקה, מרקחות למיניהן, דברי מאפה, מעדני חלב, פירות וירק רענן.
- הרבו לשוחח עם מארחיכם על מנהגי החג, על מורשת יהודי צפון־אפריקה ועל מסורת המימונה הנהוגה אצלכם.

למשפחות המארחות:

- נהגו באורחיכם בטבעיות ובפשטות וללא טרחה מיותרת.
- ספרו על מסורת המימונה ועל המנהגים והתרבות של יהודי צפון־אפריקה. אורחיכם ישמחו לשמוע כל אלה מכם. והעיקר, הרבו לשיר ולשמוח בצוותא.
- אורחיכם יציעו לכם בוודאי ליצור עמם קשר נוסף וכן להזמינכם לביתם. קבלו את הזמנתם, כי זו אחתממטרות מפעל נאה זה.

هكذا من الاصل

ה־3 באפריל 1945 היה יום שחור ליהודי בנגזי

מאת רוני הדר

יעקב גויטע, פנסיונר איש יפו מיוצאי קהילת לוב בנגזי. ימי האימה של מלחמת העולם השניה חרוטים בזכרונו, לא יכולים להשכח. גויטע זוכר את שנת 1938 בבנגזי עירו, כאשר השלטונות האיטלקים החלו ליישם את חוקי הגזע הנאציים במצוות הרייך השלישי בן בריתו של מוסוליני הפשיסט. הוחלט אז למנוע מיהודים תלמידי בתי הספר ללמוד, ושערי בתי הספר הוגפו בצו ממשלתי. בעל בית המסחר בו עבד, אזרח בעל נתינות איטלקית, נטש את לוב ושב לארצו, הותיר אותו את גויטע חסר פרנסה, כפי שקרה לרבים מבני הקהילה היהודית שנשטו ממשרותיהם.

הוא זוכר היטב את כותרות עיתוני בנגזי, השופעות נימה אנטישמית ברורה, את הימים בהם חוייבו יהודי בנגזי לשאת בתעודות הזהות שלהם את התוית שהכריזה על היותם יהודים. „אפילו נסיעה מעיר לעיר דרשה אישורים של הרשויות הממשלתיות", הוא אומר בישבו בביתו ביפו.

כיבוש הבריטים את לוב הביא אנחת רווחה מסויימת בלב בני הקהילה. אלא שבמהלך השנתיים בין 1941 ל־1943 ניכבשה בנגזי שלוש פעמים על ידי הבריטים ופעמיים נסוגו הכוחות האיטלקים מהעיר. האזרחים האיטלקים, שהותר להם על ידי הבריטים להמשיך ולהתגורר בעיר, ניצלו את ההזדמנות ועשו שמות בבני הקהילה בעיר. האיטלקים, הגאים בשטר הפשיסטי, לא סלחו ליהודי העיר שלא העלימו את שמחתם בעת קבלת פני את הכוחות הבריטים.

ה־3 באפריל 1941 היה יום שחור לבני הקהילה היהודית בבנגזי. עם שובו של הצבא האיטלקי בעיר עטו האזרחים האיטלקים על רכוש יהודי חנויות ובתים, בזזו ושדדו מכל הבא ליד. שני

יעקב גויטע

יהודים נרצחו בדם קר באותו יום ברחובות העיר ואיש לא פצה פה.

בדמדומים, שבין נסיגת האנגלים לבין הכיבוש האיטלקי, הסתתר גויטע עם רבים מבני הקהילה במקלט שמצא אצל יהודי איטלקי, ציון גזיאל, והאזין רוב קשב לקולות שעלו מפרעות הרחוב בחוץ. אחר כך התברר להם, כי מרבית החנויות היהודים נבזזו ונהרסו כליל בבירה. אביו, סוחר בעל הנות, נאלץ לשבת בבית, לאחר שדבר לא נותר מתנותו. אלא שההתרחשויות הקשות היו רק זמן קצר. אזרחי לוב היהודים נילקחו על ידי האיטלקים למחנות הסגר. מיכתבים, שהוברחו ממחנה בג'אדו, שבו רוכזו יהודי לוב, העידו על מצבם הקשה, מדלות, מחסור במזון, וסבל קשה מנשוא.

צוהר קטן של נחמה היה במפגש עם חיילי ארץ ישראל בצבא הבריטי, שעה שהצבא הבריטי שלט בעיר. אלה דאגו בימי מחסור במים להעביר כמויות מים לרשות בני הקהילה היהודית. חיילים ארץ ישראלים, מעיד גויטע, היו משמשים כמורים בבתי הספר היהודיים, שניפתחו מחדש לאחר שניסגרו במצוות השלטונות האיטלקים. במקום שנקרא „סקולה רג'ינה מרגריטא" היו 17 כיתות ו־550 תלמידים.

גויטע זוכר לטובה את בנו של הקאדי הגדול של בנגזי, איש נוח, שאמר „שבת אחים אנו גם יחד כי אנחנו מעדיפים להיות כאחים עם היהודים."

התחושה הציונית גברה בעת השלטון הבריטי וכיווני המחשבה בדבר עליה בילתי ליגאלית לארץ ישראל עלו על פסים מעשיים. בעיקר היו אלו בחורים צעירים מטריפולי, שעלו על סירות ויצאו לדרכם. אחדים בהם טבעו על סירותיהם בדרך לארץ ישראל.

רגע האמת של יעקב גויטע, כשנגמלה בליבו ההחלטה לעלות לארץ, היה כשבעל הבית בא לגבות את שכר הדירה וראה גיליון של „דבר השבוע" פרוש בגאווה על המזנון בסלון. בעתון היתה תמונה של שמחת תושבי תל אביב בעקבות ההחלטה על הקמת מדינת ישראל. בעל הבית פנה בחמת זעם אל גויטע ואמר: „שמענו עליך שאתה ציוני. וחשבתי שאתה אזרח לובי הגון ונאה. לא האמנו, אבל כנראה שהדברים נכונים הם".

הקמת מדינת ישראל היתה אות וסימן לעליה עבור מרבית בני הקהילה. יעקב גויטע יצא עם רבים מיהודי העיר לטריפולי, שם המתין חודש ואחר כך הפליג לאיטליה. ב־26 בספטמבר 1948 נקשרה האוניה האיטלקית לרציף נמל חיפה ועולי טריפולי על סיפונה. יעקב גויטע הצעיר ירד מכבש האניה ונשק את אדמת הארץ. משם הגיע ליפו. מאז הוא כאן, מאוהב בעיר ולא רוצה לעזוב.

30 שנה עבד בבנק הפועלים, שימש כמנהל מדור הנהלת החשבונות של מחלקת היבוא, והיום אחרי פרישתו עוסק להנאתו בפרשנות במקרא, ויזוע כמשורר ותיק ומנוסה בחידוני רדיו.

מוחמד החמישי במלחמת העולם השניה

המלך מחמד החמישי

הקשרים שבין עם ישראל ובין הממלכה המוגרבית של מרוקו על היבטיהם ההסטוריים הפכו לאחרונה למוקד תשומת לב עיתונאית ומחקרית.

פעילותו של המלך חסן השני לקירוב עמדות בין ישראל ובין שכנותיה תרמה לדוגמה זו. יוזכר בהקשר זה ביקורו של מי שהיה רה"מ, שמעון פרס, באפראן.

על אף תרומתו הנוכחית של המלך חסן לתהליך השלום, נתעורר מחדש בקרב ההסטוריונים והמתענינים ביחסי יהודים־ערבים במרוקו הויכוח על חלקו של אבי חסן השני, מחמד החמישי, בהתפתחות היחס ליהודים במרוקו תחת שלטון וישי.

דומה שאין תחום כה טעון ברגשות כמו מעמדם של יהודים בפזורות השונות: מצד אחד הם יודעים להעריך כל מחווה אנושית בתקופת משבר ופרץ ומאידך גיסא מתקשים לסלוח מעילה באמון. מקום מיוחד בויכוח הסטורי ממין זה שמור לשאלת יחסו של המלך מחמד החמישי ליהודי מרוקו.

להלן נביא מדבריו של ד"ר מרדכי שושן, שחווה מבשרו את תקופת מלחמת העולם השניה במרוקו, ורשימתו מבטאת פן אחד של הויכוח הציבורי.

הוקרה למוחמד החמישי

הזכרון הקולקטיבי, החי, של רוב יהודי מרוקו, החיים כיום בישראל ומחוצה לה, על המלך מוחמד החמישי הוא חיובי. הם מעריצים עד היום את זכרו ומעבירים מדור לדור את ספור יחסו האמיץ כלפיהם בזמן מלחמת העולם השניה.

מאת ד"ר מרדכי שושן*

מרוקו של נעורי. גן עדן האבוד. מבלי לנסות ליפות את הדברים או לטשטש את האמת, אני חייב לומר שכיהודי מרוקאי, הנתון במלקחיים, בין הצרפתים, בשקיעת שלטונם, לבין המוסלמים, בשחר עצמאותם, היו לי, על אף הכל, נעורים יפים. לאחר שלושים שנה. כאדם בוגר, כישראלי, עלי להודות כי, בניגוד למספר יוצאי מרוקו שחשו כ„מושפלים הנצחיים של האיסלם", לא הכל היה שחור בשביל יהודי מרוקו. ומבלי להתעלם מהרגעים הקשים, האפלים, יש גם להזכיר את תקופת הזוהר והאושר. אני גדלתי וחייתי בתודעה העמוקה, שתקופת מוחמד החמישי, אביו של המלך חסן השני, היתה בהחלט, תקופת אושר עבור היהודים.

וכך נתפסת התקופה הזאת אצל אמי המנוחה, בני משפחתי וחברי. כך היא נראתה גם לכל המרוקאים הרבים, שעמם נועצתי במשך כל שנות המחקר ואיסוף החומר לספרי. אצל כולם זכור המלך מוחמד החמישי, כמלך מיטיב עם היהודים. בעיקר זכור אומץ לבו, הראוי לשבח, בזמן מלחמת העולם השניה, כאשר התנגד בתוקף לדרישות הנאצים, ולשליחי ממשלת וישי, למסור בידיהם את היהודים, מיניו הנאמנים.

רבים ביוצאי מרוקו, המשוחררים מפניות, נאים להצהיר היום על השתייכותם לעבר ולשורשים המרוקאים ולהכריז על עצמם באותה נשימה וללא שום סתירה, כישראלים שלמים, המחויבים לגורל מדינת ישראל ואוהבים את מולדתם הישנה. הנה אחדים מן העוסקים בנושא:

ד"ר דוד כהן, הסטוריון ליהדות מרוקו, אומר: „המסמכים המעידים על העיונות המדוחה של מוחמד החמישי כלפי היהודים, הם בעיקר קטעי עתונות, כלומר, שום דבר רשמי. לעומתם, בהסכמים שמצאתי במשרד החוץ הצרפתי בפאריס, גיליתי שב־1941, המלך הזמין את נציגי הקהילה היהודית לדגל „חג המלוכה" והביע בפניהם ובנוכחות הנציגים הצרפתיים את התנגדותו לחוקים האנטי־יהודיים של ממשלת וישי.

יתר על כן – ממשיך ד"ר כהן –, הגנרל נוגס, הנציב העליון מטעם ממשלת וישי, הביע בהסכם סודי את מבוכתו ואת הדהמתו העמוקה, מגישתו של מוחמד החמישי, אשר התנגד שיגעו ביהודים שלו!"

ולבסוף יש להזכיר כי הגנרל דה־גול בעצמו, בתור ראש ממשלת צרפת, העניק למלך מוחמד החמישי ב־18 ליוני 1945, את התואר „עמית השיחרור" (Compagnon de la Liberation), אות שהוענק לאישים אשר לחמו נגד הכובשים הנאצים.

הסטוריון אחר, העוסק ביהודי מרוקו, יוסף טולדנו, כותב: „יש להפריד בין עובדות וכוונות. עובדתית, למלך מוחמד החמישי לא היתה יכולת להתנגד לשלטונות צרפת. אבל, באשר לכוונות – המלך, אכן, ניסה לעזור ליהודים. למשל, כשממשלת וישי החליטה ב־1942 על הצעד מרחיק הלכת ביותר בנוגע ליהודי מרוקו, כלומר, מיפקד דכוש היהודים היה מובן לכל שמיפקד זה, הוא תחילת רדיפות היהודים. המלך הזמין בחשאי את ראשי הקהילה היהודית, ללא ידיעת השלטונות הצרפתיים ואמר להם: „הנה מה המתרחש נגדכם, אבל, אתם יכולים לסמוך על מלוא עזרתי!"

מובן שהמלך לא הצליח לבטל את כל הגזרות נגד היהודים, כמו למשל „הנומרוס קלאוזוס" בפקידות הממשלתית, ואת הפיטורים של עובדי המדינה וגירוש תלמידים יהודים מבתי־ספר".

„באופן כללי – אומר יוסף טולדנו – היה בכל עת ברור לשלטונות וישי, שמלך מרוקו יעמוד למכשול למזימותיהם. ודאי הוא, שמוחמד החמישי אכן פעל בכלים יעיל למדי. עובדה: הוא עיכב את הצעדים המשיים נגד היהודים די זמן עד לפלישת כוחות בנות הברית למרוקו.

הסטוריון ג'ורג' ספילמן קובע: „שהשמועות אודות הסכמים חשאיים בביטול שערי המלך מוחמד החמישי העם הגרמנים, הם בגדר אגדות, ידיעות בוסעות ואפילו תרגילים פוליטיים".

והוא מוסיף: „המלך סירב בתוקף להוציא לפועל את החוקים האנטי יהודיים, חוקי הגזע אשר הכריז בפניו הנציב הכללי, הגנרל נוגס. המלך הודיע, כי יהודי מרוקו הם נתיניו בדיוק כמו המוסלמים".

בספרו: „מוסלמי אנדלוסיה ויהודי ספרד", כותב מר יצחק עבו, אז יו"ר הקהילות היהודיות של קזבלנקה ורבאט, כי: „יהודי מרוקו אינם מוכנים לשכוח מה שעשה עבורם סידי מוחמד, והמאבק שניהל בזמנו כדי שלא להוציא לפועל את חוקי ההפליה נגד היהודים במרוקו".

זהו איפה הזכרון הקולקטיבי, החי, של רוב יהודי מרוקו, החיים כיום בישראל, ומחוצה לה, המעריצים עד היום את זכרו של המלך מוחמד החמישי, והמעבירים מדור לדור את ספור יחסו האמיץ כלפיהם בזמן מלחמת העולם השניה. האין הזכרון הזה, עדות מספקת נגד כל מי שמערער על הדרך נהגותו הראויה לשבח של אביו של חסן השני?!

*ד"ר מרדכי שושן, הוא עתונאי וסופר. מחבר של הספר: „אני יהודי ערבי בישראל". פריס, 1985. בעל תואר דוקטור למדעי המדינה.

**מאמר זה, במלואו, מלווה בשבחים למחבר, פורסם בעמוד הראשון של Le Matin du Sahara – העיתון הנפוץ ביותר במרוקו.

רבנים מברכים את סם בן־שטרית בחגיגות המימונה

מה ליהודי צפון אפריקה ולמוראות מלחמת העולם השניה

מאת ד"ר עירית אברמסקי־בליי
(ראש מפקס קהילות צפון אפריקה ביד ושם)

לאחרונה גבר העניין הציבורי בגורל יהודי צפון אפריקה בזמן מלחמת העולם השניה. לכאורה נראה הדבר תמוה, שהרי מוקד מחקרי השואה היו במשך הדור האחרון יהודי אירופה בעיקר, בהיותם הקורבן העיקרי של מכונת השמדה הנאצית. מבחינה דמוגרפית אכן התייחד המושג „שואה" ליהודי אירופה בלבד. שכן, עם חורבנה נתקפה שליש מעמנו. לפיכך יהודי המזרח התיכון ויהודי צפון אפריקה יכלו לירחם, ולעיתים אף ייחסו, את תסביך השואה ליהודי אשכנז בלבד. רבים מיוצאי ארצות המזרח וצפון אפריקה וכן ילידי הארץ לא ראו בשואה טראומה לאומית כללית. על רקע ראיה מוטעית זו ניתן להסביר את מילת המאי „אשכנאצים" שנולדה ותוך כדי מחלוקות בין־עדתיות בארצם.

עשרים ושש שנה חלפו מאז משפט אייכמן, שלראשונה גולל בפני הציבור הרחב בארץ ובעולם את מוראות השואה, שעד היום אין להסטוריונים הסבר מלא לעצם אפשרות התרחשותה. הדור, שצמח בין משפט אייכמן למשפט דמיאניוק, התבגר ולמד מחקרים רבים על השואה וספיחיה.

יוצאי עדות המזרח וצפון אפריקה עוקבים בדריכות אחר העדויות במשפט דמיאניוק, בין היתר משום שהילחל להכרתם, כי במחנות השמדה כמו טרבלינקה ואושוויץ נספו עשרות אלפים מיהודי המזרח, כ־85% מיהודי יוון, כ־85% מיהודי יוגוסלביה ואלפים מיהודי בולגריה. הצורך הקם עלינו לכלותנו לא הפריד בין ספרדים לאשכנזים. יתירה מזאת, הציבור למד שאך מקרה הוא שהגורל אשר פקד את יהודי אירופה במלחמת העולם השניה לא פקד את יהודי צפון אפריקה והמזרח התיכון והיטלר לא הקדים את כיבוש המזרח התיכון לכיבוש רוסיה.

> **יוצאי עדות המזרח וצפון אפריקה עוקבים בדריכות אחר העדויות במשפט דמיאניוק, בין היתר משום שחילחל להכרתם, כי במחנות השמדה כמו טרבלינקה ואושוויץ נספו עשרות אלפים מיהודי המזרח. הצורר הקם עלינו לכלותנו לא הפריד בין ספרדים לאשכנזים.**

בתוכנית „הפתרון הסופי" נכללו גם כחצי מיליון יהודי צפון אפריקה (שנכללו בין יהודי צרפת)

בתוכנית „הפתרון הסופי" של ועידת ואנזה ב־20 בינואר 1942, אשר אייכמן הכין את פרטי־הכל שלה הסטטיסטיקות עבורה, במסגרת המספר המיועד להשמדה של יהודי צרפת נכללו גם כחצי מיליון יהודי צפון, שהרי רק כך ניתן להסביר את ניפוח מספר יהודי צרפת מ־240,000 ל־865,000. הצורר ייעד לכל היהודים גורל אחד.

קונספטואלית, על מנת להבין, ולו במידה מסויימת כיצד היתה השואה אפשרית, צריך להבין את שיטתיותה ובמיוחד את ההדרגתיות שלה. המשטר הנאצי הצליח להוביל את היהודים עד לתאי הגזים, כי הקרקע כבר הוכשרה על־ידי שלבים מוקדמים של תחיקה אנטי־יהודית, אפליה, השפלה, גירושים, פעולות של „איינזאצגרופן" וריכוז יהודים בגיטאות ובמחנות. רק אחר כך בא שלב השמדה הפיזית הכוללת.

חלק גדול מן השלבים ההתחלתיים במכונת השמדה הגרמנית הופעלו גם באזור צפון אפריקה: בלוב תחת שלטון איטליה הפאשיסטית, בתוניס במשך הכיבוש הגרמני הישיר הקצר, ובמידת מה גם באלג'יריה ובמרוקו תחת שלטון וישי.

יתר על כן, תקופת מלחמת העולם השניה היתה נקודת מיפנה בתולדות יהודי צפון אפריקה מבחינות רבות ומכור רק פן אחד של מיפנה זה. בתקופה הנידונה החל, בעצם, תהליך חיסול הפזורה היהודית במגרב, שסימנו הראשון היה גירוש יהודי קירינאיקה בלוב בשנות ה־40 וסיומו היתה העזיבה ההמונית של יהודי צפון אפריקה עם יציאת השלטון הקולוניאלי בשנות ה־50 וה־60.

תומרת הגזרות האנטי יהודיות ורדיפות יהודים היתה שונה בכל אחת ואחת מארצות המגרב. קהילה קהילה ומנת חלקה. ההתמוטטות של קהילות צפון אפריקה הודתה על רקע שונה מזה של חורבן קהילות אירופה והיא באה מאוחר יותר. אולם, חוויות של השפלה אישית, איומה מפני רדיפות ומוות – שהן כולן אך הקדמה לגזירות השואה – מתגלות בברור בעדויות האישיות שנשמרות בארכיון „יד ושם".

מתילדה גז: אני בין אלה שראיתי בטלאי הצהוב את כבוד ולא השפלה.

מתוך עדותה של מתילדה גז מספאקס שבתוניס:

„הטלאי הצהוב הופיע לאחר חודש של שהות הגרמנים בתוניסיה. לא בכל תוניסיה דרשו זאת, אבל בעיר שלנו ספאקס – כן...

„פורסם צו, שהיה כתוב על כל הקירות בכל העיר, שהיהודים מיום כך וכך בשעה זו וזו, כל בן 18 ומעלה חייב לענוד זאת על המעיל העליון כדי שייראה. אני בין אלה שראיתי בזאת כבוד ולא השפלה...

„לא ידענו אם צריכים לבכות על ענידת הטלאי הצהוב או להתנהג בצורה מכובדת... חייט יהודי אחד עשה לי כמה טלאים מוילון צהוב. נתתי אחד ליהודי שעבר ואמרתי: „תענוד את זה, יום יבוא ונהיה עם ככל העמים".

זבולון גלעם: כילד הרגשתי את הגזרות האנטי־יהודיות.

או מתוך עדותו של זבולון גלעם מכפר עמרוץ, שליד טריפולי בלוב:

„לא, הייתי במחנה ריכוז בג'אדו או בגאריאן, אבל כילד הרגשתי את הגזרות האנטי־יהודיות. אני זוכר שאסור היה לנו, ליהודים, לנסוע במחלקה הראשונה באוטובוס... הטילו על היהודים לעבוד בשבת... אנחנו לא יכולנו לקבל זאת וסבלנו מאד.

„כיהודים מה יכולנו לעשות? רק להתפלל ולצום. כששמענו על הנעשה באירופה, כל שני וחמישי היה צום בבית הכנסת. אז גם הטילו הסגר על הגיטו היהודי בעמרוץ, לא נתנו לנו לצאת לטריפולי. אני זוכר זאת היטב".

עדויות אלה מלמדות על שותפות בתחושת האפליה כלפי היהודים אפילו באזורים, שבהם לא הופעלה תוכנית השמדה הנאצית במלוא יעילותה.

חג המימונה נהוג בסיום של אחדות העם על עדותיו. אם החיים היהודיים, המסורת היהודית על מנהגיה השונים תרמו משהו לכך, שאותו ציבור על אף שמהרס והושפל, לא נשבר ולא התמוטט מבפנים ואף ממשיך לקיים ולהחיות שמחות ומסורות מדורי דורות – הרי יש בכך נצחון החיים על המוות, נצחון הליכוד על הפירוד.

הזוג המרוקני במוזיאון ישראל עם תלבושת מסורתית
התצלום באדיבות מוזיאון ישראל

הדלת הפתוחה - תרבחו ותסעדו

יהדות צפון-אפריקה מארחת ומזמינה

„ליל המימונה"
כ"א בניסן תשמ"ז
[20 באפריל 87]

פתיחת חגיגות ליל המימונה

מצודת דוד – ירושלים בשעה 20.15
בחסות: ראש העיר – **מר טדי קולק ורעייתו**
במעמד מ.מ. ראש הממשלה – **מר שמעון פרס**
„ברכת הרב" הגאון מרן עובדיה יוסף שליט"א
והשר לענייני דתות – מר זבולון המר.
ובהשתתפות: מר **חיים קורפו** – שר התחבורה, מר **יעקב צור** – השר לקליטת העליה, הח' **דני רוזוליו** – מזכיר חברת העובדים, אלוף פיקוד המרכז – **אהוד ברק ונכבדים מוסלמים ונוצרים.**

בתכנית:
★ נציגי שנים עשר שבטי ישראל ונציגי עדות מוסלמיות ונוצריות לזרמיהן, יגישו מנחת המימונה, כמנהג „ליל המימונה" בצפון־אפריקה. מנהג שבו ביקרו ראשונים והגישו המוסלמים לשכניהם היהודים את החמץ הראשון. ★ הגשת תקרובת מסורתית של ליל המימונה. ★ מקהלת פייטנים – בהדרכת אבי עמר.
הכניסה לבעלי הזמנות בלבד!

„המימונה בחוצות" קרית מנחם ירושלים

החל משעה 21.00
בבית ההסתדרות ובמדשאותיו
במעמד: ראש הממשלה – מר **יצחק שמיר,**
שיתארח אצל המשפחות: גבי אבירם, משה בן־יאיר ושלום סויסה.
ובהשתתפות: ראש העיר – מר טדי קולק, השר עזר ויצמן, מר אורי אגמי – יו"ר רשת עמל, ח"כ ויקטור שם־טוב, מר רובי ריבלין ונכבדים ערביים ונוצרים.
בתוכנית: * קבלת פנים בבית ההסתדרות ע"י הח' ניסן הרפז – מזכיר ההסתדרות בבירה. * משפחות תארחנה את באי המימונה בלבשן המסורתי, סביב שולחנות התקרובת המסורתית באוהלי ארוח. * תזמורת „צליל חף" בניצוחו של אזו מוסה. * הפייטן והחזן הרב חיים לוק. * הזמר סמי ברשימול. * בהנחיית דן כנר.
בכניסה לשכונה יוצב שער דקורטיבי בסגנון אומנות מרוקו.
חברי הוועדה המארגנת:

חיים עמר	דוד אוחיון	אברהם סלוק
יועץ רה"מ לענייני חברה	מרכז הארוע	מנכ"ל תנועת־ביחד

עם אחד ביחד
תנועת ביחד

קריאה לציבור

המוני בית ישראל נקראים לקיים מצוות „הדלת הפתוחה – תרבחו ותסעדו". מצווה, שעיקרה לבקר ללא הזמנה מוקדמת אצל משפחות יוצאות צפון־אפריקה, לטעום מהתקרובת המסורתית ולברכן בברכת „תרבחו ותסעדו" (תזכו ותצליחו).

תנועת־ביחד, מייחסת חשיבות רבה למפעל עממי זה לקירוב לבבות ולהגברת ההבנה, האחדות וההתברות בין חלקי העם.

תגיגות המימונה השנה מתקיימות בסימן: **„שאלו שלום ירושלים"** לציון 20 שנה לאיחוד העיר „שחוברה לה יחדיו" וכמאמר חז"ל „העיר שעושה את כלישראל חברים".

יעקב הדני	סם בן שטרית
יו"ר ועדת הארוח	יו"ר תנועת־ביחד

„ברכת הרב"

בחסות משרד הדתות־המחלקה להווי דתי

יום שני, כ"א ניסן
מוצאי שביעי של פסח (20.4.87)

אשקלון: ברכת הרב לכל באי ביתו של הרב יצחק אביטן, שכונת שמשון – רח' שפירא 457/1.

דימונה: בביה"כ המרכזי „אהל יצחק", ביה"כ „אהבת אליהו" וביה"כ „בית אפרים", יברכו: הרב אברהם אלמלית, הרב שלום דיין והרב יצחק אוליפנט. בבתי הכנסת תתקיימנה הופעות מסורתיות של להקות ומקהלות.

לוד: בביה"כ המרכזי – ברכת רב העיר – הרב חיים חדד, הרב נתן אורטנר, ברכת ראש העיר מר מקסים לוי.

מעלה אדומים: בבית הכנסת – רחוב הנחלים בהשתתפות רבני היישוב ומועצת הפועלים.

מעלות: בבית הכנסת המרכזי, ברכת הרב הראשי למעלות.

קרית־ארבע: בבית הכנסת „מגן אבות" תפילת חגיגית. „ברכת הרב", הגשת תקרובת מסורתית.

קרית־גת: בבית הכנסת המרכזי, תפילה וברכה לציבור. ברכת רב העיר והרב שלמה בר־חמו.

ראשון־לציון: בביה"כ קרית קאליב 3 בסימן „בוא לברך ולהתברך", קבלת ברכת הרב יהודה פורטל לכל באי הארוע.

מרכזי ארוח ברחבי הארץ

ביוזמה משותפת של הרשויות המקומיות, מועצות הפועלים, נעמ"ת ומתנסים

יום שני כ"א ניסן תשמ"ז (20.4.87)
החל משעה 20.30

אשדוד: חגיגות מימונה מקומיות – „הדלת הפתוחה" בכל המרכזים הקהילתיים בעיר. בחסות נעמ"ת ומועצת הפועלים.
אשקלון: מוקדי ארוח בשכונות: מתנ"ס שמשון, מתנ"ס גבעת ציון, מתנ"ס אפרידר ומתנ"ס רמת אשכול. בתכנית: תערוכות, שלחן תקרובת מסורתי. משלחות מהקבוצים: „יד מרדכי", „גברעם", „זיקים", „נחל־עוז", „גבולות", „ניצנים" וכן מושבי חבל „לכיש".
בית־שאן: בבנין המועצה המקומית: תערוכת כלים, הרקדה ושירה בציבור, כבוד עפ"י מסורת „ליל המימונה", בהשתתפות: ראש המועצה המקומית, רבנים ואורחים.
בית שמש: בבית הנוער המקומי: קבלת פנים לאורחים ולחברי קיבוץ „צרעה". בתוכנית: תזמורת מרוקאית, תקרובת מסורתית, הקרנת „סרט המימונה", הארוע ביוזמת המועצה המקומית.
בת־ים: „בית פתוח" במועדון נעמ"ת שד' העצמאות 53, ביוזמת נעמ"ת ובשיתוף מועצת הפועלים.
גן־יבנה: ארוע מרכזי בגן הציבורי „גן הבנים". שולחנות תקרובת. מקהלה מזרחית. שכונת „שכון עובדים" תארח את תושבי גן־יבנה להתכבד בברכת „תרבחו ותסעדו" במסגרת מבצע ה„דלת הפתוחה".
דימונה: באולם קולנוע „אילת" הופעת מקהלות, תזמורת, בשירים ובפיוט בחסות ראש העיר מר אלי הללי.
הרצליה: ביה"ס התיכון „רוף" – ערב מימונה מרכזי לתלמידים והוריהם – בבית האזרח בהרצליה, בהשתתפות משפ' שר המשטרה מר חיים בר־לב ומר מנחם סבידור. בתכנית: אמנים, תערוכת כלים ותלבושות.
חדרה: 2 מוקדי „בית פתוח" במועדון נעמ"ת ובבית ההסתדרות גבעת אולגה. בתוכנית: תצוגת מלבושים ואביזרים, שלחן מימונה מסורתי ותכנית אמנותית.
חיפה: „המימונה בחוצות" שכונת נוה־יוסף. עשרות משפחות השכונה תארחנה את השר משה שחל, ראש העיר מר אריה גוראל, מר שלמה אביטן חבר הועדה המרכזת, חכ"ים, חברי מועצת העיריה, חברי מועצת הפועלים ואורחים. באחריות: מר ברוך ברעם – מתאם הארוע, מר פנחס ברזילי – יו"ר ועדת השכונה. תכנית אמנותית, אהלי ארוח, פינות זמר, הצגת „הגדה מרוקאית" – תיאטרון מסך, פייטנים, תזמורות וכיבוד עפ"י מסורת המימונה. הציבור מוזמן ליטול חלק בארוע ולטעום מהתקרובת המסורתית.
טבריה: „בית פתוח" במועצת פועלי טבריה בשיתוף „נעמ"ת".
יבנה: בבית ח"כ מאיר שטרית ורעייתו רותי, רח' השרון 16 יבנה. אורח כבוד: מר יצחק שמיר – ראש הממשלה ורעייתו. ובהשתתפות: שר התחבורה – מר חיים קורפו, שר העבודה והרווחה – מר משה קצב, שר התקשורת – מר אמנון רובינשטיין, ראש העיר – מר יהודה ברוס, מר חיים אהרון – ראש מחלקת העליה, שרים, חכ"ים, אישי ציבור, רבנים, חברי מועצת העיר ונציגי מיעוטים.
יוטבתה: מרכז ארוח בשיתוף קיבוץ יוטבתה וקיבוץ יהל. בתכנית: תערוכת תמונות, כלים ולבוש מסורתי מחיי יהודי צפון אפריקה, תזמורת מזרחית תלווה ותנעים את הערב. יוקרן סרט מימונה 1986 – „וחי אחיך עמך".
ירוחם: קבלת פנים באולם הישיבות במועצה המקומית, בהשתתפות רבנים ואישי ציבור.
ירושלים: (1) בבית תנועת האהלים ברחוב בר יוחאי 50. תושבי השכונה ואורחים מוזמנים! בתכנית: כבוד מסורתי, תוכנית אמנותית. (2) בבית ההסתדרות – קרית מנחם – „בית פתוח" לתושבי ירושלים. בחסות מועצת פועלי ירושלים. ארוח מסורתי, תזמורת מזרחית. (3) בית „שורשים": רח' שבטי ישראל 23 – מורשה. „בית פתוח" מרכזי לתושבי ירושלים. באחריות: ארגון „שורשים". פעילי שכונת מורשה ותנועת־ביחד. משפחות השכונה בתלבושתן ובמיטב עדייהן תארחנה – כל באי בית שורשים. בתוכנית: מרכז ארוח עפ"י מסורת יהודי מרוקו. תצוגת כלים. שטיחים, שלחן תקרובת מסורתי, להקת כלים ופייטנים בנוסח מרוקו. בין המבקרים: ס/ראש הממשלה, מר שמעון פרס. הח' דני רוזוליו, ח"כ דן תיכון, ח"כ אריאל וינשטיין, מר דוד הגואל, השר יעקב צור, סגן השר אברהם כר־עוז.
כרמיאל: נכבדי ציבור ותושבים יתארחו בבתי התושבים במסגרת מאורגנת, ביוזמת ראש העיר כרמיאל.
לוד: תחרות השולחן המסורתי והמשפחה המארחת. ועדת שיפוט בראשות ראש העיר ונכבדי ציבור תסייר בבתי התושבים תתארח ותשפוט!
מזכרת־בתיה: „בית פתוח" בבית ראש המועצה – מר רפי אלול. בהשתתפות: שגריר ארה"ב בישראל – מר תומס פיקרינג. משפחות יוצאות צפון־אפריקה תארחנה את כלל תושבי מזכרת־בתיה בסיסמא: „עם אחד־לב אחד".
מעלה־אפרים: „בית פתוח" באולם המתנ"ס לתושבי הישוב בשיתוף „נעמ"ת".
מ.א. מרחבים: „בית פתוח" לתושבי האזור, במושב שדה־צבי בבית זקלין לוי. בשיתוף: המועצה האזורית ונעמ"ת.
נהריה: באולם מועצת הפועלים, הרמת כוסית והגשת כבוד לכבוד המימונה. בהשתתפות: רב העיר ומזכיר המועצה.
צפת: „בית פתוח" במועדון נעמ"ת – דרום. „בית פתוח" במועדון נעמ"ת – שכונת כנען. בית פתוח בבית רסקין מועצת הפועלים.
קרית־אתא: „בית פתוח" בבית ההסתדרות, ביוזמת: מועצת הפועלים ונעמ"ת. בתכנית: להקה מרוקאית, מאכלים ותלבושות מסורתיים.
קרית־ביאליק: ערב ה„דלת הפתוחה" במתנ"ס עפרים – בהשתתפות: הזמרת אופירה גלוסקא, תערוכת מטעמים ותלבושות מסורתיים בחסות ראש העיר מר דני זק.
קרית־גת: * במרכז לקשיש – שד' העצמאות. * במתנ"ס „יורה דעה" – רובע קוממיות. בחסות: ראש העיר מר זאב בוים. ברכת הרב שלמה בר־חמו לבאי הארוע. בתכנית: פייטנים מקומיים, אמנים, תזמורות, ארוחה מסורתית.
קרית־שמונה: בשתוף מועצת הפועלים, נעמ"ת והעיריה. ביקורים בבתי התושבים והשכונות. חלוקת אגרות ברכה ופרחים לחוגגים.
רמלה: באולם „אל־אור" – ערב מימונה מרכזי. בתכנית: ברכת כהנים, להקה גרוזינית, להקת מחול וזמר, תחרות תלבושות וכלים, תזמורת מזרחית.
רמת־הגולן: „בית פתוח" במושב „גבעת יואב" לכל מושבי האזור, ביוזמת נעמ"ת.
רעננה: „בית פתוח" במרכז הקהילתי של נעמ"ת. שולחנות תקרובת מסורתית, תזמורת.
קרית־ארבע: במתנ"ס בשיתוף ביה"כ „מגן אבות", לכל ישובי דרום הר־חברון. שולחנות תקרובת מסורתית, הקרנת הסרט „וחי אחיך עמך" – ארועי המימונה 1986 וערב שירה ופיוט. בהשתתפות: ח"כ אליעזר וולדמן, רבנים מקומיים.
תל־אביב: „בית פתוח" בשיתוף העיריה ונעמ"ת בבית דני – בשכונת התקוה. בתל־כביר – במועדון נעמ"ת. יפו ג' – בבית נעמ"ת.

מרכזי אירוח לתיירים ולישראלים

„ליל המימונה"

החל משעה 22.00

התאחדות בתי מלון בירושלים, בשיתוף משרד התיירות והנהלות בתי המלון, מקיימים „מוקדי אירוח" במלונות הבאים:

* מלון „הילטון"
* מלון „רמדה־רנסנס"
* מלון „מוריה"
* מלון „סונסטה"
* מלון „מגדל הכנסת"
* מלון „שרתון־פלזה"
* מלון „לרום"

בתכנית:
★ שולחנות תקרובת מסורתית. פינות לתצוגה ולהגשת תה עם נענע ומופלטה.
★ משפחות עובדי המלונות בתלבושות מסורתיות תארחנה את באי המלונות.
★ חברי תנועת־ביחד ונשותיהם יופיעו בפני האורחים ויספרו בשפות השונות על מסורת המימונה ועל תרבות יהודי צפון־אפריקה.

אירועי המימונה בתפוצות

ביוזמת תנועת־ביחד ובשיתוף קרן־ביחד, מחלקת התפוצות של משרד החוץ, הפדרציה הספרדית העולמית וחברת אל־על, מתקיימים בתפוצות ישראל אירועים ב„ליל המימונה" יום שני של גלויות כ"ב ניסן (21.4.87) ולמחורתו ב„יום המימונה" כ"ג ניסן (22.4.87)

תנועת־ביחד מביעה את הערכתה לכל הארגונים והתנועות, לשגרירי ישראל, לקונסולים ולצוות עובדיהם על עזרתם וסיועם בחידוש והרחבת מפעלי המימונה בתפוצות.

חידוש מסורת המימונה בתפוצות, עניינו לקרב את יהודי התפוצות למורשת עמנו ולהגביר את האחדות בקרבם.

מרכזי ארוח – „ברכת הרב"

כ"ב ניסן 21.4.87 החל מ־20.00 עד 24.00

טורונטו – קנדה: בבית הכנסת „מגן דוד" – רח' מקרלי דהסטיר. **אורחים מוזמנים:** מר בוב קפלן – חבר הפרלמנט הפדרלי; מר מונטי קייטר – חבר הפרלמנט באונטריו והקונסולים הכלליים של ישראל ומרוקו; מר צרלי דיין – נשיא הקונגרס היהודי באונטריו; מר ליאון עוזיאל – נשיא הפדרציה הספרדית בקנדה. **הפותח:** מר מוריס בן־זקר – יו"ר תנועת־ביחד בטורונטו. **בתכנית:** * ברכת הרבנים מפי הרב יחיאל בן עיון שליט"א והרב עמרם אסייג שליט"א. * שולחנות התקרובת המסורתית של „ליל המימונה". * תכנית אמנותית עם פייטנים ומקהלת בית הכנסת בשירי ירושלים. * הקרנת הסרט „וחי אחיך עמך" – אירועי המימונה תשמ"ד בישראל.

מונטריאול־קנדה: ★ בבית הכנסת „קול יהודה" קוט סנט־לוק ובמעונם של ארמונד וסילביה מויאל שרסמוק
במעמד: גב' לוסי פיפר־חברת הפרלמנט באוטאווה; גב' פרל בריבריה ומר אריק הלפלד־היועצים לראש העיר סנט־לוק; גב' ביאטריס דיטוריינו – נציגת הקתולים. **ברכות:** מפי הרבנים יעקב אזולאי שליט"א רב ביה"כ „קול יהודה"; והרב יהושע שמידטמן שליט"א – רב ביה"כ „תפארת בית־דוד"; גב' רות ירון – קונסול ישראל בטורונטו. **הפותח:** ארמונד מויאל – יו"ר תנועת־ביחד במונטריאול, ויו"ר ארגון יוצאי מרקש. **בתוכנית:** * הגשת תקרובת מסורתית * מקהלת בית הכנסת בשירי ירושלים ושירי גאולה.
★ **„בית פתוח" בבית לוסיאן בן הרוש – נשיא הפדרציה הספרדית בקוויבק.** בהשתתפות: מר ג'ירי ויינר־שר האינטגרציה בקנדה; מר עבד אסלם בן ג'לול – הקונסול הכללי של מרוקו; גב' שלה פינשטיין – חברת הפרלמנט באוטאווה; גב' ג'ירי בלומנפילד – נשיאת הפדרציה הספרדית הציונית במונטריאול.

לוס־אנג'לס – ארה"ב: בבית הכנסת „בית אל" בהוליווד
אורחים מוזמנים: מר איתן בנצור – הקונסול הכללי של ישראל בלוס־אנג'לס; מר יצחק אלדן – סגן הקונסול הכללי. **ברכות:** ברכת המימונה מפי הרב משה אזולאי שליט"א – רבה של „בית אל". **בתכנית:** * שולחנות התקרובת המסורתית של ליל המימונה. * הקרנת הסרט „וחי אחיך עמך". * פייטני בית הכנסת בשירי הבקשות ושירי ירושלים. **הפותח:** מר רפי אוחנה – יו"ר תנועת־ביחד בלוס אנג'לס.

ניו־יורק – ארה"ב:
ב־4 בתי הכנסת אשכנזיים במנהטן, יתקיימו „ברכת הרב" ו„בית פתוח" סביב שולחנות תקרובת מסורתיים. שירה ופיוט. ביוזמת נשיא בתי הכנסת – הרב לויס גרינשטיין וראשי הקהילה.
השר דריס סלאי – שגריר מרוקו באו"ם ורעייתו, יתארחו אצל בנימין שטרית, נשיא קהילת מרוקו וכן אצל חיים ששון ומשפ' משעלי בקווינס. חברי המשלחת הדיפלומאטית של ישראל וצוות הקונסוליה בניו־יורק יתארחו בבתים של יוצאי מרוקו בברוקלין ובניו־ג'רסי.

קרקס – ונצואלה בבית הכנסת הגדול הספרדי
אורחים מוזמנים: שגריר מרוקו בוונצואלה, סגל השגרירות וראשי הקהילה האשכנזית בקרקס. **ברכות:** הרב יעקב כהן שליט"א – רבה הראשי של קרקס; ד"ר עקיבא בן הרוש – יו"ר הקהילה הספרדית. **בתכנית:** * השלחן המסורתי. * שירים ופיוטים.

לונדון־אנגליה „בלודר־בל" סינאגוג של הקהילה הפורטוגזית הספרדית
במעמד: מר זק אוחנונה־נשיא קהילת יוצאי מרוקו באנגליה; מר יהודה אבנר־שגריר ישראל בבריטניה ואירלנד. **ברכות:** ברכת הרבנים מפי הרב פנחס דייך־טולידנו שליט"א; והרב ד"ר אברהם לוי שליט"א. **בתכניה:** ★ שלחן התקרובת המסורתית, נשות הקהילה יכינו „מופלטה" במקום ★ שירה בציבור ★ מקהלות.

ג'נבה־שוייץ בבית הכנסת „היכל הנס" רחוב מלניו 54 ג'נבה
ברכות: ברכת הרב מפי הרב ישראל מלכה שליט"א. **בתכניה:** ★ סעודת המימונה ★ פייטנים וחזנים בשירים ופיוטים על ירושלים. האירוע מתקיים בראשות ד"ר איזאק בר־גיג־יו"ר תנועת־ביחד בשוויץ ובהשתתפות ראשי הקהילה האשכנזית וגבאי בתי הכנסת בעיר.

פריז־צרפת כג' ניסן 22.4.87 משעה 20.00־24.00
במכון רמב"ם המרכז להפצת מורשת יהדות מרוקו
אורחי כבוד: ד"ר יוסף בן לעבס־שגריר מרוקו בצרפת. **מוזמנים:** מר עובדיה סופר־שגריר ישראל בצרפת (בשעה נפרדת עת הופעת שגריר מרוקו); מר מישל דרייפוס סמיטר־חבר הסנט הצרפתי; מר קלוד בראר מרקוס־חבר הפרלמנט ויו"ר ועדת החוץ; ובהשתתפות ראשי ארגון „ציונה" והפדרציה הספרדית והפדרציה הציונית; עו"ד תיאו קליין־נשיא הקריף; מר דוד רוטשילד־נשיא הפונד־סוציאל; הגב' זלברט דיין־נשיאת הקונגרס היהודי העולמי בצרפת; מר פייר רימונד־ראש העיר של הרובע הי"ג. **ברכות** מפי הרב רנה סמעל סיראט שליט"א־הרב הראשי לצרפת; הרב אלן גולדמן שליט"א־הרב הראשי לפריז; הרב יוסף עזראן שליט"א־ראש אב בית דין של פריז. **הפותח:** מר דוד כהן־נשיא מרכז רמב"ם ויו"ר חגיגות המימונה בצרפת.

„הדלת הפתוחה־תרבחו ותסעדו" בתפוצות

כב' ניסן 21.4.87 החל מהשעה 20.30

המוני בית ישראל בתפוצות, יפתחו את בתיהם לאירוח הציבור הרחב ושכנים מבני המקום כמנהג יהודי צפון־אפריקה ב„ליל המימונה"

טורונטו־קנדה
משפחת רפאל ואליס דריהן
משפחת ליאון ומרסדס עוזיאל
משפחת אלברט אריהן
משפחת מוריס ואליס בן־זקר
משפחת משה מור־יוסף
משפחת דוד ויצמן
משפחת סימון קסלסי
משפחת זק בן חיים
משפחת זק ארזבס
משפחת גד אלמליח
משפחת מאיר קסלסי
משפחת אנדי אלון
משפחת מסעוד בוחבוט

מונטריאול־קנדה בבית משפחת הרב הראשי לקויבק ד"ר דוד סבח שליט"א
משפחת יעקב אטיאס
משפחת מוריס סויסה
משפחת אלי אבוטבול
משפחת אנדי מויאל
משפחת דני אביסרור
משפחת ראלף בן־עטר
משפחת אלברט בן־דהן
משפחת איזאר בן־עטר
משפחת סלומון בן־ברוך
משפחת מואיז אמסלם

לוס אנג'לס־ארה"ב
משפחת רפי אוחנה בשכונת הוואלה
משפחת דוד אסולין בשכונת הוואלה
משפחת אלי ויצמן בשכונת הוואלה
משפחת ג'וזף עזראן בשכונת הוואלה
משפחת סול כהן בשכונת הוואלה
משפחת סוזי קץ בשכונת הוואלה
משפחת הרב ארמון גבאי בשכונת הוואלה
משפחת שרלי אלון בשכונת הוואלה
משפחת ארמון בוהדנה בשכונת הוואלה
משפחת ארמון אלמקייס בשכונת הוואלה
משפחת ארמון אלקיים – לוס אנג'לס
משפחת סלומון בן־חמו – לוס אנג'לס
משפחת סרג' ביטון – לוס אנג'לס
משפחת סוזי בזאגלו לוס אנג'לס
משפחת מירי בזאגלו לוס אנג'לס
משפחת עיזיה קקון לוס אנג'לס
משפחת הרב מוריס גבאי לוס אנג'לס
משפחת אהרוה ויצמן לוס אנג'לס
משפחת זק ושרי לוסקי לוס אנג'לס

סיום חגיגות המימונה בניו־יורק 26.4.87

נשות חברי אמג'יאו, יקיימו ארוע המוני בבית הכנסת „שער השמים" ובמדשאותיו בשכונת קווינס ויזמינו למפגש חגיגי את כל משתתפי „הדלת הפתוחה־תרבחו ותסעדו" אורחים ומארחים.

הדלת הפתוחה-תרבחו ותסעדו

יהדות צפון-אפריקה מארחת ומזמינה

ליל המימונה, כ"א בניסן תשמ"ז (20 באפריל 1987)

שאלו שלום ירושלים

עם אחד ביחד
תנועת ביחד

המשפחה האורחת	המשפחה המארחת	המקום
ראש הממשלה מר יצחק שמיר ורעייתו	משפחת אבירם - מצפה כרים 1 210 משפחת בריאיר - רחוב איסלנד 10 משפחת סייסה - רחוב הסייפן 25	ירושלים ירושלים ירושלים
מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ - מר שמעון פרס	משפחות בן ישי וחיים דהן, רח' החומה השלישית 7	ירושלים
מר מיכאל שנידר, מר עמי ברגמן - נציגי הגיונט, מר יונה בלטמן - פרקליט המדינה ומשפחותיהם	משפחת פרץ - דרך בית לחם 97 ואצל משפחת בראבו - רחוב פרי מגדים 35	ירושלים מבשרת ציון
מר אהרון איזן, קונסול הכבוד של פנמה, תת-אלוף (מיל') נחום זקן, ח"כ ויקטור שם טוב ומשפחותיהם	משפחת סלים - רחוב עזיה 13 (משעה 30 21)	ירושלים
אלוף (מיל') עוזי נרקיס, אלוף (מיל') שלמה גזית, מר חיים אהר, מר צבי אייל דובר הסוכנות ומשפחותיהם	משפחת עמירם ושושן בריטשרית רחוב איינשטיין 1/13 א	ירושלים
הראשל"צ מרן מרדכי אליהו שליט"א, מר יוחנן פריד - משרד החינוך ומשפחותיהם	משפחת הרב דוד עובדיה - רחוב בית וגן 30	ירושלים
מר יעקב אדלר ההסתדרות הציונית ומשפחתו	משפחת עמירם סבח - צאלים 25 433	ירושלים
מר מוסי גרונר מנהל המחלקה לנוער, עיריית ירושלים ומשפחתו	משפחת תורגמן - רחוב קורא הדורות 9	ירושלים
מר דוד ברגמן חבר מועצת העיר ומשפחתו	משפחת יקותיאל - רחוב יצחק שדה 5	ירושלים
מר הראל דוד, גב' דנה אבידר-פלר מזכירת ועדת החינוך של הכנסת ומשפחותיהם	משפחת אביטבול - רחוב יצחק שדה 33	ירושלים
מר יאיר עוז-ארי המרכז לשילוב מורשת, גב' פנינה עידמור מפקדת לשכת הגיוס ירושלים ומשפחותיהם	משפחת מאיר לוי - רחוב יצחק שדה 20	ירושלים
הסופר יוסף שער ומשפחתו	משפחת סבתאי - רחוב בר יוחאי 22 101	ירושלים
מר אליעזר גלאובך, מר שלמה דוגה חברי מועצת העירייה ומשפחותיהם	משפחת ברחמו - רחוב הנוטרים 18	ירושלים
מר ניסן רז - חשב משרד החינוך, מר צבי גיל - מפקח ארצי, מר מוסי מרוז - סגן החשב משרד החינוך - ומשפחותיהם	משפחת מרדכי כהן - רחוב תלתי 1	ירושלים
השר יעקב צור - השר לקליטת עליה, ערד יצחק סוויג ומשפחותיהם	משפחת עמרם ברוך - רחוב דניאל 16	ירושלים
השר יוסף שפירא, מר יהודה עמרת ומשפחותיהם	משפחת בן שבת - רחוב הנביאים 5	ירושלים
פרופ' אברהם מורג, שגרירת אל-סלבדור גב' אמריקה נוסטרנד, מר חגי מאוסטר הטלוויזיה הישראלית והשופטת דורית זכוביצקי, מר יחיאל אמיתי דובר משרד התחבורה, מר מאיר גבאי מנכ"ל משרד המשפטים ומשפחותיהם	גב' רחל מרציאנו - רחוב בר-יוחאי 1/47 ולאחר מכן אצל משפחת בראבו, פרי מגדים 35	ירושלים מבשרת ציון
מר אליהו בן נון קול ישראל ומשפחתו	משפחת יצחק אזולאי, רחוב פניגל 32 511	ירושלים
השר יצחק מודעי ומשפחתו	משפחת אליהו אילוז, רחוב דניאל 16	ירושלים
השר עזר ויצמן ומשפחתו	משפחת שבתאי, ראש מועצת אור עקיבא, רחוב הרוזי המלכות 3	אור עקיבא
ח"כ הרב חיים דרוקמן ומשפחתו	משפחת הרב יצחק אביטן, רחוב שפירא 158	אשקלון
שר העבודה והרווחה מר משה קצב, השר משה ארנס, שר התחבורה מר חיים קורפו ומשפחותיהם	משפחת צבי צילקר - ק. העיר אשדוד - האלמוגים 17	אשדוד
ח"כ דב שילנסקי ומשפחתו	משפחת אזו אביטן - הגולשים 5	אשדוד
מר נימר מטאדווי, מר קאסם דאוורי מוריס בבקה אלגרביה ומשפחותיהם	משפחת מדלן כהן - כנרת 40	אשדוד
מר אדריס מאוסי - רכז תנ"ך במפ"ם, מר סמר מג'דללה - מורה מבקה אלגרביה - ומשפחותיהם	משפחת טוקובאה - מטביץ 2622	אשדוד
מר עלי סאדק - רכז בית קשישים, מר עבד נאנם - מורה מטייבה - ומשפחותיהם	משפחת אינגר - הראשונים 40	אשדוד
השופט יוסף חג' יחיא - טייבה, ומנהל ביה"ס טייבה - מר האשם נאשף ומשפחותיהם	משפחת בן זיקרי - מועדון קופף מרכז ב'	אשדוד
מר אהרון ידלין מזכ"ל התקים, ומשפחתו	משפחת אורי סבג - העליה 48	באר-שבע
ח"כ עדי אמוראי - ומשפחותיהם	משפחת יצחק מראלי - מימון 21 8	בת-ים
ח"כ יגאל כהן ומשפחתו	משפחת ברלטו - שיכון ג 2025	בית-שאן
מר שמואל ברחוד רכז ספורט עפולה, ומשפחתו	משפחת דדיה - שיכון ד 125	בית-שאן
מר מנחם גילה מנהל מתנ"ס מנחמיה, ומשפחתו	משפחת לוי - שכ' אליהו 108	בית-שאן
מר עמוס אבנר ומשפחתו	משפחת אביטן - שד' הארבעה 54	בית-שאן
מר גדעון פורת, מנהל מרכזים קהילתיים, ומשפחתו	משפחת עמור - שכ' אליהו 92	בית-שאן
מר מיקי כהן, מזכיר מועצה, ומשפחתו	משפחת אבגי - שכ' אליהו 527	בית-שאן
ח"כ בני שליטא ומשפחתו	משפחת סויסה - בנה ביתך 38	בית-שאן
מר אלי כהן, מהנדס המועצה, ומשפחתו	משפחת חלפון - שכ' אליהו 529	בית-שאן
מר ישראל בדין, ממונה על הכנסות המדינה,	משפחת נבון - רחוב הנשיא 34	דימונה
שר האנרגיה והתשתית מר משה שחל, חבר הועדה המרכזת של ההסתדרות מר שלמה אביטן, דובר העירייה ומנהל האגף לקשרי חוץ מר יעקב בוק - ומשפחותיהם	משפחת דניס - רח' התשעה 25 118, נוה-יוסף	חיפה
ראש העיר חיפה, מר אריה גוראל, מתאם ותכנית קד"מ מר ברוך בר-עם, מנהלת אגף התרבות גב' גלילה פני-זאבי ומר עקיבא לוינסקי גזבר הסוכנות - ומשפחותיהם	משפחת ברזילי - רח' התשעה 38 3, נוה-יוסף	חיפה
ראש מינהל חינוך תרבות ורווחה, ד"ר מ. פרי, ראש מינהל הכספים וגזבר העירייה מר גדי צורינסקי ומשפחותיהם	משפחת דאהן - רח' ערד 15 119, נוה-יוסף	חיפה
ראש מינהל ההנדסה ומהנדס העיר, מר יעבץ איתמר, עוזר ראש העיר מר יגאל אריה, מנהל אגף התברואה מר קורצ'ק יצחק - ומשפחותיהם	משפחת בוסקילה - רח' התשעה 5 3, נוה-יוסף	חיפה
מנהל אגף החינוך מר קורן מנשה, מנהל מרכז פאני-קלמן - מר יעקב פרידמן ומשפחותיהם	משפחת אנס פרץ - רח' התשעה 16/3, נוה-יוסף	חיפה

המשפחה האורחת	המשפחה המארחת	המקום
מזכיר העיר יוסף גולזמן, עוזר מזכיר העיר - עמוס מדזיני ומשפחותיהם	משפחת אטיסה - רח' ערד 119/19, נוה-יוסף	חיפה
מנהל אגף כוח אדם, מר מרדכי הייטנר, חבר מועצת העיר עו"ד יונה יהב ומשפחותיהם	משפחת יפה פילו - רח' ערד 121/19, נוה-יוסף	חיפה
חבר מועצת העיר מר נסים שרם, יועץ ראש העיר לעניני שקמונה וואדי סאליב - מר מדר, מנכ"ל חברת שקמונה - מר דוד לזקוב, סמנכ"ל חברת שקמונה - מר גל יעקב, מר צלנר - ומשפחותיהם	משפחת אליהו דאהן - רח' ערד 121/22, נוה-יוסף	חיפה
סגן מבר - מר שמעון רוס, חבר מועצת העיר - עו"ד יום טוב אלקיים ומשפחותיהם	משפחת חנה פדידה - רח' ערד 121. 17, נוה-יוסף	חיפה
מר יוחנן חסון, מר מאיר אופיר ומשפחותיהם	משפחת נגרי - רח' ערד 11 121, נוה-יוסף	חיפה
מנהל המחלקה לשכונות ורובעים - מר מישקה שינדלר ומשפחתו	משפחת חזיזה - רח' ערד 121/8, נוה-יוסף	חיפה
מנהל המחלקה לשרותים רווחה - מר משה שטפל, מנהל המחלקה לשרותים קהילתיים - מר פנחס ווגמן ומשפחותיהם	משפחת שרה פדידה - רח' ערד 121/12, נוה-יוסף	חיפה
חבר מועצת העיר מר יצחק מסיקה ומשפחתו	משפחת אלימלך - רח' ערד 21 120, נוה-יוסף	חיפה
משפחת גרימברג	משפחת רחל אוזן - רח' ערד 2 119, נוה-יוסף	חיפה
סגן ראש העיר חיפה - מר שמעון רודיק ומשפחתו	משפחת ביטון - רח' ערד 16 119, נוה-יוסף	חיפה
מנהל מרכז קהילתי "עציון" - גב' יהודית ברקוביץ ומשפחתה	משפחת זריהן - רח' התשעה 118/14, נוה-יוסף	חיפה
יו"ר ועד עובדי עיריית חיפה - מר משה שרוני ומשפחתו	משפחת עמר - רח' ערד 7 119, נוה-יוסף	חיפה
ח"כ אמנון לין, סגן ראש העיר, מר גיורא פישר, ע/מנהל האגף לתרבות, מר אברהם כהן ומשפחותיהם	משפחת אבוקסיס - רח' ערד 18 119, נוה-יוסף	חיפה
עוזר ראש העיר - מר ישראל סבין ומשפחתו	משפחת לסרי - רח' ערד 30 119, נוה-יוסף	חיפה
מנהל האגף לשרותי רווחה - מר אברהם לנדאו, חבר מועצת העיר עו"ד פנחס נרקיס ומשפחותיהם	משפחת פרוספר לוי - רח' התשעה 118/14, נוה-יוסף	חיפה
מנהלת המחלקה להשכלה - גב' זיוה ויזל, מנהל היחידה לקידום נוער - מר שמואל גור, רמ"ד תרבות אגף החינוך - גב' אילנה נצר ומשפחותיהם	משפחת נזרי - רח' הבשור 37א, נוה-יוסף	חיפה
מנהל אגף הנכסים - מר דוד שניא ומשפחתו	משפחת מלול - רח' ערד 1/102, נוה-יוסף	חיפה
ח"כ פרופ' שבח וייס, חבר מועצת העיר מר ליבלינג ומשפחותיהם	משפחת בוחבוט - שביל ירושלמי 75א, נוה-יוסף	חיפה
מנהלת מרכז קהילתי הוד הכרמל - גב' אתי שיצר ומשפחתה	משפחת ביטון - רח' ערד 102/13, נוה-יוסף	חיפה
משפחת ריכשטיין	משפחת יעקב לסרי - רח' ערד 120/18, נוה-יוסף	חיפה
מר מוחמד עשמאוי, מר אחמד בהייה - מורה מפרדיס - ומשפחותיהם	משפחת פיבוס - העוגן 8 עין הים	חיפה
מר מוחמד שוקרי, עובד סוציאלי, מר מנסור קובס, מורה מפרדיס, ומשפחותיהם	משפחת ועקנין - אורן 32 רוממה	חיפה
מר אליעזר שפר ומשפחתו	משפחת סבאג - שלמה המלך 10	כפר-סבא
מר אביטעם קיסר, סגן ראש העיר כרמיאל, ומשפחתו	משפחת רפאל פרת - הגליל 61 22 משפחת אוחיון - מעלה הכרמים 20 22 משפחת מלך - הברושים 23/25	כרמיאל כרמיאל כרמיאל
מר ברוך ונגר - ראש העיר כרמיאל ומשפחתו	משפחת שלום פרץ - הגליל 1 .49	כרמיאל
מר דוד מלכה - עיריית כרמיאל ומשפחתו	משפחת בן-עמי - רחוב הגליל 2 7 משפחת ויצמן - שביל הלוטוס 23	כרמיאל כרמיאל
שגריר ארה"ב מר תומס פיקרינג ומשפחתו	משפחת רפי אלול - רוטשילד 14	מזכרת בתיה
ח"כ הרב מנחם הכהן ומשפחתו	משפחת שושן - ר' מועצת נגר	מושב מצליח
מר ניסן קרופסקי, ראש המועצה נס ציונה, מר מני וייצמן, מזכיר מועצת הפועלים	משפחת סימי מלכה - מלי דמשק 9 משפחת מרק נבאי - התחיה 8 משפחת אליהו לנסי - ביאליק 5	נס ציונה נס ציונה נס ציונה
מר אליעזר צפריר ומשפחתו	משפחת אלי כהן - בן יהודה 11	נתניה
שר התקלאות מר אריה נחמקין ומשפחתו	משפחת בן מיאל - עלית הנוער 386, גבעת המורה	עפולה
ח"כ עבדל האהב דראושה ומשפחתו	משפחת משה כהן - שרת 23	קרית טבעון
מר בנימין שנל, ראש העיר קריות-ים ומשפחתו	משפחת רואה לוי - מלך 2	קריות-ים
מר קלמנס ביבס, מזכיר מ. פועלים ומשפחתו	משפחת אלפסי - מלך 4	קריות-ים
הרב יוסף אברק, רב העיר, ומשפחתו	משפחת כהן - לכיש 42	קריות-ים
הרב יעקב שפיצר, רב העיר, ומשפחתו	משפחת סיסו - ההסתדרות 10	קריות-ים
מר עמרם סויסה, מרכז המטה, ומשפחתו	משפחת סימי כהן, נמיר 10	קריות-ים
מר שמואל בלאו, יו"ר המתנ"ס, ומשפחתו	משפחת מלכה - נמיר 5	קריות-ים
מר חיים פדר, מנהל "עמיגור", ומשפחתו	משפחת ביסס - צה"ל 7	קריות-ים
מר משה בר-תקוה, מנהל מתנ"ס, ומשפחתו	משפחת אברגל - יוספטל 13	קריות-ים
מר אריה (לובה) אליאב ומשפחתו	משפחת זהבה שרביט - הצנחנים 12/12	רמלה
מר חסאן נסור, מורה, מר ג'אזי שאת, מנהל בי"ס קרטר קלנסאוה, ומשפחותיהם	משפחת שרביט - סיני 34	שדרות
מר יורם בליזובסקי - מנכ"ל משרד המסחר והתעשיה	משפחת אהרון איטח - ברזיל 112	ירושלים
מר יואל פריטוב - עיריית ירושלים	משפחת רחל מנסומינו - דניאל 16	ירושלים
מר אברהם כחילה - סגן ראש העיר ומ"מ	משפחת סלומון וסולטנה כהן - עתניאל 6	ירושלים
מר כץ-עוז אברהם - סגן שר החקלאות	משפחת אלי דיין	אשקלון
מר יצחק ולבר - הסת' המורים	משפחת משה זמרי - סטרומה 36	באר-שבע
מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ - מר שמעון פרס	משפחת יוסף דרעי - ההסתדרות 124	חולון

משפחות מארחות	המקום
נסים הדד - נחל ליקני 3 שכונה א'	אשדוד
אמיל דברה - ז'בוטינסקי 1080	אשדוד
אלברט אלקסלסי - אלמן ארץ 55	אשדוד
מרים אפריאט - איזור ג' 9/1623	אשדוד
אלי אדרי - רמת אשכול 2003/24	אשקלון
יוסף שמשון בן דוד - ז'בוטינסקי 11 .436	אשקלון
שמעון פריינטה - הוילות 6/1131	אשקלון
דוד ומרי סויסה - יהושבורג	אשקלון
שלמה נאוי - בן מתתיהו 67	באר-שבע
רימונד אברגל - אבן עזרא 11	באר-שבע
מרדכי פרץ - בנימין מטודלה 5/10	באר-שבע
משה זמרי - סטרומה 36	באר-שבע
רפי אבוחצירא - ביאליק 45	בית-שמש
שמעון בנישתי - המעפילים 72	בית-שמש
דוד קסטיאל - המעפילים 71	בית-שמש
אסתר אסטלם - הגפן 1255	בית-שמש
אברהם אלגרד - אחד העם 15	בת-ים
אלברט אבוטבול - לדוג' 1204	דימונה
עובדיה ירזנה - הכלנית 738	דימונה
יוסף בוסקילה - קק"ל 29 גבעת אולגה	חדרה
שלמה ועקנין - שבטי ישראל 14 גבעת אולגה	חדרה
מאיר בוגנים - השרון 13 גבעת אולגה	חדרה
עמרם בן חיים - התאנים 10 בית אליעזר	חדרה
תמר בן דוד - שיכון עובדים 2	חדרה
יעקב לסרי - ערד 18 120	חיפה
רפי סויסה - מוהליבר	מזכרת-בתיה
זלדה ביטון - הצנחנים	מזכרת-בתיה
מאיר עזרן - שזר	מזכרת-בתיה
מלט אוחיון - השוטרים 48	מזכרת-בתיה
חיים חסיאל - השוטרים 48	מזכרת-בתיה
משפחת אלול - שזר	מזכרת-בתיה
תשובה לוק - שזר	מזכרת-בתיה
נסים אפרגן - שכ' מלדה	מזכרת-בתיה
אסתר ברחום	מזכרת-בתיה
יעקב סבג - שכונת מלדה	מזכרת-בתיה
ניסים שוקרון - לוי אשכול 444	מעלות
אברהם ביטון - מעלה הבנים 312	מעלות
סימי ומרדכי חזן - האירוס 39	מעלות
עליזה ביטון - הרב קוק 27	מעלות
אסתר בן אילוז - הרב קוק 26	מעלות
ויויאן שלוש - הרב קוק 28	מעלות
מרציה דהן - קרן היסוד 4	מעלות
מני אסרף - מעלה הבנים 406	מעלות
יצחק בן דוד - קרן היסוד	מעלות
חנן פרץ - העצמאות 11	נס-ציונה
מסעוד אוחנה - גבעת המורה 387	עפולה
יוסף בן עזרא - הרוזי המלכות 401	עפולה
אליהו בן אבו - מרכז קליטה 203	עפולה
זק סבג - מרכוס 81	עפולה
שמעי אסייג - הרצל 493	עפולה
יצחק אוחנה - גבעת המורה 394	עפולה
יוסף אסדי - הגליל 20	עפולה
אמנון אלקבץ - שלום עליכם 5	עפולה
שלום ברזלי - גבעת המורה 394	עפולה
יוסף ועקנין - מרטין בובר 5	קרית-ביאליק
אברהם נחליאל - 14	קרית-ארבע
שמואל ורחל מרמי - 12	קרית-ארבע
חנניה בן דוד - 8	קרית-ארבע
אברהם פרץ - גבעת ממרא 28	קרית-ארבע
רחל בנון - 306	קרית-ארבע
משפחת אופרגן - יוספטל 20	קריות-ים
משפחת אלפסי - יוספטל 10	קריות-ים
משפחת הרוש - יוספטל 20	קריות-ים
משפחת כהן - יוספטל 10	קריות-ים
משפחת ועקנין - בנימין 1	קריות-ים
משפחת אדרי - יוסף 1	קריות-ים
משפחת סבר - שמעון 8	קריות-ים
ריטה ואליהו מיאל - הרי נפתלי	קרית-שמונה
סרוך ישראל - יצחק שדה 10	קרית-שמונה
סילביה אלמוג - יצחק שדה 10	קרית-שמונה
ארמונד בן לולו - תזון איש 7	ראשון-לציון
דוד אלון - שאול המלך 3	ראשון-לציון
מכלוף אלימלך - כנסת 7	ראשון-לציון
סולטנה מלכה - הרקפת 107	ראשון-לציון
מזל אלבז -	רגלית
יוסף מלכה - רחוב חס"ם 15	רחובות
פני אולאי - דימונה 89	רמלה
פרלה קובלי - אגש 20	רמלה

היה לנו חבר

עם אחד ביחד

שלום לשלום תנועת ביחד

תרבחו ותסעדו

הזמנה לסרטי המימונה

☐ סרט המימונה 1986 (ניתן לרכישה מיידית)

☐ סרט המימונה 1987

אל: תנועת ביחד, ת.ד. 99 ירושלים 91000

אני מזמין בזה קלטת וידיאו של סרט המימונה דלעיל (סמן × במשבצת המתאימה) מצ"ב המחאה ע"ס: ☐ 50 ש"ח לגירסה עברית ☐ 60 ש"ח לגירסה ☐ אנגלית ☐ צרפתית ☐ ספרדית.

השם________ טלפון________ כתובת________

היום בטלוויזיה הלימודית

בשעה 11.00 בבוקר

סרט המימונה 1986

"וחי אחיך עמך"

בהפקת תנועת-ביחד ותב' סי.אי.טי.וי.

התנצלות

אלפי משפחות פנו אלינו וביקשו להשתתף במבצע "הדלת הפתוחה" ולארח משפחות. לצערנו לא ניתן, בשל קוצר היריעה, לפרסם את שמות המשפחות הללו ועמן הסליחה. אנו מודים למשפחות אלה.

אירועי חגיגות המימונה

„שאלו שלום ירושלים"

יום שלישי, כ"ב בניסן תשמ"ז (21 באפריל 1987)

עם אחד ביחד
תנועת ביחד

חגיגות המימונה המרכזיות בגן סאקר ירושלים

במעמד כב' נשיא המדינה, מר **חיים הרצוג**

יום שלישי כ"ב ניסן (21.4.87) החל משעות הבוקר

בשעות 14.30–13.00

דבר כב' נשיא המדינה	– מר חיים הרצוג
כב' יושב ראש הכנסת	– מר שלמה הלל
דבר ראש הממשלה	– מר יצחק שמיר
ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ	– מר שמעון פרס
ראש העיר ירושלים	– מר טדי קולק
יו"ר ההנהלה הציונית	– מר אריה ל. דולצ'ין
סגן ראש הממשלה ושר החינוך	– מר יצחק נבון
סגן ראש הממשלה ושר השיכון	– מר דוד לוי
שר הבטחון	– מר יצחק רבין
שר התחבורה	– מר חיים קורפו
שר האנרגיה והתשתית	– מר משה שחל
שר התקשורת	– מר אמנון רובינשטיין
שר לענייני דתות	– מר זבולון המר
שר המשפטים והתיירות	– מר אברהם שריר
שר המדע והפיתוח	– מר גדעון פת
שר לקליטת העליה	– מר יעקב צור
שר המשטרה	– מר חיים ברלב
שר החקלאות	– מר אריה נחמקין
השר	– מר יגאל הורביץ
השר	– מר יוסף (יוסקה) שפירא
גזבר ההסתדרות הציונית	– מר עקיבא לוינסקי
נשיא הארגון העולמי של יהודים יוצאי מדינת ערב	– מר ליאון תמן
מזכ"ל ארגון יוצאי מרוקו באנגליה	– מר סידני אשור
שגריר צרפת בישראל	– מר אלן פיירט
יו"ר תנועת ביחד בג'נבה	– ד"ר איזק בר־גיגי
הפותח: מזכ"ל תנועת ביחד	– מר אברהם סלוק

הענקת סמל אחדות
לכב' נשיא המדינה – מר **חיים הרצוג**

הענקת יקיר ביחד, תשמ"ז–1987
לר' שלמה זלמן שרגאי ★ למר שלמה חביליו

תכנית אמנותית מעל לבמה המרכזית

★ להקת „הבריזה הטבעית" בהדרכת שלמה בר
★ להקת פקד מרכז צה"ל
★ תזמורת משטרת ישראל בניצוחו של מנשה לבדן
★ להקת „צפון־מערב" עם הסולנית אתי חליוה בהדרכת ד"ר יוסף שטרית
★ „הצברים" מבית שמש בהדרכת חנן אביטל
★ הפייטן מרדכי בוזגלו ולהקתו
★ להקת המחול „הרענניה" מרעננה
★ להקת „איילות הנגב" מבאר שבע בהדרכת מוטי אלקסיס
★ להקת המחול „הורה ירושלים" בוגרים ואפרוחים
★ להקת המחול „בית ברבור" וחבורת זמר מתל־אביב.
★ להקת „אסואר אל קודס" עיריית ירושלים
★ להקת „הסיריאנים" עיריית ירושלים
★ להקת המחול הכורדית – מתנ"ס „בית רוס" גבעת שאול
★ להקת המחול הגרוזינית בהדרכת מיכאל ספיאשוילי
★ להקת המחול האתיופית
★ להקת ריקודי הבלקן ת"א בהדרכת רפי דמר

הנחיה ודברי קישור: **ד"ר דן רונן**

קהילות ישראל ומיעוטים באוהלי אירוח, תערוכות וזמר

בחסות המשרד לקליטת העליה

★ אוהל אירוח מרכזי
★ אוהל אירוח מרכזי
★ אוהל הישוב הישן בירושלים
★ אוהל יוצאי אתיופיה
★ אוהל יוצאי קאווקז
★ אוהל יוצאי צפון־אפריקה מ.מ. בית שמש
★ אוהל יוצאי גרוזיה
★ אוהל יוצאי כורדיסטן
★ אוהל התנועה הקיבוצית המאוחדת
★ אוהל מועצת יהודה, שומרון ועזה
★ אוהל „יד שרה"
★ אוהל חוג יהודי־ערבי
★ אוהל שכונות ירושלים
★ אוהל יוצאי־תימן בחסות מרכז האגודה למורשת יהדות תימן
★ אוהל שבט בדואים – ג'בל אלמוכבר בראשות המוכתר מוחמד חסין חמדאן

אוהלי תצוגות

בטיחות בדרכים
בשעה 12.15
★ פתיחת תערוכה בנושא זהירות בדרכים – אה"ב במעמד שר התחבורה – מר חיים קורפו ביוזמת המינהל לבטיחות בדרכים – משרד התחבורה
★ הפרחת בלון ענק של סיסמאות
★ הצבת גולם – זהירות בדרכים

תה סוגות לחוגגים
בשעה 12.15
אהל ארוח מיוחד, שבו תארחנה דיילות בתלבושת מסורתית, ותגשנה תה מתוצרת סוגת לחוגגים.
הציבור מוזמן להתכבד באוהל הארוח

„יקיר־ביחד" לתשמ"ז – 1987

עפ"י החלטת מזכירות **תנועת־ביחד** מיום שלישי ט' באדר תשמ"ז (10.3.87) מוענק בזה התואר „יקיר־ביחד" לשנת תשמ"ז–1987, העומדת בסימן: **„שאלו שלום ירושלים"**, לר' **שלמה זלמן שרגאי** ולמר **שלמה חביליו**. וזאת, בשל תרומותיהם הכפולות; למען ירושלים ולמען יהודי צפון־אפריקה.

„יקירי ביחד" לתשמ"ז–1987, יתכבדו ראשונים לפתוח את האירועים והחגיגות. במעמד נשיא המדינה, ראש הממשלה, נבחרי העם והציבור, יוענקו להם תעודות הוקרה על פועלם.

★ **ר' ש.ז. שרגאי**, על פועלו בשיקום ירושלים ובביסוס מעמדה הבינלאומי, בכהנו כראש העיר הנבחר הראשון של בירת ישראל בתום שלטון המנדט הבריטי, ועל פועלו הגדול – בהעלאת רבבות רבות של יהודים מצפון־אפריקה, שם עשה בתוקף תפקידו כראש מחלקת העליה של הסוכנות היהודית וכנציגה של הציונות הדתית. בעיקר נתונה לו הוקרת העם על מאבקו במדיניות „העליה הסלקטיבית" שהונהגה בראשית שנות המדינה. בזכות מאבקו העיקש, עלו אלפי משפחות מאפריקה הצפונית על טפן וזקניהן.

★ **מר שלמה חביליו**, על היותו אחד ממפקדיה המהוללים של ירושלים בעת המצור, ועל מפעל חייו, עת הטילה עליו ממשלת ישראל, בשנות ה־50, להקים ולפקד על רשתות מחתרתיות ברחבי צפון־אפריקה, לצורך הגנה עצמית, להעפלה ולעליה חשאית לישראל. הודות לפעילות הענפה שלו ושל פקודיו, נאלצו שלטונות ארצות המגרב להתיר עליה המונית מארצותיהם לישראל.

בשם תנועת־ביחד:

ד"ר אהרון ממן – יו"ר הוועדה	**עו"ד עוזיאל חזן** – חבר הוועדה	**יעקב מלכה־אמן** – חבר הוועדה

חגיגות מקומיות ברחבי־הארץ

בחסות ראשי ערים, מועצות מקומיות, מועצות הפועלים ונעמת

אילת: ★ על חוף הים. אוהל ארוח מרכזי ביוזמת נעמ"ת. בתכנית: תזמורת מרוקאית, תערוכת כלים ועדיים מצפון־אפריקה. ★ בבית פיליפ מור, תערוכת בית התפוצות "ביקורים במרוקו 1979–1985" – רוי מיטלמן.

אשקלון: בפארק הלאומי. ראש העיר מר אלי דיין יארח באוהל מלכותי את: כבוד השר עזר ויצמן, מפקד עוצבת „בני־אור" וסגנו, נכבדי העיר והאיזור. בתכנית: ג'קי מקייטן, להקת אמיל אריקן, מקהלת הילדים „פרחי תקותנו" ולהקות מחול וזמר.

באר שבע: בפארק שכונה ד' חגיגת מימונה מרכזית. בתכנית: להקת „הבריזה הטבעית", אמנים. משלחות מהאיזור ישתתפו באירוע, בסימן: „אחדות הנגב והעם", בחסות עיריית באר־שבע המחלקה לחינוך.

בית שאן: גן השלשה (הסתנה). בהשתתפות: ראש המועצה מר שלמה בן לולו, ח"כ בני שליטא, סגני ראש המועצה ואורחים. בתכנית: להקת העוד, להקות מקומיות, להקת המעלות, הזמר מיכאל סיטואני, רמי כהן, הזמרת מרגלית צנעני. ביוזמת המועצה המקומית – בית שאן.

גן יבנה: בחורשה המרכזית, יציאה לחיק הטבע של משפחות היישוב וחגיגה בצוותא.

מושב דבורה: חגיגה ארצית עם יוצאי מראקש. תכנית אמנותית עשירה. בהשתתפות שרים, ח"כים ואישי ציבור.

דימונה: ביער ברנדרין. בתכנית: ארוע המוני בחיק הטבע, אוהל אירות, תיאטרון רחוב ומופעים המוניים במעמד ראש העיר אלי הללי.

חדרה: יער חדרה – החגיגות באחריות מועצת הפועלים. בתכנית: פסטיבל להקות חובבים, להקות מדלית אל־כרמל, אתיופים מנצרת. ביתני קהילות ישראל, תערוכות ותצוגות.

חצור הגלילית: חגיגה מרכזית במרכז היישוב. בשיתוף מועצת הפועלים. בתכנית: זמרים, אמנים, להקות מחול, תערוכות, כיבוד מסורתי.

יבנה: בגן הסנהדרין – חגיגת מימונה מרכזית-בתכנית: מופעים ומקהלות, זמרים ולהקות מחול. האירוע בחסות ראש העיר – מר יהודה ברוס.

כפר סבא: בשכונת יוספטל – ארוע המוני בחיק הטבע, בשיתוף מועצת הפועלים ועיריית כפר־סבא.

כרמיאל: בפארק ע"ש יגאל אלון – בחסות ראש העיר מר ברוך ונגר. בתכנית: תזמורת מזרחית, הזמר בני אלבז, זק מלי, תחרויות: „אוהלי ישראל", ארוח ותלבושות. ביתן כיבוד מסורתי, הכנת עפיפונים וקישוט.

לוד: בגן העירוני – בחסות ראש העיר מר מקסים לוי. בתכנית: תזמורת מרוקאית, הזמר רמי רם, הזמרת סיגל, הבדרן מוטי גל, תחרות תלבושות מסורתיות – שולחנות ערוכים. ★ נשף מימונה מרכזי באולם „אידמי" בלוד – מוצאי המימונה (21.4.87) בתכנית: תזמורת מרוקאית, האמנים: סולימן אלמוגרבי, מורד אליהו, הזמרת רימונד והזמרת סילביה. תחרות תלבושות מסורתיות וארוחת ערב חגיגית. מאורגן ע"י העיריה ומועצת הפועלים. **הכניסה עפ"י כרטיסים בתשלום בלבד!**

מגדל העמק: ביער בלפור. יציאה לחיק הטבע של משפחות ואורחים.

מעלות: חגיגה מרכזית במלאת „30 שנה למעלות". בחורשת מעלות בסימן „שאלו שלום ירושלים". בתכנית: הזמרת ירדנה ארזי, הזמרת עיידה נסים ותזמורת בניצוחו של אזו מוסא, שעשועונים, תזמורת ולהקות אחרות, ביתני הפעלה ויצירה אמנותית, תזמורת כורדית. בחסות: ראש המועצה שלמה בוחבוט וראש מ.מ. מעלה יוסף – מר יעקב יעקב.

נהריה: ב„גן אריה". בחסות ראש העיר מר חיים לבב ובהשתתפות: אישי ציבור, ראשי מועצת הפועלים, מנהלי מתנ"סים ועמינור. בתכנית: הרקדה המונית, שירה בציבור, הקמת אהלי קהילות ישראל, תכניות לילדים – הזמר משה גיאת.

נס ציונה: בגן טוה – רחוב מודאי. בתכנית: תזמורת מרוקנית, להקות מחול, זמרים. אורחים: מזכ"ל ההסתדרות מר **ישראל קיסר** ומר **ניסן קרופסקי** – ראש המועצה.

עכו: חורשת נפוליאון. יציאה בצוותא לחיק הטבע – בחסות נעמ"ת. בתכנית: אהלי אירות, מאכלים מסורתיים, תלבושות.

עפולה: בגן „אחי אילת" עפולה עלית. בשתוף העיריה, משרד החינוך והמרכזים הקהילתיים. בתכנית: תחרות המאהל והלבוש המסורתי, להקות מחול וזמר, אמנים אורחים. האירוע בחסות: ראש העיר ח"כ עובדיה עלי והרב המקומי.

פתח־תקוה: בפארק „אפק" חגיגה לתושבי האיזור. בתכנית: תזמורת מרוקנית, להקות הייצוג של העיריה. בשעה 12.00 קבלת פנים ע"י ראש העיריה מר דב תבורי לאורחים.

צפת: במועדון נעמ"ת – חגיגת מימונה מרכזית במסגרת השילוב האיזורי.

קרית אתא: בפארק העירוני, חגיגת מימונה מרכזית. בתכנית: הזמר בני אלבז, להקות מחול, תזמורת מרוקנית והצגות לילדים. האירוע בחסות עיריית קרית אתא והמתנ"ס המקומי.

קרית גת: ביער „המלכים" לתושבי האזור בשיתוף המועצה המקומית, נעמ"ת, ומועצת הפועלים. בתכנית: אמן אורת, תזמורות, ציוני המסורת: „אם הבנים" ו„שולחן־מסורתי".

קרית מוצקין: בבית ההסתדרות במוצאי חג המימונה. מסיבת מימונה מסורתית בחסות נעמ"ת ומועצת הפועלים.

קצרין: הפיכת מרכז היישוב בקצרין ל„מדרחוב מימונה" בתכנית: תזמורת מרוקנית, מאכלים מסורתיים וארוח משפחות דרוזיות ביוזמת נעמ"ת.

קרית ים: ב„גן אברהם" בחסות ראש העיר מר בנימין שנל. בתכנית: להקת „הנמרים", הזמרים יהושע גבאי וחזי שטרית ולהקות מקומיות.

ראשון לציון: ב„גן מנשה" רמת אליהו. בחסות: ראש העיר מר מאיר ניצן ומזכיר מועצת הפועלים. בתכנית: להקת פולקלור, זמרים ולהקות מחול. ★ ערב שירה ופיוט באולם „מופת" בחסות ראש המועצה הדתית, עיריית ראשל"צ ומועצת הפועלים.

שדרות: בפארק „איבים" בחסות נעמ"ת ובשיתוף כל תושבי האיזור. בתכנית: אהלי קהילות ישראל ותקרובת מסורתית.

קבוץ חניתא: חוגג ביחד עם תושבי שלומי.

קבוץ חקוק: חוגג ביחד עם תושבי טבריה.

קבוצי צאלים, משאבי שדה, רביבים: חוגגים ביחד עם תושבי ירוחם.

קבוץ רמת־יוחנן: חוגג ביחד עם תושבי קרית־אתא.

קבוץ נחל־עוז וכפר עזה: חוגגים ביחד עם תושבי שדרות.

קבוץ מעגן־מיכאל: חגיגה מקומית לחברי הקבוץ ולאורחים.

קבוץ רגבים: חגיגה מקומית לחברי הקבוץ ולאורחים.

כלא נוה תרצה חגיגת מימונה לאסירות ולסוהרות. בתכנית: תכנית אמנותית, הכנת מופלטות. בהשתתפות הגב' מאשה לובלסקי – מזכ"ל נעמ"ת, גונדר דוד מימון – נציב שרות בתי הסוהר. מאורגן ע"י עיריית לוד, העמותה לשקום האסיר בלוד והגב' דליה פרץ – מזכירת נעמ"ת ביבנה.

שרתי לך ירושלים

ערב שירה ופיוט לסיום חגיגות המימונה
יום שלישי כ"ב ניסן (21.4.87)
בשעה 20.30 במרכז ז'ראר בכר
(בנין בית העם) רחוב בצלאל ירושלים

דברי ברכה:
★ מר חיים קורפו – שר התחבורה
★ מר אהרון אזן – נשיא הפדרציה הספרדית בישראל
★ מר עוריאל צימן – מנהל המחלקה לתרבות של עיריית ירושלים

הפותח:
★ מר סם בן שטרית – יו"ר התנועת־ביחד

בתכנית:
★ הזמרת רוחמה רז – בשירי ירושלים
★ להקת „צפון־מערב" עם הסולנית אתי חליוה בהדרכת ד"ר יוסף שטרית
★ מקהלת (חפ"ץ) חבר פייטנים צעירים בהדרכת ישראל יצחק מרוחי
★ אמן הקלרינט – ישראל אהר בנעימות חסידיות

★ **מנחה: דן כנר**

★ הערב יתקיים ביוזמת קול ישראל ותנועת־ביחד ובשיתוף המחלקה לתרבות של עיריית ירושלים
★ הערב יוקלט וישודר בקול ישראל
★ קטעים מהמופעים יצולמו עבור סרט טלויזיה שיוקרן בארץ ובתפוצות ישראל.

כרטיסים במחיר של 12 ש"ח ניתן להשיג במרכז ז'ראר בכר בימים א'–ה' בשעות 16.30–19.00 טלפון 221139, בקלעים טל. 223740, במשרדים בעיר ובתנועת־ביחד, רחוב בן יהודה 3, ק"ב, ירושלים.

הייה לנו חבר

עם אחד ביחד
תנועת ביחד

★ על כל תרומה יישלח סמל אחדות מוזהב, כדוגמת הסמל שיוענק לנשיא המדינה, ביום המימונה.
★ שמות התורמים יפורסמו בעיתונים, במסגרת מודעות תודה.
★ כל סכום תרומה יתקבל בברכה ובהוקרה.

תרבחו ותסעדו

סם בן־שטרית יו"ר — אלי מויאל גזבר

גזור ושלח
אל: תנועת־ביחד, ת.ד. 99 ירושלים 91000
הנני נענה לפנייתכם וכאות להזדהותי עם מפעליכם
הנני תורם סך של ______
המצ"ב המחאה מס' ______
השם המלא ______
כתובת ______
העיר ______

אנו מודים לכל האישים והמוסדות המסייעים בידינו

מודעות תודה מיוחדות תפורסמנה בנפרד בעתונים השונים בציון שמות המסייעים ופרטיהם.

„תרבחו ותסעדו"

תנועת־ביחד
הוועד הציבורי לחגיגות המימונה

„אולפן רדיו" לרגל החגיגות
„קול ישראל" – בשיתוף תנועת־ביחד יקיים אולפן רדיו בשטח החגיגות לדיווחים ושירים ולשידור תוכניות מיוחדות.

ציבור החוגגים מתבקש להצטייד בשקיות ניילון לשם איסוף האשפה ועליו להקפיד על נקיון הגן.

הכניסה לרכב – רק דרך מלון הילטון למגרשי החניה החדשים, בשייך באדר. אין חניה בשדרות בן־צבי. כל רכב חונה יגרר!

קרן ביחד – לחקר מורשת יהודי צפון אפריקה והפצתה

פרס יצירה

קרן־ביחד מכריזה בזה על פרס בינלאומי שנתי ע"ש נסים ד. גאון על עבודות שנושאן: יהדות צפון־אפריקה ומורשתה.
ועדת הפרס תבחן את היצירות ותעניק פרסים בסכום כולל של -.4,000 דולר, בתחומי המחקר, הספרות והאמנות. הועדה רשאית להעניק פרס אחד או יותר בתחום אחד, וכן שלא להעניק פרס כלשהו – אם לא תמצא יצירה ראויה לכך.
מועמדים לפרס: כל מוסד וכן כל אדם מגיל 18 שנה ומעלה – למעט חברי ועדת הפרס – ובתנאי שהיצירה המוגשת פורסמה לאחר התאריך 30 באוקטובר 1980, ולא זכתה בפרס אחר.
היצירות תוגשנה באחת מהשפות: עברית, אנגלית, צרפתית או ספרדית, או שתורגמו לאחת משפות אלה ולשלוח אותם עד לתאריך א' אייר תשמ"ז (31.4.87).
המען: ועדת הפרס „קרן ביחד" ת.ד. 99 ירושלים – 91000.

ד"ר אפרים חזן יו"ר ועדת ההתהרות	**סם בן שטרית** יו"ר הנהלת הקרן	**אהרון אזן** נשיא מועצת הקרן

مكتب الاعلام

هكذا من الاصل

ברכת ההסתדרות הכללית

ליוצאי צפון אפריקה
החוגגים את המימונה
ולכל בית ישראל

תרבחו ותסעדו

ההסתדרות הכללית
של העובדים בארץ ישראל
— הוועד הפועל —

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות
יצחק נבון

מברך את
משתתפי חגיגות המימונה
ואת כל בית ישראל
בברכת
חג שמח

גם אנו בין המברכים
מפיקי מדור הברכות
שלמה אבוטבול — מנהל כללי
גידי בן ישעיהו — תקציבאי

תל־אביב, רחוב בלפור 2 (בית אלגרי), טל. 29 74 18, 02 23 28

ב"ה

למנהיגנו הדגול

ר' ש"ז שרגאי שיחי'

ברכות מקרב לב לרגל קבלת תעודת הכבוד
של „יקיר המימונה תשמ"ז",
על חלקך בבנין ירושלים
ובקבוץ גלויות ישראל.

התנועה הדתית לאומית, אשר בשליחותה עמדת כראש מחלקת העליה, מתברכת וגאה במאבקך למען העליה ממרוקו, ומברכת אותך יחד עם מאות אלפי העולים מצפון אפריקה, אשר באו אל המנוחה והנחלה בארץ ישראל.

התנועה הדתית לאומית — המזכירות
הסתדרות הפועל־המזרחי בא"י — המזכירות

למשפחת יוצאי צפון אפריקה בישראל
ולכל בית ישראל

נשואה ברכתנו
לרגל חג המימונה

מפלגת העבודה הישראלית

לחיילי צה"ל
בחזית ובעורף
לקהל חוגגי
המימונה
בקרית שמונה
לתנועת ביחד
וכל בית ישראל

חג שמח

תרבחו
ותסעדו

פרוספר עזרן
ראש העיר
קרית שמונה
וחברי הנהלת
העיר

לנשיא המדינה
לתושבי העיר
רמלה
ולכל בית
ישראל

שלוחה
ברכת
חג־שמח
תרבחו
ותסעדו

יורם רבי
ראש עירית רמלה

רבלון (ישראל) בע"מ

ההנהלה
וציבור העובדים

מברכת את

לקוחותיה, ספקיה
וידידיה
וכלל עם ישראל
החוגגים את
חגיגות המימונה

תרבחו ותסעדו

לאחינו
יוצאי צפון אפריקה
החוגגים את חג המימונה
בסימן:

„שאלו שלום ירושלים"
20 שנה לאיחוד הבירה

ברכת

המועצה המקומית כפר תבור ותושביה

מברכים את
חוגגי המימונה ומארגניה
ואת כל עם ישראל
בברכת חג שמח

מיכה גולדמן
ראש המועצה

מרכז השלטון המקומי בישראל

שולח את ברכתו
לחוגגי המימונה
ולכל אזרחי ישראל
בברכת
חג שמח
תרבחו ותסעדו

דב תבורי
יו"ר מרכז השלטון המקומי בישראל

לחוגגי המימונה
ולכל בית ישראל

בברכת
חג שמח

מאמה לובלסקי
ובית נעמ"ת

לחוגגי המימונה ולכל בית ישראל

שאו ברכה נאמנה
ביום המימונה

בסימן
„ביחד שבטי־ישראל"

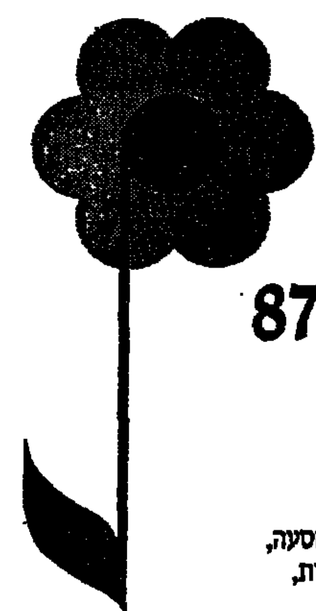

המשביר לצרכן

סופר קו־אופ · היפר קו־אופ של רשת הריבוע הכחול

האגודה למען החייל
קרן לב"י
גלי צה"ל

תרום לשירותרום 87

האירוע המרכזי לקראת
יום העצמאות
30.4.87

לרווחת החייל -
חינוך והשכלה, ציוד רפואי, תחנות הסעה,
חדרי כושר גופני ודאגה לחייל במחנות,
בדרכים ובחופשה.

ברכת
חג שמח

לחברינו החוגגים
את המימונה
ולכל בית ישראל

הנהלת „מבטחים"
מוסד לבטוח סוציאלי של העובדים

חברת „רשתי" —
בנימין גדליהו
הפקות ארגוניות
מברכת את
באי המימונה והמארגנים
ואת סם בן־שטרית – יו"ר ביחד
בברכת
תרבחו ותסעדו

עירית בת־ים

מברכת את
חוגגי המימונה בעירה
וכל עם ישראל
בברכת חג שמח

אהוד קנמון
ראש העיר

לתושבי מנחמיה
ועם ישראל

תרבחו
ותסעדו

ה"ב בני שליטא
ראש המועצה

המועצה המקומית קרית־מלאכי

מברכת את
יוצאי צפון אפריקה
ואת עם ישראל
לרגל חגיגות המימונה
בברכת תרבחו ותסעדו

יוסף וזנה, ראש המועצה קרית מלאכי
וחברי ההנהלה והמועצה

ברכות נוספות
עמוד 7 ב'
דעות

هكذا عن الأصل

המימונה

חגיגות

עיריית תל־אביב־יפו

מורשת יהדות מרוקו
מטה חגיגות המימונה

חגיגות המימונה
בתל־אביב־יפו והמרכז

בחסות ראש העיר מר **שלמה להט**

ערב ברכת הרב

במוצאי שביעי של פסח, כ"א ניסן תשמ"ז 20.4.87, בשעה 20:30 במרכז "בני־ברית", יפו ג'

במעמד נשיא המדינה מר **חיים הרצוג**

שרים, חברי־כנסת, רבנים וחברי מועצת העיר.

החגיגות המרכזיות בגני יהושע

(פארק הירקון)

ביום שלישי כ"ב ניסן 21.4.87 בשעות 9:00 – 17.00

במעמד רה"מ מר **יצחק שמיר**
מ"מ רה"מ מר **שמעון פרס**

שרים, חברי־כנסת, חברי מועצת העיר, הסגל הדיפלומטי ואישי ציבור.

בתכנית: **חיים משה ★ ריימונד** עם **סלביה וסלימן אלמגריבי**
להקות פולקלור – שירה ופיוטים ★ אהלי עדות ★ תערוכות
תכניות אור־קוליות על יהדות מרוקו, תרבותה ומורשתה.

ערב שירה ופיוט

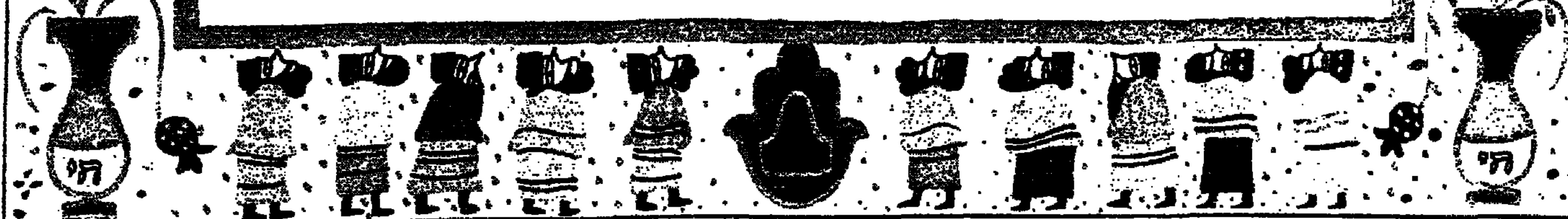
ביום המימונה בשעה 20:30 בהיכל התרבות.

בתכנית: **אבי טולדנו ★ ג'ו עמר ★ רבי חיים לוק**
מרדכי בוזגלו ★ פייטנים ★ להקת "שלום 2"

כרטיסים למופע ניתן להשיג ב"הדרך", אצל הפעילים בשכונות ובקופות היכל התרבות בערב המופע.

שמואל לוי
מזכיר העיר ויו"ר התנועה

משה בן־שטרית
יו"ר מטה חגיגות המימונה

אז מה אנו אומרים? ולמי אנו אומרים...

מעריב אמנות

חלק ד' / יום ראשון כ' בניסן תשמ"ז 19.4.87

כיתת אמן

מעריב אמנות נותן רשות–דיבור לשישה אמנים מן הבולטים בי־שראל בתחום הציור, הפיסול והארכיטקטורה. אביבה אורי, צבי הקר, יאשה צירינסקי, בוקי שורץ ויגאל תומרקין כותבים על קשרי אמן–קהל, אמן–גל־ריה, על חידוש וקפאון, על הי־כנעות, התפשרות ומרידה במימסד.

הגדות

שערי גשרים וארנבות, סיפור חד־גדיא משול לכיבושי ירוש־לים והרצל על גשר באזל. על שלוש הגדות כתבה אילנה באום.

אספן

אבי מורגנשטרן כותב על מיר־קין, שגילה את איוואן האיום. זה מזכיר לו משהו.

תצפיות

רחל אנגל מדווחת על תערוכות צפויות באביב, בקיץ ובסתיו הבאים עלינו לטובה. מה יוצג במוזיאונים ובבמה מן הגלריות.

אביבה אורי. התהליך הוא הכרחי

מתוך המחזור מתווה לדוד הדלר, 1984.

אביבה אורי

כיתת אמן

לפני כ־20 שנה הופיע בעיתון "הארץ" מאמר ענק שהשתרע על עמוד שלם וכותרתו באותיות של קידוש לבנה, "סוף האמנות". המבקר הזועם נעלם עם הזמן, אך רבים מהאמנים הנוראים שתמר־נותיהם התנוססו (שלי בתוכם...) בעמוד נבואי זה, הם היום מב־כירי אמנותנו, ומעצבי דמותה.וכבר היו דברים מעולם בכל תקו־פות ההיסטוריה האמנותית. הגדיל לבטא זאת דוברה האידאולוגי של חבורת הצעירים הניו־יורקית, המצהיר ש"אמנות היום מתע־דת את סופה של עצמה". הצהרות דומות, ששמענו ועוד תשמענה לתקופות. אמנה אך מעט מהידועות ביותר. פתיחת תערוכת האי־מפרסיוניסטים הראשונה; שעודדה לעג אדיר, הקוביזם, "הדאד־דא", "הניו־יורק סקול", "הקונצפט" ועוד. כל תקופה וה"אנטי" המוצדק שלה לתקופתה הקודמת, זהו תהליך הכרחי להמשך הי־צירה האנושית, ולא להיפך.

> הקליקות שלנו, הן לא של האמנים עצמם אלא של האינטרסנטים סביבנו, של „בעלי המניות" למיניהם. הפכנו לנביאי־שקר...

אין מאובנים באמנות, אומר פיטר נאגי, ממשתתפי התערוכה "ניו־יורק עכשיו" במוזיאון ישראל. (שמעוררת אף היא מבוכה רבה...) "היה צורך לשנות, לפרש מחדש כללי מוסר של טעמים ואמות מידה של איכות, אנו עומדים עתה בשלב שבו ניצת האוו־נגרד, שבו אין עוד אמות מידה אובייקטיביות לאיכות, הדבר מביא אותנו למצב בו הכל צף חופשית, הכל אפשרי, וזאת בדיוק הסיבה שאני לוקח מצב זה ובוחן אותו, משום שכאן טמון צו מוסרי"- בלומר, להמריס נגד שליטות המוסכמות, הוא צו עליון.

הצהרה פילוסופית זו, היתה והיא תקפה תמיד, כל עוד והאמן הוא קריטיקן של עצמו. (האם ליאונרדו, ואנגלו, פיקסו, לא ידעו עצ־מם את הטוב?) מה שהיה טוב לזמנו, יהיה טוב כל עוד אנו קיי־מים. אופני הביטוי, האיך, הוא המתחדש, כמו כל אופני הביטוי ואופני החיים, המדע והמחשבה, זורמים... הדם אסור לו שיקפא. ואמן המסתמך על חיקוי והעתקה של מה ש"הצליח", היה, אולי, לרגע קצר, אהוב הקהל, המימסד והחברה, שהאמנות היא עבודה אך שעשוע של "ישחקו הנערים לפנינו", אך יבגוד ביעודו.

הגדילה מכולם "האמנות הישראלית" וההיארכיות המוסכמות שלה... אנו רחוקים מהתמודדות עם "קליקות" קדושות של אמ־נים, שחיות בדמן ובשרן את התהליך של נביטת זרע האידיאה, שחייב לנבוט, ולחיות את חייו. הקליקות שלנו, הן לא של האמ־נים עצמם, (להוציא קליקות־יחיד כמו של פנחס כהן גן או גרשוני ששילמו קשות על כך...), אלא של האינטרסנטים סביבנו, של "בעלי המניות" למיניהם. הפכנו לנביאי־שקר, בכניעתנו לאילוצים החומריים, של בעלי האחוזות, המהמרים על "סוסיהם האצילים", ואשר הזרימה המתחדשת של הניצנים הרעננים, מוקצה מחמת מיאוס בעיניהם. ואנו האמנים המושפלים, ובעקבותינו "האמנות הישראלית" נקבל את עונשינו ואולי כבר קיבלנו.

האם אנו אומרים משהו משמעותי בזרימת התודעה האמיתית של האמנות היום? או שמאבק הקיום, תרתי משמע, מטפח תרמיות מזויפות, להנאתה המאקאברית של החברה שאנו חיים בה. הפסק־נו לשמע בקול האמת האוניוורסאלית, איבדנו את החופש של האמן, אנו כלואים בתוך השפל האינטלקטואלי של עצמנו. אין לנו התנאים ההכרחיים לאותה נביטה קדושה, שבוחרת בעצמה את זמן פריחתה, ומגיע זמן בעל כורחנו, לחשבון–נפש ישר, אם נרצה לעצור את ההידרדרות של עצמנו. איפוא "הגניוס" היהודי הידוע? הגיע הזמן, שנאמר משהו אמיתי, שנעמוד ברגלינו שלנו, בהגיוננו שלנו, בשיפוטנו שלנו, שניצור את אמירתנו שלנו, שתהיה לה משמעות לכל אמני העולם השקענו אותנו בהגנה על קיומנו הפיסי, וקיומנו הרוחני?

יש לנו אמנים צעירים מצויינים, וכוח יצירה אדיר, הגיע הזמן שנאמר משהו אמיתי, שנעמוד ברגלינו שלנו, בהגיוננו שלנו, בשי־פוטינו שלנו. שניצור את אמירתנו שלנו, שתהיה לה משמעות לכל אמני העולם. אם אנו לא אומרים מאומה בהיסטוריה האוני־וורסאלית האמנותית, לא ישמעו אותנו, מי שאנו כאמנים רוצים שישמעו אותנו.

> הגיע הזמן שנאמר משהו אמיתי, שנעמוד ברגלינו, בהגיוננו שלנו, בשיפוטנו שלנו, שניצור את אמירתנו שלנו, שתהיה לה משמעות

נהיה קצת "אוטופיסטים" לעזאזל, ונורה את הדרך לעצמנו. ואו־לי, גם לאחרים... אולי נאמר את הקריאה "אודינו"! לפני שנשקע במדמנה של הבינוניות. ויש לנו את הכשרונות הטובים שיש בכו־חם "עם קצת עזרה מידידים", ליצור את "חלקת אלוהים הקטנה" שלנו. רק נאמין בעצמנו, אל ניתן לסרס אותנו. האמנות היא מטא־פיזית, ניצור את החברה ה"משוגעת" של עצמנו, רק אז ישמעו אותנו, ולא "יקנו" אותנו.

הרשו לי לשלוח מבמה צנועה זו ברכה לכמה מאמנים, משה קופ־פרמן, צבי גולדשטיין, מיכה אולמן, בוקי שורץ, שפיצר, ועוד, המציגים, ועומדים להציג בבמות מכובדות באירופה, יהא זה חיל החלוץ לאמונה בעצמנו. ועל ה"מימסד" שלנו להצטער מעט ולתת דעתו, שגם אמנות, לא פחות מכדורסל ואירוויזיונים למיניהם, הם עטרה לישראל.

שביל בצד הדרך

בוקי שורץ

כיתת אמן

אני יודע את הכיוון. חושב שאני יודע. יו־דע לאן אני רוצה להגיע ושאולי בכלל אין מקום כזה. אני מתרכז בדרך. אני פוגש בהם. אנחנו מתייעצים על הכיוון. רגליים רבות דרכו פה, אך זו לא הוכחה שזה, דוו־קא, הכיוון הנכון. אחדים הגיעו, אנחנו יודעים.

אבל העניין הוא לאו דווקא להגיע. הדרך חשובה, מפני שבה אנחנו משאירים את עקבותינו. הולכים וחוזרים ומסתובבים וטביעות כפות רגלי מתערבבות באלה של חברי.

> מהו הכיוון הנכון? אני חושב שאני יודע לאן אני רוצה להגיע ושאולי אין מקום כזה. השאלה היא אם הדרך בה אנו משאירים את עקבותינו היא חשובה. כפות רגלינו מתערבבות באלה של חברינו. נפגשים ונפרדים. בצומת אומרים לך לעצור.

לפעמים אני פוגש חבר לדרך ומצטרף. מאוחר יותר נפרדים. יש פיתויים. בכל צו־מת מנסים לשכנע אותך לעצור, לנוח. חבל על המאמץ, אומרים לך, בין כה וכה לא תגיע. ואם תגיע? ביג־דיל! אבל לחזור אי־אפשר, מוטב להתרכז בהליכה. צריך לל־מוד את כל הפרטים, לדעת להנות. יש מארבים. רבים שוטמים אותך. רבים מתנג־דים לדרך. אבל יש גם חברים.

לפעמים אני נתקל בקבוצה מגובשת ומגו־שה. ברורה להם הדרך. נוח איתם. הם תומ־כים זה בזה. יש להם הרבה נסיון. הם יוד־עים איך להשתמט ממכשולים. אני מתפ־תה להצטרף מפני שזה יותר נוח ואני אומר לעצמי שאולי יש ביכולתי לתרום לקבו־צה. אלא שיום אחד אני מגלה שאני נגרר לכיוון שאינו שלי. אני פורש. אולי אפגוש בקבוצה אחרת, אולי חבר בודד.

לפעמים אני סוטה מן הדרך לאיזו גבעה שוממה ומשם מנסה לסקור מגין ולאן. המראה משם אינו בהיר יותר. אני מתבונן לאחור ורואה רשת צפופה של דרכים מצ־טלבות, נעדרות כיוון ברור. כמעט שאי אפשר להבחין במסלולים אישיים. גם המסלול שלי מיטשטש.

ואז אני מסיט את עיני לשיפולי הגבעה ונוכח לדעת שדווקא הסטיה אל הגבעה יצרה שביל חדש, צר וברור. שביל שכולו שלי, שאיש אינו מכיר.

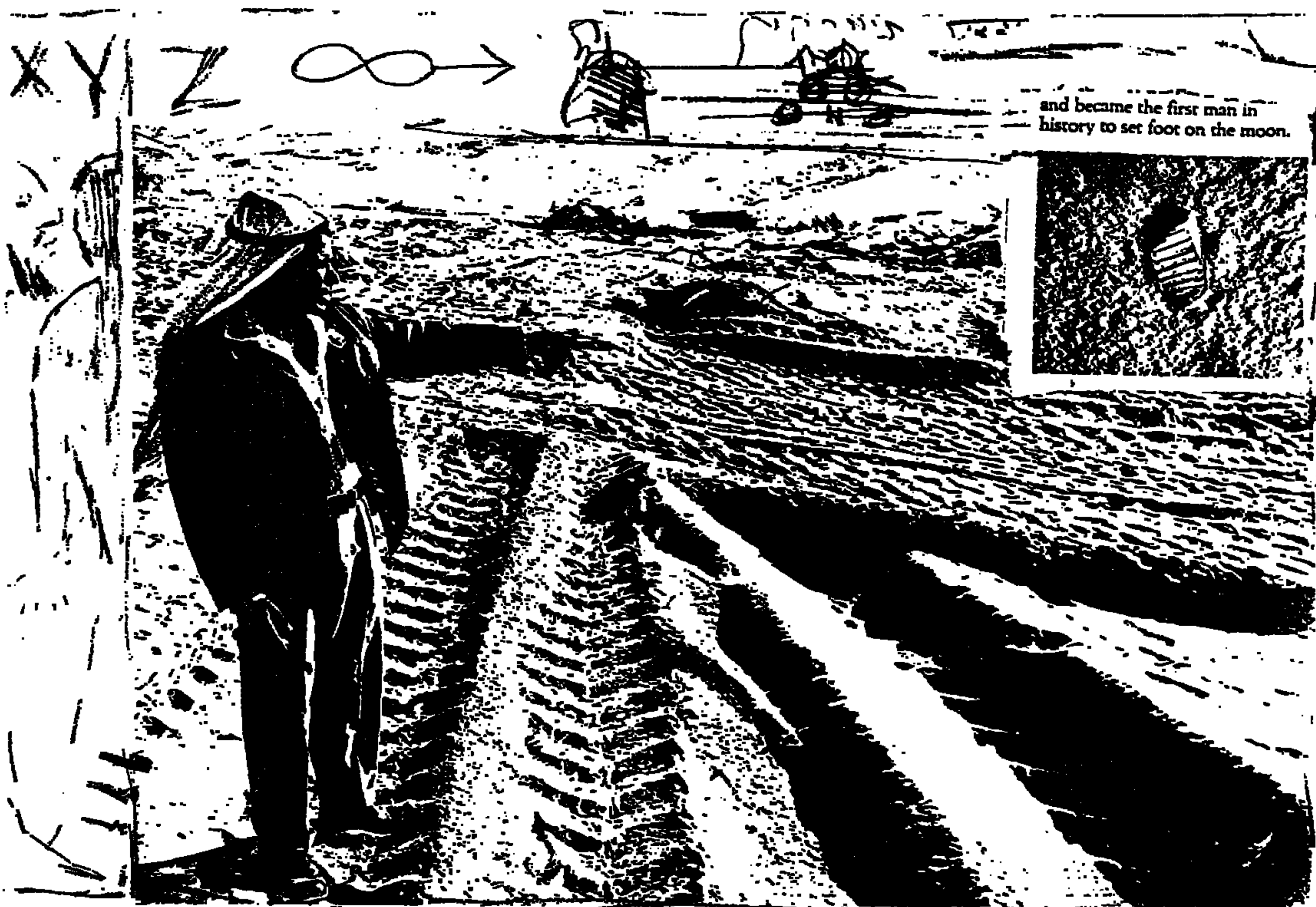
אני פוסע בו הלוך וחזור, שב ומדשדש, מרחיב ומעמיק. אני מציע את השביל לשימושם של חברי. לא טוען לגילוי או לראשוניות. רוצה רק שהשביל הזה יהיה לדרך־מלך מסומנת במפה.

אני יודע שבמשך הזמן יתערבבו גם כאן טביעות הרגליים, ואז, בוקר אחד, אתעורר ואמצא כי הדרך מרכזית מדי, נוחה מדי. משעממת. אארוז, אמצא שביל קטן בצד הדרך, אקח אזימוט ואתחיל ללכת.

בוקי שורץ. „תמונות מימסד", 1987. מגדל לפרויקט בדוקומנטה 8, קאסל.

هكذا من الأصل

הבוז והחמלה החמלה והבוז

יגאל תומרקין

כיתת אמן

אני מנסה להיות מדוייק, לענות על שאלות שאני שואל את עצמי. להבין מה קודם אצלי, בסדר הרגשות: החמלה קודמת לבוז, או שמא, בראשית היה הבוז, וכשראיתי כמה צריכים להי תבזות, פינה הבוז את מקומו לחמלה. אני מדבר על הקולגות, האמנים; לא על האחד ששמו מתחיל ב־ב' ב־ד' ב־מ'־ז־נ' ב־ק' - או אפילו ב־ה'. אני מדבר על "המונדנים" חורשי העולם והארץ האצים כל־כך לקדם את הקריירה שלהם להיות ה־IN - להיות במקום הנכון בזמן הנכון, ללחוש על אוזן נכונה. ולא כל־כך בעשיית האמנות, אלא בכל מה שסביב.

אינני מדבר על מקום ספציפי, לא מקום מבודד כתל־חי שבו מצרה איזו כנופיה אקסלוסיבית. גם משנתחלף לו האוצר, לא על קליקות (יש הקוראים לזה מאפיות) תל־אביביות או ירושל־מיות. לא על גלגול עיניים ולחשושים על אוזני אנשי מדינה וראשי ערים ומנהלי מוזיאונים, לא על רכילויות בארצות (מעולם לא ידעתי כמה אני פופולארי בחו"ל, בפריז, אנטוורפן, ניו־יורק ושיקאגו וכל גרמניה. עד שם מהלהל ארסם בשקט בשקט). לא כל הדברים שנאמרו לעיל לחוד וגם לא שם זה או אחר, אלא התופעה של שקר והצביעות המתרפסת שק־

על שקר וצביעות, תופעה של התרפסות שקטה, שאלכסנדר ינאי קרא לה „עושים מעשה זימרי ודורשים שכרו של פנחס".

טה ומחייכת, זו שאלכסנדר ינאי, המלך, קורא לה "עושים מע־שה זימרי ודורשים שכרו של פנחס". מדוע ההתרפסות הזאת, התנופה הנמוכה. מדוע אוהב אותה כל־כך הממסד את הקומפ־לימנטים הריקים מתוכן או הרכילות הרדודה המזיקה והזוהמה הזאת, שיושבים בה אפילו הלא זאבים אלא עלובי נפש, מוכש־רים – כלא מוכשרים כולם עטויי עור כבש, חנפים ומרכלים. כאותו "מלך עכברים" (עדת עכברים הקשורים זה לזה בזנבות ובגפיים ומכבדים בהם). לא לזאת נתכוון שאמר: "קנאת סופרים תרבה חכמה". מלחמת תרבות בבקשה. בריש־גלי, באומץ, לא באיומים, במשפטים ועורכי־דין. לא לכלוך אישי, אלא ביקורת מקצועית מנומקת. לא יחסי ציבור, ו"לוקאל פוליטיק". לא מאחורי גבו של האחד ישר בפנים בעשייה בתחרות ההוגנת, בעבו־דה, ביצירה, באמנות.

האם אינכם מסתכלים בראי, גם לא כשאתם מתגלחים? ובתי־אטרון אינכם חושבים על טרטיף או יאגו? כצופה מן הצד אני נדהם, תמיד מחדש, ממידת ההשפלה והשפלות שאתם מוכנים לשאת עליכם, בעבור מכירה של יצירת אמנות, או השתתפות בתערוכה: "ליקוק ורוע". כבעלי־מום לפני המקדשים, המוכרים את גבוניהם, בעבור נדבה. בעבור עצם מתחת לשולחן אתם מוכנים לבגוד בכל קולגה, בכבוד המקצועי ובאומץ הלב האי־נטלקטואלי.

צר לי ועדיין איני יודע את הסדר, הבוז או חמלה, זה או שניהם ביחד, גם אם אגודה, גם אם תצמיחו לי קרניים, זנב ופרסות, על האמת שלי לא אוותר ואומר לכם, לכולכם ביחד, ובאופן אישי לכל אחד לחוד, בעל־פה ובכתב. גם אם הדברים שאני אומר, לא יאמרו במקום שאני אומרם, למרות שהם נכונים והצורה שאני אומרם גורמת למימסד האומנותי רתיעה וזעזוע. חמישים שנה ויותר, כך הייתי והרי אנחנו מכירים. וכזאב בודד לעדת כלבים, חברים לי אתם יכולים להיות...

חג שמח

איוואן האיום של מירקין

מירקין. צילום: קסטרו

מאת אבי מורגנשטרן

אספן

שמואל מירקין, כבר לא ילד. בן 86. שיער לבן, זקן ארוך בצבע תואם. הידיים קצת רועדות. לפני שנגיע לנושא האמנותי, כדאי אולי לציין שמר מירקין זכה בתואר יקיר תל־אביב על פועלו למען העיר ואזרחיה. הוא היה בין הטייחים הראשונים של העיר. גם הפרס שניתן לו נעשה בתבנה של כף טייחים. הוא מחזיק בביתו כמה טרכים של ציירים מרוסיה, ארץ הולדתו. הוא לא הביא אותם משם. הוא רכש אותם כאן, בארץ. בתמימות שהחזיקו אותם ואולי לא ידעו על ערכם הממשי.

לפני 36 שנה שמע על קובץ ציורים מתערוכה שנערכה ברוסיה, על שם טריצקוב. תערוכה תחת חסות הממשלה הרוסית. רוב תבה של התערוכה כלל יצירות ציירים רוסיים מהמאה הקודמת. לדעתו, יש כמה ציורים של ציירים מהמאה ה־19. שמואל מירקין קנה בחנות תל־אביבית רפרודוקציות של התערוכה. זה שכב אצ־לו בבית. אי אפשר לומר כאבן שאין לה הופכין, מדי פעם הוא היה מעיין בציורים, בהנאה גלויה. אבל רק עתה, בעקבות משפטו של ג'ון דמיאניוק והחשד שמדובר ב"איוואן האיום" מטרבלינקה, התערוכה ובעיקר ציור אחד, מקבלים משמעות חזקה. כמעט עכשווית.

מירקין נזכר בציור של רפין. המלך איוואן האיום מחזיק בבנו שותת הדם כמה שניות לאחר שרצח אותו בנובמבר 1581. ציור לאחר תיקון. מה זה חשוב. מירקין אוסף אותם, את הרוסים

מירקין מוציא בזהירות את האלבום שבתוכו כרוכים הציורים. הציור של רפין נמצא בראש. המלך איוואן האיום מחזיק בבנו שותת הדם, כמה שניות לאחר שרצח אותו. עיניו של איוואן משדרות טירוף, רוע. אין בהם אפילו זיק של רחמים. עיניו של בנו כבר כבות. הצבע האדום שנוזל מראש בנו חזק. מסדיף. שאר הצבעים החזקים ששזורים בתמונה כאילו מתגמדים למראה הדם. סיפור התמונה עדיין מרגש את שמואל מירקין. "המלך איוואן רצח את־בנו, ב־16 לנובמבר 1581. זכור לי, כמובן שהייתי הרבה יותר צעיר, בערך בשנת 1913, נכנס אדם לתערוכה ברוסיה שבה הוצגה התמונה, קיבל התקפת אמוק וחתך את התמונה לאורכה ולרוחבה. הוא מיד נעצר ולפי כל הסברות גם הוצא להורג. המזל הוא שרפין היה בחיים, והצליח לתקן את החתכים בצורה כזו שלא ניתן להבחין בהם. הרפרודוקציה שנמצאת בידי היא של הציור לאחר התיקון. אני זוכר שלאחר התקרית הזו, העמידו אדם מיוחד שישמור על התמונה של איוואן האיום."

הקובץ שלו כולל ציירים כמו מקסימוב, קורזוחין ועוד. אבל התמונה החזקה ביותר היא ללא ספק של איוואן האיום. "הוא היה מלך אכזר ורצח את בנו כנראה בגלל ענייני שלטון. עכשיו בגלל איוואן האיום מטרבלינקה התמונה הזו עלתה לי שוב מול העינים. בעיקר האכזריות" אומר מירקין.

הוא בפירוש לא אספן אמנות. "לשם כך צריך הרבה ידע וכסף. אני סתם חובב", מעיד על עצמו מירקין.

מירקין ולפניו תמונת איוואן. צילום: ר. קסטרו.

הזמן, המאמץ, האיכות

יאשה צירינסקי הוא אמן צעיר. מן הבולטים באמני ישראל הצעירים. כל דרכו לפניו. קיבל שהות יצירה במשכנות שאננים, בהחלט פריווילגיה. הוצג בתערוכה „שנתיים באמנות הישראלית" במוזיאון תל־אביב. תערוכת יחיד. ביקורות משבחות. לכתיבת הקטע הקצר והתמציתי שלו הוא מגייס את ארכימדס. פולוק נמצא לא רחוק משם.

יאשה צירינסקי

כיתת אמן

כאשר דנו בבית משפט בבקשת פיצויים של אמן אשר ציורו הוש־חת, נדהם השופט מהמחיר אותו דרש עבור ציור שנעשה בחצי שעה. על כך השיב לו אותו צייר: "מה עם שלושים השנה שקדמו לציור הזה". נדמה לי שהיה זה הצייר האנגלי ויסטלסר (WHISTLER). האנקדוטה חשובה לי מכיוון שהיא מתייחסת למושג של זמן עשייה באמנות. האמנות הפלאסטית, גם כאשר היא מתעסקת בסיפורי מעשיות, צורת ההתבוננות בה אינה נארטיווית. הצופה מקבל את האינפורמציה מהיצירה בצורה מיידית. לאחר מכן יכול הצופה להתעמק בה. הקריטריון של הזמן שהושקע בעשייה, על פיו נמדדת איכותה של יצירה, מקומם את האמן. ככל שהאמן הזיע יותר כך האיכות גבוהה יותר.

איכותה של יצירה היא לפעמים תוצאה של הבזק פתאומי שדומה אולי לאותה קריאה מפורסמת של ארכימדס מתוך האמבטיה. אר־תו הבזק יכול לבוא לפני מעשה או אחריו.

צייר יכול לפספס עבודה בגלל פעולות מיותרות. הדבר המתסכל ביותר בעבודה, הוא מאמץ המושקע מעבר למה שהצייר דורש. פסליו התמציתיים של ריצ'ארד סרה, אשר נבעים לחוק הגרוויט־ציה מצביעים על יכולתו להשתמש בחוקי הטבע מבלי להתערב בהם. ג'קסון פולוק הפך את התהליך וזמן העבודה לנושא של ציוריו. הבאתי שתי דוגמאות אלה, כי מדובר באמנים שתוך כדי תגלית בעבודתם השתחררו מקונוונציות ופיתחו את שפתם. הכור־נה שלי הוא לתהליך יצירתי שהנו ברמה של תגלית ולא תהליך של צבירה...

צירינסקי. משכנות שאננים. מוזיאון תל־אביב

צירינסקי. עבודה. צבע וחומרים.

קיטש יציל ממוות

אנדרטאות במטהאוזן. כולם נמצאים שם. מימין לשמאל מלמעלה למטה: הונגריה, צ'כוסלובקיה, צרפת, יוגוסלביה, לוקסמבורג, בריה"מ, ספרד ומונומנט יהודי. רק תלולית ואבן חסרות. גם בהנצחת המוות – הרבה קיטש.

ציונה שמשי

כיתת אמן

אהבה גדולה לי לבתי קברים – אין עיר זרה בה בקרתי שלא רצתי להכיר בה את מתיה – עוד לפני שטיילתי ברחובותיה מלאי החיים.

עוברת בשבילם חורטת בזכרוני זמנים ושמות אנשים – שאולי לא הייתי רוצה להחליף עמם מלה אחת בחייהם. קסם גדול של זמן סכה כאבן – מבדיל את זה המסופלת מזה שאין לה יורשים – סיפורי חיים וסבל שלא יד ורעדת הרתה אותם לנצח – באבן – אין בדידות גדולה יותר מאדם כורה קבר לעצמו – זהו סוג המעשים התייבים להיעשות למעננו ע"י אחרים שיטופלו ע"י אחרים בבוא יומם – אך הגינן גדול ואמת רבה במעשה בחירת מצבה אדם לעצמו –

...האם זה של השכן שחורה יותר (שלא לדבר על גבוהה יותר). עד כאן החלק האנושי, מכאן והלאה מתחיל הקיטש

ולא משפחתו הכואבת שמרגע מותו נכנסת לסיחרור של זכרונות ייצוגים שלעיתים קרובות אין כל קשר – בינם למציאות חיי המת – בבחירת המצבה – תישובי סגנון ומחיר ומה יגידו הקרובים – האם זה של השכן שחורה יותר (שלא לדבר על גבוהה יותר) עד כאן החלק האנושי ומכאן והלאה מתחיל הקיטש –. בנסיונות הנואשים להנציח חיים, מעשים ואנשים – נכשלים כולם בנקודת המוצא – במחשבה שאפשר להתמודד צורנית עם כל גדלו של המוות –

יוצאים לדרך בהרגשה ששום דבר לא מספיק גדול וחזק כמו האסון – ועל כן יש להגדיל המידות ולחזק הסמלים.

אני ארץ בה לא לזקנים מומפל על מוות דבר העושה אותו לכואב יותר וברתצונה יותר –

ואם קשה ההתמודדות בהנצחת חיי אדם אחד – כשמדובר בקהילות – אין גבול לדיעה –

כאן אין חישובי מחיר וסגנון – כאן יש מזימה אדירה שמעורבים בה סוחרי האבן ואמנים ועסקנים כאחד. ושארית הפליטה בזכרונות קיבוציים – המנסים להעמיס הכל בהשכת הזכרון הקטנה – בשביל הראשי. במקום המיועד להיות תזכורת נצח גדולה מהחיים ועוצרת מהלכם לרגע אחד קצר – התקבצו הדוגמאות – קטלוג אנושי – מוזר ומצחיק.

בנסיונות הנואשים בהתמודדות אדירה זאת נוצרו בארץ כמה מהמפלצות העיצוביות המדהימות ביותר שהצליחו להעלות הדעת.

פעילות אירגונית אדירה מכרה לנציגי המנצחים – הקהילות – רעיונות – מבנים, הובאו כולם מעולם סמלים מוזר שאין לו ולקדושת החיים וחוויית המוות דבר – כל יצרן ודמיונו האישי – בהשוואה מתמדת למעשה בשטח – להיות גדול יותר – חזק יותר – מרשים יותר שהרי אסונה של קהילתי נורא יותר וגדול בהרבה מזה של שכנתי שמעבר לשביל –

ממבנים אטומים קסומים כפרפים ומתפתלים בתמונות פורנוגרפיות ועד לתגורי פרצה עם ארזבות ולבבים אדומות – שם היוצר והבונה והקבלן מצטרפים בגאווה לשמות הנרצחים.

מנהג יהודי נפלא של הנחת אבן על תלולית. זכר לגל אבנים שומר מרוחות וחיות מדבר

נשיא נרגש מניח זר פרחים על מצבה בברגנ־בלזן – זר בצורת מגן־דוד – אין גבול לנוסעת הדמיון והוסר הנסיון של יוצרי הזרים באיזור – התנסו שנים במרי־צלב הניצבים ישרים – מגן־דוד צורה חסרת נוחות בחיים ובודאי מתים כאחד.

מצבה נוצית כמצבה – אך גדולה באיזכור בקבוק בושם בזיוני שכדור אבן בטון – ניצב בראשו.

ממנהג יהודי נפלא של הנחת אבן על תלולית קברו של המת – זכר לגל אבנים שומר מרוחות וחיות במדבר לתזכורת היינו כאן – עצינו לרגע. אבן אותה הציב ושיאנו אין בה מכל זה – גם היא כבדת משקל נבחרה בקידה אך מעבירה בך את לוגיסטיקת הביקור – ולא רוח המוות – מערימות אבן במדבר – הגענו לארמונות דיסנילנד משעשעים ומעודדי פלצות כאחד – ומוות אין בם.

במחנה מאטהאוזן שדה מצבות – כמוזיאון (וכניסה בתשלום) מוצגן בגלויות ובעליבות התחרות האמנותית. התחרות "האמנותית" שבין העמים (גם כאן הגדלנו עשות) ברזלים משתלחים לכל עבר – דמויות צרובות ברזל הלוד – עצום דמויי המנון (עצוב הולך עם כל דבר) פלדה נוזלת שהתקשה ורוח פרצים אנושית גדולה.

ואני – כשייאמר לי לבי לנרלך – ובקשי עבודינו – בריתוף קל אגע ואגיע לכס הכבוד ואתלונן על הסחורה ואבקש מחילה מכבודה של האמנות.

ציונה שמשי. הזכרון והקיטש.

היופי כעדות לשפיות החברה

צבי הקר

כיתת אמן

העולים, שהובטחו לנו בעקבות העיסקה בין מוסקווה, בוקרשט וושינגטון, כנראה חולמים עדיין על ניו־יורק, אך אצלנו המומחים לשליטה מהירה מבקשים להסב את תשומת ליבנו לפעילותם המחודשת. לא שכחנו את אשר עוללו בארץ הזאת, אך אולי בתמימנו חשבנו שנעלמו מן השטח. בקרוב יופעלו הכלים הכבדים של קבלני העפר להמשיך את האגדה על שיכון אחינו החוזרים הביתה. התוצאות העגומות יתגלו, כרגיל, רק בעוד עשרים שנה, ויספקו תעסוקה מבורכת למשקמי השכונות.

קלקול הסביבה שלנו, לא היה מתאפשר ללא עזרתם המקצועית של מומחים למיניהם ואנו האדריכלים בתוכם. צרי האופק ובעלי אינטרס אנוכי המביאים מוסחים אלה, גורמים יותר נזק מאשר תועלת. אחריותם המקצועית מצטמצמת בדרך כלל לנאמנות ללקוחותיהם בלבד ללא כל מחויבות לחברה בכללותה. עקבות פעילותם מורגשותבכל מקום. בעזרתם אפשר להשיג אחוזי בניה מעבר למותר, לנצל מקורות המים על חשבון איכותם בדורות הבאים, להם את האוויר באין מפריע, לייבש הרמים. רשימת שירותיהם ארוכה ומגוונת. לאות הוקרה לפעילותם הברוכה העניקה בזמנו מדינת ישראל לאחד האדריכלים שהצטיינו בחורבן נוף ארצנו, את פרס קפלן ליעילות עבודתו.

למזלנו, מתנגדת לאחרונה דמותו ההיראית של איש המדע והמומחה הכל יכול. בניגוד לסוף המאה ה־19 ותחילת המאה ה־20, אין תבונתו ויושרו האינטלקטואלי מתקבלות ללא עוררין.

מנהיגות אינטלקטואלית בימינו עוברת לדעתי, מן המדע חזרה לאמנות. זה הוא כנראה סוף התהליך שהתחיל בפיצול המדע מן האמנות, בתקופת הרינסאנס ואשר הסתיים בהפצצה על הירושימה.

אני מאמין שהאמן יתפוס את מקומו של איש המדע במעמד בכוהן בחברה המודרנית היום. רגישותו המפותחת, באם הוא אמן אמיתי, יאפשר לו לבטא טוב יותר מאחרים, את רצונה ושאיפותיה של החברה, ואת תחושותיה המשתנים. גם מדען יכול כמובן להיחשב אמן, אך בזכות כישרונו ולא תוארו. לדעתי ערכים אתיים ואסטתיים, יתפסו מקומם של ערכים תועלתיים פונקציונאליים. ראיה והבנה מפותחת של גבולות כוחינו תחליף את החוצפה הבלתי־מרוסנת של ימינו. היופי כסמל לבריאות החברה, לא יצטרך בעתיד להצדיק את קיומו בתירוצים פונקציונאליים נאיוויים.

קילקול הסביבה שלנו לא היה מתאפשר ללא עזרתם המקצועית של המומחים למיניהם, ואנו, האדריכלים בתוכם

אך עבור אדריכל ממוצע, אין היופי מהווה מטרה נעלה. הוא אינו מעוניין ביחסי גומלין אורגניים בין האדם לחומר ובין הבנין לסביבה. היחס האורגני היחידי שהוא דואג לו הוא היחס התקין עם המזמין. האדריכל תב את חובו לעסוק ביופי, ליצור צורות בחלל ומסתפק בתפקיד של שכיר חרב מקצועי. במקום אחריותו ודאגתו לטובת החברה, ממלא הוא בקפדנות את רצון אדונו, בעיקר רצונו ברווחים כספיים.

אדריכלות איננה בורסת מידות ערך המביאה בהכרח רווחים תמורת השקעה לטווח קצר. נכון הוא שאדריכלות קשורה בכלכלה אך יותר במעין כלכלת־על שהשקעה בה נושאת פרי לטווח ארוך. דוגמא טובה לכך, היא ההשקעה של בית מדיצ'י באדריכלות ואמנות של פירנצה, השקעה, שעדיין נושאת ריבית גבוהה אחרי יותר משלוש מאות שנה.

בתקופתנו, בנין האופרה בסידני,של האדריכל אוטסון, שלא ניתן אפילו לסיים את יצירתו, מייצג בגאווה את שאיפות התרבות של אוסטרליה כולה.

אדריכלות היא תוצר של דימיון, ולא פעולה מכנית של איסוף וסידור נתונים. תפקידו של האדריכל ליצור שיווי משקל בין עולמו החומרי לבין עולמו הרוחני של האדם. אך עבור רבים, נראית משימה זו כבלתי אפשרית ולא ניתן לדעתם להתאים את ערכי האנוש הבסיסיים למציאות המשתנה של ימינו. אך סבורני שהאגדה אודות השתנות עולמנו במאה העשרים הופצה בעיקר על ידי יצרני אופנת בגדי־הים, על מנת להגדיל את מכירותיהם. הטכנולוגיה המודרנית, הנראית לרבים כפסגת ההישג האנושי

טבע האדם לא השתנה באופן מהותי עם התפתחות התרבות. על האדריכל לתת לו ביטוי

איננה אלא פיתוח כלי העבודה והמשך של חושינו.

לדעתי, טבע האדם לא השתנה באופן מהותי עם התפתחות התרבות ועל האדריכלות החובה לתת ביטוי לטבע זה בכל דור ודור באמצעים העומדים לרשותו. החופש הטכנולוגי שלנו, אינו מקנה לנו זכויות יותר לגבי הסביבה הטבעית שלנו ושרידי תרבויות העבר. אנו צריכים להפגין איפוק מירבי בבואנו להחליט היכן לבנות והיכן להשאיר את אדריכלות הבורא.

במשך שנים הפכה האדריכלות המודרנית למעין מטריה המציעה מחסה בטוח לכיעור, לעוני הרוחני, ולחוסר הכישרון, כולם ממזרי הדת הפונקציונאליסטית. למרות נשירת מאמיניה בתקופה האחרונה, ומיעוט השוגים בגלוי באל הפונקציונאליזם, עדיין החומר חשוב יותר מהאדם. עלינו לשנות סדרי עדיפויות מעוותים אלה ולהעמיד את האדם במרכז הראוי לו.

צבי הקר. על קילקול הסביבה

איוואן האיום של מירקין

אספן

هكذا من الاصل

הגדות לפסח - הציונות כבר בפנים

הגדת הראל. הרצל על הגשר בבאזל. ציונות של אמת. צילום: י. אלהרר.

הגדת מוס. עמוד הנשרים המחולק ל־12 רבועים. צילום: י. אלהרר

מאת אילנה באום

מה כבר ניתן לחדש בהגדות הפסח? מה להוסיף על שנכתב, צויר וקושט בלמעלה מ־3,000 הגדות שונות, שחוברו במשך מאות השנים האחרונות?

שלושה אמנים ירושלמים: דוד מוס, חיה ודוד הראל ויעקב מלכה, הוציאו השנה לאור הגדות חדשות. בהגדותיהם מכניסים השלושה מסרים ציוניים חדשים. השלושה שמרו על נוסח ההגדה המסורתי. חופש היצירה והפרשנות החדשה נמצאים בציורים המקשטים את ההגדה. אצל שניים מהם, מוס והראל מוצאים התייחסות בהגדה גם לשואה. מפתיע כי אצל שניהם השער של מחנה ההשמדה אושוויץ משמש מרכיב סמלי ליציאה מעבדות לחרות.

הגדת מוס: בקולמוס נוצת תרנגול הודו

"שלוש שנים נסיתי להבין את הסיפור שמאחורי הסיפור. ספר כזה יכול להכיל סודות כמוסים", מסביר דוד מוס, עולה חדש מארה"ב. יצירת ההגדה עבורו אינה רק פרוייקט אמנותי. "שיר המעלות לדוד" – כך מכנה מוס את יצירתו – הוא העוגן של משפחת מוס בישראל. כשהצליח למצוא פטרון אשר מימן את יצירת ההגדה, עלה מוס ובני משפחתו לישראל.

הגדת מוס, מהחל ועד כלה היא עבודת יחיד. מפתיעה בהקיפה מבחינת ההקף האמנותי והידע הפרשני. את ההגדה כתב בדיו סינית או הודית שחורה על קלף מעור בגודל פוליו. בקני במבוק מודים השתמש לכתיבת האותיות הגדולות. את האותיות הקטנות והמיקרוגרפיה כתב בקולמוס של נוצת תרנגול הודו. הציורים והעיטורים נעשו בצבעי גואש, אקריליק וטמפרה. עלי זהב הונחו על גבי משטחים שהיו כתובים או מצויירים בגבס. העותק המקורי שייך לפטרון, ריצ'ארד וסיאטריס לוי. ההגדה הועתקה בפקסימיליה ב־500 עותקים והוצגה לראשונה במקביל ביריד הספרים שהתקיים בירושלים ובמוזיאון בניו־יורק.

הפקסימיליה מורכבת משני כרכים בגודל 46 על 30 ס"מ. כרך אחד כרוך בעור ובו ההגדה המעוטרת. הכרך השני, כרוך בבד, כולל את הפרשנות של מוס וצילום בשחור לבן של ההגדה.

בכל הקשור למשמעת ולשיטות העבודה, שמר מוס על מסגרת קשוחה, האופיינית לסופר סת"ם בימי הבינים או בתקופת הרנסאנס. אך הפרשנות והמדרש שלו להלק מן הנושאים מפתיעה ועשוייה גם לעורר מחלוקת.

העמוד השנוי ביותר במחלוקת הוא עמוד הנשרים. העמוד מחולק ל־12 רבועים. בכל ריבוע סמל, דגל או מטבע של צוררי ישראל אשר השתמשו בנשר. הנשר אוחז בצפורניו ארנבת נמלטת: הסמל מקורי, הארנבת היא תוספת של מוס. הסמלים: מטבע של אנטיוכוס אפיפנס; מטבע של אדריאנוס משנת 135, השנה בה דוכא מרד בר־כוכבא; מטבע של אספסינוס בשנה בה חרב בית שני; סמל העיר טקט הידועה לשמצה מעלילות הדם בשנת 1475; סמלה של פולין; הנשר של הצאר; סמל העירייה עתיק היומין של אושוויץ. בריבוע האחרון ארנבת יחידה המצליחה להמלט, ומדלגת לעבר העמוד הבא, לברכה האחרונה של הקידוש, ברכת "שהחיינו".

מה לנשרים ולהגדת הפסח? "אהבתם של יהודים למשחקי מלים ידועה. לפני כמה מאות שנים היה יהודי אחד, אשר בשמעו את המלה יקנה"ז שהוא ראשי תבות של הברכות השונות לפסח – יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן, עלה בדעתו משחק מלים דו־לשוני: "יאג דן הז" שמשמעו בגרמנית־עתיקה הוא "צוד את הארנבת". דבר זה הוא המקור למנהג המוזר, אך נפוץ, של ציורי ציד ארנבות על דף הקידוש של ההגדה. ציידים לבושים פאר בבגדי ציד אצילים עם סוסים, חצוצרות, כלבי ציד ומלכודות רודפים אחרי ארנבת נפחדת. ציורים הנפוצים גם בכתבי־יד שהופיעו בדפוסים ראשונים מכאן עבר להתהליך ההפשטה: הצייד, הטורף, של הארנבת בטבע הוא הנשר. ימים ארוכים הקדיש מוס לחקר סיפור הנשר במיתולוגיה, בזואלוגיה, בסמלי האצולה ובתולדות האנושות. "להפתעתי הרבה גיליתי, שכמעט כל הארצות אשר רדפו את היהודים, השתמשו בנשר כסמל. על מטבעות, דגלים, מגינים וסמלי משפחות האצולה, מופיעה שוב ושוב אותה דמות מטורדת אימה. הסגנון, הרקע והצבעים משתנים על פני מאות השנים. אך הדמות נשארת מוכרת באופן מפחיד. אספתי חלק מהן והוספתי רק את הארנבת האחוזה בצפורניהן". בהגדת מוס הארנבת הנרדפת מסמלת את היהודי הנרדף. לטענתו, יהודים אמריקנים מתייחסים לפרשנות זו באי־נוחות רבה: "הם חושבים על עתידם תחת חסותו של הנשר הנא והקרח" (הוא סמלה של אמריקה). ואילו ישראלים מגיבים בחריפות על הזיהוי בין ישראל לארנבת, או כפי שמצטט מוס מפיו של ידידו שלום סבר, היסטוריון לתולדות האמנות הטוען כי במערכת הסמלית המקובלת, מיוצג עם ישראל על ידי הצבי הנרדף. אך מוס דבק בפרשנותו ומביא לה תימוכין וסימוכין רבים נוספים.

שלוש הגדות לפסח של אמנים ירושלמיים. אצל האחד שערי נשרים וארנבות רדופות, השני ממשיל את חד־גדיא לכיבושי ירושלים ושיחרורה ומוסיף את ציור הרצל על הגשר בבאזל והשלישי כתב וצייר בנוסח המורת, אף קיבל ברכתם של הרבנים הראשיים. שלוש הגדות לא שיגרתיות בתפישתן האמנותית ובנוסח עשייתן.

הדף המרתק ביותר בהגדת מוס, הוא כנראה זה המוקדש ל"שפוך חמתך". נסתפק רק בנקודות ציון אחדות:

המנהג, כידוע, הוא לפתוח דלתות ולמזוג את גביעו של אליהו הנביא, כאשר אומרים: "שפוך חמתך". במנהג פתיחת הדלתות, אותו מכנה מוס "דלתות הפרדוקס", טמונה הדיכוטומיה של הקיום היהודי: יש הפותח את הדלתות בזכות תחושת הבטחון: בליל הסדר אלוהים שומר את דלתות ישראל ולא יאונה לנו כל רע. ואילו אחרים פותחים את הדלת דווקא מסיבה הפוכה: דווקא בשל הפחד. שהגויים, האמונים על עלילות דם שהיו נפוצות דווקא בתקרב חג הפסחא (מועד קרוב לפסח) יראו כי אין כל פסול במנהג הסדר היהודי וכי היין הוא יין ולא חלילה, דמם של ילדים נוצרים... את דלתות הפרדוקס מצייר מוס כך: העמוד הימני מחולק ל־20 מפות קטנות של קהילות ישראל ברחבי העולם. בכתב זעיר ביותר (מיקרוגרפיה) ליד כל מפה כתוב הנוסח של "שפוך חמתך" בו השתמשה הקהילה. הכתב באותיות עבריות אך השפה היא שפת יהודי המקום.

מבין הקהילות המצויירות: מרוקו, אלג'יר, טוניס, איראן, עירק, איטליה, פולין, ארה"ב, ליטא, אוקריינה, צ'כוסלובקיה. את עמוד המפות מכסה דף ועליו מצויירים בתים מחוברים. לכל בית דלת. מעל לכל מפה ציור הבית האופייני לקהילה. בעמוד השמאלי "שפוך חמתך", גביע יין שניתן להסיטו ואיורים מספר המתאימים למדרשים נוספים.

הגדת הראל: יותר ציוני מציוני

את הגדתם המשותפת מכנים חיה ודוד הראל "הגדה של פסח לתקומת ישראל". מכל פסוק בהגדה מציצה ציונות. עומס המטען הציוני, הישירות של המסר והשמוש האיורי, הפשטני והבוטה בסמלים גורמים לתחושה של אי־נחות. לצד הטקסט המסורתי מוצאים כאן טנקים משחררי מולדת, ירושלים הבצורה והשיירות, בילויים, הרצל, הכרזת המדינה, אושוויץ, פתח־תקוה, תל־אביב ומה לא?

ההגדה של הראל ממיסה את הקליפה הציונית שעטינו עלינו ברבות השנים. מסביר דוד הראל: "יכול להיות שהרקע שלנו שמרלצי. שנינו חניכי תנועות נוער. אבא של חיה היה אסיר ציון בטרנסילבניה. אנחנו לא מפחדים מהמלה ציונות ולא מתביישים בזה, כך אני מחנך את הילדים. בבית אנחנו מדברים הרבה על ציונות, מדינת ישראל, גדל העם היהודי. אנחנו תמיד מדגישים כי ישראל היא הבית שלנו".

ברוח תפיסה זו עוצבה ההגדה. במקור היא סידרה ליטוגרפית של 250 עותקים. זו הוצגה לראשונה לפני שנה. הפתיחה, סמלית ככל שניתן, היתה במוזיאון תל־אביב הישן, באולם בו הכריז בן־גוריון על הקמת המדינה. במעמד נכח גם רוה"מ דאז, שמעון פרס. לפי דרישת הקהל, הודפסה עכשיו מהדורה על נייר כרומו, במחיר השווה לכל נפש.

הגדת הראל היא באמת נסיון ראשון לתת פרשנות עכשווית ביהדור לכל הפסוקים בהגדה, במסגרת התפיסה של שיבת ציון ועצמאות ישראל.

אחת המטרות הידועות של קיום מצוות ההגדה היא לגרות את סקרנותם של הילדים. לא אחת, הכניסו מציירי ההגדות אלמנטים זרים ולא מוכרים – וכל זה רק כדי לגרום לילדים להקשות קושיות, ובכך לקיים את מצוות "כל המרבה לספר ביציאת מצרים – הרי זה משובח". מבחינה זו משימת הגדת הראל השג ראוי לציון.

ההגדה נפתחת בסקירה היסטורית קצרה, אותה כתבה חיה הראל, היסטוריונית במקצועה. הסקירה מתחילה בעליה הראשונה ב־1882 ומסתיימת ביום הכרזת המדינה בה' באייר תש"ח. העמודים המצויירים מלווים אף הם בהסברים של חיה.

את ההגדה כתב וצייר דוד הראל בטכניקות שונות, אשר נראו לו מתאימות לרוח הפסוקים. כמה דוגמאות: הא לחמא עניא – ציור השיירות העולות לירושלים הנצורה. מה נשתנה הלילה הזה – הרצל על הגשר בבאזל ולמעלה בן גוריון קורא מגילת העצמאות – מעמד הכרזת המדינה. לדעת הראל זהו ה"מה נשתנה" החשוב ביותר בזמננו. ארבעת הבנים מקבילים אצל הראל ל־4 זרמים ביהדות: הציונים שדגלו בהקמת מדינת ישראל; הטריטוריאליסטים – ששאפו להקים מדינה ליהודים בכל מקום שהוא; האוטונומיסטים – ששאפו לאוטונומיה במסגרת המדינה בה חיו; והאחרונים ששאפו להתבולל ולהיטמע בחברותם הגויית. היא שעמדה לאבותנו ולנו – שיירת טנקים המסמלת את צה"ל. חד גדיא – בסיפור הטורף הנטרף על ידי החזק ממנו, רואים חיה ודוד הראל משל לכובשי ירושלים הזרים. מסע החד־גדיא המודרני של הראל מתחיל בשנת 960 לפנה"ס בבית המקדש הראשון, תורבנו, ספור בית שני וחורבנו, כבוש על ידי המוסלמים, הצלבנים, השלטון העותמני, השלטון הבריטי, השלטון הירדני ובסוף שלטון ישראל על ירושלים המאוחדת.

יעקב מלכה: שערי אחדות ישראל

"להגדת השערים" של יעקב מלכה נתנו שני הרבנים הראשיים לישראל את ברכתם. הראשון לציון הרב מרדכי אליהו כתב בדברי ההקדמה להגדה, כי עיטורי ההגדה מרהיבי עין ושובי לב ובעמרתם ניתן יהיה לקרב את ההגדה לפסח לכל שכבות העם".

הרב אליהו נשיא בית הדין הרבני הגדול, הרב אברהם כהנא שפירא, בדברי הקילוסין שלו מכנה את יעקב מלכה רב ומתאר אל ההגדה כ"יפה, יעימה ומחממת את הלב, ויש בה הידור המצוות... וראוייה היא שתעלה על שלחנם של כל אחינו בני ישראל".

אכן, יש בהקדמות אלה כדי לקדם, לא מעט את מכירת המוצר. הקדשה וחתימה של שני הרבנים הראשיים לא דבר שבשגרה הוא. דרך הפריזמה הזו של ברכת הרבנים ניתן להסתכל על "הגדת השערים": זו הגדה השווה לכל נפש. בלא יומרות פרשניות. רעיון השערים אמור לסמל את אחדות עם ישראל. כאילו נלקחו השערים מקהילות ישראל השונות – אם כי בהגדה קשה למצוא לכך תימוכין: לבד משני שערים אשר נכתב עליהם מה הם – האחד שער האריות והשני שער שכם – בכל עמודי ההגדה של מלכה, המעוצבים כשער המעטר את הכתוב, נראה כי ההשפעה המרכזית היא מזרחית, ובאופן יותר צר מרוקאית בעיקרה.

הגדרה נוספת אליה טוען מלכה בעטיפת ההגדה, לפיה "כנהוג במסורות ישראל, נמנע האמן מלצייר דמויות כלשהן" גם לכך, אין כסוי. בשני מקומות בהגדה חרג מלכה מן האורנמנטיקה וצייר דמויות: המקום האחד הוא "במעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע..." והמקום השני ב"שפוך חמתך...".

צ'ופר להגדה של מלכה הוא הסיום: מי שעדיין לא תש כוחו בספור יציאת מצרים, ונפשו חשקה בתוספת מקבל כאן, בבריכה אחת גם את שיר השירים.

מ. משב

תערוכות

ירושלים

מוזיאון ישראל
תערוכת אתרא דומיה. 200 עבודות מאוסף האמר. תערוכה חדשה: חדשות בעתיקות 1987. 100 מימצאים. וכן: שטרייכמן תערוכה מקפת, חמרה דיקמן, "התוף המכושף", סידרת ציורים, ניו־יורק עכשיו. באגף הנוער: אמנים מצטטים אמנים. בבניסה תערוכת גרוזבי – אוסף צילומים. וכן, פליקס נוסבאום – אמן יהודי שניספה בשואה. וכן, תערוכת עבודות בתחרות הארכיטקטים לבנין בית המשפט העליון. מוצגות כל העבודות. בהחלט כדאי לראות.

משכנות שאננים
ב־22.4 נפתחת תערוכתה של האמנית הירושלמית המצויינת סוזה ברלינסקי. המציגה עבודות מהתקופה האחרונה. א' – ה' 17 – 20, ד',ו' 10 – 13, ג' 10 – 20. ב' סגור.

בית האמנים
(שמואל הנגיד 12) בני זילברמן עבודות השנתיים האחרונות. תערוכת סוזן הורבכט ז"ל, "חד גדיא" של נירה סביר. תערוכה מעניינת זו עד 28.4. הגדת ירושלים שצייר וכתב יעקב מלכה עד 21.4. א' – ה' 10 – 13, 16 – 19. ו' 10 – 13, שבת 11 – 14.

גלריה דבל
(עין כרם) בשבת (11) תערוכת פסלים ורישומים של קליר וייסמן וילקס. עד 2.5. ב' – ה' 11 – 13, 16 – 18. שבת 11 – 13

מוזיאון לאמנות יד ושם
(הר הזכרון) "עדות וחזון" תערוכתה של הלינה אולומוצקי

סדנאות האמנים
(הגלריה ע"ש איקה בראון, יד חרוצים 6, תלפיות) מן ה־22.4 עד 12.5 שלוש עבודות של יחזקאל ידדיה. ב',ג',ד' 9.30 – 12.30, ה' 16 – 19, ו' 9.30 – 12, שבת 11 – 13.

ביד ל.א. מאיר
(מוזיאון האיסלם, הפלמ"ח 2) תערוכת הקרמיקה של פיקאסו מן האוסף של גב' אלה פריידוס.נשים. נברים. וקדרויות.כן מציע הבר זיאון אוספים מאמנות האיסלם.

גלריה יוניפר
(טורא 1, ימין משה) מוצגת תערוכת תמונות ותכשיטים. א' – ה' 10 – 13, 16 – 19. ו' 10 – 14. שבת 10 – 13

תיאטרון ירושלים
צילומי ירושלים ואנשיה של פרי פרג, כרזות של הרנמי מאתייאס הלגר. א' – ה' 17 – 19

בית האומן
(קרן א. דה רוטשילד, רח' אור החיים 4, הרובע היהודי) תערוכת צורפות (יחיאל פריגר) וקרמיקה (נורה ונעמי) פתוח 14 – 18.

הגלריה העירונית
(יפו 17) "חיוכים מן הטבע", צילומים של גד קליין עד 24.4. א' – ה' 9 – 13, 16 – 19. ו' 9 – 13.

גלריה נורה
(שד' בן־מימון 9) תערוכת הפסל מרדכי גומפל, המציג עבודות חדשות בטכניקה מעורבת עד 2.5. גומפל ידוע היטב בשל ציורי קירבים שצייר. בימים קיר מסמנות דמן בזיפת. 11.30 – 13, 16 – 18. שבת 11 – 14

במרכז תרבות אמריקה
(קרן היסוד 19) תערוכת צילום של יואל פישמן, דיוקנאות אמריקאים בישראל. עד 30.4. א'ג'ד'ה' 10 – 16; ב' 10 – 15.

חיפה

מוזיאון חיפה
(שבתי לוי 26) במוזיאון לאמנות חדשה: תערוכת הקריקטורה הישראלית. במוזיאון למוסיקה ואתנולוגיה: מנורות נייר בעולם. במוזיאון לאמנות עתיקה, תערוכה חדשה: מטבעות עכו בעת העתיקה. במוזיאון הימי (אלנבי 198) גרשון קניספל מציג מסע בים ברישום ובצבע. א' – ה' 10 – 13, שבת 10 – 13. במוזיאון היפני (שד' הנשיא 89) מאוספו של יעקב פינס.

בבית האמנים
(שד' הציונות 24) תערוכה רטרוספקטיבית של דוד ג'קובס 1950 – 1987. תערוכת פיסול של תרצה ימני.עד 29.4. א' – ה' 10 – 13, 16 – 19. שבת 10 – 13.

בית אבא חושי
(נוה שאנן) נופי הארץ של ולדי צוקרמן. עד 30.4. א' – ה' 18 – 21, שבת וחג 10 – 13.

גלריית מגדלי פנורמה
(שד' הנשיא 109) תערוכת עמנואל סלע

ברחבי הארץ

גלריה וייצמן
(באר שבע, נגבה 15) מוצגת תערוכת הציירת זהבה צבעון. א' – ה' 17 – 20. שבת 18 – 20.30

בספריה העירונית באר-שבע
תערוכת אברהם בורנשטיין, ע השואה והתחיה. עד 1.5.

מכון בר־דוד
(קיבוץ ברעם) תערוכת משה נבאי. שורשים, הווי ופולקלור של יהודי מרוקו. שבת 12.30 – 14.30. או תיאום עם יואל הנשיא 06-988295.

הגלריה באילון
תערוכת בוגרי המכון לאמנות, אורנים 1980 – 1986.

במתנ"ס וולפסון, צפת
תערוכת יהודי אתיופיה, אדם ומלאכה.

מוזיאון יד לבנים פ"ת
(ארלוזורוב 30) תערוכת חיה שדיק, עד 9.5. א' – ה' 16.30 – 19.30. שבת 10 – 13

במוזיאון ערד
"מסע לבית סבא", תערוכה מאוספי מוזיאון ישראל בנושא חיי המשפחה היהודית בתפוצות.

מוזיאון חומה ומגדל
בקיבוץ חניתה. ארכיאולוגיה וטבע מקומיים. ימי־חול 8 – 12. שבת וחג לתאם 04-859677.

המוזיאון הפתוח כפר ורדים
(תפן גליל) תערוכת ב. ק. אשר, וכן "הקורבן" של יצחק דנציגר.

במוזיאון נהריה
תערוכת צילומים של יצחק בן־אריה. עד 4.5. א' ו' 10 – 12, א' ד' גם 16 – 18.

משכן לאמנות
(עין חרוד) תערוכתו של נפתלי גלוסב "ראיתי את הקולחוז", אקריליק על נייר. עד 23.5. ימי־חול 9 – 13, 15 – 17. ו' וערבי־חג 9 – 12, שבת 10 – 16.30.

בבית וילפריד ישראל
(קיבוץ הזורע) תערוכת פיסול וגרפיקה של שושנה היימן. עד 9.5. שבת 10 – 12.30, 17 – 18.30. שאר ימי השבוע 9 – 11.30. או תיאום טלפוני. 04.899311

אמנות

תערוכות צפויות: הרבה ומעניין

רחל אנגל מדווחת על תערוכות האביב, הקיץ והסתיו הבא במוזיאונים הגדולים ובגלריות אחדות. ה„מידגם" מראה שיוויון בין אמנים ישראליים ו„מיובאים". מן האירועים הבולטים: האוונגרד הרוסי, תקופת ברלין, ציונה תג'ר אנסל אדמס

מאת רחל אנגל

עם בוא האביב והחג פנינו אל כמה מן המוזיאונים לאמנות ומקרמות התצוגה האחרים החשובים בארץ וביקשנו לדעת, מהו המזון הרוחני שהם עומדים להאכיל אותנו - לא רק באביב הזה, אלא גם בעונות הקיץ והחורף הבאות עלינו לטובה. התברר שהתפריט עשיר, מגוון ומעורר תיאבון. פה ושם אפילו צפויים לנו מטעמים של ממש.

הצעיר במוזיאונים, שנפתח זה מקרוב ברוב עם ופאר הוא "המחוזאון לאמנות ישראל, רמת גן", שמטרתו, כפי שמסביר לנו מנהלו הנמרץ, מאיר אהרונסון: "בדיקה של מה שקורה עכשיו באמנות הישראלית וזאת תוך הסתמכות על תולדות האמנות בכלל והמקומית בפרט". כוונתו להציג בתוך שלושת האולמות רחבי־הידיים שלוש תערוכות מקבילות בעת ובעונה אחת – אמנות ישראלית בתחומי הציור, הפיסול, הצילום, הקולנוע, העיצוב והגרפיקה.

בתערוכה החונכת את הבניין מציגים כחמישים אמנים צעירים, תלמידים מצטיינים מן הכיתות האחרונות של בתי הספר השונים לאמנות בארץ, או מסיימיהן, זוכי המילגות ע"ש קרן שרת. תערוכה בעלת רמה מעוררת כבוד, בכל תחומי העשייה האמנותית, כולל עיצוב קדמי, עיצוב תכשיטים ועיצוב במה. אחריה תבואנה תערוכות כדלקמן: "הפורמט הגדול באמנות הישראלית", תערוכה קבוצתית האמורה להצביע על תופעת "הפורמט הגדול" ביצירות הישראליות למן 1943 ועד 1987. לצדה תערוכת יחיד של פנחס כהן גן אשר תציג יצירות הדפס. הנושא: "העקדה באמנות הישראלית". כמו כן תוצג תערוכת יחיד של אופולדו רומברג - ובסך הכל מתכוון המוזיאון להציג שתים־עשרה תערוכות לשנה.

בירושלים: קרמיקה סינית מאוסף סקלר, תערוכות שטיינהארדט יוחנן סימון ורישומים של...זלדה

מוזיאון ישראל בירושלים פותח את עונת האביב בתצוגה בעלת ייחוד: תיעוד התחרות לתכנון בניין בית המשפט העליון בירושלים (בביתן פלבסקי לעיצוב). התערוכה בשיתוף מוזיאון תל אביב, תימשך כ־3 חודשים. האוצר: ד"ר מיכה לוין. וביניתיים עוד נמשכות תערוכות קיימות: שטרייכמן (עד סוף מאי), תמרה ריקמן ודוד גרשטיין. "ניו־יורק עכשיו" (עד סוף אפריל)כמובן תערוכת דומייה. לראשית יוני מתוכננת תערוכת "האוונגרד הרוסי", ציורים, איורים, כתבי יד, רישומים ממזרח אירופה, המאה ה־19. ביולי תוצג תערוכה רבת מימדים של קרמיקה סינית מאוסף סאקלר, וכן גם יוצג בקיץ אוספו הפרטי של אריה ארוך.

בית האמנים בירושלים יציג את שתי התערוכות הנותרות מתוך סדרת השש בתכנונו של ד"ר גדעון עופרת (שארבע מהן כבר הוצגו): שטיינהארדט: "גרוטסקות"; יוחנן סימון: "הריאליזם ביצירתו". כמו כן יוצגו בבית האמנים תערוכות של נידה סביר בימין זילברמן; סוזן כהן (עד סוף אפריל). רישומים של זלדה יוצגו במשך שבועיים, החל ב־24.4. תערוכת "מורי בצלאל, 1935 עד 1955" (2.5־9.6). תערוכת "עשרה אמנים מקלן", גרמניה (13.6־31.6); עבודות תלמידי בצלאל (4.7־21.7); לקראת הסתיו והחורף תוכננו: תערוכות של קבוצת עולים חדשים, "קליטה"; ומבחר יצירות טוביה בארי ועוד.

בגלריה גימל הירושלמית טרם נתגבשו התכניות, אבל בכוונתה להביא לפני קהלה בזמן הקרוב מיצירותיהם של כמה אמנים ישראלים: רישומים משל האמן הצעיר אסף בן־צבי; עבודות של גבי קלזמר; גרשוני; פמלה לוי.

ד"ר מיכה לוין, האוצר הראשי החדש של מוזיאון תל־אביב, אומר כי תערוכת ארכיפנקו המוצגת עכשיו במוזיאון מהווה אולי הזדמנות יחידה לקהל לראות מיצירותיו של האמן החשוב הזה, מקובצות במקום אחד, עבודות נדירות ובעלות איכות. שכן המוצגים קובצו מאוספים שונים ומגוונים; כידוע אין האספנים, מוזיאונים, גלריות ואנשים פרטיים, אוהבים להיפרד, ולו לזמן מוגבל, מן העבודות הנדירות והם שומרים עליהן מכל משמר כעל אוצר יקר (ובצדק), וכלל אינם נחפזים לנייד אותן.

מיכה לוין מספר לנו על תכניות תצוגה של המוזיאון: בביתן רובינשטיין, לאחר תערוכת יצירותיו של האיטלקי ג'ילברטו צוריו, המוצגות כאן עכשיו (עד סוף מאי) תיפתח ב־9.6 "תקופת ברלין", מעבודותיו של ג'ורג' גרוס. "השנים הברלינאיות, בין אכספרסיוניזם לקריקטורה". בחודשים אוגוסט עד נובמבר יהיה הביתן בן השלושים, סגור, לרגל שיפוצים – הוא יעבור FACELIFTING (מתיחות עור הפנים), כדברי לוין. בדמותו המחודשת יהיה הביתן חופשי מן הפעילות החינוכית אשר תצטרף אל אחותה שבבניין הגדול. בחורף יחזור הביתן לתפקד, מעתה תוך דגש על אמנות מודרנית, וכראייה יפתח ברטרוספקטיבה של רוי ליכטנשטיין. בבניין הראשי יוצג אוסף אמנות מודרנית מן המוזיאון בוופרטל, גרמניה, "פון דר הייד"; האוסף כולל גם אכספרסיוניזם גרמני, וגם אמנים כמו דאלי, סיזאן, פיקאסו, אוסף מעולה. ביולי תעבור לכאן מירושלים תערוכת התחרות הארכיטקטונית לבניין החדש של בית המשפט העליון, תערוכה שמוזיאון תל אביב הפיק אך היא הוצגה קודם בירושלים; כן אפשר יהיה לראות בבניין הראשי של מוזיאון תל אביב מיבחר מאוסף ד"ר הורודיש מאמסטרדם שתרם למוזיאון למעלה מ־1600 יצירות; הכוונה לאמנות המאה ה־20, אכספרסיוניזם גרמני; סדרות של אמנים, הרבה קורינט, מיידנר, קובין – ובעצם, כל השמות של תולדות האמנות המודרנית. כמו כן יוצגו מעבודותיו של הצלם האמריקני יוג'ין סמית.

התערוכה היוקרתית של הסתיו שתוצג במשך כמה חודשים, עד סוף השנה, היא "ארצות המקרא" שבה יובאו מימצאים מתקופת

אילוסטרציה של התרבות החומרית בתקופת התנ"ך ובחיפה תערוכת הצלם האמריקאני הנודע אנסל אדמס

התנ"ך, לאו דווקא מישראל, אלא מהאזור. אלה יהוו אילוסטרציה של התרבות החומרית בתקופת התנ"ך, הפריטים נבחרו על פי ערכם האסתטי – מיבחר מאוסף בורובסקי – בנובמבר תבוא תערוכת ציונה תג'ר, תערוכה שתמשך גם בחודש דצמבר. לקראת השנה הבאה מתוכננות יותר תערוכות ישראליות. שרה ברייטברג, הממונה על אמנות ישראלית, תחזור לפעילותה במוזיאון לאחר חופשת לידה – בת שנייה, מזל טוב!

שעיה יריב מגלריה גורדון מוסר: בגלריה תיפתח תערוכת תבליטי ברזל, מעשה ידי דורצ'ין (עד 15.5). ב־1 ביולי תתנהל המכירה הפומבית המסורתית, ובה 500 פריטים, בהם פסטל של שאגאל מ־1919, נדיר ביותר; 7 עבודות של זריצקי, חלקן מוקדמות מאוד, 1932־4; ינקו, רובין, גם מן התחריטים החשובים יותר של פיקאסו. בחודשי הקיץ החמים יולי־אוגוסט לא תהיינה תערוכות, אך יוצגו מיבחרי האוסף.

הורס ריכטר אומר, כי הגלריה שלו (יפו העתיקה), המציגה עכשיו מציוריו של הצייר האיטלקי, יליד פירנצה, ג'יובאני קקי (עד 5.5), מתוכננות לזמן הקרוב תערוכות כדלקמן: 15 מורי אמנות של בצלאל יציגו 15 עבודות גרפיקה (חודש מאי). אילנה גור - פסלים ורהיטים מפוסלים. ציירים צרפתיים נודעים בני זמננו, תערוכה בשיתוף המכון הצרפתי; האוצר: פול קניאל. ולבסוף גם תערוכת עבודות חדשות של אידה רייכורגר.

מוזיאון חיפה ימשיך בהצגת "הקריקטורה הישראלית" - עד 5.5. תערוכת צילום גדולה של הצלם הנודע אנסל אדמס (4.7־23.5). הפסל דן לוין (18.7־29.8). מחווה לאמן הוותיק הניך (18.7־29.8). הדפסים מובחרים מסדנת מודלו המפורסמת של פאריס (12.9־31.10). מיכאל גרוס יציג פסלים וציורים מאמצע נובמבר עד ראשית ינואר. תערוכת מנורות הנייר הבינלאומית תינעל ב־23.8.

במוזיאון הרצליה רישומים של עמוס אריכא (הסופר), פיסול בחומר של טליה טוקטלי (שתי התערוכות עד סוף מאי). כן יוצגו ציורים של מלר; יהושע גריפית; אמני הרצליה. חוה מחותן (ספטמבר־אוקטובר). בתכנון עוד: יהודית הר אבן; דורון בר־אדון.

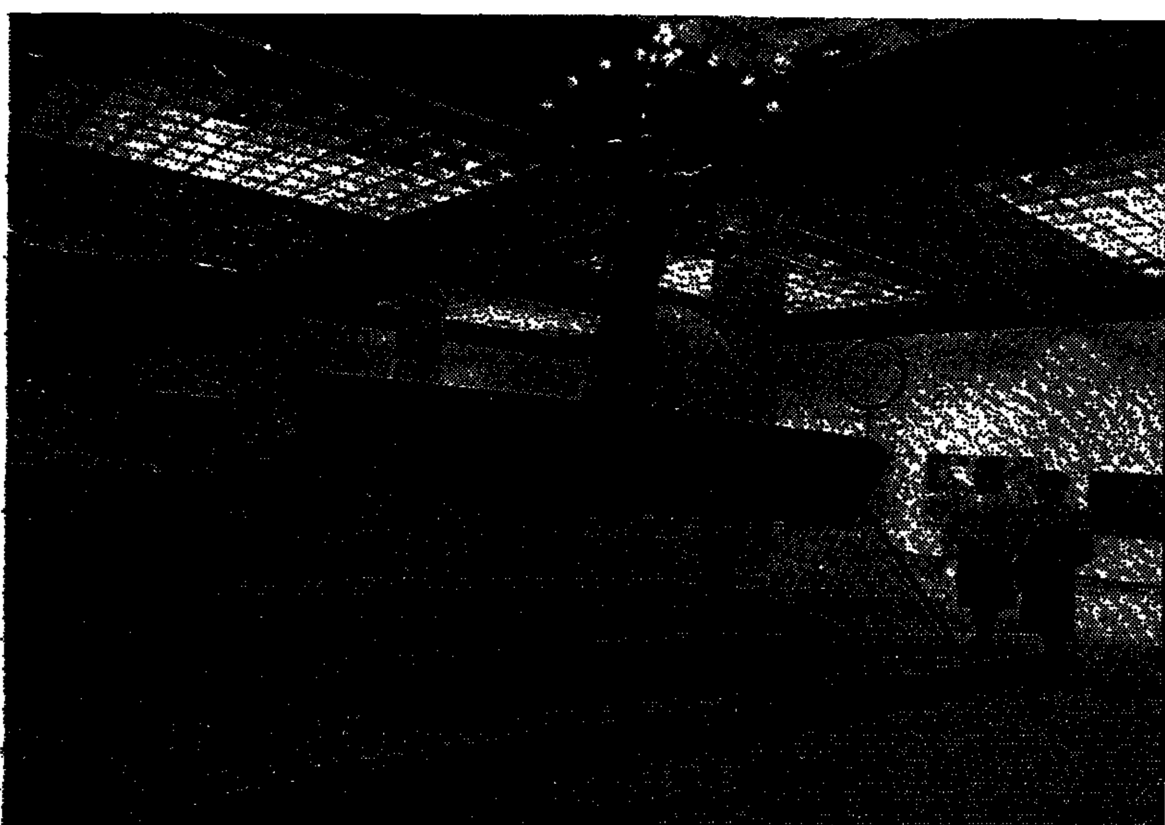
יש להביא בחשבון כי בתכנוני תערוכות לזמן רחוק כל־כך ייתכנו שינויים.

המדור בעריכת: משה בן־שאול

המשוררת זלדה. רישומים במוזיאון

דגם בית המשפט העליון. הזוכים: עדה כרמי־מלמד, רמי כרמי. מוזיאון ישראל

דורה מאר, דיוקן ניש אלזאר. אוסף גרובר. מוזיאון ישראל.

מוטי מזרחי. „ספינת הערב". תצוגה מחודשת במוזיאון תל־אביב.

צילום של קלרנס גון לפלין (1905־1986) „האנס בטיל". אוסף גרובר. מוזיאון ישראל.

هكنا من الامل

לוח מעריב קריירה

המשרד הראשי: בית מעריב, רחוב קרליבך 2, תל־אביב מיקוד 132 67. טלפון ישיר למסירת מודעות: 251333-03 (רב קווי). מחיר מודעת מינימום (8 מילים): 70 ש"ח. כל מילה נוספת: 9.45 ש"ח (המחירים כוללים מ.ע.מ). מחיר אחיד לכל ימי השבוע (כולל ערב שבת והחג)

בשיתוף עם THE JERUSALEM POST

ד'

הצעות עבודה
3000

עבודה
3000

מפתח ל"עבודה"
(מדורי המשנה מסודרים על־פי סדר הא"ב)

אופטיקאים	3020
אחזקה ותחזוקה	3030
אחיות וכח עזר	3040
אינסטלציה	3060
אריגה וסריגה	3070
ביטוח	3075
בני/ות לויה	3077
גזירה ותפירה	3080
דיילות ונערות	3090
דפוס	3100
הנהלת חשבונות	3120
חוקרים	3140
חיילים משוחררים	3160
חשמל ואלקטרוניקה	3200
טבחים וקונדיטורים	3220
טכנאים הנדסאים	3240
יהלומים ותכשיטים	3280
כימאים	3283
כלכלה וניהול עסקים	3286
לבורנטים ורוקחים	3290
מבית לבית	3295
מדריכים/ות	3297
מהנדסים ואדריכלים	3300
מוכרים/ות וקופאים/יות	3320
מוסיקה ובמה	3330
מורים ומשגיחים	3340
מזכירות	3350
מחשבים ותוכנה	3355
מחסנאים	3360
מכונאי תעשיה	3361
מסעדות ומלצרות	3363
מפיצים ומקדמי מכירות	3365
מפעילי ציוד מכני	3380
מציירים	3385
מרצים	3390
נגרים ורפדים	3400
נהגים	3440
נוער עובד	3450
סטודנטים/יות	3460
ספרות וקוסמטיקה	3480
ספרים/ות	3490
עובדי בניין	3500
עובדי הנהלה ומשרד	3505
עובדי מוסך	3510
עובדי מטבח	3520
עובדי ניקיון	3540
עובדי סעד וקהילה	3560
עוזרות ומטפלות	3600
עורכי־דין	3620
פועלים/ות	3640
פיזיותרפיסטים ועסים	3645
פיסיקאים	3650
פוטוגרפים	3680
פקידות וקלדנות	3720
פרסום	3722
צבעים	3725
צילום והסרטה	3730
רואי חשבון ותעשיינים	3733
רופאים	3736
רפואת שיניים	3740
שליחים/ות	3760
שמירה ואבטחה	3800
שרברבים ותרפיקאים	3845
תרגום ועריכה	3860
ביקוש עבודה	3880
הכשרה לעבודה	3920

מנהל עבודה
לשרותי ניקיון
+ נסיון

בחורים
חסונים.
החל 1.80 מ'

לבית הורים ברמת חן
דרושה
מנהלת מטבח וסחסן

אצלנו לא תשיר
את
"שיר הבטלנים"

אחראי/ת תיקון
מזכירות אקדמאית

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א — 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מצב משפחתו, ואסור לפרסם הצעת עבודה באופן שיש בה משום הפליה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד או של המשרה מחייב זאת. על המודעות להיות מנוסחות לשני המינים, למעט מקרים המותרים לפי החוק.

עצור!!
בעיות שמיעה?
לנו הפתרון
"מיקרומדיק"

סוכר/מחסנאי
בי"ס לחלפים
+ נסיון + רשיון נהיגה

לבני טל בחולון
ליום
העצמאות

אופטיקאים
3020

אחזקה ותחזוקה
3030

אחיות וכח עזר
3040

"אדם לשרות אדם"
לשרות עם
כל הלב

אנגלו סכסון
שרותי אחיות
24 שעות
03-210604 03-228747

"אדם לשרות אדם"
ארגון גג
לטיפול סיעודי

אינסטלציה

בוא/י
להיות
מנהל/ת
ב—
"אימפריה"
(ספרית וידאו
ומוצרי אלקטרוניקה)

ביטוח
3075

לסוכנות לביטוח
ברמלה
א. בידרמן

טלפון: 08-223102, 08-235657

איש/ת ביטוח
מנוסה
לעבודה מעניינת

בני/ות לויה
3077

רק לחתיכות
ואופטימיות
המשוחררות באופיין

תופרות
קונפקציה
למכונות
"זינגר"

גזירה ותפירה

הנהלת חשבונות

פקיד/ת חשבונות
דרוש/ה
לקופ"ח "מכבי"

מנהל חשבונות
דרוש
לקופ"ח "מכבי"
סוג ד' או מדופלם

נציבות שרות
המדינה

מודיעה על מכרז פומבי קיבוצי
מס' מכ/4/87

למשרות

מפקחי /
מפקחות
מס

באגף מס הכנסה ומס רכוש
בתחום השומה ושומת ניכויים

* אזור תל־אביב והמרכז
* אזור הצפון
* אזור הדרום

לקיבוץ בעמק
דרוש
מנהל חשבונות
מוסמך

חיילים משוחררים

חשמל ואלקטרוניקה
3200

קצין
במילואים

אם אתה
מחפש
עבודה דינמית,
עצמאית,
לא שיגרתית

צה"ל
מציע לך
תפקיד הכולל
מגע עם
אנשים ושטח,
אפשרות
להתפתח ולהתרום

תנאים דרושים:
גיל 23-32
השכלה תיכונית
פרופיל 64 ומעלה
ידיעת השפה עברית
או אנגלית - יתרון

חייבת להימכר!! בצפון הישן, 4 + מרפסת, ... 120,000 ... 03־217315
(11892)

בצפון ברחוב ... 4, ... 220,000 ... 052־457812
(12243)

בצפון!! 4 ... סלון, ... 03־5461565, 03־5460515
(12962)

פרטי דירות בשידור טלפוני 24 שעות ביממה

למכירה דירות במגדל-דיזנגוף 2-3-4 חדרים

למיטב הדירות "... "
טלפון: 03־295303
(23014)

3 בלב תל-אביב ... + ... 95,000, 03־237063, 03־241878
(8187)

בצפון הישן!! 3, ... + מרפסות, ... 03־454158
(11337)

3, ק"א, ... כל המבנים, ... 269376
(11533)

ליד כיכר ... 3, ... 286181
(14256)

בתל-אביב 3½–4, ריקה להשכרה + טלפון + ... 03־444449
(11708)

מעוניין ב-3 חדרים בצפון תל-אביב ... 03־5462960
(11733)

... 4 חדרים להשכרה, בתל-אביב. 03־284414
(13121)

לחוזה ... 20:00 ... 057־419149, 03־314446
(14908)

... 2-3 חדרים ... 227261 ... 234463
(19704)

לרציניים! מחפשים בית מפואר להשכרה

4 חדרי שינה ... בהרצליה ...
03־343987, 03־358141
(22956)

לזוג ... דירת 1½ ... 80 מ"ר + טלפון, 052־915115
(11414)

מעוניין לקנות דירת חדר ... 03־5050236, 03־223451
(11997)

מעוניין מיידי לקנות 3 ... 03־537439
(19934)

2 לקניה ... 03־223352, 03־657839
(23157)

... בתל-אביב, דירה ... 4 חדרים ... 03־429771
(21424)

... 03־747929
(22653)

למשפחה מסודרת דרוש בית/וילה ריקה 5-4 חדרים + טלפון

באזורים: ... רמת-אביב, צהלה, ... רמת-השרון ...
טלפון: 03־964401
(22876)

דרושה דירה 4 חדרים ... 03־625211/275
(23414)

... 03־263063
(23149)

גבעתיים

גוש דן

רמת גן

שכונות צפוניות

שכונות דרומיות

בגבעתיים
פרויקט יוקרתי
דירות 3-4-5 חדרים

هكذا من الأصل

לך על בטוח לוח מעריב קריירה

לחברה לשמירות ואבטחה דרושים/ות אנשי סיירות עם ובלי ניסיון. (25396) 03-751257/4

מושב עידן
מחפש
מציל/ה מוסמך/ת

לצערנו עזב אותנו
מנהל סכירות טוב
לכן אנחנו מחפשים
בחור שהוא:

נגרים ורפדים

נהגים

אבי שרותי הובלה בע"מ
דרוש נהג טריילר
03-375364/5

הוצאת ספרים „כתבים"
א. זלקוביץ בע"מ
לרגל יריד הספרים
הבינלאומי דרושים:
ראשי צוותים
וסוכנים
להפצת ספרים
במבצע
חסר תקדים!
רווחים גבוהים!
טלפון: 03-789227
03-789174 03-789146

נהג
משאית
+ נורר

לחברת „בארי" בע"מ
דרושים
נהגי טריילר

מנעולי ציוד מכני

נוער עובד

טלפן + נסיון
(רצוי רשיון רכב)
לעבודה מיידית
מאזור השרון

מצילים

ספרים/ות

עובדי בניין

ספרים/ות וקוסמטיקאיות

הכנסה גבוהה מובטחת!
לבעלי מקצוע
מיומנים,
לעבודות הרכבה של
תקרות אקוסטיות
ומחיצות גבס
„דימור"
אקוסטיקה ובנין בע"מ
03-803910
03-5567004

עובדי חקלאות וגינון

לדרושה מזכירה/ה עם ידע בטיפול בכספים ולקוחות וקבלת הזמנות. (12653)

לגרעין מושב „נתיב הגדוד"
דרושים
עובדים
חקלאיים

מושב אלמגור
מחפש
איש מים
להפעלת מכוני דיזל

מכונאי
רכב
ידע בדיזל/בנזין
+ נסיון

עובדי ניקיון

עובדי מתכת

כרסמים
מפעילי CNC
מאזור השרון
לעבודה מיידית, תנאים טובים
03-296846 „חיבור"
(22904)

מסגר
קורא שרטוט ותוכנית
+ נסיון
בתעשיה

מכונאי
מטוסים
(בוגרי ת"א)

חרטים
קונבנציונאלים
נסיון 3–4 שנים
בתעשיה

עובדי משק וקהילה

יועץ
מחוזי
לשיקום
אסירים
ברשות
לשיקום האסיר
(4 משרות בכל הארץ)
מכרז מס' 1-4/87

למשרד הפנים
דרוש
עורך
דין
לתפקיד
סגן רשם
העמותות
שדרגתו
ב'1-ב'2 משפטנים

פועלי מחסן קירור
להכנת המנות
לתוצרת חלב
בפתח-תקוה.

אתה זקוק לפועלים???
אנחנו הכתובת

דרוש/ה בתשלום
זוג/אישה
בגיל כ-60

קוסמטיקאיות ומטפלים

פקידות ומזכירות

פקידה כתבנית
דרושה לקופ"ח
„מכבי"

לקופסאות
דרושה פקידה
לעבודה עם קהל

לימוד
עיבוד תמלילים
כתבנות מזכירות
והנה"ח
ממוחשבת

דרושה
כתבנית
ומזכירה

לחברה לעמילות מכס
דרוש
פקיד רשוי
לעבודה בת"א

פקידה השולטת
בהדפסה עברית
בעלת הופעה נאה
ומשרד ביטוי

מנהלים

דרושה פקידה
חרוצה ואחראית
אחרי צבא

מפעילת
מעבד תמלילים
(75% משרה)

אמרכל/ית
ראשי/ת
דרוש/ה
בסניף תל-אביב של
המוסד לביטוח לאומי
– המשרד הראשי

לך על בטוח לוח מעריב קריירה

פקידות וקלדנות
3720

קורס קלדנות
ועיבוד תמלילים
בתבונות עברית אנגלית

ביקוש עבודה
3880

למושב באר־צופר
בערבה
דרושים
עובדים
לקטיף
מלונים
— מיידי —
טלפונים 057־81483 4 5
החל מיום שלישי 21.4.87

Israel AIRTOUR Ltd.
תור איר (ישראל) בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות

דרישות לתפקיד:
- ★ סוג 3 בהנהלת חשבונות.
- ★ ותק – 5 שנים.
- ★ נסיון בעבודה עם מחשב.
- ★ נסיון בהכנת משכורות למחשב.

עדיפות תינתן לבעלי נסיון בענף הנסיעות.

המעוניינים יפנו בכתב, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 26294, תל־אביב 61262

● סודיות מובטחת ●

לחברת תעופה זרה
דרוש
מנהל חשבונות

הכישורים הדרושים:
- ★ סוג 3
- ★ שליטה מלאה בשפה האנגלית
- ★ ידע בסיסי בתכנות להפעלת מיקרו־מחשב
- ★ רצוי נסיון עבודה בחברת תעופה

מועמד מתאים יפנה בכתב, עם פירוט קורות־חיים ונסיון עבודה בעבר, אל ת.ד. 26403, ת"א.

הילטון תל־אביב
דרושה
מזכירה – כתבנית
עברית / אנגלית
למשרה חלקית

דרישות התפקיד:
- ★ שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית.
- ★ נסיון מעשי של שנתיים בתפקיד.
- ★ ידע בהפעלת מעבד תמלילים (אנגלית) יתרון.

לקביעת מועד לראיון נא לפנות למח' כ"א טל' 03־640292־3.

לחברת תיירות גדולה דרושים:
1. למחלקת תיירות יוצאת
פקידת נסיעות
בעלת נסיון ★ ליום עבודה מפוצל
2. למחלקת טיולים מאורגנים
אחראית על OPERATION

בדבר פרטים נא לפנות טל' 03־655926.

למשרד רואי חשבון בת"א
דרושות
1. **כתבניות** עברית אנגלית
על מעבד תמלילים „לניר"
לשעות הבוקר ואחה"צ
2. **מגיהות** בעברית ואנגלית
למשרה מלאה (רצוי נסיון בהגהה של דו"חות כספיים)

לטלפן ל: 03־664561

עובדי ניקיון
3542

עוזרות ומטפלות
3600

ביקוש עבודה
5000

מבחנים/קונדיטורים
3220

מדריכים/ות
3297

לרשות
שמורות הטבע
דרוש
מנהל
שמורת
אבשלום
(מערת הנטיפים)

לוח חיפה

לוח ירושלים

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א – 1981

נהג/ת קטנוע
לשליחויות
דרוש/ה לחברת
שק"ם בע"מ

אחראי
לתקצוב
ביחידה
לחוזי
מחקר
באוניברסיטת
בן־גוריון
בנגב

מכרז מס' 19/87

דרושים:
רופאי שיניים

هكذا عن الاصل

לוח מעריב

לך על בטוח

בשיתוף עם THE JERUSALEM POST

המשרד הראשי: בית מעריב, רחוב קרליבך 2, תל־אביב מיקוד 132 67. טלפון ישיר למסירת מודעות: 251333–03 (רב קווי). מחיר מודעת מינימום (8 מילים): 70 ש"ח. כל מילה נוספת: 9.45 ש"ח (המחירים כוללים מ.ע.מ). מחיר אחיד לכל ימי השבוע (כולל ערב שבת וחג)

ד'

דירות

1000

לאנגלו סכסון
נותרו
מספר דירות
במרכז תל־אביב

רון את רוני!
חומרי בניין כלי עבודה ואינסטלציה עבודות צבע חשמל ותיקונים בבית!

וילות ובתים

1030

וילה יפיפיה
+ בריכת שחיה
באבן־יהודה

לתשומת לב המפרסמים בלוח מעריב

כל המעוניינים להמשיך ולפרסם את מודעותיהם לאחר הפרסום הראשון, מתבקשים להתקשר לטלפון 333-251(03) (רב־קווי) ולמסור את מספר הפרסום הרצוי וכן את מספר הקוד כפי שמודפס בסוגריים בסוף המודעה.
הזכות לפרסום חוזר הנה ללא תשלום ומוקנית עד 4 חמישה ימים הפרסום הראשון.
בקשות לפרסום חוזר מתקבלות כל יום עד שעה 18.00 ובערב שבת וחג עד שעה 11.00 בבקר.

הנהלת מעריב

בהרצליה פיתוח
וסביבתה
דרושות וילות ובתים

בקדומים
שבשומרון

בתמורת ישוב קהילתי
המבוקש ביותר
ליד מבשן
וילה חדשה

רמט
4 חדרים
גם ללא
זכאים
במחירי זכאים!
בנוה פולג
נתניה
בנו גם דירות 2, 3, 3½ חדרים
רמט בונים
גם בפסגת זאב ירושלים
נוה רמ - רמלה
ובנוה המצפאות - יבנה
(20212)

חברת ירדן ישעיהו
בע"מ
(22939)

הקבלן י. אדלר ובניו
בע"מ
★ בונה דירות איכות
3, 4, 5 + חדר
03-705811, 03-781640
(24816)

בראשל"צ
דירות
יוקרה
פתוח גם
בחוה"מ פסח
(24168)

תל־אביב

דירות 4 חדרים

דירות 4 חדרים
מפוארות
במקום יוקרתי ברמ"ג

למכירה
"בבלי־הצפון"
דירות 5 מפוארות

לך על בטוח לוח מעריב נדל"ן

ה'

פרטי דירות בשידור מלפוני 24 שעות ביממה

דירות מרוהטות

דירות בדמ"ג

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

גבעתיים

דירות למכירה

4 חדרים ויותר

3-3½ חדרים

2-2½ חדרים

דירות מרוהטות

דירות בדמ"ג

גוש דן

ביקוש דירות

רמת גן

4 חדרים ויותר

1-1½ חדרים

דירות בשכר חודשי

3-3½ חדרים

דירות בשכר חודשי

2-2½ חדרים

1-1½ חדרים

דירות בשכר חודשי

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

שכונות דרומיות

4 חדרים ויותר

לרציניים מחפשים בית מפואר להשכרה

למשפחה מסודרת דרוש בית/וילה ריקה 5-4 חדרים + מלפון

שכונות צפוניות

פרטי דירות בשידור מלפוני 24 שעות ביממה

למכירה דירות במגדל-דיזינגוף 4-3-2 חדרים

ארזים בע"מ

לך על בטוח לוח מעריב נדל"ן

הובלות ארי
מבצע הובלות לחנים
2 תשלומים

פתח־תקוה

יהוד

אור־יהודה

חולון־בת־ים

חולון

מחיר מבצע ל־3 דירות בחברת "נתאל"

גבעת־שמואל

קרית־אונו

בני־ברק

בתים

אזור

איזור הדרום

ראשון־לציון

מתארגנת קבוצה להקמת בית מגורים משותף בקרית ראשון־לציון

רחובות

רמלה

לוד

נס־ציונה

איזור השרון

הרצליה

בוני הרצליה של "אחוזים" שכונה יוקרתית חדשה

כפר־סבא

רעננה

هكذا من الأصل

דירת פאר 140 מ"ר, מושקעת, ק"א, סלון, מרכזי ושקט. 052"445790
(19997)

4 + פ"א, ק"א + דו־שם + טלפון, 55,000 דולר. 052"445896
(22506)

ברעננה דירת 5 חדרים, 135 מ"ר, בר חוב מבריץ לדו־דשון 03"664631
(23650)

5, ק"א, קרית־יובל, מרווחת 95,000, 052"22439 052"31086
(25235)

5, מסודרת + טלפון, ידועה, אור 052"454133
(25632)

ברעננה, 5 מסודרת + טלפון, ק"א, רח' החייל, למסירה מיידית 052"455718
(26147)

4, קוטג' + מעלית, 122 + חש 052"27251 85,000
(13960)

4 + 1 + מ, מקטימה, אזור מטולה, מסודרת 052"457143
(15540)

4 + תוספות, קומה ד' בלי מעלית 052"455475
(15629)

4, מסודרת ומתוכננת, קד + מעלית, באזור מטולה 052"457020
(21915)

4, ק"א, 3 כיווני, מסודרת השקעה 03/789509, 052/916622
(24973)

3-3½ חדרים

דירת 3 חדרים, גדולה ומושקעת + טלפון + מעלית 03"478104
(23891)

עסקים

2000

"בכ"
שרותי ליווי ברמה בינלאומית (שפות)

(9759)

3-3½ חדרים

בהדסמה, 3 מרווחת + מרפסת, קיו 052"451425 53,000
(11639)

גביית שיקים וחובות

בארץ, בשטחים ובחו"ל

★

א. בירמן את רפי
שרותי גביה ואבטחה בע"מ

★

טיפול בשיקים ללא כיסוי

★

גביה וביצוע צוו מעצר וצווי עיקול

★

בלדרות לחו"ל

★

ביצוע פסקידין ופינויים

★

אבטחה מיוחדת

★

שומרי ראש

★

03"854233
חולון, סוקולוב 13
איתורית 03"7549111
מנוי 6444 (רפי)

04"670646
חיפה, צהיון 18

(26380)

לחברה רווחית וציבית דרושה השקעה שקטה

250,000 ש"ח. הכנסה מיוחדת מובטחת מראש. ת.ד. 21451 תל־אביב

(26661)

מבצע!!!
לבעלי חנויות ויצרנים
★ מפות שולחן ★ בדים

03"382839

(11868)

בתי מלאכה

2050

מחסנים

2400

3 חדרים משופצת שירותים ומטבח קו טלפון אחד (אפשרי שניים)

350 דולר. דרך פתח־תקוה פינת קוסוי. טלפון 03"246245
(17097)

למכירה משרד + חניה (להשקעה)

בבנין אבנר ליד הבורסה 03"736626, 03"736380
(23993)

להשכרה משרדים כ־150 מ"ר במרכז ביאליק רמת־גן

(26649)

صورة عن الأصل

לך על בטוח לוח מעריב עסקים/מכוניות

בהרצליה פיתוח דגם לוידה, קרוב לים ללא מתווכים 250,000 (24077) 03-444257

בבנימין רמת השרון 50,000 דירה אחת (34079) 03-455205

בנתניה קוטג' 4 חדרים (24194)

בזכרון יעקב, 1/2 דונם + נוף לים (25173) 063-90184

בהרצליה פיתוח 1304 מ"ר לבניה (25589) 052-554443

לקונים בבתים 713/8 (26495) 03-401347

בבסתר העיר 2 חדרים, מתאים למשרד (26812)

"המאגר" מרכז חלפי רכב בע"מ

המרכז הגדול ביותר בארץ לחלקי חילוף חדשים ומשומשים

*

מחירים נוחים

אחריות מלאה

משלוחים לכל חלקי הארץ

03-363145

"המאגר" בע"מ, רח' התעשיה 5 אזור התעשיה יהוד

(26534)

יציל מימונים

הלוואות לרכישת רכב חדש

מסלולים מיוחדים בתנאים נוחים

למרכז עד השעה 14:00. מלפון. 03-221161 סניפים בכל רחבי הארץ

(24158)

ציקי

מס' 1 בארץ לווי גרירה וגררים

לסירות, קרוואנים וציוד חקלאי למשא מסחרי ופרטי.

תוצרת הארץ וחו"ל לפי דרישה מכון התקנים לכל דגמי המשכית 7 אזור התעשיה הרצליה 052-547686, 052-555928

(16455)

טופס לקבלת מודעות בטלפון ללוח מעריב בבריסי אמוראי: דוח, רוה + 30, ישראכרט ודיינרס 03-237117, 03-227118 (13804)

100,000 אפשרויות! מהפך בשוק המשומשות! 20% במזומן ה-80% ב-36 תשלומים!

מכוניות

4000

אימפורט רכב הגדול לרכב ביבוא אישי. כל סוג הכבוד ... 03-7510094, 03-721345 (17577)

ברמת השרון, ביבוא אישי, כל סוגי הבכורות (24064) 03-492482

הכי הרבה! עבור רכבך תקבל ב

"דיפלומט" מכוניות

"העסק הנבחר" '86–'87

מחיר מקסימלי מיד ובמזומן!

*

אפשרות החלפה

*

אחריות מלאה

*

03-612999

*

03-624797

*

03-612299

דרך פ"ת 43 צומת מעריב תל-אביב

(22822)

מוטורדין

הרדיו שלי!

מבצע "חצי יובל" לתקופה מוגבלת!!!

TRADE IN

קח

03-377070

אל תתאמץ יותר למכור את מכוניתך

אף פעם אין יותר מי עכשיו לבירור

פנה מיד ל"מכונית אפשטיין" ותקבל כספך תוך 24 שעות!!!

פרטיות–מסחריות מסחריות–מוניות

03-411000

03-429695

(26891)

אולדסמוביל קטלס 6, 1978, 03-5520723, 03-866343 (21309)

אולדסמוביל קטלס ברוגהם 1982, 6 צילינדר + הגה כוח 03-268654 (19292)

אולדסמוביל קטלס סופרים ברוגהם 1983/6, 40,000 ק"מ, 72,000 ש"ח. 03-252425 (12706)

אולדסמוביל קטלס סופרים ברוגהם 1984, פול-אוטומט, ראשונה. 03-440735 (11833)

אולדסמוביל אומגה, 1981, במצב מצוין. 03-914039, 03-230337 (16646)

ה'

יעקב מיזליץ

"מכוניות הצומת"

03-330142

03-333054

העסק הנבחר – כבית העסק והשרות המומלץ בענף המכוניות לשנת 1987 !!!

מציעים למכירה מיד ראשונה צבע מקורי קילומטרז' נמוך !!!

טופ קאר

סוכנות ב מ ו

03-442842

הספקה מיידית החלפת רכב ישן בחדש

א.ק.י.

יעקב
מייזליץ
„מכוניות
הצומת"
03-330142
03-333054

העסק הנבחר –
בבית העסק
והשרות
המומלץ בענף
המכוניות
לשנת 1987 !!!

מציעים
למכירה
מיד
ראשונה
צבע מקורי
קילומטרז'
נמוך !!!

אמינות
ונאמנות –
הגינות
ואחריות !!!
האשראי
הזול בשוק!

(22699)

טופ
קאר
סוכנות
ב.מ.וו.
03-442842
הספקה
מיידית
החלפת
רכב ישן
בחדש

מחלקה מיוחדת לרכב משומש. אפשרות לאשראי עד 36 חודש. יהודה המכבי 4 ת"א (כבר מילון)
03-442842, 03-440735
(18510)

עלה על הגל של
טוב-גל
סוכנות B.M.W.
דגמי '87 מיידי!
★
אפשרות החלפה
TRADE IN
תן רכב ישן קח רכב חדש
● המשך אשראי מכסימום
03-242008,
03-222344
★★
קניה מיידית במזומן!!!

● דיזנגוף 274, תל-אביב תצוגה: בן יהודה 208, 03-5461777/8 + החקמה מגוון האביזרי יוקרה במקום
(21455)

„חבשוש"
יבואנים לאביזרי
יוקרה לרכב
מבצע!!!
רדיוטייפים, נעילת
מסות, אזעקות
רב בריח לרכב
ב-5 תשלומים

שרות והתקנה מקצועית במקום
דרך המסגר 45 ת"א 03-332326,
03-339010.
(20213)

א.ק.י.
ייצור
כיסויים
למושבים
לכל סוגי הרכב
בסיטונאות
וגם ליחידים
03-378573

(21079)

מרכבי
המרכז
★
ייצור והרכבת
מרכבים
לכל סוגי
הטנדרים!
03-381131

(21438)

מהפך
ברכב
המשומש
במכונית
אפשטיין
20%
במזומן
80%
ב-36
תשלומים
פרטיות,
מסחריות,
טנדרים
ומשאיות
03-411000
03-429695
קונים במזומן
ובמחיר הוגן
פרטיות,
מסחריות,
משאיות
וטנדרים
(ראה מודעתנו בכל הסיווגים)
(24231)

אנחנו מתעסקים
עם גרמניות!!!
רוצה להצטרף?
חסוך את פער התווך
בוא למקור!!!

אירופה
חלפים
03-338356

אצלנו תמצא חלפים אורגינליים, משומשים, חדשים מיבוא למרצדס, אאודי, אופל, B.M.W. טלף ועוד. מנועים, חלקי פח, חלקים מכניים, חלקי חשמל למוסכים אספקה עד המוסך. רח' מסילת החשמונאים 17 ת"א, שרות מסור יעיל ומקצועי
(11416)

קונים משאיות מייד
במזומן ובמחיר הוגן
מכל סוג ודגם
„המכוניות אפשטיין"

03-429695, 03-411000
(24097)

הכוכב בע"מ
תיקון וייצור

+ ציוד הידראולי ● מנופים ● ארגז משאיות טלפונים 03-803166, 03-5593168
(26499)

אוטודרום
03/38 38 38
שרות מודעות טלפוני
24 שעות ביממה
לבעלי כרטיסי אשראי

هكذا من الأصل

לך על בטוח לוח מעריב מכוניות

לתשומת לב המפרסמים בלוח מעריב

כל המפרסמים להמשיך ולפרסם את מודעותיהם לאחר הפרסום הראשון, מתבקשים להתקשר לטלפון 03/251-333 (רב־קו) ולמסור את מספר הפרסום הרצוי וכן את מספר הקוד כפי שהודפס בסוף המודעה.
הזכות לפרסום חוזר הנה ללא תשלום תוך 4 שבועות מיום הפרסום הראשון.
בקשות לפרסום חוזר מתקבלות כל יום עד שעה 18.00 ובשבת מצאת חג עד שעה 11.00 בלבד.

הנהלת מעריב

לך על בטוח — לוח מעריב — מכוניות/מכירה ושרותים

חוזי רכב
4920

היפר חלף (מקבוצת סודו) חלפים משומשים באחריות מרכבים מסוף קים, לאחר תאונה. 03-911921, 065-95967 (12730)

מנועים נידים מיבוא לכל סוגי הרכב. אפשרות הרכבה „בסר". 03-825291 (17659)

מנועים, באחריות הרכבה, בסיכאל' אמקלן קנים. 051-22707, 051-24935 (22018)

מיבואו מנועים, נידים ומכללים שונים למשאיות ופרטיות, „בסיק – חלקים", המלאכה 51 ת"א, חולון. 03-806962 (24107)

חלף רשת תוויה חלפים משומשים, ייבוא מחול. 057-76624, 03-378536 (25740)

טלפונים למכונית
4986

סיוחד לאנשי עסקים טלפון למכונית בהזדמנות!! טלפון: 052-457039 (15716)

למכירה, פלא-פון חדש לרכב, 321175, ובערב 03-731083 (15780)

4 מכשירי קשר לרכב + מרכזיה, רוגל 3,500. 057-924720 (20792)

מנעולים למכוניות
4945

„שחר"
מנעולים לגבים
דוושות למורי נהיגה
03-766966

אזור המלאכה נבעתיים. כורזין 5. (26645)

מכירה ושרותים
5000

ציוד למכירה
5040

מחשב I.B.M + תשמסכת + פרופ סת.מכונות כביסה „קריסטל". 03-484531 (10122)

בהזדמנות!! דיסול חות צמרים!! מכר מת נייפה מתירה. 03-736874 (11312)

למכירה, 2 זוות אופניים לילדים + מסית. 423614 (11543)

למכירה ליהם משרדי מספר, מכונת צילום, פקסימיליה. 03-410501 (13475)

מכירות אלקטרוניות
„ג'נרל אלקטריק"
„ווסטינגהאוס" + הספקה החל מ-475 ש"ח + O.B.O מסגרת שרות ותיקים. „פונקיישי" אבן-גבירול 163. 03-447706, 03-455663 (13697)

לתשומת לב המפרסמים בלוח מעריב

כל המעוניים להמשיך ולפרסם את מודעותיהם לאחר הפרסום הראשון, מתבקשים להתקשר למכון (03)251-333 (רב-קווי) ולמסור את מספר הפרסום הרצויים וכן את מספר הקוד כפי שהודפס בסוף המודעה.

הזכות לפרסום חוזר הנה ללא תשלום תוקפה עד 4 שבועות מיום הפרסום הראשון.

בקשות לפרסום חוזר מתקבלות כל יום עד שעה 18.00 ובערב שבת וחג עד שעה 11.00 בלבד.

הנהלת מעריב

חולצות טריקו לבנות
סוג ב'
ב-½ המחיר

טריקו מקס בע"מ תל-אביב לבונה 43. 14 30-09 00 (26349)

דוד הירש
מכונות וכלים לעיבוד מתכת
100 מכונות משומשות במלאי!!!
*
מתרמות כרסומות מקדחות מכופפות ולי'מוזות מכבשים בוקיפרסים
03-839852, 03-829335
הרצל 105 ת"א
(26507)

מיכלי פיברגלס 2, 5, 7, 50 קוב. 055-25458, 055-25529 (26589)

מקרר אמקור 16 + תנור „אמקור", הי ליך 12 ראשל"צ מגנה (9698)

סוזוקי מבצע FM 50
סוזוקי חדש זריז ועיל: הילוכים אוטומטים, בולמי זעזועים הידראוליים.

2,310 ש"ח
כולל מע"מ וההפקרה משולמת ע"י „אביר". לבעלי ויזה עדיף גם ב-12 תשלומים.

סוזוקי
משנה את הכבישים.
אופנועים מ-50 עד 1100 סמ"ק.

אביר
חב' לרכב בע"מ
יבואני אופנועים הגדולים בארץ.
מכירה
שרות ומחסן חלפים מהגדולים בארץ.
רח' הסדנא 6 ת"א
טל. 03-815511
ואצל
סוכני סוזוקי ופיאג'יו ברחבי הארץ
(22847)

ספריום 70, יד שניה, אחרי אוברול, 1300 ש"ח. 03-5521869 (21585)

ס.ב.ם. השכרה ומכירת קטנועים. שרות חלפים ואביזרים. 03-834105 (15753)

פאוסיק ריידר 1986, לרצינים בלבד! במצב מעולה. 051-882441 (26521)

פיאג'ו ס', יד שניה 1983, 22,000 ק"מ, במצב מצוין. 03-746774 (11562)

פיאג'ו ס', יד שניה 1983, 20,000 ק"מ. 03-7517803 (23073)

פנטיק ריידר 250, 86, כחדש, 8,000 ש"ח. 03-773366 (17718)

קו"בה 250, 1986, 11,000 ק"מ, כחדשה. 052-78415, 04-388593 (21312)

קאוסקי 1000, מטופל, 1979, מצב מעולה תוספות. 04-379464 (26370)

רומקס 275 אורות, מקצועי, 81, מעולה + חלקים. 03-472103 (21572)

תלת אופנוע ריליאנט משולה 75 + מר יוסף 65. 03-313939 (10082)

אופניים
4668

DAWES
אופני היוקרה מאנגליה
איכות ומחיר ללא תחרות

אבן גבירול 168 ת"א 03-451230 (22027)

אביזרי רכב
4890

גדליה
מרכז האופנוע הטוב

מכירה, קניה ותיווך של אופנועים, קטנועים ואופני מנוע זעיר. אביזרים לאופנוע ולרוכב, צמיגים ומצברים. בדיקה ויעוץ לפני קניה נלויה ושמי נאל"ח יצחק 24 ת"א וגם שמן 5 ת"א טלפון: 03-252591, 03-263323 (21129)

אופנועים וקטנועים

סוזוקי ד"ר 500, 1984 + אוטומט פיאג'ו 1983. 03-844969 (9977)

אופנועית —
המרכז לאביזרי אופנועים
מודיעה!
היזהרו מחיקויים

ביטוח מקיף לאופנועים!!!
אנו היוזמים והמבצעים הראשונים

טומי קאר
סוכנות פיאט
צפון ת"א
03-449139
החלפת רכב ישן בחדש ואביזרי יוקרה

½ ביטוח חובה של המכונית. אפשרות מימון ברכב עד לקבלת הרכב החדש, בלעדי באיזור — אביזרים אורגינלים מפורסמים לפיאט. אבן גבירול 148 ת"א 03-446743 (20235)

מודעפון
03/38 38 38
שרות מודעות טלפוני 24 שעות ביממה לבעלי כרטיסי אשראי

פיאסטה אל, 1979 + מסם + רדיוטייפ. מלפון: 03-813676 (23828)

פיאסטה, 1100,83 ראשונה, מצויין + רדיו. 03-482642 (19459)

פיאסטה אל', 1987 + מסם, ורדיו לשנה + ספריא. 03-354856 (21360)

هكذا من الأصل

לך על בטוח לוח מעריב מכירה ושירותים

ה'

הלוואה לשכירים כנגד שיקים לדי־שות רכב ותיכון צ'קים מסחריים. "קור־סי בורסי" 03-428310 (17644)

חבר הסתדרות תמכיר, הלוואה בגב־רה רשמית בריבית ומוכה. 052-543202 (17709)

חבר הסתדרות מסביר הלוואה בחברה רשמית בריבית נמוכה. 052-543202, 03-346069 (17711)

הלוואות מיידיות עד 1,500 ש"ח. 03-728215 ,03-725630 ,03-725221 (18371)

הלוואות מיידיות לשכירים וניכיון לצ'קים מסחריים. "קור למימון" 03-331491 ,03-331306 (18696)

הלוואה לשכירים כנגד שיקים בלבד. 18:00-15:00 03-653867 (19499)

הלוואה לשכירים, לפנות לאדם השקעות. אבן מפיר 1 פתח-תקוה. 03-919181 (20942)

ניכיון צ'קים בתנאים נוחים, הלוואה לשכירים. 03-447004 (24033)

ניכיון צ'קים והלוואות. 03-793897 רמת-גן. (20745)

לסכירה והשכרה, נרשמים להשתמש עד 250 קי"א... 03-802077, 03-612854 (17979)

מציאה! משאית חולה מקיפה לת"א. 03-901067 (11422)

מקור ההלוואות
הלוואות
לשכירים קבועים
לרכב תדש ומשומש, ניכיון שקים, 03-650527/8, 04-641475 (10480)

הלוואות ומימון בתנאים נוחים, לשכירים ובעלי עסקים. 03-447004 (14124)

אבידות
כלב הסקי סיבירי בן 2½, פרס לשו־רה. 04-722418, 04-257615 (16273)

אבד כלב לברדור צהוב, פרס למוצא. 03-446341, 03-450745 (21978)

אופנה
קונפקצית נשים בוטנרו סטוקים לסוחרים וליחידים. הרצל 16 ת"א. (26888)

אומנות

אסטרולוגיה

אריזות

כספות

למכירה כספת 500 ק"ג, תיקוף + קומבינציה. 03-317865 (17334)

כספות משומשות לקניה ולמכירה. 03-383013, 03-379570, 03-888673 (16652)

בריכות עצים

ביטוח

לקראת החגים

מאזניים ומאזני גשר

מלפונים

מכונים וסי.ד.

מחשבים

מוצרי חשמל

هكذا من الأصل

מרכז המחשבים במבצע חג

אפיקומן

מחשבים תואמים
תוכנות עסקיות
הנחה עד 30%
במבצע
מחירים
חסר
תקדים

במוצאי שבת
מצאת השבת עד חצות
ובכל יום רצוף מ-9:00-20:00
* אספקה מיידית
מרכז המחשבים, רח' סומך 13/2
טלפון: 03-229794

(11385)

א. קגל
מכונות צילום

בכל התשלומים VISA

SHARP Z-60
TOSHIBA

* מהיבואן לצרכן
* א. קגל יבוא מיכון משרדי.
טלפון: 03-650369, 03-661147
(22950)

אקאי

אלקטרוניקה
מבצע!!
וידאו
יחודי
ברמתו
COMPACT DISC
רשמי קול
אמפליפיירים
טיונרים
רסיברים
פטיפונים
רמקולים
סוכנים
בלעדיים
בישראל
03-330594

המכירה: בחנות היבואן ובכל החנויות המובחרות.
מעבדת תיקונים: המסגר 72
03-331351 המסגר 70 ת"א
(21715)

טלסטאר

מערכות סטריאו
ופטיפוני לייזר
*
החל מ-700 ש"ח
*
עד 13 תשלומים!
*
הנחות גדולות
על מזומן!

טלפון: 03-731463
ביאליק 36,
רמת גן

* מאז 1964
(24028)

להשכרה ומכירה
מקררים
חשמליים
כל הגדלים

03-224627
(13498)

אל-רבב בע"מ

* אחזקת מבנים
ושרותי נקיון
* נקוי כל סוגי
השטיחים
ספות וכורסאות
* בבית הלקוח

03-5464186, 03-5463761

(14058)

סירות מירוץ
חדשות ומשומשות
סירות גומי

(22841)

ספרים משומשים
בחנות המרכזית ת"א
החנות הגדולה בארץ

(12142)

קבלת מודעות!

לוח מעריב
* מבצע מיוחד!
03-738707
03-727630
לבעלי כרטיסי אשראי

מבצע חד פעמי!

בהוצאת ספרים
"כתבים"
א. זלקוביץ בע"מ

לרגל יריד הספרים הבינ"ל

אנציקלופדית עולם
חדש/אביב — 11 כרכים
אנציקלופדית הסטוריה
עם ישראל — 5 כרכים
תנ"ך חדש בפרוש ויזר
— 17 כרכים
מילון ע.א.א.ע. מגידו
— 2 כרכים
סדרת קופיקו
— 20 כרכים
מלאכת יד בחיה עתיאל
— 12 כרכים
הסיפורים הקלאסיים
— 18 כרכים
הספריה האדומה
— 15 כרכים
אגדות עולם לקט לקט
— 20 כרכים

בכל הסדרות
במקום 2250 ש"ח
במחיר 1375 ש"ח
ב-10 תשלומים
שווים
ללא הצמדה
וללא ריבית

03-789227
03-789174
03-296648
04-761847

(24008)

קופות רושמות
3 × 195 ש"ח
או 4 × 150 ש"ח
03-234368, 03-236159

(19841)

"מצלמות העיר"
מבצע פסח מדהים

(19842)

קורסים לצילום במכון
"צילום יוצר"

(21804)

"זאב"
חידוש אמבטיות
בביתך
בכל הארץ באחריות

(19842)

אנגלית
צרפתית

ימי כיף וקייטנות
לספעלים ומוסדות
במרכז הנופש
נס-הרים
בנוף המרהיב של
הרי ירושלים

(20835)

מיסות
בשמי הארץ
22 ש"ח
בלבד

חדרי שינה
ומזרונים
קנים
ב"דימור"

מבחר עצום של
כל סוגי המזרונים
"עמינח" "סילי"
"פרדייז" "ספי"
"טמאויר" במחירים
הנמוכים בארץ!!!
ובאספקה
מיידית!!!
פתוח במוצאי שבת
משעה 19:30
"דימור"
ארלוזרוב 53
תל-אביב

(23074)

צביעת
רהיטים
בתנור!!!

לאדריכלים
לנגריות
ולקהל הרחב
איכות גבוהה
עמידה בלוח זמנים
א.ב. צבע היום בע"מ
03-844959
03-824635

(22500)

א
ל
ק
ל

רהוט יוצא
מהכלל

תל-אביב: שלבים 8
(מול מגרש בלומפילד)
03-824230,
03-827949

(11617)

הגיע משלוח של:
מערכות ישיבה
וכורסאות מלזיה
מעור משלה תוצרת
איטליה אספקה
מיידית!!!

"בית ונף"

(24062)

ריפוי ועיסוי

סאונה + עיסוי

ריקודים

שטיחים

שי לועדי-עובדים

שעיש ומוצרים

שעונים

שרותי משרד

שרותי עילות בינלאומיים

תכשיטים וכלי כסף

מודעפון
03/38 38 38

שרות מודעות טלפוני
24 שעות ביממה
לבעלי כרטיסי אשראי

לך על בטוח לוח מעריב שידוכים

ה'

תנורי בישול ואפיה

חריסים

שידוכים

...רק לקשר משמעותי

לקשר טוב עם

בת-זוג

לוח ירושלים

דירות

1000

"ונוס"
שרותי ליווי ובילוי
ברמה בינלאומית

מלוות ברמה גבוהה ואקסקלוסיבית (מצפה) שרות אפין הדיסקרטי א'-ו' 24:00-17:00 בשבת: 24:00-10:00
03-723913
(16865)

באפרת
מבצע מכירות

"בל" שרותי ליווי
ברמה בינלאומית
(שפות)

דירות וגגות

קבלנים מציעים

רמט
לכניסה מיידית
2 דירות
חדשות
2 חד' + גן
בפסגת זאב
ירושלים
כמו בן דירות
3, 4 חדרים מרווחים

פרטים נוספים במשרד בירושלים
רח' בן יהודה 23 טלפון: 02-249143
ובמשרד הראשי בתל-אביב
קרליבך 7 03-281105

בן-זוג